

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KİTÂB-I HAYÂT U MEMÂT (1a-49b arası),
FİRDEVSÎ-İ RÛMÎ
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet ÇETİNKAYA

**Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYDIN

AĞUSTOS – 2020

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KİTÂB-I HAYÂT U MEMÂT (1a-49b arası),
FİRDEVSÎ-İ RÛMÎ
(GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ahmet ÇETİNKAYA

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı : Yeni Türk Dili

“Bu tez sınavı 12/08/2020 tarihinde online olarak yapılmış olup aşağıda isimleri bulunan jüri üyeleri tarafından oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Zikri TURAN	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYDIN	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Kaan YILMAZ	Başarılı

 SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU	Sayfa : 1/1
Öğrencinin		
Adı Soyadı	:	Ahmet ÇETİNKAYA
Öğrenci Numarası	:	Y176011005
Enstitü Anabilim Dalı	:	Türk Dili ve Edebiyatı
Enstitü Bilim Dalı	:	Yeni Türk Dili
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	Kitâb-ı Hayât u Memât (1a-49b arası), Firdevsî-i Rûmî (Giriş-İnceleme-Metin Dizin)
Benzerlik Oranı	:	% 25
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,		
☒ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.		
12/08/2020 İmza		
☐ Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.		
Bilgilerinize arz ederim.		
...../...../20..... İmza		
Uygundur		
Danışman Unvanı / Adı-Soyadı: Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYDIN Tarih: 12.08.2020 İmza:		
☒ KABUL EDİLMİŞTİR ☐ REDDEDİLMİŞTİR EYK Tarih ve No:	Enstitü Birim Sorumlusu Onayı	

ÖNSÖZ

Eski Anadolu Türkçesi 13. yüzyıldan başlayarak 16. yüzyılın başlarına kadar süren dönemin adıdır. 16. yüzyılda ise yerini Osmanlı Türkçesine bırakır. Saha araştırmacıları tarafından farklı tasniflere tabi tutulan Eski Anadolu Türkçesi Dönemi, Faruk Kadri Timurtaş'ın ifadesiyle Selçuklular devri ile İstanbul'un fethi arasındaki zamanın (XII-XV. yüzyıllar) edebî dilidir. Ona göre 15. yüzyılın ikinci yarısı Klasik Osmanlıcaya Geçiş Dönemidir. Bizim üzerinde çalıştığımız “Hayât u Memât” da bu dönemde (1508), İstanbul'da Firdevsî-i Rûmî tarafından Farsçadan Türkçeye tercüme edilmiştir. Yani eser, Eski Anadolu Türkçesinin son dönemi olan Klasik Osmanlı Türkçesine Geçiş Döneminin bir ürünüdür. Bu yönüyle eser, içerisinde Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini barındırması bakımından önem taşımaktadır. Aynı zamanda Klasik Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi ürünü olduğu için yabancı kelimelerin kullanımındaki artış dikkat çekmektedir.

Eser, konusu bakımından dinî, tasavvufî, ahlâkî eserler arasında yer almaktadır. Bu türde yazılmış eserlerin ilk örneklerine 9-12. yüzyıllar arasında rastlanır. Bunda Selçuklular Dönemi'nin düşünce özgürlüğü ve bu özgürlüğün etkisiyle mezhep çeşitliliğinde yaşanan artış etkili olmuştur. Aynı zamanda bu dönemde yapılan büyük savaşlar ve Kuzeydoğudan Anadolu'yu tehdit eden Moğol saldırıları halkın tekke ve dergahlara rağbet etmesini sağlamış bu durum daha sonraki yüzyıllarda da telif ve tercüme eserlerin artışında etkili olmuştur. Mevlânâ'nın Mesnevî'si, Âşık Paşa'nın Garibnâme'si, Ahmed Fakih'in Çarhnamesi bu tür eserler arasındadır. Özellikle Mevlânâ'nın Mesnevî'si Fars edebiyatında ve Türk edebiyatında yazılan eserleri muhtevâ bakımından etkilemiştir. Hayât u Memât da Mevlâna ile Şems arasındaki soru-cevaplar eşliğinde dinî, tasavvufî konuları işlemesi bakımından bu etkilenmenin görüldüğü eserlerden biridir. Eserde dinî, tasavvufî konuların yanında deprem, buhar, yağmur ve dağların oluşumu gibi coğrafi terimlerle ilgili sorulara verilen cevaplar da yer almaktadır.

Türk edebiyatının farklı dönemlerinde yazılmış eserler, o dönemin dil özelliklerini yansıtmaları, sosyal ve siyasi hayat hakkında bilgiler vermesi, halkın dünya görüşünü bize bildirmesi açısından önem taşımaktadır. Aynı zamanda dil ve edebiyat tarihimizin tam anlamıyla inkişafının sağlanması için de bu eserleri çalışmak faydalı olacaktır. Biz de bu

gaye ile Klasik Osmanlı Türkçesine Geçiş Döneminin bir ürünü olan “Hayât u Memât” adlı eseri seçtik.

Çalışmamız; Giriş, İnceleme, Çeviri Yazılı Metin ve Dizin-Sözlük bölümlerinden oluşmaktadır. Bu çalışmayı yaparken yukarıda bahsettiğimiz doğrultuda Giriş bölümünde eserin içeriği, yazarı ve eserin yazıldığı dönem hakkında bilgiler verilmeye çalışılmış; konu, önem, amaç, kapsam ve yönteminden bahsedilmiştir. İnceleme bölümünde metnin imla özellikleri ve ses bilgisi çalışmalarına yer verilmiştir. Bu bölümde kelimeler art zamanlı, eş zamanlı ve arap harfli olarak gösterilmiştir. Kelimelerin metnin hangi sayfasında geçtiği parantez içinde varak numaraları ile belirtilmiştir. Sonraki bölümde metnin çeviri yazılı hali verilmiştir. Son bölüm ise metnin dizini ve bağlama dayalı sözlüğünden oluşmaktadır. Yaptığımız bu çalışmanın benimsediğimiz amaç ve ödevler doğrultusunda saha araştırmalarına faydalı olmasını ümit etmekteyiz.

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilgi, tecrübe ve hoşgörüsüyle bana rehberlik eden değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYDIN’a ve süreç boyunca yanımda olan, desteklerini esirgemeyen herkese gönülden teşekkür ederim.

Ahmet ÇETİNKAYA

12.08.2020

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	iv
ÖZET.....	v
SUMMARY.....	vi

GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM: FİRDEVSÎ-İ RÛMÎ’NİN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ	6

1.1. Firdevsî-i Rûmî’nin Hayatı.....	6
1.2. Firdevsî-i Rûmî’nin Edebi Kişiliği	6
1.3. Firdevsî-i Rûmî’nin Eserleri.....	6

İKİNCİ BÖLÜM: HAYÂT U MEMÂT’IN TANITIMI	9

2.1. Eserin Dış Özellikleri.....	9
2.2. Eserin Muhtevâsı.....	10

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: METNİN İMLÂ ÖZELLİKLERİ.....	14

3.1. İmlâ Özellikleri.....	14
3.1.1. Ünlülerin Yazılışları.....	14
3.1.1.1. “a” Ünlüsünün Yazılışları.....	14
3.1.1.2. “e” Ünlüsünün Yazılışları.....	15
3.1.1.3. “ı-i” Ünlülerinin Yazılışları.....	17
3.1.1.4. “o-ö” Ünlülerinin Yazılışları.....	17
3.1.1.5. “u-ü” Ünlülerinin Yazılışları.....	18
3.1.2. Ünsüzlerin Yazılışları.....	19
3.1.2.1. “ç” Ünsüzünün Yazılışları.....	19
3.1.2.2. “ğ” Ünsüzünün Yazılışları.....	19
3.1.2.3. “p” Ünsüzünün Yazılışları.....	20
3.1.2.4. “t,d” Ünsüzlerinin Yazılışları.....	20

3.1.2.5. “k,ğ” Ünsüzlerinin Yazılışları.....	20
3.1.2.6. “s” Ünsüzünün Yazılışları.....	21
3.1.3. Bazı Kelime ve Eklerin İmlâları.....	21
3.1.3.1. “kim ve ki”nin Yazılışları.....	21
3.1.3.2. “ile”nin Yazılışları.....	21
3.1.3.3. i- Cevheri Fiilin Yazılışları.....	22
3.1.3.4. “içün” Sözcüğünün Yazılışları.....	22
3.1.3.5. “de”nin Yazılışı.....	22
3.1.3.6. “kadar” Sözcüğünün Yazılışları.....	22
3.1.3.7. Soru Ekinin Yazılışları.....	22
3.1.4. Harekelerin Yazılışları.....	22
3.1.4.1. Tenvin İşaretinin Kullanılışı.....	22
3.1.4.2. Şedde İşaretinin Kullanılışı.....	23
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: SES BİLGİSİ.....	24
4.1. Ünlüler.....	24
4.1.1. /e:/i/ Meselesi.....	24
4.1.2. Ünlü Uyumları.....	24
4.1.2.1. Önlük-Artlık Bakımından Ünlü Uyumları.....	24
4.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Bakımından Ünlü Uyumları.....	25
4.1.2.2.1. Yuvarlaklaşmalar.....	25
4.1.3. Ünlü Yutulması.....	25
4.1.4. Birleşme.....	25
4.2. Ünsüzler.....	26
4.2.1. Ünsüz Değişmeleri ve Ses Olayları.....	26
4.2.1.1. Ötümlüleşme.....	26
4.2.1.2. Sızıcılaşma.....	28
4.2.1.3. İkizleşme.....	29
4.2.1.4. Erime.....	29

4.2.1.5. Pronominal Teklik.....	29
4.2.1.6. Hece Tekleşmesi (Haploloji).....	29
4.2.1.7. Yutulma.....	30
4.2.1.8. Denklikler.....	30
BEŞİNCİ BÖLÜM: ÇEVİRİ YAZILI METİN.....	31
5.1. Transkripsiyon Tablosu.....	31
5.2. Çeviri Yazılı Metin.....	31
ALTINCI BÖLÜM: DİZİN.....	105
6.1. Genel Dizin ve Sözlük.....	105
SONUÇ	366
KAYNAKLAR.....	368
TIPKIBASIM.....	371
ÖZGEÇMİŞ	423

KISALTMALAR

Bkz.	: Bakınız
C	: Cilt
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
ET	: Erişim Tarihi
Haz.	: Hazırlayan
İA	: İslam Ansiklopedisi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
Yay.	: Yayınevi/Yayınları
YLT	: Yüksek Lisans Tezi

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	X	Doktora	
Tezin Başlığı: Kitâb-ı Hayât u Memât (1a-49b arası), Firdevsî-i Rûmî, (Giriş-İnceleme-Metin-Dizin)			
Tezin Yazarı: Ahmet ÇETİNKAYA		Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYDIN	
Kabul Tarihi: 12.08.2020		Sayfa Sayısı: vi (ön kısım) + 370 + 53 (ek)	
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı		Bilim Dalı: Yeni Türk Dili	
Bu çalışma, Firdevsî-i Rûmî tarafından Farsçadan Türkçeye çevrilmiş olan “Hayât u Memât” adlı eserin incelenmesi, çeviri yazılı metni ve metne dayalı sözlüğünü barındıran dizinini içermektedir. Giriş, Firdevsî’nin hayatı ve eserleri, Hayât u Memât’ın tanıtımı, metnin imlâ özellikleri, ses bilgisi, çeviri yazılı metin ve dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Eski Anadolu Türkçesi Dönemi’nden, çalışmamızın konu, önem, amaç ve yönteminden bahsedilmiştir. Sonra yazarın hayatı ve eserleri anlatılmış ve çalışmaya konu olan eseri tanıtılmıştır. İmlâ bölümünde ünlü ve ünsüz seslerin kelime başı, ortası ve sonundaki kullanımları gösterilmiştir. Ses bilgisi kısmında ünlü ve ünsüz seslerde meydana gelen ses olayları verilmiş, kelimeler art zamanlı ve eş zamanlı olarak gösterilmiştir. Dizin bölümünde ise kelimelerin bağlama dayalı anlamları verilmeye çalışılarak anlamların metin içerisinde nerede geçtiği numaralarla gösterilmiştir. Çalışmaya konu olan eser, 16. yüzyılda (1508), İstanbul’da tercüme edilmiştir. Eser, yazılış tarihi ve dil özellikleri itibariyle Eski Anadolu Türkçesinin dönemlerinden biri olan Klasik Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemini’nin ürünüdür. Eser; dinî, tasavvûfî ve ahlakî bir nitelik taşımaktadır. Eserin tek nüshası Hayât-nâme adıyla Süleymâniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi numara 2333’te bulunmaktadır. 16. yüzyılın başlarında yazılan eser, Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini yansıtmaktadır. Nesih yazı türüyle kaleme alınmıştır. Eser harekelidir. 99 varaktan oluşur. Satır sayısı 15’tir. Ancak satır sayısının 16 olduğu sayfalar (6a, 26b) da mevcuttur. Eserin ölçüleri 248x147- 163x99’dur. Satır ve kapakların kenarları kahverengi meşindir.			
Anahtar Kelimeler: Eski Anadolu Türkçesi, Firdevsî-i Rûmî, Hayât u Memât, Din, Tasavvuf, Yazma Eser.			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	X	Ph.D.	
Title of Thesis: Kitâb-ı Hayât u Memât (1a-49b inter), Firdevsî-i Rûmî, (Entry-Examination-Text-Index)			
Author of Thesis: Ahmet ÇETİNKAYA		Supervisor: Dr.Öğr. Üyesi Ayşe AYDIN	
Accepted Date: 12.08.2020		Number of Pages: vi (pre text) + 370 + 53 (appendices)	
Department: Turkish Lang. and Lit.		Subfield: Turkish Lang. and Lit.	
This work is formed of the study of Hayat u Memat which was translated from Persian to Turkish by Firdevs-i Rumi, translation text and directory that is sheltered on the dictionary which is based on the text. Introduction is formed of the chapters of life and works of Firdevs, introducing of Hayat u Memat, spelling characteristics of the text phonetics, translation text and directory. In the introduction are mentioned the period of Old Anatolian Turkish language, topic, significance, purpose and methodology of the work. Then, the life and works of the writer are explained and also the piece which is the subject of this work is introduced. In the spelling chapter, the usage of the top, the middle and the end of the vowel sound and consonant in the word are shown. In the phonetics chapter are given acoustic phenomena occurred in the vowel sounds and consonants and also synchronous and diachronic words are shown. In the directory chapter are given the meanings of contextual words and also places of these words in the text are shown with the numbers. Book that is subject to this work was translated in 16th century (1508), in İstanbul. The work, according to the period of writing and language characteristics is the product of one of the periods of the Old Anatolian Turkish Language - Transition Period to the Classical Ottoman Turkish Language. The work carries religious, mystical and moral character. Only version of the piece named Hayat-name is in Suleymaniye Library, Hacı Mahmut Efendi no 2333. The piece, which was written in the first half of 16.century reflects the characteristics of Old Anatolian Turkish Language. It was written in Naskh font type with Arabic diacritics. It is consisted of 99 leafs, 15 lines of verses. There are also pages (6a,26b) where there are 16 lines of verses. Dimensions of the book are 248x147 - 163x99. Lines and borders of the cover are brown leather.			
Keywords: Old Anatolian Turkish, Firdevsî, Hayât u Memât, Religion, Sufism, Manuscripts.			

GİRİŞ

Çalışmamızın konusunu oluşturan Hayât u Memât, Firdevsî-i Rûmî tarafından 1508 yılında İstanbul’da, Farsçadan Türkçeye tercüme edilmiş dinî, tasavvufî ve ahlâkî nitelikte bir eserdir. Eser, Eski Anadolu Türkçesi Dönemi’nde kaleme alınmıştır.

Eski Oğuz Türkçesi de denilen Eski Anadolu Türkçesi, 13. yüzyıldan başlayarak 16. yüzyıl başlarına kadar sürer. 16. yüzyılda ise yerini Osmanlı Türkçesine bırakır. Eski Anadolu Türkçesi sadece Anadolu’da değil Kuzey ve Güney Azerbaycan, Irak, Suriye ve Balkanlarda da kullanılmıştır (Ercilasun: 2014).

Eski Anadolu Türkçesinin dönemleri, saha araştırmacıları tarafından farklı tasniflere tabi tutulmuştur. Faruk Kadri Timurtaş, Eski Anadolu Türkçesi Dönemi’nin Selçuklular devri ile İstanbul’un fethi arasındaki zamanın (XII-XV. yüzyıllar) edebî dili olduğunu söyler. Ona göre 15. yüzyılın ikinci yarısı Klasik Osmanlıcaya geçiş dönemidir. Bu dönemde de Eski Anadolu Türkçesinin özellikleri hâkim durumdadır (Timurtaş: 2011). Zeynep Korkmaz’ın tasnifi ise şu şekildedir: Oğuzca’nın Eski Anadolu Türkçesinden önceki tarihi dönemi (VI-XI. yüzyıllar arasındaki dönem ile XI-XII. yüzyıllar arasındaki dönem), Oğuzcanın geçirdiği ikinci tarihi gelişme süreci (XII-XIII. yüzyıllar arasındaki dönem) ve üçünü dönem (Oğuzların Orta Asya’dan uzak bir coğrafi bölgede yani Anadolu’da bağımsız bir devlet kurduktan sonra (M.S. 1071) XIII. yüzyıl sonlarından başlayarak oluşturdıkları dönem) (Korkmaz: 2005). Ahmet Bican Ercilasun; Eski Anadolu Türkçesinin, Anadolu Selçukluları Dönemi’ni, Beylikler Dönemi’ni, Karakoyunlu ve Akkoyunlu Dönemleri ile Osmanlı İmparatorluğu’nun ilk dönemini kapsadığını söyler (Ercilasun: 2014). Hatice Şahin ise Eski Anadolu Türkçesini; Selçuklu Türkçesi, Beylikler Dönemi Türkçesi ve Osmanlı Türkçesine Geçiş Dönemi Türkçesi olarak üç devrede inceler. (Şahin: 2003).

Timutaş, Ercilasun ve Şahin gibi saha araştırmacılarının tasnifine baktığımızda çalışmamızın konusu olan Hayât u Memât adlı eserin Eski Anadolu Türkçesinin dönemlerinden biri olan Klasik Osmanlı Türkçesine geçiş döneminde kaleme alındığı söylenebilir. Bu dönemde Arapça ve Farsçanın etkisi artmış, eserlerde çok sayıda yabancı unsur kullanılmıştır. Edebî yönden oldukça yüksek bir düzeyde bulunan Türk edebiyatı, dil açısından büyük bir düşüş yaşamıştır (Şahin: 2003). Üzerinde çalıştığımız Hayât u Memât isimli eserde de Arapça ve Farsça unsurların yoğunluğu dikkat çekmektedir.

Tür olarak baktığımızda Hayât u Memât, dinî, tasavvufî ve ahlâkî eserler kategorisinde yer almaktadır. Bu türde yazılmış eserlerin ilk örneklerine 9-12. yüzyıllar arasında rastlanmaktadır. Selçuklular Dönemi'nde düşünce özgürlüğünün bulunması Anadolu'da mezhep çeşitliliğinin artmasına neden olmuştur. Bu sebeple pek çok telif ve tercüme eser verilmiştir. Özellikle Mevlânâ'nın Mesnevîsi, İran ve Türk edebiyatı üzerinde etkili olmuştur. Bu eserlerde ilâhî aşk, insan-ı kâmil, ahlâkî eğitim, sohbet, âdab ve erkân gibi konular işlenmiştir (Bilgin: 2007). Mevlânâ ve Şems'in soru-cevap şeklindeki konuşmalarından oluşan Hayât u Memât'ta da nefis, hayat, ölüm, cennet, cehennem, tevhid, rahat, elem, iyi ve kötü ameller anlatılmaktadır.

Dil ve edebiyat tarihimizin bütün değerlerini arayıp bulmak, neşretmek ve bu eserler üzerine çalışmalar yapmak ilmî ve millî bir vecîbedir (Köksal: 2012). Biz de Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliklerini taşıyan dinî, tasavvufî ve ahlâkî konularda bilgiler veren, tercüme edilen eserlerin niteliklerini yansıtan Hayât u Memât adlı eser üzerine yaptığımız bu çalışmayla saha araştırmalarına katkı sağlamayı ümit etmekteyiz.

Çalışmanın Konusu

Çalışmamızın konusu Firdevsî-i Rûmî'ye ait olan “Hayât u Memât” adlı eseri çeviri yazı alfabesine aktararak, imlâ özellikleri ve ses bilgisi açısından incelemek, dizinini ve sözlüğünü hazırlamaktır.

Çalışmanın Önemi

16.yy'ın başlarında (1508) Firdevsî-i Rûmî tarafından Farsçadan Türkçeye tercüme edilen “Hayât u Memât” adlı eser, Hz. Mevlânâ ile Hz. Şems-i Tebrîzî arasında geçen soru cevap şeklindeki tasavvufî bir sohbeti içermektedir. Dönemin müelliflerinden olan Firdevsî-i Rûmî bu eseriyle sadece tasavvufî bir konuyu aktarmakla kalmayıp aynı zamanda Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliklerini de kaydetmiştir. Bu karakteristik özellikleri günümüz araştırmacılarının dikkatine sunmak çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Çalışmanın Amacı

Çalışmamızın amacı 16. yy'ın karakteristik özelliklerini barındıran bu eseri çeviri yazı alfabesine aktarmak, dil hususiyetlerini ait olduğu dönem ışığında değerlendirmek,

sözlük ve dizinini hazırlamak ve çalışmamızı günümüz araştırmacılarının dikkatine sunmaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışmamız; Giriş, İnceleme, Çeviri Yazılı Metin ve Dizin-Sözlük bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde çalışmamızın konusu olan “Hayât u Memât” adlı eserin içeriği, yazıldığı dönem ve bu dönemin dil tarihimizdeki önemi belirtilmiş; eserin tanıtımı yapılmıştır. Eseri Farsçadan Türkçeye tercüme eden Firdevsî-i Rûmî’nin hayatı, edebi kişiliği ve eserlerinden bahsedilmiştir. Çalışmamızın konusu, önemi, amacı, kapsamı ve yöntemi anlatılmıştır.

İnceleme bölümü metnin imlâ özellikleri ve ses bilgisi bölümlerinden oluşmaktadır. İmlâ bölümünde metindeki ünlü ve ünsüz sesler ile bazı kelime ve eklerin yazımları gösterilmiştir. Ayrıca harekelerin yazımına da yer verilmiştir. Metindeki ünlü ve ünsüz seslerin yazımı kelime başı, kelime ortası ve kelime sonu şeklinde sıralanmıştır. Ses bilgisi bölümünde, ünlü ve ünsüz seslerle ilgili ses olaylarına yer verilmiştir. Bunlara yer verilirken ses olaylarının bulunduğu kelimeler Eski Türkçe ile mukayeseli olarak gösterilmiştir.

Metin bölümü, eserin çeviri yazı alfabesine aktarımından oluşmaktadır. Eseri çeviri yazıya aktarırken Times Turkish Transcription fontu kullanılmıştır.

Dizin - Sözlük bölümünde, metinde geçen kelimelerin dizinine ve bu kelimelerin bağlama dayalı anlamlarına yer verilmiştir. Dizin hazırlama aşamasında Cibakaya adlı dizin programı kullanılmıştır. Bu bağlamda dizin hazırlanırken sadece sözcüklere yer verilmemiştir. Onlara gelen ekler de işaretlenerek dizine girmeleri sağlanmıştır. Ayrıca Arapça tamlamalar dizine madde başı olarak alınırken Farsça tamlamalar farklı işaretlemelerle madde başlarının altına eklenmiştir.

Dizin bölümünde alfabetik sıra gözetilmiştir. Dizin – Sözlük hazırlanırken önce kelimeler madde başı olarak verilmiştir. Sonra hangi dile ait olduğu gösterilmiştir. Ardından kelimelerin anlamları bağlama dayalı olarak yani metinde geçen anlamlarıyla verilmeye çalışılmıştır. Bunu yaparken metnin farklı yerlerinde birden fazla anlamda kullanılan

kelimeler için 1.-2.-3... şeklinde numaralar verilmiş, bunların karşılıklarına da metin içindeki anlamları yazılmıştır:

al- 1. *Bir şeyi elle veya bir araçla tutup olduğu yerden ayırmak.*

a.-maz 43b/3

2. *Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak.*

a.-masalar 27a/9

3. *Bir yerden veya bir kimseden ayırmak.*

a.-duktan 27a/8

a.-up 46b/3

4. *Bir yolu katetmek.*

a.-duğu 23a/13

5. *Tahsil etmek.*

a.-mayasun 46a/12

5. *Sağlamak, temin etmek.*

a.-urlar 1a/8

a.-çün 7a/7

[=5]

Verilen örnekte görüldüğü üzere al- sözcüğü metnin bağlamına göre değerlendirilmiştir.

Madde başı olan kelimelerin karşılıklarına bağlama dayalı anlamları verildikten sonra; alt kısımda kelimenin, metnin hangi sayfasında ve satırında kaç defa geçtiği gösterilmiştir.

Alt kısımda önce sözcüklerin eksiz kullanıldığı sayfa ve satırlar verilmiştir:

baħr Ar. *Deniz, derya.*

b.1b/3

Verilen örnekte madde başı sözcüğün metnin bir yerinde eksiz olarak kullanıldığı görülmektedir. Sıralama yapılırken alfabetik olarak önce kelimenin yalın hâli sonra varsa içinde yer aldığı tamlamalar, ardından ekli şekilleri sonra da et-, ol-, eyle-, kıl- gibi fiillerle kullanımı gösterilmiştir:

b.-ı tesbîhde 1b/1

b.-ı ‘ummān 19a/7

b.+ına 21a/3, 43b/7

b.+inde 45b/4

b.+ine 2a/3

b.+üñ 15b/9

[=8]

Bu sıralamanın ardından sözcüğün metindeki toplam kullanım sayısı köşeli parantez içinde gösterilmiştir. Verilen örnekte bahr sözcüğünün metinde tek başına ve söz dizisi içinde toplam sekiz kez kullanıldığı görülmektedir.

Çalışmanın en sonunda, çalışmamızı yaparken yararlanan kaynakların bulunduğu bölüm yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM: FİRDEVSÎ-İ RÛMÎ'NİN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.1. Firdevsî-i Rûmî'nin Hayatı

Asıl adı Şerâfeddîn Mûsâ olan yazar, Firdevsî-i Rûmî, Firdevsî-i Tavîl, Türk Firdevsî ve Uzun Firdevsî olarak da anılmıştır. Köklü bir aileye mensup olan Firdevsî'nin soyu Alâaddîn Keykûbâd dönemine kadar uzanmaktadır. 857 (1453)'de Edincik'te dünyaya gelen yazarın hayatı Edincik, Bursa, Manisa, Balıkesir ve İstanbul'da geçmiştir. Bazı kaynaklarda Bursa'da dünyaya geldiği bilgisi kayıtlıdır. Bunun sebebi büyük ihtimalle öğrenimini Bursa'da yapmasından dolayıdır. II. Bâyezîd'e sunduğu 330-380 ciltlik Sûlmân-nâme isimli eseri, pâdişâh tarafından hacimli bulunduğu için 80 cüzünün yaktırıldığı söylenmektedir. Bunun üzerine Firdevsî'nin yaşadığı kırıngılıkla II. Bâyezîd'i hicvederek 1512 yılından önce İran'a kaçtığı ve orada vefat ettiği söylenmektedir. Ancak eserlerinde yer alan bilgilerden hareketle 1517'de İstanbul'da bulunduğu ve bu tarihten sonra vefat ettiği düşünülmektedir (Büyükkarcı Yılmaz: 2013).

1.2. Firdevsî-i Rûmî'nin Edebi Kişiliği

Firdevsî, genç yaşta şiir, tarih, hendese, felsefe, tıp, ilm-i nücûm ve kısas gibi konularla ilgilenmiştir. Onun eserlerinde Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin sevgisi dikkat çeker. O, eserlerini bilgilerini sergilemek için bir araç olarak kullanmıştır. Yani eserlerinin çoğu öğretici niteliktedir. Bursalı Melîhî'den aruz ilmini öğrenen Firdevsî'nin şiir konusunda çok da yetenekli olmadığı söylenmektedir (Büyükkarcı Yılmaz: 2013). Hayât u Memât adlı eserde bulunan şiirlere baktığımızda vezin konusunda çok sayıda hata yapıldığı görülmektedir. Bu durum şiir konusunda kaynaklarda yer alan bilgileri doğrular niteliktedir.

1.3. Firdevsî-i Rûmî'nin Eserleri¹

1. Süleymân-nâme: Firdevsî'ye asıl şöhretini kazandıran eser, Süleymân-nâme-i Kebîr adıyla da bilinmektedir. Eser, Hz. Süleymân'ın hayatıyla birlikte tarih,

¹ Ayrıntılı bilgi için Bkz. Orhan F. Köprülü, "Firdevsî, Uzun", DİA, C.13, İstanbul 1996, s. 127-129 ve Fatma Büyükkarcı Yılmaz, "Firdevsî, Şerfeddîn Mûsâ, Uzun Firdevsî, Firdevsî-i Rûmî, Firdevsî-i Tavîl, Türk Firdevsî", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/firdevsi-serefeddin-musa-uzun-firdevsi> (ET: 02.04.2020).

ahlâk, felsefe ve ilm-i nücûm gibi konuları içermektedir. Bu özellik esere ansiklopedik bir nitelik kazandırmıştır. Sade bir dille kaleme alınan eserin 330, 360, 366 ve 380 cüz olduğunu kaydeden kaynaklar bulunmaktadır. Süleymân-nâme takdim edildiği II. Bâyezîd tarafından beğenilmemiş ve bazı cüzleri yaktırılmıştır.

2. Kıssa-nâme-i Süleymân Aleyhi's-selâm: Firdevsî'nin Süleymân-nâme'den önce Balıkesir'de kaleme aldığı mensur eseridir. Eserin bir nüshası Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndedir.
3. Da'vet-nâme: Mukaddimesinden anlaşıldığı üzere 893 (1488) yılında Balıkesir'e Arapça ve Farsça bazı eserlerden tercüme edilerek hazırlanmıştır. İlm-i nücûm hakkında bilgileri içeren mensur eserde burçlara ait 145 resim ve şekil bulunmaktadır. Bilinen tek nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndedir.
4. Firâset-nâme: Süleymân-nâme ve Münâzara-i Seyf ü Kalem adlı eserlerindeki kayıtlara göre II. Bâyezîd'in tahta geçmesinden önce Balıkesir'de yazılmıştır. Eserin nüshası bilinmemektedir.
5. Münâzara-i Seyf ü Kalem: Eserde yer alan kayda göre 890 (1485) yılında Balıkesir'de kaleme alınmıştır. Eserde kalem ve kılıcın birbirine üstünlüklerini kanıtlamak için yaptıkları münazara anlatılmaktadır. Manzum – mensur karışık olarak yazılan eserin bir nüshası Millet Kütüphanesi'ndedir.
6. Pend-nâme-i Eflatûn: Farsçadan Türkçeye tercüme edilmiş, sağlık ve temizlik konularını işleyen küçük bir risaledir. Nüshası bilinmemektedir.
7. Silahşör-nâme: Ahmed Paşa'ya takdim edilen eserde, çeşitli silahlar tanıtılmıştır. Bir nüshası Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ndedir.
8. Satranç-nâme-i Kebîr: Satranç'ın tarihçesi ve tekniği hakkında bilgi veren eser, Balıkesir'de telif edilmiştir. Eserin Nuruosmâniye Kütüphanesi, Berlin ve Münih kütüphanelerinde bulunan birer nüshası vardır.
9. Tercüme-i Câmeşûy-nâme: Nâsîreddîn Tûsî'nin aynı adlı Farsça eserinden yapılan tercümedir. Firdevsî, dokuz bâbdan oluşan esere bir bölüm daha eklemiştir. Eserde bazı kumaşlarda lekelerin temizlenmesine ilişkin yöntemlerden bahsedilmiştir.

10. Tuhfetü'l-Hâdî: Abdullâh-ı İlâhî'nin menkıbelerini içeren eser, Hakâyık-nâme ve Hakikat-nâme isimleriyle de anılmıştır. Mensur olan eserin içinde manzum kısımlar da bulunmaktadır.
11. Teşhîsü'l-İnsân: 1481 yılında Farsçadan Türkçeye tercüme edilerek Ahmed Paşa'ya sunulmuştur.

Firdevsî'nin ayrıca Hadikatü'l-Hakâyık, Tecnîsât, Tâli-i Mevlûd-i Kebîr, Hadis-i Ahsen, Hâcî Bektâş Velî Vilâyet-nâmesi ve Süleymân-nâme vü Belkîs-nâme isimli eserleri de bulunmaktadır. Hayât u Memât adlı eserinin tanıtımı ise aşağıda yapılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM: HAYÂT U MEMÂT'IN TANITIMI

2.1. Eserin Dış Özellikleri

Eserin tek nüshası Süleymâniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi numara 2333'te Hayât-nâme adıyla kayıtlıdır. Kaynaklarda eserin Hicrî 914, Milâdî 1508 yılında Farsçadan Türkçeye tercüme edildiği bilgisi kayıtlıdır.

16. yüzyılda yazılan eser, Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini yansıtmaktadır. Nesih yazı türüyle kaleme alınan eser harekelidir. 99 varaktan oluşan eserin satır sayısı 15'tir. Ancak satır sayısının 16 olduğu sayfalar (6a, 26b) da mevcuttur. Eserin ölçüleri 248x147- 163x99'dur. Satır ve kapakların kenarları kahverengi meşindir.

Eserin zahriye kısmının “b” yüzünde 291 tarihi kayıtlıdır. Aynı sayfada “mustafâ efendinüñdür bu kitâb” yazısı da yer almaktadır. Bu bölümün devamında bulunan sayfanın “b” yüzünde ise eserin adı olan “kitâb-ı hayât u memât” ile beraber “telif-i firdevsî” ifadesi de vardır. Bu ifadelerin solunda ve altında bulunan yazılar karalandığı ve yıprandığı için okunamamıştır. Aynı sayfanın sol tarafında eserin tercüme edildiği döneme ait olduğunu düşündüğümüz bir mühürle beraber Beşiktaş Vakıf Kütüphanesi, Süleymâniye Kütüphanesi ve Hacı Mahmud Efendi Bölümüne ait mühürler de bulunmaktadır.

Eserin **1a** yüzünde bulunan kitâb-ı hayât u memât başlığı mavi mürekkeple yazılmıştır ve tezhiplidir. Başlığın altında bulunan besmele-i şerîf de mavi mürekkeple yazılmıştır. Eserdeki diğer başlıklar, âyetler, hadisler, “nazm, nesr, dahı, nite” gibi ifadeler kırmızı mürekkeple kaydedilmiştir. **2a** numaralı sayfadan itibaren eserin “a” yüzünün sağ üst kısımlarına siyah mürekkeple Arapça ibareler yazılmıştır. **35b** numaralı sayfanın sol üst kısmına metinde bulunan şiirin vezni olan “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” ve “ki düriş kim içesün âb-ı hayât” mısrası der-kenâr olarak kaydedilmiştir.

Eser üzerine Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Tarih programında Fatma Atasoy Çalışkan tarafından *Firdevsî-i Tavîl'in Kitâb-ı Hayât ü Memât Adlı Eseri:Tahlil ve Metin* adında bir yüksek lisans tezi yapılmıştır. Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Firdevsî-i Tavîl'in hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde Kitâb-ı Hayât ü Memât'ın tanıtımı yapılmıştır. Üçüncü bölümde eserin özeti verilerek kaynak değerine değinilmiştir. Sonuç

ve bibliyografya bölümünün ardından metnin Latin alfabesine aktarılmış hali ile tıpkıbasımı verilmiştir.

2.2. Eserin Muhtevâsı

Eser, besmele-i şerîfin ardından Allah’a hamd edilen bir bölümle başlar. Burada Allah’ın kayyûm, kâdir, cebbâr, sübbûh, kuddûs gibi isimleri ve sıfatları anılarak O’na şükredilir. **1b** numaralı sayfada yer alan “tevhîd bârî te’âlâ ‘azze şânühü” başlığıyla **tevhîd** bölümüne geçilir. Bu sayfada Allah’ın isimlerinin ve sıfatlarının yer aldığı, aruzun “müstef’îlün müstef’îlün müstef’îlün müstef’îlün” kalıbıyla yazılmış bir şiire yer verilmiştir. Bu şiir **2a** numaralı sayfanın 7. satırına kadar devam eder.

2a numaralı sayfada “ender-münâcât musannif-i kitâb-ı firdevsî zâ’efallâhü kadrehü” başlığıyla **münâcât** bölümüne geçilir. Burada Allah’a “sultân, pâdişâh, ilâhî” gibi ifadelerle seslenilerek O’nun hikmetinden, izzetinden ve inayetinden bahsedilmiştir. Yine bu bölümde kaza ve kadere duyulan iman dile getirilir. Münâcât bölümünün sonunda aruzun “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ûlün” kalıbıyla kaleme alınmış bir şiir bulunmaktadır. Bu şiir **2b**’nin sonuna kadar devam eder.

3a numaralı sayfada Hz. Muhammed’in övüldüğü bir **na’t** bulunmaktadır. Bu bölüme “der-na’t-ı resûl-i kevineyn seyyidü’s-sakaleyn ve imâmü’l-kibleteyn hâtemü’n-nebiyyin şefi’ü’l-müznibîn muhammed mustafâ sallallâhü ‘aleyhi vesellem” ifadesi başlık olarak verilmiştir. Bu bölümde Hz. Muhammed “anedlîb-i çemen-arâ, mâh-ı âsumân-ı sıdk, münşî-i dîvân, ân-ı bülbül-i cennet-i firdevs, hâtemü’n-nebiyyin, imâmü’l-mürselîn” gibi ifadelerle övülmüştür. Na’t bölümünde **4a** numaralı sayfanın 8. satırına kadar süren, aruzun “mefâ’îlün mefâ’îlün fe’ûlün” kalıbıyla yazılmış bir şiire yer verilmiştir.

4a numaralı sayfanın 9-10-11 ve 12. satırlarında dönemin sadrazamı olan Mustafa Paşa’ya yazılmış bir övgü bulunmaktadır. Paşa, bu satırlarda cömertlik kaynağı, vefa ve huzur madenine benzetilmiştir.

4a numaralı sayfanın 13. satırında eserin Farsçadan Türkçeye tercüme edildiği “makâle-i hakâyıkuñ ve bu risâle-i dekâyıkuñ lisân-ı fârisîden zebân-ı türkiye tercüme olduğına cihet” ifadesiyle belirtilmiştir. Aynı sayfanın 15. satırında eserin rebiü’l-evvel ayında Konstantiniyye’de yazıldığı belirtilmiştir. Eserin hangi yılda yazıldığını belirten ifade mürekkep lekeleri sebebiyle okunamamıştır.

5a numaralı sayfanın 15. satırında “meşâyih-i kibâr risâlelerinden imâm-ı gâzâlî ve şeyh muhyiddîn ‘arabî ve şeyh ‘attar makâlelerinden intihâb kılup türkîye tercüme olundı” denilerek eserin kaynakları hakkında bilgi verilmiştir.

5b numaralı sayfanın 3. satırında eserin 30 babdan oluştuğu belirtilir. Aynı sayfanın 7. satırından başlayarak **6b** numaralı sayfanın 9. satırına kadar babların içeriği hakkında birer cümlelik özetlere yer verilir. Bu özetler şu şekildedir:

1. **el-faşlû’l-evvel** mevlânâ şemseddîn-i tebrîzî hâzretine nefsdan su’âl kılup ol dahı cevâb virdügi beyânındadır

2. **el-faşlû’s-şânî** imtiyhâna çeküp ma‘ ârifden haber açup eşyâ-i külliden su’âl idüp ol dahı cevâb virdügi beyânındadır

3. **el-faşlû’s-şâlis** nefsi-i küllî cism-i küllîye murtabı olduğından ğaraż-ı aşı neydügin bildürür

4. **el-faşlû’r-râbi‘** nefsi-i küllînün sirâyet etdügin bildürür

5. **el-faşlû’l-hâmis** mevte ve hayâta i‘tibâr kılmagı bildürür

6. **el-faşlû’s-sâdis** mevtün ve hayâtun ve cismün mâhiyetin bildürür

7. **el-faşlû’s-sâbi‘** umûr-ı cüz’iyye ile nefsi-i emmârenün sâındadır

8. **el-faşlû’s-şâmin** mevt hikmet idügin bildürür

9. **el-faşlû’t-tâsi‘** mevte ‘alâ-vehi’l-tahkîk teşhîş etmenün keyfiyet-i tarîki beyânında

10. **el-faşlû’l-‘aşer** mevt hikmet olduğdan sonra ammâ takât-ı insâniyyeden ne mertebelü kişilere rahmet-i mahz olur ve ne derecelü kişilere ‘azâb-ı mahz olur anun beyânındadır ki zikr olur

11. **el-faşlû’l-hâdi‘** ‘aşer nefsün kuvvetinden fi‘le çıkmaklığının keyfiyetin bildürür

12. **el-faşlû’s-şânî** ‘aşer siyâsetden ğaraż neydügin bildürür

13. **el-faşlû’s-şâlis** ‘aşer cesedün ‘aybı ve mişâlin bildürür

14. **el-faşlû’r-râbi‘** ‘aşer nefsün ahvâli beyânındadır

15. **el-faşlû’l-hâmis** ‘aşer hayvânât ölmeyi kerih gördüklerinin sebebi beyânındadır

16. el-faşlü's-sâdis 'aşer lezzet ü elem ü rāḥat u ta'ab gördüğü sebebi beyânındadır
17. el-faşlü's-sâbi' 'aşer nefsi-i emmâre ile umûr-ı cüz'îye beyânındadır
18. el-faşlü's-sâmin 'aşer ehl-i ḥālıla ehl-i nâr beyânındadır
19. el-faşlü't-tâsi' 'aşer küfrile kâfir beyânındadır
20. el-faşlü'l-'işrûn felek-i kamer tahtındaki cehennemün ve ehlinün beyânındadır
21. el-faşlü'l-ḥādî ve'l-'işrûn ehlu'llâhuḡ beḳāya ṭâlib ve cühhâlün fenāya rāḡıb olduḡı beyânındadır
22. el-faşlü's-sâni' ve'l-'işrûn ef'âl ü a'mâl ve aḡlâḳ-ı verāyı birbirine muḡâlîf olduḡı beyânındadır
23. Özet kısmında bu babla ilgili bilgi verilmemiştir.
24. el-faşlü'r-râbi' ve'l-'işrûn insânıla melâike arasında müşterek olan lezzetleri beyân eyler
25. el-faşlü'l-ḡâmis ve'l-'işrûn a'mâl-i seyyi'e ve ef'âl-i ḳabîḡa beyânındadır
26. el-faşlü's-sâdis ve'l-'işrûn i'timâd-ı muvaḡḡid ve i'timâd-ı muḳallid beyânındadır
27. el-faşlü's-sâbi' ve'l-'işrûn şâni'ün şâni'i ve 'âlemün niḡâmî emri beyânındadır
28. el-faşlü's-sâmin ve'l-'işrûn nefsi lezzetden ve elemden mufâraḳat itdükden sonra bulduḡı nesneler beyânındadır
29. el-faşlü's-sâbi' ve'l-'işrûn vüzerânun ve erbâb-ı ḳalemün ve bevvâb-ı dergâhun sülûkı beyânındadır
30. el-faşlü's-selâşûn muştafâ paşanun ṭâl-i beḳâ şalâḡiyyet ve ma'delet ve ma'rifeti beyânındadır

Eserde yer alan şiirler aa, bb, cc... şeklinde mesnevî; aa, ba, ca... şeklinde gazel ve kasîde formunda kaleme alınmıştır. Mahlas bulunmadığı için şiirlerin mütercime mi yoksa tercüme edilen eserlerin müelliflerine mi ait olduğu bilinmemektedir. Şiirler remel, hezec ve recez bahri kalıplarıyla yazılmıştır. Eserde hece ölçüsüyle yazılmış şiir bulunmamaktadır. Şiirlerin kaleme alındığı aruz kalıpları ve sayıları şu şekildedir:

Kullanılan Vezin	Sayısı
fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün (Remel)	27
mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün (Hezec)	2
müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün müstef'îlün (Recez)	2

Eserde yer alan şiirlerde pek çok aruz kusuru bulunmaktadır. Bu kusurlar dipnot kısmında belirtilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: METNİN İMLÂ ÖZELLİKLERİ

3.1. İmlâ Özellikleri

3.1.1. Ünlülerin Yazılışları

3.1.1.1. “a” Ünlüsünün Yazılışları

Eserde Türkçe kelimelerin başında bulunan “a” ünlüsü elif (ا), üstünlü elif (أ) ve bazen de medli elif (آ) ile yazılmıştır. Kelime içinde elif (ا), üstünlü elif (أ) ve sadece üstün (آ) ile verilmiştir. Kelime sonunda ise güzel he (ه), kısmen de elif (ا) ile gösterilmiştir:

aç (أَج) (47b/6)	ağaçdan (أَعْجَدَن) (16a/2)
aķar (أَقْر) (20a/2)	aņa (أَكَا) (21b/1)
anda (أَنْدَه) (26b/11)	aņlamaz (أَكْلَمَز) (33b/1)
alup (أَلْب) (46b/3)	açup (أُجُوبُ) (5b/10)
arasında (أَرَايْنْدَه) (28a/15)	çıkardığı (أُجْرَدُوغِي) (17b/15)
dallarına (دَالْلَرْنَه) (40b/7)	ırmaklar (أَرْمَقْلَر) (44a/5)
oda (أُودَه) (2b/5)	oęlanlar (أَوْغْلَانْلَر) (46a/8)
ola (أُولَا) (5b/6)	şalar (صَالَر) (26b/12)

Yabancı kelimelerde ise kelime başında elif (ا), üstünlü elif (أ), medli elif (آ), ayın (ع), üstünlü ayın (عْ), ayın ve elif (عا) ile gösterilmiştir. Kelime içinde elif (ا), üstünlü elif (أ), sadece üstün (آ), ayın (ع), üstünlü ayın (عْ) ve işaretli olarak gösterilirken kelime sonunda ise elif (ا), üstünlü elif (أ), ye (ي) ve güzel he (ه) ile yazılmıştır.

āb (أَبْ) (19a/10)	‘ abes (عَبَسْتُ) (26a/5)
āferīn (أَفْرِين) (11a/3)	‘ acāyibi (عَجَائِبِي) (19b/3)
aḥad (أَحَد) (16a/8)	aḥlāk (أَخْلَاقُ) (25a/15)
aķrabā (أَقْرَبَا) (42a/2)	‘ anāşır (عَنْاصِرُ) (18b/3)
iktifā (اِكْتَفَا) (18a/2)	illā (إِلَّا) (7b/13)
menfa‘ at (مَنْفَعَتُ) (38a/5)	mu‘ allā (مُعَلَّلَا) (3b/6)

muṭāla‘a (مطالعه) (5b/6)

müstehak (مستحق) (17a/5)

ṣadā (صدأ) (2a/11)

ṣaf (صف) (47a/11)

ṣafā (صفأ) (3b/6)

te‘ālā (تعالی) (21a/10)

3.1.1.2. “e” Ünlüsünün Yazılışları

Türkçe kelimelerin başında yer alan “e” ünlüsü elif (ل) ve üstünlü elif (لْ) ile yazılmıştır. Kelime ortasında harekeli veya işaretli olarak ya da güzel he (ه) ve elif (ل) ile gösterilmiştir. Kelime sonunda ise güzel he (ه) ve üstünlü güzel he (هْ) ile verilmiştir:

ben (بن) (2a/15)

erenler (ارنلر) (7a/10)

edinür (ادینور) (43a/9)

ekin (اكن) (26b/10)

et (ات) (38a/13)

eyleye (ايليه) (9b/1)

gelse (كلسه) (25b/12)

gerü (كرو) (15b/4)

gicede (كجده) (15b/2)

gine (كنه) (2a/13)

gitmese (كنمسه) (27b/9)

görse (كورسه) (20a/3)

görünmeye (كورنمايه) (27b/9)

kimse (كمسه) (7b/5)

idesin (ايديه سين) (27b/15)

ölürsen (اولرسك) (28b/8)

Yabancı kelimelerin başındaki “e” ünlüsü elif (ل) ve üstünlü elif (لْ) ile yazılmıştır. Kelime ortasında harekeli veya işaretli olarak ya da güzel he (ه) ve elif (ل) ile gösterilmiştir. Kelime sonunda ise güzel he (ه) ve üstünlü güzel he (هْ) ile verilmiştir:

ebed (ابد) (33a/13)

ebvāb (ابواب) (6b/10)

edeb (ادب) (48b/6)

efgende (افگنده) (2b/15)

elem (الم) (36a/5)

girye (كريه) (12b/3)

kisvet (كسوت) (34b/15)

jeng (ژنگ) (27b/11)

mertebe (مرتبه) (34b/6)

meşel (مثل) (25b/9)

muhtelif (مختلفه) (49b/10)

red (رد) (29b/12)

Bilindiği üzere Eski Türkçeden beri kök hecede “e” veya “i” sesini barındıran kelimelerle ilgili bir *e-i* meselesi varlığı aşikârdır ve “e” mi “i” den, “i” mi “e” den gelmektedir” konusu tartışılabilir: *e/i* meselesi süreçlere bağlıdır ve süreçler halinde vardır. Yani nereden nereye gittiği süreçler ile alâkalıdır. Bir süre Arap alfabesi ile Uygur alfabesinin yan yana kullanılmış olmasından dolayı, Orta Asya’da kullanılan imlâ ile bu durumdan daha az etkilenen Anadolu coğrafyasında kullanılan imlâ arasındaki fark açıktır. Hatta bazen tamamen Arapçada olduğu gibi imlâda ünlülerin hiç kullanılmadığı da olmuştur. İlk bakışta çok karışık gibi görülen bu imlâ ve dolayısıyla *e* ve *i* meselesi, halli hususunda, bir tarafta *e* bir tarafta *i* bulunmasına bakarak, bu iki sesi kendinde toplayan bir *kapalı e(é)* kabul ve bunun sonradan *e* ve *i* şeklinde gelişimi tasavvur edilir (Arat 1987: 338-339)

A.C. Emre’nin "Türkçede Bulanık e Fonemi" (1946: 487-497) adlı makalesine göre Yakutça *ie* diftongu yarı dar e ünlüsünün en eski biçimidir ve bu diftongun büzülmesi sonucu *e*, *è*, *i*, *ì* sesleri ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak *è* sesi eski bir diftongun bıraktığı izden başka bir şey değildir.

Ceylan’a göre ise (1991: 160), Eski Anadolu Türkçesi ve Osmanlıcada kök hecede *e* sesi için *ɛ* ye yazılışı yaygındır. Türkologlar çoğunlukla, bugün Türkiye Türkçesinde *e* ile söylenip de EAT ve Eski Osmanlıcada *ɛ* ye ile işaretlenmiş köklerde bir *è* görme eğilimindedirler. Fakat K. Foy 13. yüzyıl Osmanlıcasında bu sesin *i* olduğu inancındadır (1900:3). Foy’a göre Köktürkçe gibi Osmanlıcada da aynı diyalekt içinde *e* ve *i*’li çift biçimler vardır (1900: 215). Foy’un *i*’li okuyuşunu yerinde bulmayan Nemeth, çift yazılışları *è*’nin kanıtı sayar (1939: 518).

Timurtaş’a göre, eski imlâmızda kapalı *e*’nin varlığını belirtecek bir işaret ve harfin olmayışı bu husustaki tespiti ve kararı zorlaştırmaktadır. Eski Türkiye Türkçesi metinleri üzerinde araştırma yapanların bazıları *i*’yi *é* kabul etmelerine karşılık bazıları aslî yazılışa sadık kalmaktadır (Timurtaş 1994:21). Biz, metnimizde ikinci tercihi takip ettik ve bunu bir mesele olarak değil denklik olarak değerlendirdik: /e:/i/

3.1.1.3. “ı-i” Ünlülerinin Yazılışları

Metnimizde Türkçe kelimelerin başında bulunan ı-i ünlüsü elif (ا), esreli elif (إ) ve elif-ye (اي) ile yazılmıştır. Kelime ortasında harekesiz veya esre (ـ), ye (ي) ve esreli ye (ـي) ile gösterilmiştir. Kelime sonunda ise ye (ي) ve esreli ye (ـي) ile:

didügi (دِدُوْكِي) (27a/14)	içerü (اِچِرُو) (7b/6)
idi (اِيْدِي) (26b/15)	iki (اِكِي) (30b/5)
iste (اِسْتِه) (24b/12)	imdi (اِمْدِي) (21b/13)
indi (اِنْدِي) (45b/4)	işbu (اِشْبُو) (41a/5)
ırağ (اِيْرَغ) (33b/5)	nitekim (نِتِه كِم) (28b/3)
yillere (يِيْلِرِه) (14b/14)	yir (يِيْر) (38a/1)

Metnimizde yabancı kelimelerin başında bulunan ı-i ünlüsü elif (ا), esreli elif (إ), elif-ye (اي), ayın (ع), esreli ayın (ع) ve harekesiz olarak yazılmıştır. Kelime ortasında harekesiz veya ye (ي) ve esreli ye (ـي) ile gösterilmiştir. Kelime sonunda ise ye (ي) ve esreli ye (ـي) ile:

hîç (هِيْج) (27b/13)	ıslāh (اِصْلَاح) (38a/11)
‘ibret (عِبْرَت) (25b/2)	‘ikāb (عِقَاب) (16b/14)
ikrām (اِكْرَام) (24a/4)	īmān (اِيْمَان) (16b/2)
ķavī (قَوِي) (49a/9)	maḥfī (مَخْفِي) (36b/9)
menhī (مَنْهِي) (16b/10)	müfsid (مُفْسِد) (39b/7)
nıṣfī (نِصْفِي) (15a/13)	rīḥ (رِيح) (14a/10)

3.1.1.4. “o-ö” Ünlülerinin Yazılışları

“o-ö” ünlüleri kelime başında elif-vav (او), ötreli elif (أ) ve ötreli elif-vav (أُو) ile gösterilmiştir. Kelime ortasında ise vav (و) veya ötreli vav (وُ) ile yazılmıştır. Türkçe kelimelerin sonunda “o-ö” harfleri bulunmaz. Metnimizde bu örneklere rastlanmamıştır:

görünmez (كُورْنَمَز) (31a/2)	od (اود) (36a/7)

oğlan (اوغلان) (39b/11)

ola (اولا) (29a/10)

otuz (أُتُوزْ) (5b/3)

ölümi (أُولُومِي) (34a/5)

ölür (أَلُورْ) (20a/11)

öñdin (أُؤْكَدِينْ) (18a/1)

soñın (صُؤْكَيْنْ) (31a/2)

söylenüp (سُؤْيَلَنُوبْ) (5b/4)

Yabancı kelimelerde bulunan “o-ö” ünlüleri kelime başında ayın (ع) ile gösterilmiştir. Kelime ortasında ise ötre ('), vav (و) veya ötreli vav (ؤ) ile yazılmıştır. Metnimizde bu örneklere rastlanmamıştır:

dost (دُؤْسَتْ) (31a/3)

ħod (خُؤْدْ) (39b/13)

ħoqqa (حُؤْقَهْ) (4a/4)

ħör (خُؤْر) (29a/1)

ħoş (خُؤْشْ) (33b/12)

‘ömr (عُؤْمَرْ) (26a/1)

3.1.1.5. “u-ü” Ünlülerinin Yazılışları

Kelime başında bulunan “u-ü” harfleri elif-vav (وا) ve ötreli elif-vav (ؤا) ile yazılmıştır. Kelime ortasında ötre ('), vav (و) ve ötreli vav (ؤ) ile kullanılmıştır. Kelime sonunda vav (و) ve ötreli vav (ؤ) ile işaretlenmiştir:

bilür (بِلُؤْرْ) (27a/15)

bu (بُؤْ) (27b/7)

bunları (بُونْلَرِي) (10a/12)

ħikmetdürür (حُؤْكَمْتُDÜRÜR) (27a/4)

şu (صُؤْ) (47b/9)

şu (شُؤْ) (43b/3)

unutdurur (أُؤْنْتُدُورُر) (31a/9)

urup (أُؤْرُوبْ) (26a/14)

uvacuk (أُؤْأُجُكْ) (14b/3)

üç (أُؤْجْ) (49b/8)

Yabancı kelimelerde ise kelime başında ötreli elif (أ), elif-vav (او), ayın (ع), ötreli ayın (عْ) ve harekesiz olarak yazılmıştır. Kelime ortasında vav (و), ötreli vav (ؤ) ve harekesiz olarak, kelime sonunda ise ötre ('), vav (و) ve ötreli vav (ؤ) ile gösterilmiştir.

ārzu (أَرْزُؤْ) (38b/3)

bülbül (بُلْبُلْ) (1b/4)

çü (چُؤْ) (2b/8)

dü (دُؤْ) (3b/9)

ğufrān (غُؤْفَرَانْ) (7b/2)

hemçü (هَمْچُؤْ) (38b/6)

küntü (كُنْتُ) (3b/13)

ufk (افق) (13a/1)

uḥrevī (اخروي) (21a/14)

‘uḳalā (عقلا) (35b/9)

ūlā (اولى) (17b/3)

‘ulemā (عُلَمَا) (33a/10)

‘ulūm (علوم) (33a/3)

ümēm (أُمَم) (5a/1)

vedūd (ودود) (43b/14)

vücūd (وَجُودُ) (1a/4)

3.1.2. Ünsüzlerin Yazılışları

3.1.2.1. “ç” Ünsüzünün Yazılışları

Metinde “ç” ünsüzü kelime başı, ortası ve sonunda bazen cim (ج) bazen de çim (چ) ile gösterilmiştir. Ancak tarafımızca bir imlâ meselesi olarak görülen morfo-fonetik olarak bu tabakalı kullanımdaki kelimeler “ç” olarak okunmuştur:

açup (اچُبُ) (32b/3)

ağaçlaruḡ (اغچلارك) (44a/5)

anuḡçün (آنوگچون) (29a/9)

çek (جك) (38b/6)

çıksa (چقسه) (32b/2)

çünkim (چونكم) (29a/5)

içdügi (اچدوكي) (36b/5)

içre (اچره) (39a/3)

içünde (اچنده) (35a/6)

içündür (اچوندور) (31b/6)

3.1.2.2. “η” Ünsüzünün Yazılışları

“η” ünsüzü metinde kef (ك) ile yazılmıştır. “g” ve “k” sesini de karşılayan kef (ك) harfiyle “η” ünsüzünü ayıran bir işaret kullanılmamıştır:

beḡzer (بكر) (32a/2)

biḡ (بيك) (38b/11)

deḡiz (دكر) (14b/15)

göḡlün (كوكلن) (9a/3)

şoḡra (صكره) (6b/6)

süḡükden (سككن) (26a/6)

şāhuḡ (شاهك) (4a/a)

yaḡaḡı (يكاغي) (3b/14)

3.1.2.3. “p” Ünsüzünün Yazılışı

Kelime başı, ortası ve sonunda yer alan “p” ünsüzü ve zarf-fiil eki (-(y)Up) be (ب) ile verilmiştir. Yine bir imlâ meselesi olması sebebiyle zarf fiil eklerinde “p” sesiyle okuma tasarrufunda bulunulmuştur:

bişürüp (بشورب) (7a/6)

çöküp (چُوكب) (4b/4)

kesüp (كَسُوب) (1a/14)

toprak (طبراق) (27b/5)

olup (أولب) (4a/3)

uçup (أُچُوب) (32b/3)

3.1.2.4. “t/d” Ünsüzlerinin Yazılışları

Metinde art ünlülü kelimelerde yer alan “t” sesi bazen tı (ط) bazen de dal (د) ile yazılmıştır. Eski Anadolu Türkçesinde kelime başı “t” sesinin ötümlüleştiği bilinen bir durumdur. Ancak art ünlülü kelimelerde bu “t” sesinin bazen ötümlüleşmeye direnerek aşırı patlayıcı bir sese dönüştüğünü metnimizde görüyoruz. Aşırı patlayıcı sesler, normal ötümsüzlere göre daha önde boğumlandığı halde ötümsüzlüğünü muhafaza eden, bir derece nefesli olmalarına rağmen hafif gırtlak darbeli ve gergin oldukları için diğer patlayıcılara göre daha ani patlamalı olmak gibi farklı özellikleri barındıran mürekkep bir ara merhale sesi niteliklerine sahiptirler (Turan 1999:554). Kıpçak Türkçesinin etkisiyle ve ötümsüzlüğü muhafaza direnciyle ön seste aşırı patlayıcılığa ses olayı metnimizde de örneklenmiştir:

doğuşdıgından (دوقشددغندن) (14a/12)

duta (دوته) (48b/4)

tağda (طغده) (1b/15)

tağlamışdur (طَغْلَمِشْدُر) (1a/11)

tokuz (طقوز) (45/12)

tolu (طولو) (14b/4)

toymaz (طويمز) (38b/7)

tuman (طمان) (14a/13)

tursa (طورسه) (37b/1)

turup (طورب) (1b/1)

tut (طوت) (49a/3)

tutmuş (طُتْمِشْ) (4b/14)

3.1.2.5. “k” ve “ğ” Ünsüzlerinin Yazılışları

“k” ünsüzü kaf (ق) ile “ğ” ünsüzü gayın (غ) ile gösterilmiştir:

andağı (أنداغي) (33b/2)

çoğı (چوغي) (18b/9)

çokdur (چوقدر) (21a/13)

ırmaklar (ارمقلر) (44a/5)

ırağ (ايرغ) (33b/5)

toprak (طبراق) (19b/10)

3.1.2.6. “s” Ünsüzünün Yazılışları

“s” ünsüzü art ünlülü kelimelerde sad (ص) ile ön ünlülü kelimelerde ise sin (س) ile yazılmıştır:

şaklamazdı (صقلمزدي) (6a/3)

seçmeyen (سچمين) (32a/8)

senden (سندن) (39a/4)

sevsün (سوسن) (39b/10)

şonra (صكره) (6a/3)

şordı (صوردي) (8a/14)

söyleme (سويلامه) (8b/5)

şusuzluk (صوسزلق) (38b/2)

3.1.3. Bazı Kelime ve Eklerin İmlâları

3.1.3.1. “kim” ve “ki”nin Yazılışları

“kim” ve “ki” kendinden önceki kelimeye bazen bitişik bazen de ayrı yazılmıştır:

ne kim (نكم) (6b/13)

ne kim (نه كم) (18a/8)

kaçan ki (قچنكه) (8b/8)

kaçan ki (قچن كه) (26a/1)

3.1.3.2. “ile”nin Yazılışları

“ile” sözcüğü metinde bazen kendisinden önceki kelimedenden ayrı bazen bitişik olarak gösterilmiştir. Bitişik yazılan örnekler okunurken Türkçenin temel kurallarından olan dil uyumuna dikkat edilmiştir. Kural gereği kelimeye getirilen eklerin hem ünlüleri hem de ünsüzleri uyuma girer. Yani yayınma hadisesiyle birlikte kök kelimedede bulunan seslerin nitelik ve nicelikleri, üzerine getirilen yapım ve çekim eklerine yayınır (Ergüzel-Aydın, 2010):

aḥvālıla (أحواليله) (1b/4)

ḥayrıla (خيريله) (6b/14)

insānıla (إنسانيله) (6b/1)

mevlānā ile (مولانائله) (8a/2)

nefs-i emmāre ile (نفس اماره ايله) (39a/9)

rūḥānla (روحانله) (42a/8)

tīğıla (تيجيله) (1a/10)

vechle (وجهله) (39a/11)

3.1.3.3. i- Cevherî Ek Fiilin Yazılışları

ekmâli idi (اكمالى ادي) (7a/15)	gûlzârıdı (كلزارىدي) (41a/2)
iderken (ادرکن) (7a/11)	insânıken (انسانىکن) (38b/9)
nebâtiken (نباتىکن) (41a/8)	varıdı (واردي) (7a/9)

3.1.3.4. “içün” Sözcüğünün Yazılışları

“içün” sözcüğü bazen kendinden önceki kelimeye bitişik bazen de ayrı olarak yazılmıştır:

ten içündür (تن اچوندر) 831b/6)	‘izzetüñçün (عزّتکچون) (2b/3)
nefs içün (نفس اىچون) (31b/10)	kılmağçün (قلماغچون) (8a/8)
beyânı içündür (بيانى اچون) (8b/12)	anuñçün (آنوکچون) (29a/8)

3.1.3.5. “de”nin Yazılışı

Dahi anlamına gelen “de” kendinden önceki kelimeye her zaman bitişik yazılmıştır:

sen de (سندە) (19a/8) (21b/13) (22b/4) (48b/12)

3.1.3.6. “kadar” Sözcüğünün Yazılışı

bu kadar (بو قدر) (7b/15)

ne kadar (نە قَدَر) (2a/13)

ol kadar (اۇل قدر) (2a/14)

3.1.3.7. Soru Ekinin Yazılışları

Metinde yer alan soru eki örnekleri şunlardır:

olur mı (اولر مى) (30a/6)	sevemi (سوه مى) (41b/1)
var mı (وارمى) (7b/5)	yok mı (يوقمى) (7b/5)

3.1.4. Harekelerin Yazılışları

3.1.4.1. Tenvin İşaretinin Kullanılışı

Metinde yer alan Türkçe kelimelerde tenvin kullanılmamıştır. Ayetlerde bulunan bazı Arapça kelimelerde bu hareke işaretlenmiştir:

bābin (بَابٍ) (44a/11)

berden (بِرْدٍ) (42b/7)

cülūden (جُولُودٍ) (43b/12)

vücūhün (وَجُوهٍ) (44a/9)

3.1.4.2. Şedde İşaretinin Kullanılışı

Metinde Arapça kelimelerin yanında bazı Türkçe kelimelerde de şedde kullanılmıştır:

ammā (أَمَّا) (47a/10)

illā (إِلَّا) (45b/11)

issi (إِسِّي) (37a/7)

issiden (إِسِيدِن) (35b/7)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: SES BİLGİSİ

4.1. Ünlüler

4.1.1. /e/ : /i/ Meselesi

Metnimiz harekeli olduğundan metne bağlı kalınarak esre (ـِ) ve ye (ـِ) görülen yerlerde “i”, üstün (ـِ) görülen veya ye (ـِ) harfinin olmadığı yerlerde ise “e” okunmuştur.

Metinde e/i meselesinin görüldüğü örnekler transkripsiyonlu şekilde kelime, kelimenin cümle içindeki kullanımı, yer aldığı varak numarası, satır sayısı ve günümüzdeki şekliyle verilmiştir:

di-: didi (دیدی) (7b/9) “de-”

gice: gicesi (گجسی) (7a/10) “gece”

iriş-: irişesin (ایرشاسین) (19a/9) “eriş-”

it-: iderler (ایدرلر) (44a/1) “et-”

vir-: vir (ویر) (19a/14) “ver-”

yi-: yidügin (ییدوکن) (19b/10) “ye-”

yidi: yidi (یدی) (4a/4) “yedi”

yil: yillere (ییللره) (14b/14) “yel”

yir: yire (یره) (16b/4) “yer”

yiryüzi: yiryüzinde (ییریوزنده) (14b/14) “yeryüzü”

4.1.2. Ünlü Uyumları

4.1.2.1. Önlük-Arthık Bakımından Ünlü Uyumları

Metnimizde önlük-artlık uyumu tamdır:

anda+ğı (آنداغي) (33b/2)

cevherinde+ki (جوهرنده كي) (22a/6)

e-düg+i+n (ادوكن) (43b/6)

ol-duğ+ı (اولدغي) (46a/2)

oğlan+lık (اوغلانلق) (19b/5)

bilmek+lik (بلمکلك) (9a/10)

4.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Bakımından Ünlü Uyumu

4.1.2.2.1. Yuvarlaklaşmalar

atlu (اتلو) (25b/12) (atlu<atlığ) “atlı”

ayru (ايرو) (39a/6) (ayru<ayrığ<adrığ) “ayrı”

cesed+ümüz (جسدمن) (30a/12) “cesedimiz”

çek-üp (چکوب) (31a/5) “çekip”

di-yüben (ديوبن) (19a/1) “deyip”

et-dük+leri (اتدکلي) (34b/12) “ettikleri”

kapısına (قيوسنه) (28b/7) (kapu<<kapığ) “kapı”

kıla+sun (قلاسن) (35b/11) “kılasın”

saru (صارو) (30b/3) (saru<sarığ) “sarı”

var+dur (واردر) (30b/4) “vardır”

var+luğ (وارلق) (27b/12) “varlık”

4.1.3. Ünlü Yutulması

gönlüğ (گوکلك) (9a/3) “gönül”

boynını (بوئيني) (1a/10) “boyun”

dirlikleri (دزلکلي) (18b/13) “dirilik”

beslemezdi (بسلمزدي) (40a/15) “beslemez idi”

birbirine (بربرينه) (16a/6) “biri birine”

ederken (ادرکن) (18b/12) “eder iken”

4.1.4. Birleşme

böyle (بويله) (10a/9) (<bu+ile)

kendözünden (کندوزکدن) (21b/14) (<kendü+öz)

kimesne (كمسنه) (31b/9) (<kim+ise+ne)

niçün (نچون) (23a/7) (<ne+içün)

şol (شول) (20a/8) (<şu+ol)

şöyle (شؤيله) (5b/7) (<şu+ile)

4.2. Ünsüzler

4.2.1. Ünsüz Değişmeleri ve Ses Olayları

4.2.1.1. Ötümlüleşme

1. Vkv > VgV

bilmeklik+i > bilmekliĝi (بلمكلك) (33a/6) “bilmekliĝi”

dirlik+e > dirliĝe (درلكه) (35a/10) “dirliĝe”

pîrlik+e > pîrliĝe (پيرلكه) (26a/1) “pîrliĝe”

ziyâdelik+i > ziyâdeliĝi (زيادهلكي) (15a/15) “ziyâdeliĝi”

2. #k>#g

geçse (<keç-) (كچسه) (30a/13) “geçse”

geldi (<kel-) (كُلدي) (4a/1) “geldi”

gemi (<kemi) (كمي) (25a/7) “gemi”

gemici (<kemici) (كميجي) (25a/7) “gemici”

gerek (<kergek) (كرك) (8a/7) “gerek”

getürdiler (<keltür-) (كتوردلر) (7b/7) “getirdiler”

gibi (<kibi) (كبي) (10a/2) “gibi”

gecede (<kice) (كجده) (15b/2) “gecede”

girmek (<kir-) (كرمك) (25a/13) “girmek”

gidemez (<kit-) (كيده مز) (33b/10) “gidemez”

gizlemişdür (<kizle-) (كزلمشدر) (35a/7) “gizlemişdir”

gökden (<kök) (كوكن) (17a/10) “gökten”

gönlün (<köñül) (كوكل) (9a/3) “gönlün”

görmek (<kör-) (كُورْمَك) (28b/11) “görmek”

gözetmez (<közet-) (كُوزْتَمَز) (31a/2) “gözetmez”

gözün (<köz) (كوزك) (18b/15) “gözün”

gözetdün (<küzed-) (كُوزْتَدَك) (23a/8) “gözetin”

gözi (<köz) (كوزي) (25a/6) “gözü”

gün (<kün) (كُنْ) (12b/14) “gün”

gündüz (<kündüz) (كوندز) (20a/15) “gündüz”

3. #t>#d

dağı (<tağı) (دخي) (12b/3) “dahi”

degmez (<teg-) (دكمز) (48b/13) “değmez”

didi (<ti-) (ديدي) (27a/17) “dedi”

diñlemişdür (<tingla-) (دكلمشدر) (48a/2) “dinlemiştir”

dirgil (<tir-) (ديزگِلْ) (18b/15) “der”

diz (<tiz) (ديز) (4b/4) “diz”

doğuşduğında (toqış-) (دوقشدغندن) (14a/12) “tokuştuğunda”

dolsun (<tol-) (دلسون) (39b/9) “dolsun”

döküpdür (tök-) (دوگُبدُر) (35a/13) “döküp”

dördinci (<tört) (دردنجي) (32b/8) “dördüncü”

duta (<tut-) (دوته) (48b/4) “tuta”

dürlü (<türlüg) (تُرْلُ) (34b/4) “türlü”

düşer (<tüş-) (دوشر) (41a/11) “düşer”

4. VtV>VdV

gidesün (كيدھسن) (46b/3)

ide (ادہ) (28b/11)

4.2.1.2. Sızıcılaşma

1. k/ > ħ/

daħı (<taḳı) (دَحي) (27a/7) “dahi”

ḳorħusından (<ḳork-) (قورخوسندن) (7a/4) “korkusundan”

uyħuya (اويخويه) (40a/11) “uykuya”

yoħsul (<yok) (يخسول) (46a/5) “yoksul”

2. ğ/ > v/

šovuḳ (<şoğuk) (صُوق) (37a/15) “soğuk”

šovusa (<şoğuk) (صووسه) (37a/9) “soğusa”

3. VḳV> VğV

açlığa (<açlık) (آچلغه) (37b/7) “açlığa”

ayağını (<ayak) (أَيَا غَى) (40a/11) “ayağını”

çoğalup (<çok) (چوغلوب) (8a/4) “çoğalup”

ırmağa (<ırmaḳ) (ارمغا) (46a/7) “ırmağa”

şusuzluğa (<şusuzluk) (صُوسزلغه) (37b/7) “susuzluğa”

toḳluğa (toḳluk) (طوقلوغه) (37b/6) “tokluğa”

varlığı (<varlık) (وَرْلُغَى) (26a/9) “varlığı”

yoldaşlığı (<yoldaşlık) (يولدا شلغى) (28b/10) “yoldaşlığı”

4. b/ > v/

ev (<eb) (او) (2b/3) “ev”

sever (<seb-) (سور) (37b/14) “sever”

5. #b>#v

var (<bar) (وار) (41b/4) “var”

varur (<bar-) (وَارُرْ) (8a/5) “var”

6. d/>y/

ayaksız (<adağ) (اياقسوز) (40a/12) “ayaksız”

ayrılma (<adrıl-) (ايرلسه) (28a/10) “ayrılma”

koyma (<kod-) (قويمه) (2b/11) “koyma”

4.2.1.3. İkizleşme

aşşı (<aşığ) (اصِّي) (48b/11)

issi (<isig) (اسِّي) (37a/7)

4.2.1.4. Erime

atlu (<atlığ) (اتلو) (25b/12)

dürlü (<türlüg) (درلو) (34b/4)

ķamu (<ķamuğ) (قامو) (44b/10)

oturdu (<oltur-) (اتوردي) (7b/8)

ķatlu (<ķatlığ) (طتلو) (15b/7)

ayrusında (<adrıg) (ايروسنده) (39a/6)

getürdi (<keltür-) (كُتُرْدِي) (32a/12)

ķapusına (<ķapıg) (ķپوسنه) (25b/12)

ķaru (<ķarıg) (صَارُو) (30b/3)

ulu (<uluğ) (اُولُو) (15b/6)

4.2.1.5. Pronominal Teklik

cevher+i+n+i (جوهرني) (21a/4)

el+i+n+i (الني) (40a/11)

maķbūb+i+n+dan (محبوبندن) (38a/9)

cins+i+n+i (جنسني) (46b/11)

kök+i+n+e (كوكنه) (40b/7)

taķt+i+n+da (تحتنده) (17b/2)

4.2.1.6. Hece Tekleşmesi (Haploloji)

böyledür (بويله در) (42b/2) “böyledür”

budur (بودر) (41a/9) “budur”

ma‘lūmdur (معلومدر) (5b/2) “malumdur”

vardur (واردر) (2b/10) “vardır”

Metinde hece tekleşmesine uğramamış örnekler de vardır:

kāfirdürür (کافر درر) (44b/8) “kafirdir”

imāndurur (ایماندرر) (42b/12) “imandır”

oldurur (اؤلدۇرۇر) (3a/5) “odur”

vardurur (واردرر) (44b/14) “vardır”

4.2.1.7. Yutulma

1. #b > Ø

olan (<bolğan) (اۆلآن) (16a/1) “olan”

2. G/ > Ø

olan (<bolğan) (اۆلآن) (16a/1) “olan”

4.2.1.8. Denklikler

Ø : #y

ırağ : yırağ (ایرغ) (33b/5) “ırak”

ilduzlaruñ : yulduz (DLT) (ایلدزلرك) (13b/10) “yıldızların”

BEŞİNCİ BÖLÜM: ÇEVİRİ YAZILI METİN

Transkripsiyon Tablosu

أ, آ	A, a, Ā, ā, E, e	ش	Ş, ş
ء	’	ص	Ş, ş
ب	B, b	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ
ت	T, t	ظ	Ẓ, ẓ
ث	S, s	ع	‘
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	H, h	ق	Q, q
خ	H, h	ك	G, g, K, k, Ĭ, ĭ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	Ū, ū, Ü, ü, V, v
ژ	J, j	ه	H, h, e
س	S, s	ی	Ī, ī, I, ı, İ, i, Y, y

Çeviri Yazılı Metin

291

muştafâ efendinüñdür bu kitâb

kitâb-ı hayât u memât

te’lîf-i firdevsî

[1a]

800/26/2609

(1) kitāb-ı hayāt u memāt

(2) bismillāhirrahmānirrahīm

(3) ḥamd nā-ma^ç dūdāt ḥazrete sezā-vārdur ki her zerre-i mevcūd ve her dāḥil-i (4) dāire-i vücūd anuḡ bilüp vücūdına delīl-i ḡatı^ç dur ve ṣenā^ç-i nā-maḥdūd (5) ṣol cenāba niṣārdur ki tertīb-i mümkünāt ve nizām-ı mevcūdāt (6) ol cenābuḡ vaḥdāniyyet-i zātına burhān-ı sātı^ç dur evveldür kim (7) aḡa ibtidā lemmā evvelihüm ḡat^ç ā intihā^ç yok ve zāhirdür ki kimse neydüḡin bilmez (8) bātındur ki kimseden gizlenmez ḡayy-ı ḡāzırdur ki cemī^ç ḡayylar ḡayātı andan alurlar (9) ḡayyüm [u] ḡādirdür ki cümle muḡtāc ḡācetin andan bulurlar cebbārdur ki innā ce^çalnā fī aḡnāḡihim (10) aḡlālen² zincīrile cebbārlaruḡ boynını bağlamışdur minhü^çl-vetīn³ tīḡıla ḡāhirleruḡ (11) cānı ve gözlerin kesüp ḡaḡlamışdur bir sübbüh u ḡuddüsdur ki anuḡçün (12) hezār cevāhirle zevāhirler vāḡ-ı mücerrede me^çāric-i ^çulvī ve maḡārum

[1b]

(1) bālā ve merāḡī semavāt-ı ^çulyāda mevc mevc fevc fevc ṡurup baḡr-ı tesbīḡde (2) sābiḡ ve cihān-ı taḡdīre sābiḡ olup ṡabūḡları naḡnu nusebbiḡu bi ḡamdik⁴ ^çafv-ı ḡulları (3) ve nuḡaddisü lek⁵ bir vāḡid ve eḡaddur ki tevḡīdçün her zerre-i berr ve her ḡatre-i baḡr (4) lisān-ı ḡāl ve delālet-i maḡāl aḡvālıla bülbül-i ḡüyā olup eyidür ki lā ilāhe (5) illāllah vaḡdehu lā ṡerike leh leh^çül-mülkü ve lehü^çl ḡamdu ve hüve ^çalā küllī ṡeyin ḡādir⁶

(6) tevḡīd bārī te^çālā ^çazze ṡānühü naḡm

[müstef^ç ilün müstef^ç lün müstef^ç ilün müstef^ç ilün]

(7) allāḡ vāḡid lemyezel ḡayyüm ḡādir ḡayy ḡādīm

baḡṡāyış-i baḡṡında ger ḡāffār ve raḡmāni^çr-raḡīm

(8) dārende-yi ṡāḡ-ı muḡarren bī-bedel bī-çün ü çün

sāzende-yi çarḡ-ı muḡavves ḡaybdan ^çālem-i ^çilm

² Yāsın sūresi, 8. āyet (Onların boyunlarına halkalar geçirdik, o halkalar çenelerine dayanmıştır), s. 485.

³ Hāḡka sūresi, 46. āyet (Onun ṡah damarını) s. 642.

⁴ Bakara sūresi, 30. āyet (Oysa biz sana hamdederek), s.8.

⁵ Bakara sūresi, 30. āyet (Daima seni tesbih ve takdis ediyoruz), s.8.

⁶ Allah^çdan başka ilāḡ yoktur, O birdir ve dengi, ortaḡı yoktur. Mülk O^çnundur ve ḡamd O^çnadır. O herṡeyde mukteditir.

- (9) ḥallāk-ı ‘ālem micmere-gerdān nesīm-i nevbahār
rezzāk-ı ādem kāsım-ı rüy-ı dehende ḥaḳ kāsım
- (10) eflākı rengīn-i lājıverd a‘ lā muṭabbak nīl-gūn
ḡabrāsıdur sebz-i mürevvak saḥnı pür-ḡūn u na‘īm
- (11) nessāc ider kirm atlası meşdüd toḡur zer-nigār
bennā kıılır naḥlı yapar kaşır-ı müseddes ḡoş ḥarīm
- (12) sübhān-ı a‘zam bī-naẓır ol lā-yemūt [u] lā-yenām
sulṭān-ı ‘ālem bī-vezır ol lā-yefūt [u] lā-keẓım
- (13) hem bī-telaffuz nuṭḳ anuḡ ḡüyā eder ḡāk-i beşer
hem bī-tefekür fıkır anuḡ ‘isā kıılır bād-ı nesīm
- (14) geymiş külahı kec kebüd-çarḡ-ı sipihre eyle naẓar
şemlesini şems şarınup urur semā‘ eder ḥarīm
- (15) tesbīḥ ider āhuvānı yā hū diyüp taḡda seḡer
hū hū diyüp zıkrin kıılır ol ḡaḳḡuḡ ba‘de selīm

[2a]

ḥazret-i şeyḡ sühververdi rūḡ-ı şerīfine bir fātiḡa okunup tefe’ül olına

[müstef’ ilün müstef’ lün müstef’ ilün müstef’ ilün]

- (1) kıilletle keşret küllisi şāhiddürür tevḡīdine
kim muṭlaḡā bu fi‘lile vāḡiddür allāḡ-ı ‘azīm
- (2) zıkrinde döker ‘andelīb-i nāṭıḡa dil pīrānuḡ
fıkrinde her şebbāz-ı ‘āḡıl bāl-i idrāk-i şamīm
- (3) ne vaşfi baḡrine bulundu endāşeyle ḡadd kıyās
ne zāt-ı pāḡi ‘ilmine var zerre şebḡ ḡaḳ ‘alīm
- (4) yok ḡikmetine ḡiḡ muḡālif ḡudretine hem mu‘īn

yok ʿizzetine hem fenā bākī anuḡ mülk-i millīm⁷

(5) keyfile kimdendür münezzeh bu ʿazīm evi anuḡ

lemmā ü lemden beri ḥükm-i muṭāʿ key şarīm⁸

(6) sulṭān odur kim pādişāhlık aḡa lāyıkdur hemān

kim ḡayrıya olur güzāf aḡa müsellemdür selīm

(7) evveldür anda münderic ābād bī-şek ü şebih

āḡir kim andan müstemir āzāl ebed oldur muḡīm

(8) ender-münācāt muşannif-i kitāb-ı firdevsī zāʿ afellāhü ḡadrehü

(9) ilāhī seyyidī mevlāyī sen ol pādişāhsun ki şahlıḡuḡa zevāl yok (10) ve sen ol sulṭānsun ki mülküḡde iḡtilāf yok her zerrenüḡ (11) şadāsı kuliʾl-lāhümme mālīkeʾl-mülki⁹ her mümkinüḡ nidāsı küllü şeyin hālikun¹⁰ (12) ve celālüḡ āyeti el-kibriyāʾü ridāʾī¹¹ ve cemālüḡün şıfatı lā yesʿ ī arzī ve semāʾī¹² ilāhī (13) her ne ḡadar sāz-kārsuḡ gine ol ḡadar bī-niyāzsun ve her ne ḡadar bī-niyāzsuḡ (14) gine ol ḡadar kār-sāzsun her mümkinden münezzehsün kemāl-i bī-niyāzlıḡuḡdan (15) ve her mevcūdıla bilesün tamām bende-nüvāzlıḡuḡdan ilāhī ben ne diyeyüm ki bunca

[2b]

(1) muṭīʿ ve ʿāşī dānā vü ḡāşī yaradursun izhār-ı kār-sāzlıḡuḡ ve ḡudretinçün (2) ve bu cümle semavātuḡ ve arzın evvelin ve āḡirin yoḡ edersün beyān-ı bī-niyāzlıḡuḡ (3) ve ʿizzetüḡün ve gine ḡikmetüḡ miʿ mārı bu ḡarāb-ābādı maʿ mūr edüp iki ev binā ider (4) kemāl-i maʿ deletüḡün birine cennet dedüḡ maḡzar-ı ḡikmet-i cemālüḡ etdüḡ ve birine cehennem dedüḡ (5) ālet-i şatvet-i celālüḡ itdüḡ her kime ne oda naşīb etdüḡise taḡdīr senüḡdür ve her (6) kimi ne bölükden ḡılduḡsa tedbīr senüḡdür saʿyla nesne olmaz ʿināyetüḡ olmayınca (7) istemekle bulamazsun sen istemezince naẓm

[mefāʿ ilün mefāʿ ilün feʿ ülün]

⁷ Mısranın vezni bozuktur.

⁸ Mısranın vezni bozuktur.

⁹ Âl-i İmrân sûresi, 26. âyet (De ki: “Ey mülkün sâhibi olan Allah’ım), s. 62.

¹⁰ Kasas sûresi, 88. âyet (O’nun zatından başka her şey yok olacaktır), s. 435.

¹¹ “Büyüklük benim ridamdır.” Anlamına gelen bir hadis-i kudsidir.

¹² “Beni ne yer ne de gök alır.” Anlamına gelen bir hadis-i şeriftir.

- (8) hüzāyā ki benüm ‘āciz çü miskîn
kim etmedüm saña tã‘at ne tã dîn
- (9) benüm yā rabb yirüm itme siccîn
ağışnā yā ğıyāşe’l-müsteğışin
- (10) egerçi bende çok ğāyet cerīme
velī vardur ümīdüm sen kerīme
- (11) baña raḥm it cānum koyma caḥīme
ağışnā yā ğıyāşe’l-müsteğışin
- (12) çi ger bāy u ya yoksūlum şinev kim
çi ger şāh ve yāḥūd kulum şinev kim
- (13) çi ger redd [u] yā maḳbūlum şinev kim
ağışnā yā ğıyāşe’l-müsteğışin
- (14) huzāvendā saña bir bendeyüm ben
senün zikrünle dāim zindeyüm ben
- (15) meded kıl ‘āciz ü efgendeyüm ben
ağışnā yā ğıyāşe’l-müsteğışin

[3a]

hazā emrün ‘aķıbetühü ḥayrun ve sa‘āde¹³

- (1) der-na‘t-ı resūl-i kevineyn seyyidü’ş-şakāleyn ve imāmü’l-kıbleteyn ḥātemü’n-nebiyyin şefi‘ü’l- müznibin (2) muḥammed muştafā şalla’l-lahü ‘aleyhi ve sellem (3) ba‘dehu şad hezārān-ı hezār şalah şalavāt tühaf-ı taḥiyyāt nām-yāb-ı (4) zākiyāt ber-ravza-i muḳaddes mu‘aṭṭar-ı muṭaḥhar münevver seyyid-i kāināt ve ḥülāşa-i mevcūdāt (5) muḥammed muştafā şalla’l-lahü ‘aleyhi ve sellem ki oldurur tütī- i şeker-ḥāy elif-lām-mīm zālīke’l-kitābü¹⁴ (6) ve ol ‘andelīb-i çemen-ārāyı elif-lām-mīm allāhü lā ilāhe illā

¹³ “Bu işin sonu hayır ve mutluluktur.”

¹⁴ Bakara sûresi, 1-2. âyet (Elif-lām-mîm. İşte o kitap), s. 3.

hüve'l-hayyü'l-kayyüm¹⁵ şāhib-i şafvet (7) elif-lām-mīm-şād¹⁶ 'ālem-i kāşif kef-hā-yā-
 'ayn-şād¹⁷ tūtī- i tāk tā-hā mā enzelnā 'aleyke'l-kur'āne li teşķā¹⁸ hallāl-ı tılsım (8) tā-
 sīn-mīm¹⁹ firāş-bār-gāh yāsīn ve'l-kur'āni'l-hakīm²⁰ cerīde-i muḥabbet ḥā-mīm-'ayn-
 sīn-kāf²¹ māh-ı āsumān-ı şıdk (9) şād ve'l-kur'āni'l-mecīd²² münşī-i dīvān nūn ve'l-
 kalem ve mā yeştūrūn²³ ān-ı māh-ı rüy-ı cānān (10) ve'd-duḥā²⁴ ve sitāre-i āsumān ve'n-
 necmi izā hevā²⁵ müeddib mümellekine 'allemehü şedīdü'l-kuvā²⁶ (11) seyyāḥ-ı bādiye-
 i müeddib şümme denāfe tedellā²⁷ mihmān-ı ḥazret fe kāne kābe kavseyne (12) ev ednā²⁸
 ān-ı bülbül-i cennet-i firdevs mā enzelnā aleyk²⁹ ol 'andelīb-i gülistān-ı (13) ḥaḳīkat ūd' u
 ilā sebebil rabbi³⁰ ol simurg-ı kâf-ı ceberūt innā erselnāke³¹ (14) ol tūtī-i tāk-ı melekūt
 innā a' teynāk³² ol mübāriz-i meydān (15) kevkebe-i cāhidi'l-küffāra ve'l-münāfikine³³ ol
 ekmel-i mevcūdāt efḍalü'l-ḥaḳ ḥātemü'n-nebiyyin

[3b]

(1) mā kāne muḥammedün ebā eḥadin min ricāliküm ve lākin resulallāhi ve ḥateme'n-
 nebiyyīn³⁴ efḍal-i maḥlūkāt (2) şāhibü'l-ḥulḳ imāmü'l-mürselīn inneke la 'alā ḥuluḳın
 'aẓīm³⁵ ol şadr-ı dīn ü devlet (3) ve muḳtedā-yı şer' -i millet-i mālīk sikke-i sa' ādet sākin-
 i serāy-i siyādet (4) bedr-i āsitān-ı nübüvvet mühr-i dünyā vü āḫiret ḥātem-i nigīn-i
 nübüvvet (5) ve der-i şıdk-ı fütüvvet bāğ-ı gülzār-ı risālet ve serv-i çemen-i celālet şadr-ı
 şuffe-i (6) şafā māh-ı ḳubbe-i vefā mu' allā-yı müzekkī müctebā-yı muḳtedā server-i
 enbiyā ḥabīb-i ḥudā (7) aḥmed ü maḥmūd cümle maḳşūd resūl-i ma' būd muḥammed

¹⁵ Bakara sûresi, 255. âyet (Allah, kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır. Diridir, kayyumdur), s. 50.

¹⁶ A' râf sûresi, 1. âyet (Elif-lâm-mim-sâd), s. 164.

¹⁷ Meryem sûresi, 1. âyet (Kef-hâ-yâ-'ayn-sâd), s. 329.

¹⁸ Tâhâ sûresi, 1-2. âyet (Tâ-hâ. Biz, Kur'ânı sana sıkıntı çekesin diye indirmedik), s. 339.

¹⁹ Kasas sûresi, 1. âyet (Tâ-sîn-mīm), s. 425.

²⁰ Yâsîn sûresi, 1-2. âyet (Yâsîn. Hikmet dolu Kur'ân'a and olsun ki), s. 485.

²¹ Şura sûresi, 1-2. âyet (Ha- mīm. 'Ayn-sîn-kâf), s. 534.

²² Kâf sûresi, 1. âyet (Kâf. Şerefli Kur'ân'a andolsun ki), s. 574.

²³ Kalem sûresi, 1-2. âyet (Nūn. And olsun kaleme ve satır satır yazdıklarına), s. 636.

²⁴ Duhâ sûresi, 1. âyet (Kuşluk vaktine and olsun), s. 689.

²⁵ Necm sûresi, 1. âyet (Battığı zaman yıldıza and olsun ki), s. 586.

²⁶ Necm sûresi, 5. âyet [Ona üstün güçlere sahip, muhteşem görünümlü (Cebrail a.s.) öğretti], s. 586.

²⁷ Necm sûresi, 8. âyet (Sonra (ona) yaklaştı), s. 586.

²⁸ Necm sûresi, 9. âyet (Peygambere olan mesafesi iki yay aralığı kadar yahut daha az oldu), s. 586.

²⁹ Tâhâ sûresi, 2. âyet (Biz bu Kur'ânı sana sıkıntı çekesin diye indirmedik), s. 339.

³⁰ Nahl sûresi, 125. âyet (Rabbinin yoluna, hikmetle, güzel öğütlerle çağır). s. 300.

³¹ Ahzâb sûresi, 45. âyet (Muhakkak ki biz seni gönderdik), s. 467.

³² Kevser sûresi, 1. âyet [Şüphesiz biz sana (Kevseri verdik)], s. 702.

³³ Tevbe sûresi, 73. âyet (Kâfirlere ve münafıklara karşı cihat et ve onlara karşı çetin ol), s. 214.

³⁴ Ahzab sûresi, 40. âyet (Muhammed sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat o Allah'ın resulü ve nebilerin sonuncusudur), s. 467.

³⁵ Kalem sûresi, 4. âyet (Sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.), s. 636.

maḥmūd eşref-i mevcūd (8) ‘āleyhi’ş-şalātü ve’s-selām ba‘ dehu şad dūrüd şad şalavāt ol
(9) ḥōcā-i her dü ‘ālemün ve ol nebī-yi ādemün aşḥābına ve aḥbābına ve etbā‘ına ve (10)
eşyā‘ına olsun ḳālellāhü te‘ālā innallāhe ve melāiketehü yuşallüne (11) ‘alāl nebiyyi yā
eyyühellezīne āmenü şallü ‘aleyhi ve sellimü teslīmen³⁶ nazm

[mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün]

- (12) muḥammeddür resül a‘zām muḥakḳak
kim itdi engüştile ol māhı münşak³⁷
- (13) cemāli küntü kenzün sırrı taḥḳik
ḥatı furḳān yüzi menşür evrak
- (14) saçı ḥablü’l-metīn olur çü sünbül
yaḡaḡı cennet-i firdevs ü feylaḳ
- (15) ne var kim bû leheb münkir olursa
şühüdı susmār u tīre vü ‘avḥak

[4a]

ercü minallāhi’s-selāmete fī mā ‘azemtü³⁸

- (1) nübüvvet-ḥatm anuḡ şānında geldi
risālet ref‘i andan buldı revnaḳ
- (2) ḥuzā cem‘ eyleyüp cümle kemālāt
kemāl içre nebī kıldı muşaddak
- (3) ḳadem başduḳda ‘ālem mülkine aḥmed³⁹
yıkıldı ṭāḳ-ı kisrā re’s olup şak
- (4) yidi ḥoḳḳadur eflāk ol güher-çün
sekiz cennet o şāhuḡ taḥtı muṭlaḳ

³⁶ Ahzab sūresi, 56. āyet (Şüphesiz Allah ve melekleri peygambere salat ediyorlar. Ey iman edenler! Siz de ona salat edin, selam edin), s.469.

³⁷ Mısranın vezni bozuktur.

³⁸ “Bir işe niyet ettiğimde Allah’tan esenlik dilerim.”

³⁹ Mısranın vezni bozuktur.

- (5) nehārī sāyebānı per-i cibril
meğārı perdedārıdur hādır-naķ
- (6) saçı ve'l-leyl yüzi ve'd-duḥādur
ķaşı yāsın tāhādurur elḥaķ
- (7) ne medḥ ide ḥalāyık aḡa lāyık
lefī ḥalkın⁴⁰ didi ta' zīm idüp ḥaķ
- (8) hezār tüḥaf u taḥiyyāt āline anuḡ⁴¹
ki virdi dīn-i islāma çü revnaķ

(9) der medḥ-i vezīr-i a'zam u düstūr-ı mükerrem menba' ü'l-cüd ve'l-kerem ma'den-i vefā u mürüvvet (10) ve kân-ı şafā ve seḥāvet ḥazret-i muştafā paşa yesserallāhü mā yeşā' edāma'llāhü te'ālā ömre (11) 'ömre ve ebed devlete vüzerādur rif' atühü ilā yevm'ül-ḥaşr ve'l-eczā' ba'dehu 'ulemādan (12) maḥfī ve fużalādan püşide olmaya ki maķāle-i ḥaķāyıkun ve bu risāle-i (13) dekāyıkun lisān-ı fārisiden zebān-ı türķiye tercüme olduḡına cihet ve (14) bā' iş ve ḥikmet budur ki mücerred nebevīnün şallallāhi 'aleyhi ve sellem toķuz (15) yüz şühür senenün mübārek rebī' ü'l-evvel şühürında ķoştanīniyye

[4b]

(1) şehrinde āfitāb-ı çarḡ-ı celāl aḡter-i sa'd-ı kemāl medār-ı erbāb-ı ḥacāt merkez-i (2) aşḡāb-ı müḥimmāt pādişāhun cemşid-i salṡanat ve āsumān-ı rif'at şehensāhun (3) ebed devlete emrine imtişāl gösterüp künc-i ḥalvetde maķām-ı 'uzletde (4) sālīkāne diz çöküp oturmuşdum süleymān-nāme-i kebīrün ol tāriḡ-i a'zam-ı(5) dil-pezirün seksen ikinci cildini bitürmişdüm velī ol kân-ı saḡānuḡ (6) ma'deni cüd-ı vefānuḡ ya'nī muştafā paşanuḡ aṡāullāh 'ömre şimdiki (7) 'aşırda 'ulemānuḡ fużalānuḡ kümelānuḡ ümerānuḡ vüzerānuḡ mābeyninde paşa (8) ḥazretlerinün dam-ı 'izze mişl-i ma'dümdur ki tā kıyāmet-i devletle dāim (9) ve 'izzetle ķāim ola ki pāk i' tiķād-ı 'azīz mü'min-i muvaḡḡid ehl-i temeyyüzdür ki (10) rāy-ı tedbīrinde āşaf-ı devrān fikr-i müşīrde menüçehr-i zamāndur (11) ferāsetde ve kiyāsetde bī-nażīr ḡüsn ü şabāḡatda bī-bedel (12) vezīrdür ve luṡf u feşāḡatda maḡsūd-ı saḡbāndur ḡayr-endiş (13) kân-ı kerem ve menba' ü'l-cüd-ı ve'l-

⁴⁰ Rā' d sūresi, 4. āyet (Yeniden mi yaratılacakmışız?), s. 268.

⁴¹ Mısranın vezni bozuktur.

ihsāndur ve belāğatde ve ‘ibāretde (14) tamām mahāret bulmış emīr-i kāmrandur fazīletle
‘ālem-i āfākı tutmuş (15) hātem-i şānī ve dānā-yı kāmīl ehl-i ‘irfāndur ʔal-i beḳā nazm

[5a]

lā yūflihā men ʔaleme va‘ dil fī umūrike⁴²

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- (1) muştafā paşadurur kân-ı kerem
k’oldı rāzı hāzretinden cümle ümem⁴³
- (2) hāndur āşaf ol vezīr
kim menüçehr-i zamān kāmīl müşīr
- (3) şākirāndan kāmīlān-ı pür-hüner
zākirānuḡ hāzretine alḳış ıder⁴⁴
- (4) haḳ te‘ ālā devletin ḳılsun ziyād
tā ḳıyāmet bāḳī ʔura ol hōş-nihād
- (5) dā‘ idür firdevsī ıder aḡa du‘ ā⁴⁵
her ḡatırdan hıfḡ ıde hāfız hıḡzā

(6) neşr bu firdevsī haḳīrūḡ ve dā‘ī faḳīrūḡ ne miḳdār ola ki ol (7) vezīr-i a‘ ʔamuḡ ve
emīr-i müfḡamuḡ egerçi kūh-ı şūkūhından cevāba mecālüm (8) ve ‘arḡ arḡa ḡālüm
ḳalmaz ki anuḡ bu kemīneye etdüḡi ‘ālī himmeti taḳrīr (9) ve ḡüsn-i luḡfını ta‘ bīr idebilem
ammā ḡāḳat yıtdükce istedüm kim anuḡ (10) şüḳrinūḡ edāsında ve devām-ı devletinūḡ
du‘āsında bāḳī ‘ömrümi āḡire iletüp (11) ḡizmetde ve devletlü eşigine mülāzemete
vardugumca ḡāk-i pāyına yüz (12) sürdüḡümce dā‘imā dest-i tehī varmaga ‘ār idüp
meskenet kūşesin (13) iḡtiyār idüp ‘ilm-i meşāyihden bu ḡikmet-āmīz ü ‘ibret-engīz
risāleyi (14) te’līf itdüm meşāyih-i kibār risālelerinden imām-ı ḡazālī ve şeyḡ (15)
muḡyiddīn ‘arabī ve şeyḡ ‘aḡḡār maḡālelerinden intiḡāb ḳılup türkīye

[5b]

(1) tercüme olındı der-beyān-ı ibtidā-i kitāb ve fihrist-i ebvāb

⁴² “Zulmeden iflah olmaz. Her işinde adil ol.”

⁴³ Mısranın vezni bozuktur.

⁴⁴ Mısranın vezni bozuktur.

⁴⁵ Mısranın vezni bozuktur.

(2) min ba‘ d ‘ ulemādan mahfī degil ki tekmi‘l-i kitāb-ı üslubı ma‘ lūmdur ba‘ z risālenün (3) fihrist-i ebvābı lāzım olduğı ecilden bu ma‘āle dağı tamām otuz bāb (4) üzerine söylenüp te‘līf olındı kümelānün su ‘ālinde ve cevābında (5) ma‘ āriflerinün evveli ve āhiri mu‘addemi ve mu ‘ahhiri faşlla ta‘ yin ve bābla tezyin (6) ma‘ lūm u zāhir ola ve mu‘ālā‘ a kılan ma‘şūdı olan su ‘ālī (7) ve cevābı zahmetsüzün bulmağa kādır ola nite şöyle kim el-faşlü’l-evvel (8) mevlānā şemseddin-i tebrizī hāzretine nefsdan su ‘āl kılup (9) ol dağı cevāb virdügi beyānındadır el-faşlü’s-sānī imtiḥāna çeküp (10) ma‘ ārifden haber açup eşyā-i külliden su ‘āl idüp ol dağı cevāb (11) virdügi beyānındadır el-faşlü’s-sālis nefsi küllī cism-i külliye murṭabı (12) olduğundan ğaraż-ı aşı neydügin bildürür el-faşlü’r-rābi‘ (13) nefsi küllinün sirāyet etdügin bildürür el-faşlü’l-hāmiş mevte ve ḥayāta (14) i‘tibār kılmağı bildürür el-faşlü’s-sādis mevtün ve ḥayātün ve cismün (15) māhiyetin bildürür el-faşlü’s-sābi‘ umūr-ı cüz ‘iyye ile nefsi emmārenün sānındadır

[6a]

eş-sabr yürüşü’l-ferah ve’l-‘acelü yürüşü’l-şerr⁴⁶

(1) el-faşlü’s-sāmin mevt ḥikmet idügin bildürür (2) el-faşlü’t-tāsi‘ mevti ‘alā-vechi’l-tahkik teşhış etmenün keyfiyet-i tariki beyānında (3) el-faşlü’l-‘aşer mevt ḥikmet olduğdan sonra ammā taḳāt-ı insāniyyeden ne mertebelü (4) kişilere rahmet-i mahz olur ve ne derecelü kişilere ‘azāb-ı mahz olur anün beyānındadır ki zikr olur (5) el-faşlü’l-hādī ‘aşer nefsun kuvvetinden fi‘le çıkmaklığınun keyfiyetin bildürür (6) el-faşlü’s-sānī ‘aşer siyasetden ğaraż neydügin bildürür (7) el-faşlü’s-sālis ‘aşer cesedün ‘aybı ve mişālın bildürür (8) el-faşlü’r-rābi‘ ‘aşer nefsun ahvāli beyānındadır el-faşlü’l-hāmiş ‘aşer (9) ḥayvānāt ölmeyi kerih gördüklerinün sebebi beyānındadır el-faşlü’ (10) s-sādis ‘aşer lezzet ü elem ü rāḥat u ta‘ab gördügi sebebi beyānındadır (11) el-faşlü’s-sābi‘ ‘aşer nefsi emmāre ile umūr-ı cüz ‘iyye beyānındadır (12) el-faşlü’s-sāmin ‘aşer ehl-i ḥālila ehl-i nār beyānındadır el-faşlü’t-tāsi‘ ‘aşer (13) küfrile kāfir beyānındadır el-faşlü’l-‘işrūn felek-i kamer taḥtındaki cehennemün (14) ve ehlinün beyānındadır el-faşlü’l-hādī ve’l-‘işrūn ehlu’llāhun (15) beḳāya ṭālib ve cūhhālün fenāya rāğib olduğı beyānındadır el-faşlü’ (16) s-sānī ve’l-‘işrūn ef‘āl ü a‘māl ve aḥlāk-ı verāyi birbirine muḥālif olduğı beyānındadır

⁴⁶ “Sabır rahatlığa götürür, acelecilik kötülüğe götürür.”

[6b]

(1) el-faşlü'r-râbi' ve'l-ı'ısrün insânıla melâike arasında müşterek (2) olan lezzetleri beyân eyler el-faşlü'l-hâmis ve'l-ı'ısrün (3) a'mâl-i seyyi'e ve ef'âl-i kabîha beyânındadır el-faşlü's-sâdis ve'l-ı'ısrün (4) i'timâd-ı muvaḥḥid ve i'timâd-ı muḳallid beyânındadır el-faşlü's-sâbi' ve'l-ı'ısrün (5) şâni'ün şâni'i ve 'âlemün nizâmî emri beyânındadır el-faşlü's-sâmin ve'l-ı'ısrün (6) nefis lezzetden ve elemnden mufâraḳat itdükden sonra bulduğı nesneler beyânındadır (7) el-faşlü's-sâbi' ve'l-ı'ısrün vüzerânun ve erbâb-ı kâlemün ve bevâb-ı (8) dergâhun sülûkı beyânındadır el-faşlü's-selâşün (9) muştafâ paşanun ṭâl-i beḳâ şalâhiyyet ve ma' delet ve ma' rifeti beyânındadır nazm

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- (10) pes risâle aşlı bu ey kâmrân
kim otuz fihrist-i ebvâb açla inan
- (11) ger ḥaḳîḳat gözile itsen nazâr
her birinde var me' ânî mu' teber
- (12) rûḥ-ı ḳudsî mişli urduḡ çünki dem
k'ide taḥsîn işidürse 'isâ hem
- (13) bu risâledür ma' ârif iy hümâm
hep ḥaḳâyıḳdur ne kim varsa kelâm
- (14) müstemi' den budur ammâ murâd⁴⁷
eyleye firdevsîyi ḥayrıla yâd
- (15) bu muḥib-i inḳıyâddur ol ḥaḳîr
der ki ḥaḳda ister evlâ dest-gîr

[7a]

haze emrün ' âḳıbetühü ḥayrun ve sa' âde⁴⁸

⁴⁷ Mısranın vezni bozuktur.

⁴⁸ “Bu işin sonu hayır ve mutluluktur.”

(1) el-faşlū'l-evvel mevlānā şems-i tebrizī ḥazretine nefsdan su'āl (2) idüp ol daḥı cevāb virdügi beyānındadır nite rivāyet-i şaḥīḥ ve naql-i (3) şariḥdür ki merḥūm ve maḡfūr ve sa'īd ü şehīd sultān 'ālāe'd-dīn (4) ol ḥākān-ı bī-bedel-i āl-i selçuḡ-ı 'aẓīm şāhidi ḥaḡ ḡorḡusından (5) āḡāḥ 'ādil ü kāmīl pādīşāhdı meḡer ki anuḡ ḡāl-i ḡayātında ve (6) eyyām-ı devletinde ḡonya şehrinde ehlu'llāḡ ḡāyet çok imiş āzīne gicesi (7) meşāyih-i kibārī da'vet envā'-i ni'met bişürüp ḡayr du'āların almaḡcūn ziyāfet (8) ve ḡidmet iderdi rivāyet iderler ki meşāyih-i kibārdan şāḡ ḡuzūrında (9) yetmiş iki nefer ehlu'llāḡ varıdı cümlesinden birisi faḡih aḡmed sultāndı (10) raḡmetullāḡ vāsi'aten meḡer ki bir cum'a gicesi şāḡuḡ ḡuzūrında erenler cem' olup (11) şoḡbet ederken cemī'nün şem'leri bī-sebeb ḡerb olup ammā def' (12) varup maṡbaḡdan yine yaḡdılar velākin şem'leri söyündüḡine her birisi ḡayrete (13) varup bu ne 'alāmetdür diyüp birbirinüḡ yüzine baḡdılar meḡer ki (14) mevlānā-i ḡazret daḡı ol meclisde bileydi 'ulemānuḡ efdali kümelānuḡ (15) ekmeli idi lākin henüz şems-i tebrizī ḡazreti mevlānā ḡazretle ḡelüp buluşmamışdı

[7b]

(1) vilāyete ḡadem başup şems ḡazretle buluşmamışdı mevlānā-i ḡazret 'aleyhi'r-raḡme (2) ve'l-ḡufrān baş ḡaldurup eyitdi bu şehre bir kezinde er ḡelüpdür kendüyi (3) bildürmekcūn şem'leri ḡerb ḡılupdur diyüp cemī'nüzün vilāyetinden anuḡ (4) vilāyeti ziyāde olmaḡa 'alāmetdür aḡa delālet eder diyüp emr etdi ki (5) ḡörün ṡaşra kimse varmı yokmı diyince aḡlardan birisi ṡaşra ḡıkup (6) ḡördi ki bir dervīşturur elinde bir mūmcuḡızı var da'vet edüp iḡerü (7) ḡötürdiler ḡünkü bevvāb dervīşi şāḡ naḡarına ḡetürdi selām virüp (8) erenlere iḡerü ḡirüp ṡaş eşikte oturdı bunlar ednā ḡözle baḡup (9) dervīşe i'tibār etmediler andan nemed-pūş elindeki mūma pūf didi (10) ḡerb oldu cem' orta yirde yanan şem'le bile cerb oldu pes faḡih aḡmed-i (11) sultān-ı vilāyet-i ḡonya ol eri kimdüḡin bildi yerinden ḡalkup (12) merḡabā ḡıldı andan cümle erenler ḡörüşdiler illāki mevlānā ḡazreti ḡörüşmedi (13) niḡün anuḡcūn ki ḡerḡi mevlānā ḡazret 'ālimdi ve illā ki dervīşleri ehl-i (14) bid' atdur diyü sevmezdi i'tibār ḡılmazdı amma ki bu ḡelen nemed-pūşuḡ (15) zāḡir yüzinden bu ḡadar vilāyetin ḡoriceḡ diledi ki bunu 'ilmle imtiḡān ḡıla

[8a]

eş-şabr minellāhi ve'l-'avn mināllahi, tevekkel 'aleyhi keḡāke⁴⁹

⁴⁹ “Sabır da yardım da Allah'tandır. O'na ḡüven, O sana yeter.”

(1) kimdügün bile ammā bu gelen dervîş hûd şems-i tebrîzî hâzretleriydi rahmetu'l-lâh (2) 'aleyh mevlā[nā] çün kaşdıla gelmişdi ki mevlānā ile anuñ menākıbları kitāblarda (3) maştûr ve dillerde dağı meşhûrdur zıkrı hâcet degüldür eger tafşille zıkr (4) olursa risāle çoğalup muṭavvel olur muḥaşşal murād edā olmaz söz ḥadden (5) çıkup kelām derece-i iṭnāna varur nazım

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

(6) şerḥ olursa cümlesi şāhib-kemāl

belki ḥadden çıkısar işbu risāl

(7) söz gerek kim ola āz u muḥtaşar

diñleyenler çekmege tā infi'āl

(8) neşr andan mevlānā baş kaldurup 'ilm kuvvetiyle şemsi mülzem kıılmağçün (9) evvel su'āl kıılup eyitdi kim dervîş ḳandan gelürsin ve ḳanda gidersin (10) eyitdi kim beḳā mülkinden fenā mülkine geldüm yine fenā mülkinden beḳā mülkine giderüm (11) mevlānā eyitdi bu uzak sefere azuğın nedür ve maḥremüñ kimdür ve merkebüñ (12) ne nesnedür ve mürşidüñ dağı kimdür cevāb virdi kim azuğum ḳanā'at (13) ve maḥremüm 'aşḳ ve irādet ve merkebüm nefis ve mürşidüm ḳurāndur diyicek (14) yine mevlānā şordı ki cemī' sin hûb buyurduñ ma' lûmumuzdur velākin (15) bu nefis ne nesnedür bilmekde 'aczüümüz var ve dağı 'alī hâzreti raḍıya'l-lāhü 'anh

[8b]

(1) buyurmuşdur men 'arafe nefsehu feḳad 'arafe rabbehu⁵⁰ pes kişinüñ nefsi ne nesnedür (2) ve nice bilünür cevāb vir ki şevāb ḥāşıl edesiz ve bu ḳadem başduğün 'ulemā meclisidür (3) tā kim fuḳalā meclisine lāyık olasız nazım

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

(4) cem' olupdur meclis içre 'ākilān

nāzır olmuşdur sözü ki fāzılān

(5) ki şaḳın söyleme bī-ma' nī kelām

tā ki ṭa' n etmeye saña kāmīlān

⁵⁰ “Kendini bilen Rabb’ini bilir.” anlamına gelen ve Hz. Ali’ye ithaf edilen sözdür.

(6) söz gerek kim diyincek dilde revān

müstemi‘ taḥsīn ide ol dem hemān

(6) meclis-i ‘irfāna başduḡ çün ḳadem

ur ḥaḳīḳat sözlerinden imdi dem

(8) neṣr ḳaçan ki mevlānā ḥüzāvendigār bu vechle su’āl idicek nemed-pūṣ (9) kāmīl daḡı muḥaḳḳaḳāne cevāb virüp eyitdi kim yā mevlānā ḥazreti bilgil ki (10) nefsinı bilen kimse ehl-i ‘irfān u kāmīldür ve insān-ı fāzıldur ve bilgil ki (11) ‘ulemā ve felāsefe insānuḡ māhiyetinde çok iḥtilāf ḳılupdururlar (12) ol iḥtilāfātuḡ küllisin üç maḳāle cem‘ eder bunuḡ beyānı içündür (13) zīrā ba‘ḫlar eyitdiler kim insān bir nesnedür kim etden ve ḳandan ve ‘izāmıdan (14) ve ṭamarlardan ve sinirlerden terkīb olunmuşdur ve ba‘ḫlar eyitdi kim (15) insān cesed-i cismānī ve nefsi-rūḫānīden ‘ibāretdür dediler ve ba‘ḫlar

[9a]

izā ‘azamte fe tevekkel ‘alallāh⁵¹

(1) eyitdiler kim insān bir nesnedür kim cesed-i cismānī ve nefsi-rūḫānīden (2) ‘ibāretdür didiler ve ba‘ḫlar eyitdiler insān nefsi nāṭıḳadur cesed aḡa (3) bir gönlüḡ menziledür didiler bu üç vechi ḥükemā insānuḡ māhiyetinde (4) dimişlerdür nefste daḡı iḥtilāfları üç vechledür vech oldur kim (5) nefsi cism-i laṭīfde ḡayr-ı mer’idür didiler ve ba‘ḫlar eyitdiler nefsi cevher-i rūḫānīdür (6) ḡayr-ı maḥsūsadurur ba‘de’l-mevt bāḳī ḳalır ve ba‘ḫlar eyitdiler kim nefsi (7) mizāc-ı bedenden ve aḡlāṭ-ı cesedden mütevellid olmuş bir ‘arāzdur öldüḡinden (8) sonra bāṭıl olur cism söz aḡa vüçüd yoḳdur didiler bu ṭa’ife cismle (9) a‘rāzdan ḡayrı nesne bilmezler aḡlaruḡ umūr-ı rūḫānīde ve cevāhir-i (10) nūrānīde ve şuver-i ‘aḳliyyede ‘ilmleri yoḳdur bilgil kim kiṣi nefsin bilmeklik (11) şerīf-i ‘ilmdür zīrā bir kimse ḡayrı bilmeklik da‘vāsın ḳılup kendü nefsinı (12) bilmemek ḡāyet de çirkīndür zīrā ol su’āl ḡayrı ṭa‘āmlandurup (13) kendü ac olmaḳ ve ḡayrıya libās giydürüp kendü ‘uryān olmaḳ gibidür (14) ve ḡayrı yola delālet eyleyüp kendü zāl olmaḳ gibidür ve bilgil kim insān (15) nefsinı bilmek mümkün olmaz illā üç vech üzre naḡar etmeklikle mümkün olur

[9b]

⁵¹ Âl-i İmrān sûresi, 159. âyet (Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah’a tevekkül et), s. 79.

(1) ve biri oldur ki cesed emrine nazar eyleye ve biri oldur ki mücerred nefse nazar (2) eyleye ve üçüncü oldur ki cesede mürekkeb olduğu hâlde nazar eyleye nazım

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

(3) tâ ki nefsin bilmege kâbil ola

nefs-i ' irfânında ol kâmil ola

(4) nefsinı bilen kişi bilür hâkı

bilmeyen belhüm azall⁵² câhil ola

(5) der şinâhten nefs-i insânî imdi eyle olsa yâ mevlânâ degme şahş kendü (6) vücūdından bî-haber olup nefsin bilmez ammâ kemâl-i ma' rifet budur ki kişi nefsin bile (7) pes eyidürüz kim cesed etden ve kıandan ve ' izâmdan ve tamarlardan ve sinirlerden (8) terkib olmuş bir nesnedür bunun küllisi bir cismdür hiç birinde şek olmaz ve ammâ (9) nefis bir semâvî cevherdür hayyür bi-zâtihi ' âlemdür bi't-tab' fa' âledür mâdem ki (10) mevcüd bir lahza cevlandı hâlî olmaz bârî te' âlâ halk etdüğü günde (11) anuñ üzerine halk eylemişdür ve ammâ ol nefisle cesedden mürekkeb olan (12) bu müşâhid olup ve maşşūs olup muhâtab olup su'âl edene (13) cevâb virüp maşnû' larda şâni' olandur kaçan ölse bu nesneler andan (14) öldükden sonra bâtıl olur zîrâ ölmek nefis-i cesedden mufâraķat etmekden (15) ğayrı nesne degüldür ol vakt anuñ cemî' fezâ'ili bâtıl olur ve bilgil kim ' uķalānuñ

[10a]

iz ente mes' ūdun fî ħarakâtike ya fâtihe'l-fâli leke'l-bişâratü bi' ħayr⁵³

(1) ekşerî nefşün vücūdına ikrâr ederler lâkin nefis cesedün mizâcından (2) mütevellid olmuşdur diyü zann ederler ammâ emirânlar zann etdikleri gibi degüldür (3) zîrâ bir nesneden mütevellid olan ol nesnenün cevheridür cesed ħod cismdür (4) cism olmasında şek yokdur nefis ħod cism degüldür cismün a' râzlarından (5) daĥı degüldür bu biz didigümüz nesnenün şıĥhatine delil oldur ki cism sâkin (6) olup yâ müteħarrik olmaķdan münfekk olmaz cism olduğı ħayşiyetden (7) ve eger cism olduğı ħayşiyetden müteħarrik olsa vâcibdür ki her cism (8) müteħarrik ola ve eger sâkin olsa vâcibdür ki her cism sâkin ola (9) hâl budur ki emîr böyle degüldür belkim ba' z ecsâm dâ'imâ müteħarrik olur (10)

⁵² A' raf sûresi, 179. âyet (Hayvanlardan daha da aşağıda), s. 188.

⁵³ "Ey falcı sen hareketlerinden mutluysan hayırla müjdelenme senin hakkındır."

eḫlāk ve kevākib gibi ve ba‘ zısı sākin olur yir gibi ve yirūn eczası gibi (11) ve ba‘ zısı kāk sākin olur ve kāk müteḫarrik olur hevā gibi ve ū gibi (12) ve ḫayvān gibi ve nebāt gibi pes bu nesne delālet eyler kim bunları (13) sākin kılop ve müteḫarrik kılan bunlardan ğayrı bir nesnedür (14) ol nesne cism degüldür ve ‘araz degüldür zīrā ‘araz binefsihī kākım olmaz (15) cismden ḫālī anuḫ enfesdür ve bir delīl daḫı oldur kim ‘arazuḫ

[10b]

(1) fi‘li yoḫdur zīrā ‘araz fā‘ilile kākımdür eger ‘arazuḫ fi‘li olsa ‘araz (2) anuḫla kākım olmazdı belki ol ‘arazla kākım olurdu ‘araz ḫod nefsile kākım (3) olmaz fe-keyfe ki ğayrı nesne anuḫla kākım ola pes bu nesne ‘arazuḫ fi‘li yoḫduḫına (4) beyān olur zīrā ḫaḫīḫatde fā‘il oldur kim fi‘li aḫz etmege ve terk etmege (5) kākır ola zīrā fi‘li terk itmek işlemeden āsāndur pes eger ‘arazuḫ (6) fi‘li olsa anuḫ terkine daḫı kākır olmaḫ gerek ū fi‘line kākır olduḫı (7) gibi ū kimse ki nefs-i nāḫıḫa-i basīḫdür nūrānīdür diyü zann eyler her nesnenūn (8) ūreti anda muṣavverdür nazm

[fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn]

- (9) söz budur kim eyledüm anı beyān
efḫalin allāḫ bilür yoḫdur gümān
- (10) nefs-i insānī nedür bilmez beṣer
‘ākīlūn ‘aklı iḫāḫa etmez ūṣar
- (11) rūḫı bunca fark ide ūḫīb-kemāl
ki aḫmede bildürmedi anı ḫaḫ te‘āl⁵⁴
- (12) faḫr-i ‘ālem ol muḫammed ḫaḫ resūl
rūḫa vākıf olmadı ey pīr uṣūl
- (13) emr-i rabbī gelicek ḫaḫdan ḫiḫāb
rabbümūn emri diyü virdi cevāb
- (14) rūḫına cevher dōkin allāḫ bilür
ḫaḫdan özge varmıdı allāḫ bilür

⁵⁴ Mısranın vezni bozuktur.

(15) el-faşlü's-şānī ḥāzret-i mevlānā şems-i tebrīzī imtiḥāna çeküp

[11a]

haze'l-emrū fihi şu' ūbetün lā ta' cel tūrah⁵⁵

(1) me'ārifden ḥaber açup su'āl ve cevāb etdüklerin beyān eder kaçan ki ḥāzret-i (2) mevlānā şems-i tebrīzün me'ārifin nefis ḥuşuşında bu vechle su'āle cevāb (3) virdüğün ki istedi kemālātına ve feşāḥatına taḥsīn kılpup āferīn etdi (4) andan yine kemāl birle şemsi imtiḥān edüp eşyā'-i külliden ve māsivādan (5) su'āl etdi nite pes su'āl etdi ki nefis nedür cevāb virdi kim cevher-i basīṭ-i (6) rūḥānīdür fa'āledür ve āql-ı fa'ālün şüretlerinden bir şüretdür (7) ve daḥı su'āl etdi kim edāt nedür cevāb virdi kim bir emr-i mümkinün tekvinine (8) vehm birle işāret kılmakdūr nite su'āl etdi kim āql nedür cevāb virdi ki (9) 'aql bir temeyyüzdür insānuḡ her şahşına maḥşuş olur ve sā'ir ḥayvānātda bulunmaz (10) ve daḥı su'āl etdi kim cins nedür cevāb virdi ki cins bir şıfatdur kim (11) şuver-i muḥtelife cem' ider şol şuver-i muḥtelifedür ki küllisinden ma'nī vāḥidle (12) ta' bīr olunur yine su'āl etdi kim nev' nedür cevāb virdi ki nev' bir şıfatdur ki (13) şuver-i müteferriḳa cem' eder eyle şuver kim ma'nī vāḥid anı cem' eder ve daḥı su'āl (14) etdi kim şahş nedür cevāb virdi ki şahş bir cümledür kim aḡa işāret olunur (15) ḡayrına olunmaz ve ḡayrıdan ef'āl birle şuver birle temeyyüz olunur yine su'āl

[11b]

(1) etdi ki faşl nedür cevāb virdi ki faşl bir şıfatdur kim ecnāsile (2) envā' ortasın fark eyler ve daḥı su'āl etdi ki ḥāşşa nedür cevāb (3) virdi kim ḥāşşa bir şıfatdur ki maḥşuş olur bir şey ḡayrda bulunmaz (4) ve yine su'āl etdi ki nūr nedür cevāb virdi ki nūr bir cevherdür tāḥīrdür (5) ve zātında mazḥardur ḡayrını ve daḥı su'āl etdi ki zūlmet nedür cevāb (6) virdi ki 'adem-i nūrdur ve yine su'āl etdi kim nehār nedür cevāb (7) virdi ki nehār şemsün zāv'ıdur leyl-i arzūḡ zıllıdur ve daḥı su'āl (8) etdi ki ḥarāret nedür cevāb virdi ki ḥarāret heyūlānuḡ (9) ḥarāreti ḡıylān etmekdūr ve yine su'āl itdi ki bürüdet nedür (10) cevāb virdi ki mir'āt ol ḡıylān eden ḥarāretün ḥamūldür (11) ve daḥı su'āl etdi ki ruṭūbet nedür cevāb virdi ki (12) heyūlānuḡ eczāsı seyelān etmekdūr ve yine yübüset nedür diyü (13) su'āl etdi cevāb virdi ki eczānuḡ temāsükidür ve daḥı (14) su'āl etdi ki

⁵⁵ "Bu iş zordur, acele etme ki rahat bulasın."

levn nedür cevāb virdi ki ecsāmıñ şu ‘ā’ınıñ (15) bir berķidür ve yine su ‘āl itdi ki rāyiḥa nedür cevāb virdi ki

[12a]

el-emru sehlün fihi ḥayrun izheb velā tūḥaf teslem bi-emrillāh⁵⁶

(1) rāyiḥa buḥārātdur eyle buḥārāt kim zevāt keyfiyyātıdur ecsām-ı mürekkebe taḥallül (2) eder ve daḥı su ‘āl etdi ki şüret nedür cevāb virdi ki şüret (3) ecsām-ı heyülāt teşādüm etdügindendür andan ḥāşıl olur yine su ‘āl (4) etdi ki ḥarekāt nedür cevāb virdi ki ḥarekāt altı nev‘dür evvel (5) altınıñ biri kevnüdür ve biri fesāddur ve biri ziyādedür ve biri noḳşāndur (6) ve biri taḡyirdür ve biri naḳaledür ve bunların ef‘ālide ḥālleri nedür diyü (7) su ‘āl etdi cevāb virdi kim kevn heyülā şuverini ḳabul etmekdür ve ammā (8) fesād şuver-i heyülādan ḥal‘ olunmaḳdur ve ammā ziyāde şey’in nihāyeti (9) mütebā‘id olmaḳdur ve ammā noḳsān nihāyetün tekārübüdür ve taḡyir (10) şıfat-ı mübeddel olmaḳdur ve naḳle bir mekāndan bir mekāna çıḳmaḳdur (11) ve yine su ‘āl etdi ki mekān nedür cevāb virdi ki mekān (12) her mevzi‘dür mütemekkin aḡa temekkün eder ve daḥı su ‘āl etdi ki (13) zamān nedür cevāb virdi ki zamān ḥarekāt-ı felegin ‘adedidür (14) ve yine su ‘āl etdi ki felek nedür cevāb virdi ki felek bir cism-i (15) şeffāfdur ki ‘āleme muḥiṭdür ve daḥı su ‘āl etdi ki ‘ālem nedür cevāb

[12b]

(1) cevāb virdi ki ‘ālem allāhunḡayrı cemī‘ mevcūdāta dirler (2) ve yine su ‘āl etdi ki kevākib nedür cevāb virdi kim kevākib (3) ecsām-ı giryedür şebātınıñ devāmından cāmide gibidür ve daḥı su ‘āl (4) etdi ki cism nedür cevāb virdi ki cism oldur ki ānuñ tūlı (5) ve ‘arzı ve ‘umḳı ola ve yine su ‘āl etdi ki cism-i şeffāf nedür (6) cevāb virdi ki cism-i şeffāf oldur kim ḥucub-ı māverā ḳılmaya ve daḥı (7) su ‘āl etdi ki nār nedür cevāb virdi ki nār bir cism-i neyyirdür kim eşyanuñ (8) eczānuñ ta‘rif eder eczāsı basıṭasına redd eyler ve yine su ‘āl (9) etdi ki hevā nedür cevāb virdi ki hevā bir cism-i laṭif ve ḥafıfdür (10) ve seyyāldür ve şeffāfdur ve seri‘ü’l-ḥarekedür ve daḥı su ‘āl (11) etdi ki şu nedür cevāb virdi ki şu bir cism-i seyyāledür kim arzıñ (12) ḥavālisini ihāṭā ḳılmışdur ve yine su ‘āl etdi ki arz nedür cevāb (13) virdi kim ‘arz bir ḡalīz cisimdür ‘ālemün merkezinde

⁵⁶ “Bu iş kolaydır ve bu işte hayır vardır. Korkma! Allah’ın izniyle sağ salim olacaksın.”

durur cihāt sebebiyle (14) mübeyyendür pes şark gün toğduğı tarafdur ve ğarb gün batduğı (15) tarafdur ve şimāl burc-ı cedyiñ medārıdur ve cenūb süheylūñ medārıdur

[13a]

hāze'l-emr fihi nedāmetün lifā'ilihi fe'aleyhi en yeşbir⁵⁷

(1) ve ufķ-ı muḥiṭ yelesidür ve esfel-i arzuñ merkez-i yelesidür ve dağı (2) su'āl itdi kim balçık nedür cevāb virdi kim şuyla tobrağdur (3) ve yine su'āl etdi ki zebed nedür cevāb virdi kim şudur ve hevādur (4) ve dağı eyitdi buğār nedür cevāb virdi ki şudur ve nārdur ve yine (5) su'āl etdi kim duğān nedür cevāb virdi kim nārdur ve türābdur (6) ve dağı su'āl etdi ki berķ nedür cevāb virdi kim nārdur ve hevādur (7) ve yine su'āl etdi kim ma'ādin nedür cevāb virdi kim ma'ādin oldur kim (8) eczā-i türābisi ğālib ola ve dağı su'āl etdi kim ḥayvān nedür (9) cevāb virdi kim ḥayvān oldur kim eczā-i bādisi ğālib ola ve yine (10) su'āl itdi ki nebāt nedür cevāb virdi kim nebāt oldur kim (11) eczā-i mā'isi ğālib ola ve dağı su'āl etdi ki insān nedür (12) cevāb virdi ki insān oldur ki eczā-i nāriyyesi ğālib ola (13) ve yine su'āl etdi ki melāi'ke nedür cevāb virdi ki anda ṭabī'at-ı (14) felekiyye ğālib ola ve dağı su'āl etdi ki cin nedür cevāb virdi kim (15) cin oldur kim eczā-i nāriye ve eczā-i hevāiye ğālib ola ve dağı

[13b]

(1) su'āl etdi ki şeyṭān nedür cevāb virdi kim şeyṭān oldur kim anda (2) eczā-i terbiyye ve eczā-i nāriyye ğālib ola ve yine su'āl etdi kim riyāḥ nedür (3) ya'nī yıllar nedür didi cevāb virdi kim yıl hevā-i temevvücdür ve seyelāndur ve dağı (4) su'āl itdi ki ṭabī'at nedür cevāb virdi ki ṭabī'at nefsi (5) felekde kuvālarından bir kuvvetdür erkān-ı erba'aya sirāyet eylemişdür ve yine su'āl (6) etdi ki eşir nedür cevāb virdi ki eşir bir ḥar-ı hevādur felek-i ḫamer yılındadır (7) ve dağı su'āl etdi ki nesīm nedür cevāb virdi kim nesīm hevā-i mu'adedür (8) arzuñ yılındadır ve yine su'āl itdi ki zemherir nedür cevāb virdi ki (9) zemherir küre-i nesīmün üstindeki hevādur ve dağı su'āl etdi ki (10) şu'ā' nedür cevāb virdi ki şemsün ve ḫamerün ve ilduzların envārıdur (11) ve yine su'āl etdi ki in'ikās-ı şems nedür cevāb virdi ki (12) in'ikās-ı şems şemsün envārı arzdan hevāya rücu' kılmağdur (13) ve dağı su'āl etdi ki buğār nedür cevāb virdi ki buğār eczā-i māi'yedür

⁵⁷ “Bu işi yapan kişi için bir pişmanlık vardır. Artık sabretmelidir.”

kim (14) şu‘ā‘ birle hevāya rücu‘ etmişdür ve yine su‘āl etdi ki duḡān nedür cevāb (15) virdi kim duḡān eczā-i arzīye laṭīfedür hevāya ḡarāret birle mürtefi‘ olur

[14a]

hāze‘l-emr fihi nūrun ve ferāḡun lif‘ alihi inşāllahü te‘alā⁵⁸

(1) ve daḡı su‘āl itdi ki bulut nedür cevāb virdi kim bulut eczā-i mā‘iyye (2) ve arzīyedür kim hevāda müterākım olmuşdur ve yine su‘āl etdi ki yağmur nedür (3) cevāb virdi kim yağmur eczā-i mā‘iyyedür ba‘zısı berāber olup (4) ve şaḡıl olup merkez-i arzdan yaḡa rücu‘ kılmışdur ve daḡı su‘āl etdi ki (5) berḡ nedür cevāb virdi kim berḡ bir nārdur kim bulut altında eczā-i duḡāniyyenüḡ (6) ihtikākından yeliklenür ve yine su‘āl etdi ki ra‘d nedür cevāb (7) virüp eyitdi kim ra‘d yelün āvāzıdur şehābuḡ altında devr eyler ve (8) çaḡmaḡlık taleb eyler ve daḡı su‘āl itdi ki şā‘iḡa nedür cevāb (9) virdi kim şā‘iḡa bir şüretdür ki şehāb altından devr iden (10) riḡ def‘aten vāḡide çaḡmaḡlıḡdan ḡādiş olur ve yine su‘āl (11) etdi ki şüret nedür cevāb virdi kim bir fer‘dür kim ecsām birbirine (12) doḡuşduḡında hevāda ḡādiş olur ve daḡı su‘āl etdi kim tuman nedür (13) cevāb virdi kim tuman bir buḡār-ı raṭbdur yiryüzinden (14) yağmur ‘aḡabince hevāya çıkar ve yine su‘āl itdi ki hāle nedür (15) cevāb virdi kim hāle bir dā‘iredür kim ‘azīmün şaṭṡında in‘ikās-ı şemsden

[14b]

(1) ḡāşıl olur ve daḡı su‘āl etdi ki ḡavs-ı ḡuzaḡ nedür cevāb virdi kim (2) ḡavs-ı ḡuzaḡ ol da‘irenün nişfidur ki küre-i nīmde ḡādiş olur ve yine (3) su‘āl etdi ki ḡar nedür cevāb virdi ki ḡar uvacuḡ tamladur kim bulutuḡ (4) ḡalāletinde cāmid olup andan rıḡıla yire iner ve daḡı su‘āl etdi ki tolu nedür (5) cevāb virdi ki tolu tamlalardan ki hevāda şehāb semkinden çıḡduḡdan (6) sonra toḡar ve yine su‘āl etdi ki seyl nedür cevāb virdi ki (7) seyl çok yağmur yağduḡından derelerden aḡan şulardur ve daḡı su‘āl (8) etdi ki ırmaḡlaruḡ başı nedür cevāb virdi ki taḡlardan çıḡan (9) bınarlardur ve artduḡı seyllerün çoḡluḡındandır ve yine su‘āl (10) etdi ki zelzele nedür cevāb virdi kim zelzele yirün altında muḡtebis (11) olan riḡün ḡareketindür ve daḡı su‘āl itdi kim ḡasf nedür cevāb (12) virdi ki ol muḡtebis olan riḡün çıḡduḡı vaḡt yir aşıḡa uyarılmaḡdur (13) ve yine su‘āl etdi ki cibāl nedür cevāb virdi kim cibāl yirün (14) mīḡidür ve yiryüzinde esen yillere ve

⁵⁸ “Allah’ın izniyle bu işi yapan için aydınlık ve sevinç vardır.”

denizlere evdür ve seniyyâtdur (15) ve dağı su 'âl etdi ki cezâir nedür cevâb virdi ki deniz içindeki

[15a]

fî hâze'l emri rāhatü'l-kalb ve'z-zihn⁵⁹

(1) aṭalardur ve yine su 'âl itdi ki beriyye nedür cevâb virdi kim (2) beriyye diyü ol yire dirler kim anda şu olmaya ve ot bitmeye ve dağı (3) su 'âl itdi kim ācām ve beṭā'ih nedür cevâb virdi kim ācām ve beṭā'ih (4) diyü ol yire dirler ki anda şu ve ot ola ve yine su 'âl etdi ki ğudürān (5) nedür cevâb virdi kim ğudürān diyü ol yire dirler ki anda şular (6) çoğ ola ve dağı su 'âl etdi ki arz nedür cevâb virdi kim arz (7) bir cism ger budur hevānuṣ vasaṭında bārī te'ālā izni birle durur ve yine (8) su 'âl itdi ki hevā nedür cevâb virdi ki hevā yirün cemī'-i cevānibinden (9) ihāṭa kılupdur ve dağı su 'âl etdi kim felek nedür cevâb virdi ki felek (10) oldur hevāyı cemī'-i cevānibinden ihāṭa edüpdürür ve yine su 'âl etdi kim (11) arzuṣ merkezi nedür cevâb virdi ki merkez-i 'arz 'arzuṣ vasaṭında (12) nokṭa ol nokṭadan yirün zāhirine varınca muḥīṭün yigirmi iki (13) bölüğinden üç bölüğü ve bir bölüğinden nısfı mīkdāridur ve dağı su 'âl (14) etdi ki buḥār nedür cevâb virdi kim yiryüzinde müstenka'âtdur şuyı (15) cem' idüp durur ve yine su 'âl etdi ki denizün ziyâdeliği nedür cevâb

[15b]

(1) virdi ki ırmaqların şuyı dökülmekligindendür ve dağı su 'âl etdi kim (2) farsun denizi bir günde ve bir gicede artup eksildiginün 'illeti nedür (3) cevâb virdi kim anun artduğı ay toğduğı vaḳt şuyı ğaleyān (4) idüp ve ḳaynayup aṇa dökülen ırmaqların şuyı gerü rücū' etdügidür (5) ve intikāşı ay ṭolunduğı vaḳt şuyının ğaleyānı gidüp gerü ḳarārına varduğıdur (6) ve yine su 'âl itdi ki ulu denizlerün şuları ṭuzlu olduğunun (7) sebebi ve yağmurların ve ırmaqların ṭatlu olduğunun 'illeti nedür cevâb (8) virdi kim ḥaḳḳun ḳudretidurur kim denizleri ṭuzlu yaratdı ve nehirleri (9) ṭuzsuz ve ṭatlu yaratdı kim ṭuzsuz şular kim nehirlerdür ṭuzlu baḥrün ğıdāsıdur (10) ve dağı su 'âl etdi ki ṭabāyi'-i erba'a nedür cevâb virdi ki ḥarāret (11) ve bürüdet ve ruṭübet ve yübüsetdür ve yine su 'âl etdi ki erkān-ı (12) erba'a nedür cevâb virdi nār ve hevā ve şu ve ṭobraḳdur ve dağı su 'âl (13) itdi ki aḥlāṭ-ı erba'a nedür cevâb virdi kim şafra ve sevdā ve balğam ve ḳandur (14) ve

⁵⁹ “Bu işte aklının ve kalbinin huzuru vardır.”

yine su'āl etdi ki mevālīdāt ve kā'ināt nedür cevāb virdi ki ma'ādin (15) ve nebāt ve hayvāndur ve daḥı su'āl etdi ki ma'ādin nedür cevāb virdi ki

[16a]

rızāullāh fī hāze'l-emr felā tetrükhü fe ente fihi reşīdüm⁶⁰

(1) yirün қа' rında olan cevāhirlerdür ve yine su'āl itdi nebāt nedür cevāb (2) virdi ki şol otdan ve ağaçdan biten nesnelerdür ve daḥı su'āl etdi ki (3) hayvān nedür cevāb virdi kim hayvān bir cism-i müteḥarrikdür ḥassāsdur (4) ve yine su'āl itdi ki irādet nedür cevāb virdi kim irādet (5) vehm birle bir nesnenün tekvinine işāret kılmāḡdur öyle nesne kim olmaḡlığı (6) ve ḡayrda olmaḡı mümkindür ve daḥı su'āl etdi ki ḡudret nedür cevāb virdi ki (7) bir nesneyi ihtiyārıyla işlemeklik elinden gelmekdür ve yine su'āl (8) itdi ki ihtiyār nedür cevāb virdi kim eḡad emrini ḡabūl itmekdür (9) ve daḥı su'āl etdi kim kerāhiyyet nedür cevāb virdi kim ḡabī' at ānı (10) işlemekden nefret etmekdür ve yine su'āl etdi ki 'ilm nedür cevāb virdi ki (11) 'ilm 'ālemün nefsinde ma'lūmun şūretidür ve daḥı su'āl etdi ki cūhhāl nedür (12) cevāb virdi kim şeyi' ḡayr-ı şūret birle taşavvur etmekdür ve yine su'āl (13) etdi i'tiḡād nedür cevāb virdi ki i'tiḡād ḡalbi bir şeyi'ḡ (14) üzerine baḡlamaḡdur ve daḥı su'āl etdi ki vehm nedür cevāb virdi ki (15) vehm nefsi hayvāniyye ḡuvālarından bir ḡuvvetdür kim eşyayı ḡayāl eyler ve yine

[16b]

(1) su'āl etdi kim fıkr nedür cevāb virdi ki fıkr nefsi nāḡıḡa fī'llerinden (2) bir fī'ldür kim eşyā ortasın temeyyüz eyler ve daḥı su'āl etdi ki imān nedür (3) cevāb virdi kim muḡbir ḡaber virdüḡi nesneyi taşdıḡ etmekdür ve yine (4) su'āl etdi ki islām nedür cevāb virdi ki islām teslīmdür bilā- (5) i'tirāz ve daḥı su'āl etdi ki dīn nedür cevāb virdi ki (6) dīn bir cemā' at bir rabbe iḡā' at itmekdür ve yine su'āl etdi ki küfr nedür cevāb (7) virdi ki küfr ḡıḡādur ya'nī örtmekdür ve daḥı su'āl etdi ki şirk nedür (8) cevāb virdi kim kişiyē dimekdür ve yine su'āl etdi ki maḡmūl nedür (9) cevāb virdi ki ḡaḡḡa inkār eyleyeler ve daḥı su'āl etdi ki ḡā' at nedür cevāb (10) virdi ki ḡā' at āmirün emrine inkıyād idüp nāḡinün nehyile menḡi olmaḡdur (11) ve yine su'āl etdi ki me'ād nedür cevāb virdi ki me'ād nefsi i'cüz'iye nefsi (12) küllīye rücu' etmekdür ve daḥı su'āl etdi ki şevāb nedür cevāb virdi kim (13) şevāb ol rāḡatdur kim nefsi anı ḡasedinden mufāraḡat etdükdēn şonra (14) bulur

⁶⁰ “Bu işte Allah'ın rızası vardır. Onu bırakma! Doğru yoldasın.”

ve dağı su ’āl etdi kim ‘ iķāb nedür cevāb virdi kim ‘ iķāb ol (15) elem ve ol hüzndür kim
nefs anı bedenden ayrıldıktan sonra bulur ve yine

[17a]

iķzar ‘ani’l-cühhāli fefihi ‘ademü’l-felāhi⁶¹

(1) su ’āl etdi kim hayr nedür cevāb virdi ki hayr oldur kim mā yenbağı vaķt-i yenbağide
(2) men ecel mā-yenbağı işleye ve dağı su ’āl etdi kim ma‘ rifet nedür cevāb virdi kim (3)
ma‘ rifet sünnetde ve şerī‘ atda ‘ādet-i cārī olduğu nesneyi işlemekdür sünnetde (4) ve
şerī‘ atda ve dağı su ’āl itdi ki ecrünj ücreti nedür cevāb virdi kim (5) ‘āmil ‘ameli birle
müsteħaķ olduğu nesnedür ve şekl diyü şüret-i cismānīye (6) dirler levn diyü şüret-i
rūhānīye dirler bu ikisi küllisinde mevcüddur nazm

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- (7) böyle diyüp hāzret-i şems-i ciħān
itdi monla müşkilin hāl ü beyān
(8) kıldı taħsīn aña monla hāzreti
hōş nüvaķt itdi vü kıldı ‘izzeti
(9) bil ki sözdür zīneti her ādemünj
söziledür zīneti bu ‘ālemünj
(10) çünkü rahmet geldi söz gökden yire
hūn-ı rahmet oldu yirde söz pīre
(11) sözle bilindi kamu hep müşkilāt
sözden özge nesne yok ey pāk-i zāt

(12) el-faşlü’ş-şāliş ya‘ nī o üçinci faşl nefis-i küllī cism-i küllīye (13) murtabıķ olduğundan
ğaraż neydüğün bildürür nite kaçan ki şems-i tebrīz (14) hāzreti ‘ālem-i māsivādan haber
virdise hāzret-i mevlānā taħsin kılup (15) dağı su ’āl etdi ki yā şems hāzretleri haber vir
baña nefis-i küllī cism-i küllīye murtabıķ

[17b]

⁶¹ “Cahillerden uzak durmak insanoğlunun kurtuluşuna sebeptir.”

(1) olduğundan ‘araz nedür diyicek şems-i tebriz hazreti rahmetullāhi ‘aleyh cevāb (2) virüp eyitdi kim vaqtā ki mevcūdātuñ ba‘zını ba‘zınıñ tahtında müterettib (3) oldı ve ‘illet-i ūlāsına müte‘allik oldı eyle ‘illet-i ūlā ki bārī te‘ālā (4) celle celālühü ‘aded-i işneynden oldın ki vāhıde müterettib olduğu gibi vaqtin kim (5) nefis-i mevcūdātdan birisi oldısa ve mertebesi ‘aql fa‘‘āl mertebesinden (6) dūn oldı ve cism-i muṭlaḳ mertebesinden a‘lā oldı ve cism-i eşkālden (7) ve şüretten ve nüfûsdan ve ḥayātdan fāriğ olup bi’ṭ-ṭab‘ bu mezkūrāta (8) kābil oldısa nefis bi’z-zāt ḥay oldısa ve bi’l-ḳuvve ‘allāme oldısa ve (9) bi’ṭ-ṭab‘ fa‘‘āle oldısa ḥikmet-i ilāhīye ve ‘ināyet-i rabbānīye nefis-i nev‘ mine’l-ḥikmete (10) meşğul olmayup fāriğ kılmaḳlığı ve cism ḳabūl-i tāmıla mu‘aṭṭal ve nāḳışū’l-aḥvāl (11) kılmaḳlığı dilemedise ve nefis kendüden ‘alī mevcūdāta ḥākim olmak mümkün olmadısa (12) nefsdan a‘lā olan ‘aql-ı fa‘‘āldür ḥikmet-i ilāhīye vācib kıldı kim (13) nefis cism-i muṭlaḳa sirāyet eyleye taḥrīkle ve şekle ve şüretlerle ve heveslerle (14) ve renklerle ḥükm eyleye tā kim bunların birle bu cism tamām ola ve nefis ol ḳuvvetden (15) fi‘le çıkardığı şan‘atlar birle ve bārī te‘ālā ḥikmetine teşbīh itdüğü fi‘iller birle

[18a]

ḳıf‘ani’l-emr ellezī ‘azamte⁶²

(1) kāmil ola zīrā bārī te‘ālā kā’inatı yaratmazdan öñdin bildüğine (2) iḳtifā kılmaḳı ‘ademden vücūda getürdi tā küllī cüz’i birle zāhir olsun içün (3) ve ḥikmetde ḳuvvetde olan olan nesneleri zuhūra gelsün içün (4) pes ol sebebdan nefis-i küllī cism-i küllīye murtabıṭ oldı şol cism-i küllīye kim (5) cümle-i ‘ālemdür felek-i muḥitden merkez-i arza varıncaya degin nefis- i küllī (6) bunun cemī‘ eflākına ve kevākibine mevālīdine ve erkānına bārī te‘ālānuñ izni (7) birle sirāyet eylemişdür nazm

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

(8) her ne kim yaratdı ḥālīḳ bī-gümān

yirli yirince düzetdi anla ‘ayān⁶³

(9) şun‘i zāhir olmağıçün ber-kemāl

‘ālem-i kevnī yaratdı ol ḥaḳ te‘āl⁶⁴

⁶² “Niyetlendiğin o işten uzak dur.”

⁶³ Mısranın vezni bozuktur.

⁶⁴ Mısranın vezni bozuktur.

(10) kevn içinde hālîkūn çok ‘ izzeti

‘arş u ferş içi töludur kudreti

(11) müstaķırî ‘ izzetinden lâ-mekân

sür‘ atı fermânınundur kün-fekân

(12) ‘aķl olur künhinde anuñ nādān bes⁶⁵

fehmi ü idrāk ermez aña bir nefes

(13) el-faşlü’r-rābi‘ ya‘ nî dördünci faşl nefsi-i küllinüñ (14) sirāyet etdügin bildürür andan
hazret-i mevlānāya su’āl (15) kılp eyitdi ki yā şems-i tebriz haber vir baña ki nefsi-i
küllinüñ sirāyet

[18b]

(1) ne vechledür cevāb virüp eyitdi kim yā mevlānā kaçan ki nefsi-i küllî felek-i (2)
muḥîṭüñ a‘ lāsından feyz eylese merkez-i ‘ āleminde baña müteveccih olsa eflāka (3) ve
kevākibe ve ‘anāşır-ı erba‘ aya evvelā kâvil sirāyet eylese tā merkez-i arza varıncaya (4)
degin ol arada cem‘ olsa felek-i kâmer tahtında olan kâināt-ı fāsidenüñ (5) vücūda
gelmesine sebep olur andan vaķt aķşā-yı gāyetine yetişse ol (6) vaķt felek-i muḥîṭden
yaña gerü rücu‘ eder bes nefsi-i insān-ı kâmilüñ (7) sebebi oldur bu bir mücmel sözdür
kim şerḥ itmeklige ve mevt (8) ḥikmet idügin beyān itmeklige muḥtācdur yā mevlā[nā]
hazreti bilgil ki cemī‘ ḥayvānātı (9) kerīḥ görürler ḥayātı severler ol sebebdan ‘uķalanuñ
çoğı eyidürler ki (10) ölüm ḥaķdur ve ḥikmetdür ol ḥikmet neydügin bilmezler bārī
te‘ālānuñ (11) celle celālühü ḥalaķ’al-mevte ve’l-ḥayāte⁶⁶ didügi kavli ihticāc iderler ki
(12) bārī te‘ālānuñ kavlinüñ ma‘nāsı bilmezler bu nesnelere iķrār ederken (13) ḥayātı
severler ölümü kerīḥ görürler dirlikleri yermez olduğı (14) vaķt ḥayātı zem iderler ve
şedāi’ d vaķtinde ölüm münā ederler nazm

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

(15) çünki ḥaķķuñ mazḥarısın aç gözün

‘aķluñı başa dirüp dirgil özün

⁶⁵ Mısranın vezni bozuktur.

⁶⁶ Mülk sûresi, 2. Âyet (O, ölümü ve hayatı yaratandır) s. 633.

[19a]

leyse fî tâhîrike hayrun feinne'l-hayr ta'cilühü⁶⁷

- (1) nola cism ü şûret olsa ger 'adem
yok ölüm hayfâ diyüben çekme ğam
- (2) şûret-i hayvānîye irse zevāl
cānlanur rūḥānîye bulur kemāl
- (3) şûret-i hayvānîye irse ḥalel
bil ki rūḥānîye olur [bî-]bedel
- (4) rūḥ ölmez tendür ölen fānîdür
rūḥ bâkî nite olur rūḥānîdür
- (5) işbu şûretten olıcaḳ ḥā/î rūḥ
ḥil'at-ı ḥāşıla açıla aḡa fütüh⁶⁸
- (6) ten duḡānından eger dūr olasun
şem'-veş ez-pā u ser nūr olasun
- (7) vara zerre şems-i tābān kıl taleb
vara ḳatre baḡr-ı 'ummān kıl taleb
- (8) çünkü sen de anlardan olduḡ muḳtebes⁶⁹
aşluḡa meyl etgil imdi hem-nefes
- (9) ḡamd kıl kim irişesin 'ulvîye
ḳaşd kıl süflîden iriş 'a/îye
- (10) fark-ı eflāk olmışiken menzilüḡ
maḡremi olma saḡın āb u kilüḡ
- (11) var melek ḡüyın dutunuban yaşar
nüh felekden ide [gör] tā kim güzer⁷⁰
- (12) el-faşlü'l-ḡāmis ya' nî beşinci faşl mevte ve ḡayāta (13) i'tibār ḳılmaḳlığı bildirür
andan ḡazret-i mevlānā yine su'āl ḳılup (14) eyitdi kim yā şems-i tebrîz veya ehlu'llāh-ı

⁶⁷ “Bu işi erteleme hayırlı değildir. Hayır çabuk olmandadır.”

⁶⁸ Mısrânın vezni bozuktur.

⁶⁹ Mısrânın vezni bozuktur.

⁷⁰ Mısrânın vezni bozuktur.

‘azîz haber vir bize ki mevte (15) ve hayâta i‘tibâr kılmaklığı ne vechledür hâzret-i şems cevâb virüp

[19b]

(1) eyitdi ki yâ mevlânâ bilgil ki ‘âkıl kimesne kaçan bu cesedün terkibine nazâr (2) eylese müttekin hikmeti ve muhkem şıfatı fikr kılsa nitekim teşrih kitâbında ve menâfi‘-i (3) a‘zâ kitâbında bunun te‘lîfinün ‘acâyibi ve terkiбинün garâ’ibi ve ol (4) ‘izâmlar üzerine mümted olan sinirlerün keyfiyyeti ve etrâfına münteşir olan (5) tamarların tafsili zikr olunmuşdur görür kim oğlanlık hâlinde artmaqlıkdadır (6) ve yigitlik hâlinde medde ve kemâldedir ve pîrlik hâlinde munzıc olup göynilür (7) ol vâkt bilür kim anuñ terkiбі gâyet de kemâl ve hikmet ve şavâbdur andan (8) kaçan pîrlik eyyâmında fikr itse kuvveti gitdiğini ve hüsni tağayyür olduğunu (9) ve her kuvâsı noksân bulduğun ve ölüp cemî‘ a‘zâsı muqaddem olduğunu (10) ve öldükden sonra müntefih olup yidüğün ve toprak içinde çürüyüp (11) muzmañil olup gitdiğün bu hâllerden hikmet neydiğün bilmesey mütehayyir (12) kılar şek idüp toğru yoldan azar pes yâ mevlânâ hâzreti bilgil ki kaçan (13) ‘âkıl kimse rahmün halkını ve cenîn nuḡfeden vücûda geldiğün ve ol (14) vücûda geldiğün mekânun keyfiyyetin ve anda cenîn için yir kılınan maddeleri (15) fikr kılsa gâyet de hikmet ü muhkem şan‘at görür toğduğı hâline dağı fikr kılsa ki

[20a]

eş-şabru fî hâze’l-emr hayrun ve sürür⁷¹

(1) rahimde nice münkalib olur ve ol cenîne mütemasun olan rutûbât nice (2) müsterihi olur ve anda olan rutûbât ve dem nice akar ve anasına (3) ol hâlde yetişen şiddet ve cehdi görsey ‘âklı mütehayyir kılar lîkin (4) vâkti kim cenîn bu ‘âlemün füşâtine ve nesîmün tabî‘atine intikâl etdiğü ve bu ‘âlemün (5) nûrı anuñ işrâk etdiğü vaz‘la müste’nif olan ni‘metler ve lezzetler (6) ve ol zayıyık mekândan anı kırtardüğü zâhir olsa gâyet de hikmet (7) ve şevâb görür ve bilür kim ol mekândan çıkmak aña efdalmış pes (8) yâ mevlânâ eyle gerekdür kim bilesin nefsünün cesedünün hâlini şol cenînün (9) rahimdeğü hâli gibidür zîrâ cesedün mevte nefsün vilâdeti gibidür nazım

[fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün]

⁷¹ “Bu işte sabır; hayır ve mutluluktur.”

- (10) anasından  o du ı gibi veled
c n dağı eyle  o ar bil   izz cesed
- (11) gerçi ölür ten c nsuzın anla ya  n
c n vel   lmez yine c ndur hem n
- (12)  am deg l tebd l olursa s ret n
dağı yigrek kıla   n    hey  et n
- (13) gelmesün firdevsin n sözi ba   d
vardur  yet o u min  alk-ı ced d
- (14) ten du anından olursa  zerre devr
 em  -ve  r hu n ola m nend-i n r
- (15) bir g ne densin ki gündüz zerresi
bir de izdensin ki   umm n  atresi

[20b]

- (1) işbu gündüz m    ems   veri
cümlesi olmu durur  a  maz arı
- (2) r  -ı ins n  andan olur p k-z t
ki oldu şeksüz mecmu  cümle   f t
- (3)  a dan olmuşdur  alife ol em n
   lem-i  ayb-ı  eh detde hem n
- (4) sen de andan mu tebess n b -g m n
a lu a eyle r c   yı pes hem n
- (5) ce d edeg r ires n ol menzile
 almayasun bunda f n   b u kile
- (6) nefs n eger dutına   y-yı melek
menzil n    s  gibi ola felek

(7) el-fa l 's-s dis ya  n  altıncı faşl mevtün ve  ay tu  (8) ve cism n m hiyyetin bildürür
andan  azret-i mevl n  yine su   l (9) itdi ki y   ems  azreti  aber vir başa ki mevtün ve
 ay tu  ve cism n (10) m hiyyeti nedür diyicek ğazreti  ems cev b virüp eyitdi kim y 
mevl n  (11) bilgil ki mevtle  ay t cesed n d r ve nefs n d r  ay t-ı cesed n  (12) ve
nefs-i cesed n  isti  m l etmeklikd r r ve mevt ol nefs-i cesed n n n (13) isti  m lin terk

etmeklikdürür nitekim uyku nefs-i havâss (14) isti‘ māl etmeklikdür uyku havâssun isti‘ mālını terk etmeklikdür lemmâ (15) nefsün hayâtı zâtîdür zîrâ nefsün cevheri bi’l-fi‘l hayyudurur ve bi’l-kuvve

[21a]

sur‘ atüke fî hâze’l-emri sa‘ âdetün⁷²

(1) ‘allâmedürür ve bi’-ṭ-ṭab‘ ecsâmda eşkâl ve nuḳûş şabûr fa‘‘ âledürür (2) ve anuḡ mevti cevherine cāmîd olup zâtınuḡ ma‘ rifetinden ‘âmil olmaklıkdur (3) ve ol nefs shevât-ı cismânîye ġarḳ olup heyûlâ baḡrına müstağrıḳ olduḡı (4) sebebdan ‘arîz olur nâslaruḡ ekşerî nefslernüḡ cevherini cāhil olup (5) bilmedükleriçün ve hayât-ı ebedîden ġâfil olduklarıçün hayât-ı dünyevîden (6) ġayrı nesne bilmezler ve ol sebebdan dünyâda bâḳî ḳalup muḡalled olmaklıḡı (7) temennâ iderler nitekim bârî te‘ âlâ kelâm-ı ḳadîminde buyurur ḳavle te‘ âlâ (8) ya‘ lemüne mine’l-hayâti’d-dünyâ ve hum anil âḡirati hum ġâfilün⁷³ ve daḡı ḳavle te‘ âlâ (9) radû bi’l-hayâti’d-dünyâ vatmeennû bihâ vellezîne hum ‘an âyâtinâ ġâfilün⁷⁴ (10) ve daḡı ḳavle te‘ âlâ yurridüne ‘arḳa’d-dünyâ vallâhu yurîdul âḡirah⁷⁵ ve daḡı (11) ḳavle te‘ âlâ ve’l âḡiretu ḡayrun ve ebḳâ⁷⁶ ve daḡı ḳavle te‘ âlâ ve inned dâr (12) el âḡirete le hiyel ḡayevân lev ḳânû ya‘ lemün⁷⁷ ve daḡı bi’l-cümle hayât-ı dünyâvî (13) dilencilerün ḡaḳḳında âyet çokdur hayât-ı dünyâvî cesedün hayâtıdurur (14) hayât-ı rûḡânîden ġâfil olurlar hayât-ı uḡrevî kim nefs hayâtıdurur (15) yâ mevlânâ bilgil ki cesed meyyitdürür ve hayât aḡa ‘arîzdurur ve nefsün

[21b]

(1) aḡa mücâvereti birle ḡayy olur nitekim hevâ muzlimdürür mücevher anuḡ zîyâsı (2) şemsün vesâir kevâkibün aḡa işrâḳı sebebiyledurur cesed mücevher meyyit idüḡine (3) delîl şol mufâraḳat etdüḡinden şonraki ḡâlîdurur zîrâ görürsün ki (4) nice müteḡayyir olup fâsid olur ve mübtelâsı olup evvelki ḡâlî gibi türâba rücu‘ eyler (5) nazım

⁷² “Bu işte acele etmen sana saadet getirir.”

⁷³ Rum sûresi, 7. âyet (Onlar dünya hayatının ancak dış yönünü bilirler. Ahiret konusunda ise tamamen gaflettedirler), s. 445.

⁷⁴ Yûnus sûresi, 7. âyet (Şüphesiz bize kavuşacağını ummayan ve dünya hayatına razı olup onunla yetinerek tatmin olan kimseler ile ayetlerimizden gafil olanlar var ya), s. 225.

⁷⁵ Enfâl sûresi, 67. âyet (Siz geçici dünya menfaatini istiyorsunuz, hâlbuki Allah ahireti (kazanmanızı) istiyor), s. 201.

⁷⁶ A‘lâ sûresi, 17. âyet (Oysa ahiret, daha hayırlı ve süreklidir), s. 682.

⁷⁷ Ankebût sûresi, 64. Âyet (Bu dünya hayatı ancak bir eğlence ve oyundan ibarettir. Ahiret yurduna gelince, işte gerçek hayat odur. Keşke bilselerdi!) s. 444.

- (6) gerçi ten fānī olur yokdur gümān
līk bākī kalur aṣbu cān
- (7) ten kafesdür çıkmayınca murğ-ı rūḥ
mülk-i bākīden aṣa açılmaz fütuḥ⁷⁸
- (8) ḥazretündür çünki 'ālem cevherī
mā' ve tīnün rūḥ-perver gevherī
- (9) fānī 'ālem terkin ur ey pādīṣāḥ
ol beḳā mülkin vire raḥmān ilāḥ
- (10) çün senünçün seyreder encüm burūc
çün senünçün devreder dāḥil ḥurūc
- (11) çār erkān çün senünçün dāyedür
miḥr vü māḥ çarḥ u felek sermāyedür
- (12) cümlesinün sende vardur riştesi
emr-i ḥaḳla oldu ādem āşüftesi
- (13) nefsüne inşāf et imdi sen de bes
ḥaḳḳa lāyık tā' at eyle her nefes
- (14) ḥāb-ı ḡafletden uyan iy pūr-hüner
kendözün den kendüne eyle nazar
- (15) aṣluṣa eyle rücu' aṣup vaṭan
rūḥ-ı pāk ol terk edüben me'men

[22a]

işbir velā taḥmil hemmen fe inne 'aḳıbetehu ḥayrun ve selāmetün⁷⁹

⁷⁸ Mısranın vezni bozuktur.

⁷⁹ “Sabret, endişelenme! Çünkü bu işin akıbeti hayır ve selamettir.”

(1) el-faslü's-sâbi' ya'nî yedinci faşl nefis-i cüz'îye (2) birle cesed-i cüz'îye murtabı olduğu bildirür nite andan mevlânâ hazreti (3) yine su'âl idüp eyitdi kim yâ şems hazreti başa haber vir ki nefis-i cüz'îye (4) cesed-i cüz'îye murtabı olduğu ne cihetledür diyicek cevâb virüp (5) eyitdi ki yâ mevlânâ hazreti bilgil kim nefis-i cüz'îye cism-i cüz'îye murtabı olduğu (6) riyâzet sebebiyle cevherindeki hikmet fezâil-i kuvvetden fi'le gelsün (7) içündür tâ kim heyûlâ-yı cüz'îye tamâm ola cüz' ü küllî müşâbih ola ol (8) heyûlâ-yı cüz'îye tamâm olmaklık nüfûs-ı cüz'îye siyâset ve tedbîr-i te'allüm (9) idüp ahlâk-ı cemîle birle pâk olmaklıkdur kaçan nefis-i insânî gâyetine (10) yetişse fazâiller izhâr etmeklik birle kâmil olsa cesedden mufârağat (11) etdükden sonra ol lahmı ve demile ve ahlâ-ı erba' aile mü'ellif olan (12) heykelden eşref bir hâle dahı intikâl eyler nitekim allâh te'âlâ garrâ sema⁸⁰ (13) buyurur kelâm-ı kadîmindeki kavle te'âlâ ve nunşiekum fî mâ lâ ta'lemün⁸¹ kavlı-i te'âlâ (14) şummallâhu yunşi'un-neş'etel âhirete⁸² pes ol cesedden mufârağat etdükden (15) sonra intikâl etdüğü hâli şol cesedün rahmdaki hâliyle bu dünyâyâ

[22b]

(1) geldüğü hâli gibidür nefis evvel hasedden mufârağat eylediği cismden (2) mufârık olmayınca görmez nitekim cenîn bu dünyâdaki hâli dünyâyâ (3) gelmeyince görmez ol sebebdan seyyidü's-sekaleyn ve imâmü'l-kıbleteyn resûl (4) hazret-i şallallâhu 'aleyhi ve sellem buyurdi kim ennâsu niyâmun fe izâ mâ tû intebehu⁸³ (5) ya'nî nâslar uykudadururlar ammâ ölcek uyanurlar uykuda (6) oldukları öldüklerinden sonrağı hâllerinden gâfil olduklarıdır (7) pes kaçan sekerât-ı mevt gelse şol mevt kim nefis cesedden mufârağat (8) etmeklikdür ol vâkt va'de olunan nesneleri mu'âyene kılar nitekim (9) allâh te'âlâ kelâm-ı kadîminde ve kur'ân-ı 'azîminde buyurur kim kavle te'âlâ (10) fe keşefnâ 'anke gıtae ke fe beşarukel yevme hadîd⁸⁴ ve dahı hazret-i muhammed (11) şallallâhu 'aleyhi ve sellem ve a'bud rabbeke hattâ ye'tiyekel yakîn⁸⁵ didi yakîn (12) didüğinden murâd mevtdür cesedden nefis mufârağat etdüğün diledi (13)

⁸⁰ Arapça ifade.

⁸¹ Vakıa sûresi, 61. âyet (Sizi bilemeyeceğiniz bir şekilde yeniden yaratmak üzere aranızda ölümü biz takdir ettik), s. 600.

⁸² Ankebût sûresi, 20. âyet (Sonra Allah sonraki yaratmayı da yapacaktır), s. 438.

⁸³ "İnsanlar uykudadır öldükleri zaman uyanırlar" anlamına gelen bir hadis-i şeriftir.

⁸⁴ Kâf sûresi, 22. âyet (Şimdi gaflet perdeni açtık; artık bugün gözün keskindir), s. 575.

⁸⁵ Hicr sûresi, 99. âyet (Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet et), s. 286.

ve daḥı küllü nefsin zā'ıḳatü'l-mevti şümme ileynā turce'ün⁸⁶ didi pes ölüm ḥikmet (14) oldu zīrā bezm-i ḥaḳḳa ölmeyince rücū' itmemüz yok ve nefis allāh te'ālā (15) va' de ḳılduḡı nesneler cesedden mufāraḳat eylemeyince vāşıl olmaz nitekim

[23a]

sa' ādetüke fī seyrike ilā mā teveccehte⁸⁷

(1) bārī te'ālā āzze ismihü yā eyyetuhan nefsu'l-muṭma'inne ırcı'ı ilā rabbiki rāḍiyeten
(2) marḍıyye⁸⁸ didi pes ma' lüm oldu kim mevt ḥikmet-i maḥẓ imiş ḥaḳḳuḡ ḥikmetlerinden nazm

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- (3) cān cesedden olmayınca devr pes
ḳurb-ı ḥaḳḳa bulmayıser dest-res
- (4) zīnet-i dünyāya sen aldanmagıl
fānī mülki saḡa bāḳī şanmaḡıl
- (5) 'āḳılisen kendü nefsüḡ it nazār
bāḳī mülke fānīden eyle güzer
- (6) aḡla ḳandan geldüḡ işbu menzile
'ulvīyiken düşdüḡüḡ āb u kile
- (7) ḥazret-i ḥaḳdan niçün rūḡ ola devr
zulmete düşmek revāmı ehl-i nūr
- (8) ḳaṭ' idüp menzil gözetdüḡ bunca rāḡ
'ulvīden süflīye düşdüḡ ḡayf āḡ
- (9) bu seferden neyimiş maḳşūd pes
ṭā' at idüp bulasın ma' būd pes

⁸⁶ Ankebût sûresi, 57. âyet (Her can ölümü tadacaktır. Sonra bize döndürüleceksiniz), s. 443.

⁸⁷ "Saadetin yürüdüḡüḡ yoldadır."

⁸⁸ Feer sûresi, 27-28. âyet [(Allah, şöyle der) "Ey huzur içinde olan nefis! Sen ondan razı o da senden razı olarak Rabbine dön], s. 685.

- (10) gāh ẓulmet kāh gördün nār u nūr
gāh ḥaḳḳa nezdā oldun kāh dūr
- (11) ki ḥafīf oldı yolun gāhi şaḳīl
ki ‘azīz oldun mükerrem ki zelīl
- (12) geh sükūn ve gāh gerdiş eyledün
geh ferāḡat gāh cünbiş eyledün
- (13) bunca menzil alduḡuna ne sebeb
ḥaḳḳa ṭā‘āt etmek olur luṭf-ı rab
- (14) bundan evvel ḳandayıdun fıkr ḳıl
menzile irmekle ṭā‘āt şükr ḳıl
- (15) ḳalbünı pāk eyle dāim şāim ol
ṭā‘āt-ı ḥaḳḳa mülāzım ḳāim ol

[23b]

(1) el-faşlü’s-sāmin fī ḥikmetü’l-mevt ya‘nī sekizinci faşl daḡı (2) mevt maḥż-ı ḥikmet idügin bildürür andan yine mevlānā ḥazreti su‘al (3) ḳılup eyitdi kim yā şems-i tebrīz ḥazreti ḡaber virgil baḡa kim mevt ḥikmetdür (4) dedüklerinün aşlı nedür cevāb virüp eyitdi kim yā mevlānā ḥazreti (5) bilgil ki her vücūda gelen nesnenün evveli ve āḡiri vardır kim aḡa yetişür (6) ve ḡāyetinün şemerātı vardır kim aḡa yetişür nuṭfenün kevnı ya‘nī vücūda (7) geldügi evvelidür ve ḡāyeti vilādetidurur vilādeti daḡı ancılayın (8) kevn olmışdur ya‘nī vücūda gelmişdür ve mevt anuḡ ḡāyetidürür nitekim (9) nuṭfenün şemerātı vilādetden şonra ḡaşıl olur zīrā tıfl mümteni‘ (10) olmaz toḡup öldükden şonra mümteni‘ olur nefis daḡı ancılayın mümteni‘ olmaz (11) illā cesedden mufāraḳat etdükden şonra olur ol mevt degüldür (12) illāki ḥikmetdür ḳaçanki cenīnün raḡmde şüreti tamām olsa ve ḡılḳatı (13) kāmil olsa toḡduḡdan şonra ḡayāt-ı dünyevī birle müntefi‘ olur (14) ancılayın nefsün daḡı cesedde şüreti tamām olsa ve fażāil ve kemāl (15) birle fāzıl ve kāmil olsa cesedden mufāraḳat etdükden şonra

[24a]

(1) hayāt-ı ebedī birle müntefi‘ olur pes mevt hikmet oldı yā mevlānā (2) bilgil ki nefsün cesed içinde mişālī şol mektebdeki oğlan gibidür (3) kaçan oğlan öğrenüp müeddeb olup murtażā olsa mektebden çıkar (4) zīrā maqşud tamām oldı mücāzāt ve ikrām bākī kıldı nefsün cesedle (5) hükmi ancılayındurur kaçan anuñla olmaqlıkda murād olup muhkem olsa (6) andan mufāraķat eyler nitekim şabīnün mektebde murādı hāşıl olsa tahta vü (7) kalem ve mürekkebdan mustağnī olsa kāmīl olup yazar okurdı nefsinde ‘ ilm (8) maḥfūz olsun içün kaçan kim ‘ ilm ü kitābet nefsinde muḥarrer olsa mektebden (9) çıkar nefis daḥı havāss birle maḥsūsātuñ emrini ve fikr-i tarīķle mā‘ kūlātı (10) tamām kılsa andan şonra riyāzāt birle umur ğaybınuñ ma‘ rifetine irse (11) ol umurları ḥaḳķı bilmeklik birle bilse ol senin hüdā yurdına geķenlerle (12) aḥvāllerini başiret-i ‘ aynī birle mu‘ āyene kılsa melekūt semāvāta kısmet (13) eflāka vāşıl olup anda ağmaqlıķa müştāk olur anda ‘ urūc etmek (14) aña bu şaķīl cesedile mümkün olmaz illā bunu terk itmeklik birle olur (15) anı terk etmeklik olmaz illā mevt birle olur eger mevt olmasa anda ‘ urū

[24b]

(1) anda ‘ urūc etmek mümkün olmazdı pes mevt allāh te‘ ālādan nefşün rahmet ve ni‘ met oldı nazm

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- (2) cismi terk it tā ki kāmīl ola rūḥ
kurb-ı ḥaḳdan açıla bāb-ı fütūḥ
- (3) ‘ arş-ı ‘ alā olmışıken menzilün
āb u kildür meskenün ne hāşılun
- (4) ne heves kıldun gelüp bu menzile
ne sebebdan düşdün ābıla kile
- (5) āb u kilden nefşün eyle ḥalāş
kurb-ı ḥaḳķa olasın ḥāşşü’l-ḥavāş
- (6) cān u ‘ aḳla maqşadü’l-kıssā odur

⁸⁹ “İzzet ve saadet, kanaat etmektedir. Aç gözlülüğü bırak!”

ittikā`ya maṭlab-ı a`lā odur

- (7) mā u menden gec kılup şālih ‘amel
raḥmet ide tā ḥüzā ‘azze ve cell
- (8) ‘ālem-i ‘unşurdurur kevn ü fesād
pes anuḡ kevnine yoḡdur i‘timād
- (9) çün tebeddüldür işi daīm hemān
pes şebātı yoḡdur anuḡ bī-gümān
- (10) ḥıẓr olup içseḡ daḡı āb-ı ḡayāt
bulımsın bunda ebed ‘ömre şebāt⁹⁰
- (11) ‘āklı olan fāniye niçün beḡā
çünki yoḡ bunda şebātıla baḡa
- (12) çünki bunda yoḡmış bāḡi ḡayāt
bir yer iste kim bulına anda şebāt⁹¹
- (13) k’ol cihān bāḡına irişmez ḡazān
gülleridür tāze anuḡ her zamān
- (14) bundan efḡal varıken saḡa vaṭān
bunda ṭurmak ‘aczıla her dem neden
- (15) muntazırıken rūḡa gülzār-ı na‘īm
ḡayf ola külḡanda olmaḡlık muḡīm

[25a]

izā ‘azemte’l-ḡayra accil yekfike allāhu celle celāluhu⁹²

(1) el-faşlü’t-tāsi‘ ya‘nī ṭoḡuzuncu faşl mevti ‘alā-vechi’l-taḡḡik teşḡiş (2) etmek keyfiyyeti ṭarīḡin bildirür yine ḡazret-i mevlānā su’āl kılup eyitdi kim yā ḡazret-i (3) şems-i tebriz ḡaber vir baḡa ki mevt ḡikmet olduḡı taḡḡirce kişi nice (4) teşḡiş edebile

⁹⁰ Mısranın vezni bozuktur.

⁹¹ Mısranın vezni bozuktur.

⁹² “Bir işe niyet ettiḡin zaman acele et! Allah (celle celāluhu) sana yardım eder.”

mevti diyicek şems-i tebrîzî hâzreti ‘aleyhi’r-raḥme (5) ve’l-gufrân cevâb virüp eyitdi kim yâ mevlânâ mevtde ḥikmet çokdur (6) ol kişi fehm ider kim gönli ve gözi uyanıklardur yâ mevlânâ bilgil ki (7) cesed bir gemi gibidür ve nefsin gemici gibidür ve a‘mâl-i şâliḥa ol gemide olan (8) tâcirlerün sermâyesi gibidür ve dünyâ deniz gibidür eyyâm-ı ḥayât ol denizden (9) geçecek mevzi‘ gibidür ölüm denizün sâhilidür ve dârü’l-âḥiret ol (10) ticârete vardukları şehir gibidür ve cennet tâcirler etdükleri ribḥ gibidür (11) ve allâh te‘âlâ mülk-i mecâziden ḥalaş edüp tâcirler denizden (12) metâ‘larıyla sâlim kurtulmak rûzî kılsa ḡâyet ḥoşdur ammâ gemiden (13) çıkmasa ticâret şehrine girmek mümkün olmaz ve metâ‘uñ ribḥi fevt olurdu (14) nefsün cesedlere mişâli ancılayındur zîrâ kaçan eyyâm-ı ḥayâtı a‘mâl-i şâliḥa (15) birle kâṭ‘ eylese ve sîret-i ‘âdile birle seyr kılsa ve aḥlâḳ-ı cemîle birle

[25b]

(1) ḥalklansa ve rây-ı şaḥîḥ üzre i‘tikâdı muḥkem olsa ve maḥsûsata (2) ‘ibret göziyle nazar eylese ve ma‘rifet-i ḥaḳîḳî birle anuñ ḥaḳâyıḳını bilse (3) ve ma‘kûlâtun ḥaḳâyıḳından baḥş eylese ve ‘ömrinün âḥirine ve cesedinün (4) pîrligine yetişse ölüm olmasa melekût semâvâta ‘urûc etmek ve melâi’keler (5) zümresine dâḥil olup cennete vâsıl olmak nite mümkün olurdu âḥiret (6) ni‘metleri zâyi‘ olup ve allâh te‘âlâya mülâḳî olmak andan fevt olurdu (7) pes ölüp fevt olmak ‘ayn ni‘metdür ve rahmetdür zîrâ bârî te‘âlâya (8) vâsıl olmak olmaz illâ öldükden sonra olur nitekim allâh te‘âlâ kelâm-ı ḳadîmde (9) buyurur kim küllü nefsin zâiḳatu’l-mevti şümme ileynâ yurceün⁹³ ve bir meşel daḥı yâ mevlânâ (10) buyurdu kim bu dünyâ bir meydân gibidür ve şol nefsler kim sâbıku’l-ḥayrâtdururlar (11) ol atı geçenler gibidür ve allâh te‘âlâ mülk-i mecâzî meşâbesinde durur nitekim ol (12) geçen atlu mülkün ḳapusına gelse atından iner inmeyince mülk ḳatına girmek mümkün olmaz (13) ḥil‘atlar ve kerâmetler andan fevt olur ol sâbıku’l-ḥayrât olan nefsler ki (14) ḥükmi ancılayındur nitekim allâh te‘âlâ medḥ edüp eyidür kim ḳavle te‘âlâ (15) innehum yusâri‘üne fi’l-ḥayrâti ve yed‘ünenâ ra‘aben ve rehben ve kânū lenâ ḥâşîin⁹⁴

[26a]

⁹³ Ankebût sûresi, 57. âyet (Her can ölümü tadacaktır. Sonra bize döndürüleceksiniz), s. 443.

⁹⁴ Enbiyâ sûresi, 90. âyet (Onlar gerçekten hayır işlerinde yarışır, rahmetimizi umarak ve azabımızdan korkarak bize dua ederlerdi. Onlar bize derin saygı duyan kimselerdi), s. 360.

men tevekkel ‘ale’llāhi kefā izheb ilā mā aşedte⁹⁵

(1) açan ki ‘ömr fānī olsa ve cesed pīrlige irse nefis yā civān olup kāmīl olsa (2) eger ol cesedden mufāraāt eylese melekūt semāvāta ‘urūc etmek aa mūmkin (3) olmaz zīrā bu aīl cesed ol ‘ālī erīf mekāna lāyī olmaz pes ölüm ikmet oldu (4) nazm

[fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn]

- (5) mevti anma sen ‘abe al ‘ibreti
k’anda vardurur au o ikmeti
- (6) iy sūnūkdən bir nefes bu murğ-ı cān
umayınca bulamaz menzil revān
- (7) nūr-ı adan rūuıdı mutebes
erde ol mıdı meccānī ten afes
- (8) cism ü ūret olmayınca bes ‘adem
rū-ı envār ırmeye maūda hem
- (9) varlıı terk eyle kim var olasın
rū-ı udsī birle sen yār olasın
- (10) tendür ölen anma kim rūu ölür
ten ölicecek bil ki cān bāī alır
- (11) ūretinden ūnki cān bāī ala
ol au envārına vāıl ola
- (12) ūnki rūu öldi au maarı
ısa tenden nasdan olur beri
- (13) cism ü ūret olmayınca tā ‘adem
alına ılmaz rücu‘ı rū hem
- (14) āırūnda varısa ubbū’l-vaan

⁹⁵ “Allah’a tevekkül edene, Allah kâfi gelir. Sen azmettiin yoldan devam et.”

cāna pervāz urup iriş aña sen

(15) çün seni andan arındur bu kafes

terk idüp bul kırb-ı haķķa dest-res

[26b]

(1) el-faşlü'l-‘ aşer mevt hikmet olduķdan sonra ammā ṭabaķāt-ı insāniden ne mertebelü (2) kişilere rahmeti maḥẓ olur ve ne derecelü kişilere ‘ azābı maḥẓ olur anuñ beyānındadır ki (3) zıkr olunur ḥazreti mevlānā ṣems-i tebrizden yine su ’āl idüp eyitdi kim (4) yā ṣems-i tebriz ḥazreti ḥaber vir baña ki ölüm hikmet olduğı ḥâlde mü ’minlere (5) ve evliyālara rahmetmidür degilmidür ṣems-i tebrizî ḥazreti cevāb virdi kim (6) yā mevlānā bilgil ki dünyā mezra‘ gibidür ya‘ nî ḥātūnlaruñ erḥāmı ekin-gāḥ gibidür (7) nitekim allāḥ te‘ ālā buyurur ḳavle te‘ ālā nisāüküm ḥarşü’l-leküm fetü ḥarseküm⁹⁶ ve nuṭfe (8) mezra‘ nuñ toḥmı gibidür ve evlād mezra‘ nuñ ekini gibidür ve yigitlik eyyāmı (9) nüşür olup artmaķ gibidür küḥûlet eyyām-ı naẓcdurur ve pîrlik (10) eyyāmı evvel ekin kırumaķ gibidür ve mevt biçen gibidür ve āḥiret şol (11) ḥırmen gibidür kim ekin cemî‘ aña gelür ḳabından ayrılır şamanı devāba (12) ‘ alef olur ve āḥirinde daḥı cemî‘ ümmetlerden anda cem‘ olurlar sırları (13) keşf olur allāḥ te‘ ālā ḥabîş tayyibden keşf ider ḥabîşleri cehenneme şalar müttakîleri (14) cennete kıoyar pes mevt mü ’minlere ve evliyālara hikmet ve rahmetdür ol (15) sebebden evliyālar ölümü temennā iderler nitekim allāḥ te‘ ālā bî-ğaraż (16) kendülerni evliyādan ḳan idenleri ta‘ yîb idüp eyitdi ḳavle te‘ ālā

[27a]

eş-şabru fî hāze’l-emri ehvenu leke ve in fa‘ alte fîhi’l-ḥayru⁹⁷

(1) kıul yā eyyühellezîne ḥādū in ze‘ amtüm inneküm evliyā ellāhi min dūni’n-nāsi (2) fe temennevül mevte in küntüm şādıķın⁹⁸ pes bu delālet eyledi kim velileruñ (3) ‘ ālāmeti ölümü temennā etmeklikdür pes ölüm hikmet oldu ve bir daḥı (4) bilgil kim nefis şınā‘ at ehli gibidür cesed dükkān gibidür ve cesedüñ a‘ zālari (5) şan‘ atuñ āletleri gibidür şāni‘ ler cehd ederler kim ‘ amelde meşakķat çeküp (6) māl kesb iden kıaçan ğanı olsa dükkānı ve şan‘ atlaruñ āletlerni terk eyler (7) meşakķatlü ‘ amelden fāriğ olur nefsüñ ḥükmi daḥı

⁹⁶ Bakara sûresi, 223. âyet (Kadınlarınız sizin ekinliğinizdir. Ekinliğinize dilediğiniz biçimde varın), s. 43.

⁹⁷ “Bu işte sabır, senin için daha kolay. Eğer yaparsan bu işte hayır vardır.”

⁹⁸ Cum‘a sûresi, 6. âyet (De ki: “ Ey Yahudi akidesini benimseyenler! Bütün insanlar değıl de yalnız kendinizin Allah’ın dostları olduğunuzu iddia ediyorsanız, bunda da samimi iseniz haydi ölümü isteyin), s. 623.

ancılayındur kaçan cesedle (8) mülākī olup murādın alduğdan sonra āhîret azuğın tamām eylese (9) cesedden mustağnī olur eger andan cesedi almasalar melekūt (10) semāvāta ‘urūc edüp melā’ike zümresine dāhîl olmaz pes mevt (11) allāh te‘ālādan hîkmet ve raḥmet oldı yūsuf-ı şıddîk eyitdi kavle (12) rabbi ḳad āteytenī mine’l-mülki ve ‘allemtenī min te’vîlî’l-eḥadiş fāṭır (13) es-semavātî ve’l-arḳı ente veliyyi fi’d- dünyā ve’l-āhîreti teveffenā müslimā (14) ve elḫıknī bi’ş-şāliḫîn⁹⁹ didi gerek kim teveffenī¹⁰⁰ didügi (15) ḳavlıla ölümü nice temennā itdiler zirā bilür kim şāliḫ ḳulları lâḫik

[27b]

(1) lâḫik olmaz illā öldükden sonra ölüm hîkmet ve daḫı ibrāhîm peygamber (2) ‘aleyhi’ş-şalātü vesselām vellezî yumîṭunî şümme yuḫyî vellezî aṭme‘u en yagfir lî (3) ḫatîetî yevme’d-dîn rabbi heb lî ḫükmen ve elḫıknī bi’ş-şāliḫîn vec‘al (4) min veraseti cennetin na‘îm¹⁰¹ pes ölüm hîkmetdürür zirā ölmeyince cennet ni‘metin yimez (5) bilgil kim bu kerāmet nefsedür cesede degildür zirā cesed tobraḳ (6) içinde çürür şāliḫlere lâḫik olan ‘ameldür nazm

[fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün]

- (7) bu ceseddür çürüyen süflî geçer
cān nite ölür ki ol ‘ulvî geçer
- (8) nūr-ı ḫaḳdur rūḫ-ı pākdur ‘aybdan
sözi taşdıḳ eyle dinle ḡaybdan
- (9) gitmese senden cesedle bu şıfāt
rūḫ görünmeye hergiz pāk ü zāt
- (10) kāmiliseñ varısa ‘aḳluḡda şaḫv
kendülikden kendüñi var eyle maḫv

⁹⁹ Yūsuf sūresi, 101. âyet (Rabbim! Gerçekten bana mülk verdin ve bana sözlerin yorumunu öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Dünya’da ve ahirette sen benim velimsin. Benim canımı müslüman olarak al ve beni iyilere kat), s. 265.

¹⁰⁰ Yūsuf sūresi, 101. âyet (Beni öldür), s. 265.

¹⁰¹ Şu‘arâ sūresi, 81-85.âyet (“O, benim canımı alacak ve sonra diriltecek olandır. O; hesap, mükafat ve ceza gününde hatalarımı bağışlayacağını umduğumdur. Ey Rabbim! Bana bir hikmet bahşet ve beni salih kimseler arasına kat. Sonra gelecekler arasında beni doğrulukla anılanlardan kıl. Beni Naîm cennetinin varislerinden eyle), s. 407.

- (11) jeng-i şehvetden kılursan nefsi pāk
rūḥ-ı a‘ zām bigi olasın tāb-nāk¹⁰²
- (12) pāk olan pākı bulur varlık odur
pāk olur ḥaḳḳa yürür yārlık odur
- (13) şem‘ yanmayınca hīç olur mı nūr
‘aşḳ odına yan u ḥaḳdan olma dūr
- (14) kendüñi yitür ki varlık bulasın
fānī ol kim tā ki bākī olasın
- (15) pes gerek nefsünj te’dīb idesin
ḥaḳḳa ir sen çünki bundan gidesin

[28a]

lā tetegayyer velā tenḳul ‘an mekānike ve ente fihi ḥayrun minallāhi te‘ālā¹⁰³

- (1) kāmiliseñ mā’ıl olma süflīye
‘ākiliseñ cehd idegör ‘ulvīye

(2) el-faşlü’l- ḥādī‘ aşer ya‘ nī on birinci faşl (3) nefis kuvvetden fi‘ le çıkmaklığının keyfiyyetin bildürür ḥazret-i mevlānā yine (4) şems-i tebrīzī ḥazretine su’āl kılup eyitdi kim ḥaber vir baña yā şems-i (5) tebrīzī nefis kuvvetden fi‘ le çıkmaklığın keyfiyyeti nedür cevāb virüp (6) eyitdi ki yā mevlānā bilgil ki oğlancuḳlar nefslernün ‘aḳlları bi’l-ḳuvvedurur (7) ve bālīglerün bi’l-fi‘ ldürür ve ‘uḳālānün nefsi bi’l-ḳuvve ‘allāmedür ve ‘ulemānün (8) nefsi bi’l-fi‘ l ‘allāmedür ve ‘ulemānün nefsleri bi’l-ḳuvve felāsifedür ve felāsifenün (9) nefsleri bi’l-fi‘ l ḥükemādurur ve aḥyār-ı ḥükemā bi’l-ḳuvve melā’ikedurur ve ḥālleri (10) cesedlerinden ayrılrsa bi’l-fi‘ l melā’ike olur pes mevt ḥikmetdürür (11) yā mevlānā bilgil kim erkān-ı erbā‘ nün cismileri nebāt-ı cismīye müteḥavvil olur (12) ḥayvānün şerīfi insāndurur pes nebāt şūreti menkūs şıraḳdurur (13) nefsi-i ḥayvāniye andan tecāvüz eyleyüp ḳurtuldı ve ḥayvān şūreti (14) saṭḥ üzerine

¹⁰² Mısranın vezni bozuktur.

¹⁰³ “Yerinden başka bir yere gitme! Bu işte senin için Allah’tan hayır vardır.”

memdūd şırātdurur nefs-i insāniye andan geçüp (15) kurtuldı ve insān şüreti müstakīm şırātdurur cennetle nār arasında

[28b]

(1) haṭ gibi naşb olınmışdurur herkanķı nefs kim andan geče cehennemden kurtulur (2) cennete dāhil olur eyle cennet kim melā'ike şüretidurur ve illā eger andan (3) kurtulmazsa esfel-i sāfilinde qalır nitekim allāh te'ālā buyurur qavle te'ālā (4) leqad ḥalaḳnal insāne fi aḥseni taḳvīm şümme redednāhū esfele sāfilin (5) illellezine āmenū ve 'amilu's-şālihāti fe lehum ecru ḡayru memnūn¹⁰⁴ yā mevlānā ḥazreti (6) bu bābda sen nazar eyle ki fikr kııl kim ḡāyet de ḥaṭr üzerinesin zīrā (7) cennetün kapusına yakın olduḡ eger nefsün cesedünḡden ayrılmazdan öñdin (8) a' māl-i şāliḥa birle azıḳ idincek ölürsen ümıddür ki hāviye zindānından (9) kurtulasın cennete vāşıl olasın şıddıḳlar ve nebiler ve şālihler ve şehidler (10) birle olasın anlarıḡ yoldaşlıḡı ḡāyet de gökçek yoldaşlıḡdur (11) 'āḳıl olan cehd ide görmek gerek nazm

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- (12) tende cān kāmıl olup bulsa kemāl
bu cesed zindan olur aḡa vebāl
- (13) bu kafes uşanuben çıkınca cān
irişir firdevs bāḡına revān
- (14) bu cesedde süf/ken seyrān-gehi
'ālem-i ervāḡ olur cevlan-gehi
- (15) isteyu firdevs-i a' lā gülşenin
nite sāve bu heyulā külḡanın

[29a]

lā tub' id fīmā turıdu fe inne fihi ḡayrun cezıl¹⁰⁵

- (1) bu ceseddürür güher ḡāk-i şaḳıl

¹⁰⁴ Tın sūresi, 4-5-6. āyet (Biz, gerçekten insanı en güzel bir biçimde yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik. Ancak iman edip salih ameller işleyenler başka. Onlar için devamlı bir mükafat vardır), s. 691.

¹⁰⁵ “İstediginden uzaklaşma, çünkü onda büyük bir hayır var.”

- ‘āciz ü muzlim olur h̄ōr u z̄elil
- (2) balğam u şafrādurur sevdā vü h̄ūn
hem ‘izām ü laḥm ü eczāsı zebūn
- (3) nefis güherdür velī pāk ü laṭif
ḥayy u nūrānī ve idrākī ḥafif
- (4) şāḥib-idrāk olur anlar ma‘ rifet
aşlı rūḥānīdürür nūrī şıfat
- (5) çünkim eczādan degil cān mü ’telif
bu tağayyürle olur ammā muttaşif¹⁰⁶
- (6) ‘ākil ol anlayuben terkibini
cān gibi şanma anuṭ tertibini
- (7) cān cesed varlığın etmeyince terk
ḳurb-ı ḥaḳḳı ḥāşıl etmez tiz-rek
- (8) cān cesedde anuṭçün etdi ḳarār¹⁰⁷
k’ide ṭā‘ at ḥālīḳa leyl ü nehār
- (9) cism ü cān anuṭçün etdi ittişāl
tā kim anda eyleye kesb-i kemāl
- (10) çün kemāli kesb edüp kāmīl ola
ḳurb-ı ḥaḳḳa lā-cerem ḳābil ola
- (11) ḳuds gülzārına bula rāhı bes
ḳuds ehliyle bula allāhı bes
- (12) el-faşlū’s-şānī ‘aşer fī a‘rāzū’s-siyāset ya‘nī on (13) ikinci faşl siyāsetden ġarāz
neydüġin bildürür ḥazret-i mevlānā (14) yine su’āl etdi ki yā mevlānā şems-i tebrizī

¹⁰⁶ Mısranın vezni bozuktur.

¹⁰⁷ Mısranın vezni bozuktur.

h  zreti haber vir ba a ki (15) siy  setden   ara  ve mur  d nedür   ems-i tebr  z   h  zreti dağı
cev  b

[29b]

(1) virüp eyitdi kim y   mevl  n   bilgil ki nefis cesedün siy  set edicisid  r ve her (2)   ank  ı
nefis ki cesedün siy  setde geregi gibi murta    ola ehline ve   idmete (3) ve   ilm  n  na
se  yis olmağa l  y  k olur ve her kimse ki s  ret-i    dile birle ehline siy  set eyleye (4)
  abileesine siy  set eylemege l  y  k olur her kim ki bir   ehir ehline siy  set eylemege (5)
l  y  k ola n  m  s-   il  h  i  n siy  set eylemege l  y  k olur ve her kim ki n  m  s-   (6) il  hiyye
i   n siy  set eylemege l  y  k ola     lem-i efl  ka   ur  c etmek a  a (7) mümkün olur t   kim
anda a   m  l-i    li  has   birle sev  b bula pes   l  m   ikmetd  r  r (8) y   mevl  n   eger senün
n  m  s-   il  h  ye siy  setine   udret  n yitmezse b  r   anu   ehline (9) ehline   idmet eyle t  
kim anu   ehlinün   efa   at   birle cehennemden   urtulas  n (10) ve anlaru   mu    vini birle
melek  t u sem  v  ta   ur  c idesün ve all  hu  n (11) ra  meti birle cennete d   il olasın ve sen
dağı ehl-i sem  v  tdan olasın nazm

[f    il  t  n f    il  t  n f    ilün]

- (12) ra  met-i   a      dilersen   sen ebed
ehl-i   a      m  r  sidini   ılma red
- (13) nefs  n  e verme mur  d eyle cez  a
ra  met-i   a      olasın t   sez  a
- (14)     im ol ki emm  re-i nefis ola rab  n  
t     at et kim nefs  n   ola ser-nig  n
- (15) nefis-i i  rd  r olmasa     ciz tam  m
  a  l u r    a olmaya     ker   ul  m

[30a]

ceddid niyyeteke fi  l-  ayri va  na   bik  smeti  ll  hi te      ¹⁰⁸

- (1) nefis k  fird  r m  selm  n eylegil

¹⁰⁸ “Niyetini hayır için her zaman yenile. Allah’ın takdirine razı ol.”

var riyāzetle ehl-i imān eylegil¹⁰⁹

(2) aňlaya ƣandan gelüpsin bu yire

ne işitdün tıyduğın ne bu yire

(3) ‘ul vādeyken niçün indün esfele

di niçün geldün bu āb ile kile

(4) başun indürmeziken eflāka sen

nite düşdün işbu süflī hāka sen

(5) ‘āķiliseñ tıtınup hūy-ı melek

‘arş-ı ‘ālādan güzer kıl ne felek

(6) cāhiliseñ ƣaldun işbu hāk ara

pāk olur mı yüzün nā-pāk ara

(7) haƣƣa tā‘ at eyleyüp nefsünī bil

menzilüne irmege var bağla bil

(8) el-faşlū’s-şālīs ‘aşer fī guyu bu’l-cesedi ve mişālihi ya‘ nī (9) bu on üçünci faşl cesedün ‘aybı ve mişālin bildürür hażret-i (10) mevlānā şemsden yine su’āl ƣılup eyitdi ki yā şems haber vir (11) baña ki cesedün ‘aybı ve mişāli ne nesnedür diñleyelüm kemāl birle (12) cesedümüz aňlayalum diyicek şems tebrizī hażreti cevāb virüp (13) eyitdi kim yā mevlānā bilgil ki ƣaçan nefs şıraţdan geçse ve anuñ āfetlerinden (14) ƣurtulsa andan sonrağı nesneler aña āsān olur pes bu cesedün (15) ‘aybındandur kim nefs anuñ içinde şol keşif içinde cesed olunmış

[30b]

(1) maħbūs gibidür zīrā bu cesed haƣıķatde keşifdürür zīrā her ƣāzūratuñ menba‘dur (2) zīrā görmez misin ki bevl ü ģa’iţ ve burun sümūki ve tükruk ve ƣan (3) ve şaru su ve kir cemī‘ si bu cesedden ƣıkar ve ol keşifde olan (4) nesnelerün cemī‘ si bunda vardur pes bunun evveli nuţfedürür ve (5) āħiri cīfedürür ƣadrıdur ve bu iki hālün arasında ‘özrle memlūdur (6) nefs dā’imā bunun tanzīfinde ģuslında nefiyyesinde ve ‘aybların (7) setr

¹⁰⁹ Mısranın vezni bozuktur.

etmesindedür âfetlerden hıfz ider issiden ve şovukdan ve açlıktan (8) ve şusuzluktan şağlar ve bir vechle dağı nefşün cesedle meşeli (9) gicede ve gündüzde şol şaneme tapanlar gibidür zirā nefş ‘ilm ta‘āllimini ve allāh (10) te‘ālāya ‘ibādet kılmaklığı terk eylemişdür ekl ü şürb ü libās (11) ü mesken ü merkeb gibi ve bunlara benzer nesnelere meşgūl olmışdur nitekim (12) bu kāfirler şaneme tapanlar bunların hakkında haq te‘ālā buyurur kavle te‘ālā (13) e fe raeyte menittehaze ilāhu hevāhu¹¹⁰ ve bir vechle dağı cesed gūyā bir kāfirdür (14) eyle kāfir kim allāh te‘ālādan maḥcūbdurur kendüni kim yaratduğı ve kim (15) rızq virdüğü bilmez ve bir vechle dağı cesed bir şāhib-i ḥāl ve bed-ḥū ‘avratdur kim

[31a]

izheb ilā mā turīdu ve teşāü¹¹¹

(1) nefş kendü ārzūsına da‘vet eyler ve cemī‘i nesneyi kendü murādunca olduğı (2) ister ve cesed bir cāhil gibidür işün şonın gözetmez nefşün (3) düşmenidür lākin dōstluk izhār eyler ‘adāvetin ketm eyler ve (4) ve bir vechle dağı cesed bir şeytāndurur zirā çok vesvese kılmaz ve bir (5) vechle dağı şol cenāze üzerinde yatan meyyit gibidür nefş anı çeküp (6) üzerine getürmişdür türāba defn etmeyince kurtulmaz ve bir vechle dağı (7) şol şemsün nūrıyla ḥalkun arasındaki bulut gibidür zirā cesedün (8) aḥlāṭı zūlmānīdür ‘aql üzerine ḥā’il olur nazar kılmaga kılmaz yaramaz (9) nesnelere meyl etdürür eceli unutdurur ve bir vechle dağı (10) bu nefş-i cüz’iyyenün meşeli böyledür kim bir cevher-i şerīfdür ve bu felek (11) olan ‘ālemde ġarībdür şol bir ḥekīm kimse gibidür ki bir ġarīblik (12) şehirde bir fācire ve cāhile yaramaz ḥulḳlu ‘avratun ‘aşkına mübtelā olmışdur (13) dā’ima ol kişiden me’kūlāt-ı tayyībe ve meşrūbāt-ı lezīze ve libās-ı (14) fāḥire mesken-i müzahrefe ve şehvāt-ı müzīye ister ol kişi dağı (15) anun muḥabbet-i miḥnetinden ve şoḥbeti bālāsından cemī‘i himmetin olunca

[31b]

(1) ‘ināyetin anun emrine şarf eylemişdür ḥattā kendü nefsī ḥālını unutmışdur (2) ve bile büyüdüğü yārānlardan ayrılmışdur yā mevlānā bilgil ki nefşün cevheri (3) cevher-i rūḥānīdür ‘ālemi ḥazz-ı rūḥānīdür bizātiḥi ḥayydurur ekl ü şürbe (4) ve libāsa ve meskene şol kim cesede mütē‘allik nesnelerdür aḡa muhtāc degildür (5) ve her nesne kim bu dünyā

¹¹⁰ Cāsiye sūresi, 23. āyet (Nefsinin arzusunu ilah edinen), s. 554.

¹¹¹ “İstediğin ve dilediğin şeye doğru ilerle!”

emîrlerinden insân aña muhtâcdurur ol nesneler (6) ten içündür cân aña muhtâc degildür mâdemki nefs cesedile тұrur (7) ekşeri himmeti cesed emrine tâbi‘dür nefs cesedden ayrılmayınca rāhatlık bulımaz (8) nitekim ol yüzi gökçek hulkı çirkîn ‘avratuñ ‘aşkına mübtelâ olan (9) kimesne andan mufâraķat eylemeyince ve ‘aşkıñı terk etmeyince ve muhabbete tesellî (10) kılmayınca rāhat yokdur bir müddet rahmet ve ni‘metdürür nefs içün (11) ve bevârdur cesed içün nitekim allāh tebârek ve te‘âlâ kelâm-ı mucîdinde buyurur (12) ķavle te‘âlâ elhamdü lillāhillezi ezhebe annâ’l-hazene inne rabbenâ leğafūr (13) şekûrun ellezi eħallenâ dārâ’l-makameti min fedlihi lâ yemessunâ fihâ neşab (14) ve lâ yemessunâ fihâ lügüb vellezîne keferû lehum nāru cehenneme lâ yukdā ‘aleyhim (15) fe yemûtû ve lâ yuħaffef ‘anhum min kezābihā kezālike neczî kulli kefur¹¹² nazım

[32a]

el-kanā‘atu kenzun lâ yefnâ eş-şabru sa‘âdetü‘d-dünyâ¹¹³

[fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün]

- (1) yūsuf-ı şıddık-veş var haķķa baķ
bu züleyhâyı cihāna vir talaķ
- (2) hulkı çirkîn ‘avrata beñzer cihān
yüzine baķma erisün dün hemān
- (3) işbu nefsānî murādı eyle terk
göñlüñi haķ ķullıģına eyle berk
- (4) zīnet-i dünyāya kıлма sen nażar
tā ķatunđa bir ola ħākile zer
- (5) taşfiyeyle nefsünı sen pāk kıł
ķalbünı mir ‘āt-veş tāb-nāk kıł
- (6) kendü kendün tā göresün āşıkār

¹¹² Fâtır sûresi, 34-35-36. âyet (Şöyle derler: “Hamd, bizden hüznü gideren Allah’a mahsustur. Şüphesiz Rabbimiz çok bağışlayandır, şükürün karşılığını verendir. O, lütfuyla bizi kalınacak yurda yerleştirendir. Bize orada bir yorgunluk dokunmaz. Bize orada usanç da gelmez. İnkâr edenler için ise cehennem ateşi vardır. Öldürölmezler ki ölsünler. Kendilerinden cehennem azabı da hafifletilmez. İşte biz her nankörü böyle cezalandırırız), s. 483.

¹¹³ “Kanaat, bitmez bir hazinedir. Sabır, dünyanın saadeti ve mutluluğudur.”

- bilesin bu yer degül dārū'l-ḳarār
- (7) nefis 'irfānını ḳıl evvel ṭaleb
ḥaḳḳı bilmege budur anla sebeb
- (8) kendü nefsin bilmeyen bilmez ḥaḳı
ḥaḳı bilmez seçmeyen bâṭıl ḥaḳı
- (9) kendü nefsin bilmeyen kāmīl degül
ehl-i 'irfān olmağa ḳābil degül
- (10) bilmeyen nefsin ne güherdürür
gevden aḥmak anı şanma azdurur
- (11) ḳuds bağıken saña evvel vaṭan
cāna niçün merkeb oldı yirde ten
- (12) 'ul vāden bilkim getürdi sūf/āye
sūflden ileten yine oldur 'ul vāye
- (13) bunda gelmekden nedür anla işün
gelişün ḳandan ne yire gidişün
- (14) hīç bilirmisün nedür iy yār ḥāl
maḳşūd ol kim kesb edesin sen kemāl
- (15) seni gökden indirüp ḳılan şebāt
ādemīye ḳut edüp viren ḥayāt

[32b]

- (1) cisme anuḳün etdi nefsün ittişāl
k'eyleyesin bunda sen kesb-i kemāl
- (2) kesb edüp kāmīl olursa merd tām
ḳışra tenden çıḳsa kārūḅ bī-kelām
- (3) murğ çünkim beyzada bulur kemāl

- çıkār andan uçup açup per ü bāl
- (4) yeryüzinde her yaña seyrān eder
per açup ʔāus-veş cevālān eder
- (5) rūḥ daḥı tende çün kāmīl olur
sūflden ʔulve uçmağa kābil olur
- (6) murğ-ı cān uçar şanıcaḳ ten ʔafes
ḳuds bāğına irmeğe ḳılur heves
- (7) şeş cihetden bulıben ol bāl ü per
ne felekden ʔālīye ḳılur güzer

(8) el-faşlü'r-rābi' ʔaşer ya' nī on dördinci faşl mevlānā (9) ḥazreti şems-i tebrizī ḥazretinden nefis ve nefsün aḥvālın su'āl (10) etdügi beyānındadır nite ḳaçan ki mevlānā ḥazreti şems-i tebrizün ʔaleyhi' (11) r-raḥme vāsi' a bu vechle kemālını bulup māsivādan su'āl ḳılup (12) şemsün daḥı cevāba ḳādir olduḡın bilicek taşdıḳ ḳılup (13) taḥḳīḳ bildiği bir kāmīl vücūddur ḥızr gibi her meclisde ḥāzır ve (14) her su'ālün cevābına ḳādir pes mevlānā ḥazreti diledi ki ḥaḳīḳat-i (15) ḥālden taşavvufdan söz açup nefis-i insānī nedür ve miḳdārı nedür

[33a]

izā ʔazemte lā teḥaf min mekrūh¹¹⁴

(1) ve cesedün keyfiyyeti nedür ve cesed murtabı olmazdan öñdin ḳanda (2) olurdı ve cesedle mülāḳı olduḡından ġaraḫ neydi diyüp (3) su'āl etmek diledi şems-i tebrizī ḥazretinden zīrā ki ʔulūm çoḳdur (4) dūkelisi şer' idür ve ʔilm bilmeklik ʔizzet ü ḫaleb ḳılmaḳlıḳ helāk (5) olmaḳdan necātdur niçün ki nefsün ḫayātı ʔilmledür kim ʔilm-i şerīf (6) ḳılu be-rāḫat ü ʔilm bilmekliği ḫaḳdan hidāyetdür ve cehālet zulmetinden (7) ḳurtulmağa sebebdür ve dīn dünyā şalāhıdır ve bilür ile bilmez (8) daḥı bir degildür zīrā ḫaḳ tebārek ve te'ālā kelām-ı ḳadīminde ve kitāb-ı (9) kerīminde buyurur ki ḳavle te'ālā ḳul hel yestevillezīne (10) ya' lemūn vellezīne lā ya' lemūn¹¹⁵ efḫal-i ʔulemā oldur kim dīn (11) yolında ehl-i vera' ola ve āḫiret emrinde yaḳın üzerine (12) ve başıret üzerine

¹¹⁴ “Karar verdiḡin zaman kötülükten korkma!”

¹¹⁵ Zümer sūresi, 9. āyet (De ki: “ Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?), s. 509.

ola taklîd ve rivāyet üzerine olmaya (13) zîrâ ki âhîret ve ma‘ rifeti ma‘ âd ve ‘ ilm-i ebed
iylese zürriyâtına (14) maħcûbdur nite ebşârdan ve taklîd ehlerinden ġâ’ibdür ve (15) ehl-i
taklîd oldur kim âhîret emrine muḳarr olanların ḫaḳîḳatini

[33b]

(1) anlamaz ve ba‘ ṣ ü kıyāmet ve ḫaṣr u ḫesāb ve mîzān u şîrāt ve ma‘ âd (2) ve andağı
cezâyı bilmez zîrâ ki lübbü’l-elbābdur ve evliyāu’llāhuṅ (3) sırrıdur eyle evliyāu’llāh ki
pesendidehā-yı ḫaḳdururlar eyle kimesnelerdür ki (4) eḫleşnāhum bi ḫālîṣaten zîkra’d-
dāir¹¹⁶ nazm

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- (5) raḫmet-i ḫaḳ olmak istersen yakîn
ehl-i ḫaḳdan ırağ olma ki saḳın
- (6) ehl-i ḫaḳḳa uy ki üli’l-aḫar oldurur¹¹⁷
ḫazrete lâyıḳ seni ol oldurur
- (7) dutınup ḫaḳ mürşidin uysuṅ aḫa
muṭma’inne ide nefsüñi saḫa
- (8) tā melek ṭab‘ ve ferîṣte olasın
ḫuds gülzārına açuḳ yol bulasın¹¹⁸
- (9) ḫaḳḳa lâyıḳ işleyem dirsen ‘amel
ṭut meşāyiḫ nuṣḫın imdi mā-ḫaṣal
- (10) ḫuş ḫulavuzsuz uçuben gidemez
kimse kendüden kemāl kesb idemez
- (11) sözi çoğ etdüğümi ḳılma ‘aceb
kim gereklüdür sözüüm iy lutf-ı rabb
- (12) cehdüm oldur kim seni sen bilesin

¹¹⁶ Sad sûresi, 46. âyet (Şüphesiz biz onları ahiret yurdunu düşünme özelliği ile (temizleyip) ihlaslı kimseler kıldık), s. 505.

¹¹⁷ Mısrânın vezni bozuktur.

¹¹⁸ Mısrânın vezni bozuktur.

ḥaḳḳa lāyık ḥōṣ ‘ibādet kılasın

(13) çün saṇa keşf ola sırrı men ‘aref

ḥaḳḳı bulmaḳda bulasın sen şeref

(14) mā u menden kim geçer me ‘men bulur

nefsini miskīn eden mesken bulur

(15) el-faṣlū’l-ḥāmis ‘aşer ya‘ nī bu on beşinci bāb

[34a]

in şabırtüm fehüve ḥayrū’l-lişşābirin¹¹⁹

(1) ve faşl ḥayvānāt ölümü kerīh gördüklerinüñ sebebi beyānındadır (2) ḥazret-i şems-i tebriziden bu zıkr etdügümüz me‘ ārifı kaşd etdiği (3) kemāl birle su ‘āl edüp cevābın işide andan ḥazret-i mevlānā evvel (4) su ‘āl su ‘āl kılup eyitdi kim yā şems-i tebrizī iy şāḥib-i kemāl ‘azīz (5) ḥaber vir baña ki ḥayvānāt ölümü kerīh görüp ḥayātı sevdüklerine sebep (6) nedür cevāb virüp eyitdi kim yā mevlānā bilgil ki ḥayvānāt ölümü kerīh (7) görüp ḥayātı sevdüklerinde iki ‘illet vardır biri oldur kim cemī‘ mevcūdātuñ (8) ṭabī‘atında beḳāya muḥabbet etmeklik vardır ve fenādan i‘ rāz etmeklik vardır (9) ol sebebden mevti kerīh gördiler ve ḥayvānātuñ ṭabī‘atında beḳāya (10) muḥabbet olup fenāyı kerīh gördüklerinüñ ‘illeti oldur kim bārī te‘ ālā (11) mevcūdātuñ vücūda gelmesine ‘illetdürür ve cümle kā’inātuñ tekvinine sebebdür (12) pes bārī te‘ ālā ebedü’l-vücūd ve da’imü’l-beḳādurur ol sebebden (13) maḥlūḳatı daḥı beḳāya muḥabbet ederler ve fenāyı kerīh görürler tā kim ol (14) muḥabbet nefis tevālūd ve tenāsül ṭaleb etmene nisbet ola ve şol nesneler kim (15) beḳā anlaruñ birle tamām olur ve ḡāyet ve nihāyetine yetişür nefis aña rāḡib

[34b]

(1) ola mevcūdātuñ nev‘isinde mümkün olduḡı miḳdārı ve bir ‘illet (2) daḥı oldur kim nāsıların öldüklerinden sonra ḳanda varacaḳların ve (3) ḥālleri nice olacaḡın bilmezler ol sebebden ölümü kerīh görürler (4) ve bilgil ki mevcūdāt daḥı dürlü dürlü külliyāt ve cüz’iyyātdur (5) külliyāt a‘lā mertebesinden ibtidā kıılır andan tā āḥir olunca tedennī (6) olur ve ol toḳuz mertebedür şol toḳuz mertebe kim aḥād gibi evveli (7) bārī te‘ ālādur

¹¹⁹ “Sabrediyorsan, o sabredenler için hayırdır.”

‘azze ve celle andan ‘aqlıdurur andan nefsdürür andan (8) tabî‘ atdurur andan heyûlâdurur andan cism-i muṭlaḳdurur andan felekdürür (9) andan ‘anâşır-ı erba‘ adurur andan mevâlîd-i şelâsedürür ve ammâ cüz’iyyât (10) enḳaş-ı ḥâlden ibtidâ kılur andan evvelâ fî evvelâ teraḳḳî eder tâ etem ve efḍal (11) ḥâline varıncaya degındür bu muḳaddemededen maḳşûd olunan oldur kim (12) ḥayvânun nefsi ölümi kerîh görüp ḥayâta muḥabbet etdükleri ma‘lûmuḡuz ola nazm

[fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün]

- (13) nefs-i ḥayvânîde olmasa ‘amel
ki ḳatı müşkil gelür aḡa ecel
- (14) lik mü’min olsa kâmil pür-kerem
ne ölür ne ḥöd görür derd ü elem
- (15) mü’min ölmez bulsa ḥaḳḳun ḳudretin
terk edüp ten deḡişürür ol kisvetin

[35a]

izâ saferte¹²⁰ “fallahu ḥayrun ḥāfızā”¹²¹

- (1) şûretâ gerçi ḳahırdur bu ecel
ma‘nîde ammâ raḡmet olur mâ-ḡaşal¹²²
- (2) ḳahr u ḡışmına ḥaḳun virgil rızâ
tâ ki senden râzı ola ol ḥudâ
- (3) ḥaḳ muṭî‘ a luṭf edüp virür şevâb
‘âşîye kılur velî ḳahr u ‘azâb
- (4) ḡünkü ḥaḳḳun ismidür nâfî‘ ü laṭîf¹²³
daḡı ḳahhâr oldı ismi yâ ḡanîf
- (5) ḳâhir oldur ḳahrı ḡün ism-i celâl

¹²⁰ “Yola çıktıḡında”

¹²¹ Yûsuf sûresi, 64. âyet (Allah en hayırlı koruyucudur), s. 261.

¹²² Mısranın vezni bozuktur.

¹²³ Mısranın vezni bozuktur.

- hem laṭīf isminde çok mihr ü cemāl
- (6) luṭfınuñ içinde pinhān ḳahr anuñ
ḳahr içinde gizlidür hem mihr anuñ
- (7) ni‘ metinde gizlemişdür naḳmetin
naḳmetinde etdi belürsüz ni‘ metin¹²⁴
- (8) luṭfı bu virdi saña ḥıřm u ğaḏab
ḥıřmı terk idüp bulasın luṭf-ı rab
- (9) řehvetile etdi hem mevřūf özüñ
nef‘ ü cezbile ola ma‘rūf özüñ
- (10) ḏarb u nef‘ olmazsa eger def‘ ü ḏarar¹²⁵
bulımazsın dirlige herġız ḏafer
- (11) ḥıřm u şehvet olışardur saña dām
ḏarb u nef‘ ol dām ola dāne müdām
- (12) ḥıř ucından şayd olur dāmıla nefis
ḳurb-ı ḥaḳḳa bulmaz andan dest-res
- (13) ki řaḳın aldamasun dāmıla diyü
kim döküpdür dāne ḳılur saña diyü¹²⁶
- (14) dānesi ḏāhirdürür dāmı nihān
ki řaḳın şayd olmaya bu murġ-ı cān
- (15) ‘ālemi icād eden ḥallāḳ-ı dehr
ḳahrı ḳor lutfında vü ḳahrında mihr

[35b]

- (1) her ne kāmıl bu sözüñ sırrın bile

¹²⁴ Mısranın vezni bozuktur.

¹²⁵ Mısranın vezni bozuktur.

¹²⁶ Mısranın vezni bozuktur.

şaffetü'l-cennet aña rûzî kıla

(2) rızkıdur firdevsinün âb-ı hayât

güş eden anı bulur mevtden necât

(3) el-faşlü'ş-şâdis 'aşer ya' nî on altıncı faşl (4) lezzet ve elem ve feraḥ ve ḡam sürür ve ḡüzn ve rāḡat ve te'ab beyânındadır (5) kaçan ki şems-i tebrîzî ḡazreti mevlânâ ḡüzâvendigâr ḡazretlerine insânun (6) ve ḡayvânun nefsleri ölümi kerîḡ görüp ḡayâta muḡabbet etdüklerinün (7) sebebi beyânındadır mevlânâ ḡazret 'ilmine taḡsîn kılup âferîn (8) etdükden soḡra yine su'al kılup eyitdi ki yâ ekmel-i kümelâ ve yâ a'ḡâl-i (9) 'uḡalâ ḡaber vir baḡa ki lezzet ve elem ve feraḡ ve ḡam ve sürür ve ḡüzn (10) ve rāḡat ve te'ab niydüğün beyân edesiz ki bunlar biri birnün (11) zıdlarıdur cümlesin aşlı birle şerḡ edüp 'ayân kılasun (12) diyicek ḡazret-i şems-i tebrîzî ya' nî ol pîr-i 'azîz 'aleyhi'r-raḡme ve'l-rızvân (13) cevâb virüp eyitdi kim yâ mevlânâ ḡazreti bilgil ki lezzet (14) ve elem iki nev' üzerinedürür biri cismânî biri ruḡânîdür (15) ve ḡalanı daḡı ancılayındurur ammâ lezzet-i cismânî şol rāḡatlıkdur kim

(16) fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

ki düriş kim içesün âb-ı hayât¹²⁷

[36a]

işbir tecid es-surûra ve er-rāḡate¹²⁸

(1) elem zâ'il olduḡı vaḡt nefsi-i ḡayvânî görür ammâ elem nefsi-i ḡayvânîye (2) emîr-i ṭab'ınun i' tidâlinde mizâc çıḡduḡı vaḡt gördüḡi (3) zaḡmetlerdürür bî-sebeb-i mine'l-esbâb ammâ bilmek gerek kim anun (4) esbâbı çoḡdurur saḡışını allâḡ te'âlâdan ḡayrı kimse bilmez lîkin (5) ba'zını zıkr edelüm tâ kim elem lezzet neydüğün ve ḡâdiş olduḡlarınun (6) keyfiyetini bilene pes iderüz kim ḡayvanâtun mi' desinün ve ḡur (7) saḡınınun ḡarâreti şol fitille yanan od gibidür kaçan ḡıdâsı (8) dükense mi' denün cirmindeki ruṭûbâta meşḡûl olur ol (9) ruṭûbatı daḡı dükedür ve anda mensûḡ olan siḡirleri (10) iḡrâḡ eder nitekim çerâḡun nârı bāḡı döküncek fitiline (11) meşḡûl olup fitili daḡı yaḡar nefse ol vaḡt elem ḡâşıl (12) olur kim cesedi ḡıdâ taleb kıılmaḡa başlar tâ kim mi' deye bedel ola

¹²⁷ Bu mısralar sayfaya der-kenâr olarak eklenmiştir.

¹²⁸ “Eḡer sabredersen mutluluk ve huzur bulursun.”

(13) ve mi‘ deden fānī olup nesneye ‘ ivaż olup bedel (14) ola kaçan ğidā mi‘ deye yetişse ħarāret anı nażc edüp bişürmege (15) meşġöl olsa ol mi‘ de cirmindeki yañıklar sākin olup

[36b]

(1) söyünür ħayvān ol vaķt rāĥat bulur ki aña lezzet diyü ad ħorlar (2) şusuz yaġınınuñ daĥı ħükmi ciger ħarāreti birle ancılayındur pes ħayvān ekl (3) ü şürb lezzetin bulmaķdan zāil olmaz tā ṭabī‘ atdaki ĥāceti tamām (4) edince deġin ĥattā eger ĥācet miķdārından ziyāde olsa lezzeti elem (5) olur ol vaķt ħayvān eklden ve şürbdan tā ol yiyüp ve içdüġi (6) nesne cesedün eṭrāfına siñinceye deġin imtinā‘ eyler zīrā ħayvānuñ (7) bedeni dā’imā seyl-ābdadurur ne bir laĥza ne bir miķdār durmaz (8) ammā biz didigümüzüñ şoĥbetini ṭıbb ehli olanlar bilür zīrā her sırr ehlinden (9) maĥfī ve pūşīde olmaz ammā ol lezzet kim ħayvān anı cimā‘ dan (10) bulur ol mādde kim aña menī diyü ad ħodılar ħanuñ zidesidürür (11) kaçan ħayvānuñ bedeninde çoġalsa ṭabī‘ at ol vaķt kendüde şıķlet bulur (12) şol meşāneye bevl cem‘ olduġı gibi şıķlet bulduġı gibi ve şol (13) baġırsaķlara ġa’iṭ cem‘ olduġı gibi şıķlet bulduġınlayın menī daĥı (14) ancılayındur ĥikmet ve ‘ināyet-i rabbāniyye şehveti erkeġün cibilletinde (15) merküz kıldı tā kim vesīle cem‘ ola ekinden tevellüd ve tenāsül

[37a]

istehİR allāha min emrin teveccehte bi’ş-şalah¹²⁹

(1) ĥāşıl ola nesl bāķī ħala zīrā eşĥāş bāķī ħalmaq yoķdur bilkim dā’imā (2) kevn ü fesāda varurlar ġelüp ġitmekde bitüp yitmekde varurlar kim ‘ālem-i (3) fenāda ĥaķdan ġayrısı fānīdür ĥiĥbirinün beķāsı yokdurur ve daĥı (4) kaçan maĥlūk bedeninden ħatı çıķsa ol ṭabī‘ atdaki şıķletden ĥıffet bulur (5) ol zamān ħayvān rāĥat olur aña lezzet-i cimā‘ diyü tesmiye ederler ve ammā (6) ol rāĥat kim ħayvān anı sūkūnı ve nevmi vaķtinde bulur anuñ ol (7) vaķt sebebi oldur kim bedeninün mizācları issi olur siñirlerinün ruṭūbatı (8) ħurur ol vaķt ĥareketi za‘īf olur kaçan ki ĥareketi sākin ola bedeni (9) şovusa sūkūndan bürüdet ĥāşıl olsa ve bürüdetden ruṭūbet (10) mütevellid olsa siñirleri ol vaķt boşanur ĥareket etmeklik āsān olur (11) yūkin vaż‘ etdüġi vaķt ĥükmi ancılayındur zīrā ĥareket ve şıķlet kim ifrāṭ (12) mizācı issi ħılır i‘tidālden çıkarur ammā ol lezzet kim ħayvān anı isside (13) ve şovuķda bulur oldur kim ħarāret kaçan ziyāde olsa bedenün mizācı (14)

¹²⁹ “Eġer bir iş yapacaksan istihare namazı kıl.”

issi olur mizācī i‘tidālden çıkarur ol vakt anı elem hāşıl olur (15) ve ol harāretün zıddı bürüdet ve gölge ve şovuk yerler taleb eyler

[37b]

(1) kaçan bir zamān tursa çok turmaqlıdan bedenün bürüdeti ifrāda (2) olsa i‘tidālden çıkarsa ol vakt şemsden ve nārdan bürüdetün (3) zıddın taleb eyler pes biz zıkr etdügümüzden ma‘lūm oldu kim hayvān (4) dā‘imā feraḥ olupistirāhat bulurmuş gāh harāretle ve gāh bürüdetle ve lezzet-i (5) cismānī mizāc-ı i‘tidālden bir tarafa ziyādeye nokşān ıssıdan şovuğa (6) ve şovuğdan ıssıya sükūndan harekete ve açlıktan tokluğa yā (7) tokluğdan açlığa veyā şusuzluğdan kanmaqlığa yā kanmaqlıktan şusuzluğa (8) çıkmaqlıkdur sā‘ir lezzāt u ālām-ı cismānī daḡı bu kıyās üzerinedür (9) bunun beyānı nefsi şol lezzeti kim mevcūdātun ḡüsnine bir nazar birle (10) bulur veyāḡūd naḡamāt işitmekle bulur veyāḡūd revāyiḡ-i tayyibeleri (11) kōkmaḡ birle bulur veyāḡūd melmūsāta yapışmaḡ birle bulur anuḡ (12) küllisi mizāca müşākil olduḡı ḡissiyledür bunun beyānı oldur kim (13) her maḡsūsı ḡussādcı i‘tidalle redd eyler mizācī ṡabī‘atda ḡavāssı (14) anuḡla mütelezziz olur ve anı sever kendiye cezb eder kaçan ki bir zıkr etdügümüz (15) nesneleri te‘emmül etseḡ bilürsün kim elem-i cismānī ve lezzet-i cismānī ḡayvānuḡ

[38a]

esri‘ fī seyrik tecidi’s-surūr¹³⁰

(1) nefsine mizācī i‘tidālinden çıkup gerü i‘tidāle redd olmaqlık birle (2) ‘ārız olurmuş tā kim ol elemeler anuḡ cesedini ḡıfz edüp ve heyākilini (3) ‘ārız olan āfetden şaklamaḡa da‘vet ede ve ol lezzetler anı menfa‘at-ı (4) cerr etmege ve maḡarrat def‘etmege kandura zīrā ecsām meyyitler gibidür (5) maḡarrat def‘etmege ve menfa‘at cerr etmege eşyā-i mehlikeden taḡarrüz etmege (6) ḡādir degüldür biz dedügümüz şıḡhatine ve vaşf kılduḡumuzun ḡaḡıḡatine cesed nefsdan (7) müfaraḡat eyledüḡi vaktde ḡalā delālet eyler ammā ol lezzet ve sürür kim (8) menāfi‘in ve maḡbūbın bulduḡı vakt bulur anı şefḡat iḡdāş eyler ve şol ḡam (9) ve ḡüzn kim ol maḡbūbından müfaraḡat eyledüḡi vakt veyāḡūd yāvı kılduḡı (10) vakt ‘ārız olur anuḡ küllisi nefsi-i cesedin şıyānet etmege kandurmaqlıkdur ammā (11) şehvānī merkūza ol şol ṡab‘ına muvāfiḡ olup mizācını ıslāḡ

¹³⁰ “Yolculuḡunda hızlı ol ki sevinḡ bulasın.”

edendür (12) bunun beyânı şol et yiyen hayvânlar haşerât yemege iştihâları olmaz illâ
zarûret (13) birle olur ve ol ot yiyen ve dâne yiyen hayvânlar et yemege iştihâları olmaz
(14) ve anı yemekden mütelezziz olmazlar ve ancılayın insân dağı tabî' atına ve mizâcına
(15) muvâfık olan nesneleri yir veyâhûd mürûr-ı eyyâm ve evkât üzerine mu' tād

[38b]

(1) olan nesneyi yir ammâ ol şayruya muzırr olan nesneyi iştihâ kılmak sebebiyledür kim
(2) anuñ şerhi tavıldür pes açlık ve şusuzluk ve ta' âma ve şarâba hâcet olduğı (3)
mikdârmış ve lezzet kifâyet etdüğü hasebiyle imiş ve şehvet ya' nî ârzû mizâca (4) ve tab' a
muvâfık olduğı hasebiyle imiş nazm

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- (5) er gerek dâ'im riyâzet eyleye
şavm tutup haqqâ ta' at eyleye
- (6) besleme emmâre nefsün hemçü yil
çek riyâzet tâ olasin cibrîl
- (7) çün beheme nefs yir toymaz 'alef
çün sibâ' ister kıla cânuñ hedef
- (8) cehd it anı melek-hû idesün
rûh-ı kudsî gibi bundan gidesün
- (9) cehd it insânıken olasin melek
tâ ola cevlen-gehün 'arş u felek
- (10) fânî terk it ki olur kevn ü fesâd
kim töludur 'âlem 'unşur-ı fesâd
- (11) çün tebeddüldür cihân işi tamâm
günde yüz biñ levne girer şubh u şâm
- (12) çün cihân hâli degildür ber-karâr
pes şebâtı yokdur anuñ kâm-kâr

- (13) bir mekân kim olmaya anda şebât
‘âkil andan isteye bâkî hayât
- (14) bâkî dirlik isteriseñ pür hüner
süfî mülkden ‘ulvîye eyle güzër
- (15) kim bağına irmez anuñ bād-ı hazân¹³¹
gülleridür taze adıdur cinân

[39a]

efḍalü’l-emri’l-lellezi fa‘ alte lâ taḥmil hemmā fe innehü müyesser¹³²

- (1) ḥāzırıken ‘ul vāde dārü’n-na‘ım
süflî külhanda niçün olduñ muḳīm
- (2) nuṭḳ-ı firdevsinüñ eyle istimā‘
sırr-ı eşyā’ anılayasun bi-nizā‘
- (3) ḳalbün içre fā’iz olup bu ra‘ib
keşf ola esrār-ı ḥaḳ bî-şek virüp
- (4) çün tecellî ide ḥaḳḳuñ yüzi yaḳîn¹³³
görine senden yaḳîn ‘ilme’l-yaḳîn
- (5) zā’il ola şonra senden hebb-i şaḥv
her ne k’etdüñ ola senden cümle maḥv
- (6) ara yirde mā u menlik ḳılmaya
ḥaḳdan ayırsında varlık ḳılmaya
- (7) ḳaṭre kim deryāya irer ‘ummān olur
zerre kim envāra irer tābān olur¹³⁴

¹³¹ Mısrânın vezni bozuktur.

¹³² “En faziletli iş yaptığın iştir. Üzülmeye, kolaylıkla yapılan budur.”

¹³³ Mısrânın vezni bozuktur.

¹³⁴ Beyitin vezni bozuktur.

(8) mā u menden geç ki haqqı bulasun

haqdan artuğun unut hāş olasun

(9) el-faşlü's-sābi' aşer ya'nī on yedinci faşl nefis-i emmāre ile (10) umūr-ı cüz'iyye beyânındadır kaçan ki şems-i tebriz hażreti lezzet ve elem ve feraḥ ve ğam (11) ḥuşuşında bu vechile cevāb-ı şāfi virdiyse mevlānā hażreti rūḥ-ı münevverine (12) haqqun rahmeti taḥşin kılup yine su'al etdi ki haber vir baḡa ki nefis-i ḥayvāniyye (13) umūr-ı cüz'iyyenün fesādın def' eder mi veyāḥud etmez mi ve nefis-i cüz'iyye tamāmı ḥākı (14) tālib olduğı birle kāmil olup mertebe yetişür mi veyā yetişmez mi cevāb virdi ki (15) yā mevlānā hażreti bilgil kim nefis-i ḥayvāniyye kaçan umūr-ı cüz'iyyeden oldısa

[39b]

(1) nefis-i cüz'iyye tamām ḥāle ve mertebe-i kemāle yetişmek mümkün olmaz illā cism-i cüz'iyyeye (2) muḳārin olmaḳ birle mümkün olur şol cism-i cüz'iyye kim ḥayātun ḥasedidürür (3) ḥāl budur kim ecsāda tamām olmazdan öñdin āfet 'ārız olur zīrā (4) muḳarrer olupdur ki kendüye fesād eden nesneleri def' etmege ḳādir olmaz (5) zīrā cismün cevheri 'ācizdürür cāhile virür ve meyyite virür nāḳışü'l-ḥāldürür (6) likin ḥikmet-i ilahiyye nefse cesed ehliçün ālām ve evcā'ü'l-ḥaḳ eyledi tā kim (7) ol elemeler müfsid olan nesneleri def' etmege nefsi ḳandıra ve 'ārız (8) olan āfetlerden şaḳlaya tā kim cesed tamām ola ve ol cesed muḳārenetile (9) nefsün eyyāmı kāmil ola andan gerekse nefis dilesün gerekse āyā edüp i' rāz (10) eylesün aḡa mevt ṭabī' i gelür nitekim gerekse cünün dille sevsün gerekse (11) sevmesün vilādetiçün ṭalaḳ ya'nī oḡlan aḡrısı ḥātūn kişiye 'ārız olur (12) zīrā kim cesedün mevti nefsün vilādetidür mevt ḥikmet idügi şāḥib-i (13) kemālün ḥod ma' lūmdur ve daḡı bilgil ki eger nefis-i cesed eceliçün olmasa (14) yetişmese cesed haqqında kāhillik eylerdi helāk edici nesnelerden (15) anı şaḳlamazdı kemāle yetişmezden öñdin helāk olup nefis daḡı kemāle

[40a]

el-feracu ḳarībun lā ta' cel ve lā tendem¹³⁵

(1) yetişmezdi bunun beyānı oldur ki nefis-i insānīnün tamām olmaḳlığı ve kemāle yetişmek (2) ligi mümkün olmadı illā bu ḥikmet āşāriyla ṭolu olan ḥased vāsıtasıyla öldüyse (3) beşerün cesedine murtabıṭ oldı zīrā nefis-i insānī maḥsūsātun ḥaḳāyıkını

¹³⁵ “Kurtuluş yakındır. Ne acele et, ne de pişman ol!”

bilmez (4) ve ma‘ kûlātun ma‘ nāsını taşavvur eylemez ve ‘amel-i şinā‘ ata kâdir olmaz ve ahlāk-ı cemīle (5) birle ve a‘ māl-i şāliha birle mütehallik olmaz illā bu hased vāsıtasıyla olur (6) nitekim bārī te‘ālā ‘azze ve celle kelām-ı kâdiminde ve furkân-ı ‘azîminde buyurur ki (7) kavle te‘ālā vallāhu eḥracekum min buṭūni ummehātikum lā ta‘ lemūne şey’ en ve (8) ce‘ ale lekumus-sem‘ a ve’l-ebşār¹³⁶ ve bir yirde daḥı buyurdı ki kavle te‘ālā (9) te‘ālā fe lemmā belega eşuddehu vestevā āteynāhu ḥukmen ve ‘ilmen ve kezālīke neczil muḥsinin¹³⁷ (10) eger nefse cesedden ve nefsinden olan eşya’dan elem elḥaḳ olmasa insān meşelā (11) kaçan uyusa uyḥuya müstağrak olsa andan elini ve ayağını çekse yanındaki evde (12) şovukşa yansa ve anı uyarcak kimse olmasa elsüz ve ayakşuz kalur yürimege (13) ve şan‘ at işlemege kâdir olmazdı sâ’ir ḥayvānların daḥı nefslerinüḡ kıyāsı bunun (14) üzerinedür eger anların daḥı nefslerine cesedlerin helāk iden nesnelerden elem (15) irişmese kâhillik ederdi meşakḳat çeküp anı beslemezdi ve küllisi tamām olmazdan

[40b]

(1) öñdin helāk olurdu nesl münkaṭı‘ olmağa sebep olurdu ḥāl budur kim (2) anlar ādem oğlanların ḥavāyicine lābüddürürler ba‘z ḥükemāya eyitdiler ki (3) kaḡı veledün soñludur dediler kükcügi soñludur tā büyüyince ve maraḫı soñludur (4) tā şıḥḥat bulunca ve ġā’ib daḥı soñludur tā gelinceye dek dedi pes ḥikmet-i (5) ilāhiyye ve ‘ināyet-i rabbāniyye nefsi nebātiyye şol nebātun cesedi helāk edici (6) nesnelerden ‘ārız olan nesne ki elemdür ve zaḥmetdür elḥaḳ eyledi şol (7) elem ve zaḥmet kim nefsi nebātiyye nebātun kökine ve dallarına ve ruṭubet cezb etmege (8) kâdurur eger ol ruṭubātı cezb etmese nebātun ḥabbesi kûrur ol kûrumak nebātun (9) mevtidür lakin ġıdāsı fevt olduğı vaḳt nefsi nebātiyye elem ‘ārız olmaz (10) nitekim nefsi ḥayvāniyye ġıdāsı fevt olıcak elem ‘ārız olurdu ol sebebden (11) bir mekândan bir mekāna intikāl etmekle müziyâtdan nefsi nebātiyye elem (12) yetüşmesün diyü ḥazer etmeklige kudret virilmedi zîrā kim ḥikmet-i ilāhiyye (13) aḡa elem kılmaḳlığı ve elemden imtinā‘ etmeklige lâyıḳ kılmaḳı nazım

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

¹³⁶ Nahl sûresi, 78. âyet (Allah, sizi analarınızın karnından, siz hiçbir şey bilmez durumdayken çıkardı), s. 295.

¹³⁷ Yûsuf sûresi, 22. âyet (Olgunluk çağına erişince, ona hikmet ve ilim verdik. İşte biz, iyi ve yararlı işleri en güzel şekilde yapanları böyle mükafatlandırırız), s. 256.

- (14) dünyāya gelen kişi çeker elem
şādı bulmaz çekmeyince kılllet-i ğam¹³⁸
- (15) hemçü eder pes olmayınca pāk zāt
cennet içre ebedi bulmaz hayāt

[41a]

şāvır ma‘-ihvānike velā teḥaf inşāllāh¹³⁹

- (1) gerçi işbu cismün oldu aşlı ḥāk
nefsün anla veli iy zāt-i pāk
- (2) rūḥuḡa kim kayd olupdur bunda san
ḡuds-i ḡülzārıdı aḡa ol vaṡan
- (3) bunda baġlandı k’ola kāmīl tamām
dürlü idrākı ide taḡşīl hemān
- (4) cism ü cān birlikle kim buldı murād
dilde insān lafzıla edindi ād
- (5) kışrdur ten rūḡ olupdur aḡa maġz
işbu sırrı fikr et anla k’oldı naġz
- (6) kışır içinde maġz olunca āḡir tamām¹⁴⁰
kışra şıġmaḡ lāzım olur bī-kelām
- (7) ādemīye tā ki kuvvet ola ol
kim bula insāniçün olmaġa yol
- (8) kim nebātiken bula cism ü nebāt
rūḡ-ı ḡayvāniden ola pāk şıfāt
- (9) cisme cān etdüġi budur ittişāl

¹³⁸ Mısranın vezni bozuktur.

¹³⁹ “Arkadaşlarınla istişare yap ve korkma inşallah.”

¹⁴⁰ Mısranın vezni bozuktur.

- mülk-i tende eyleye kesb-i kemāl
- (10) çün kemālî kesb edüp ola tamām
kışra tenden çıkmak ister bî-kelām
- (11) çün şecerde bitiben göynür şemer
irmedin bād-ı hāzān yire düşer
- (12) beyzada bulancağız yavru kemāl
beyza içi şeksüz olur aña vebāl
- (13) beyzadan lābūd çıkar perrān olur
perr ü bālīn açuben cevlan kılur
- (14) murğ-ı cānda bulıcağ tende kemāl
çıkmak ister bu kafesden māhasāl
- (15) iy sūnükden bir kafes çıkınca cān
‘ālem-i ervāh olur aña mekān

[41b]

- (1) cān dilerken cennet a‘lā gülşenin
hīç seve mi bu heyulā külhanın
- (2) çün cānuñ cennet olur seyrāngehi
‘ālem-i ervāh olur cevlanengehi
- (3) sūf/ī mülkin nite kıla ol mağar
cehdi bu kim ‘ulvīye kıla güzzer
- (4) ger muvaḥḥid mü’miniseñ çekme ğam
ne elem var cāna ne görür elem
- (5) murğ-ı cān uçar şınıncağ bu kafes
kurb-ı ḥaḳḳa bulur ol dem dest-res

(6) el-faşlü's-şāmin 'aşer ya' nī on sekizinci faşl ehl-i hāle ve (7) ehl-i nār beyānındadır kaçan ki nefsi-i hayvānla umur-ı cüz'iyeyi şems-i tebrizī hāzreti (8) beyān etdise hāzret mevlānā yine su'āl kılup eyitdi kim yā şems-i tebrizī (9) cihāntāb haber virür baña ki ehl-i hāl mü'min ve muvaḥḥidle ehl-i nār nice fark (10) oluna ki ol daḥı mü'minüm diyüp da'vā kıla diyicek şems-i tebrizī hāzreti (11) cevāb virüp eyitdi ki ehl-i nār hışmnāk ve kāhir olur ehl-i cennet şābir (12) ve şākır olur ve daḥı ehl-i nār intikām alıcı ve ḥāṭır yıkıcı olur ve intikām (13) almaḡla lezzeti ol daḥı ancılayın elemden merāḥ hāric olmaḡdurur bunun beyānı (14) zīrā ḡaḡab-ı nārdur ve ḡarāretdür ḡalbūḡ cürmine meşḡul şol nār kim intikāmuḡ (15) şehvetidür ḡaḡabuḡ āsarıdur eger aña intikām irişse ol ḡarāret

[42a]

men raḡiyye min allāhi el-ḡalile mine'r-rızķı raḡiyye minhu bi'l-ḡalili mine'l-'ameli¹⁴¹

(1) sākin olur ve odı söyünür ve eger intikām etmeḡe kādir olmasa ḡaḡab (2) ḡüzn ve ḡam olup muşibet olur bunun mişāli kaçan bir kişinūḡ aḡrābāsından (3) birisini öldürseler ol ḡātili ḡaved etmekligūḡ şehveti anı ḡaḡaba ḡötürür (4) kaçan kim ḡātili dilese ol ḡarāret sākin olur ve eger aḡrābāsını mevt (5) dilese ol ḡüzn muşibet olur zīrā mevti yerine ḡaved etmek kādir (6) olmaz sā'ir şehvāt daḥı bu kıyās üzerinedür zīrā sā'ir şehvāt daḥı (7) her āndur cesede meşḡul olur nefside anuḡ ölümi bulunur bilgil kim cesedūḡ (8) küllisinde bi'l-ḡuvve nār vardır kaçan aña bi'l-fi'l nār yetişse bi'l-fi'l (9) nār olur bu nesneye delil oldur kim her nesne kim anuḡ odla yanması (10) mümkün ola oda yaḡın olmayınca yanmaḡ mümkün olmaz me'kulāt (11) ve melbūsāt küllisi gerü ancılayın nīrān-ı ḡāmdadur nārdan ve hevādan (12) ve şudan ve topraḡdan icād olunmuşdur gerü anlara ḡulül eder fanī (13) oldukları vaḡt bu ecelden ötüri resül hāzreti şallallāhu 'aleyhi ve sellem (14) buyurdi ḡāle resülullāh şallallāhu 'aleyhi ve sellem (15) ḡulikū ve mine'n-nāri ye'külün ve ale'n-nāri yenḡalibün¹⁴² ya' nī nār ehli nārdan

[42b]

(1) maḡlūk oldılar ve nār üzerine gerü münḡalib olurlar dedi cesedūḡ (2) daḥı ḡālī böyledür zīrā murāfıķı ve māddesi daḥı küllisi nīrān-ı ḡāmdadur (3) kaçan şu'lelense ḡöḡli üzerine yüklenür nitekim bārī te'ālā celle celālühü (4) kelām-ı ḡadīmide buyurdi kim ḡavle te'ālā nārullāhi'l-mūḡadet elleti teḡḡalī'u (5) 'alāl ef'ideti inneḡā 'aleyhim

¹⁴¹ “Kim Allah'tan gelen az rızka razı olursa Allah da onun az ameline razı olur.”

¹⁴² Hadis-i Şerif.

mu 'şadeh fî ' amedin mumeddedeh¹⁴³ ya' nî ' amedi'm-mümeddedeh (6) emel-i tavîldür veyâ ecel-i kaşîrdür anuñ içinde lâ-bişîn olup qalurlar (7) lâ yezûküne berden ve lâ şerâben¹⁴⁴ kullemâ nazîcet culûdühüm¹⁴⁵ ya' nî her bâr kim (8) cesedler çürür şâniye bir kez gerü vücûda gelür âhîretde bilgil kim (9) allâh te'âlâ ekşer mevzi' de mü'minleri medh eyledi kâfirleri zem eyledi (10) zirâ ikisi dañı iki cilttür kim ikisinün arasında ziyâde ba'd vardur (11) birisi mecma'-i hayrdur ve fazâil-i insânînin küllîsi anuñ içindedür ol (12) imândurur ve birisi anuñ zıddıdur ol küfrdür ve şürûr-ı nârdurur

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

(13) nazm

cehd kııl kim ehl-i imân olasın

(14) nefis kâfirken müselmân olasın

nefsini mü'min kıılan bulur hâkı

(15) mü'min olan fark eder bâtıl u hâkkı¹⁴⁶

nedürür nefsün kemâli anla yakîn¹⁴⁷

[43a]

lâ terfa' min mekânike tenâlü'l-hayra ve ente müsterîhün¹⁴⁸

(1) taa' t etmekdür hâka' ilme'l-yakîn

nefs kâfirdür hâkîkat ejdehâ

(2) def' in etmezsen hâtar var yok rehâ

tîğ-i lâ-havleyle kııl anı tebâh

(3) kurb-ı hâkka tâ bulasın râst-râh

bî-fezâ' il kıılmasun cehd eyle nefis

(4) k'olmaya ehl-i rezâlet nefis bes

¹⁴³ Hümeze sûresi, 6-7-8-9. âyet (O, Allh'ın yüreklere işleyen tutuşturulmuş ateşidir. Şüphesiz uzatılmış direkler arsında (bağlı oldukları halde) ateş onların üzerine kapatılacaktır), s. 700.

¹⁴⁴ Nebe' sûresi, 27. âyet (Çünkü onlar hesaba çekilmeyi ummuyorlardı), s. 666.

¹⁴⁵ Nisâ sûresi, 56. (Derileri yanıp döküldükçe), s. 97.

¹⁴⁶ Mısrânın vezni bozuktur.

¹⁴⁷ Mısrânın vezni bozuktur.

¹⁴⁸ "Yerinden kalkma ki rahatlıkla hayra nail olasın."

nedür ecnās-ı feẓā' il aṇlaya

(5) 'ilm ḥilm-i ḥikmet olur diṇleye

ṭā' atıla olur riyāzet cinsi hem

(6) cümlesi bes oldı aṇla biş ü kem

'ilm ü ḥilmile 'amel kıl 'āmil ol

(7) ḵurb-ı ḥaḵḵa arasına ḵābil ol

dut sözün firdevsñūṇ sen cāmıla

(8) tā ki mūnis olasun rūḥānıla

nāṣıḥūṇ nuṣḥın dutan kāmīl hūmām

(9) cennet-i firdevs edinür ol maḵām

el-faṣlū't-tāsi' 'aṣer (10) ya'nī on ṭoḵuzıncı faṣl küfrle kāfir beyānındadır ḥazret-i mevlānā (11) ṣems-i tebrizi ḥazretine yine su'āl ḵılup eyitdi kim yā ḥazret-i ṣems (12) ḥaber vir baṇa ki küfr ne nesnedür ve kāfir nedür diyicek andan ṣems-i tebriz (13) ḥazreti raḥmetullāhi 'āleyh cevāb virüp eyitdi ki yā mevlānā bilgil kim (14) küfr diyü 'arab lügātında ḥaṭāya dirler ol bir nesnedür kim nefse cesed (15) cihetinden 'arız olur ve bunun beyānı oldur kim nefis ḵaḵan cehālete

[43b]

(1) müstaḡraḵ olsa cehālet nefsūṇ zātınūṇ emrini örter cevherini (2) bilmezler ölürler evvelā neydüğünü o nedür ve ma'ād emrinden daḥı nesne (3) almaz ḥattā cehāleti sebebinden şu ki yetişür kim cesedinden ḡayrı kendünūṇ vücdı (4) varan bilmez ḥattā kendüyi cisimdür ḡann eyler fikrnūṇ ekṣerisinde insān ṣol ṭavīl ü 'ariz (5) ü 'amīḵ etle ḵandan mü'ellif ceseddür dir bu cesedle bir cevher varduḡını bu cesedūṇ (6) ḥareketi ol cevher edügin bilmez pes her kimse kim cevherin bilmeye umūr-ı ruḥāniden nesne (7) bilmez heyülāda baḥrına ḡarḵ olduḡıçün işitse daḥı inkār eyler ol ṭā'ife cehennem ṣıfāt (8) larını işitseler anı taṣavvur eylemezler cehennem bir gin ṣandūḵdur odla ṭoludur ol od yelkelenüp (9) yanar bārī te'ālā celle celālühü melā'ikelere emr eyler kāfirleri ol ṣandūḵa atarlar (10) her bār kim cesedleri yanar ve kömür ve kül olur anlara et ḵan i'āde eyler ṣāniye ü ṣāliṣe (11) lā-yenḵaṭı' evvelki gibi yanar diyü ḡann eyler bārī küllemā naḍicet

culūdühüm beddelnāhum (12) culūden ğayra hamā li yezūkūl ‘azāb¹⁴⁹ dedigi kavli birle ihtiyāc eyler anuñ (13) kavlinuñ ma‘nāsını ve kitābuñ te‘vīlin bilmezler kaçan allāh te‘ālānuñ ğafūr (14) raḥīm ḥannān mennān ra‘ūf vedūd idügin esmā’-i ḥüsnāsın (15) eşitseler ve ol ‘aқllar inkār etdügi nesnelere fikr etse cesedleri sebebinden

[44a]

taşaddaқ bişey’in fīmā ‘azemte vezheb ente fī emānillāhi te‘ālā¹⁵⁰

(1) i‘tikād eylemezler müteḥayyir kılurlar enbiyālar haber virdükleri nesnelere şek iderler (2) zīrā cehennemün şıfatını ve ehlinuñ ‘azābını ve anuñ kitāblaruñ te‘vīlini ve ma‘nāsınuñ (3) rumūzlarını ve esrārınuñ ḥaқāyıqın bilmezler ve ancılayın kaçan cennet şıfatların ve ehlinuñ (4) sürürin işitseler anı umūr-ı cismānīdür bostandur anuñ içinde ağaçlar var ve ol (5) ağaçlaruñ yemişleri var қаşūruları var ve ol қаşūrular arasında ırmaқlar ve қаşūrular (6) içinde ḥūriler ve ğilmānlar var diyü taşavvur ederler cennet ehlini raḥmān civārındadır (7) diyü işitseler nitekim bārī te‘ālā fī maқ‘adi şıdқın ‘inde melikin muқtedir¹⁵¹ (8) dedi anlarçün rabbe’l-‘ālemīn görürler rabbe’l-‘ālemīn dağı anları görür nitekim (9) bārī te‘ālā vücuḥun yevme izin nāzıratun ilā rabbihā nāzırāh¹⁵² dedi ve melā’ike anlara (10) hedıyyeler ve tuḥfeler birle gelürler nitekim kavle te‘ālā ve’l-melā’iketü yedḥulūne (11) ‘aleyhim min kulli bāb selāmın ‘aleyküm bi mā şabertum fe ni‘me ‘uқbe’d-dār¹⁵³ dedi dağı (12) cennet ehli iḥyādadururlar қocamazlar ve ölmezler ve şayru olmazlar ve acıқmazlar ve (13) şuşamazlar yirler ve içerler tebevvl ve teğayyüt eylemezler şıfatların fikr eyleseler müteḥayyir (14) kılurlar cennet emrlerinde ve enbiyālar haber virdigi nesnelere şek ederler bes anuñ (15) emrlerini bilmek anlardan fevt olduğıçün inkār ederler қılıc ḥavfından dilleriyle

[44b]

(1) ikrār iderler nitekim bārī te‘ālā vellezīne lā yū‘minūne bi’l-āḥirati kulūbühüm (2) munkiratün ve hüm mustekbirün¹⁵⁴ dedi küfrün ḥaқıқatini ve neydügi bu didüğüümüzdür

¹⁴⁹ Nisā sūresi, 56. āyet (Derileri yanıp döküldükçe, azabı tatmaları için onların derilerini yenileyeceğiz), s. 97.

¹⁵⁰ “Niyet ettiğın iş için bir sadaka ver ki Allah Te‘ālā’nın yardımıyla yoluna devam edesin.”

¹⁵¹ Kamer sūresi, 55. āyet (Muktedir bir hükümdarın katında, doğruluk meclisindedirler), s. 593.

¹⁵² Kıyāme sūresi, 22-23. āyet (O gün birtakım yüzler aydındır. Rablerine bakarlar), s. 658.

¹⁵³ Ra‘d sūresi, 23-24. āyet (Melekler de her bir kapıdan yanlarına girerler. Ve şöyle derler: “sabretmenize karşılık selam sizlere. Dünya yurdunun sonucu (olan cennet) ne güzeldir!”), s.270.

¹⁵⁴ Nahl sūresi, 22. āyet (Ahirete inanmayanların kalpleri bunu inkār etmekte, kendileri de büyüklük taslamaktadırlar) s. 289.

(3) allāh te‘ālānuñ kavlıyla haq te‘ālā bizi ve dağı sizi küfrden ve nifākdan (4) ve fişq u
‘işıyāndan saklasun āmin yā rabbe’l-‘ālemīn nazm

[fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn]

- (5) küfr ü şirkden nefsüñi var eyle pāk
kalbünün mir’atı ola tābnāk
- (6) haqqı bir bilgil ki ol vāhiddürür
kāināt emrinde anuñ şāhiddürür¹⁵⁵
- (7) mülk anuñdur mālīk oldur bī-gümān
kāfir olur zannıla tutan gümān
- (8) ‘arş u ferşe toptolu hāzırdurur
ağa ikrār etmeyen kāfirdürür
- (9) evvel oldur bī-mişāl [ü] bī-bedel
āhır oldur hem ebeddür hem ezel
- (10) bu müzāhir kim görürsün her nazār
kamu oldur söz bu ki etdüm muhtaşar¹⁵⁶
- (11) her neyi kim gözlerün el-haqq görür
haqq ‘ayān anda seni muṭlaqq görür
- (12) lu‘betüz bir lu‘bete eyle nigāh
gör nereden aṅla müşkil māsivāh
- (13) cümle şeydendür mūnezzeh aṅla haqq
kamu şeyde görinen ol lik baqq
- (14) ne ki varsa ol haqqa maẓhardurur
andan artıqq şanma nesne vardurur
- (15) niredendür cünbiş-i cūşiş nedür

¹⁵⁵ Mısranın vezni bozuktur.

¹⁵⁶ Mısranın vezni bozuktur.

ya görinen mecma¹⁵⁷ -i kûşîş nedür

[45a]

ceddid zehâbeke vaşbir tenāl kaşdeke¹⁵⁷

- (1) sözini firdevs¹⁵⁸ñüñ aňla ki bes
kurb-ı haqka bula tã dest-res
(2) kim sözinde yokdur anuñ hîç ğaraž
cümlesi cevherdürür şanmañ ‘araž

(3) el-faşlü’l-‘ışrûn ya‘nî yigirminci faşl felek-i kamer tahtındaki cehennemüñ (4) ve ehlinüñ beyânındadır ğazret-i mevlânâ yine su’âl etdi ki yã şems-i tebrîzî (5) ğaber vir baña ki felek-i kamer tahtındaki ‘âlem ne ‘âlem ve cehennem ne cehennemdür ve (6) ehli nedür andan şems-i tebrîz ğazreti ‘aleyh’ir-raħme ve’l-ğufrân cevâb (7) virüp eyitdi kim yã mevlânâ ğazreti bilgil kim cehennem felek-i kamer tahtındaki ‘âlem-i (8) kevn ü fesâddadurur ve cennet vüs‘ati semâvâtdağı ‘âlem-i eflâkda (9) durur ve cehennem ehli ğayvânât cesedine müte‘âllik olan nefsler virirler (10) eyle ğayvânât kim âlâm u evcâ‘ anlara yetişür ve cennet ehli melâi’keler (11) nefsleridür bu nesne delîl bârî te‘âlânüñ inşalikü ilâ zıllin zî şelasi (12) şu‘âb¹⁵⁸ dedigi şol cismler birle müttehid olan nefslerine işâret eyledi (13) cism ki tûlî ve ‘arzî ve ‘umkı vardır bunüñ beyânı ol nefsler vaqti kim (14) ğur‘ân içinde âdem kışşası birle zikr olunan cinâyeti işledise ahbiñü (15) ba‘duküm li ba‘din ‘aduvv ve lekum fi’l-arđı mustekarru ve metâ‘ ilâ ğîn¹⁵⁹ dedi ve dağı

[45b]

(1) fihâ taħyevne ve fihâ temütüne ve minhâ tuħracün¹⁶⁰ dedi ve cehennem yedi tabağadur (2) denildi zîrâ felek-i kamer tahtında olan cismler yedi dürlüdür dördi (3) ümmühâtdur ve üçi mevâliddür ve bilgil kim nefsler vaqti kim uçmağdan (4) çıkarıldı yire indi bu cismlerüñ ka‘rında heyülâ baħrinde kıldı heyülâ kim (5) kevn [ü] fesâd ğapularıdır ve bu mevâlîdâtuñ heykelinde tolup münkať olmışdur (6) nitekim bârî te‘âlâ

¹⁵⁷ “Tekrar tekrar dene ve sabret ki amacına ulaşasın.”

¹⁵⁸ Mürselât sûresi, 30. âyet (Üç kola ayrılmış gölgeye gidin) s. 663.

¹⁵⁹ A‘râf sûresi, 24. âyet (Birbirinizin düşmanı olarak (oradan) inin. Size yeryüzünde bir zamana kadar yerleşme ve yararlanma vardır), s. 166-167.

¹⁶⁰ A‘râf sûresi, 25. âyet (Allah, dedi ki: “Orada yaşayacaksınız, orada öleceksiniz ve oradan (mahşere) çıkarılacaksınız”), s. 186.

*ve kaṭṭa‘ nāhum fī’l-ardı*¹⁶¹ dedi ve daḥı *ve mā min* (7) dābbetin fī’l-ardı ve lā ṭāirin yaṭıru bi cenāḥayhi illā umemun emṣālukum mā farraṭnā¹⁶² (8) didi ve daḥı lehā seba‘ tu ebvāb li külli bābin minhüm cüz’i maḫṣüm¹⁶³ didi ve (9) ancılayın ‘ālem-i kevn ü fesādda bu seb‘ a-i seyyārenün delāletiyile cārī tis‘ a (10) ‘aṣer dedi zīrā seb‘ a-i seyyārenün delāleti ‘ālem-i kevn ü fesādda zāhir (11) olmaz illā bu on iki burūclarda seyrleri birle zāhir olur bes cümlesi on (12) toḫuz olur dūnyānuḡ aḥvālını münḳalib olan ṣol nesne kim ol seb‘ a-i (13) seyyārenün aḥkāmı icāb etdüḡ nesnelerün muḳteżāsıdur ve ṣol (14) nesneler kim bu cesedlerün mevālīdine yetiṣūr ālām evcā‘ gibi eṣḳām gibi (15) ve emrāz gibi ve aḫzān ve dervīṣlık gibi ve baylık gibi ve ol ṣedāidler iderler kim

[46a]

izheb ilā mā neveyte velā taḥmil hemmen inṣāallāhu te‘ ālā¹⁶⁴

(1) şayılmaz anuḡ gibi nefis mādemi bu cismle biledür anlara merhūndurur pes (2) kaçan ‘āḳıl kiṣi nefṣün bu cesedle müteḥayyir olduḡı ḥālını ve aḡa lāḫıḳ olan miḡnetleri (3) ve muṣibetleri ve aḡa ‘ārız olan evcā‘ ve ālāmı fıkr eyleye ve ol cennet ehli (4) olan nefislerün ḥāllerin fıkr kılabile kim anlar aḡıbbādururlar et yemezler ve acıḳmazlar (5) ve ṣuşamazlar ve ḳocamazlar ve yoḡsul olmazlar ve ḳonṣılarına ḡased etmezler dā’imā sürürda (6) ve telezzüzdedürürler ve emīnlerdürürler ve ḡavfları ve ḡüznleri yoḳ nefis ol (7) mevzi‘ e ve ırmaḡa rāḡıb olur ve bunda olmaḳlıḳdan tez hūdādur her bār kim (8) zāhir gözüle cesedine naḡar eyler kendü cinsi oḡlanlarla mu‘ azzeb görür (9) allāh te‘ ālā isti‘ āde kılur andan ḡalaṣ olup ḳurtulmaḳ ṭaleb eyler

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

(10) nazm

‘āḳılisen ṣüflī mülke etme naḡar¹⁶⁵

(11) ‘ul vıye ḳudsī gibi eyle güzer

ḡidmet ol sultāna ḳıl muḡtācı yoḳ

¹⁶¹ A‘ rāf sūresi, 168. āyet (Biz onları yeryüzünde parça parça topluluklara ayırdık.), s. 167.

¹⁶² En‘ am sūresi, 38. āyet (Yeryüzünde gezen her türlü canlı ve (gökte) iki kanadıyla uçan her tür kuş, sizin gibi birer topluluktan başka bir şey değildir), s. 144.

¹⁶³ Hicr sūresi, 44. āyet (Onun yedi kapısı vardır ve her kapıya onlardan bir grup ayrılmıştır), s.283.

¹⁶⁴ “Niyet ettiḡin işe yönel. Allah Te‘ālā’nın izniyle kederli olma.”

¹⁶⁵ Mısranın vezni bozuktur.

- (12) milketinde zulm ve bid'at bācı yok
var muvaḥḥid mü'min ol almayasun
- (13) ḥār u ḥāṣāk içre toz olmayasun
ṣānī'e baḳ kim ṣınā'iden nazār
- (14) ma' nā gözle perdede çokdur şuver
ḥaḳḳı bir bil k'ol ḳadem-i pāk-zāt
- (15) 'ārif ol gözleme baḥş-i muḥdeṣāt
anı andan bil yakīn terk it fikr¹⁶⁶

[46b]

- (1) tā saña rūzī ola şükrile zıkr
çün ḥaḳuṅ künhinde yok 'aḳla mecāl
- (2) bes kaçan fikrin ḳıla vehm ü ḥayāl
'ilm odur kim anı sen kesb idesün
- (3) süf/iden 'ulvīye alup gidesün
k'ol me'ārif içredür ḥayrān-ı 'uḳūl
- (4) iste bul çeküp riyāzetle vuşūl
ger riyāzet birle keşfi bulasun
- (5) 'izz ü rāḥat lezzetin ne bilesün
variken firdevs-i cennet ol na'īm
- (6) külḥan içre niçün olasun muḳīm
el-faşlu'l-ḥādī ve'l-'işrūn

(7) ehlu'llāhuṅ beḳāya ṭālīb ve cühhālūṅ fenāya rāḡīb olduḡı beyānındadır (8) ḥazreti mevlānā yine su'āl ḳılup eyitdi kim yā şems-i tebrīz baña ḥaber vir ki (9) ehlu'llāhı beḳāya ve cühelā fenāya rāḡīb olduḡınuṅ ḥikmeti nedür şems-i tebrīz (10) ḥazret cevāb virüp eyitdi kim yā mevlānā bilgil kim her bār kim 'ālem-i eflākda (11) 'aḳl göziyle

¹⁶⁶ Mısranın vezni bozuktur.

nefsine nazar eyler ‘âlem-i eflâkda kendü cinsini görür anlara (12) vâsıl olmaklığı temennî kılur anlara lâhîk olmaklığı rütbeden diler nitekim (13) yûsuf benî ve ibrahîm-i hâlîl ‘aleyhi’s-selâm dilediler ol vaqt aña dünyâ (14) zindân olur nitekim resûl hâzreti şallallâhu ‘aleyhi ve sellem *eddünyâ* (15) *sücan el-mu’min ve cennete el-kâfir*¹⁶⁷ dedi ol vaqt aşhâbı a‘ râfdan olur

[47a]

el-hayru inşâallâhu te’âlâ ve tevekkel ‘alellâhi vaşbir¹⁶⁸

(1) aşhâb-ı a‘ râf anlardurur kim ma‘ rifet ehli olalar nitekim allâh te’âlâ celle (2) celâlüh anları vaşf edüp eyitdi *ve beynehumâ hicâb ‘ala’l-a‘râfî* (3) *ricālun ya‘rifüne kullen bi sîmâhum ve nâdev aşhâbel cenneti es-selâmü ‘aleyküm* (4) *lem yedhulûha ve hum yaţme‘ün ve izâ şurifet ebşâruhum tilkâe aşhâbî’n-nâri* (5) *ķālû rabbenâ lâ tec‘alnâ me‘al ķavmi’z-zâlimîn*¹⁶⁹ dedi ol a‘ râf üzerindeki (6) er bunlardur bārî te’âlâ celle celâlühü *lâ tulhihim ticâratun ve lâ bey‘un ‘an* (7) *zîkrillâhi ve iķâmi’s-şalâvati ve itâiz zekûti*¹⁷⁰ dedügi kıavlıla medh eyledigi (8) bes anlar evliyâullâhdururlar ölümü temennâ ederler zîrâ anlar öldükden şonrağı (9) vücūd-ı maḥẓ u beķâ-yı dâim u rûḥ-ı reyḥân ḥayvân-ı âlâmdan u evcâ‘ dan (10) ḥalâş u necât bulurlar şol âlâm ve eşķâm ki cehennemdür ve nîrândurur ve ammâ (11) şol kimesneler ki bizü şaf kıldığumuz ve allâh te’âlâ kitâbında neseb-i velî üzre (12) beyân eyledügi nesneleri bilmez ola bu dünyâyı bilür eyle dünyâ kim küllîsi âlâm-ı (13) cesedânî ve şehvânî ve cismânî ve lezzât-ı cürmânîdürürler ve ol râğıb (14) olmaz illâ bunda olmaklığa râğıb olur temennâ eylemez illâ bunda muḥalled olmaklığı (15) temennâ eder nitekim allâh te’âlâ celle celâlühü anları kılup eyitdi kıavle te’âlâ

[47b]

(1) *yeveddu eḥaduhum lev yu‘ammeru elfe seneh ve mâ huve bi muzaḥziḥihi min el ‘azâbi en yu‘ammer vallâhu* (2) *başîrun bimâ ya‘melûn*¹⁷¹ bes anlar kâfirlerdür anlar

¹⁶⁷ Hadis-i Şerif (Dünya mü’minin zindanı kafirin cennetidir).

¹⁶⁸ “Hayır, Allah-u Te’âlâ’nın izniyle olur. Allah’a tevekkül et ve sabret.”

¹⁶⁹ A‘ raf sûresi, 46-47. âyet (İkisi (cennet ve cehennem) arasında bir sur, Araf üzerinde de bir takım adamlar vardır. Cennet ve cehennemliklerin hepsini simalarından tanımaktadırlar. Cennetliklere “Selam olsun size!” diye seslenirler. Onlar henüz cennete girmemişlerdir ama bunu ummaktadırlar. Gözleri cehennemlikler tarafına çevrildiği zaman “Ey Rabbimiz! Bizi zalim toplumla beraber kılma” derler), s. 170.

¹⁷⁰ Nûr sûresi, 37. âyet (Hiçbir ticaretin ve hiçbir alışverişin kendilerini Allah’ı anmaktan, namaz kılmaktan, zekat vermekten alıkoymadığı bir takım adamlar), s. 388.

¹⁷¹ Bakara sûresi, 96. âyet (Hatta Allah’a ortak koşanlardan bile daha düşkün olduklarını görürsün. Onların her biri bin yıl yaşamak ister. Halbuki uzun yaşamak onları azaptan kurtaracak değildir. Allah, onların bütün işlediklerini görür), s. 19.

ma‘ārif-i ḥaḳīkī ve esrār-ı (3) ḥafī bilmeklik maḥfī oldı eyle esrār kim küllisi umūr-ı uḫrevīye (4) ve neşr-i şāniyedurur bilgil kim insān dāīmā lezzetinden ve elemden (5) ḥālī olmaz ol lezzet cismānī olur yā rūḥānī olur bunun (6) mişālī şol bir aç kişi gibidür kim ğayr-ı tıybu’r-rāyiḥa ta‘āmlar buldı (7) ol ta‘āmı yemeklikde lezzet bulur zīrā açdurur ve müteellim (8) ve daḥı olur zīrā rāyiḥası ḳabīḥdürür ve daḥı şol şusuz gibi (9) dūr kim bir lezzetsüz şu buldı içdi lezzet bulur şusuz (10) olduğınçün müteellim olup kerāhiyyet bulur rāyiḥası zişt (11) olduğınçün yā şol kimse gibi kim bir ‘użvında raḥmet vardı (12) ol ‘użvınun veca‘ı gitdi bugün bir ‘użv āḥire uğradı o kimse hem (13) rāḥat ve hem elem bulur vaḳt ü aḥadda ve daḥı şol kimse gibidür kim (14) bir zaḥmetlü ‘amel işledi ḥāl budur ol ‘amelinde şevāb-ı cemīl ecr-i cezīl (15) umar ol ‘amelinün zaḥmeti olduğınçün elem bulur şevābı ricā etdügi

[48a]

es-selāmetü fi’ş-şabri ve’n-nedemetü fi’l-‘aceleti¹⁷²

(1) eceliçün lezzet ve feraḥ daḥı bulursa sā’ir ālām ü lezzāt-ı cismānī (2) nün ḥükmi bu kıyās üzerinedür nitekim dinlemiştür ḳavle’l-şā’ir (3) *ve men yekudül ename en şaru fiḥā / izā esserre minhā cānibi sâ-i cānnet*¹⁷³ (4) ammā lezzāt ü ālām-ı rūḥānīler vaḳt ü aḥadda şol kimesneler gibidür kim (5) bir mün‘im-i mürişnün öldüğün işitdi akrabası öldüğüne naẓar-ı elem bulur (6) ve mirāşın yidüğüne naẓar-ı feraḥ olur ve şol kimesne kim bir lezziz āvāz işitdi (7) lîkin ol āvāzla idilen söz ol leşden kişiyeye hicvi var bes kıla (8) ğam-gîn olur lîkin istimā‘ında mütelezziz olur ve şol kimse gibi kim (9) müştāk olduğı nesneyi gördi lîkin ol nesnenün bir yaramaz ḥālī daḥı var (10) bes gördüğüne naẓar-ı feraḥ olur lîkin ol yaramaz ḥālīne naẓar-ı ğam-gîn olur (11) nitekim dimişlerdür ḳavle’l-şā’ir feştet beyne cemālihi ve fe‘ālihi / (12) *feizel mellāḥatu bi’l-ḥıyāneti lā tefā*¹⁷⁴ bu mişāl üzerine kaçan sen insānün (13) aḥvāline i‘tibār eyleseñ elemden ve lezzet ve rāḥatdan ḥālī olur zīrā (14) elem anı incidür ve elem zāil olduğı gibi feraḥ kıılır bes vaḳt ü aḥadda hem (15) mütelezziz olur zıkr eyledük kim müteellim daḥı olur biz bu faşlı şol sebebeden

[48b]

¹⁷² “Kurtuluş sabırdadır, pişmanlık acelededir.”

¹⁷³ Şiir.

¹⁷⁴ Şiir.

(1) zıkr eyledük nefis ‘amelinde bahş edenler ve nefsün mâhiyetinden ve keyfiyetinden
(2) teftiş edenlerün ekşer-i nüfûs eşhâş-ı mütebayinedür çokdur diyü (3) i‘ tikâd ederler
anların i‘ tikâdını zâil eylemek için bu (4) mişâlleri zıkr eyledük nazm

[fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün]

- her ki sem‘ in duta ‘ âkıl pendine
- (5) nefsi düşürmeye şehvet bendine
varıken mülk-i beķā dārü’ n-na‘ im
- (6) fânî külhanda niçün olduñ muķim
fânî mülki terk ede budur edeb
- (7) var beķā mülkin devrânı kıl taleb¹⁷⁵
ger aķa tevfiķ-i ĥaķla iresün
- (8) mülk-i bâķî nice olur göresün
mülk odur ki ermeye aķa derd ü ‘ anā
- (9) görmeye anda kimesne miĥnetle ‘ anā¹⁷⁶
rāĥat anda bulunur k’irmez ecel
- (10) devlet anda bulunur gelmez ĥalel
dut ki dünyā içre sulţān olasın
- (11) aşşı tā ki saķa yeksān olasın
tut ki mülk içindesin ĥān bāyezīd
- (12) nef‘ ine çün sen de olursun nā-bedīd¹⁷⁷
çün süleymān biñ yıl olsun pādişāh
- (13) degmez evvel ögdüğünē gāh gāh
söz muţavvel olduğın kılma ‘ aceb

¹⁷⁵ Mısrânın vezni bozuktur.

¹⁷⁶ Beyitin vezni bozuktur.

¹⁷⁷ Mısrânın vezni bozuktur.

(14) pend olur maḳṣūdumuz ey luṭf-ı rab

sen seni kimsün işidüp bilesün

(15) ḫaḳḳa lāyık neyse ṭā' at kılasun

idesün ḫayr işe idüp 'ömrüñi şarf¹⁷⁸

[49a]

tevekkel 'alelallāhi te'ālā velā teḫaf¹⁷⁹

(1) k'aṇlayasun tā ki sırr-ı men 'aref

'āḳiliseñ 'ul vī mülke ṭālib ol

(2) cāhiliseñ sūf/ī mülke rāğıb ol

nuṭḳıdur firdevs'ñüñ pend-i şaḫīh

(3) ṭut sözini tā olasun merd melih

el-faşlü's-şānī ve'l-'işrūn

(4) ya' nī yigirmi ikinci faşl ef'āl ü a'māl ü aḫlāḳ-ı verā birbirine muḫālif (5) olduğı beyānındadır ḫazret-i mevlānā yine su'āl kılup eyitdi kim (6) yā şems-i tebriz ḫaber vir baña ki ef'āl ü a'māl ü aḫlāḳ-ı verā birbirine (7) muḫālif olduğına cihet nedür diyicek şems-i tebriz ḫazreti cevāb (8) virüp eyitdi kim yā mevlānā bilgil kim ol nūfūs-ı eşḫāş mütebāyinedür (9) diyenlerüñ rāyını ḳavī kılan oldur kim nefsüñ zāhir olan ef'ālī ve aḫlāḳ-ı (10) verāyı ve a'mālī birbirine muḫālif olur ba'zı mütelezziz olur ve ba'zı (11) müteellim olur bes i'tibārla nefs-i eşḫāş mefāşıludur mütebāyinedür şol (12) eşḫāş-ı cismānī birbirine mütebāyine olduğı gibi diyü ḫükm eyledi andan (13) rāyına nefs-i cevher-i basitdür didüğü ḳavlla münāḳaza kıldı gūyā kim (14) basitüñ ma'nāsın bilmedi biz ḫaber virdük kim nefs birdür lakin bir nice (15) cinse muneccis olur ve ecnās bir nice nev' olur ve envā' bir nice şaḫş

[49b]

(1) olur ve ecnās-ı cismānīye ve envā'ına ve eşḫāşına ihtişāş bulduğı (2) i'tibārla zīrā ol eşḫāş-ı cismānī fī-zātihi çokdur ve birbirinden (3) munfaşıldur ve bilgil kim anuñ

¹⁷⁸ Mısranın vezni bozuktur.

¹⁷⁹ "Allah'a tevekkül et ve korkma!"

ef'ālīnūñ iḥtilāf-ı ecnāsi ve envā'ı (4) ve eşḥāşı muhtelif olan ecnāsi niçün isti' māl ḥabsiyledür bu cūd-ı ma' lūm (5) ve mu'āyyendür 'ulemā ve ḥükemā bilürler kim insān-ı vāḥidūñ nefsinūñ ef'ālī muhtelif (6) olduğu a'zāsınūñ şeklleri ve mufaşşalları muhtelif olduğu sebebdendür (7) ve insān-ı vāḥidūñ nefs-i vāḥidesi vardır diyü ehl-i 'ilmūñ ekşerī (8) insān-ı vāḥidūñ üç nefsi vardır dirler biri şehvāniyye ve biri (9) ğāzabiyye ve biri nāṭıka diyü zann eylediler biz beyān eyledük kim bu (10) isimler nefs-i vāḥide ef'āl muhtelifesi i'tibārla ıtlāk olunur bunun beyānı (11) zīrā nefis kaçan cismde ğidā ve ğavā işlese aṅa nefs-i nebātiyye diyü tesmiye (12) ederler ve eger ḥiss ḥarekāt etse ḥayvāniyye ve ğāzabiyye dirler ve eger nuṭḡ (13) ve temr olsa nefs-i nāṭıka diyü ad ḳodılar nitekim bir şahş-ı vāḥide dehr-i ḥay (14) dirler ve dūrūd-ger dirler ve yapucı derler kaçan anların her birisi 'alā (15) vechi'l-aḥsen işlese bes bu muḳaddimeyi basit etdügümüzden maḳşūd oldur kim

ALTINCI BÖLÜM: DİZİN VE SÖZLÜK

6.1. Genel Dizin ve Sözlük

-A-

āb *Far. Su.*

ā. 19a/10, 20b/5, 23a/6, 24b/3,
24b/5, 30a/3

ā.-ı hayāt 24b/10, 35b/16, 35b/2

ā.+ıla 24b/4

[=10]

ābād *Far. Mâmur, şen.*

ā. 2a/7

[=1]

‘abeş *Ar. Anlamsız, saçma.*

‘a. 26a/5

[=1]

aç *Yemek yeme ihtiyacı duyan.*

a. 47b/6

a.+durur 47b/7

a. ol- 9a/13

[=3]

ācām *Ar. Meşelik, kamışlık, ağaçlık.*

ā. 15a/3, 15a/3

[=2]

‘acāyib *Ar. Alışılmanın dışında.*

‘a.+i 19b/3

[=1]

‘aceb *Ar. Garip, tuhaf, şaşırtıcı.*

‘a. 33b/11, 48b/13

[=2]

acık- *Yemek yeme ihtiyacı hissetmek.*

a.-mazlar 44a/12, 46a/4

[=2]

‘āciz *Ar. Güçsüz, zavallı, bîcâre.*

‘ā. 2b/15, 2b/8, 29a/1, 29b/15

‘ā.+dürür 39b/5

[=5]

‘acz *Ar. Güçsüzlük, acizlik.*

‘a.+ıla 24b/14

‘a.+ümüz 8a/15

[=2]

aç- *Bir şeyi kapalı, kilitli, örtülü veya bağlı durumdan kurtarmak.*

a. 18b/15

a.-uben 41a/13

a.-up 32b/3, 32b/4

[=4]

açıl- *Fethedilmek.*

a.-a 19a/5, 24b/2

a.-maz 21b/7

[=3]

açılık *Aç olma durumu.*

a. 38b/2

a.+dan 30b/7, 37b/6

a.+(ğ)a 37b/7

[=4]

açık *Kapalı, kilitli, örtülü veya bağlı olmayan, açılmış.*

a. 33b/8

[=1]

ad *Varlıkları tanımlamaya, açıklamaya ve birbirinden ayırmaya yarayan kelime, isim.*

a. 36b/1, 36b/10

a.+ıdur 38b/15

a.+edin- 41a/4

a. kıo- 36b/1, 36b/10, 49b/13,

[=6]

‘adāvet *Ar. Düşmanlık, husûmet.*

‘a.+in 31a/3

[=1]

‘aded *Ar. Sayı, tane.*

‘a.-i işneyn 17b/4

‘a.+idür 12a/13

[=2]

ādem *Ar. İnsan, beşer.*

ā. 1b/9, 21b/12, 40b/2, 45a/14

ā.+ün 3b/9, 17a/9

[=6]

‘adem *Ar. Var olmama, hiçlik, yokluk.*

‘a. 19a/1, 26a/13, 26a/8

‘a.-i nūr 11b/6

‘a.+den 18a/2

[=5]

ādemī *Ar. İnsanoğluna ait, insanoğluyla ilgili.*

ā.+ye 32a/15, 41a/7

[=2]

‘ādet *Ar. Usûl, görenek.*

‘ā.-i cārī 17a/3

[=1]

‘ādil/ ‘ādile *Ar. Adaletli, doğruluktan ayrılmayan.*

‘ā. 7a/5, 25a/15, 29b/3

[=3]

āfāk *Ar. Her taraf, çevre, etraf.*

ā.+1 4b/14

[=1]

āferīn *Far. Beğenme, övme, takdir duygularını ifade eden söz.*

ā.+et- *Takdir etmek.* 11a/3, 35b/7

[=2]

āfet *Ar. Belâ, felâket, musîbet.*

ā. 39b/3

ā.+den 38a/3

ā.+lerden 30b/7, 39b/8

ā.+lerinden 30a/13

[=5]

āfitāb *Far. Güneş.*

ā.-1 çarḥ 4b/1

[=1]

‘afv *Ar. Bir suçu, hatayı veya kusuru bağışlama.*

‘a.-1 kulları 1b/2

[=1]

ağaç *Kökü toprak altında kalan, gövdesi yukarıya doğru uzanan ve gittikçe incelerek dallara ayrılan, meyve verebilen uzun ömür bitki.*

a.+dan 16a/2

a.+lar 44a/4

a.+laruḡ 44a/5

[=3]

āgāh *Far. Basiret sahibi, uyanık.*

ā. 7a/5

[=1]

ağ- *Yükselmek, tırmanmak.*

a.-maḳlıḡa 24a/13

[=1]

ağrı *Sızı, acı, ızdırıp.*

a.+sı 39b/11

[=1]

āh *Sesin tonuna göre pişmalık, öfke, sevgi, beğenme gibi duyguları ifade eden söz.*

ā. 23a/8

[=1]

āḥād *Ar. Kişiler.*

ā. 34b/6

[=1]

aḥad *Ar. 1. Kişi.*

a.+da 47b/13, 48a/4, 48a/14

2. Allah

a. 16a/8

3. Tek.

a.+dur 1b/3

[=5]

aḥbāb Ar. Dost, dostlar.

a.+ına 3b/9

[=1]

aḥibbā Ar. Dostlar, tanıdıklar.

a.+dururlar 46a/4

[=1]

āḥir Ar. Son, nihayet, ākībet.

ā. 2a/7, 41a/6, 44b/9

ā.+e 5a/10

ā.+i 5b/5, 23b/5

ā.+in 2b/2

ā.+inde 26b/12

ā.+ine 25b/3

ā.ol- Sona ermek, bitmek. 34b/5

ā. e uğra- Sona ermek, bitmek.

47b/12

[=11]

āḥiret Ar. Dinî inanışa göre ölümden sonra gidilecek olan âlem, öbür dünya.

ā. 3b/4 25b/5, 26b/10, 27a/8, 33a/11, 33a/13, 33a/15

ā.+de 42b/8

[=8]

aḥkām Ar. Yıldızlardan ve çeşitli alametlerden çıkarılan anlamlar.

a.+ı 45b/13

[=1]

aḥlāk Ar. İnsanda bulunan iyi ve kötü huylar.

a.-ı cemīle 22a/9, 25a/15, 40a/4,

a.-ı verā 6a/16, 49a/4, 49a/6, 49a/9

[=7]

aḥlāt Ar. Bir karışımı meydana getiren unsurlar.

a.-ı erba' a 15b/13, 22a/11

a.-ı cesed 9a/7

a.+ı 31a/8

[=4]

aḥmak Ar. Aklını gerektiği gibi kullanamayan, bön, budala.

a. 32a/10

[=1]

aḥmed *Ar. Çok medhedilmiş, övülmüş kimse (Hz. Muhammed'in isimlerindendir).*

a. 3b/7, 4a/3

a.+e 10b/11

[=3]

aḥter *Far. Yıldız*

a.-i sa^c d 4b/1

[=1]

āhuvān *Far. Ceylanlar, karacalar.*

ā.+ı 1b/15

[=1]

aḥvāl *Ar. Haller.*

a.+ıla 1b/4

a.+i 6a/8

a.+in 32b/9

a.+ine 48a/13

a.+ini 45b/12

a.+lerini 24a/12

[=6]

aḥyār *Ar. İyi, olgun, faziletli kimseler.*

a.-ı ḥükemā 28a/19

[=1]

aḥz *Ar. Alma, alış.*

a. et- *Kabul etmek.* 10b/4

[=1]

aḥzān *Ar. Hüzünler, kederler, tasalar.*

a. 45b/15

[=1]

aḥ- *(Sıvılar veya ufak taneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

a.-an 14b/7

a.-ar 20a/2

[=2]

aḥabince *Ar. Ardından, hemen sonra.*

a. 14a/14

[=1]

a'ḥāl *Ar. Çok akıllı.*

a.-i 'uḥālā 35b/8

[=1]

'āḥil *Ar. Akıllı kimse.*

'ā. 19b/1, 19b/13, 28b/11, 29a/6, 2a/2, 38b/13, 46a/2, 48b/4

'ā.+isen 23a/5, 28a/1, 30a/5, 46a/10, 49a/1

'a.+üñ 10b/10

[=13]

‘**ākīlān** *Ar. Akıllı kimseler.*

‘ā. 8b/4

[=1]

‘**akl** *Ar. Düşünme, anlama, kavrama melekesi.*

‘a. 11a/8, 11a/9, 17b/5, 18a/12, 29b/15, 31a/8, 46b/11

‘a.-ı fa‘‘āl 11a/6, 17b/12

‘a.+a 24b/6, 46b/1

‘a.+durur 34b/7

‘a.+ı 10b/10, 20a/3, 24b/11

‘a.+lar 43b/15

‘a.+ları 28a/16

‘a.+uḡda 27b/10

‘a.+uḡı 18b/15

[=19]

‘**akliyye** *Ar. Akılcılık.*

‘a.+de 9a/10

[=1]

akrabā *Ar. Aralarında soy bağı olanlar.*

a.+sı 48a/5

a+sını 42a/4

a.+sından 42a/2

[=3]

akşā *Ar. Irak, uzak.*

a.-yı ḡāyet 18b/5

[=1]

āl *Ar. Hanedân, aşiret, sülale.*

a.-i selçuk 7a/4

a.+ine 4a/8

[=2]

al- 1. Bir şeyi elle veya bir araçla tutup olduğu yerden ayırmak.

a.-maz 43b/3

2. Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak.

a.-masalar 27a/9

3. Bir yerden veya bir kimseden ayırmak.

a.-duḡdan 27a/8

a.-up 46b/3

4. Bir yolu katetmek.

a.-duḡuḡa 23a/13

5. Tahsil etmek.

a.-mayasun 46a/12

6. Sağlamak, temin etmek.

a.-urlar 1a/8

a.-çün 7a/7

[=6]	‘a.+dür 7a/13, 7b/4
a‘lā <i>Ar. En yüksek, daha yüksek.</i>	‘a.+i 27a/3
a. 1b/10, 17b/12, 24b/6, 28b/15, 34b/5, 41b/1	[=3]
a.ol- 17b/6	‘alā-vechi’l-tahkik <i>Ar. Hakikati araştırma yoluyla.</i>
a.+sından 18b/2	‘a.6a/2, 25a/1
[=8]	[=2]
‘alā <i>Ar. Yükseklik, yücelik.</i>	alda- <i>Aldatmak, kandırmak.</i>
‘a.24b/3, 49b/14	a.-masun 35a/13
‘a.+dan 30a/5	[=1]
[=3]	aldan- <i>Bir yalana ya da hileye kanıp oyuna gelmek.</i>
‘ālāeddin <i>Ar. Dinin ulusu, yücesi (Selçuklu sultanı).</i>	a.-mağıl 23a/4
‘a. 7a/3	[=1]
[=1]	‘alef <i>Ar. Hayvan yemi.</i>
ālām <i>Ar. Acılar, elemeler.</i>	‘a. 26b/12, 38b/7
a. 45a/10, 45b/14, 47a/10, 48a/1	[=2]
ā.-ı cismānī 37b/8	‘ālem <i>Ar. 1. Yeryüzünde ve gökyüzünde yaratılmışların tümü, kainat, evren.</i>
ā.-ı cesedānī 47a/12	‘ā. 1b/9, 1b/12, 10b/12, 12a/15, 12b/1, 21b/8, 38b/10
ā.-ı rūḥānīler 48a/4	‘ā.+dür 9b/9
ā.+dan 47a/9	‘ā.+i 35a/15
ā.+ı 46a/3	‘ā.+ünj 3b/9, 17a/9, 20a/4, 20a/4
[=9]	<i>2. Dünya.</i>
‘alāmet <i>Ar. İşaret, belirti, nişan.</i>	

‘ā. 4a/3, 21b/9
‘ā.-i kevn 18a/9, 45a/8, 45b/10,
45b/9, 45a/7

‘ā.-i māsivā 17a/14

‘ā.+de 31a/11

‘ā.+e 12a/15

‘ā.+inden 18b/2

‘ā.+ün 6b/5, 12b/13

3. Mekan, ortam.

‘ā. 45a/5, 45a/5

‘ā.-i āfāk 4b/14

‘ā.-i ervāḥ 28b/14, 41a/15, 41b/2

‘ā.-i fenā 37a/2

‘ā.-i ḡayb 20b/3

‘ā.-i ‘unşur 24b/8

‘ā.+i 31b/3

4. Aynı konuyla ilgili kimseler.

‘ā.-i ‘ilm 1b/8

‘ā.-i kāşif 3a/7

5. Bir güneş ve ona bağlı olup etrafında dönen yıldızlardan meydana gelen sistem.

‘ā.-i eflāk 29b/6, 46b/10, 46b/11

6. Herkes, insanlar.

‘ā.+dür 18a/5

‘ā.+ün 16a/11

[=43]

ālet *Ar. Bir işi gerçekleştirmek için kullanılan nesne, araç, aygıt.*

ā.-i şayvet 2b/5

ā.+leri 27a/5

ā.+lerni 27a/6

[=3]

‘**aleyhi’r-rahme** *Ar. Allah rahmet etsin.*

‘a. 7b/1, 45a/6, 25a/4, 32b/10,
35b/12

[=5]

‘**aleyhi’ş-şalatü ve’s-selām** *Ar. Allah’ın salat ve selamı onun üzerine olsun.*

‘a. 3b/8, a. 27b/2

[=2]

‘**aleyhi’s-selām** *Ar. Allah’ın selamı onun üzerine olsun.*

‘a. 46b/13

[=1]

‘**alī** *Ar. Yüksek, yüce, ulu.*

‘ā. 8a/15, 17b/11

‘ā.+ye 19a/9

[=4]

‘**ālī** *Ar. Yüksek olan, yüce.*

‘ā. 5a/8, 26a/3

‘ā.+ye 32b/7

‘**ālīm** *Ar. Çok bilen.*

‘ā. 2a/3

[=1]

‘**ālīm** *Ar. İlim sahibi olan kimse.*

‘ā.+di 7b/13

[=1]

alkıṣ *Hayır dua.*

a. id- 5a/3

[=1]

allāh *Ar. Evrende var olan her şeyin yaratıcısı, mutlak varlık.*

a. 1b/7, 10b/14, 10b/14, 10b/9, 22a/12, 22b/14, 22b/9, 24b/1, 25a/11, 25b/11, 25b/14, 25b/6, 25b/8, 26b/13, 26b/15, 26b/7, 27a/11, 28b/3, 30b/14, 30b/9, 31b/11, 36a/4, 42b/9, 43b/13, 44b/3, 46a/9, 47a/1, 47a/11, 47a/15

a.-ı ‘aẓīm 2a/1

a.+ı 29a/11

a.+uḡ 12b/1, 29b/10

[=33]

‘**allāme** *Ar. Çok bilgili.*

‘a. 17b/8

‘a.+dür 28a/17, 28a/18

‘a.+dürür 21a/1

[=4]

alt *Bir şeyin yere bakan tarafı.*

a.+ında 14a/5, 14a/7, 14b/10

a.+ından 14a/9

[=4]

altı *Beşten sonra gelen sayı.*

a. 12a/4

a.+ uḡ 12a/5

[=2]

altıncı *Altı sayısının sıra sıfatı, beşinciden sonra gelen.*

a. 20b/7

[=1]

a‘māl *Ar. Ameller.*

a. 49a/4, 49a/6, 6a/16

a.-i ṣāliḥa 25a/7, 25a/14, 28b/8, 29b/7, 40a/5

a.-i seyyi’e 6b/3

a.+i 49a/10

[=10]

‘**amel** *Ar. 1. Yapılan iş, eylem.*

‘a. 33b/9	āmīr <i>Ar. Buyuran, emredici.</i>
‘a.-i şınā‘ at 40a/4	a.+ün 16b/10
‘a.+de 27a/5	[=1]
‘a.+den 27a/7	ammā <i>Ar. Ama, fakat, lakin anlamına gelerek iki cümleyi birbirine bağlar.</i>
<i>2. Dinî emirleri yerine getirmek için yapılan iş.</i>	a. 5a/9, 6a/3, 6b/14, 7a/11, 7b/14, 8a/1, 9b/11, 9b/6, 9b/8, 10a/2, 12a/7, 12a/8, 12a/9, 22b/5, 25a/12, 26b/1, 29a/5, 34b/9, 35a/1, 35b/15, 36a/1, 36a/3, 36b/8, 36b/9, 37a/12, 37a/5, 38a/10, 38a/7, 38b/1, 47a/10, 48a/4
‘a. 24b/7, 34b/13, 47b/14	[=31]
‘a.+dür 27b/6	ān <i>Far. Cazibe, alım.</i>
‘a.+i 17a/5	ā.-ı bülbül 3a/12
‘a.+inde 47b/14, 48b/1	ā.-ı mäh 3a/9
‘a.+inün 47b/15	[=2]
‘a. kı1- 43a/6	ān <i>Ar. Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası.</i>
[=13]	ā.+dur 42a/7
‘ amīk <i>Ar. Derin.</i>	[=1]
‘a. 43b/5	aḡ <i>Hatırlamak.</i>
[=1]	a.-up 21b/15
‘ āmīl <i>Ar. Amel işleyen kimse.</i>	[=1]
‘a. 17a/5	ān <i>Ar. “Allah kabul etsin” anlamına gelen söz.</i>
‘a. ol- 21a/2, 43a/6	ana <i>Çocuğu olan kadın, anne.</i>
[=3]	a.+sına 20a/2
āmīn <i>Ar. “Allah kabul etsin” anlamına gelen söz.</i>	
a. 44b/4	
[=1]	

a.+sından 20a/10

[=2]

ağa Ona.

a. 2a/6, 2a/6, 4a/7, 5a/5, 7b/4, 9a/2, 9a/8, 11a/14, 12a/12, 15b/4, 17a/8, 18a/12, 19a/5, 1a/7, 20a/7, 21a/15, 21b/1, 21b/2, 21b/7, 23b/5, 23b/6, 24a/14, 26a/14, 26a/2, 26b/11, 28b/12, 29b/6, 30a/14, 31b/4, 31b/5, 31b/6, 33b/7, 34a/15, 34b/13, 35b/1, 36b/1, 36b/10, 37a/14, 37a/5, 39b/10, 40b/13, 41a/12, 41a/15, 41a/2, 41a/5, 41b/15, 42a/8, 44b/8, 46a/2, 46a/3, 46b/13, 48b/7, 48b/8, 48b/8, 48b/9, 49b/11

[=56]

‘**anāşır** *Ar. Unsurlar, parçalar.*

‘**a.-ı erba**‘a Dört unsur: Su, hava, ateş, toprak. 18b/3, 34b/9

[=2]

ancılayın *Onun gibi.*

a. 23b/10, 23b/14, 23b/7, 38a/14, 41b/13, 42a/11, 44a/3, 45b/9

a.+dur 25a/14, 25b/14, 27a/7, 36b/14, 36b/2, 37a/11

a.+durur 24a/5, 35b/15

[=16]

anda *Onda.*

a. 10b/8, 13a/13, 13b/1, 15a/2, 15a/4, 15a/5, 19b/14, 20a/2, 24a/13, 24a/13, 24a/15, 24b/1, 24b/12, 26b/12, 29a/9, 29b/7, 2a/7, 36a/9, 38b/13, 44b/11, 48b/10, 48b/9, 48b/9

a.+ğı 33b/2

[=24]

andan *Ondan.*

a. 2a/7, 4a/1, 7b/12, 7b/9, 8a/8, 9b/13, 11a/4, 12a/3, 14b/4, 18a/14, 18b/5, 19a/13, 19b/7, 1a/8, 1a/9, 20b/2, 20b/4, 20b/8, 22a/2, 23b/2, 24a/10, 24a/6, 25b/13, 25b/6, 26a/15, 27a/9, 28a/13, 28a/14, 28b/1, 28b/2, 30a/14, 31b/9, 32b/3, 34a/3, 34b/10, 34b/5, 34b/7, 34b/7, 34b/7, 34b/8, 34b/8, 34b/8, 34b/9, 34b/9, 35a/12, 38b/13, 39b/9, 40a/11, 43a/12, 44b/14, 45a/6, 46a/15, 46a/9, 49a/12

[=54]

‘**andelīb** *Ar. Bülbül.*

‘a.-i çemen-ārā 3a/6

‘a.-i nāṭīka 2a/2

‘a.-i gülistān 3a/12

[=3]

anı *Onu.*

a. 10b/11, 10b/9, 11a/13, 16a/9, 16b/13, 16b/15, 20a/6, 24a/15, 31a/5,

32a/10, 35b/2, 36a/14, 36b/9, 37a/12,
37a/6, 37b/14, 38a/14, 38a/3, 38a/8,
38b/8, 39b/15, 40a/12, 40a/15, 42a/3,
43a/2, 43b/8, 44a/4, 46a/15, 46b/2,
48a/14

[=30]

añla- *Bir şeyin ne demek olduğunu
karamak.*

a. 18a/8, 20a/11, 21b/6, 32a/7,
44b/13, 6b/10, 23a/6, 32a/13, 41a/1,
41a/5, 42b/15, 43a/6, 44b/12, 45a/1

a.-maz 33b/1

a.-ya 30a/2, 43a/4

a.-yalum 30a/12

a.-yasun 39a/2, 49a/1

a.-yuben 29a/6

[=21]

anlar *Onlar.*

a. 29a/4, 40b/2, 46a/4, 47a/8,
47a/8, 47b/2, 47b/2

a.+a 42a/12, 43b/10, 44a/9,
45a/10, 46a/1, 46b/11, 46b/12

a.+çün 44a/8

a.+dan 19a/8, 44a/15, 7b/5

a.+durur 47a/1

a.+ı 44a/8, 47a/2, 47a/15

a.+uñ 9a/9, 28b/10, 29b/10,
34a/15, 40a/14, 48b/3, 49b/14

[=29]

anuñ *Onun.*

a. 1a/4, 1b/13, 1b/13, 2a/4, 2a/5,
4a/1, 4a/8, 5a/8, 5a/9, 6a/4, 7a/5, 7b/3,
8a/2, 9b/11, 9b/15, 10a/15, 10b/6, 12b/4,
15b/3, 18a/12, 19b/7, 20a/5, 21a/2,
21b/1, 23b/8, 24b/13, 24b/8, 24b/9,
25b/2, 26b/2, 29a/6, 29b/8, 29b/9,
30a/13, 30a/15, 31a/15, 31b/1, 35a/6,
35a/6, 36a/3, 37a/6, 37b/11, 38a/10,
38a/2, 38b/12, 38b/15, 38b/2, 42a/7,
42a/9, 42b/11, 42b/12, 42b/6, 43b/12,
44a/14, 44a/2, 44a/4, 44b/6, 45a/2,
46a/1, 49b/3

a.+çün 1a/11, 7b/13, 29a/8,
29a/9, 32b/1

a.+dur 44b/7

a.+la 10b/2, 10b/3, 24a/5, 37b/14

[=70]

‘ār *Ar. Utanma, utanç.*

‘a. id- *Utanmak.* 5a/12

[=1]

ara *1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık.*

a. 39a/6

a.+nda 28a/15

a.+sında 6b/1, 42b/10, 44a/5

a.+ndaki 31a/7

a.+sına 43a/7

2. İki olguyu, iki olayı
birbirinden ayıran zaman.

a.+da 18b/4

[=8]

ara- Bir şeyi bulmaya çalışmak.

a. 30a/6, 30a/6

[=2]

‘**arab** Ar. Arap yarımadasından çıkarak
yayılmış olan Sâmi kavmin adı.

‘a. 43a/14

[=1]

a’râf Ar. İslam inancına göre cennet ile
cehennem arasındaki yer.

a. 47a/1, 47a/5

‘**arâz** Ar. 1. Alamet, işaret.

‘a. 17b/1, 45a/2

‘a.+dur 9a/7

2. Ar. Kendi kendine var olmayıp
görünmesi için bir asla muhtaç olan şey.

a.10a/14, 10a/14, 10b/1, 10b/1,
10b/2

a.+la 10b/2

a.+uñ 10a/15, 10b/1, 10b/3,
10b/5,

[=12]

a’râz Ar. Alametler, işaretler.

a.+dan 9a/9

a.+larından 10a/4

[=2]

a’râzü’s-siyâset Ar. Siyasetin alametleri.

a. 29a/12

[=1]

ard arda Peş peşe, arka arkaya.

a. 5a/8

[=1]

arındur- Temizliğini, saflığını bozan
şeylerden kurtarmak.

a. 26a/15

[=1]

‘**ârız** Ar. Sonradan ortaya çıkan.

‘â.+durur 21a/15

â. ol- Sonradan ortaya çıkmak.
21a/4, 38a/2, 38a/3, 38a/10, 39b/7,
39b/11, 39b/3, 40b/6, 40b/9, 40b/10,
43a/15, 46a/3

[=13]

‘**ârif** Ar. İrfan sahibi.

‘ā. 46a/15	arż <i>Ar. Yeryüzü, dünya.</i>
[=1]	a. 15a/6, 15a/6
‘arīz <i>Ar. Geniş.</i>	a.+a 18a/5, 18b/3
‘a. 43b/4	a.+dan 13b/12, 14a/4
[=1]	a.+ın 2b/2
‘arş <i>Ar. Göğün en yüksek katı.</i>	a.+uñ 11b/7, 12b/12, 12b/13, 12b/11, 13a/1, 13b/8, 15a/11, 15a/11
‘a. 18a/10, 38b/9, 44b/8	[=15]
‘a.-ı ‘ālā 24b/3	arżi <i>Ar. Dünyaya mensup olan, yeryüzüyle ilgili.</i>
‘a.-ı ‘ālā 30a/5	a.+ye 13b/15
[=5]	a.+dür 14a/2
art- <i>Çoğalmak, fazlalaşmak.</i>	[=2]
a. 26b/9	ārzū <i>Far. İnsanın bir şeye karşı duyduğu istek.</i>
a.-duğı 15b/3, 14b/9	ā. 38b/3
a.-maqlıkdadur 19b/5	ā.+sına 31a/1
a.-up 15b/2	[=2]
[=5]	āşaf <i>Ar. Vezir.</i>
artık <i>-dan başka, gayrı.</i>	ā. 5a/2
a. 44b/14	ā.-ı devrān 4b/10
a.+ın 39a/8	[=2]
[=2]	āsān <i>Far. Kolay.</i>
‘arż <i>Ar. En, genişlik.</i>	ā.+dur 10b/5
‘a.+ı 12b/5, 45a/13	
[=2]	

ā. ol- *Kolaylaşmak.* 30a/14,
37a/10

[=3]

āṣār *Ar. Belirtiler, alametler.*

ā.+ıdur 41b/15

ā.+ıyla 40a/2

[=2]

aṣḥāb *Ar. 1. Bir şeye, bir kimseye veya
bir yere mensup olanlar.*

a.-ı a' rāf 47a/1

a.-ı müḥimmāt 4b/2

*2. Hz. Muhammed zamanında
yaşamış ve onun sohbetinde bulunmuş
kimseler.*

a.+ı 46b/15

a.+ına 3b/9

[=4]

‘aşır *Ar. Çağ, devir, zaman.*

‘a.+da 4b/7

[=1]

‘āṣī *Ar. İsyan eden, baş kaldıran.*

‘ā. 2b/1

‘ā.+ye 35a/3

[=2]

āsitān *Far. Eşik.*

ā.-ı nübüvvet 3b/4

[=1]

aşl *Ar. 1. Hakikat, gerçek.*

a.+ı 23b/4

2. Bir şeyin kendisi, özü.

a.+ı 6b/10, 29a/4, 35b/11, 41a/1

3. Kaynak, kök, başlangıç

noktası.

a.+ına 26a/13

a.+uṇa 19a/8, 20b/4, 21b/15

[=9]

aşlī *Ar. Bir şeyin ana unsurunu içeren,
asıl.*

a. 5b/12

[=1]

aşşı *Fayda.*

a. 48b/11

[=1]

āsumān *Far. Gökyüzü, felek.*

ā. 3a/10

ā.-ı şıdḳ 3a/8

ā.-ı rif' at 4b/2

[=3]

aşağa *Bir şeyin yukarıda kalan kısmına göre altta kalan tarafı.*

a. 14b/12

[=1]

āşikār *Far. Açık, meydanda.*

ā. 32a/6

[=1]

‘aşk *Ar. Bir kimseye duyulan aşırı muhabbet, bağlılık.*

‘a. 8a/13, 27b/13

‘a.+ına 31a/12, 31b/8

‘a.+ını 31b/9

[=5]

āşüfte *Far. Aşktan perişan olan, meftun.*

ā.+si 21b/12

[=1]

at *Binme, taşıma, yük çekme gibi hizmetlerde kullanılan tek tırnaklı hayvan.*

a.+ı 25b/11

a.+ından 25b/12

[=2]

at- *Koymak.*

a.-arlar 43b/9

[=1]

atā *Her tarafı su ile çevrili kara parçası.*

a.+lardur 15a/1

[=1]

aṭāullāh *Ar. Allah’ın ihsanı.*

a. 4b/6

[=1]

aṭlas *Ar. İpekten dokunmuş bir kumaş çeşidi.*

a.+ı 1b/11

[=1]

atlu *Ata binmiş kimse.*

a. 25b/12

[=1]

‘attār *Ar. İranlı şair ve mutasavvıf.*

a. 5a/15

[=1]

āvāz *Far. Ses.*

ā.işit- 48a/6

ā.+ıdur 14a/7

ā.+la 48a/7

[=3]

‘avhak *Ar. Biçimsiz.*

‘a. 3b/15

[=1]

‘avrat *Ar. Kadın.*

‘a.+a 32a/2

‘a.+dür 30b/15

‘a.+uñ 31a/12, 31b/8

[=4]

ay *Dünyanın uydusu olan gök cismi.*

a. 15b/3, 15b/5

[=2]

āyā *Far. Şaşıрма.*

ā. ed- 39b/9

[=1]

ayağ *Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan kısmı.*

a.+suz 40a/12

a.+ını 40a/11

[=2]

‘ayān *Ar. Açık, aşikar, belli.*

‘a. 18a/8, 44b/11

‘a. kı1- 35b/11

[=3]

‘ayb *Ar. Utanılacak hal ve davranış.*

‘a.+dan 27b/8

‘a.+ı 30a/11, 30a/9, 6a/7

‘a.+ındandur 30a/15

‘a.+ların 30b/6

[=6]

āyet *Ar. Kuran surelerini oluşturan kısımlardan her biri.*

ā. 20a/13, 21a/13

ā.+i 2a/12

[=3]

‘ayn *Ar. Gözle görülen şey.*

‘a. 25b/7

[=1]

‘aynī *Ar. Gözle ilgili.*

‘a. 24a/12

[=1]

ayrıl- *Uzaklaşmak, ayrı düşmek.*

a.-duğdan 16b/15

a.-mayınca 31b/7

a.-mazdan 28b/7

a.-mışdur 31b/2

a.-sa 28a/10

a.-ur 26b/11

[=6]

ayru *Başka.*

a.+sında 39a/6

[=1]

az *Miktar, derece ve nitelik bakımından eksik, çok olmayan.*

a.+durur 32a/10

a. ol- 8a/7

[=2]

a‘zā *Ar. 1. Organ, organlar.*

a.+ları 27a/4

a.+sı 19b/9

2. Bir bütünün parçaları.

a. 19b/3

a.+sını 49b/6

[=4]

‘azāb *Ar. Izdırap, elem, keder.*

‘a.-ı maḥẓ 6a/4

‘a.+ı 26b/2

‘a.+ını 44a/2

‘a. kı1- 35a/3

[=4]

āzāl *Ar. Ezeller.*

ā. 2a/7

[=1]

a‘zam *Ar. Çok büyük.*

a. 1b/12, 3b/12, 4a/9, 27b/11

a.-ı dil-pezi 4b/4

a.+um 5a/7

[=6]

az- *Davranışlarında taşkınlık göstermek.*

a.-ar 19b/12

[=1]

azık *Yenecek şey, besin, gıda.*

a. 28b/8

a.+(ğ)ın 27a/8, 8a/11

a.+(ğ)um 8a/12

[=4]

‘azīm *Ar. Büyük, ulu, haşmetli.*

‘a. 2a/1, 2a/5, 7a/4

‘a.+inde 22b/9, 40a/6

‘a.+ün 14a/15

[=6]

āzīne *Far. Cuma.*

ā. 7a/6

[=1]

‘azīz *Ar. Kıymetli, değerli, mukaddes.*

‘a. 19a/14, 34a/4, 35b/12, 4b/9

‘a. ol- 23a/11

[=5]

‘azze *Ar. “Aziz olsun” anlamına gelen bir dua cümlesi.*

‘a. 1b/6, 23a/1

[=3]

[=2]

ba‘de *Ar. Sonra.*

‘azze ve celle *Ar. “Aziz ve şanı yüce olsun” anlamına gelen bir dua cümlesi.*

b. 1b/15

[=1]

‘a. 24b/7, 34b/7, 40a/6

ba‘dehu *Ar. Ondan sonra, daha sonra.*

[=3]

b. 3a/3, 3b/8, 4a/11

-B-

[=3]

bāb *Ar. 1. Kapı.*

ba‘de’l-mevt *Ar. Ölümünden sonra.*

b.-ı fütūḥ 24b/2

b. 9a/6

2. Bir kitabın bölümlerinden her biri.

[=1]

b. 5b/3, 33b/15

bādīye *Ar. Toprak, çöl.*

b.+da 28b/6

b. 3a/11

b.+la 5b/5

b.+si 13a/9

[=5]

[=2]

bāc *Far. Vergi.*

bāğ *Far. Bahçe, yeşillik.*

b.+ı 46a/12

b.-ı gülzār 3b/5

[=1]

b.+ı 36a/10

b.+ıken 32a/11

ba‘d *Ar. Fark.*

b. 42b/10

b.+ına 24b/13, 28b/13, 32b/6, 38b/15

[=1]

[=7]

bād *Far. Rüzgar.*

bağla- 1. Bir şeyi ip gibi bir aletle başka bir şeye tutturmak.

b.-ı nesīm 1b/13

b.-mıṣdur 1a/10

b.-ı ḥazān 38b/15, 41a/11

2. Bir şey veya bir kimse ile diğer bir şey veya kimseyi mânevî bir bağla birleştirmek, birbirine yaklaştırmak.

b.-30a/7

b.-mağdur 16a/14

[=3]

bağırsak Sindirim organının mideden anüse kadar olan kısmı.

b.+lara 36b/13

[=1]

bağlan- Yakınlık duymak.

b.-dı 41a/3

[=1]

bağır Ar. Deniz, derya.

b.1b/3

b.-ı tesbîhde 1b/1

b.-ı ‘ummān 19a/7

b.+ına 21a/3, 43b/7

b.+inde 45b/4

b.+ine 2a/3

b.+ün 15b/9

[=8]

bağış Ar. Söz, sohbet.

b.-i muhdeşât 46a/15

b.ed- Bir konu hakkında konuşmak. 48b/1

b.eyle- Bir konu hakkında konuşmak. 25b/3

[=3]

bağış Far. Bağış, ihsan.

b.+ında 1b/7

[=1]

bağışāyış Far. Bağışlama, ihsan.

b.-i bağışında 1b/7

[=1]

ba‘îd Ar. Uzak.

b. 20a/13

[=1]

bā‘iş Ar. Sebep.

b. 4a/14

[=1]

bağ- 1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek.

b.-dılar 7a/13

b.-ma 32a/2

2. Bir cihete yönelmiş bulunmak.

b. 32a/1

3. Görüp incelemek.

b. 44b/13, 46a/13

b.-a 24b/11	[=1]
b.-up 7b/8	balğam Yun. 1. Eskiden beden yapısının esasını oluşturduğu düşünülen dört unsurdan biri.
[=7]	
bākī Ar. Ebedî, ölümsüz.	b. 15b/13, 29a/2
b. 2a/4, 5a/10, 5a/4, 19a/4, 21a/6, 21b/6, 23a/4, 23a/5, 24b/12, 38b/13, 38b/14, 48b/8	[=2]
b.+den 21b/7	bālīg Ar. Ergin.
b.kal- Sonsuza kadar devam etmek. 9a/6, 26a/10, 26a/11, 37a/1, 37a/1	b.+lerüñ 28a/17
b.kıl- 24a/4	[=1]
b.ol- 27b/14	bana Ben zamirinin yönelme hali eki almış şekli.
[=20]	b. 2b/11, 17a/15, 18a/15, 18b/2, 20b/9, 22a/3, 23b/3, 25a/3, 26b/4, 28a/14, 29a/14, 30a/11, 34a/5, 35b/9, 39a/12, 41b/9, 43a/12, 45a/5, 46b/8, 49a/6
bāl Far. Kanat.	[=20]
b. 32b/3, 32b/7	bār Far. Defâ, kere.
b.-i idrāk 2a/2	b. 42b/7, 43b/10, 46a/7, 46b/10
b.+in 41a/13	[=4]
[=4]	
bālā Far. Bir şeyin yüksek yeri.	[=4]
b. 1b/1	bārī Ar. “Her şeyi takdir ettiği şekle uygun olarak yaratan” anlamında Allah’ın isimlerinden biridir.
b.+sından 31a/15	b. 1b/6, 9b/10, 15a/7, 17b/3, 17b/15, 18a/1, 18a/6, 18b/10, 18b/12, 21a/7, 23a/1, 25b/7, 34a/10, 34a/12,
[=2]	
balçık Koyu, özlü ve yapışkan çamur.	
b. 13a/2	

34b/7, 40a/6, 42b/3, 43b/11, 43b/9,
44a/7, 44a/9, 44b/1, 45a/11, 45b/6, 47a/6

[=25]

bārī *Far. Hiç değilse.*

b. 29b/8

[=1]

ba‘ş *Ar. Yeniden diriltme.*

b. 33b/1

[=1]

başiret *Ar. Kalp gözüyle görmek,
kavrama, idrak etme.*

b. 33a/12

b.-i ‘aynī 24a/12

[=2]

basīṭ *Ar. 1. Sade, ayrıntıdan uzak.*

b.+dür 10b/7

b. et- 49b/15

*2. Başka bir şeyle karışmamış
olan.*

b.-i rūḥānī 11a/5

b.+dür 49a/13

b.+ün 49a/14

[=5]

basīṭa *Ar. Güneş saati.*

b.+sına 12b/8

[=1]

baş *1. Vücudun en üst bölümü, kafa.*

b.+uñ 30a/4

2. Akıl, fikir, şuur.

b.+a 18b/15

b.kaldur- *İsyen etmek. 7b/2, 8a/8*

2. Bir şeyin başladığı yer.

b.+ı 14b/8

[=5]

başla- *Bir işe girişmek.*

b.-r 36a/12

[=1]

bat- *Ufukta kaybolmak.*

b.-duğı 12b/14

[=1]

bāṭl *Ar. 1. Doğru olmayan, gerçeğe
alakası bulunmayan.*

b. 32a/8, 42b/15

2. Hükümsüz.

b.ol- 9a/8, 9b/14, 9b/15

[=5]

bāṭn *Ar. Sır.*

b.+dur 1a/8

[=1]	b. 33a/6
bay <i>Zengin, varlıklı.</i>	[=1]
b. 2b/12	bedel <i>Ar. Bir şeyin yerine karşılık olarak verilen şey.</i>
[=1]	b. 36a/12, 36a/13
bâyezîd <i>Ar. (II. Bâyezîd) Osmanlı İmparatorluğu'nun sekizinci padişahı.</i>	[=2]
b. 48b/11	beden <i>Ar. Vücut.</i>
[=1]	b.+den 16b/15, 9a/7
baylık <i>Varlıklı olmak, zenginlik.</i>	b.+i 36b/7, 37a/8
b. 45b/15	b.+inde 36b/11
[=1]	b.+inden 37a/4
ba'z <i>Ar. Bir şeyin küçük bir kısmı.</i>	b.+inün 37a/7
b. 5b/2, 10a/9, 40b/2	b.+ün 37a/13, 37b/1
b.+lar 8b/13, 8b/14, 8b/15, 9a/5,	[=9]
9a/6	bed-hû <i>Far. Kötü huylu.</i>
[=8]	b. 30b/15
ba'zı <i>Ar. Bir kısım, bir takım.</i>	[=1]
b. 49a/10, 49a/10	bedr <i>Ar. Dolunay.</i>
b.+lar 9a/2	b.-i âsitân 3b/4
b.+nı 17b/2, 36a/5	[=1]
b.+nuñ 17b/2	beheme <i>Ahmak.</i>
b.+sı 10a/10, 10a/11, 14a/3	b. 38b/7
[=9]	[=1]
be <i>Far. "ile" anlamına gelen ön ek.</i>	beķā <i>Ar. 1. Ebedilik, ölümsüzlük.</i>

b. 4b/15, 6b/9 8a/10, 8a/10 21b/9,
24b/11, 48b/5, 48b/7

b.+sı 37a/3

b.+ya 6a/15, 34a/13, 34a/8,
34a/9, 46b/7, 46b/9

2. Devamlılık.

b. 34a/15

b.-yı dāim 47a/9

[=17]

belāgat *Ar. Sözü bütün yönleriyle etkili
ve güzel bir biçimde söyleme sanatı.*

b.+de 4b/13

[=1]

belki *Ar. Olabilir ki.*

b. 10b/2, 8a/6

[=2]

belkim *Ar. Belki kelimesinin eskiden
kullanılan ve bugün de ağızlarda görülen
şekli.*

b. 10a/9

[=1]

belürsüz *Belirli olmayan.*

b.et- 35a/7

[=1]

ben *Teklik birinci kişi zamiri.*

b. 2a/15, 2b/14, 2b/14, 2b/15

b.+de 2b/10

b.+üm 2b/8, 2b/9

[=7]

bend *Far. Bağ.*

b.+ine 48b/5

[=1]

bende *Far. Kul, köle.*

b.+yüm 2b/14

[=1]

bende-nüvāzlık *Far. Kulunu, kölesini iyi
tutmak, hoş davranmak.*

b.+(ğ)undan 2a/15

[=1]

beni *Ar. Oğullar.*

b. 46b/13

[=1]

bennā *Ar. Bina yapan, mimar.*

b.kıl- 1b/11

[=1]

beñze- *Birbiriyle ortak özellikleri
bulunmak.*

b. 32a/2

benzer *Başka bir şeyle ortak özellikleri bulunan.*

b. 30b/11

[=1]

berāber *Far. Birlikte.*

b.ol- 14a/3

[=1]

beri *1. Yakın.*

b. 26a/12

2. -den bu yana.

b. 2a/5

[=2]

beriyye *Ar. Çöl.*

b. 15a/1, 15a/2

[=2]

berķ *Ar. Şimşek.*

b. 13a/6, 14a/5, 14a/5, 32a/3

b.+idür 11b/15

[=5]

ber *Far. “Üzeri, üzerine” anlamına gelen ön ek.*

b. 3a/a, 38b/12, 18a/9

[=3]

berr *Ar. Kara, toprak.*

b. 1b/3

[=1]

bes *Far. 1. Yeter.*

b. 18a/12, 21b/13, 26a/8, 29a/11,
29a/11, 43a/4, 43a/6, 48a/7

2. Şu halde, öyleyse.

18b/6, 44a/14, 45a/1, 45b/11,
46b/2, 47a/8, 47b/2, 48a/10, 48a/14,
49a/11, 49b/15

[=19]

besle- *Güçlendirmek.*

b.-me 38b/6

b.-mezdi 40a/15

[=2]

beşer *Ar. İnsan, insanoğlu.*

b. 1b/13, 10b/10

b.+ün 40a/3

[=3]

beşinci *Beş sayısının sıra sıfatı, dördüncüden sonra gelen.*

b. 19a/12

[=1]

beṭā’ih *Ar. Geniş ve çakıllı sel kanalı.*

b. 15a/3, 15a/3

[=2]

bevār *Far. Ölme.*

b.+dur 31b/11

[=1]

bevl *Ar. İdrar.*

b. 30b/2, 36b/12

[=2]

bevvāb *Ar. Kapıcı.*

b. 7b/7

b.-ı dergāh 6b/7

[=2]

beyān *Ar. 1. Açıklama, söyleme, bildirme.*

b.-ı bī-niyāzlığu 2b/2

b.-ı ibtidā-i kitāb 5b/1

b.ed-/et-/it- *Açıklamak, söylemek, bildirmek. 11a/1, 17a/7, 18b/8, 35b/10, 41b/8*

b.+ı 37b/12, 37b/9, 38a/12, 40a/1, 41b/13, 43a/15, 45a/13, 49b/10, 8b/12

b.eyle- 6b/2, 10b/9, 47a/12, 49b/9

2. Hakkında.

b.+ında 6a/2

b.+ındadır 26b/2, 32b/10, 34a/1, 35b/4, 35b/7, 39a/10, 41b/7, 43a/10, 45a/4, 46b/7, 49a/5, 5b/11, 5b/9, 6a/10, 6a/11, 6a/12, 6a/13, 6a/14, 6a/15, 6a/16, 6a/4, 6a/8 6a/9, 6b/3, 6b/4, 6b/5, 6b/6, 6b/8, 6b/9, 7a/2

b.ol- *Bildirilmek. 10b/4*

[=52]

beyza *Ar. Yumurta.*

b. 41a/12

b.+da 32b/3, 41a/12

b.+dan 41a/13

[=4]

bezm *Far. Meclis.*

b.-i hāḫḫ 22b/14

[=1]

bınar *Bir suyun çıktığı yer.*

b.+lardur 14b/9

[=1]

bī-bedel *Far.-Ar. Eşsiz.*

b. 19a/3, 1b/8, 44b/9, 4b/11

b.-i āl-i selçuḫ 7a/4

[=5]

biç- *Ekinleri veya otları bir alet yardımıyla kesmek.*

b.-en 26b/10	bī-ḥaber <i>Far.-Ar. Habersiz.</i>
[=1]	b.ol- 9b/6
bī-ḥün <i>Far. Benzersiz.</i>	[=1]
b. 1b/8	bī-kelām <i>Far.-Ar. Sözsüz.</i>
[=1]	b. 32b/2, 41a/6, 41a/10
bid'at <i>Ar. 1. Sonradan ortaya çıkan âdet.</i>	[=3]
b. 46a/12	bil- <i>1. Öğrenmiş olmak.</i>
2. İslamiyet'e göre Hz. Muhammed zamanında olmayıp sonradan ortaya çıkan hüküm.	b. 9a/15, 17a/9, 19a/3, 20a/10 26a/10, 32a/12, 37a/1
b.+dur 7b/14	b.-ür 10b/9
[=2]	b.-digi 32b/13
bī-fezā'il <i>Far.-Ar. Faziletsiz.</i>	b.-dügine 18a/1
b. 43a/3	b.-e , 8a/1, 35b/1
[=1]	b.-ene 36a/6
bī-ğaraž <i>Far.-Ar. Maksatsız.</i>	b.-esin/sün 20a/8, 32a/6, 33b/12, 46b/5
b. 26b/15	b.-ydi 7a/14
[=1]	b.-gil 8b/10, 8b/9, 9a/10, 9a/14, 9b/15, 18b/8, 19b/1, 19b/12, 20b/11, 21a/15, 22a/5, 23b/5, 24a/2, 25a/6, 26b/6, 27a/4, 27b/5, 28a/11, 28a/16, 29b/1, 30a/13, 31b/2, 34a/6, 34b/4, 35b/13, 39a/15, 39b/13, 42a/7, 42b/8, 43a/13, 44b/6, 45a/7, 45b/3, 46b/10, 47b/4, 49a/8, 49b/3
bigi <i>Gibi.</i>	b.-icek 32b/12
b. 27b/11	
[=1]	
bī-gümān <i>Far. Şüphesiz.</i>	
b. 18a/8, 20b/4, 24b/9	
[=4]	

b.-ürmisün 32a/14	b.-memek 9a/12
b.-medi 49a/14	b.-meklik 9a/10, 9a/11, 24a/11, 33a/4, 47b/3
b.-medükleriçün 21a/5	b.-meyen 9b/4, 32a/8, 32a/9, 32a/10
b.-mek 44a/15, 36a/3	b.-se 24a/11
b.-mekde 8a/15	b.-ür 9b/4, 10b/14, 33a/7
b.-mekliği 33a/6	<i>3. Kabul etmek.</i>
b.-mese 19b/11	b. 46a/14, 46a/15
b.-meye 43b/6	b.-mege 32a/7
b.-mez 1a/7, 9b/6, 10b/10, 30b/15, 32a/8, 33a/7, 32a/8, 33b/2, 36a/4, 40a/3, 43b/4, 43b/6, 43b/7, 47a/12	<i>3. Anlamak.</i>
b.-mezler 9a/9, 18b/10, 18b/12, 21a/6, 34b/3, 43b/13, 43b/2, 44a/3	b.-ür 19b/7, 20a/7, 36b/8,
b.-se 25b/2	b.-ürsün 37b/15
b.-üp 1a/4	b.-di 17a/11
b.-ür 10b/14, 27a/15, 47a/12	[=123]
b.-ürler 49b/5	bilā- i' tirāz <i>Ar. İtirazsız.</i>
<i>2. Tanımak.</i>	b. 16b/5
b. 30a/7, 30a/7	[=1]
b.-di 7b/11	bi'l-cümle <i>Ar. Bütün, hep.</i>
b.-e 9b/6	b. 21a/12
b.-en 8b/10, 9b/4	[=1]
b.-esün 2a/15, 48b/14	bildir-/ bildür- <i>1. Anlatmak, açıklamak.</i>
b.-mege 9b/3	b.-medi 10b/11

b.-ür 5b/12, 5b/13, 5b/14, 5b/15,
6a/1, 6a/5, 6a/6, 6a/7, 17a/13, 18a/14,
19a/13, 20b/8, 22a/2, 23b/2, 25a/2,
28a/13, 29a/13, 30a/9

2. Tanıtmak.

b.-mekçün 7b/3

[=20]

bile *1. Üstelik.*

b. 31b/2

2. İle, beraber.

b. 7b/10

b.+dür 46a/1

b.+sün 2a/15

[=4]

bi'l-fi'l *Ar. Gerçekten.*

b. 20b/15, 28a/10, 28a/18,
28a/19, 42a/8, 42a/8

b.+dürür 28a/17

[=7]

bi'l-kuvve *Ar. Düşünce halinde, fikren.*

b. 17b/8, 20b/15, 28a/17, 28a/18,
28a/19, 42a/8

b.+durur 28a/16

[=7]

bilün- *Hakkında bilgi sahibi olunmak.*

b.-ür 8b/2

[=1]

bī-ma' nī *Far.-Ar. Engelsiz.*

b. 8b/5

[=1]

bī-miṣāl *Far.-Ar. Benzersiz.*

b. 44b/9

[=1]

biṅ *Bin sayısı.*

b. 48b/12

[=1]

binā *Ar. İnşa.*

b.id- *İnşa etmek, kurmak. 2b/3*

[=1]

bī-naẓīr *Far.-Ar. Benzersiz.*

b. 1b/12, 4b/11

[=2]

binefsihī *Ar. Bizzat kendisi.*

b. 10a/14

[=1]

bī-niyāz *Far. Ricasız.*

b.+sun 2a/13, 2a/13

[=2]

bī-niyāzlık *Ricasız olmak.*

b.+(ğ)uñ 2b/2

b.+(ğ)uñdan 2a/14

[=2]

bī-nizā' *Far.-Ar. İhtilafsız.*

b. 39a/2

[=1]

bir *1. Bir sayısı.*

b. 7b/6, 15a/13

2. Bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı).

b. 7a/10, 7b/2, 7b/6, 8b/13, 9a/1, 9a/11, 9a/3, 9a/7, 9b/10, 9b/8, 9b/8, 9b/9, 10a/13, 10a/15, 10a/3, 11a/10, 11a/12, 11a/14, 11a/6, 11a/7, 11a/9, 11b/1, 11b/15, 11b/3, 11b/3, 11b/4, 12a/10, 12a/10, 12a/14, 12b/11, 12b/13, 12b/7, 12b/9, 13b/5, 13b/6, 14a/11, 14a/13, 14a/15, 14a/5, 14a/9, 15a/7, 15b/2, 15b/2, 16a/13, 16a/15, 16a/3, 16a/5, 16a/7, 16b/2, 16b/6, 18a/12, 18b/7, 1a/11, 1b/3, 20a/15, 20a/15, 22a/12, 24b/12, 25a/7, 25b/10, 25b/9, 26a/6, 27a/3, 29b/4, 2b/14, 30b/13, 30b/13, 30b/15, 30b/15, 30b/8, 31a/9, 31a/10, 31a/11, 31a/11, 31a/12, 31a/2, 31a/4, 31a/4, 31a/4, 31a/6, 31b/10, 32b/13, 34b/1, 36b/7, 36b/7, 37b/1, 37b/14,

37b/5, 37b/9, 38b/13, 40a/8, 40b/11, 40b/11, 41a/15, 42a/2, 42b/8, 43a/14, 43b/5, 43b/8 44b/12, 47b/11, 47b/12, 47b/14, 47b/6, 47b/9, 48a/5, 48a/6, 48a/9, 49a/14, 49a/15, 49a/15, 49b/13

3. Tek.

b. 16b/6, 44b/6, 46a/14,

b.+dür 49a/14

4. Aynı, benzer.

b. 33a/8

5. Beraber.

b. 32a/4

[=120]

birbiri *Karşılıklı olarak bir diğeri.*

b.+nden 49b/2

b.+ne 6a/16, 14a/11, 49a/10, 49a/12, 49a/4, 49a/6

b.+nün 7a/13, 35b/10

[=9]

biri/birisi *Herhangi bir kimse yahut bir şey.*

b. 9b/1, 9b/1, 12a/5, 12a/5, 12a/5, 12a/5, 12a/6, 12a/6, 34a/7, 35b/14, 35b/14, 49b/8, 49b/8, 49b/9

b.+nde 6b/11

b.+ne 2b/4, 2b/4

b.+ni 42a/3

b.+si 7a/12, 7a/9, 7b/5, 17b/5,
42b/11, 42b/12

[=24]

birle *İle, birlikte.*

b. 11a/15, 11a/15, 11a/4, 11a/8,
13b/14, 13b/15, 15a/7, 16a/12, 16a/5,
17a/5, 17b/14, 17b/15, 17b/15, 18a/2,
18a/7, 21b/1, 22a/10, 22a/2, 22a/9,
23b/13, 23b/15, 24a/1, 24a/10, 24a/11,
24a/12, 24a/14, 24a/15, 24a/9, 25a/15,
25a/15, 25a/15, 25b/2, 26a/9, 28b/10,
28b/8, 29b/10, 29b/11, 29b/3, 29b/7,
29b/9, 30a/11, 34a/15, 34a/3, 35b/11,
36b/2, 37b/11, 37b/11, 37b/9, 38a/1,
38a/13, 39a/14, 39b/2, 40a/5, 40a/5,
43b/12, 44a/10, 45a/12, 45a/14, 45b/11,
46b/4

[=60]

birlik *Beraberlik.*

b.+le 41a/4

[=1]

bî-sebeb *Far.-Ar. Nedensiz.*

b. 7a/11

b.-i mine'l-esbāb 36a/3

[=2]

bismillāhirrahmānirrahīm *Ar. Rahman ve
rahim olan Allah'ın adıyla başlarım.*

b. 1a/2

[=1]

bîş *Far. Fazla.*

b. 43a/6

[=1]

bî-şek *Far.-Ar. Şüphesiz.*

b. 2a/7, 39a/3

[=2]

bişür- *Bir besin maddesini gereği kadar
ısıda tutarak yenebilecek hale getirmek.*

b.-üp 7a/7

b.-meğ 36a/14

[=2]

bit- *Son bulmak, tükenmek.*

b.-üp 37a/2

[=1]

bit- *Filizlenip topraktan dışarı çıkmak,
yeşermek.*

b.-en 16a/2

b.-iben 41a/11

b.-meye 15a/2

[=3]

bî-tefekür *Far.-Ar. Düşünmeden.*

[=2]

b. 1b/13

bi 'z-zât *Ar. Kendi.*

[=1]

b. 17b/8

bî-telaffuz *Far.-Ar. Söylemeden.*

[=1]

b. 1b/13

boşan- *Güçsüzleşmek, gevşemek.*

[=1]

b.-ur 37a/10

bi 't-ṭab' *Ar. Elbette.*

[=1]

b. 9b/9, 17b/7, 17b/9, 21a/1

boyun *Gövdenin başla omuz arasında kalam bölümü.*

[=4]

b.+ını (boynını) 1a/10

bitür- *Tamamlamak.*

[=1]

b.-mişdüm 4b/5

[=1]

bölük *1. Parça, bölüm.*

bî-vezîr *Far.-Ar. Vezirsiz.*

b.+(g)i 15a/13

b. 1b/12

b.+(g)inden 15a/13, 15a/13

[=1]

2. Zümre.

biz *Çokluk birinci kişi zamiri.*

b.+den 2b/6

b. 10a/5, 36b/8, 37b/3, 38a/6,

[=4]

48a/15, 49a/14, 49b/9

böyle *Bunun gibi, buna benzer.*

b.+e 19a/14

b. 10a/9, 17a/7

b.+i 44b/3

b.+dür 31a/10, 42b/2

b.+ü 47a/11

[=4]

[=10]

bu *Yerde, zamanda veya bağlamda en yakın olanı gösteren bir söz.*

bizâtihi *Ar. Kendinden, kendi özünden.*

b. 9b/9, 31b/3

b. 2a/1, 2a/5, 2b/2, 2b/3, 4a/12, 5a/13, 5a/6, 5a/8, 5b/3, 6b/10, 6b/13, 6b/15, 7a/13, 7b/14, 7b/15, 7b/2, 8a/1, 8a/11, 8a/15, 8b/2, 8b/8, 9a/3, 9a/8, 9b/12, 9b/13, 10a/12, 10a/5, 10b/3, 11a/2, 17a/6, 17a/9, 17b/14, 17b/7, 18b/12, 18b/7, 19b/1, 19b/11, 20a/4, 20a/4, 22a/15, 22b/2, 23a/9, 24a/14, 24b/4, 25b/10, 26a/15, 26a/3, 26a/6, 27a/1), 27b/5, 27b/7, 27b/9, 28b/12, 28b/13, 28b/14, 28b/15, 28b/6, 29a/1, 29a/5, 30a/14, 30a/2, 30a/2, 30a/3, 30a/9, 30b/1, 30b/12, 30b/3, 31a/10, 31a/10, 31b/5, 32a/1, 32a/6, 32b/11, 33b/15, 34a/2, 34b/11, 35a/1, 35a/14, 35a/8, 35b/1, 37b/8, 39a/11, 39a/3, 3b/15, 40a/2, 40a/5, 41a/14, 41b/1, 41b/3, 41b/5, 42a/13, 42a/6, 42a/9, 43b/5, 43b/5, 44b/10, 44b/10, 44b/2, 45a/11, 45b/11, 45b/14, 45b/4, 45b/5, 45b/9, 46a/1, 46a/2, 47a/12, 48a/12, 48a/15, 48a/2, 48b/3, 49b/15, 49b/4, 49b/9

b.+dur 4a/14, 6b/14, 9b/6, 10a/9, 10b/9, 15a/7, 32a/7, 39b/3, 40b/1, 41a/9, 47b/14, 48b/6

b.+nda 20b/5, 24b/10, 24b/11, 24b/12, 24b/14, 30b/4, 32a/13, 32b/1, 41a/2, 41a/3, 46a/7 47a/14, 47a/14

b.+ndan 23a/14, 24b/14, 27b/15, 38b/8

b.+nı b. 7b/15, 24a/14

b.+lar 35b/10, 7b/8

b.+ları 10a/12

b.+nlara 30b/11

b.+lardan 10a/13

b.+lardur 47a/6

b.+nların 12a/6, 17b/14, 30b/12

b.+nın 8b/12, 9b/8, 18a/6, 19b/3, 30b/4, 30b/6, 37b/12, 37b/9, 38a/12, 40a/1, 40a/13, 42a/2, 45a/13, 47b/5, 49b/10, 41b/13, 43a/15

[=170]

bugün *İçinde bulunulan zaman.*

b. 47b/12

[=1]

buḥār *Ar. Sıvıların ve bazı katıların ısı etkisiyle gaz haline gelmesi.*

b. 13a/4, 13b/13, 13b/13, 15a/14

b.-ı raḥb 14a/13

[=5]

buḥārāt *Ar. Buharlar.*

b. 12a/1

b.+dur 12a/1

[=2]

bul- *1. Erişmek, ulaşmak.*

b. 26a/15, 41a/8
b.-amaz 26a/6
b.-a 29a/11, 29a/11, 45a/1
b.-asın 23a/9, 27b/14, 33b/13,
33b/8, 35a/8, 43a/3
b.-asun 39a/8, 46b/4
b.-dugı 6b/6, 36b/12, 38a/8
b.-ıcağ 41a/14
b.-ımaz 31b/7
b.-ımazsın 24b/10, 35a/10
b.-mağda 33b/13
b.-mayıser 23a/3
b.-maz 35a/12, 40b/14, 40b/15
b.-sa 28b/12, 34b/15
b.-up 32b/11
2. Sağlamak, temin etmek.
b. 29b/7
b.-amazsun 2b/7
b.-dı 4a/1, 41a/4, 47b/6, 47b/9
b.-iben 32b/7
b.-ur 16b/14, 16b/15, 27b/12,
32b/3, 33b/14, 33b/14, 35b/2, 36b/10,
36b/11, 37a/13, 37a/4, 37a/6, 37b/10,
37b/10, 37b/11, 37b/11, 38a/8, 41b/5,
42b/14, 47b/13, 47b/15, 48a/5

b.-urlar 1a/9, 47a/10

b.-ursa 48a/1

3. Tespit etmek, belirlemek.

b. 41a/7

b.-dugın 19b/9

b.-duğınlayın 36b/13

b.-mağ 5b/7

4. Mevcut olmak.

b.-ına 24b/12

b.-unmaz 11a/9

b.-unur 48b/10

[=68]

bulun- *1. Sağlanmak, temin edilmek.*

b.-dı 2a/3

2. Mevcut olmak.

b.-maz 11b/3

b.-ur 42a/7, 48b/9

[=4]

buluş- *Birbirini bulmak.*

b.-mamışdı 7a/15, 7b/1

[=2]

bulut *Gökyüzünün yüksek yerlerinde
görülebilir duruma gelmiş buhar kütlesi.*

b. 14a/1, 14a/1, 14a/5, 31a/7

b.+uŋ 14b/3

[=5]

bunca *Bu kadar.*

b. 10b/11, 23a/13, 23a/8, 2a/15

[=4]

burc *Ar. Zodyak üzerinde yer alan on iki takım yıldızdan her biri.*

b.-ı cedyin 12b/15

[=1]

burhān *Ar. Delil.*

b.-ı sāṭı^c 1a/6

[=1]

burūc *Ar. Burçlar.*

b. 21b/10

b.+larda 45b/11

[=2]

burun *Koklama organı.*

b. 30b/2

[=1]

buyur- *Demek, söylemek.*

b.-dı 25b/10, 42a/14, 42b/4,
22b/4, 40a/8

b.-duŋ 8a/14

b.-mıŋdur 8b/1

b.-ur 21a/7, 22a/13, 22b/9, 25b/9,
26b/7, 28b/3, 30b/12, 31b/11, 33a/9,
40a/6

[=17]

būlbūl *Far. Güzel sesli bir kuş cinsi.*

b.-i gūyā 1b/4

b.-i cennet-i firdevs 3a/12

[=2]

būrūdet *Ar. Soğuk, soğukluk.*

b. 11b/9, 15b/11, 37a/15, 37a/9

b.+i 37b/1

b.+le 37b/4

b.+den 37a/9

b.+üŋ 37b/2

[=8]

büyü- *Yaşı artmak.*

b.-yince 40b/3

2. *Yetişmek, çocukluğunu
birlikte geçirmek.*

b.-dügi 31b/2

[=2]

-C-

cebbār *Ar. 1. Dilediğini herkese
cebredecek güçte olan (Allah'ın
isimlerindendir).*

c.+dur 1a/9	c.+a 26a/14, 32a/11, 41b/4
<i>2. Zorba.</i>	c.+da 41a/14
c.+laruñ 1a/10	c.+dur 20a/11
[=2]	c.+ı 1a/11
cāhil <i>Ar. Bilgisiz, habersiz.</i>	c.+ıla 43a/7
c. 31a/2	c.+um 2b/11
c.+e 31a/12, 39b/5	c.+uñ 38b/7, 41b/2
c.+iseñ 30a/6, 49a/2	[=34]
c.ol- 9b/4, 21a/4	cānān <i>Far. Sevgili.</i>
[=7]	c. 3a/9
cahīm <i>Ar. Cehennem.</i>	[=1]
c.+e 2b/11	canlan- <i>Hayat bulmak.</i>
[=1]	c.-ur 19a/2
cāmid/cāmide <i>Ar. 1. Cansız.</i>	[=1]
c. 12b/3	cānsuz <i>Ölü.</i>
c.ol- 21a/2	c.+ın 20a/11
<i>2. Donuk.</i>	[=1]
c.ol- 14b/4	cārī <i>Ar. 1. Geçerli, yürürlükte.</i>
[=3]	c.ol- 17a/3
cān <i>Far. Ruh.</i>	<i>2. Akmak.</i>
c. 20a/10, 20a/11, 21b/6, 23a/3,	c. 45b/9
24b/6, 26a/10, 26a/11, 26a/6, 27b/7,	[=2]
28b/12, 28b/13, 29a/5, 29a/6, 29a/7,	ceberūt <i>Ar. Allah'ın yüceliği.</i>
29a/8, 29a/9, 31b/6, 32b/6, 35a/14,	
41a/15, 41a/4, 41a/9, 41b/1, 41b/5	

c. 3a/13

[=1]

cedyin *Ar. Oğlak burcu.*

c. 12b/15

[=1]

cedīd *Ar. Yeni.*

c. 20a/13

[=1]

cehālet *Ar. Bilgisizlik, habersizlik.*

c. 33a/6, 43b/1

c.+e 43a/15

c.+i 43b/3

[=4]

cehd *Ar. Uğraşma, çabalama.*

c.+i 20a/3, 41b/3

c.+üm 33b/12

c.ed-/id- *Uğraşmak, çabalamak.*

20b/5, 27a/5, 28a/1, 28b/11, 38b/8,
38b/9

c.eyle- *Uğraşmak, çabalamak.*

43a/3

c.kıl- 42b/13

[=11]

cehennem *Ar. Günahkarların öldükten sonra cezalarını çekecekleri yer.*

c. 2b/4, 43b/7, 43b/8, 45a/5,
45a/7, 45a/9, 45b/1

c.+den 28b/1, 29b/9

c.+dür 45a/5, 47a/10

c.+e 26b/13

c.+ün 44a/2, 45a/3, 6a/13

[=15]

celāl *Ar. 1. Yücelik.*

c. 4b/1

*2. Allah'ın kahredici sıfatının
tecellisi.*

c. 35a/5

c.+ün 2a/12, 2b/5

[=4]

celālet *Ar. Yücelik.*

c. 3b/5

[=1]

c. 40a/6

[=3]

celle celālühü *Ar. Onun şanı ne yücedir.*

c. 17b/4, 18b/11, 42b/3, 43b/9,
47a/1, 47a/15, 47a/6

[=7]

cem' *Ar. Toplama, bir araya getirme.*

c. 7b/10

c.ed/id- *Toplamak, bir araya getirmek.* 8b/12, 11a/11, 11a/13, 11a/13, 15a/15

c.eyle- 4a/2

c.ol- *Toplanmak, bir araya gelmek.* 7a/10, 8b/4, 18b/4, 26b/12, 36b/15, 36b/12, 36b/13

[=14]

cemā' at *Ar. Aynı dinden olan kişilerin oluşturduğu topluluk.*

c. 16b/6

[=1]

cemāl *Ar. 2. Yüz güzelliği.*

c.+i 3b/13

2. *Allah'ın rahmetiyle tecellisi.*

c. 35a/5

c.+ün 2b/4

c.+ünün 2a/12

[=4]

cemī' *Ar. Bütün, cümle.*

c. 1a/8, 9b/15, 12b/1, 18a/6, 18b/8, 19b/9, 26b/11, 26b/12, 34a/7

c.-i cevānib 15a/8, 15a/10

c.+i 31a/1, 31a/15

c.+nün 7a/11

c.+nüzün 7b/3

c.+si 30b/3, 30b/4

c.+sin 8a/14

[=18]

cemīl/cemīle *Ar. Güzel.*

c. 22a/9, 25a/15, 40a/4, 47b/14

[=4]

cemşid *Far. İran mitolojisine göre Pişdâdiyan sülalesinin dördüncü padişahı.*

c.-i salṭanat 4b/2

[=1]

cenāb *Ar. Allah, peygamberler ve evliyalar için kullanılan saygı sözü.*

c.+a 1a/5

c.+uñ 1a/6

[=2]

cenāze *Ar. Cesed, ölü, mezar.*

c. 31a/5

[=1]

cenīn *Ar. Anne rahmindeki çocuk.*

c. 19b/13, 19b/14, 20a/4, 22b/2

c.+e 20a/1

c.+üğ 20a/8, 23b/12

[=7]

cennet *Ar. İmanlı kimselerin öldükten sonra konulacakları yer.*

c. 4a/4, 25a/10, 27b/4, 28b/2, 2b/4, 40b/15, 41b/1, 41b/11, 41b/2, 44a/12, 44a/14, 44a/3, 44a/6, 45a/10, 45a/8, 46a/3, 46b/5

c.-i firdevs 3a/12, 3b/14, 43a/9

c.+e 25b/5, 26b/14, 28b/2, 28b/9, 29b/11

c.+le 28a/15

c.+üğ 28b/7

[=27]

cenüb *Ar. Güney.*

c.-ı süheyl 12b/15

[=1]

cerb/çerb *Sönme.*

c.ol- 7b/10, 7b/10, 7a/11

c.+kıl 7b/3

[=4]

ceride *Ar. Kitap.*

c.-i muhabbet 3a/8

[=1]

cerime *Ar. Kabahat, günah.*

c. 2b/10

[=1]

cerr *Ar. Dilenme, toplama.*

c.et- 38a/5

[=1]

cesed *Ar. 1. Beden*

c. 9a/2, 9b/1, 9b/7, 10a/3, 20a/10, 21a/15, 21b/2, 24a/2, 25a/7, 26a/1, 26a/3, 27a/4, 27b/5, 28b/12, 29a/7, 30a/15, 30b/1, 30b/13, 30b/15, 31a/2, 31a/4, 31b/11, 31b/7, 33a/1, 38a/6, 39b/13, 39b/14, 39b/8, 39b/8, 43a/14

c.-i cüz'îye 22a/2, 22a/4

c.-i cismānī 8b/15, 9a/1

c.+de 23b/14, 28b/14, 29a/8

c.+den 9a/7, 9b/11, 9b/14, 22a/10, 22a/14, 22b/12, 22b/15, 22b/7, 23a/3, 23b/11, 23b/15, 26a/2, 27a/9, 30b/3, 31b/7, 40a/10

c.+dür 27b/7, 43b/5

c.+dürür 29a/1

c.+e 27b/5, 31b/4, 42a/7, 9b/2

c.+i 27a/9, 36a/12, 40b/5

c.+ile 24a/14, 31b/6

c.+in 38a/10

c.+inden 43b/3
c.+ine 40a/3, 45a/9, 46a/8
c.+ini 38a/2
c.+inüñ 25b/3
c.+le 24a/4, 27a/7, 27b/9, 30b/8,
33a/2, 43b/5, 46a/2
c.+ler 42b/8
c.+lere 25a/14
c.+leri 43b/10, 43b/15
c.+lerin 40a/14
c.+lerinden 28a/10
c.+lerüñ 45b/14
c.+ümüz 30a/12
c.+üñ 6a/7, 10a/1, 19b/1, 20a/9,
21a/13, 22a/15, 27a/4, 29b/1, 29b/2,
30a/11, 30a/14, 30a/9, 31a/7, 33a/1,
36b/6, 39b/12, 42a/7, 43b/5, 42b/1

c.+üğden 28b/7

c.+üğün 20a/8

[=108]

cesedānī *Ar.-Far. Bedenle ilgili.*

c. 20b/11, 20b/12, 47a/13

c.+dür 20b/11

c.+nün 20b/12

[=5]

cevāb *Ar. Bir soruya verilen karşılık.*

c. 12a/15

c.-ı şāfī 39a/11

c.+a 32b/12, 5a/7

c.+ı 5b/7

c.+ın 34a/3

c.+ına 32b/14

c.+ında 5b/4

c.et- 11a/1

c.vir- 5b/10, 5b/9, 7a/2, 8a/12,
8b/2, 8b/9, 9b/13, 10b/13, 11a/10,
11a/12, 11a/14, 11a/2, 11a/5, 11a/7,
11a/8, 11b/1, 11b/10, 11b/11, 11b/13,
11b/14, 11b/15, 11b/2, 11b/4, 11b/5,
11b/6, 11b/8, 12a/11, 12a/13, 12a/14,
12a/2, 12a/4, 12a/7, 12b/1, 12b/11,
12b/12, 12b/2, 12b/4, 12b/6, 12b/7,
12b/9, 13a/3, 13a/10, 13a/12, 13a/13,
13a/14, 13a/2, 13a/4, 13a/5, 13a/6,
13a/7, 13a/9, 13b/1, 13b/10, 13b/11,
13b/13, 13b/14, 13b/3, 13b/4, 13b/6,
13b/7, 13b/8, 14a/1, 14a/11, 14a/13,
14a/15, 14a/3, 14a/5, 14a/6, 14a/8,
14b/1, 14b/10, 14b/11, 14b/13, 14b/15,
14b/3, 14b/5, 14b/6, 14b/8, 15a/1,
15a/11, 15a/14, 15a/15, 15a/3, 15a/5,
15a/6, 15a/8, 15a/9, 15b/10, 15b/12,
15b/13, 15b/14, 15b/15, 15b/3, 15b/7,
16a/1, 16a/10, 16a/12, 16a/13, 16a/14,

16a/3, 16a/4, 16a/6, 16a/8, 16a/9, 16b/1,
16b/11, 16b/12, 16b/14, 16b/3, 16b/4,
16b/5, 16b/6, 16b/8, 16b/9, 16b/9, 17a/1,
17a/2, 17a/4, 17b/1, 18b/1, 19a/15,
20b/10, 22a/4, 23b/4, 25a/5, 26b/5,
28a/15, 29a/15, 30a/12, 34a/6, 35b/13,
39a/14, 41b/11, 43a/13, 45a/6, 46b/10,
49a/7

[=146]

cevāhir *Ar. Cevherler.*

c.-i nūrānī 9a/9

c.+le 1a/12

c.+lerdür 16a/1

[=3]

cevānib *Ar. Taraflar.*

c.+inden 15a/8, 15a/10

[=2]

cevher *Ar. Bir varlığın özü.*

c. 10b/14, 43b/5, 43b/6

c.-i rūḥānī 9a/5, 31b/3

c.-i basīṭ 11a/5, 49a/13

c.-i šerīf 31a/10

c.+dür 9b/9, 11b/4

c.+dürür 45a/2

c.+i 20b/15, 31b/2, 39b/5

c.+idür 10a/3

c.+in 43b/6

c.+indeki 22a/6

c.+ine 21a/2

c.+ini 21a/4, 43b/1

[=20]

cevherī *Ar. Cevherle ilgili, cevhere ait.*

c. 21b/8

[=1]

cevlān *Ar. Hareket.*

c.dan 9b/10

c.ed- *Dolaşmak.* 32b/4

c.kıl- *Dolaşmak.* 41a/13

[=3]

cevlāngeh *Ar.-Far. Dolaşma yeri.*

c.+i 28b/14, 41b/2

c.+ün 38b/9

[=3]

cezā *Ar. Kabahat işleyen kişilere verilen karşılık.*

c. 29b/13

c.+y1 33b/2

[=2]

cezāir *Ar. Adalar.*

c. 14b/15	2. <i>Dünya.</i>
[=1]	c. 32a/2, 38b/11, 38b/12
cezb <i>Ar. Kendine çekme.</i>	3. <i>Herkes.</i>
c.+ile 35a/9	c.+a 32a/1
c.ed-/et- <i>Etkisi altına almak.</i>	4. <i>Cennet.</i>
37b/14, 40b/7, 40b/8	c. 24b/13
[=4]	c.-ı takdire 1b/2
cezîl <i>Ar. Çok.</i>	[=7]
c. 47b/14	cihân-tâb <i>Far. Dünyayı aydınlatan.</i>
[=1]	c. 41b/9
cibâl <i>Ar. Dağlar.</i>	[=1]
c. 14b/13, 14b/13	cihât <i>Ar. Yönler.</i>
[=2]	c. 12b/13
cibillet <i>Ar. Yaratılış, huy.</i>	[=1]
c.+inde 36b/14	cihet <i>Ar. Yön, taraf.</i>
[=1]	c. 4a/13, 49a/7
cibrîl <i>Ar. Cebrail.</i>	c.+den 32b/7
c. 4a/5, 38b/6	c.+inden 43a/15
[=2]	c.+ledür 22a/4
ciger <i>Far. İç, bağır.</i>	[=5]
c. 36b/2	cilt <i>Ar. Bir eserin birbirinin devamı olan kısımlarından her biri.</i>
[=1]	c.+(d)ini 4b/5
cihân <i>Far. 1. Kainat.</i>	c.+dür 42b/10
c. 17a7	

[=2]	c.+indeki 36a/15, 36a/8
cimā' <i>Ar. Çiftleşme.</i>	[=2]
c. 37a/5	cirmānī <i>Ar. Bedenle ilgili.</i>
c.+dan 36b/9	c.+dürürler 47a/13
[=2]	[=1]
cin <i>Ar. Dini inanışa göre duyularla algılanamayan, bazı işleri yapacak güce sahip olduğuna inanılan gizli varlıklara verilen isimdir.</i>	cism <i>Ar. 1. Boşlukta yer kaplayan madde.</i>
c. 13a/14, 13a/15	c. 9a/8, 12b/4, 12b/4, 15a/7, 41a/8
[=2]	c.-i şeffāf 12a/14, 12b/5, 12b/6
cinān <i>Ar. Cennetler.</i>	c.-i neyyir 12b/7
c. 38b/15	c.-i laṭīf 12b/9
[=1]	c.-i seyyāle 12b/11
cināyet <i>Ar. Birini öldürme.</i>	c.-i küllī 5b/11, 17a/12, 17a/15, 18a/4, 18a/4
c.+i 45a/14	c.-i laṭīf 9a/5
[=1]	c.-i muṭlaḳ 17b/6, 17b/13, 34b/8
cins <i>Ar. Çeşit.</i>	c.-i cüz'ī 22a/5, 39b/1, 39b/2
c. 11a/10, 11a/10	c.+de 49b/11
c.+e 49a/15	c.+den 10a/15
c.+i 43a/5, 46a/8	c.+dür 12b/13, 43b/4
c.+ini 46b/11	c.+le 9a/8
[=6]	c.+ler 45b/2, 45a/12
cirm <i>Ar. Cisim.</i>	c.+leri 28a/11

c.+lerün 45b/4

[=1]

c.+ün 10a/4, 39b/5

civān *Far. Genç.*

2. *Beden.*

c. 26a/1

c. 10a/4, 10a/4, 10a/5, 10a/6,
10a/7, 10a/7, 10a/8, 10a/14 17b/10,
17b/14, 19a/1, 26a/8, 26a/13, 29a/9,
41a/4, 45a/13

[=1]

civār *Ar. Yakın.*

c.+ındadur 44a/6

c.-i müteḥarrik 16a/3

[=1]

c.-i eşkāl 17b/6

cūd *Ar. Cömertlik.*

c.+ün 5b/14, 20b/8, 20b/9, 41a/1

c.-ı vefā 4b/6

c.+den 22b/1

c.-ı ma' lūm 49b/4

c.+i 24b/2

[=2]

c.+e 32b/1, 41a/9

cum'a *Ar. Perşembe ile cumartesi
arasındaki gün.*

c.+dür 9b/8, 10a/3

c. 7a/10

c.+le 46a/1

[=1]

[=62]

cismānī *Ar. Cisimle ilgili.*

cūşış *Far. Coşkunluk.*

c. 8b/15, 9a/1, 35b/14, 35b/15,
37b/15, 37b/15, 37b/5, 37b/8, 44a/4,
47a/13, 47b/5, 49a/12, 49b/2

c. 44b/15

[=1]

c.+ye 17a/5, 21a/3, 49b/1

cūhelā *Ar. Bilgisizler.*

c.+nün 48a/1

c. 46b/9

[=17]

[=1]

cismī *Ar. Cisimle ilgili.*

cūhhāl *Ar. Bilgisizler.*

c.+ye 28a/11

c. 16a/11

c.+ün 6a/15, 46b/7

[=3]

cümle *Ar. Bütün, hep, hepsi.*

c. 1a/9, 3b/7, 4a/2, 5a/1, 7b/12,
20b/2, 2b/2, 34a/11, 39a/5, 44b/13

c.-i 'âlem 18a/5

c.+dür 11a/14

c.+si 20b/1, 43a/6, 45a/2, 45b/11,
8a/6

c.+sin 35b/11

c.+sinden 7a/9

c.+sinün 21b/12

[=20]

cünbiş *Far. Eğlence, oyun.*

c. 23a/12

c.-i cūşış 44b/15

[=2]

cünün *Ar. Aşk ve cezbeyle kapılmış.*

c. 39b/10

[=1]

cürm *Ar. Suç, kabahat.*

c.+ine 41b/14

[=1]

cüz' *Ar. Parça.*

c. 22a/7

[=1]

cüz'î *Ar. Bir şeyin bütünüyle değil tamamıyla ilgili.*

c. 18a/2

c.+ye 22a/2, 22a/3, 22a/4, 22a/5,
22a/5, 22a/7, 22a/8, 22a/8

[=9]

cüz'ıyyât *Ar. Bir bütünün küçük parçaları.*

c. 34b/9

c.+dur 34b/4

[=2]

cüz'ıyye *Ar. Parça.*

c. 5b/15, 6a/11, 16b/11, 22a/1,
39a/10, 39a/13, 39b/1, 39b/2

c.+den 39a/15

c.+nün 31a/10, 39a/13

c.+ye 39b/1

c.+yi 41b/7

[=13]

-Ç-

çāker *Far. Kul, köle.*

ç. 29b/15

[=1]

çak- Geçici olarak ışıġı görünmek.

ç.lık 14a/8

ç.+dan 14a/10

[=2]

çar Far. Dört.

ç. 21b/11

[=1]

çarh Far. Gökyüzü, felek, âlem.

ç. 1b/14, 21b/11

ç.-ı muḳavves 1b/8

ç.-ı celâl 4b/1

[=4]

çek- Bir halin etkisinde olmak.

ç. 38b/6

ç.-er 40b/14

ç.-me 19a/1

ç.-meyince 40b/14

ç.-üp 31a/5, 46b/4

[=6]

çemen Far. Çimen, yeşillik.

ç.-i celâlet 3b/5

[=1]

çemen-ārā Far. Çimeni süsleyen.

ç.+y1 3a/6

[=1]

çerāğ Far. Kandil, mum.

ç.+uḡ 36a/10

[=1]

çık- 1. Bir yerden dışarıya doğru gitmek.

ç. 20a/7

ç.-ar 32b/3, 41a/13

2. Ayrılmak.

ç. 41a/10, 41a/14

ç.-duḡdan 14b/5

ç.-ar 30b/3

ç.-ınca 28b/13, 41a/15

ç.-masa 25a/13

ç.-mayınca 21b/7

ç.-sa 26a/12, 32b/2, 37a/4

3. Dışarı akmak, fişkırmak.

ç.-an 14b/8

4. Daha önce yokken ortada görülmeye başlamak, zuhur etmek.

ç.-ar 14a/14

ç.-duḡı 14b/12, 36a/2

ç.-maḳlığınıḡ 6a/5

5. Tamamlamak, bitirmek.

ç.-ar 24a/3, 24a/9	[=3]
6. <i>Vazgeçme, başka bir halde bulunma.</i>	çoğ <i>Bir şeyin büyük bir bölümü.</i>
ç.-arsa 37b/2	ç. 18b/9
ç.+maklıkdur 37b/8	[=1]
ç.-up 38a/1	çoğal <i>Artmak, fazlalaşmak.</i>
7. <i>Aşmak.</i>	ç.-sa 36b/11
ç.-ısar 8a/6	ç.-up 8a/4
ç.-up 8a/5	[=2]
[=26]	çok/çoğ <i>Nitelik bakımından belli bir ölçünün üstünde olan, fazla.</i>
çık <i>1. Zuhur ettirmek.</i>	ç. 8b/11, 14b/7, 18a/10, 26a/5, 2b/10, 31a/4, 35a/5, 37b/1
ç.-duğ 17b/15	ç.+dur 21a/13, 25a/5, 33a/3, 46a/14, 48b/2, 49b/2
2. <i>Başka bir halde bulundurma.</i>	ç.et- 33b/11
ç.-ur 37a/12, 37a/14	ç.+durur 36a/4
[=3]	ç.+imiş 7a/6
çık <i>Bir yerden uzaklaştırılmak.</i>	ç.ol- 15a/6
ç.-d 45b/4	[=18]
[=1]	çokluk <i>Fazlalık, bolluk.</i>
çi <i>Far. Ne?</i>	ç.+(ğ)ındandır 14b/9
ç. 2b/12, 2b/12, 2b/13	[=1]
[=3]	çü <i>Far. 1. Gibi.</i>
çirk <i>Far. Kötü.</i>	ç. 2b/8, 3b/14
ç. 31b/8, 32a/2	
ç.+dür 9a/12	

2. Çünkü.

ç. 4a/8

[=3]

çün *Far. 1. Gibi.*

ç. 1b/8, 35a/5

2. Çünkü.

ç. 8a/2, 21b/10, 21b/10, 21b/11,
24b/9, 26a/15, 29a/10, 33b/13, 38b/7,
38b/11, 38b/12, 38b/7, 41a/10, 41a/11,
41b/2, 46b/1, 48b/12, 48b/12

3. Ne vakit ki.

ç. 8b/6, 32b/5, 39a/4

[=23]

çünki/çünküm *Far. Şu sebepten,
mademki.*

ç. 6b/12, 7b/7, 17a/10, 18b/15,
19a/8, 21b/8, 24b/11, 24b/12, 26a/11,
26a/12, 27b/15, 29a/5, 32b/3 35a/4

[=14]

çürü- *Çeşitli dış sebeplerle kimyasal
değişikliğe uğrayıp bozulmak.*

ç.-r 27b/6, 42b/8

ç.-yen 27b/7

ç.-yüp 19b/10

[=4]

-D-

dağı *Daha, bile, de.*

d. 5b/10, 5b/3, 5b/9, 7a/14, 7a/2,
8a/12, 8a/15, 8a/3, 9a/4, 10a/15, 10a/5,
10b/6, 11a/10, 11a/13, 11a/7, 11b/11,
11b/13, 11b/2, 11b/5, 11b/7, 12a/12,
12a/15, 12a/2, 12b/10, 12b/3, 12b/6,
13a/1, 13a/11, 13a/14, 13a/15, 13a/4,
13a/6, 13a/8, 13b/13, 13b/3, 13b/7,
13b/9, 14a/1, 14a/12, 14a/4, 14a/8,
14b/1, 14b/11, 14b/15, 14b/4, 14b/7,
15a/13, 15a/2, 15a/6, 15a/9, 15b/1,
15b/10, 15b/12, 15b/15, 16a/11, 16a/14,
16a/2, 16a/6, 16a/9, 16b/12, 16b/14,
16b/2, 16b/5, 16b/7, 16b/9, 17a/15,
17a/2, 17a/4, 19b/15, 20a/10, 20a/12,
21a/10, 21a/10, 21a/11, 21a/12, 21a/8,
22a/12, 22b/10, 22b/13, 23b/1, 23b/10,
23b/14, 23b/7, 24a/9, 24b/10, 25b/9,
26b/12, 27a/3, 27a/7, 27b/1, 29a/15,
29b/11, 30b/13, 30b/15, 30b/8, 31a/9,
31a/14, 31a/4, 31a/5, 31a/6, 32b/12,
32b/5, 33a/8, 34a/13, 34b/2, 34b/4,
35a/4, 35b/15, 36a/11, 36a/9, 36b/13,
36b/2, 37a/3, 37b/8, 38a/14, 39b/13,
39b/15, 40a/13, 40a/14, 40a/8, 40b/4,
41b/10, 41b/12, 41b/13, 42a/6, 42a/6,
42b/10, 42b/2, 42b/2, 43b/2, 43b/7,
44a/11, 44a/8, 44b/3, 45a/15, 45b/6,
45b/8, 47b/13, 47b/8, 47b/8, 48a/1,
48a/15, 48a/9 [=144]

dāhil *Ar. İçinde, içeri.*

d. 21b/10

d.-i dāire 1a/3

d.ol- *Girmek, katılmak.* 29b/11,
27a/10, 25b/5, 28b/2

[=6]

dā'ī *Ar. Duacı.*

d. 5a/6

d.+dür 5a/5

[=2]

dāim *Ar. Sürekli.*

d. 2b/14, 4b/8, 23a/15, 24b/9,
38b/5, 47a/9

[=6]

dā'imā *Ar. Her zaman, sürekli.*

d. 5a/12, 10a/9, 30b/6, 31a/13,
36b/7, 37a/1, 37b/4, 46a/5, 47b/4

[=9]

da'imü'l-bekā *Ar. Ebediliğin sürekliliği.*

d.+durur 34a/12

[=1]

dāire *Ar. 1. Sınır içi.*

d.-i vücūd 1a/4

2. Çember biçiminde.

d.+dür 14a/15

d.+nüñ 14b/2

[=3]

dal *Ağaç gövdesinin kolları.*

d.+larına 40b/7

[=1]

dāl *Ar. Delalete düşmüş.*

d.ol- 9a/14

[=1]

dam *Çatı.*

d.-i 'izz 4b/8

dām *Far. Tuzak.*

d. 35a/11, 35a/11

d.+ı 35a/14

d.+ıla 35a/12

d.+la 35a/13

[=5]

dānā *Far. Âlim, bilgili kimse.*

d. 2b/1

d.-yı kāmīl 4b/15

[=2]

dāne *Far. Yem.*

d. 35a/11, 35a/13, 38a/13

d.+si 35a/14
[=4]
dārende *Far. Tutan, taşıyan, sahip olan.*
d.-yi tāk-ı muḳarren 1b/8
[=1]
dārü'l-āhiret *Ar. Ahiret.*
d. 25a/9
[=1]
dārü'l-ḳarār *Ar. Ahiret.*
d. 32a/6
[=1]
dārü'n-na'im *Ar. Cennet.*
d. 39a/1, 48b/5
[=2]
da'vā *Ar. Ülkü, ideal.*
d.kıl- 41b/10
d.sın kıl- 9a/11
[=2]
da'vet *Ar. Çağırma.*
d. 7a/7
d.ed- *Çağırma. 7b/6, 38a/3*
d.eyle- *Çağırma. 31a/1*
[=4]

dāye *Far. Bakıcı.*
d.+dür 21b/11
[=1]
de *Dahi, bile.*
d. 9a/12, 19a/8, 19b/15, 19b/7,
20a/6, 20b/4, 21b/13, 28b/10, 28b/6,
48b/12
[=10]
de-/di- *Söylemek, anlatmak.*
d. 30a/3
d.-di 4a/7, 23a/2, 13b/3, 22b/11, 22b/13,
27a/14, 40b/4, 42b/1, 44a/11, 44a/8,
44b/2, 45a/15, 45b/1, 45b/6, 45b/8,
45b/8, 45b/10, 46b/15, 47a/5, 44a/9
d.-diler 9a/2, 9a/3, 9a/5, 9a/8,
40b/3, 8b/15
d.-din 2b/4, 2b/4
d.-dügi 18b/11, 27a/14, 43b/12,
45a/12, 47a/7, 49a/13
d.-dügümüz 10a/5, 38a/6
d.-dügümüzün 36b/8
d.-dügümüzdür 44b/2
d. düginden 22b/12
d.-düklerinün 23b/4
d.-mekdür 16b/8

d.-mişlerdür 48a/11, 9a/4	d. 14a/10
d.-nildi 45b/2	[=1]
d.-r 6b/15, 43b/5	defn <i>Ar. Gömmе, gömülme.</i>
d.-rler 12b/1, 15a/2, 15a/4, 15a/5, 17a/6, 17a/6, 43a/14, 49b/12, 49b/14, 49b/14, 49b/8, 49b/14	d.et- <i>Ölüyü gömmek.</i> 31a/6 [=1]
d.+señ 33b/9	degil/degül <i>Cümleinin anlamını olumsuz hâle getiren kelime.</i>
d.-yenlerün 49a/9	d. 5b/2, 20a/12, 29a/5, 32a/6, 32a/9, 32a/9
d.-yeyüm 2a/15	d.+dür 8a/3, 9b/15, 10a/14, 10a/14, 10a/2, 10a/4, 10a/5, 10a/9, 23b/11, 38a/6, 27b/5, 31b/4, 31b/6, 33a/8, 38b/12
d.-yicek 17b/1, 20b/10, 22a/4, 25a/4, 30a/12, 35b/12, 41b/10, 43a/12, 49a/7, 8a/13	d.+midür 26b/5 [=22]
d.-yince 7b/5	degin <i>-e kadar, -a kadar.</i>
d.-yincek 8b/6	d. 18a/5, 18b/4, 36b/4, 36b/6
d.-yüben 19a/1	d.+dür 34b/11 [=5]
d.-yüp 1b/15, 1b/15, 7a/13, 7b/3, 7b/4 , 17a7, 33a/2, 41b/10	değiş- <i>Üzerinde bulunan bir şeyi çıkarıp yenisi giymek.</i>
[=83]	d.-ürür 34b/15 [=1]
def <i>Ar. Ortadan kaldırma.</i>	degme <i>Herhangi bir, sıradan.</i>
d. 7a/11, 35a/10	d. 9b/5
d.ed-/et- <i>Uzaklaştırmak.</i> 39a/13, 38a/5, 39b/4, 39b/7	
d.+in 43a/2	
[=7]	
def <i>aten Ar. Birden.</i>	

[=1]

deg- *Layık olmak.*

d.-mez 48b/13

[=1]

dehen *Far. Ağız.*

d.+de 1b/9

[=1]

dehr *Ar. 1. Dünya.*

d. 35a/15

2. *Zaman.*

d.-i dünyā 49b/13

[=2]

dek *-e kadar, -e değin.*

d. 40b/4

[=1]

dekāyık *Ar. Dikkat isteyen şey.*

d.+uğ 4a/13

[=1]

delālet *Ar. Delil, şaret.*

d.-i maḳāl 1b/4

d. ed- *Delil ve alamet olmak. 7b/4*

d.eyle-/iyle- 9a/14, 10a/12,
27a/1, 38a/7, 45b/9

[=8]

delīl *Ar. Kanıt.*

d. 10a/15, 10a/5, 21b/3, 42a/9,
45a/11

d.-i ḳāṭı^c 1a/4

[=6]

dem *Far. 1. Zaman, an.*

d. 8b/6, 24b/14, 41b/5

d.ur- *Bahsetmek. 6b/12, 8b/7*

2. *Hava.*

d. 20a/2

d.+ile 22a/11

[=7]

deñiz *Tuzlu su kütlesi.*

d. 14b/15, 25a/8

d. den 25a/8, 25a/11

d.+densin 20a/15

d.+i 15b/2

d.+lere 14b/14

d.+leri 15b/8

d.+lerüñ 15b/6

d.+üñ 15a/15, 25a/9

[=11]

der- *Far. “de, içinde” anlamı katan ön ek.*

d. 3a/1, 4a/9, 5b/1, 9b/5

[=4]	d.+i 7b/7
der <i>Far. Kapı.</i>	d.+leri 7b/13
d.-i şıdķ-ı fütüvvet 3b/5	d.-túrur 7b/6
[=1]	[=6]
derd <i>Far. Üzüntü, sıkıntı, zorluk.</i>	dervişlik <i>Derviş olma durumu.</i>
d. 34b/14, 48b/8	d. 45b/15
[=2]	[=1]
dere <i>Far. Küçük akarsu.</i>	deryā <i>Far. Deniz.</i>
d.+lerden 14b/7	d.+ya 39a/7
[=1]	[=1]
derece <i>Ar. Seviye, mertebe.</i>	dest <i>Far. El.</i>
d.-i itñān 8a/5	d.-i tehī 5a/12
[=1]	[=1]
derecelü <i>Derecesi olan.</i>	dest-gır <i>Far. Yardımcı olan, elden tutan.</i>
d. 6a/4, 26b/2	d. 6b/15
[=2]	[=1]
dergāh <i>Far. Tarikatlarda dervişlerin ibadet ettikleri ve yaşadıkları yer.</i>	dest-res <i>Far. Eli ulaşmış, eli ermiş.</i>
d.+uñ 6b/8	d. 23a/3, 26a/15, 35a/12, 41b/5, 45a/1
[=1]	[=5]
derviş <i>Far. Bir tarikata bağlanmış olan kimse.</i>	devāb <i>Ar. Binek ve yük hayvanları.</i>
d. 8a/1, 8a/9	d.+a 26b/11
d.+e 7b/9	[=1]
	devām <i>Ar. Sürme, kesilmeme.</i>

d.-ı devlet 5a/10

d.+ından 12b/3

[=2]

devlet *Ar. 1. Talih, baht, mutluluk.*

d. 48b/10

d.+in 5a/4

d.+inün 5a/10

2. Saltanat.

d. 3b/2

d.+e 4a/11, 4b/3

d.+inde 7a/6

d.+le 4b/8

[=8]

devletlü *Yüce, ulu.*

d. 5a/11

[=1]

devr *Ar. Dönme.*

d.ed-/id- *Dönmek.* 14a/9, 21b/10

d.eyle- *Dönmek.* 14a/7

d.ol- 20a/14, 23a/3, 23a/7

[=6]

devrān *Ar. 1. Zaman, çağ.*

d. 4b/10

2. Cennet.

d.+ı 48b/7

[=2]

dil *Far. Gönül.*

d.+de 8b/6

d.+le 39b/10

[=2]

dil *Konuşma, söz söyleme.*

d.+de 41a/4

d.+lerde 8a/3

d.+leriyle 44a/15

d.dök- *İnandırmak için güzel sözler söylemek.* 2a/2

[=4]

dile- *Bir şeyin olmasını istemek.*

d.-di 22b/12, 32b/14, 33a/3, 7b/15

d.-ler 46b/13

d.-medise 17b/11

d.-r 46b/12

d.-rken 41b/1

d.-rsen 29b/12

d.-se 42a/4, 42a/5

d.-sün 39b/9

[=12]
dilenci *İstemekten utanmayan, açgözlü.*

d.+lerün 21a/13

[=1]

dil-pezir *Far. Beğenilen.*

d.+ün 4b/5

[=1]

din *Ar. İtikatça uyulan yol.*

d. 2b/8, 3b/2, 16b/5, 16b/6, 33a/7,
33a/10

d.-i islām 4a/8

[=7]

dingle- *1. İşitmek için kulak vermek.*

d. 27b/8

d.-mişdür 48a/2

d.-yelüm 30a/11

d.-yenler 8a/7

2. Uymak, itaat etmek.

d.-ye 43a/5

[=5]

dir- *Toplamak.*

d.-gil 18b/15

d.-üp 18b/15

[=2]

dirlik *1. Hayat.*

d. 38b/14

2. Huzur.

d.(ğ)e 35a/10

3. Yaşam için gerekli ihtiyaçlar.

d.+leri 18b/13

[=3]

dīvān *Far. Şiir kitabı.*

d. 3a/9

[=1]

diyü *Diye.*

d. 7b/14, 10a/2, 10b/13, 10b/7,
11b/12, 12a/6, 15a/2, 15a/4, 15a/5,
17a/5, 17a/6, 35a/13, 35a/13, 36b/1,
36b/10, 37a/5, 40b/12, 43a/14, 43b/11,
44a/6, 44a/7, 48b/2, 49a/12, 49b/11,
49b/13, 49b/7, 49b/9

[=27]

diz *Bacakta uyluk kemiği ile baldırın
birleştiği kısım.*

d.çök- *Dizlerini yere koyarak
oturmak. 4b/4*

[=1]

doğuş- *Çarpışmak.*

d.-duğında 14a/12

[=1]	d.ed- <i>Allah’a isteğini bildirmek, yalvarmak.</i> 5a/5
dostluk <i>Yakınlık.</i>	[=3]
d. 31a/3	duḥān <i>Ar. Duman.</i>
[=1]	d. 13a/5, 13b/14, 13b/15
dök- <i>Saçmak, serpmek.</i>	d.+ından 19a/6, 20a/14
d.-in 10b/14	[=5]
d.-üncek 36a/10	duḥāniyye <i>Ar. Dumanla ilgili.</i>
d.-üpdür 35a/13	d.+nüḡ 14a/5
[=3]	[=1]
dökül- <i>Göl veya denizde son bulmak.</i>	dūn <i>Ar. Aşağı.</i>
d.-en 15b/4	d. 32a/2
d.-mekligindendür 15b/1	d.ol- 17b/6
[=2]	[=2]
dörd <i>Üçten sonra beşten önce gelen sayı.</i>	dūr <i>Far. Uzak.</i>
d.+i 45b/2	d. 23a/10, 27b/13
[=1]	d.ol- <i>Uzaklaşmak.</i> 19a/6
dördünci <i>Dördün sıra sayı sıfatı, üçüncüden sonra gelen.</i>	[=3]
d. 18a/13	dur- <i>1. Varlığını sürdürmek.</i>
[=1]	d.-ur 12b/13, 15a/7
du‘ā <i>Ar. Allah’a isteğini bildirme, yalvarma.</i>	<i>2. Tekrar edip sürekli yapmak.</i>
d.+ların 7a/7	d. 15a/15
d.+sında 5a/10	<i>3. Yapmakta olduğu bir hareketi kesmek, bırakmak.</i>

d.-maz 36b/7	d.-se 36a/8
[=4]	[=1]
dut- 1. Gereğini yapmak.	dükkān Far. Esnafın ve zanaat sahiplerinin çalıştığı yer.
d. 43a/7	d. 27a/4
d.-a 48b/4	d.+ı 27a/6
d.-an 43a/8	[=2]
2. Varsaymak.	dünyā Ar. Yeryüzü, evren.
48b/10	d. 3b/4, 25a/8, 25b/10, 26b/6, 31b/5, 33a/7, 46b/13, 47a/12, 48b/10
3. Benimsemek.	d.+da 21a/6
d.-ına 20b/6	d.+daki 22b/2
d.-inuban 19a/11	d.+nuñ 45b/12
d.-inup 33b/7	d.+ya 23a/4, 32a/4
[=7]	d.+ya gel- Doğmak. 22a/15, 22b/2, 22b/3, 40b/14
dü Far. İki.	d.+yı 47a/12
d. 3b/9	[=19]
[=1]	dünyevî/dünyāvî Ar. Dünyaya ait olan.
düked- Yok etmek.	d. 21a/12, 21a/13
d.-ür 36a/9	d. 23b/13
[=1]	d.+den 21a/5
dükeli Bütün, hepsi.	[=4]
d.+si 33a/4	
[=1]	
düken- Bitmek, kalmamak.	dürîş- Çabalamak.

d. 35b/16	[=6]
[=1]	düşmen <i>Far. Bir şeyin aleyhinde olan.</i>
dürlü <i>Çeşitli.</i>	d.+idürür 31a/3
d. 34b/4, 34b/4, 41a/3	[=1]
d.+dür 45b/2	düşür- <i>Bir şeye kapılmasına sebep olmak.</i>
[=4]	d.-meye 48b/5
dürüd <i>Far. Dua.</i>	[=1]
d. 3b/8	düzet- <i>Düzenlenmek.</i>
[=1]	d.-di 18a/8
dürüd-ger <i>Far. Dua eden.</i>	[=1]
d. 49b/14	-E-
[=1]	ebed <i>Ar. Sonu olmayan.</i>
düstür <i>Ar. Sadrazam.</i>	e. 2a/7, 4a/11, 4b/3, 24b/10, 29b/12, 33a/13
d.-ı mükerrem 4a/9	e.+dür 44b/9
[=1]	[=7]
düş- <i>1. Bir yerden ayrılıp aşağıya doğru inmek.</i>	ebedî <i>Ar. Sonsuz.</i>
d.-er 41a/11	e. 24a/1, 40b/15
<i>2. Bir hâlin içinde bulunmak.</i>	e.+den 21a/5
d.-mek 23a/7	[=3]
<i>3. Bir öncekinden daha aşağıda bir seviyeye gelmek.</i>	ebedü'l-vücüd <i>Ar. Sonu olmayan varlık.</i>
d.-dügün 23a/6	e. 34a/12
d.-dün 23a/8, 24b/4, 30a/4	[=1]

ebşār *Ar. Gözler.*

[=6]

e.+dan 33a/14

[=1]

ebvāb *Ar. Bölümler.*

e. 5b/1, 6b/10

e.+ı 5b/3

[=3]

ecel *Ar. Hayatın sonu, ölüm.*

e. 17a/2, 34b/13, 35a/1, 48b/9

e.-i kaçır 42b/6

e.+den 42a/13

e.+i 31a/9

e.+içün 39b/13, 48a/1

[=8]

ecil *Ar. Sebep.*

e.+den 5b/3

[=1]

ecnās *Ar. Cinsler, çeşitler.*

e. 49a/15

e.-ı fezā'ıl 43a/4

e.-ı cismānī 49b/1

e.+ı 49b/3, 49b/4

e.+ile 11b/1

ecr *Ar. 1. Sevap.*

e.-i cezıl 47b/14

2. Ücret.

e.+ün 17a/4

[=2]

ecsād *Ar. Cesetler.*

e.+a 39b/3

[=1]

ecsām *Ar. Cisimler.*

e. 10a/9, 14a/11

e.-ı mürekkeb 12a/1

e.-ı heyülāt 12a/3

e.-ı girye 12b/3

e.+da 21a/1

e.+uñ 11b/14

[=7]

eczā *Ar. Parçalar, kısımlar.*

e.-i türābī 13a/8

e.-i bādī 13a/9

e.-i māi' 13a/11, 13b/13, 14a/1,
14a/3

e.-i nāriyye 13a/12, 13a/15, 13b/2

e.-i hevāi'yye 13a/15

e.-i arzī 13b/15	e.-ür 43a/9
e.-i terbiyye 13b/2	[=1]
e.-i duḥāniyye 14a/5	ednā <i>Ar. Çok aşağı, alçak.</i>
e.+dan 29a/5	e. 7b/8
e.+nuḡ 11b/13, 12b/8	[=1]
e.+sı 10a/10, 11b/12, 12b/8, 29a/2, [=19]	efʿāl <i>Ar. Fiiller, işler.</i> e. 6a/16, 11a/15, 49a/4, 49a/6, 49b/10
edā <i>Ar. 1. Yerine getirmek.</i>	e.-i ḡabīḡa 6b/3
e.+sında 5a/10	e.+de 12a/6
e.ol- 8a/4	e.+i 49a/9, 49b/5
[=2]	e.+inüḡ 49b/3
edāmaʾlāḡū <i>Ar. “Allah devam ettirsin” anlamına gelen dua.</i>	[=10]
e. 4a/10	efḡal <i>Ar. Çok üstün.</i>
[=1]	e. 24b/14, 34b/10
edāt <i>Ar. Tek başına anlamı olmayan, yer aldığı bağlam içindeki kelimeler arasında ilgi kuran kelime.</i>	e.-i maḡlūḡāt 3b/1
e. 11a/7	e.-i ʿulemā 33a/10
[=1]	e.+i 7a/14
edeb <i>Ar. İyi ahlak.</i>	e.+in 10b/9
e. 48b/6	e.+miş 20a/7
[=1]	[=7]
edin- <i>Bir şeyin sahibi olmak.</i>	efḡalüʾl-ḡaḡ <i>Ar. Doğrunun en üstünü.</i>
	e. 3a/15
	[=1]

efgende *Far. Düşkün.*

e.+yem 2b/15

[=1]

eflāk *Ar. Felekler.*

e. 4a/4, 10a/10, 19a/10

e.+a 24a/13, 30a/4

e.+da 45a/8, 46b/10, 46b/11

e.+a 18b/2, 29b/6

e.+ı 1b/10

e.+ına 18a/6

[=12]

eger *Far. Eğer, şayet.*

e. 8a/3, 10a/7, 10a/8, 10b/1, 10b/5, 19a/6, 20b/6, 24a/15, 26a/2, 27a/9, 28b/2, 28b/7, 29b/8, 35a/10, 36b/4, 39b/13, 40a/10, 40a/14, 40b/8, 41b/15, 42a/1, 42a/4, 49b/12, 49b/12

[=24]

egerçi *Far. Her ne kadar.*

e. 2b/10, 5a/7

[=2]

ehl *Ar. I. Sahip.*

e.-i ʿirfān 4b/15, 8b/10, 32a/9

e.-i temeyyüz 4b/9

e.-i nūr 23a/7

e.-i imān 30a/1, 42b/13

e.-i vera^ʿ 33a/11

e.-i ʿilm 49b/7

e.+i 47a/1

2. Bir yerin ve bir topluluğun halkı olanlar, ortak bir hâlin içinde bulunanlar, cemaat.

e.-i cennet 41b/11

e.-i nār 6a/12, 41b/7, 41b/9, 41b/11, 41b/12

e.-i hāl 6a/12, 41b/6, 41b/9

e.-i biʿ at 7b/13

e.-i semāvāt 29b/11

e.-i haqq 29b/12, 33b/5, 33b/6

e.-i rezālet 43a/4

e.-i taqlīd 33a/15

e.+i 27a/4, 36b/8, 42a/15, 44a/12, 45a/10, 45a/6, 45a/9, 46a/3,

e.+inden 33a/14, 36b/8

e.+ine 29b/2, 29b/3, 29b/4, 29b/8, 29b/9

e.+ini 44a/6

e.+inün 29b/9, 44a/2, 44a/3, 45a/4, 6a/14

e.+iyle 29a/11

[=48]	e.-i kümelā 35b/8
ehlu'llāh <i>Ar. Allah dostları.</i>	e.-i 3a/15 mevcūdāt
e. 7a/6, 7a/9	e.+idi 7a/15
e.-ı 'azīz 19a/14	[=3]
e.+ı 46b/9	ekşer <i>Ar. 1. Genellikle</i>
e.+uḡ 6a/14, 46b/7	e. 42b/9
[=6]	<i>2. Çoğu.</i>
ejdehā <i>Far. Büyük yılan.</i>	e.-i nüfūs 48b/2
e. 43a/1	[=2]
[=1]	ekşerī <i>Ar. Çoğu.</i>
ekin <i>Tahılın filizlenmesinden harman olana kadarki hâli.</i>	e. 10a/1, 21a/4, 31b/7, 49b/7
e. 26b/10, 26b/11	e.+sinde 43b/4
e.+i 26b/8	[=5]
e.+den 36b/15	eksil- <i>Azalmak.</i>
[=4]	e.-diginüḡ 15b/2
ekin-gāh <i>T.-Far. Tarla.</i>	[=1]
e. 26b/6	el <i>Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan kısmı.</i>
[=1]	e.+inde 7b/6
ekl <i>Ar. Yeme.</i>	e.+indeki 7b/9
e. 30b/10, 31b/3, 36b/2	e.+süz 40a/12
e.+den 36b/5	e.+ini çek- <i>Uğraşmamak. 40a/11</i>
[=4]	e.inden gel- <i>Yapabilmek. 16a/7</i>
ekmel <i>Ar. Noksansız, kusursuz.</i>	[=6]

elem *Ar. Keder.*

e. 6a/10, 16b/15, 34b/14, 35b/14,
35b/4, 35b/9, 36a/1, 36a/1, 36a/11,
36a/5, 36b/4, 37a/14, 39a/10, 40a/10,
40a/14, 40b/10, 40b/11, 40b/14, 40b/7,
40b/9, 41b/4, 41b/4, 47b/13, 47b/15,
48a/14, 48a/14, 48a/5

e.-i cismānī 37b/15

e.+den 40b/13, 41b/13, 47b/4,
48a/13, 6b/6

e.+dür 40b/6

e.+ler 38a/2, 39b/7

e.kıl- 40b/13

[=37]

el-faşlü'l-ḥāmis *Ar. Beşinci bölüm.*

e. 19a/12

[=1]

el-faşlü's-sāliṣ 'aşer *Ar. On üçüncü bölüm.*

e. 30a/8

[=1]

el-faşlü's-sāmin 'aşer *Ar. On sekizinci bölüm.*

e. 41b/6

[=1]

el-faşlü'l-'aşer *Ar. Onuncu bölüm.*

e. 6a/3, 26b/1

[=2]

el-faşlü'l-evvel *Ar. Birinci bölüm.*

e. 5b/7, 7a/1

[=2]

el-faşlü'l-ḥādī 'aşer *Ar. On birinci bölüm.*

e. 6a/5

[=1]

el-faşlü'l-ḥādī ve'l-'işrūn *Ar. Yirmi birinci bölüm.*

e. 6a/14, 46b/6

[=2]

el-faşlü'l-ḥāmiş *Ar. Beşinci bölüm.*

e. 5b/13

[=1]

el-faşlü'l-ḥāmis 'aşer *Ar. On beşinci bölüm.*

e. 6a/8, 33b/15

[=1]

el-faşlü'l-ḥāmis ve'l-'işrūn *Ar. Yirmi beşinci bölüm.*

e. 6b/2

[=1]

el-faşlü'l-'işrūn *Ar. Yirminci bölüm.*

e. 6a/13, 45a/3

[=2]

el-faṣlū'r-rābi' *Ar. Dördüncü bölüm.*

e. 5b/12, 18a/13

[=2]

el-faṣlū'r-rābi' **'aṣer** *Ar. On dördüncü bölüm.*

e. 6a/8, 32b/8

[=2]

el-faṣlū'r-rābi' **ve'l-ʿiṣrūn** *Ar. Yirmi dördüncü bölüm.*

e. 6b/1

[=1]

el-faṣlū's-sābi' *Ar. Yedinci bölüm.*

e. 5b/15, 22a/1

[=1]

el-faṣlū's-sābi' **'aṣer** *Ar. On yedinci bölüm.*

e. 6a/11, 39a/9

[=2]

el-faṣlū's-sābi' **ve'l-ʿiṣrūn** *Ar. Yirmi yedinci bölüm.*

e. 6b/4, 6b/7

[=2]

el-faṣlū's-sādis *Ar. Altıncı bölüm.*

e. 5b/14, 20b/7

[=2]

el-faṣlū's-sādis **'aṣer** *Ar. On altıncı bölüm.*

e. 6a/9, 35b/3

[=2]

el-faṣlū's-sādis **ve'l-ʿiṣrūn** *Ar. Yirmi altıncı bölüm.*

e. 6b/3

[=1]

el-faṣlū's-sālis *Ar. Üçüncü bölüm.*

e. 5b/11, 17a/12

[=2]

el-faṣlū's-sālis **'aṣer** *Ar. On üçüncü bölüm.*

e. 6a/7

[=1]

el-faṣlū's-sāmin *Ar. Sekizinci bölüm.*

e. 6a/1, 23b/1

[=2]

el-faṣlū's-sāmin **'aṣer** *Ar. On sekizinci bölüm.*

e. 6a/12

[=1]

el-faşlü's-şāmin ve'l-ʿiṣrūn *Ar. Yirmi sekizinci bölüm.*

e. 6b/5

[=1]

el-faşlü's-şānī *Ar. İkinci bölüm.*

e. 5b/9, 10b/15

[=2]

el-faşlü's-şānī ʿaṣer *Ar. On ikinci bölüm.*

e. 6a/6, 29a/12

[=2]

el-faşlü's-şānī ve'l-ʿiṣrūn *Ar. Yirmi ikinci bölüm.*

e. 6a/15, 49a/3

[=1]

el-faşlü's-şelāṣūn *Ar. Otuzuncu bölüm.*

e. 6b/8

[=1]

el-faşlü't-tāsiʿ *Ar. Dokuzuncu bölüm.*

e. 6a/2, 25a/1

[=2]

el-faşlü't-tāsiʿ ʿaṣer *Ar. On dokuzuncu bölüm.*

e. 6a/12, 43a/9

[=2]

elḥaḳ *Ar. Doğrusu.*

e. 4a/6, 40a/10, 40b/6, 44b/11

[=4]

emel *Ar. İstek, arzu.*

e.-i ṭavīl 42b/6

[=1]

emīn *Ar. 1. Güvenilir.*

e. 20b/3

2. Emniyetli.

e.+lerdürürler 46a/6

[=2]

emīr *Ar. 1. Bir kavmin başı, başkanı.*

e. 10a/9

e.-i kāmrān 4b/14

2. Buyruk.

e.-i müfḥam 5a/7

e.-i ṭabʿ 36a/2

e.+lerinden 31b/5

[=5]

emīrān *Ar. Emirler, başkanlar.*

e.+lar 10a/2

[=1]

emmāre *Ar. Emredici.*

e. 6a/11 38b/6, 39a/9

e.-i nefis 29b/14

e.+nün 5b/15

[=5]

emr *Ar. Bir şeyin yapılması veya yapılmaması konusunda bildirilen kesin hüküm.*

e. 10a/9

e.-i hâk 21b/12

e.-i rabbî 10b/13

e.-i mümkün 11a/7

e.et- *Yapılması istenen şeyi buyurmak.* 7b/4

e.eyle- *Yapılması istenen şeyi buyurmak.* 43b/9

e.+i 10b/13, 6b/5

e.+inde 33a/11, 44b/6

e.+inden 43b/2

e.+ine 31b/1, 31b/7, 33a/15, 4b/3, 9b/1

e.+ini 16a/8, 24a/9, 43b/1

e.+lerinde 44a/14

e.+lerini 44a/15

e.+üne 16b/10

[=22]

emrâz *Ar. Hastalıklar.*

e. 45b/15

[=1]

enbiyâ *Ar. Peygamberler.*

e. 3b/6

e.+lar 44a/1, 44a/14

[=3]

encüm *Ar. Yıldızlar.*

e. 21b/10

[=1]

ender *Far. “İçinde” anlamına gelen bir ektir.*

e. 2a/8

[=1]

endişe *Far. Düşünce.*

e.+yle 2a/3

[=1]

enfes *Ar. Çok güzel.*

e.+dür 10a/15

[=1]

engüş *Far. Parmak.*

e.+ile 3b/12

[=1]

enkaş *Ar. Çok eksik.*

e.-ı hāl 34b/10

[=1]

envāʿ *Ar. Çeşitler.*

e. 11b/2, 49a/15

e.-ı niʿ met 7a/7

e.+ı 49b/3

e.+ına 49b/1

[=5]

envār *Ar. Nurlar.*

e. 26a/8

e.+a 39a/7

e.+ı 13b/12

e.+ıdur 13b/10

e.+ına 26a/11

[=5]

er *Kişi.*

e. 7b/2, 38b/5, 47a/6

e.+de 26a/7

e.+i 7b/11

[=5]

er- *1. Ulaşmak.*

e.-meye 48b/8

2. Yetmek.

e.-mez 18a/12

[=2]

erbaʿa *Ar. Dört.*

e. 15b/10, 15b/12, 15b/13

e.+durur 34b/9

e.+ile 22a/11

e.+nuñ 28a/11

e.+ya 13b/5, 18b/3

[=8]

erbāb *Ar. 1. Sahip.*

e.-ı hācāt 4b/1

2. Bir işin ehli olan.

e.-ı kalem 6b/7

[=2]

eren *Evliya.*

e.+ler 7a/10, 7b/12

e.+lere 7b/8

[=3]

erhām *Ar. Rahimler.*

e.+ı 26b/6

[=1]

erīs *Far. Uyanık.*

e.+ün 32a/2

[=1]	eşir <i>Ar. Evrendeki bütün boşlukları doldurduğuna inanılan cevher.</i>
erkān <i>Ar. Usûl.</i>	e. 13b/6, 13b/6
e. 21b/11	[=2]
e.-ı erbaʿa 13b/5, 15b/11, 28a/11	eskām <i>Ar. Hastalıklar.</i>
e.+ına 18a/6	e. 45b/14, 47a/10
[=5]	[=2]
erkek <i>Yetişkin adam, er.</i>	esmāʾ <i>Ar. İsimler.</i>
e.+(g)ün 36b/14	e.-i hüsnā 43b/14
[=1]	[=1]
ervāḥ <i>Ar. Ruhlar.</i>	esrār <i>Ar. Herkes tarafından bilinmeyen, sırlar.</i>
e. 28b/14, 41a/15, 41b/2	e. 47b/3
[=3]	e.-ı ḥaḳ 39a/3
es- <i>Havanın bir yönden bir yöne hareket etmesi.</i>	e.-ı ḥafī 47b/2
e.-en 14b/14	e.+ının 44a/3
[=1]	[=4]
esbāb <i>Ar. Sebepler.</i>	eşhāş <i>Ar. Kişiler.</i>
e.+ı 36a/4	e. 37a/1, 49a/11, 49a/8
[=1]	e.-ı mütebāyine 48b/2
esfel <i>Ar. Çok aşağı, çok alçak.</i>	e.-ı cismānī 49a/12, 49b/2
e.-i arz 13a/1	e.+ı 49b/4
e.-i sāfilin 28b/3	e.+ına 49b/1
e.+e 30a/3	[=8]
[=3]	

eşik *Kapı boşluğunun alt tarafında bulunan basamak.*

e.+(ğ)ine 5a/11

e.+de 7b/8

[=2]

eşkāl *Ar. Şekiller.*

e. 21a/1

e.+den 17b/6

[=2]

eşref *Ar. Çok şerefli.*

e. 22a/12

e.-i mevcūd 3b/7

[=2]

eşyā *Ar. Yaratılmış olan her şey.*

e. 16b/2, 39a/2

e.-i küllī 5b/10, 11a/4

e.-i mehlike 38a/5

e.+dan 40a/10

e.+ına 3b/10

e.+nuḡ 12b/7

e.+yı 16a/15

[=9]

et *İnsanlarda ve hayvanlarda kemik ile deri arasında bulunan kısım.*

e. 38a/12, 38a/13, 43b/10, 46a/4

e.+den 8b/13, 9b/7

e.+le 43b/5

[=7]

etbāʿ *Ar. Tâbi olanlar.*

e.+ına 3b/9

[=1]

etem *Ar. Kusursuz.*

e. 34b/10

[=1]

etrāf *Ar. Yanlar.*

e.+ına 19b/4, 36b/6

[=2]

ev *İçinde yaşanılan mesken, konut.*

e. 2b/3

e.+de 40a/11

e.+dür 14b/14

e.+i 2a/5

[=4]

evcāʿ *Ar. Acılar.*

e. 45a/10, 45b/14, 46a/3

e.+dan 47a/9

[=4]

evkāt *Ar. Vakitler.*

e. 38a/15

[=1]

evlā *Ar. Daha uygun.*

e. 6b/15

[=1]

evlād *Ar. Bir anne babanın kızları ve oğulları.*

e. 26b/8

[=1]

evliyā *Ar. Ermiş kimseler, veliler.*

e.+dan 26b/16

e.+lar 26b/15

e.+lara 26b/14, 26b/5

[=4]

evliyāu'llāh *Ar. Allah'ın veli kulları.*

e. 33b/3

e.+dururlar 47a/8

e.+un 33b/2

[=3]

evrak *Ar. Yer, yeryüzü, arazi.*

e. 3b/13

[=1]

evvel *Ar. Önce.*

e. 12a/4, 22b/1, 23a/14, 26b/10, 32a/11, 32a/7, 34a/3, 44b/9, 48b/13, 8a/9

e.+dür 1a/6, 2a/7

e.+i 5b/5, 23b/5, 30b/4, 34b/6

e.+idür 23b/7

e.+in 2b/2

[=18]

evvelā *Ar. İlk olarak.*

e. 18b/3, 34b/10, 34b/10, 43b/2

[=4]

evvelihüm *Ar. Önce.*

e. 1a/7

[=1]

evvelki *Daha önceki.*

e. 21b/4, 43b/11

[=2]

ey *Bir kimsenin dikkatini çekmek için kullanılan nida.*

e. 6b/10, 10b/12, 17a/11, 21b/9, 48b/14

[=5]

eyit-/eyid- *Söylemek.*

e.-di 7b/2, 8a/10, 8a/11, 8a/9, 8b/14, 8b/9, 13a/4, 14a/7, 17b/2, 18a/15, 18b/1, 19a/14, 19b/1, 20b/10, 22a/3,

22a/5, 23b/3, 23b/4, 25a/2, 25a/5,
26b/16, 26b/3, 27a/11, 28a/14, 28a/16,
29b/1, 30a/10, 30a/13, 34a/4, 34a/6,
35b/13, 35b/8, 41b/11, 41b/8, 43a/11,
43a/13, 45a/7, 46b/10, 46b/8, 47a/15,
47a/2, 49a/5, 49a/8

e.-diler 40b/2, 8b/13, 9a/1, 9a/2,
9a/5, 9a/6

e.-ür 1b/4, 25b/14

e.-ürler 18b/9

e.-ürüz 9b/7

[=53]

eyle *Öyle, o kadar.*

e. 9b/5, 11a/13, 12a/1, 17b/3,
20a/10, 20a/8, 23a/15, 27b/10, 28b/2,
30b/14, 33b/3, 33b/3, 45a/10, 47a/12,
47b/3

[=15]

eyyām *Ar. 1. Günler.*

e. 38a/15

e.-ı hayāt 25a/8, 25a/14

2. Devir, zaman.

e.-ı devlet 7a/6

e.-ı naẓc 26b/9

e.+ında 19b/8

e.+ı 26b/8, 26b/10, 39b/9

[=9]

ez *Far. -dAn anlamına gelen ön ek.*

e. 19a/6

[=1]

ezel *Ar. Başlangıcı olmayan.*

e. 44b/9

[=1]

-F-

fa‘‘āl *Ar. İşler durumunda bulunan.*

f. 17b/5

f.dür 17b/12

f.+üñ 11a/6

[=3]

fa‘āle *Ar. Bir işi yapanlar.*

f. 17b/9

f.+dür 9b/9, 11a/6

f.+dürür 21a/1

[=4]

fācir *Ar. Kötü işler yapan.*

f.+e 31a/12

[=1]

fāḥir *Ar. Övünen.*

f.+edür 31a/14

[=1]	f. 20b/5, 21b/9, 23a/4, 27b/14, 38b/10, 42a/12, 48b/6, 48b/6
fāḥr <i>Ar. İftihar, gurur.</i>	
f.-i ʿālem 10b/12	f.+den 23a/5
[=1]	f.+dür 19a/4, 37a/3
fāʿil <i>Ar. Bir işi yapam kimse.</i>	f.ol- <i>Yok olmak.</i> 21b/6, 26a/1, 36a/13
f. 10b/4	f.+ye 24b/11
f.+ile 10b/1	[=15]
[=2]	fāriğ <i>Ar. Vazgeçmiş.</i>
fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün <i>Ar. Aruzun remel bahri kalıplarından biri.</i>	f.ḳıl- 17b/10
f. 35b/16	f.ol- <i>Vazgeçmek.</i> 17b/7, 27a/7
[=1]	[=3]
fāʾiz <i>Ar. Çoğalma.</i>	fārisī <i>Far. Farsça.</i>
f.ol- <i>Çoğalmak.</i> 39a/3	f.+den 4a/13
[=1]	[=1]
fakīh aḥmed sultān <i>Ar. Konya şehrinin sultanı.</i>	farḳ <i>Ar. 1. Başkalık.</i>
f. 7b/10	f.ed-/id- <i>Var olduğunu görmek.</i> 10b/11, 42b/15
f.+dı 7a/9	f.eyle- <i>Var olduğunu görmek.</i> 11b/2
[=2]	f.ol- <i>Ayırt edilmek.</i> 41b/9
fakīr <i>Ar. Zavallı, çaresiz.</i>	<i>2. En üst, en tepe.</i>
f.+ün 5a/6	f.-ı eflāk 19a/10
[=1]	[=5]
fānī <i>Ar. Ölümlü, sonlu.</i>	fars <i>Far. İran.</i>

f.+uñ 15b/2	[=5]
[=1]	fāzıl <i>Ar. Fazilet sahibi, erdemli.</i>
fāsid <i>Ar. Bozuk, kötü.</i>	f. 23b/15
f.ol- <i>Bozulmak.</i> 21b/4	f.+dur 8b/10
[=1]	[=2]
fāside <i>Ar. Bozuk, kötü.</i>	fāzılān <i>Ar. Faziletli.</i>
f.+nün 18b/4	f. 8b/4
[=1]	[=1]
faşl <i>Ar. 1. Ayırma.</i>	fazilet <i>Ar. Erdem.</i>
f. 11b/1, 11b/1	f.+le 4b/14
2. Bölüm.	[=1]
f. 17a/12, 18a/13, 19a/12, 20b/7, 22a/1, 23b/1, 25a/1, 28a/12, 29a/13, 30a/9, 32b/8, 34a/1, 35b/3, 39a/9, 41b/6, 43a/10, 45a/3, 49a/4	feh̄m <i>Ar. Anlayış, idrak.</i>
f.+ı 48a/15	f. 18a/12
f.+la 5b/5	f.id- <i>Anlamak, idrak etmek.</i>
[=22]	25a/6
fāzāil <i>Ar. Faziletler.</i>	[=2]
f. 23b/14, 43a/4	fe-keyfe <i>Ar. Nasıl?</i>
f.-i insānī 42b/11	f. 10b/3
f.-i kuvvet 22a/6	[=1]
f.+i 9b/15	felāsefe <i>Yun. Felsefe.</i>
f.+ler 22a/10	f. 8b/11
	[=1]
	felāsife <i>Ar. Filozoflar.</i>
	f.+dür 28a/18

f.+nün 28a/18	8a/10, 8a/10
[=2]	f.+da 37a/3
felek <i>Ar. 1. Gökyüzü.</i>	[=10]
f. 12a/14, 12a/14, 15a/9, 15a/9, 20b/6, 21b/11, 30a/5, 31a/10, 38b/9	fer' <i>Ar. Dal.</i>
f.-i muhîit 18b/1, 18a/5, 18b/6	f.+dür 14a/11
f.+den 19a/11, 32b/7	[=1]
f.+dürür 34b/8	ferâgat <i>Ar. El çekme.</i>
<i>2. Dünya.</i>	f. 23a/12
f.+de 13b/5	[=1]
f.+(g)in 12a/13	ferah <i>Ar. Rahat ve huzurlu.</i>
<i>3. Gök katlarından her biri.</i>	f. 35b/4, 35b/9, 39a/10, 48a/1, 48a/10, 48a/6
f.-i kamer 6a/13, 13b/6, 18b/4, 45a/3, 45a/5, 45a/7, 45b/2	f.kıl- 48a/14
[=24]	f.ol- 37b/4
felekiyye <i>Ar. Feleğe mensup.</i>	[=8]
f. 13a/14	ferâset <i>Ar. Anlayış.</i>
[=1]	f.+de 4b/11
fenâ <i>Ar. 1. Ölümlülük, fanîlik.</i>	[=1]
f. 2a/4	ferişte <i>Far. Melek.</i>
f.+dan 34a/8	f. 33b/8
f.+ya 6a/15, 46b/7, 46b/9	[=1]
f.+yı 34a/10, 34a/13	fermân <i>Ar. Emir.</i>
<i>2. Yokluk.</i>	f.+ınuğdur 18a/11
	[=1]

ferş *Ar. Yeryüzü.*

f. 18a/10

f.+e 44b/8

[=2]

fesād *Ar. 1. Bozulma.*

f. 12a/8, 24b/8, 38b/10, 38b/10,
45b/5

f.+a 37a/2

f.+da 45b/10, 45b/9

f.+dadurur 45a/8

f.+dur 12a/5

2. Kötülük.

f.+ın 39a/13

f.ed- 39b/4

[=12]

feşāḥat *Ar. Kusursuz ve etkileyici söz söyleme.*

f.+de 4b/12

f.+ına 11a/3

[=2]

fevc *Ar. Dalga.*

f. 1b/1, 1b/1

[=2]

fevt *Ar. 1. Ölüm.*

f.ol- *Ölmek.*

25b/7

2. Kaybetme, yitirme.

f.ol- 25a/13, 25b/6, 25b/13,
40b/9, 40b/10, 44a/15

[=7]

feylaḥ *Ar. İpek.*

f. 3b/14

[=1]

feyz *Ar. Bağış, ihsan.*

f.eyle- 18b/2

[=1]

fısk *Ar. Günah işlemekte ısrarcı olma.*

f. 44b/4

[=1]

fī *Ar. “+da, içinde”*

f. 23b/1, 29a/12 30a/8, 34b/10,
49b/2

f.+le 22a/6

[=5]

fihrisṭ *Far. Bir eserin içindekiler bölümü.*

f.-i ebvāb 5b/1, 5b/3, 6b/10

[=3]

fıkr *Ar. Düşünce.*

f. 1b/13, 16b/1, 16b/1, 46a/15,
46a/4

f.-i müşîr 4b/10

f.-i ʔarîḳ 24a/9

f.+inde 2a/2

f.+nüñ 43b/4

f.+in ḳıl- 46a/4, 46b/2

f.et-/it- 19b/8, 41a/5, 43b/15

f.eyle- 44a/13, 46a/3

f.kıl- 19b/15, 19b/15, 19b/2,
23a/14, 28b/6

[=21]

ff‘1 *Ar. Eylem.*

f.+dür 16b/2

f.+e 6a/5, 17b/15, 28a/13, 28a/15

f.+i 10b/1, 10b/1, 10b/3, 10b/4,
10b/5, 10b/6

f.+ile 2a/1

f.+ine 10b/6

f.+ler 17b/15

f.+lerinden 16b/1

[=15]

firāṣ-bār-gāh *Ar.-Far.-Far. Yaygı, döşek
serme yeri.*

f. 3a/8

[=1]

fırdevs *Far. 1. Cennet.*

f. 3a/12, 3b/14, 28b/13, 43a/9

f.-i a‘lā 28b/15

2. Bahçe.

f.-i cennet 46b/5

[=6]

fırdevsî *Far. Firdevsî-i Tavîl lakabıyla
anılan Osmanlı müellifi.*

f. 2a/8, 5a/5, 5a/6

f.+nüñ 20a/13, 35b/2, 39a/2,
43a/7, 45a/1, 49a/2

f.+yi 6b/14

[=10]

fitil *Ar. Mumun yanmasını sağlayan ip
veya şerit.*

f.+i 36a/11

f.+ine 36a/10

f.+le 36a/7

[=3]

furḳān *Ar. Kur‘ân-ı Kerîm.*

f. 3b/13

f.-ı ‘āẓîm 40a/6

[=2]

fūzalā *Ar. Faziletli kimseler.*

f. 8b/3

f.+dan 4a/12

f.+nuḡ 4b/7

[=3]

fūṣḥat *Ar. Genişlik, açıklık.*

f.+ine 20a/4

[=1]

fütūḥ *Ar. Fetihler.*

f. 19a/5, 21b/7, 24b/2

[=3]

fütüvvet *Ar. Cömertlik.*

f. 3b/5

[=1]

-G-

ḡabrā *Ar. Yeryüzü.*

ḡ.+sıdur 1b/10

[=1]

ḡaffār *Ar. “Kullarını affeden” anlamına gelen Allah’ın isimlerinden biri.*

ḡ. 1b/7

[=1]

ḡafūr *Ar. “Çok şefkat gösteren” anlamına gelen Allah’ın isimlerinden biri.*

ḡ. 43b/13

[=1]

ḡāfil *Ar. Gaflet içinde bulunan, düşüncesiz, basiretsiz.*

ḡ.ol- *Habersiz bulunmak.* 21a/14,

21a/5, 22b/6

[=3]

ḡaflet *Ar. Gâfillik, düşüncesizlik, basiretsizlik.*

ḡ.+den 21b/14

[=1]

ḡāh/geh *Far. Bazen, bazı zaman.*

g. 23a/10, 23a/10, 23a/12, 23a/12, 37b/4, 37b/4, 48b/13, 48b/13

[=8]

ḡāhī *Far. Bazen, ara sıra.*

g. 23a/11

[=1]

ḡā’ib *Ar. Gözle görülmeyen.*

ḡ. 40b/4

ḡ.+dür 33a/14

[=2]

ġa'it *Ar. İnsan dışkısı.*

ġ. 30b/2, 36b/13

[=2]

ġaleyān *Ar. Coşkunluk, taşkınlık.*

ġ.+ı 15b/5

ġ.id- *Coşmak, kaynamak.* 15b/3

[=2]

ġālib *Ar. Üstün gelen.*

ġ.ol- *Üstün gelmek.* 13a/11,
13a/12, 13a/14, 13a/15, 13a/8, 13a/9,
13b/2

[=7]

ġalīz *Ar. Yoğun.*

ġ. 12b/13

[=1]

ġam *Ar. Üzüntü, tasa, keder.*

ġ. 20a/12, 35b/4, 35b/9, 38a/8,
39a/10, 40b/14

ġ.çek- *Üzülmek.* 19a/1, 41b/4

ġ.ol- 42a/2

[=9]

ġam-ġin *Ar.-Far. Gamlı, üzüntülü.*

ġ. 48a/10, 48a/8

[=2]

ġanī *Ar. Zengin.*

ġ.ol- 27a/6

[=1]

ġarā'ib *Ar. Tuhaf şeyler.*

ġ.+i 19b/3

[=1]

ġaraż *Ar. Maksat.*

ġ. 6a/6, 17a/13, 29a/13, 29a/15,
33a/2, 45a/2

ġ.-ı aşı 5b/12

[=6]

ġarb *Ar. Batı.*

ġ. 12b/14

[=1]

ġarīb *Ar. Kolay anlaşılmayan.*

ġ.+dürür 31a/11

[=1]

ġarīblik *Ar. Tuhaflik.*

ġ. 31a/11

[=1]

ġarķ *Ar. Boğulma.*

ġ.ol- *Boğulmak.* 21a/3, 43b/7

[=2]

ġavā *Ar. Azgınlık.*

ğ. 49b/11

[=1]

ğayb *Ar. Gözle görülmeyen.*

ğ.-ı şehâdet 20b/3

ğ.+dan 1b/8, 27b/8

ğ.+ının 24a/10

[=4]

ğāyet *Ar. 1. Çok, pek, son derece.*

ğ. 2b/10, 7a/6, 9a/12, 19b/7,
19b/15, 20a/6, 25a/12, 28b/6, 28b/10

2. Nihayet, son.

ğ. 34a/15

ğ.+i 23b/7

ğ.+idürür 23b/8

ğ.+ine 18b/5, 22a/9

ğ.+inün 23b/6

[=15]

ğayr/ ğayrı *Ar. Başka, +dan başka.*

ğ. 9a/11, 9a/12, 9a/14, 9a/9,
9b/15, 10a/13, 10b/3, 12b/1, 21a/6,
36a/4, 43b/3

ğ.-ı mer'î 9a/5

ğ.-ı maḥsūsa 9a/6

ğ.-ı şüret 16a/12

ğ.-ı tıybu'r-rāyiḥa 47b/6

ğ.+da 11b/3, 16a/6

g.+dan 11a/15

ğ.+ını 11b/5

ğ.+na 11a/15

ğ.+sı 37a/3

ğ.+ya 2a/6, 9a/13

[=23]

ğāzab *Ar. Öfke, kızgınlık.*

ğ. 35a/8, 42a/1

ğ.-ı nār 41b/14

ğ.+a 42a/3

ğ.+uḥ 41b/15

[=5]

ğāzabiyye *Ar. Öfkeyle ilgili.*

ğ. 49b/9, 49b/12

[=2]

geç- *1. Bir yerden başka bir yere gitmek.*

g.-ecek 25a/9

g.-en 25b/12

g.-enler 25b/11

g.-enlerle 24a/11

g.-se 30a/13

2. *Vazgeçmek.*

g. 24b/7, 39a/8

g.-e 28b/1

g.-er 33b/14

g.-üp 28a/14

3. *Bir hâle dönüşmek.*

27b/7, 27b/7

[=12]

gel- 1. *Ulaşmak, varmak.*

g.-en 7b/14, 8a/1

g.-mişdi 8a/2

g.-se 25b/12

g.-üp 7a/15

g.-üpdür 7b/2

g.-üpsin 30a/2

g.-ürler 44a/10

g.-ürsin 8a/9

2. *Doğmak, ortaya çıkmak.*

g.-di 4a/1, 17a/10

g.-dügi 22b/1, 23b/7

g.-düm 8a/10

g.-dün 23a/6, 30a/3

g.-en 40b/14

g.-icek 10b/13

g.-inceye 40b/4

g.-mekden 32a/13

g.-se 22b/7

g.-sün 18a/3, 22a/6

g.-üp 24b/4, 37a/2

g.-ür 26b/11, 34b/13

3. *Zannedilmek, sanılmak.*

g.-mesün 20a/13

[=28]

geliş *Gelme işi.*

g.+ün 32a/13

[=1]

gemi *Su üstünde giden taşıt.*

g. 25a/7

g.+de 25a/7

g.+den 25a/12

[=3]

gemici *Gemide çalışan ya da gemiyi işleten kimse.*

g. 25a/7

[=1]

ger *Far. Eğer.*

g. 6b/11, 15a/7, 19a/1, 1b/7,
2b/12, 2b/12, 2b/13, 41b/4, 46b/4, 48b/7

[=10]

gerçi *Far. Aslında.*

g. 7b/13, 20a/11, 21b/6, 35a/1,
41a/1

[=5]

gerdiş *Far. Devretme.*

g. 23a/12

[=1]

gerek- *Lazım gelmek.*

g. 8b/6, 8a/7, 10b/6, 27a/14,
27b/15, 28b/11, 36a/3, 38b/5

g.+dür 20a/8

g+(g)i 29b/2

[=10]

gerek *“Hem” sözcüğü gibi başına geldiği
kelimelerin hepsinin birden
düşünüldüğünü anlatır.*

g.+se 39b/10, 39b/10, 39b/9,
39b/9

[=4]

gereklü *İhtiyaç duyulan.*

g.+dür 33b/11

[=1]

gerü *Tekrar.*

g. 15b/4, 15b/5, 18b/6, 38a/1,
42a/11, 42a/12, 42b/1, 42b/8

[=8]

getür- *Bulunulan yere gelmesini
sağlamak.*

g.-di 7b/7

g.-mişdür 31a/6

2. Eriştirmek, ulaştırmak.

g.-di 32a/12

[=3]

gevdn *Far. Ahmak.*

g. 32a/10

[=1]

gevheri *Far. Mücevherle, cevherle ilgili.*

g. 21b/8

[=1]

gey- *Bir şeyi vücuduna geçirmek.*

g.-miş 1b/14

[=1]

ğıdā *Ar. Besin.*

ğ. 36a/12, 36a/14, 49b/11

ğ.+sı 36a/7, 40b/10, 40b/9

ğ.+sıdur 15b/9

[=7]

ġilmān *Ar. 1. Köleler.*

ġ.+ına 29b/3

2. Cennette hizmet eden delikanlılar.

ġ.+lar 44a/6

[=2]

ġış *Ar. Saf olmama.*

ġ.+ını 36a/4

[=1]

ġıṭā *Ar. Örtü, perde.*

ġ.+dur 16b/7

[=1]

ġıylān *Ar. Hayaletler.*

ġ. 11b/9, 11b/10

[=1]

ġibi *Benzer.*

g. 10a/10, 10a/10, 10a/10, 10a/11, 10a/11, 10a/12, 10a/12, 10a/2, 10b/7, 17b/4, 20a/10, 20b/6, 21b/4, 28b/1, 29a/6, 29b/2, 30b/11, 32b/13, 34b/6, 36b/12, 36b/12, 36b/13, 38b/8, 43b/11, 45b/14, 45b/14, 45b/15, 45b/15, 45b/15, 46a/1, 46a/11, 47b/11, 48a/14, 48a/8, 49a/12

g.+dür 9a/13, 9a/14, 12b/3, 20a/9, 20a/9, 22b/1, 24a/2, 25a/10, 25a/10, 25a/7, 25a/7, 25a/8, 25a/8, 25a/9, 25b/10, 25b/11, 26b/10, 26b/10, 26b/11, 26b/6, 26b/6, 26b/8, 26b/8, 26b/9, 27a/4, 27a/4, 27a/5, 30b/1, 30b/9, 31a/2, 31a/5, 31a/7, 36a/7, 47b/13, 47b/6, 47b/8, 48a/4

g.+dürür 31a/11

[=73]

ġice *Güneş battıktan güneş doğana kadar geçen süre.*

g.+de 15b/2, 30b/9

g.+si 7a/6, 7a/10

[=4]

ġidiş *Gitme işi.*

g.+üñ 32a/13

[=1]

ġin *Geniş.*

g. 43b/8

[=1]

ġine *Yine, tekrar.*

g. 2a/13, 2a/14, 2b/3

[=3]

ġir- *1. Dışarıdan içeriye varmak, dahil olmak.*

g.-er 38b/11

g.-mek 25a/13, 25b/12

[=3]

girye *Far. Gözyaşı.*

g.+dür 12b/3

[=1]

git- *1. Bir yerden başka bir yere varmak.*

g.-(d)emez 33b/10

g.-(d)esün 27b/15, 38b/8, 46b/3

g.-(d)ersin 8a/9

g.-(d)erüm 8a/10

g.-mekde 37a/2

2. Kaybolmak, ortadan kalkmak.

g.-di 47b/12

g.-düğini 19b/8

g.-mese 27b/9

g.-(d)üp 15b/5

3. Seçip o doğrultuda ilerlemek.

g.-dügin 19b/11

[=12]

giydür- *Giyimini sağlamak.*

g.-üp 9a/13

[=1]

gizle- *Görünmeyecek hâle getirmek, saklamak.*

g.-mişdür 35a/7

[=1]

gizlen- *Görünmeyecek biçimde saklanmak.*

g.-mez 1a/8

[=1]

gizli *Açıkça bilinmeyen, görülmeyen.*

g.+dür 35a/6

[=1]

gök *Yeryüzünün üzerini kubbe gibi kaplayan boşluk, sema.*

g.+den 17a/10, 32a/15

[=2]

gökçek *Güzel.*

g. 28b/10, 31b/8

[=2]

gölge *Güneş ışınlarından korunulacak yer.*

g. 37a/15

[=1]

gönül *İyi ve kötü bütün duyguların kaynağı kabul edilen kalbin manevi tarafı.*

g.+i (gönlü) 25a/6, 42b/3

g.+ün (gönlü) 9a/3

g.+üni (gönlü) 32a/3

[=4]

gör- 1. *Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak.*

g.-di 7b/6

g.-di 48a/9

g.-düğüne 48a/10

g.-icek 7b/15

g.-ine 39a/4

g.-inen 44b/13, 44b/15

g.-meye 27b/9, 48b/9

g.-mezmişün 30b/2

g.-se 20a/3

g.-ür 44a/8, 44b/11, 44b/11

g.-ürler 44a/8

g.-ürsün 44b/10

2. *Bakmak.*

g.-ün 7b/5

3. *Değerlendirmek, öyle kabul etmek.*

g.-diler 34a/9

g.-düklerinün 6a/9, 34a/1, 34a/13

g.-ürler 18b/13, 34b/3

g.-üp 34a/5, 34a/7, 34b/12, 35b/6

4. *Yaşamak.*

g.-düğü 6a/10, 36a/2

g.-ür 34b/14

5. *Anlamak.*

g. 44b/12

g.-esün 48b/8

g.-ür 19b/5, 36a/1

g.-ürsün 21b/3

g.-mek g. 28b/11

g.-mez 22b/2, 22b/3

g.-esün 32a/6

6. *Yapmak.*

g.-ür 19b/15, 41b/4

7. *Bir şeyin karşılığını almak.*

g.-ür 20a/7

8. *Maruz kalmak.*

g.-dün 23a/10

g.-meye 48b/9

g.-ür 46a/8

9. *Bulmak, karşılaşmak.*

g.-ür 46a/8, 46b/11

[=46]	2. <i>Bakış açısı.</i>
görüş- <i>Birbirini görmek.</i>	g.+ile 6b/11, 46a/8
g.-diler 7b/12	g.+iyle 25b/2, 46b/11
g.-medi 7b/12	g.+le 7b/8
[=2]	[=9]
göster- <i>Bir hâli bir niteliği ortaya koymak.</i>	gözet- 1. <i>Aramak.</i>
g.-üp 4b/3	g.-dün 23a/8
[=1]	2. <i>Dikkat etmek, önem vermek.</i>
götür- 1. <i>Onunla beraber gitmek.</i>	g.-mez 31a/2
g.-diler 7b/7	[=2]
2. <i>Sevketmek.</i>	gözle- <i>Önem vermek.</i>
g.-ür 42a/3	g. 46a/14
[=2]	g.-me 46a/15
göyün-/göynü- 1. <i>Olgunlaşmak.</i>	[=2]
g.-r 41a/11	gudürân <i>Ar. Sel ile ortaya çıkan su birikintileri.</i>
2. <i>Yanmak.</i>	ğ. 15a/4, 15a/5
g.-ür (göynilür) 19b/6	[=2]
[=2]	ğulām <i>Ar. Köle.</i>
göz 1. <i>Görme organı.</i>	ğ. 29b/15
g.+i 25a/6	[=1]
g.+lerin 1a/11	ğusl <i>Ar. Yıkanma.</i>
g.+lerün 44b/11	ğ.+ında 30b/6
g.+ün 18b/15	[=1]

gūṣ *Far. Kulak.*

g.-ı ḥaḳīḳat 3a/12

g.ed- *Dinlemek.* 35b/2

[=1]

[=1]

gūlṣen *Far. Gül bahçesi.*

gūyā *Far. Sanki.*

g.+in 28b/15, 41b/1

g. 30b/13, 49a/13

[=2]

[=2]

gūlzār *Far. Gül bahçesi.*

gūyā *Far. Söyleyen.*

g.-ı risālet 3b/5

g. 1b/4, 1b/13

g.-ı na^cīm 24b/15

[=2]

g.+ıdı 41a/2

ğuyūbu'l-cesed *Ar. Bedenlerin gaybı, bilinmeyen.*

g.+ına 29a/11, 33b/8

g.+i 30a/8

[=5]

[=1]

gūmān *Far. Şüphe.*

gūher *Far. 1. Bir şeyin özü.*

g. 10b/9, 21b/6, 44b/7

g. 29a/1

[=3]

2. *Cevher.*

gūn *1. Güneş.*

g.+çün 4a/4

g. 12b/14, 12b/14

g.+dür 29a/3

2. *24 saatlik süre.*

g.+dürür 32a/10

g.+de 15b/2, 38b/11

[=4]

3. *Zaman.*

g.+de 9b/10

gūl *Far. Gül ağacının çiçeği.*

[=5]

g.+leridür 24b/13, 38b/15

[=2]

gündüz *Güneşin doğuşuyla batışı arasındaki süre.*

gūlistān *Far. Gül bahçesi.*

g. 20a/15, 20b/1

g.+de 30b/9
[=3]
güneş *Işık ve ısı veren gök cismi.*
g.+densin 20a/15
[=1]
güzāf *Far. Boş, anlamsız söz.*
g. 2a/6
[=1]
güzer *Far. Geçme, geçiş.*
g. 19a/11
g. eyle- *Geçmek.* 23a/5, 38b/14,
46a/11
g. kıl- *Geçmek.* 30a/5, 32b/7,
41b/3
[=7]
-H-
ḥāb *Far. Uyku.*
ḥ.-ı ğaflet 21b/14
[=1]
habbe *Ar. Tahıl tanesi.*
ḥ.+si 40b/8
[=1]
haber *Ar. Bir olgu veya olay üzerine sahip olunan bilgi.*

ḥ.aç- 5b/10, 11a/1
ḥ.vir- *Bir şey hakkında bilgi vermek.* 16b/3, 17a/14, 17a/15, 18a/15, 19a/14, 20b/9, 22a/3, 23b/3, 25a/3, 26b/4, 28a/14, 29a/14, 30a/10, 34a/5, 35b/9, 39a/12, 41b/9, 43a/12, 44a/1, 49a/14, 45a/5, 46b/8, 49a/6
[=26]
habīb *Ar. “Allahın sevgilisi” anlamında Hz. Muhammed.*
ḥ.-i hūdā 3b/6
[=1]
habīs *Ar. Kötü, alçak.*
ḥ. 26b/13
ḥ.+leri 26b/13
[=2]
hablū’l-metīn *Ar. Çok sağlam ip.*
ḥ. 3b/14
[=1]
habs *Ar. Bir yere kapatma.*
ḥ.+iyledür 49b/4
[=1]
hacāt *Ar. Hacetler, ihtiyaçlar.*
ḥ. 4b/1
[=1]

ḥācet *Ar. Gerek duyulan şey, ihtiyaç.*

ḥ. 8a/3, 36b/4

ḥ.+i 36b/3

ḥ.+in 1a/9

ḥ.ol- 38b/2

[=5]

ḥadd *Ar. Sınır.*

ḥ. 2a/3

ḥ.+den 8a/4, 8a/6

[=3]

ḥādīs *Ar. Meydana çıkan.*

ḥ.ol- 14a/10, 14a/12, 14b/2,
36a/5

[=4]

ḥāfız *Ar. Koruyan.*

ḥ. 5a/5

[=1]

ḥafī *Ar. Gizli.*

ḥ. 47b/3

[=1]

ḥafif *Ar. 1. Ağırılığı az olan.*

ḥ. 23a/11

2. Etkisi az olan.

ḥ. 29a/3

ḥ.+dür 12b/9

[=3]

ḥā'il *Ar. Engel.*

ḥ.ol- *Engellemek.* 31a/8

[=1]

ḥakk *Ar. 1. Allah.*

ḥ. 1b/9, 2a/3, 4a/7, 5a/4, 7a/4,
10b/11, 10b/12, 18a/9, 20b/1, 30b/12,
32a/3, 33a/8, 33b/5, 33b/7, 35a/3, 39a/3,
44b/3, 44b/11, 44b/13

ḥ.+a 16b/9, 21b/13, 22b/14,
23a/10, 23a/13, 23a/15, 23a/3, 24b/5,
26a/15, 27b/12, 27b/15, 29a/10, 29b/13,
30a/7, 32a/1, 33b/12, 33b/6, 33b/9,
35a/12, 38b/5, 41b/5, 43a/1, 43a/3,
43a/7, 44b/14, 45a/1, 48b/15

ḥ.+da 6b/15

ḥ.+dan 10b/13, 10b/14, 20b/3,
23a/7, 24b/2, 26a/7, 27b/13, 33a/6,
33b/5, 37a/3, 39a/6, 39a/8

ḥ+dur 27b/8

ḥ.+dururlar 33b/3

ḥ.+ı 9b/4, 32a/8, 32a/8, 24a/11,
29a/7, 29b/12, 32a/7, 32a/8, 33b/13,
39a/8, 42b/14, 42b/15, 44b/6, 46a/14

ḥ.+ın 35a/2

ḥ.+la 21b/12, 48b/7

h.+uḡ 1b/15, 15b/8, 18b/15,
23a/2, 26a/5, 26a/11, 26a/12, 29b/12,
34b/15, 35a/4, 39a/4, 39a/12, 46b/1

2. Doğru, gerçek.

h.+dur 18b/10

h.+ı 32a/8

[=92]

ḥāk *Far. Toprak.*

ḥ. 30a/6, 41a/1

ḥ-i beşer 1b/13

ḥ.-i pāy 5a/11

ḥ.-i şaḳīl 29a/1

ḥ.+a 30a/4

ḥ.+i 39a/13

ḥ.+ile 32a/4

[=8]

ḥākān *Far. Hükümdar.*

ḥ.-ı bī-bedel 7a/4

[=1]

ḥākāyık *Ar. Hakikatler, gerçekler.*

h.+dur 6b/13

h.+ın 44a/3

h.+ından 25b/3

h.+ını 25b/2, 40a/3

h.+uḡ 4a/12

[=6]

ḥakikat *Ar. Gerçek.*

h. 3a/13, 6b/11, 8b/7, 43a/1

h.-i ḥāl 32b/14

h.+de 10b/4, 30b/1

h.+ine 38a/6

h.+ini 33a/15, 44b/2

[=10]

ḥakikī *Ar. İnkâr edilemeyecek biçimde
var olan, gerçek.*

h. 25b/2, 47b/2

[=2]

ḥākım *Ar. Hükmeden, egemen.*

ḥ.ol- *Hükmetmek.* 17b/11

[=1]

ḥakır *Ar. Değersiz.*

h. 6b/15

h.+üḡ 5a/6

[=2]

ḥakında *Hususunda, ona dair.*

h.+ında 21a/13, 30b/12, 39b/14

[=3]

ḥāl *Ar. 1. Bir şeyin bulunduğu durum.*

h. 10a/9, 32a/14, 39b/3, 40b/1,
41b/9, 47b/14

h.-i hayāt 7a/5

h.+e 39b/1

h.+i 20a/9, 21b/4, 22a/15, 22b/1,
22b/2, 42b/2

h.+ine 19b/15, 34b/11

h.+ini 20a/8, 31b/1, 46a/2

h.+iyle 22a/15

h.+lerden 19b/11

h.+leri 12a/6, 28a/9, 34b/3

h.+lerin 46a/4

h.+lerinden 22b/6

2. Allah'ın lutfuyla kalbe gelen
anlam.

h. 1b/4, 30b/15, 41b/9

h.+den 32b/15, 34b/10

h.+e 41b/6

h.+ıla 6a/12

3. Zaman.

h.+de 9b/2, 20a/3, 26b/4

h.+inde 19b/5, 19b/6, 19b/6

4. Tutum, davranış.

h.+i 38b/12, 48a/9

h.+ine 48a/10

5. Güç, takat.

h.+üm 5a/8

[=42]

hāl' Ar. Çıkarılma.

h. ol- 12a/8

[=1]

hālā Ar. Bu zamana kadar, halen, henüz.

h. 38a/7

[=1]

halel Ar. Bozukluk.

h. 19a/3, 48b/10

[=2]

hālālet Ar. Yakınlık.

h.+inde 14b/4

[=1]

hālāş Ar. Kurtuluş.

h. 47a/10

h.ed- Kurtarmak. 25a/11

h.eyle- Kurtarmak. 24b/5

h.ol- Kurtulmak. 46a/9

[=4]

hālāyık Ar. İnsanlar.

h. 4a/7

[=1]

hāle *Ar. Bir nesnenin etrafını çevreleyen daire.*

h. 14a/14, 14a/15, 22a/12

[=3]

hālīk *Ar. Yaratan.*

h. 18a/8

h.+a 29a/8

h.+uḡ 18a/10

[=3]

hālī *Ar. Tenha.*

h. 10a/15

h. ol- 9b/10, 19a/5, 47b/5, 48a/13

h.+durur 21b/3

[=6]

ḡalīfe *Ar. Allah'ın vekili.*

h. 20b/3

[=1]

ḡalīl *Ar. Sadık dost (Hz. İbrahim).*

h. 46b/13

[=1]

ḡalk *Ar. Yaratma.*

h.-ı cedīd 20a/13

h.+ını 19b/13

h.+lansa 25b/1

h.+uḡ 31a/7

ḡ.et- *Yaratmak.* 9b/10

ḡ.eyle- *Yaratmak.* 9b/11

[=6]

ḡall *Ar. Çözme.*

h. 17a/7

[=1]

ḡallāk *Ar. Yaratan, Allah.*

h.-ı 'ālem 1b/9

h.-ı dehr 35a/15

[=2]

ḡallāl *Ar. Çözen.*

h.-ı tılsım 3a/7

[=1]

ḡalvet *Ar. Bir hücreye kapanıp zikir ve ibadetle meşgul olma.*

h.+de 4b/3

[=1]

ḡām *Far. Tabi' halde bulunan.*

h.+dadur 42a/11, 42b/2

[=2]

ḡamd *Ar. Şükür.*

ḥ. 1a/3	ḥarāb-ābād <i>Ar.-Far. Dünya.</i>
ḥ.kıl- <i>Şükretmek.</i> 19a/9	ḥ.+ı 2b/3
[=2]	[=1]
ḥamūl <i>Ar. Çok sabırlı.</i>	ḥarāret <i>Ar. 1. Sıcaklık.</i>
ḥ.+dür 11b/10	h. 11b/8, 11b/8, 13b/15, 15b/10, 36a/14, 37a/13, 41b/15, 42a/4
[=1]	
ḥān <i>Devlet başkanlarına verilen unvan.</i>	ḥ.+dür 41b/14
ḥ. 48b/11	ḥ.+i 11b/9, 36a/7
ḥ.+dur 5a/2	ḥ.+le 37b/4
[=2]	ḥ.+üñ 11b/10, 37a/15
ḥanīf <i>Ar. Allah'ın birliğine inanan kimse.</i>	2. Susuzluk.
ḥ. 35a/4	ḥ.+i 36b/2
[=1]	[=15]
ḥannān <i>Ar. "Çok merhametli" anlamına gelen Allah'ın sıfatlarından biri.</i>	ḥarekāt <i>Ar. Hareketler.</i>
ḥ. 43b/14	ḥ. 12a/4, 12a/4, 49b/12
[=1]	ḥ.-ı felek 12a/13
ḥār <i>Far. Diken.</i>	[=4]
ḥ. 46a/13	ḥareket <i>Ar. Bir cismin durumunun ve yerinin değişmesi.</i>
[=1]	ḥ. 37a/11
ḥar <i>Ar. Sıcaklık.</i>	ḥ.+e 37b/6
ḥ.-ı hevā 13b/6	ḥ.+i 37a/8, 37a/8, 43b/6
[=1]	ḥ.+indür 14b/11
	ḥ. et- 37a/10

[=7]
ḥāric *Ar. Bir şeyin dışında kalan.*

ḥ. ol- 41b/13

[=1]

ḥarīm *Ar. Kutsal yer.*

ḥ. 1b/11, 1b/14

[=2]

ḥāṣ *Ar. Bir şeye mahsus, ona özgü.*

ḥ. ol- 39a/8

[=1]

ḥaseb *Ar. Nitelik, özellik.*

ḥ.iyle 38b/3, 38b/4

[=2]

ḥased *Ar. Kıskançlık.*

ḥ. 40a/2, 40a/5

ḥ.+den 22b/1

ḥ.+idürür 39b/2

ḥ.+inden 16b/13

ḥ. et- *Kıskanmak.* 46a/5

[=6]

ḥasf *Far. Yere batmak.*

ḥ. 14b/11

[=1]

ḥāṣıl *Ar. Ortaya çıkan.*

ḥ.+a 19a/5

ḥ.+uḡ 24b/3

ḥ. ed-/et- *Elde etmek.* 8b/2, 29a/7

ḥ. ol- *Ortaya çıkmak.* 12a/3, 14b/1, 23b/9, 24a/6, 36a/11, 37a/1, 37a/9, 37a/14

[=12]

ḥāṣṣa *Ar. Bir kimseye mahsus olan hâl.*

ḥ. 11b/2, 11b/3

[=2]

ḥassās *Ar. Dış dünyadan gelen etkileri algılayabilen.*

ḥ.+dur 16a/3

[=1]

ḥāṣṣü'l-ḥavāṣ *Ar. Ariflerin en seçkini.*

ḥ. 24b/5

[=1]

ḥāṣāk *Far. Çöp.*

ḥ. 46a/13

[=1]

ḥaṣerāt *Ar. Böcekler.*

ḥ. 38a/12

[=1]

ḥaṣr *Ar. Ölülerin tekrar dirilmesi.*

ḥ. 33b/1

[=1]

ḥaṭ *Ar. 1. Yazı.*

ḥ. 28b/1

2. Yüzde biten tüyler.

ḥ.+ı 3b/13

[=2]

ḥaṭā *Ar. Suç, kabahat.*

ḥ.+ya 43a/14

[=1]

ḥaṭar *Ar. Tehlike.*

ḥ. 43a/2

[=1]

ḥātem *Ar. Mühür.*

ḥ.-i nigīn 3b/4

ḥ.-i ṣānī 4b/15

[=2]

ḥātemü'n-nebiyyin *Ar. Peygamberlerin sonuncusu (Hz. Muhammed).*

ḥ. 3a/1, 3a/15

[=2]

ḥāṭır *Ar. Gönül.*

ḥ. 41b/12

ḥ.+dan 5a/5

ḥ.+uḡda 26a/14

[=3]

ḥaṭır *Ar. Gönül.*

ḥ. 28b/6

[=1]

ḥattā *Ar. Bile, dahi, üstelik.*

ḥ. 31b/1, 36b/4, 43b/3, 43b/4

[=4]

ḥātūn *Far. Kadın.*

ḥ. 39b/11

ḥ.+laruḡ 26b/6

[=2]

ḥavāli *Ar. Çevre, civar.*

ḥ.+sini 12b/12

[=1]

ḥavāss *Ar. Duyular.*

ḥ. 20b/13, 24a/9

ḥ.+ı 37b/13

h.+uḡ 20b/14

[=4]

ḥavāyic *Ar. İhtiyaçlar.*

ḥ.+ine 40b/2

[=1]	ḥ.-ı rūḥānī 21a/14
ḥāver <i>Far. Güneşin doğduğu taraf.</i>	ḥ.-ı uḥrevī 21a/14
ḥ.+i 20b/1	ḥ.+a 5b/13, 19a/12, 19a/15, 34b/12, 35b/6
[=1]	ḥ.+dan 17b/7
ḥavf <i>Ar. Korku.</i>	ḥ.+ı 18b/13, 18b/14, 18b/9, 1a/8, 20b/15, 25a/14, 33a/5, 34a/5, 34a/7
ḥ.+ından 44a/15	ḥ.+ıdurur 21a/13, 21a/14
ḥ.+ları 46a/6	ḥ.+ında 7a/5
[=2]	ḥ.+uḡ 20b/7, 20b/9, 39b/2, 5b/14
ḥāviye <i>Ar. Cehennemin yedinci tabakası.</i>	ḥ. vir- <i>Canlandırmak.</i> 32a/15
ḥ. 28b/8	[=42]
[=1]	ḥayf <i>Ar. Eyvah, yazık.</i>
ḥayāl <i>Ar. Aslı olmayan, zihinde kurulan şey.</i>	ḥ. 23a/8, 24b/15
ḥ. 46b/2	[=2]
ḥ. eyle- <i>Zihinde tasarlamak.</i>	ḥayfā <i>Ar.-Far. Yazık.</i>
16a/15	ḥ. 19a/1
[=2]	[=1]
ḥayāt <i>Ar. Yaşam.</i>	ḥayr <i>Ar. İyi, faydalı.</i>
ḥ. 1a/1, 20b/11, 21a/15, 24b/10, 24b/12, 25a/8, 35b/16, 35b/2, 38b/13, 40b/15	ḥ. 7a/7, 17a/1, 17a/1, 48b/15
ḥ.-ı cesedānī 20b/11	ḥ.+dur 42b/11
ḥ.-ı dünyāvī 21a/12, 21a/13	ḥ.+ıla 6b/14
ḥ.-ı dünyevī 21a/5, 23b/13	[=6]
ḥ.-ı ebedī 21a/5, 24a/1	ḥayrān <i>Ar. Şaşkın.</i>

h.-ı ' uķül 46b/3	[=26]
[=1]	hayvānāt <i>Ar. Hayvanlar.</i>
hayr-endiş <i>Ar.-Far. İyilik düşünen.</i>	h. 6a/9, 34a/1, 34a/5, 34a/6, 45a/10, 45a/9
h. 4b/12	h.+da 11a/9
[=1]	h.+ı 18b/8
hayret <i>Ar. Şaşkınlık.</i>	h.+uñ 34a/9, 36a/6
h.+e var- <i>Şaşırmak. 7a/12</i>	[=10]
[=1]	hayvānī <i>Ar. Hayvanlara ait.</i>
hayşiyet <i>Ar. Şeref, itibar.</i>	h. 36a/1
h.+den 10a/6, 10a/7	h.+de 34b/13
[=2]	h.+den 41a/8
hayvān <i>Ar. 1. Hareket yeteneği olan, içgüdüleriyle hareket eden canlı.</i>	h.+ye 19a/2, 19a/3, 28a/13, 36a/1
h. 10a/12, 13a/8, 13a/9, 16a/3, 16a/3, 28a/13, 36b/1, 36b/2, 36b/5, 36b/9, 37a/12, 37a/5, 37a/6, 37b/3	[=7]
h.+dur 15b/15	hayvāniyye <i>Ar. Hayvanlık.</i>
h.+la 41b/7	h. 16a/15, 39a/12, 39a/15, 40b/10, 49b/12
h.+lar 38a/12, 38a/13	[=5]
h.+laruñ 40a/13	hayy <i>Ar. Canlı, hayat sahibi.</i>
h.+uñ 28a/12, 35b/6, 36b/11, 36b/6, 37b/15	h. 1b/7, 29a/3, 49b/13
<i>2. Hayat, canlılık.</i>	h.-ı hāzır 1a/8
h.-ı ālām 47a/9	h.+dur 9b/9
h.+uñ 34b/12	h.+durur 20b/15, 31b/3
	h.+lar 1a/8

h. ol- 17b/8, 21b/1

[=10]

hazān *Far. Sonbahar.*

h. 24b/13, 38b/15, 41a/11

[=3]

hazer *Ar. Çekinme.*

h. et- *Çekinmek.* 40b/12

[=1]

hāzır *Ar. Bir işi yapmaya uygun vaziyette bulunan.*

h. 32b/13

h.+dur 1a/8

h.+durur 44b/8

h.+iken 39a/1

[=4]

hāzret *Ar. Saygı ifadesi.*

h. 3a/11, 7a/14, 7b/1, 7b/13, 35b/7, 41b/8, 46b/10

h.-i hāk 23a/7

h.-i mevlānā 10b/15, 11a/1, 17a/14, 18a/14, 19a/13, 20b/8, 25a/2, 28a/3, 29a/13, 30a/9, 34a/3, 43a/10, 45a/4, 49a/5

h.-i muḥammed 22b/10

h.-i mustafā paşa 4a/10

h.-i şallallāhü ‘aleyhi ve sellem 22b/4

h.-i şems 17a/7, 19a/15, 25a/2, 43a/11

h.-i şems-i tebrīzī 34a/2, 35b/12

h.+e 1a/3, 33b/6

h.+i 7a/15, 7b/12, 8a/15, 8b/9, 17a/14, 17a/8, 17b/1, 18b/8, 19b/12, 20b/10, 20b/9, 22a/2, 22a/3, 22a/5, 23b/2, 23b/3, 23b/4, 25a/4, 26b/3, 26b/4, 26b/5, 28b/5, 29a/14, 29a/15, 30a/12, 32b/10, 32b/14, 32b/9, 35b/13, 35b/5, 39a/10, 39a/11, 39a/15, 41b/10, 41b/7, 42a/13, 43a/13, 45a/6, 45a/7, 46b/14, 46b/8, 49a/7

h.+inden 5a/1, 32b/9, 33a/3

h.+ine 5a/3, 5b/8, 7a/1, 28a/14, 43a/11

h.+le 7a/15, 7b/1

h.+leri 17a/15

h.+lerine 35b/5

h.+lerinün 4b/8

h.+leriydi 8a/1

h.+ündür 21b/8

[=90]

hāzz *Ar. Hoşlanma, hoşla gitme.*

h.-ı rūḥānī 31b/3	2. Üstelik, bir de. 6b/12, 26a/8,
[=1]	26a/13, 29a/2, 35a/5, 35a/6, 35a/9,
hebb <i>Ar. Uykudan uyanmak.</i>	43a/5, 48a/14
h.-i şaḥv 39a/5	[=17]
[=1]	hemān <i>Far. 1. Vakit geçirmeden,</i>
hedef <i>Ar. Nişan alınan yer.</i>	<i>çabucak.</i>
h. kıl- 38b/7	h. 8b/6, 20b/4, 24b/9, 32a/2,
[=1]	41a/3
hediyye <i>Ar. Armağan.</i>	2. Sadece, yalnız.
h.+ler 44a/10	h. 2a/6
[=1]	[=6]
ḥekīm <i>Ar. Bilge.</i>	hemçü <i>Far. Gibi.</i>
h. 31a/11	h. 38b/6, 40b/15
[=1]	[=2]
helāk <i>Ar. Yok olma.</i>	hemīn <i>Far. Ancak, sadece.</i>
h. ed-/id- <i>Yok etmek.</i> 39b/14,	h. 20a/11, 20b/3
40a/14, 40b/5	[=2]
h. ol- <i>Yok olmak.</i> 33a/4, 39b/15,	hem-nefes <i>Far. Dost.</i>
40b/1	h. 19a/8
[=6]	[=1]
hem <i>Far. 1. Birden fazla şeyin birlikte</i>	henüz <i>Far. Daha, şimdiye kadar.</i>
<i>bulunduğunu ya da birlikte yapıldığını</i>	h. 7a/15
<i>bildirir.</i>	[=1]
h. 1b/13, 1b/13, 2a/4, 2a/4, 44b/9,	hep <i>Far. Hepsî, bütün.</i>
44b/9, 47b/12, 47b/13	h. 6b/13, 17a/11

[=2]

her *Far. Hepsi, bütün.*

h. 1a/3, 1a/3, 1b/3, 1b/3, 2a/10, 2a/11, 2a/13, 2a/13, 2a/14, 2a/15, 2a/2, 2b/5, 2b/5, 3b/9, 5a/5, 6b/11, 7a/12, 10a/7, 10a/8, 10b/7, 11a/9, 12a/12, 17a/9, 18a/8, 19b/9, 21b/13, 23b/5, 24b/13, 24b/14, 29b/3, 29b/4, 29b/5, 30b/1, 31b/5, 32b/13, 32b/14, 32b/4, 35b/1, 36b/8, 37b/13, 39a/5, 42a/7, 42a/9, 42b/7, 43b/10, 43b/6, 44b/10, 44b/11, 46a/7, 46b/10, 48b/4, 49b/14

[=51]

hergiz *Far. Asla.*

h. 27b/9, 35a/10

[=2]

herkankı *Far. Herhangi, rastgele.*

h. 28b/1, 29b/1

[=2]

hesāb *Ar. Öldükten sonra sorguya çekilme.*

h. 33b/1

[=1]

hevā *Ar. Oksijen, azot, asit, su buharı ve başka gazlardan oluşan hafif gaz.*

h. 10a/11, 12b/9, 12b/9, 15a/8, 15a/8, 15b/12, 21b/1

h.-i temevvüc 13b/3

h.-i mu' tedile 13b/7

h.+da 14a/12, 14a/2, 14b/5

h.+dan 42a/11

h.+dur 13a/3, 13a/6, 13b/6, 13b/9

h.+nuḡ 15a/7

h.+ya 13b/12, 13b/14, 13b/15, 14a/14

h.+yı 15a/10

[=23]

hevāi *Ar. Havayla ilgili.*

h. 13a/15

[=1]

heves *Ar. İstek, arzu.*

h. kıl- *İstemek.* 24b/4, 32b/6

h.+lerle 17b/13

[=3]

heyākıl *Ar. Cesedler, bedenler.*

h.+ini 38a/2

[=1]

hey'et *Ar. Durum, hâl.*

h.+üḡ 20a/12

[=1]

heykel *Ar. Ceset, beden.*

h.+den 22a/12	h. id- 5a/5
h.+inde 45b/5	[=3]
[=2]	hürmen <i>Far. Harman.</i>
heyûlâ <i>Ar. Bir şeyin aslı, cevheri.</i>	h. 26b/11
h. 12a/7, 21a/3, 28b/15, 41b/1, 45b/4, 45b/4	[=1]
h.++y1 22a/7, 22a/8	hırş <i>Ar. Açgözlülük.</i>
h.+da 43b/7	h. 35a/12
h.+dan 12a/8	[=1]
h.+durur 34b/8	hışm <i>Far. Öfke, gazap.</i>
h.+nuş 11b/8, 11b/12	h. 35a/8, 35a/11
[=13]	h.+1 35a/8
heyûlât <i>Ar. Maddeler, varlıklar.</i>	h.+ına 35a/2
h. 12a/3	[=4]
[=1]	hışm-nâk <i>Far. Öfkeli.</i>
hezâr <i>Far. Bin.</i>	h. 41b/11
h. 1a/12, 3a/3, 4a/8	[=1]
[=3]	hızr <i>Ar. Âb-ı hayâtı içip ölümsüzlüğe erdiği inanan peygamber, başka bir görüşe göre velî.</i>
hezârân <i>Far. Binlerce.</i>	h. 24b/10, 32b/13
h.-1 hezâr 3a/3	[=2]
[=1]	hicv <i>Ar. Yerme.</i>
hıfz <i>Ar. 1. Koruma.</i>	h.+i 48a/7
h. ed-/id- 30b/7, 38a/2	[=1]
2. Ezberleme.	

hiç *Far. Kesinlikle söz konusu olmayan, asla.*

h. 2a/4, 27b/13, 32a/14, 41b/1, 45a/2

[=5]

hiçbiri *Sözü edilenlerden hiç kimse.*

h.+nde 9b/8

h.+nün 37a/3

[=2]

hidāyet *Ar. Doğru yolu gösterme.*

h.+dür 33a/6

[=1]

hidmet *Ar. Birinin işini görme.*

h.+e 29b/2

h. eyle- *İş görmek, çalışmak.* 29b/9

h. id- *İş görmek, çalışmak.* 7a/8

h. kıl- 46a/11

[=4]

hiffet *Ar. Hafiflik.*

h. 37a/4

[=1]

hikmet *Ar. 1. Gizli sebep.*

h. 4a/14, 6a/1, 6a/3, 18b/10, 18b/8, 19b/11, 19b/15, 22a/6, 23b/2,

24a/1, 25a/3, 25a/5, 26b/1, 26b/4, 27b/1, 36b/14, 40a/2

h.+de 18a/3

h.+dür 18b/10, 23b/12, 23b/3

h.+dürür 27b/4, 28a/10, 29b/7

h.+i 46b/9

h. id- 39b/12

h. ol- 22b/13, 26a/3

2. Hakikat sırrı.

h. 19b/7, 20a/6, 26b/14, 27a/11, 27a/3, 43a/5

h.-i cemāl 2b/4

h.-i ilāhī 17b/9, 17b/12, 40b/4, 40b/12

h.-i maḥẓ 23a/2

h.+i 19b/2, 26a/5

h.+ine 17b/15, 2a/4

h.+lerinden 23a/2

h.+ün 2b/3

[=46]

hikmet-āmiz *Ar.-Far. Hikmetli.*

h. 5a/13

[=1]

hikmetü'l-mevt *Ar. Ölümün hikmeti, sebebi.*

h. 23b/1	h. 10b/13
[=1]	[=1]
hıl'at <i>Ar. Hükümdarlık alameti.</i>	hizmet <i>Ar. Birinin işini görme.</i>
h.-ı hâşıla 19a/5	h.+de 5a/11
h.+lar 25b/13	[=1]
[=2]	hōcā <i>Far. Öğretmen.</i>
hılkat <i>Ar. Yaratılış.</i>	h. 3b/9
h.+ı 23b/12	[=1]
[=1]	hod <i>Far. Kendi.</i>
hilm <i>Ar. Yumuşak huyluluk.</i>	h. 8a/1, 10a/3, 10a/4, 10b/2, 34b/14, 39b/13
h.-i hikmet 43a/5	[=6]
h.+ile 43a/6	hokka <i>Ar. Kutu.</i>
[=2]	h.+dur 4a/4
himmet <i>Ar. Yardım.</i>	[=1]
h.+i 31b/7	hōr <i>Far. Değersiz.</i>
h.+in 31a/15	h. 29a/1
h. et- 5a/8	[=1]
[=3]	hōş <i>Far. Güzel, iyi.</i>
hiss <i>Ar. Beş duyu ile idrak etme.</i>	h. 1b/11, 17a/8, 33b/12
h. 49b/12	h.+dur 25a/12
h.+iyledür 37b/12	[=4]
[=2]	hōş-nihād <i>Far. İyi huylu.</i>
hitāb <i>Ar. Birine seslenme.</i>	h. 5a/4

[=1]	ḥulūl <i>Ar. Nüfuz etme.</i>
ḥū <i>Ar. Allah.</i>	ḥ. ed- <i>Nüfuz etmek. 42a/12</i>
ḥ. 1b/15, 1b/15, 1b/15	[=1]
[=3]	ḥūn <i>Far. Kan.</i>
ḥūb <i>Far. Güzel.</i>	ḥ. 29a/2
ḥ. 8a/14	ḥ.-ı rahmet 17a/10
[=1]	[=2]
ḥubbū'l-vaṭan <i>Ar. Vatan sevgisi.</i>	ḥūrī <i>Ar. Cennet kızı.</i>
ḥ. 26a/14	ḥ.+ler 44a/6
[=1]	[=1]
ḥucub <i>Ar. Perdeler.</i>	ḥurūc <i>Ar. Çıkma.</i>
ḥ.-ı māverā 12b/6	ḥ. 21b/10
[=1]	[=1]
ḥudā <i>Far. Allah.</i>	ḥussādcı <i>Ar. Kıskanç kimseler.</i>
ḥ. 3b/6, 24a/11, 35a/2	ḥ. 37b/13
ḥ.+dur 46a/7	[=1]
[=4]	ḥuşūş <i>Ar. Konu.</i>
ḥulḳ <i>Ar. Yaratılış, huylu.</i>	ḥ.+ında 11a/2, 39a/11
ḥ.+ı 31b/8, 32a/2	[=2]
[=2]	ḥūy <i>Far. Yaratılış.</i>
ḥulḳlu <i>Huylu.</i>	ḥ.-ı melek 20b/6, 30a/5
ḥ. 31a/12	ḥ.+ın 19a/11
[=1]	[=3]

ḥuḏā *Far. Allah.*

ḥ. 4a/2, 5a/5, 24b/7

[=1]

ḥuḏāvendā *Far. Ey Allah'ım!*

ḥ. 2b/14

[=1]

ḥuḏūr *Ar. Makam, kat.*

ḥ.+ında 7a/8, 7a/10

[=2]

ḥükemā *Ar. Bilginler.*

ḥ. 9a/3, 28a/19, 49b/5

ḥ.+durur 28a/19

ḥ.+ya 40b/2

[=5]

ḥükm *Ar. 1. Karar, yargı.*

ḥ.-i muṭā^c 2a/5

ḥ.+i 24a/5, 25b/14, 37a/11, 48a/2

ḥ. eyle- *Karar vermek, yargıda*

bulunmak. 49a/12

2. Hakimiyet.

ḥ.+i 27a/7, 36b/2

ḥ. eyle- *Hakimiyet kurmak.*

17b/14

[=9]

ḥülāṣa *Ar. Öz.*

ḥ.-i mevcūdāt 3a/4

[=1]

ḥümām *Ar. Gayreti çok olan kimse.*

h. 6b/13, 43a/8

[=2]

ḥüner *Far. Maharet, kabiliyet.*

h. 38b/14

[=1]

ḥüsn *Ar. Güzellik.*

ḥ. 4b/11

ḥ.-i luṭf 5a/9

ḥ.+i 19b/8

ḥ.+ine 37b/9

[=4]

ḥüsnā *Ar. Çok güzel.*

ḥ.+sın 43b/14

[=1]

ḥuḏāvendigār *Far. Hükümdar, efendi.*

ḥ. 8b/8, 35b/5

[=2]

ḥuḏāyā *Far. Ey Allahım!*

ḥ. 2b/8

[=1]

hüzün Ar. *Üzüntü, keder.*

h. 35b/4, 35b/9, 38a/9, 42a/2,
42a/5

h.dür 16b/15

h.+leri 46a/6

[=7]

-I-

ıraq *Uzak.*

1. ol- 33b/5

[=1]

ırmak *Denize dökülen akarsu.*

1.+(ğ)a 46a/7

1.+lar 44a/5

1.+laruñ 14b/8, 15b/1, 15b/4,
15b/7

[=5]

ıslāh Ar. *İyileştirme, düzeltme.*

1.ed- *İyileştirmek, düzeltmek.*

38a/11

[=1]

ıssı *Sıcaklık.*

1.+dan 37b/5

1.+ya 37b/6

[=2]

ıtlāk Ar. *Adlandırma.*

1.olun- *Adlandırılmak.* 49b/10

[=1]

-İ-

i- *Cevheri ek fiil.*

i.-dügin 18b/8, 23b/2, 43b/14,

43b/6

i.-dügine 21b/2

i.-miş 23a/2, 23a/9, 38b/3, 38b/4

[=9]

i'āde Ar. *Alınan şeyi geri verme.*

i. eyle- *Geri vermek.* 43b/10

[=1]

‘ibādet Ar. *Allah’a yaklaşmak ve O’nun rızasını kazanmak için yapılan davranışlar, hareketler.*

‘i. kı1- 30b/10, 33b/12

[=2]

‘ibāret Ar. *-dAn oluşmuş, başka bir şey değil.*

‘i.+dür 8b/15, 9a/2

[=2]

‘ibāret Ar. *İbareler, ifadeler.*

‘i.+de 4b/13

[=1]

ibrāhīm *Ar. İbrahim peygamber.*

i. 27b/1

i.-i ḥalīl 46b/13

[=2]

‘**ibret** *Ar. Bir olaydan çıkarılan ders.*

‘i. 25b/2

‘i. i al- 26a/5

[=2]

‘**ibret-engīz** *Ar.-Far. İbret verici.*

‘i. 5a/13

[=1]

ibtidā *Ar. Başlama.*

i. 1a/7

i.-i kitāb 5b/1

i. kı1- *Başlamak.* 34b/5, 34b/10

[=4]

icāb *Ar. Gerek, lüzum.*

ī. et- *Gerekmek.* 45b/13

[=1]

icād *Ar. Yeni bir şey bulma.*

ī. ed- *Yeni bir şey meydana getirmek.* 35a/15

i. ol- 42a/12

[=2]

iç 1. *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı.*

i.+i 18a/10, 41a/12

i.+inde 18a/10, 19b/10, 24a/2, 27b/6, 30a/15, 30a/15, 35a/6, 35a/6, 41a/6, 42b/6, 44a/4, 44a/6, 45a/14

i.+indedür 42b/11

i.+indeki 14b/15

i.+indesin 48b/11

[=18]

iç- *Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.*

i.-di 47b/9

i.-dügi 36b/5

i.-erler 44a/13

i.-esün 35b/16

i.-sen 24b/10

[=5]

içerü *İç kısım.*

i. 7b/6

i. gir- 7b/8

[=2]

içre *İçinde, arasında.*

i. 4a/2, 8b/4, 39a/3, 40b/15, 46a/13, 46b/6, 48b/10

i.+dür 46b/3	[=3]
[=8]	idrāk Ar. Anlayışla ilgili.
içün 1. <i>Amacıyla, maksadıyla.</i>	i. 29a/3
i. 18a/2, 18a/3, 24a/8, 29b/6, 48b/3	[=1]
i.+dür 22a/7	idügin <i>Olduğu.</i>
2. <i>-e ayrılmış, -e özgü.</i>	i. 6a/1
i. 19b/14, 31b/10, 31b/11	[=1]
i.+dür 31b/6	ifrāt Ar. <i>Aşırı gitme, ölçüyü aşma.</i>
3. <i>Hakkında.</i>	i. 37a/11
i.+dür 8b/12	i.+da 37b/1
[=11]	[=2]
id- <i>Yapmak.</i>	iḥāṭa Ar. <i>Bir şeyin etrafını çevirme, kuşatma.</i>
i.-e 19a/11, 33b/7	i. et-/ed- 10b/10, 15a/10
i.-erler 45b/15	i. kı1l- 12b/12, 15a/9
i.-erüz 36a/6	[=4]
i.-esün 38b/8, 48b/15	iḥdās Ar. <i>Yeni bir şey ortaya koyma, ortaya çıkarma.</i>
i.-incek 28b/8	i. eyle- 38a/8
i.-üp 22a/9	[=1]
[=8]	iḥrāk Ar. <i>Yakma.</i>
idrāk Ar. <i>Anlama yeteneği, anlayış.</i>	i. ed- 36a/10
i. 18a/12	[=1]
i.-i şamīm 2a/2	iḥticāc Ar. <i>Delil gösterme.</i>
i.+1 41a/3	

id- 18b/11	i. id- Seçmek, tercih etmek. 5a/13
[=1]	[=3]
iẖtikāk Ar. <i>Sürtünme.</i>	iẖyā Ar. <i>Diri olma.</i>
i.+ından 14a/6	i.+dadururlar 44a/12
[=1]	[=1]
iẖtilāf Ar. <i>Ayrılık, anlaşmazlık.</i>	‘ikāb Ar. <i>Azap, eziyet.</i>
i. 2a/10	‘i. 16b/14, 16b/14
i.-ı ecnās 49b/3	[=2]
i.+ları 9a/4	iki Birden sonra üçten önce gelen sayı.
i. kı1- 8b/11	i. 2b/3, 34a/7, 35b/14, 42b/10,
[=4]	45b/11
iẖtilāfāt Ar. <i>Anlaşmazlıklar.</i>	i.+si 17a/6, 42b/10
i.+uñ 8b/12	i.+sinüñ 42b/10
[=1]	[=8]
iẖtişāş Ar. <i>Belli bir hususta derinleşme, uzmanlaşma.</i>	ikrām Ar. <i>Bağış, ihsan.</i>
i. bul- 49b/1	i. 24a/4
[=1]	[=1]
iẖtiyāc Ar. <i>Gereği duyulan şey.</i>	ikrār Ar. <i>Kabul etme.</i>
i. eyle- 43b/12	i. ed-/id- 10a/1, 18b/12, 44b/1,
[=1]	44b/8
	[=4]
iẖtiyār Ar. <i>Seçme, tercih etme.</i>	iktifā Ar. <i>Önündeki örneğe uyma, arkasından gitme.</i>
i. 16a/8	i. kı1- 18a/2
i.+ıyla 16a/7	

[=1]

ilā *Ar. -e kadar, -e değin.*

i. 4a/11

[=1]

ilāh *Ar. Allah, Tanrı.*

i. 21b/9

[=1]

ilāhī *Ar. Ey benim Allah'ım.*

i. 2a/9, 2a/12, 2a/15

[=3]

ilāhī *Ar. Allah.*

i.+çün 29b/5

i.+ye 17b/9, 17b/12, 29b/8

[=4]

ilāhiyye *Ar. Allah.*

i. 29b/6, 40b/12, 40b/5

[=3]

ılduz *İşıkli gök cisimlerinden herbiri.*

i.+laruñ 13b/10

[=1]

ile *İki kelimeyi birbirine bağlayan sözcük.*

i. 5b/15, 6a/11, 8a/2, 30a/3, 33a/7, 39a/9

[=6]

ilet- *Ulaştırmak.*

i.-en 32a/12

i.-üp 5a/10

[=2]

illā *Ar. Ne olursa olsun, mutlaka.*

i. 7b/13, 9a/15, 23b/11, 24a/14, 24a/15, 25b/8, 27b/1, 28b/2, 38a/12, 39b/1, 40a/2, 40a/5, 45b/11, 47a/14, 47a/14

[=15]

illāki *Ar. Mutlaka.*

i. 7b/12, 23b/12

[=2]

‘illet *Ar. Hastalık.*

‘i. 34a/7, 34b/1

‘i.-i ūlā 17b/3, 17b/3

‘i.+dürür 34a/11

‘i.+i 15b/2, 15b/7, 34a/10

[=8]

‘ilm *Ar. Bilme, biliş.*

i. 8a/8, 16a/10, 16a/11, 1b/8, 24a/7, 24a/8, 30b/9, 33a/4, 33a/6, 43a/5, 43a/6, 46b/2

‘i-i ebed 33a/13

‘i-i şerîf 33a/5	îmān <i>Ar. Allah’a inanma.</i>
‘i.-i meşâyih 5a/13	î. 16b/2, 30a/1, 42b/13
‘i.+dür 9a/11	î.+durur 42b/12
‘i.+ine 2a/3, 35b/7	[=4]
‘i.+le 7b/15	imdi <i>Şimdi.</i>
‘i.+ledür 33a/5	i. 8b/7, 9b/5, 19a/8, 21b/13, 33b/9
‘i.+leri 9a/10	[=5]
‘i.+üþ 49b/7	imtiḥān <i>Ar. Sınama, deneme.</i>
[=22]	i.+a çek- <i>Sınav yapmak. 5b/9, 10b/15</i>
‘ilme’l-yakīn <i>Ar. Bir şeyi kesin ve şüphesiz bir şekilde bilme.</i>	i. ed- 11a/4
‘i. 39a/4, 43a/1	i. kıl- 7b/15
[=2]	[=4]
imām-ı gāzālī <i>Ar. Büyük Selçuklu Devlet’i âlimi.</i>	imtinā’ <i>Ar. Çekinme.</i>
i. 5a/14	i. et- <i>Çekinmek. 40b/13</i>
[=1]	i. eyle- <i>Çekinmek. 36b/6</i>
imāmü’l-kıbleteyn <i>Ar. İki kiblenin imamı.</i>	[=2]
i. 3a/1, 22b/3	imtişāl <i>Ar. Örnek gösterme.</i>
[=2]	i. göster- 4b/3
imāmü’l-mürselīn <i>Ar. Peygamberlerin önderi Hz. Muhammed.</i>	[=1]
i. 3b/2	in- <i>Bulunduğu yerden aşağıya doğru gelmek.</i>
[=1]	i.-di 45b/4

i.-dün 30a/3	in‘ikās <i>Ar. Bir yere çarpıp geri dönme, yansıma.</i>
i.-er 14b/4, 25b/12	
i.-meyince 25b/12	i.-ı şems 13b/11, 13b/12, 14a/15
[=5]	[=3]
inan- <i>Bir şeyi doğru olarak kabul etmek.</i>	inkār <i>Ar. Kabul etmeme.</i>
i. 6b/10	i. ed-/et- 43b/15, 44a/15
[=1]	i. eyle 16b/9, 43b/7
‘ināyet <i>Ar. İyilik.</i>	[=4]
‘i.-i rabbānī 17b/9, 36b/14, 40b/5	inkıyād <i>Ar. Boyun eğme.</i>
‘i.+in 31b/1	i.+dur 6b/15
‘i.+ün 2b/6	i.id- 16b/10
[=5]	[=2]
incit- <i>Zedelemek, zarar vermek.</i>	inşāf <i>Ar. Adaletle hareket etme.</i>
i.-(d)ür 48a/14	i.et- 21b/13
[=1]	[=1]
indür- <i>Yukarıdan aşağıya doğru gelmesini, inmesini sağlamak.</i>	insān <i>Ar. Kişi, şahıs, ademoğlu.</i>
i.-meziken 30a/4	i. 8b/13, 8b/15, 9a/1, 9a/14, 9a/2, 13a/11, 13a/12, 28a/15, 31b/5, 38a/14, 40a/10, 41a/4, 43b/4, 47b/4
i.-üp 32a/15	i.-ı fāzıl 8b/10
[=3]	i.-ı kāmīl 18b/6
infi‘āl <i>Ar. Gücenme.</i>	i.-ı vāḥid 49b/5, 49b/7, 49b/8
i. çek- 8a/7	i.+durur 28a/12
[=1]	i.+ıken 38b/9

i.+ıla 6b/1
i.+uñ 8b/11, 9a/3, 11a/9, 35b/5,
48a/12

[=27]

insānī *Ar. İnsana ait.*

i. 9b/5, 10b/10, 20b/2, 22a/9,
32b/15, 40a/3

i.+çün 41a/7

i.+den 26b/1

i.+nün 40a/1, 42b/11

i.+ye 28a/14

[=11]

insāniyye *Ar. İnsana ait.*

i.+den 6a/3

[=1]

intihā' *Ar. Son bulma.*

i. 1a/7

[=1]

intihāb *Ar. Seçme.*

i.kıl- 5a/15

[=1]

intikāl *Ar. Bir yerden başka bir yere
geçme.*

i. et- 20a/4, 22a/15, 40b/11

i. eyle- 22a/12

[=4]

intikām *Ar. Öç alma.*

i. 41b/15

i. al- 41b/12, 41b/12

i. et- 42a/1

i.+uñ 41b/14

[=5]

intikāş *Ar. Yansıma.*

i.+ı 15b/5

[=1]

ir- *Belli bir noktaya varmak, erişmek.*

i. 27b/15

i.-er 39a/7, 39a/7

i.-esün 20b/5, 48b/7

i.-iş 26a/14

i.-medin 41a/11

i.-mekle 23a/14

i.-mege 30a/7, 32b/6

i.-meye 26a/8

i.-mez 38b/15, 48b/9

i.-se 24a/10, 26a/1

[=15]

irādet *Ar. İrade.*

i. 8a/13, 16a/4, 16a/4

[=3]

iʿrāz *Ar. Yüz çevirme.*

i. et- 34a/8

i. eyle- 39b/9

[=2]

ʿirfān *Ar. Anlayış, bilme.*

ʿi. 8b/10, 32a/9

ʿi.+a 8b/7

ʿi.+dur 4b/15

ʿi.+ında 9b/3

ʿi.+ını 32a/7

[=6]

iriş- *Varmak, ulaşmak.*

i. 19a/9

i.-esin 19a/9

i.-ir 28b/13

i.-mese 40a/15

i.-mez 24b/13

i.-se 41b/15

[=6]

ʿisā *Ar. Kendisine İncil inen peygamber.*

ʿi. 1b/13, 6b/12. 20b/6

[=3]

islām *Ar. Hz. Muhammed tarafından bildirilen din.*

i. 16b/4, 16b/4

i.+a 4a/8

[=3]

ism *Ar. Varlıkları birbirinden ayırmaya yarayan kelime, ad.*

i.-i celāl 35a/5

i.+i 35a/4

i.+hü 23a/1

i.+idür 35a/4

i.+inde 35a/5

i.+ler 49b/10

[=6]

işneyn *Ar. İki.*

i.+den 17b/4

[=1]

işr *Ar. İz.*

i.+dür 29b/15

[=1]

issi *Sıcaklık.*

i. 37a/7, 37a/12, 37a/14

i.+de 37a/12	i. 49b/4
i.+den 30b/7	i. et- 20b/12, 20b/14
[=5]	i.+in 20b/13
iste- <i>İstek duymak, arzulamak.</i>	i.+ini 20b/14
i. 24b/12, 46b/4	[=5]
i.-di 11a/3	istirāḥat <i>Ar. Dinlenme.</i>
i.-düm 5a/9	i. bul- 37b/4
i.-mekle 2b/7	[=1]
i.-mezince 2b/7	‘iṣyān <i>Ar. Karşı gelme.</i>
i.-r 31a/14, 31a/2, 38b/7, 41a/10, 41a/14, 6b/15	‘i.+dan 44b/4
i.-riseṇ 38b/14	[=1]
i.-rseṇ 33b/5	iṣ <i>Bir maksatla yapılan çalışma.</i>
i.-ye 38b/13	i.+e 48b/15
i.-yu 28b/15	i.+i 24b/9, 38b/11
[=16]	i.+ün 31a/2, 32a/13
isti‘āde <i>Ar. İade etmesini isteme.</i>	[=5]
i. kıl- 46a/9	iṣāret <i>Ar. Bir şeyin üzerine dikkat çekme, gösterme.</i>
[=1]	i. eyle- 45a/12
istimā‘ <i>Ar. Kulak verme, dinleme.</i>	i. kıl- 11a/8, 16a/5
i.+ında 48a/8	i. ol- 11a/14
i. eyle- 39a/2	[=4]
[=2]	iṣbu <i>İşte bu.</i>
isti‘māl <i>Ar. Kullanma.</i>	

i. 8a/6, 19a/5, 20b/1, 21b/6,
23a/6, 30a/4, 30a/6, 32a/3, 41a/1, 41a/5

[=10]

işit-/işid- *Duymak.*

i.-di 48a/5, 48a/6

i.-dün 30a/2

i.-e 34a/3

i.-mekle 37b/10

i.-se 43b/7

i.-seler 43b/8, 43b/15, 44a/4,
44a/7

i.- (d)ürse 6b/12

i.-(d)üp 48b/14

[=12]

işle- *Yapmak.*

i.-di 47b/14

i.-dise 45a/14

i.-mege 40a/13

i.-mekden 10b/5, 16a/10

i.-mekdür 17a/3

i.-meklik 16a/7

i.-se 49b/11, 49b/15

i.-ye 17a/2

i.-yem 33b/9

[=11]

işrāk *Ar. Işıklandırma, parlatma.*

i.+1 21b/2

i. et- 20a/5

[=2]

iştihā *Ar. Yeme isteği.*

i.+ları 38a/12, 38a/13

i. kıl- 38b/1

[=3]

it-/id- *Yapmak.*

i.-di 17a/7, 3b/12

i.-dün 2b/5, 39a/5

i.-e 6b/12, 29a/8

i.-me 2b/9

[=7]

itā'at *Ar. Emre uyma.*

i. it- 16b/6

[=1]

i'tibār *Ar. Saygı gösterme.*

i.+la 49a/11, 49b/2, 49b/10

i. et- 7b/9

i. eyle- 48a/13

i.kıl- 19a/13, 5b/14, 7b/14,
19a/15

[=9]	ittikā' <i>Ar. Sakınma, çekinme.</i>
i'tidāl <i>Ar. Aşırı olmama, ölçülülük.</i>	i.+ya 24b/6
i.+den 37a/12, 37a/14, 37b/2, 37b/5	[=1]
i.+e 38a/1	ittişāl <i>Ar. Bitişme, ulaşma.</i>
i.+inden 36a/2, 38a/1	i. et- 29a/9, 32b/1, 41a/9
i.+le 37b/13	[=3]
[=8]	'ivaż <i>Ar. Bedel, karşılık.</i>
i'tikād <i>Ar. İnanma.</i>	'i. ol- 36a/13
i. 16a/13, 16a/13	[=1]
i.-ı 'aziz 4b/9	iy <i>Ey, seslenme sözü.</i>
i.+ı 25b/1	i. 21b/14, 26a/6, 32a/14, 33b/11, 34a/4, 41a/1, 41a/15, 6b/13
i.+ını 48b/3	[=8]
i. ed- 48b/3	iyle- <i>Yapmak.</i>
i. eyle- 44a/1	i.-se 33a/13
[=7]	[=1]
i'timād <i>Ar. Güvenme.</i>	'izām <i>Ar. Büyükler, seçkinler.</i>
i. 24b/8	'i. 29a/2
i.-ı muvaḥḥid 6b/4	'i.+lar 19b/4
i.-ı muḳallid 6b/4	'i.+dan 8b/13, 9b/7
[=3]	[=4]
iṭnān <i>Ar. Çınlatmak.</i>	izhār <i>Ar. Açığa çıkarma, gösterme.</i>
i.+a 8a/5	i.-ı kār-sāzlıg 2b/1
[=1]	i. et- 22a/10

i. eyle- 31a/3

[=3]

izn *Ar. Bir şeyi yapmak için verilen serbestlik.*

i.+i 15a/7, 18a/6

[=2]

‘izz *Ar. Yücelik.*

‘i. 20a/10, 46b/5

‘i.+e 4b/8

[=3]

‘izzet *Ar. Hürmet, saygı.*

‘i. 33a/4

‘i.+i 18a/10

‘i.+inden 18a/11

‘i.+ine 2a/4

‘i.+le 4b/9

‘i.+ünçün 2b/3

‘i. kıl- 17a/8

[=7]

-J-

jeng *Far. Pas, küf.*

j.-i şehvet 27b/11

[=1]

-K-

ķabīh *Ar. Kötü.*

ķ.+dürür 47b/8

[=1]

ķabīha *Ar. Çirkin davranış.*

ķ. 6b/3

[=1]

ķābil *Ar. 1. Olabilir, mümkün.*

ķ. 32a/9

2. Kabul eden.

ķ. ol- 9b/3, 17b/8, 29a/10, 32b/5,

43a/7

[=6]

ķabīle *Ar. Aynı soydan gelen topluluk.*

ķ.+sine 29b/4

[=1]

ķabūl *Ar. Rız olmak.*

ķ.-i tām 17b/10

ķ. et-/it- 12a/7, 16a/8

[=3]

ķaçan *Ne zaman, ne vakit.*

ķ. 8b/8, 9b/13, 11a/1, 17a/13, 18b/1, 19b/1, 19b/8, 19b/12, 22a/9, 22b/7, 23b/12, 24a/3, 24a/5, 24a/8, 25a/14, 26a/1, 27a/6, 27a/7, 30a/13, 32b/10, 35b/5, 36a/14, 36a/7, 36b/11,

37a/4, 37a/13, 37a/8, 37b/1, 37b/14,
39a/10, 39a/15, 40a/11, 41b/7, 42a/2,
42a/4, 42a/8, 42b/3, 43a/15, 43b/13,
44a/3, 46a/2, 46b/2, 48a/12, 49b/11,
49b/14

[=45]

ķadar *Ar. Ŗlķűde, derecede.*

ķ. 2a/13, 2a/13, 2a/13, 2a/14,
7b/15

[=5]

ķadem *Ar. Ayak.*

ķ.-i pāk-zāt 46a/14

ķ. bas- 4a/3, 7b/1, 8b/2, 8b/7

[=5]

ķadīm *Ar. Başlangıcı olmayan, ezeli.*

ķ. 1b/7

ķ.+de 25b/8

ķ.+inde 21a/7, 22b/9, 33a/8,
40a/6, 42b/4

ķ.+indeki 22a/13

[=8]

ķādīr *Ar. 1. Yapabilme gücűne sahip.*

ķ. 32b/14, 38a/6

ķ. ol- 5b/7, 10b/5, 10b/6, 10b/6,
32b/12, 39b/4, 40a/4, 40a/13, 42a/1,
42a/5

2. “İstediđini yapma gücűne
sahip” anlamında Allah’ın isimlerinden
biri.

ķ. 1b/7

ķ.+dür 1a/9

[=14]

ķāf *Ar. Yeryüzünü çevrelediđine
inanılan dağ.*

ķ.-ı ceberūt 3a/13

[=1]

ķafes *Far. Beden.*

ķ. 26a/7, 26a/15, 28b/13, 32b/6,
41a/15, 41b/5

ķ.+den 41a/14

ķ.+dür 21b/7

[=8]

ķāfir *Ar. Allah’ın varlığını inkar eden.*

k. 6a/13, 30b/14, 43a/10, 43a/12,
44b/7

k.+dür 30a/1, 43a/1

k.+dürür 30b/13, 44b/8

k.+ken 42b/14

k.+ler 30b/12

k.+lerdür 47b/2

k.+leri 42b/9, 43b/9

[=14]	ķāim <i>Ar. Bir Şeyin yerini tutan.</i>
ķāh <i>Far. Bazen.</i>	ķ.+dūr 10b/1
k. 10a/11, 10a/11, 23a/10, 23a/10	ķ. ol- 4b/9, 10a/14, 10b/2, 10b/2,
[=4]	10b/2, 10b/3, 23a/15
ķahhār <i>Ar. “Kendisine karşı gelenleri kahreden” anlamında Allah’ın isimlerinden biri.</i>	[=8]
ķ. 35a/4	ķāināt <i>Ar. Evren.</i>
[=1]	k. 3a/4, 15b/14, 44b/6
ķāhir <i>Ar. 1. Kahreden, yok eden.</i>	k.-ı fāsıd 18b/4
ķ. 35a/5	k.+ı 18a/1
ķ.+dur 35a/1	k.+uŋ 34a/11
ķ.+lerüŋ 1a/10	[=6]
ķ. ol- 41b/11	ķal- <i>1. Bulunduğu yerden başka bir yere gitmemek, gidememek.</i>
[=4]	ķ.-mayasun 20b/5
ķāhillik <i>YetiŐkinlik.</i>	ķ.-ur 21b/6, 28b/3
k. 39b/14	<i>2. Bulunmamak.</i>
k. ed- 40a/15	ķ.-maz 5a/8
[=2]	ķ.-up 21a/6
ķahr <i>Ar. Perişan etme.</i>	ķ.-ur 40a/12
ķ. 35a/2, 35a/3, 35a/6, 35a/6	ķ.-urlar 42b/6
ķ.+ı 35a/15, 35a/5	<i>3. Ölmek.</i>
ķ.+ında 35a/15	ķ.-duŋ 30a/6
[=7]	[=8]
	ķalan <i>Artan.</i>

ķ.+ı 35b/15
[=1]
ķalb *Ar. Gönül.*
ķ.+i 16a/13
ķ.+üğ 39a/3, 41b/14
ķ.+üği 23a/15, 32a/5
ķ.+üğüğ 44b/5
[=6]
ķāle *Ar. Söyledi ki, buyurdu ki.*
ķ. 42a/14
[=1]
ķālellāhū *Ar. Allah buyurdu ki.*
ķ. 3b/10
[=1]
ķalem *Ar. 1. Yazı yazmaya yarayan alet.*
ķ. 24a/7
2. Yazar.
ķ.+üğ 6b/7
[=2]
ķalk- *Oturma durumundan dik duruma gelmek.*
ķ.-up 7b/11
[=1]
ķamer *Ar. Ay.*

ķ. 6a/13, 13b/6, 18b/4, 45a/3, 45a/5, 45a/7, 45b/2
ķ.+üğ 13b/10
[=8]
ķāmil *Ar. Olgun.*
ķ. 4b/15, 5a/2, 7a/5, 8b/9, 9b/3, 32a/9, 32b/13, 34b/14, 35b/1, 41a/3, 43a/8
ķ.+dür 8b/10
ķ.+iseğ 27b/10, 28a/1
ķ.+üğ 18b/6
ķ. ol- 18a/1, 22a/10, 23b/13, 23b/15, 24a/7, 24b/2, 26a/1, 28b/12, 29a/10, 32b/2, 32b/5, 39a/14, 39b/9
[=28]
ķāmilān *Ar. Olgunlar.*
ķ. 8b/5
ķ.-ı pür-hüner 5a/3
[=2]
ķām-kār *Far. İsteğine kavuşmuş.*
ķ. 38b/12
[=1]
ķāmrān *Far. İsteğine ermiş.*
ķ. 6b/10
ķ.+dur 4b/14

[=2]	ķ. 8a/9, 9b/7, 23a/6, 30a/2, 32a/13
ķamu <i>Bütün, hep.</i>	[=5]
ķ. 17a/11, 44b/10, 44b/13	ķandur- <i>Razı etmek, inandırmak.</i>
[=3]	ķ.-a 39b/7
ķan <i>Vücuttaki hayatî sıvı.</i>	ķ.-maķlıķdur 38a/10
ķ. 30b/2, 43b/10	ķ.-ur 40b/8
ķ.+dan 8b/13, 43b/5	[=3]
ķ.+dur 15b/13	ķangı <i>Hangi.</i>
ķ.+uñ 36b/10	ķ. 40b/3
[=6]	[=1]
ķān <i>Far. Maden ocağı.</i>	ķan- <i>Doymak.</i>
k.-ı kerem 4b/13, 5a/1	ķ.-maķlı(ğ)a 37b/7
k.-ı şafā 4a/10	ķ.+maķlıķdan 37b/7
k.-ı saķā 4b/5	[=2]
[=4]	ķap <i>Kabuk.</i>
ķanā'at <i>Ar. Elindekine râzı olma, elindekiyle yetinme.</i>	ķ.+(b)ından 26b/11
ķ. 8a/12	[=1]
[=1]	ķapu <i>Bir yere girip çıkarken geçilen yer.</i>
ķanda <i>Nerede?</i>	ķ.+larıdur 45b/5
ķ. 8a/9, 33a/1, 34b/2	ķ.+sına 25b/12, 28b/7
ķ.+yıduñ 23a/14	[=3]
[=4]	ķar <i>Havadaki su buharının donmasıyla oluşan beyaz taneler.</i>
ķandan <i>Nereden?</i>	

ķ. 14b/3, 14b/3	[=3]
[=2]	ķāsim <i>Ar. Bölēn, ayıran.</i>
ķa' r <i>Ar. Dip.</i>	ķ. 1b/9
ķ.+ında 16a/1, 45b/4	ķ.-ı rüy 1b/9
[=2]	[=2]
ķār <i>Far. Fayda.</i>	ķāšī <i>Ar. Duygusuz, katı.</i>
k.+uņ 32b/2	ķ. 2b/1
[=1]	[=1]
ķarār <i>Ar. 1. Değişmez olma, istikrar.</i>	ķašīr <i>Ar. Kısa.</i>
ķ. et- 29a/8	ķ.+dür 42b/6
2. Ölçü.	[=1]
ķ.+ına 15b/5	ķašr <i>Ar. Köşk.</i>
[=2]	ķ.-ı müseddēs 1b/11
ķār-sāz <i>Far. İş yapan.</i>	[=1]
k.+sun 2a/14	ķašūr <i>Ar. Köşkler.</i>
[=1]	ķ.+lar 44a/5, 44a/5
ķār-sāzlık <i>İş yapma.</i>	ķ.+ları 44a/5
k.+uņ 2b/1	[=3]
[=1]	ķaš <i>Gözlerin üzerinde bulunan kısa kıllar.</i>
ķašd <i>Ar. Niyet, amaç.</i>	ķ.+ı 4a/6
ķ.+ıla 8a/2	[=1]
ķ. et- 34a/2	ķāšif <i>Ar. Keşfeden kimse.</i>
ķ. kı1- 19a/9	k. 3a/7

[=1]	ķ.-i baħr 1b/3
ķat <i>Makam, huzur.</i>	ķ.+si 20a/15
ķ.+ına 25b/12	[=4]
ķ.+uńda 32a/4	ķaved <i>Ar. Kısas olarak öldüreni öldürme.</i>
[=42]	ķ. et- 42a/3, 42a/5
ķatʿ <i>Ar. İlerleme.</i>	[=2]
ķ. eyle- 25a/15	ķavī <i>Ar. Güçlü.</i>
ķ. id- 23a/8	ķ. ķıl- 49a/9
[=2]	[=1]
ķatʿ ā <i>Ar. Asla.</i>	ķāvil <i>Ar. Söz.</i>
ķ. 1a/7	ķ. 18b/3
[=1]	[=1]
ķatı <i>Çok, pek.</i>	ķavl <i>Ar. Söz.</i>
ķ. 34b/13, 37a/4	ķ.-i teʿ ālā 22a/13
[=2]	ķ.+ıla 27a/15, 47a/7
ķātıʿ <i>Ar. Son veren.</i>	ķ.+ıyla 44b/3
ķ.+dur 1a/4	ķ.+i 18b/11, 43b/12
[=1]	ķ.+inüń 18b/12, 43b/13
ķātil <i>Ar. Bir canlıyı öldüren kimse.</i>	ķ.+la 49a/13
ķ.+i 42a/3, 42a/4	[=9]
[=2]	ķavle <i>Ar. Buyurdu, söyledi.</i>
ķatre <i>Ar. Damla.</i>	ķ. 21a/10, 21a/11, 21a/11, 21a/7,
ķ. 19a/7, 39a/7	21a/8, 22a/13, 22b/9, 25b/14, 26b/16,
	26b/7, 27a/11, 28b/3, 30b/12, 31b/12,

33a/9, 40a/7, 40a/8, 42b/4, 44a/10,
47a/15

[=20]

ķavle'1-ķā'ir *Ar. Şair söyledi.*

ķ. 48a/2, 48a/11

[=2]

ķavs *Ar. Yay biçiminde.*

ķ.-ı ķuzah *Gökkuşağı.* 14b/1,
14b/2

[=2]

ķayd *Ar. Bağ.*

ķ. ol- 41a/2

[=1]

ķayna- *Dalgalanmak.*

ķ.-yup 15b/4

[=1]

ķayyūm *Ar. "Bütün mahlukatı yaratıp
varlığını devam ettiren" anlamında
Allah'ın isimlerinden biridir.*

ķ. 1a/9, 1b/7

[=2]

ķāzūrat *Ar. Dışkı.*

ķ.+uŋ 30b/1

[=1]

ķebīr *Ar. Büyük.*

k.+üŋ 4b/4

[=1]

ķebūd *Far. Mavi.*

k. 1b/14

[=1]

ķec *Far. Eğri.*

k. 1b/14

[=1]

ķelām *Ar. Söz.*

k. 6b/13, 8a/5, 8b/5

k.-ı ķadīm 21a/7, 22a/13, 22b/9,
25b/8, 33a/8, 40a/6, 42b/4

k.-ı mucīd 31b/11

[=11]

ķem *Far. Eksik.*

k. 43a/6

[=1]

ķemāl *Ar. Olgunluk.*

k. 4a/2, 4b/1, 11a/4, 18a/9, 19b/7,
23b/14, 28b/12, 29a/9, 30a/11, 32a/14,
32b/1, 32b/3, 33b/10, 34a/3, 34a/4,
41a/12, 41a/14, 41a/9

k.-i bī-niyāzlhğ 2a/14

k.-i ma' delet 2b/4

k.-i ma' rifet 9b/6

k.+dedür 19b/6
k.+e 39b/1, 39b/15, 39b/15,
40a/1

k.+i 29a/10, 41a/10, 42b/15

k.+ini 32b/11

k.+üñ 39b/13

k. bul- 19a/2, 41a/12

[=32]

kemālāt *Ar. Olgunluklar.*

k. 4a/2

k.+ına 11a/3

[=2]

kemīne *Far. Aciz.*

k.+ye 5a/8

[=1]

kendi *Kişinin öz varlığı.*

k.+ye 37b/14

[=1]

kendözü *Kendi varlığı.*

k.+nden 21b/14

[=1]

kendü *Kişinin öz varlığı.*

k. 9a/11, 9a/13, 9a/13, 9a/14,
9b/5, 23a/5, 31a/1, 31a/1, 31b/1, 32a/6,
32a/8, 32a/9, 46a/8, 46b/11

k.+de 36b/11

k.+den 17b/11, 33b/10

k.+lerni 26b/16

k.+n 32a/6

k.+ne 21b/14

k.+ni 27b/10, 27b/14, 30b/14

k.+nüñ 43b/3

k.+ye 39b/4

k.+yi 43b/4, 7b/2

[=27]

kendülik *Kişinin kendi hâli.*

k.+den 27b/10

[=1]

kerāhiyyet *Ar. İğrenme.*

k. 16a/9

k. bul- 47b/10

[=2]

kerāmet *Ar. Olağanüstü durum.*

k. 27b/5

k.+ler 25b/13

[=2]

kerem *Ar. Cömertlik.*

k. 4b/13, 5a/1, 34b/14

[=3]

kerih *Ar. Tiksindirici.*

k. gör- 6a/9, 18b/13, 18b/9,
34a/1, 34a/5, 34a/6, 34a/9, 34a/10,
34a/13, 34b/3, 34b/12, 35b/6

[=12]

kerim *Ar. 1. "Lutfu ve ihsanı çok"
anlamında Allah'ın isimlerinden biri.*

k.+e 2b/10

2. Büyük.

k.+inde 33a/9

[=2]

kes- *Öldürmek.*

k.-üp 1a/11

[=1]

kesb *Ar. Kazanma.*

k. 32a/14

k.-i kemāl 29a/9, 32b/1, 41a/9

k.ed-/id- 27a/6, 29a/10, 32b/2,
32a/14, 33b/10, 41a/10, 46b/2

[=11]

keşif *Ar. Şeffaf olmayan.*

k. 30a/15

k.+de 30b/3

k.+dürür 30b/1

[=3]

keşret *Ar. Allah'ın tecellisi ile meydana
gelmiş çokluk.*

k. 2a/1

[=1]

keşf *Ar. Varlığı bilinmeyen bir şeyi
ortaya çıkarma.*

k.+i 46b/4

k. id- 26b/13

k. ol- 26b/13, 33b/13, 39a/3

[=5]

ketm *Ar. Saklama.*

k. eyle- 31a/3

[=1]

kevākib *Ar. Yıldızlar.*

k. 10a/10, 12b/2, 12b/2

k.+e 18b/3

k.+ine 18a/6

k.+üğ 21b/2

[=6]

kevkebe *Ar. İhtişam, gösteriş.*

k. 3a/15

[=1]

kevn *Ar. Var olma.*

k. 12a/7, 18a/10, 24b/8, 37a/2,
38b/10, 45a/8, 45b/5, 45b/10, 45b/9

k.+dür 12a/5

k.+i 18a/9, 23b/6

k.+ine 24b/8

k. ol- 23b/8

[=14]

kevneyn *Ar. İki âlem.*

k. 3a/1

[=1]

key *Far. Ne zaman, ne vakit.*

k. 2a/5

[=1]

keyf *Ar. Rahatlık, huzur.*

k.+ile 2a/5

[=1]

keyfiyet *Ar. Nitelik.*

k.-i 6a/2

k.+i 19b/4, 25a/2, 28a/15, 33a/1

k.+in 6a/5, 19b/14, 28a/13

k.+inden 48b/1

k.+ini 36a/6

[=10]

keyfiyyât *Ar. Hâller.*

k.+ıdır 12a/1

[=1]

kez *Defâ, kere.*

k. 42b/8

k.+inde 7b/2

[=2]

kıl- *Etmek, eylemek, yapmak.*

ķ.-a 35b/1, 41b/3, 48a/7

ķ.-d1 4a/2, 45b/4

ķ.-duřsa 2b/6

ķ.-ınan 19b/14

ķ.-ma 33b/11, 48b/13

ķ.-maķlık 17b/11

ķ.-masun 43a/3

ķ.-maya 12b/6, 39a/6, 39a/6

ķ.-sa 25a/12

ķ.-sun 5a/4

ķ.-u 33a/6

ķ.-up 24b/7, 47a/15

ķ.-ur 1b/11, 35a/13, 37a/12

[=22]

ķılıc *Kın içinde taşınan uzun, kesici alet.*

ķ. 44a/15

[=1]

ķismet *Ar. Allah'ın ķiřiye uygun gördüğü yaşama biçimi.*

ķ. 24a/12

[=1]

ķışsa *Ar. İbretli hikaye.*

ķ.+sı 45a/14

[=1]

ķışr *Ar. Kabuk.*

ķ. 41a/6

ķ.+a 32b/2, 41a/6, 41a/10

ķ.+dur 41a/5

[=5]

ķiyāmet *Ar. 1. Semavî dinlerin ortak inanışına göre dünyanın sonu.*

ķ. 5a/4, 33b/1

2. Son.

ķ.-i devlet 4b/8

[=3]

ķiyās *Ar. 1. Denklik.*

ķ. 2a/3

2. Karşılaştırma.

ķ. 37b/8, 42a/6, 48a/2

ķ.+ı 40a/13

[=5]

ķi *Far. İki cümleyi birbirine bağlayan sözcük.*

k. 2a/10, 2a/15, 2a/9, 2b/8, 4a/12, 4a/14, 4a/8, 4b/8, 4b/9, 4b/9, 5a/6, 5a/8, 5b/2, 6a/4, 6b/15, 7a/10, 7a/13, 7a/3, 7a/5, 7a/8, 7b/13, 7b/13, 7b/14, 7b/15, 7b/4, 7b/6, 8a/14, 8a/2, 8b/10, 8b/2, 8b/4, 8b/5, 8b/5, 8b/8, 8b/9, 9b/1, 9b/1, 9b/2, 9b/3, 9b/6, 9b/9, 10a/5, 10a/7, 10a/8, 10a/9, 10b/11, 10b/3, 10b/7, 11a/1, 11a/10, 11a/11, 11a/12, 11a/12, 11a/14, 11a/3, 11a/5, 11a/8, 11b/1, 11b/1, 11b/10, 11b/11, 11b/11, 11b/13, 11b/14, 11b/14, 11b/15, 11b/15, 11b/2, 11b/3, 11b/4, 11b/4, 11b/5, 11b/6, 11b/7, 11b/8, 11b/8, 11b/9, 12a/11, 12a/11, 12a/12, 12a/13, 12a/14, 12a/14, 12a/15, 12a/15, 12a/2, 12a/2, 12a/4, 12a/4, 12b/1, 12b/11, 12b/11, 12b/12, 12b/2, 12b/4, 12b/4, 12b/4, 12b/5, 12b/6, 12b/7, 12b/7, 12b/9, 12b/9, 13a/10, 13a/11, 13a/12, 13a/12, 13a/13, 13a/13, 13a/14, 13a/3, 13a/4, 13a/6, 13b/1, 13b/10, 13b/11, 13b/11, 13b/13, 13b/13, 13b/14, 13b/4, 13b/4, 13b/6, 13b/6, 13b/7, 13b/8, 13b/8, 13b/9, 14a/1, 14a/11, 14a/14, 14a/2, 14a/4, 14a/6, 14a/8, 14a/9, 14b/1, 14b/10, 14b/12, 14b/13, 14b/15, 14b/15,

14b/2, 14b/3, 14b/3, 14b/4, 14b/5, 14b/5,
 14b/6, 14b/6, 14b/8, 14b/8, 15a/1,
 15a/11, 15a/14, 15a/15, 15a/4, 15a/4,
 15a/5, 15a/6, 15a/8, 15a/8, 15a/9, 15b/1,
 15b/10, 15b/10, 15b/11, 15b/13, 15b/14,
 15b/14, 15b/15, 15b/15, 15b/6, 16a/10,
 16a/10, 16a/11, 16a/13, 16a/14, 16a/14,
 16a/2, 16a/2, 16a/4, 16a/6, 16a/6, 16a/8,
 16b/1, 16b/10, 16b/11, 16b/11, 16b/12,
 16b/2, 16b/4, 16b/4, 16b/5, 16b/5, 16b/6,
 16b/7, 16b/7, 16b/8, 16b/9, 16b/9, 17a/1,
 17a/13, 17a/15, 17a/4, 17a/9, 17b/3,
 17b/4, 18a/15, 18a/15, 18b/1, 18b/11,
 18b/8, 18b/9, 19a/14, 19a/3, 19b/1,
 19b/1, 19b/12, 19b/15, 1a/11, 1a/3, 1a/5,
 1a/7, 1a/8, 1a/8, 1a/9, 1a/9, 1b/3, 1b/4,
 20a/15, 20a/15, 20b/11, 20b/2, 20b/9,
 20b/9, 21a/15, 21b/3, 21b/3, 22a/3,
 22a/5, 23a/11, 23a/11, 23a/11, 23b/5,
 24a/2, 24b/2, 25a/3, 25a/6, 25b/13,
 26a/1, 26a/10, 26b/2, 26b/4, 26b/6,
 27b/14, 27b/14, 27b/7, 28a/16, 28a/16,
 28b/6, 28b/8, 29a/14, 29a/14, 29b/1,
 29b/14, 29b/2, 29b/3, 29b/4, 29b/5,
 30a/10, 30a/11, 30a/13, 30b/2, 31a/11,
 31b/2, 32b/10, 32b/14, 33a/13, 33a/3,
 33a/5, 33a/9, 33b/2, 33b/3, 33b/3, 33b/5,
 33b/6, 34a/5, 34a/6, 34b/13, 34b/4,
 35a/13, 35a/14, 35a/2, 35b/10, 35b/13,
 35b/16, 35b/5, 35b/8, 35b/9, 36b/1,
 37a/8, 37b/14, 38b/10, 39a/10, 39a/12,
 39a/12, 39a/14, 39a/8, 39b/13, 39b/4,

3a/5, 40a/1, 40a/6, 40a/8, 40b/2, 40b/6,
 41a/7, 41b/10, 41b/11, 41b/7, 41b/9,
 43a/12, 43a/13, 43a/4, 43a/8, 43b/3,
 44b/10, 44b/14, 44b/6, 45a/1, 45a/13,
 45a/4, 45a/5, 46a/14, 46b/3, 46b/8,
 47a/10, 47a/11, 48b/10, 48b/11, 48b/11,
 48b/4, 48b/8, 48b/9, 49a/1, 49a/1, 49a/6

[=348]

kibār *Ar. Büyük ve seçkin kimseler.*

k. 5a/14

k.+dan 7a/8

k.+ı 7a/7

[=3]

kifāyet *Ar. Elverme, yetiştirme, kâfi olma.*

k. et- 38b/3

[=1]

kil *Far. Yumuşak toprak.*

k.+den 24b/5

k.+dür 24b/3

k.+e 20b/5, 23a/6, 24b/4, 30a/3

k.+ün 19a/10

[=7]

ķillet *Ar. Azlık.*

ķ.-ı gam 40b/14

k.+le 2a/1

[=2]

kim *Far. İki cümleyi birbirine bağlayan sözcük.*

k. 2a/1, 2a/6, 2a/6, 2a/7, 2b/12, 2b/12, 2b/13, 2b/8, 5a/2, 5a/9, 5b/7, 6b/10, 6b/13, 8a/10, 8a/12, 8a/7, 8a/9, 8b/13, 8b/13, 8b/14, 8b/3, 8b/6, 8b/9, 9a/1, 9a/1, 9a/10, 9a/14, 9a/4, 9a/6, 9b/15, 9b/7, 10a/12, 10a/15, 10b/4, 10b/9, 11a/10, 11a/10, 11a/12, 11a/13, 11a/14, 11a/14, 11a/5, 11a/7, 11a/7, 11a/8, 11b/1, 11b/3, 11b/6, 12a/1, 12a/7, 12b/11, 12b/13, 12b/2, 12b/6, 12b/7, 13a/10, 13a/10, 13a/14, 13a/15, 13a/2, 13a/2, 13a/3, 13a/5, 13a/5, 13a/6, 13a/7, 13a/7, 13a/7, 13a/8, 13a/9, 13a/9, 13b/1, 13b/1, 13b/13, 13b/15, 13b/2, 13b/3, 13b/7, 14a/1, 14a/11, 14a/11, 14a/12, 14a/13, 14a/15, 14a/15, 14a/2, 14a/3, 14a/5, 14a/5, 14a/7, 14a/9, 14b/1, 14b/10, 14b/11, 14b/13, 14b/3, 15a/1, 15a/10, 15a/14, 15a/2, 15a/3, 15a/3, 15a/5, 15a/6, 15a/9, 15b/1, 15b/13, 15b/3, 15b/8, 15b/8, 15b/9, 15b/9, 16a/12, 16a/15, 16a/3, 16a/4, 16a/5, 16a/8, 16a/9, 16a/9, 16b/1, 16b/12, 16b/13, 16b/14, 16b/14, 16b/15, 16b/2, 16b/3, 16b/8, 17a/1, 17a/1, 17a/2, 17a/2, 17a/4, 17b/12, 17b/14, 17b/2, 17b/4, 18a/4, 18a/8, 18b/1, 18b/7, 19a/11, 19a/14, 19a/9, 19b/5, 19b/7, 1a/6, 20a/4, 20a/7, 20a/8, 20b/10, 21a/14, 22a/3,

22a/5, 22a/7, 22b/4, 22b/7, 22b/9, 23a/2, 23b/3, 23b/3, 23b/4, 23b/5, 23b/6, 24a/8, 24b/12, 25a/2, 25a/5, 25a/6, 25b/10, 25b/10, 25b/14, 25b/9, 26a/10, 26a/9, 26b/11, 26b/3, 26b/5, 27a/1, 27a/14, 27a/15, 27a/4, 27a/5, 27b/14, 27b/5, 28a/11, 28a/14, 28b/1, 28b/2, 28b/6, 29a/9, 29b/1, 29b/14, 29b/4, 29b/5, 29b/7, 29b/9, 30a/13, 30a/15, 30b/14, 30b/14, 30b/14, 30b/15, 31a/10, 31b/4, 31b/5, 32a/14, 33a/10, 33a/15, 33a/5, 33b/11, 33b/12, 33b/14, 34a/10, 34a/13, 34a/14, 34a/4, 34a/6, 34a/7, 34b/11, 34b/2, 34b/6, 35a/13, 35b/13, 35b/15, 35b/16, 36a/12, 36a/12, 36a/3, 36a/5, 36a/6, 36b/10, 36b/15, 36b/9, 37a/1, 37a/11, 37a/12, 37a/13, 37a/2, 37a/6, 37a/7, 37b/12, 37b/15, 37b/3, 37b/9, 38a/2, 38a/7, 38a/9, 38b/1, 38b/10, 38b/13, 38b/15, 39a/15, 39a/7, 39a/7, 39b/12, 39b/2, 39b/3, 39b/8, 3b/12, 3b/15, 40b/1, 40b/12, 40b/7, 41a/2, 41a/4, 41a/7, 41a/8, 41b/14, 41b/3, 41b/8, 42a/4, 42a/7, 42a/9, 42a/9, 42b/10, 42b/13, 42b/4, 42b/7, 42b/8, 43a/11, 43a/13, 43a/14, 43a/15, 43b/10, 43b/3, 43b/6, 44b/10, 44b/11, 45a/10, 45a/13, 45a/2, 45a/7, 45a/7, 45b/12, 45b/14, 45b/15, 45b/3, 45b/3, 45b/4, 46a/13, 46a/4, 46a/7, 46b/10, 46b/10, 46b/10, 46b/2, 46b/8, 47a/1, 47a/12, 47b/11, 47b/13, 47b/3, 47b/4, 47b/6,

47b/9, 48a/15, 48a/4, 48a/6, 48a/8,
49a/13, 49a/14, 49a/5, 49a/8, 49a/8,
49a/9, 49b/15, 49b/3, 49b/5, 49b/9

[=331]

kim *Herhangi bir kimse.*

k.+dendür 2a/5

k.+dür 8a/11, 8a/12

k.+e 2b/5

k.+i 2b/6

k.+sün 48b/14

[=6]

kimdügin *Kim olduğun.*

k. 7b/11, 8a/1

[=2]

kimesne *Kimse.*

k. 19b/1, 31b/9, 48a/6, 48b/9

k.+ler 47a/11, 48a/4

k.+lerdür 33b/3

[=7]

kimse *Herhangi bir kişi.*

k. 7b/5, 8b/10, 9a/11, 10b/7,
19b/13, 1a/7, 29b/3, 31a/11, 33b/10,
36a/4, 40a/12, 43b/6, 47b/11, 47b/12,
47b/13, 48a/8

k.+den 1a/8

[=17]

kir *Pislik, pasak.*

k. 30b/3

[=1]

kirm *Far. Kurt, böcek.*

k. 1b/11

[=1]

kisrā *Far. Eski İran hükümdarlarına
verilen unvan.*

k. 4a/3

[=1]

kisvet *Ar. Elbise.*

k.+in 34b/15

[=1]

kişi *Şahıs, insan, kimse.*

k. 9a/10, 9b/4, 9b/6, 25a/3, 25a/6,
31a/14, 40b/14, 46a/2, 47b/6

k.+den 31a/13

k.+lere 26b/2, 26b/2, 6a/4, 6a/4

k.+nüñ 42a/2, 8b/1

k.+ye 16b/8, 39b/11, 48a/7

[=19]

kitāb *Ar. Herhangi bir konuda yazılan
eser.*

k. 5b/1	koğ- <i>Koku yaymak.</i>
k.-ı hayât u memât 1a/1	ķ. 37b/11
k.-ı firdevsî 2a/8	[=1]
k.-ı üslûb 5b/2	konşu <i>Birbirine yakın oturan kimseler, komşu.</i>
k.-ı kerîm 33a/8	ķ.+larına 46a/5
k.+ında 19b/2, 19b/3, 47a/11	[=1]
k.+larda 8a/2	konya <i>Selçuklunun başkenti olan şehir.</i>
k.+larnuğ 44a/2	ķ. 7a/6, 7b/11
k.+uğ 43b/13	[=2]
[=11]	korğu <i>Bir tehlike karşısında hissedilen duygu.</i>
kitâbet <i>Ar. Kâtiplik.</i>	ķ.+sından 7a/4
k. 24a/8	[=1]
[=1]	koştantiniyye <i>Yun. İstanbul'un eski adı.</i>
kiyâset <i>Ar. Anlayışlılık.</i>	ķ. 4a/15
k.+de 4b/11	[=1]
[=1]	koy- <i>Bir yere bırakmak.</i>
ko- <i>O hâl üzerinde kalmasına sebep olmak.</i>	k.-ar 26b/14
ķ.-maz 31a/8	k.-ma 2b/11
ķ.-r 35a/15	[=2]
[=2]	kök <i>Bitkileri toprağa bağlayan kısım.</i>
koça- <i>Yaşlanmak.</i>	k.+ine 40b/7
ķ.-mazlar 44a/12, 46a/5	[=1]
[=2]	

kömür *Siyah renkli, yanıcı madde.*

k. 43b/10

[=1]

ķubbe *Ar. Yarım küre biçiminde olan bina.*

ķ.-i vefā 3b/6

[=1]

ķuddūs *Ar. “Bütün eksik sıfatlardan münezzeh olan” anlamında Allah’ın isimlerinden biri.*

ķ.+dur 1a/11

[=1]

ķudret *Ar. Güç.*

ķ. 16a/6

ķ.+i 18a/10

ķ.+idurur 15b/8

ķ.+in 34b/15

ķ.+ine 2a/4

ķ.+üñ 29b/8

ķ.+üñçün 2b/1

ķ. vir- 40b/12

[=8]

ķuds *Ar. Kutsallık.*

ķ. 29a/11, 29a/11, 32a/11, 32b/6,
33b/8

ķ.-i gülzār 41a/2

[=6]

ķudsī *Ar. Kutsal.*

ķ. 6b/12, 26a/9, 38b/8, 46a/11

[=4]

ķūh *Far. Dağ.*

k.-ı şükūh 5a/7

[=1]

ķul *Allah’ın yarattığı insan.*

ķ.+ları 1b/2, 27a/15

ķ.+um 2b/12

[=3]

ķulavuz *Rehber.*

ķ.+suz 33b/10

[=1]

ķullık *Kul olma durumu.*

ķ.+(ğ)ına 32a/3

[=1]

ķur‘ ān *Ar. Hz. Muhammed’e indirilen, İslam dininin kutsal kitabı.*

ķ. 45a/14

ķ.-ı ‘ azīm 22b/9

ķ.+dur 8a/13

[=3]

ķurb *Ar. Yakınlık.*

ķ.-ı ھاķķ 23a/3, 24b/2, 24b/5,
26a/15, 29a/10, 29a/7, 35a/12, 41b/5,
43a/3, 43a/7, 45a/1

[=11]

ķurşak *Bazı hayvanların yemek
borusunun üzerinde bulunan organ.*

ķ.+(ğ)ınuş 36a/6

[=1]

ķurtar- *Bir kimseyi bir tehlikeden
uzaklaştırmak.*

ķ.-duğı 20a/6

[=1]

ķurtul- *Bir tehlikeden uzaklaşmak.*

ķ. 25a/12, 46a/9

ķ.-asın 28b/9, 29b/9

ķ.-dı 28a/13, 28a/15

ķ.-mağa 33a/7

ķ.-maz 31a/6

ķ.-mazsa 28b/3

ķ.-sa 30a/14

ķ.-ur 28b/1

[=11]

ķuru- *Yaşlığı kaybolarak kuru duruma
gelmek.*

ķ. 26b/10, 40b/8

ķ.-r 37a/8, 40b/8

[=4]

ķuş *Yumurtlayan omurgalılarından
sıcakkanlı, gagalı, iki ayaklı, uçabilen
hayvan.*

ķ. 33b/10

[=1]

ķūşe *Far. Köşe.*

k.+sin 5a/12

[=1]

ķūşiş *Far. Çalışma, çabalama.*

k. 44b/15

[=1]

ķut *Baht, talih.*

ķ. ed- 32a/15

[=1]

ķuvā *Ar. Kuvvetler.*

ķ.+larından 13b/5, 16a/15

ķ.+sı 19b/9

[=3]

ķuvvet *Ar. Güç.*

ķ.+de 18a/3

ķ.+den 17b/14, 22a/6, 28a/13,
28a/15

ķ.+dür 13b/5, 16a/15

ķ.+i 19b/8

ķ.+inden 6a/5

ķ.+iyle 8a/8

ķ. ol- 41a/7

[=11]

ķuzah *Ar. Renk renk, yol yol ışık.*

ķ. 14b/1, 14b/2

[=2]

ķüfr *Ar. Allah'ın varlığını, birliğini ve emirlerini kabul etmeme.*

k. 16b/6, 16b/7, 43a/12, 43a/14,
44b/5

k.+den 44b/3

k.+dür 42b/12

k.+ile 6a/13

k.+le 43a/10

k.+üğ 44b/2

[=10]

ķühület *Ar. Orta yaşlılık.*

k. 26b/9

[=1]

ķükcük *Küçük.*

k.+(g)i 40b/3

[=1]

ķül *Yanan şeylerden artan toz halindeki madde.*

k. 43b/10

[=1]

ķülāh *Far. Keçeden yapılmış dikişsiz başlık.*

k.+ı 1b/14

[=1]

ķülhan *Far. Azap veren yer.*

k. 46b/6

k.+da 24b/15, 39a/1, 48b/6

k.+ın 28b/15, 41b/1

[=6]

ķüllī *Ar. Bütün, hep, hepsi.*

k. 17a/12, 17a/15, 18a/2, 18a/4,
18a/5, 18b/1, 22a/7

k.+den 11a/4, 5b/10

k.+nüğ 18a/13, 18a/15

k.+si 2a/1, 37b/12, 38a/10,
40a/15, 42a/11, 42b/11, 42b/2, 47a/12,
47b/3, 9b/8

k.+sin 8b/12

k.+sinde 17a/6, 42a/8	[=1]
k.+sinden 11a/11	küre <i>Ar. Bir merkeze eşit uzaklıktaki noktalardan oluşan bir yüzeyin çevrelediği cisim veya şekil.</i>
k.+ye 5b/11, 16b/12, 17a/12, 17a/15, 18a/4, 18a/4	
[=31]	k.-i nesim 13b/9
külliyât <i>Ar. Bir şeyin bütünü.</i>	k.-i nım 14b/2
k. 34b/4, 34b/5	[=2]
[=2]	-L-
kümelâ <i>Ar. Kâmiller, olgunlar.</i>	lâ-büd <i>Ar. Lazım, gerekli.</i>
k. 35b/8	l. 41a/13
k.+nuş 4b/7, 5b/4, 7a/14	l.+dürürler 40b/2
[=4]	[=2]
künc <i>Far. Köşe.</i>	lâ-cerem <i>Ar. Şüphesiz.</i>
k.-i halvet 4b/3	l. 29a/10
[=1]	[=1]
kün fe-kân <i>Ar. Allah ol dedi ve oldu.</i>	lafz <i>Ar. Söz.</i>
k. 18a/11	l.+ıla 41a/4
[=1]	[=1]
künh <i>Ar. Bir şeyin özü.</i>	lâ-ḥavle <i>Ar. Kudret ve kuvvet ancak Allah'ındır.</i>
k.+inde 46b/1	l.+yle 43a/2
k.+ünde 18a/12	[=1]
[=2]	lāḥik <i>Ar. Yetişen, ulaşan.</i>
küntü kenz <i>Ar. Gizli hazine (Allah).</i>	l. 27a/15, 27b/1, 27b/6
k.+üş 3b/13	

1. ol- 46a/2, 46b/12	1.+de 9a/5
[=5]	[=5]
laḥm <i>Ar. Et.</i>	laṭīfe <i>Ar. Vesile.</i>
1. 29a/2	1.+dür 13b/15
1.+la 22a/11	[=1]
[=2]	lā-yefūt <i>Ar. Ölümsüz (Allah).</i>
laḥza <i>Ar. Zamanın kısa parçası, an.</i>	1. 1b/12
1. 9b/10, 36b/7	[=1]
[=2]	lā-yemūt <i>Ar. Ölmeyen, daim olan (Allah).</i>
lājiverd <i>Far. Koyu mavi renk.</i>	1. 1b/12
1. 1b/10	[=1]
[=1]	lā-yenām <i>Ar. Uyumayan (Allah).</i>
lā-keẓim <i>Ar. Öfke ve hiddetini gösteren.</i>	1. 1b/12
1. 1b/12	[=1]
[=1]	lā-yenḳaṭı^c <i>Ar. Durmadan, aralıksız.</i>
lākin <i>Ar. Ama, fakat.</i>	1. 43b/11
1. 7a/15, 10a/1, 31a/3	[=1]
[=3]	lāyık <i>Ar. Uygun, yaraşır.</i>
lā-mekān <i>Ar. Belli bir yeri olmayan.</i>	1. 21b/13, 33b/12, 33b/6, 33b/9, 48b/15, 4a/7
1. 18a/11	1.+dur 2a/6
[=1]	1. 41- 40b/13
laṭīf <i>Ar. Ruh okşayıcı, hoş.</i>	
1. 12b/9, 29a/3, 35a/4, 35a/5	

1. ol- 8b/3, 26a/3, 29b/3, 29b/4,
29b/5, 29b/5, 29b/6

[=15]

lāzım *Ar. Gerekli.*

1. ol- 5b/3, 41a/6

[=2]

leheb *Ar. Hz. Muhammed'in amcası ve en büyük düşmanlarından biridir.*

1. 3b/15

[=1]

lemmā *Ar. O zaman.*

1. 1a/7, 20b/14

[=2]

lemmā ü lem *Ar. Toplanma zamanı.*

1.+den 2a/5

[=1]

lemyezel *Ar. Yok olmaz (Allah).*

1. 1b/7

[=1]

leş *Far. Ölü.*

1.+den 48a/7

[=1]

levn *Ar. Renk.*

1. 11b/14, 17a/6

1.+e 38b/11

[=3]

leyl *Ar. Gece.*

1. 29a/8

1.-i arz 11b/7

[=2]

lezz *Ar. Hoşa giden.*

1. 48a/6

1.+e 31a/13

[=2]

lezzāt *Ar. Lezzetler.*

1. 37b/8, 48a/4

1.-ı cürmānī ı 47a/13

1.-ı cismānī 48a/1

[=4]

lezzet *Ar. Bir şeyden alınan zevk.*

1. 6a/10, 35b/13, 35b/4, 35b/9,
36a/5, 36b/1, 36b/9, 37a/12, 38a/7,
38b/3, 39a/10, 47b/5, 48a/1, 48a/13

1.-i cismānī 35b/15, 37b/4,
37b/15

1.-i cimā' 37a/5

1.+den 6b/6

1.+i 36b/4, 37b/9, 41b/13

l.+in 36b/3, 46b/5	[=2]
l.+inden 47b/4	lu‘bet <i>Ar. Oyuncak.</i>
l.+ler 20a/5, 38a/3	l.+e 44b/12
l.+leri 6b/2	l.+üz 44b/12
l. bul- 36b/3, 47b/7, 47b/9	[=2]
[=31]	luṭf <i>Ar. Cömertlik, bağış, ihsan.</i>
lezzetsüz <i>Lezzeti olmayan, tatsız.</i>	l. 4b/12
l. 47b/9	l.-ı rab 23a/13, 33b/11, 35a/8,
[=1]	48b/14
libās <i>Ar. Elbise.</i>	l.+ı 35a/8
l. 30b/10, 9a/13	l.+ında 35a/15
l.-ı fāḥire 31a/13	l.+ını 5a/9
l.+a 31b/4	l.+ınuḡ 35a/6
[=4]	l. ed- 35a/3
līk <i>Far. Lâkin.</i>	[=10]
l. 21b/6, 34b/14, 44b/13	lūbbü’l-elbāb <i>Ar. Akılların özü.</i>
[=3]	l.+dur 33b/2
līkin <i>Far. Lâkin.</i>	[=1]
l. 20a/3, 36a/4, 40b/9, 48a/10,	lūḡat <i>Ar. Dil.</i>
48a/7, 48a/8, 48a/9, 49a/14	l.+ında 43a/14
[=8]	[=1]
lisān <i>Ar. Dil.</i>	-M-
l.-ı ḥāl 1b/4	mā’ <i>Ar. Su.</i>
l.-ı fārisī 4a/13	m. 21b/8

[=1]	m. 36b/10
ma'ād <i>Ar. Ahiret.</i>	m.+leri 19b/14
m. 33a/13, 33b/1, 43b/2	m.+si 42b/2
[=3]	[=3]
ma'ādin <i>Ar. Madenler.</i>	mā' delet <i>Ar. Adaletli olma.</i>
m. 13a/7, 13a/7, 15b/14, 15b/15	m. 6b/9
[=4]	m.+ünçün 2b/4
ma'ārif <i>Ar. Hüner.</i>	[=2]
m. 6b/13, 46b/3	mādemki <i>Ar. Değil mi ki.</i>
m.-i ḥaḳīkī 47b/2	m. 9b/9, 31b/6, 46a/1
m.+den 5b/10, 11a/1	[=3]
m.+i 34a/2	ma' den <i>Ar. Cevher.</i>
m.+in 11a/2	m.-i vefā 4a/9
m.+lerinün 5b/5	m.+i 4b/6
[=8]	[=2]
mābeyn <i>Ar. Bir topluluk ortamı.</i>	ma' dūm <i>Ar. Mevcut olmayan.</i>
m.+inde 4b/7	m.+dur 4b/8
[=1]	[=1]
ma'būd <i>Ar. Kayıtsız, şartsız kendisine kulluk edilmeye layık olan, Allah.</i>	mağfūr <i>Ar. Günahları Allah tarafından bağışlanan.</i>
m. 3b/7, 23a/9	m. 7a/3
[=2]	[=1]
mādde <i>Ar. Bir şeyi meydana getiren unsurlardan her biri.</i>	mağz <i>Far. Kabuklu meyvelerin içi.</i>
	m. 41a/5

m. ol- 41a/6	maḥcūb <i>Ar. Utanmış, sıkılmış.</i>
[=2]	m.+dur 33a/14
māh <i>Far. Ay.</i>	m.+durur 30b/14
m. 20b/1, 21b/11	[=2]
m.-ı āsumān 3a/8	maḥfi <i>Ar. Gizlenmiş, saklı.</i>
m.-ı ḳubbe 3b/6	m. 4a/12, 5b/2, 36b/9
m.-ı māh-ı rūy 3a/9	m. ol- 47b/3
m.+ı 3b/12	[=4]
[=6]	maḥfūz <i>Ar. Saklanmış, gizlenmiş.</i>
mahāret <i>Ar. Ustalık, hüner.</i>	m. ol- 24a/8
m. bul- 4b/14	[=1]
[=1]	māhiyet <i>Ar. Nitelik.</i>
mā-ḥaṣal <i>Ar. Hasıl olan, ortaya çıkan sonuç.</i>	m.+i 20b/10
m. 33b/9, 35a/1, 41a/14	m.+in 5b/15, 20b/8
[=3]	m.+inde 8b/11, 9a/3
maḥbūb <i>Ar. Sevilen kimse.</i>	m.+inden 48b/1
m.+ın 38a/8	[=6]
m.+ından 38a/9	maḥlūk <i>Ar. Yaratılmış şey.</i>
[=2]	m. 37a/4, 42b/1
maḥbūs <i>Ar. Bir yere kapatılmış, hapsedilmiş.</i>	[=2]
m. 30b/1	maḥlūkāt <i>Ar. Yaratılmış olan şeyler.</i>
[=1]	m. 3b/1
	m.+ı 34a/13

[=2]

maḥmūd *Ar. Övülmüş, övülmeye değer, Hz. Muhammed.*

m. 3b/7, 3b/7

[=2]

maḥmūl *Ar. Yüklü.*

m. 16b/8

[=1]

maḥrem *Ar. Samimi dost, sırdaş.*

m.+i 19a/10

m.+üm 8a/13

m.+ün 8a/11

[=3]

maḥsūd *Ar. Kıskanılan.*

m.-ı saḥbān 4b/12

[=1]

maḥsūs *Ar. Varlığı beş duyu ile hissedilen şey.*

m.+ı 37b/13

m. ol- 9b/12, 11a/9, 11b/3

[=4]

maḥsūsa *Ar. Varlığı beş duyu ile hissedilen şey.*

m.+durur 9a/6

[=1]

maḥsūsāt *Ar. Varlığı beş duyu ile hissedilen şeyler.*

m.+a 25b/1

m.+uḥ 24a/9, 40a/3

[=3]

maḥv *Ar. Yok etme.*

m. 27b/10

m. ol- *Yok olmak.* 39a/5

[=2]

maḥz *Ar. Saf, hâlis.*

m. 23a/2, 47a/9

m.-ı ḥikmet 23b/2

m. ol- 6a/4, 6a/4, 26b/2, 26b/2

[=7]

mā'ī *Ar. Su ile ilgili.*

m.+si 13a/11

[=1]

mā'īl *Ar. İstekli, arzulu.*

m. ol- 28a/1

[=1]

mā'iyye *Ar. Su ile ilgili.*

m. 14a/1

m.+dür 13b/13, 14a/3

[=3]	maḵṣūd <i>Ar. Amaç, gaye.</i>
maḵāl <i>Ar. Söz.</i>	m. 23a/9, 24a/4, 32a/14, 3b/7, 49b/15
m. 1b/4	m.+a 26a/8
[=1]	m.+umuz 48b/14
maḵāle <i>Ar. Eskiden bir kitabın ayrıldığı bölümlerden her birine verilen isim.</i>	m.+ı ol- 5b/6
m. 5b/3, 8b/12	m. ol- 34b/11
m.-i ḥaḵāyık 4a/12	[=9]
m.+lerinden 5a/15	mā'ḵulāt <i>Ar. Akılla ispatlanabilir şeyler.</i>
[=4]	m.+ı 24a/9
maḵām <i>Ar. Durulacak yer, mekan.</i>	m.+uḡ 25b/3, 40a/4
m. 43a/9	[=3]
m.-ı 'uzlet 4b/3	māl <i>Ar. Bir kimsenin sahip olduğu servet, mülk.</i>
[=2]	m. 27a/6
maḵar <i>Ar. Durulan, karar kılınan yer.</i>	[=1]
m. 41b/3	mālīk <i>Ar. Bir şeye sahip olan.</i>
[=1]	m. 3b/3, 44b/7
maḵbūl <i>Ar. Kabul edilen.</i>	[=2]
m.+um 2b/13	ma'lūm <i>Ar. Herkes tarafından bilinen şey.</i>
[=1]	m. 5b/6, 49b/4
maḵṣadü'l-ḵıssā <i>Ar. İbretli hikayenin amacı.</i>	m.+dur 39b/13, 5b/2
m. 24b/6	m.+umuzdur 8a/14
[=1]	

m.+uḡ 16a/11	[=1]
m.+uḡuz 34b/12	ma'rifet <i>Ar. Hüner, yetenek.</i>
m. ol- 23a/2, 37b/3	m. 9b/6, 17a/2, 17a/3, 29a/4,
[=9]	47a/1
ma' mūr <i>Ar. Bayındır duruma getirilmiş.</i>	m.-i ḥaḳīḳī 25b/2
m. ed- 2b/3	m.+i 33a/13, 6b/9
[=1]	m.+inden 21a/2
ma' nā <i>Ar. Anlam.</i>	m.+ine 24a/10
m. 46a/14	[=10]
m.+sı 18b/12	ma' rūf <i>Ar. Bilinen, belli.</i>
m.+sın 49a/14	m. ol- 35a/9
m.+sını 40a/4, 43b/13	[=1]
m.+sınuḡ 44a/2	māsivā <i>Ar. Allah'dan gayrı her şey.</i>
[=6]	m.+dan 11a/4, 17a/14, 32b/11
mānend <i>Far. Benzer, gibi.</i>	[=3]
m.-i nūr 20a/14	māsivāh <i>Ar. Allah'dan gayrı her şey.</i>
[=1]	m. 44b/12
ma' nī <i>Far. Anlam.</i>	[=1]
m. 11a/11, 11a/13	maşnū' <i>Ar. Sanatla yapılmış, sanat ürünü.</i>
m.+de 35a/1	m.+larda 9b/13
[=3]	[=1]
marāz <i>Ar. Hastalık.</i>	maştūr <i>Ar. Yazılmış, çizilmiş.</i>
m.+ı 40b/3	m. 8a/3

[=1]	m. 4a/10
maṭār <i>Ar. Yağmur.</i>	[=1]
m.+um 1a/12	maẓarrat <i>Ar. Zarar.</i>
[=1]	m. 38a/5
maṭbaḥ <i>Ar. Yemek pişirilen yer, mutfak.</i>	[=1]
m.+dan 7a/12	maẓhar <i>Ar. Bir şeyin görünür duruma geldiği yer veya kimse.</i>
[=1]	m.-ı hikmet 2b/4
maṭlab <i>Ar. İstenilen, talep edilen şey.</i>	m.+dur 11b/5
m.-ı a' lā 24b/6	m.+durur 44b/14
[=1]	m.+ı 20b/1, 26a/12
mā u men <i>Ar. O ve ben, ikilik.</i>	m.+ısın 18b/15
m.+den 24b/7, 33b/14, 39a/8	[=6]
[=3]	me'ād <i>Ar. Dönülecek olan yer.</i>
mā u menlik <i>Ar. İkilik.</i>	m. 16b/11, 16b/11
m. 39a/6	[=2]
[=1]	me'ānī <i>Ar. Anlamlar.</i>
māverā <i>Ar. Bir şeyin ötesinde, arkasında bulunan.</i>	m. 6b/11
m. 12b/6	[=1]
[=1]	me'āric <i>Ar. Merdivenler.</i>
mā yenbaği <i>Ar. Uygun olan şey.</i>	m.-i 'ulvī 1a/12
m. 17a/1, 17a/1, 17a/2	[=1]
[=3]	mecāl <i>Ar. Güç, kuvvet.</i>
mā yeṣā' <i>Ar. Dilediği gibi.</i>	m. 46b/1

m.+üm 5a/7	[=1]
[=2]	med <i>Ar. Uzama.</i>
mecāzī <i>Ar. Gerçek olmayan ancak gerçeikle arasında benzerlik bulunan.</i>	m.+de 19b/6
m. 25b/11	[=1]
m.+den 25a/11	medār <i>Ar. Bir şeyin döneceği yer.</i>
[=2]	m.-ı erbāb 4b/1
meccānī <i>Ar. Ücretsiz.</i>	m.+ıdur 12b/15, 12b/15
m. 26a/7	[=3]
[=1]	meded <i>Ar. Yardım.</i>
meclis <i>Ar. Topluluk.</i>	m. kı1- 2b/15
m. 8b/4	[=1]
m.-i ʿ irfān 8b/7	medh <i>Ar. Bir kimse veya bir şeyi övme.</i>
m.+de 32b/13, 7a/14	m.-i vezir 4a/9
m.+idür 8b/2	m. ed-/id- 4a/7, 25b/14
m.+ine 8b/3	m. eyle- 42b/9, 47a/7
[=6]	[=5]
mecmaʿ <i>Ar. Kavuşma noktası.</i>	mefāşıla <i>Ar. Mafsallar, vücuttaki oynak kısımlar.</i>
m.-i hayr 42b/11	m.+dur 49a/11
m.-i kūşış 44b/15	[=1]
[=2]	meğār <i>Ar. Mağara.</i>
mecmuʿ <i>Ar. Bir araya getirilmiş, toplanmış.</i>	m.+ı 4a/5
m. 20b/2	[=1]
	meger <i>Far. Oysa ki, halbuki.</i>

m. 7a/5, 7a/10, 7a/13

[=3]

mehlike *Ar. İnsanın helakına sebep olacak şey.*

m.+den 38a/5

[=1]

mekân *Ar. Yer, mahal.*

m. 12a/11, 12a/11, 38b/13,
41a/15

m.+a 26a/3, 40b/11

m.+dan 12a/10, 20a/6, 20a/7,
40b/11

m.+uñ 19b/14

m.+a çık- 12a/10

[=12]

mekteb *Ar. Eğitim görülen yer, okul.*

m.+de 24a/6

m.+deki 24a/2

m.+den 24a/3, 24a/8

[=4]

me'kûlât *Ar. Yiyecekler.*

m. 42a/10

m.-ı tayyîbe 31a/13

[=2]

melâi'ke *Ar. Melekler.*

m. 13a/13, 27a/10, 28a/10, 28b/2,
44a/9, 6b/1

m.+durur 28a/19

m.+ler 25b/4, 45a/10

m.+lere 43b/9

[=10]

melbûsât *Ar. Giysiler.*

m. 42a/11

[=1]

melek *Ar. Gözle görülüp elle tutulmayan, kendisinde yeme içme, cinsiyet farkı bulunmayan daima Allah'a ibadet etmekle vazifeli nûrânî varlıklardan her biri.*

m. 19a/11, 20b/6, 30a/5, 33b/8,
38b/9

[=5]

melek-hû *Ar.-Far. Melek huylu.*

m. 38b/8

[=1]

melekût *Ar. Melekler âlemi.*

m. 3a/14, 24a/12, 25b/4, 26a/2,
27a/9, 29b/10

[=6]

melîḥ *Ar. Güzel, sevimli.*

m. 49a/3

[=1]

melmūsāt *Ar. El ile temas edilenler.*

m.+a 37b/11

[=1]

memāt *Ar. Ölüm.*

m. 1a/1

[=1]

memdūd *Ar. Uzun.*

m. 28a/14

[=1]

me'men *Ar. Emniyetli yer.*

m. 21b/15, 33b/14

[=2]

men *Ar. O kimse.*

m. 17a/2

[=1]

menāfi' *Ar. Faydalar.*

m.-i a' zā 19b/2

m.+in 38a/8

[=2]

menākīb *Ar. Menkıbeler, din büyüklerinin yaşayışları ile ilgili hikayeler.*

m.+ları 8a/2

[=1]

men 'aref *Ar. "Kendini bilen Rabb'ini bilir" anlamına gelen sözün kısaltılmış hâli.*

m. 33b/13, 49a/1

[=2]

menba' *Ar. Herhangi bir şeyin ortaya çıktığı, zuhur ettiği yer.*

m.+dur 30b/1

[=1]

menba' ü'l-cūd *Ar. Cömertlik kaynağı.*

m. 4a/9, 4b/13

[=2]

menfa'at *Ar. Fayda, kâr.*

m. 38a/5

m.-i cerr 38a/3

[=2]

menhī *Ar. Yasak.*

m. ol- 16b/10

[=1]

menī *Ar. Neslin devamını sağlayan erkeklik tohumu.*

m. 36b/10, 36b/13

[=2]

menkūs *Ar. Ters dönmüş.*

m. 28a/12

[=1]

mennān *Ar. “Kullarına sınırsız nimetler veren” anlamında Allah’ın sıfatlarından biridir.*

m. 43b/14

[=1]

mensūh *Ar. Geçersiz kılınmış, hükümsüz bırakılmış.*

m. ol- 36a/9

[=1]

menşūr *Ar. Düz yazı.*

m. 3b/13

[=1]

menüçehr *Far. Pişdâdiyân sülalesinden Feridun’un torunu, İreç’in oğlu olan hükümdar.*

m.-i zamān 4b/10, 5a/2

[=2]

menzil *Ar. Varılacak yer.*

m. 23a/13, 23a/8, 26a/6

m.+e 20b/5, 23a/14, 23a/6, 24b/4

m.+iñedür 9a/3

m.+üğ 19a/10, 20b/6, 24b/3

m.+üğ 30a/7

[=12]

merāh *Ar. Yer, mekân.*

m. 41b/13

[=1]

merākī *Ar. Merak veya şüphe içinde bulunan kimse.*

m. 1b/1

[=1]

merd *Far. Güvenilir.*

m. 32b/2, 49a/3

[=2]

merhabā *Ar. Selamlaşma sözü.*

m. kı1- 7b/12

[=1]

merhūm *Ar. Allah’ın rahmetine mazhar olmuş.*

m. 7a/3

[=1]

merhūn *Ar. Bağlanmış.*

m.+durur 46a/1

[=1]

mer'i *Ar. Hükmü geçerli olan.*

m.+dür 9a/5

[=1]

merkeb *Ar. Binek.*

m. 30b/11

m. ol- 32a/11

m.+üm 8a/13

m.+ünj 8a/11

[=4]

merkez *Ar. 1. Bir şeyin ortası ve en önemli kısmı kabul edilen yeri.*

m.-i arz 14a/4, 15a/11, 18a/5,
18b/3

m.-i 'ālem 18b/2

m.-i yile 13a/1

m.+i 15a/11

m.+inde 12b/13

2. Karar veren güç.

m.-i aşhāb 4b/1

[=8]

merküz *Ar. Bir yere saplanmış.*

m.+a 38a/11

m. kıl- 36b/15

[=2]

mertebe *Ar. Kademe, derece.*

m. 34b/6, 39a/14

m.-i kemāl 39b/1

m.+dür 34b/6

m.+si 17b/5

m.+sinden 17b/5, 17b/6, 34b/5

[=8]

mertebelü *Dereceli, rütbeli.*

m. 6a/3, 26b/1

[=2]

meşābe *Ar. Derece, değer.*

m.+sindedurur 25b/11

[=1]

meşāne *Ar. İdrar torbası.*

m.+ye 36b/12

[=1]

meşel *Ar. Örnek, misal, benzer.*

m. 25b/9

m.+i 30b/8, 31a/10

[=3]

meşelā *Ar. Örnek olarak.*

m. 40a/10	meşdūd <i>Ar. Sıkıca bağlanmış.</i>
[=1]	m. 1b/11
mesken <i>Ar. Yaşanan yer.</i>	[=1]
m. 30b/11, 33b/14	meşgūl <i>Ar. Bir işle uğraşan.</i>
m.-i müzahrefe 31a/14	m. 41b/14
m.+e 31b/4	m. ol- <i>İlgilenmek.</i> 17b/10,
m.+ün 24b/3	30b/11, 36a/8, 36a/11, 36a/15, 42a/7
[=5]	[=7]
meskenet <i>Ar. Allah karşısında acizliğini bilme.</i>	meşhūr <i>Ar. Herkesçe bilinen.</i>
m. 5a/12	m.+dur 8a/3
[=1]	[=1]
meşakkat <i>Ar. Güçlük, zorluk.</i>	meşrūbāt <i>Ar. İçecekler.</i>
m. çek- <i>Sıkıntı içinde olmak.</i>	m.-ı lezīze 31a/13
27a/5, 40a/15	[=1]
[=2]	metāʿ <i>Ar. Kazanç sağlanacak mal.</i>
meşakkatlū <i>Güç, sıkıntılı.</i>	m.+larıyla 25a/12
m. 27a/7	m.+uñ 25a/13
[=1]	[=2]
meşāyih <i>Ar. Şeyhler.</i>	mevālīd <i>Ar. Varlıklar.</i>
m. 33b/9	m.-i şelāşe 34b/9
m.-i kibār 5a/14, 7a/7, 7a/8	m.+dür 45b/3
m.+den 5a/13	m.+ine 18a/6, 45b/14
[=5]	[=4]
	mevālīdāt <i>Ar. Varlıklar.</i>

m. 15b/14

m.+uñ 45b/5

[=2]

mevc *Ar. Dalga.*

m. 1b/1, 1b/1

[=2]

mevcūd *Ar. Var olan, bulunan.*

m. 1a/3, 3b/7, 9b/10

m.+dur 17a/6

m.+ıla 2a/15

[=5]

mevcūdāt *Ar. Var olanlar, yaratılanlar.*

m. 1a/5, 3a/4, 3a/15, 34b/4

m.+a 12b/1, 17b/11

m.+dan 17b/5

m.+uñ 17b/2, 34a/11, 34a/7,
34b/1, 37b/9

[=12]

mevlānā *Ar. Mevlevî tarikatının
kurucusu, büyük türk mutasavvıfı ve
şairi.*

m. 5b/8, 7a/1, 7a/15, 7b/12,
7b/13, 8a/11, 8a/14, 8a/2, 8a/2, 8a/8,
8b/8, 8b/9, 9b/5, 10b/15, 11a/2, 18b/1,
18b/8, 19a/13, 19b/1, 19b/12, 20a/8,

20b/10, 20b/8, 21a/15, 22a/2, 22a/5,
23b/2, 23b/4, 24a/1, 25a/2, 25a/5, 25a/6,
25b/9, 26b/3, 26b/6, 28a/11, 28a/13,
28a/16, 28b/5, 29a/13, 29a/14, 29b/1,
29b/8, 30a/10, 30a/13, 31b/2, 32b/10,
32b/14, 32b/8, 34a/3, 34a/6, 35b/13,
35b/5, 35b/7, 39a/11, 39a/15, 41b/8,
43a/10, 43a/13, 45a/4, 45a/7, 46b/10,
46b/8, 49a/5, 49a/8

m.-i hâzret 7a/14

m.-i hâzret 7b/1

m.+ya 18a/14

[=68]

mevlâyî *Ar. Allah'la ilgili, Allah'a ait.*

m. 2a/9

[=1]

mevşûf *Ar. Kendisini benzerlerinden
ayıran bir nitelik kazanmış.*

m. et- 35a/9

[=1]

mevt *Ar. Ölüm.*

m. 6a/1, 6a/3, 18b/7, 22b/7,
22b/7, 23a/2, 23b/11, 23b/2, 23b/3,
23b/8, 24a/1, 24a/15, 24a/15, 24b/1,
25a/3, 26b/1, 26b/10, 26b/14, 27a/10,
28a/10, 39b/10, 39b/12, 42a/4

m.+de 25a/5

m.+den 35b/2	m.+dürür 21a/15
m.+dür 22b/12	m.+e 39b/5
m.+e 19a/12, 19a/14, 5b/13	[=4]
m.+i 6a/2, 20a/9, 21a/2, 25a/1, 25a/4, 26a/5, 34a/9, 39b/12, 42a/5	mezkūrāt <i>Ar. Zikrolunanlar.</i>
m.+idür 40b/9	m.+a 17b/7
m.+le 20b/11	[=1]
m.+ün 5b/14, 20b/7, 20b/9	mezraʿ <i>Ar. Geniş arazi.</i>
m. ol- 20b/12	m. 26b/6
[=44]	m.+nuñ 26b/8, 26b/8
mevziʿ <i>Ar. Yer, mekan.</i>	[=3]
m. 25a/9	mi <i>Soru eki.</i>
m.+de 42b/9	m. 39a/13, 39a/13, 39a/14, 39a/14, 41b/1
m.+dur 12a/12	[=5]
m.+e 46a/7	micmere-gerdān <i>Ar.-Far. Dönen tütsü kabı.</i>
[=4]	m. 1b/9
meydān <i>Ar. Geniş, açık ve düz alan.</i>	[=1]
m. 3a/14, 25b/10	miʿde <i>Ar. Yiyecekleri sindirmeye yarayan iç organ.</i>
[=2]	m. 36a/15
meyl <i>Ar. Sevgi, istek.</i>	m.+den 36a/13
m. et- 19a/8, 31a/9	m.+nün 36a/8
[=2]	m.+sinün 36a/6
meyyit <i>Ar. Ölmüş kimse.</i>	
m. 21b/2, 31a/5	

m.+ye 36a/12, 36a/14	milket <i>Ar. Mülk.</i>
[=6]	m.+inde 46a/12
mîh <i>Far. Çivi.</i>	[=1]
m.+idür 14b/14	millet <i>Ar. Aynı soydan gelen, aralarında dil, din, tarih ve kültür bağı bulunan topluluk.</i>
[=1]	m. 3b/3
mihmān <i>Far. Misafir.</i>	[=1]
m.-ı hāzret 3a/11	millî <i>Ar. Milletle ilgili olan.</i>
[=1]	m.+m 2a/4
mihnet <i>Ar. Sıkıntı.</i>	[=1]
m.+inden 31a/15	mi' mār <i>Ar. Bir şeyi imar eden, yapan.</i>
m.+le 48b/9	m.+ı 2b/3
m.+leri 46a/2	[=1]
[=3]	min <i>Ar. Onlardan.</i>
mihr <i>Far. Sevgi.</i>	m. 20a/13
m. 21b/11, 35a/15, 35a/5, 35a/6	[=1]
[=4]	min ba' d <i>Ar. Bundan sonra.</i>
mikdār <i>Ar. Bir şeyin ölçüsü.</i>	m. 5b/2
m. 5a/6, 36b/7	[=1]
m.+ı 32b/15, 34b/1	mine'l-esbāb <i>Ar. Sebeplerden.</i>
m.+ıdur 15a/13	m. 36a/3
m.+ından 36b/4	[=1]
m.+mı 38b/3	mine'l-hikmet <i>Ar. Hikmetden.</i>
[=7]	

m.+e 17b/9

[=1]

mirās *Ar. Ölen kişiden yakınlarına kalan mal, mülk vb.*

m.+ın 48a/6

[=1]

mir'āt *Ar. Ayna.*

m. 11b/10

m.+ı 44b/5

[=2]

mir'āt-veş *Ar.-Far. Ayna gibi.*

m. 32a/5

[=1]

mişāl *Ar. Örnek.*

m. 48a/12

m.+i 24a/2, 25a/14, 30a/11,
42a/2, 47b/6

m.+ın 30a/9, 6a/7

m.+leri 48b/4

[=9]

mişālihi *Ar. Örneğin.*

m. 30a/8

[=1]

miskīn *Ar. 1. Zavallı, aciz.*

m. 2b/8

2. *Tepkisiz kalan.*

m. ed- 33b/14

[=2]

mişl *Ar. Eş, benzer, gibi.*

m.i 6b/12

m.-i ma' dūm 4b/8

[=2]

mizāc *Ar. Huy, yaratılış.*

m. 36a/2

m.-ı beden 9a/7

m.-ı i' tidāl 37b/5

m.+a 37b/12, 38b/3

m.+ı 37a/12, 37a/13, 37a/14,
37b/13, 38a/1

m.+ına 38a/14

m.+ından 10a/1

m.+ını 38a/11

m.+ları 37a/7

[=14]

mizān *Ar. Mahşer günü günah ve sevapların tartılacağı manevi terazi.*

m. 33b/1

[=1]

monla Ar. *Âlim, hoca.*

m. 17a/7, 17a/8

[=2]

mu'ahhir Ar. *“Dilediği durumu bir hikmetten dolayı erteleyen” anlamında Allah’ın isimlerinden biridir.*

m.+i 5b/5

[=1]

mu'allā Ar. *Yüksek, yüce.*

m. 3b/6

[=1]

mu'aṭṭal Ar. *Bırakılmış, terkedilmiş.*

m. 17b/10

[=1]

mu'aṭṭar Ar. *Güzel kokulu.*

m.-ı muṭahhar 3a/4

[=1]

mu'āvin Ar. *Yardım eden.*

m.+i 29b/10

[=1]

mu'āyene Ar. *Nasıl olduğunu anlamak için dikkatle inceleme.*

m. kıl 22b/8, 24a/12

[=2]

mu'āyyen Ar. *Belli, belirli.*

m.+dür 49b/5

[=1]

mu'azzeb Ar. *Acı çeken.*

m. 46a/8

[=1]

mucīd Ar. *İcat eden kimse.*

m.+inde 31b/11

[=1]

mufāraḳat Ar. *Ayrılma, ayrılık.*

m. et-/it- 6b/6, 9b/14, 16b/13, 21b/3, 22a/10, 22a/14, 22b/12, 22b/7, 23b/11, 23b/15

m. eyle- 22b/1, 22b/15, 24a/6, 26a/2, 31b/9, 38a/7, 38a/9

[=17]

mufāriḳ Ar. *Ayrılmış olan, ayrılan.*

m. ol- 22b/2

[=1]

mufaṣṣal Ar. *Ayrıntılı.*

m.+ları 49b/6

[=1]

muḥabbet Ar. *İ. Sevgi.*

m. 3a/8, 34a/14

m.-i miḥnet 31a/15	m. 3a/2, 3a/5, 3b/7, 10b/12, 22b/10
m.+e 31b/9	
m. ol- 34a/10	m.+dür 3b/12
m. ed-/et- <i>Sevgi duymak.</i> 34a/8, 34a/13, 34b/12, 35b/6	[=6]
[=9]	muḥaṣṣal <i>Ar. Sözü'n kıyası, özet.</i>
muḥakḳak <i>Ar. Doğru olduğu kesin olarak bilinen, gerçek.</i>	m. 8a/4
m. 3b/12	[=1]
[=1]	muḥāṭab <i>Ar. Kendisine söz söylenmek, kendisiyle konuşulmak.</i>
muḥakḳakāne <i>Ar. Doğru bir şekilde.</i>	m. ol- 9b/12
m. 8b/9	[=1]
[=1]	muḥbir <i>Ar. Haber veren, haber ulaştıran kişi.</i>
muḥālif <i>Ar. Uymayan, aykırı, zıt.</i>	m. 16b/3
m. 2a/4	[=1]
m. ol- 6a/16, 49a/4, 49a/7, 49a/10	muḥdeṣāt <i>Ar. Sonradan yaratılmış şeyler.</i>
[=5]	m. 46a/15
muḥalled <i>Ar. Gelip geçici olmayan, kalıcı.</i>	[=1]
m. ol- 21a/6, 47a/14	muḥib <i>Ar. Sevgi duyan kişi.</i>
[=2]	m.-i inḳiyād 6b/15
muḥammed <i>Ar. Övülmeye değer olan en güzel huylara sahip kimse (Sonuncu ve en büyük olan İslâm peygamberi).</i>	[=1]
	muḥīṭ <i>Ar. Çepeçevre kuşatan şey.</i>
	m. 13a/1
	m.+den 18a/5, 18b/6

m.+dür 12a/15

m.+ün 15a/12, 18b/2

[=6]

muḥkem *Ar. Anlamı kesin ve açık olan, başka türlü anlaşılmayan.*

m. 19b/2, 19b/15

m. ol- 24a/5, 25b/1

[=4]

muḥtāc *Ar. İhtiyaç duyan.*

m. 1a/9, 31b/4, 31b/6

m.+dur 18b/8

m.+durur 31b/5

m.+ı 46a/11

[=6]

muḥtaşar *Ar. Ayrıntılı olmayan, kısa, öz.*

m. 44b/10

m. ol- 8a/7

[=2]

muḥtebis *Ar. Hapsolmuş olan.*

m. ol- 14b/10, 14b/12

[=2]

muḥtelif *Ar. Farklı, çeşitli.*

m.+e 11a/11

m.+edür 11a/11

m. ol- 49b/4, 49b/5, 49b/6

[=5]

muḥtelife *Ar. Farklı, çeşitli.*

m.+si 49b/10

[=1]

muḥyiddīn ‘arabī *Ar. Tasavvuf ve İslam düşüncesinde önemli etkileri olan sûfî.*

m. 5a/15

[=1]

mu‘īn *Ar. “Herkesin yardımcısı, herkese yardım eden” anlamında Allah’ın isimlerinden biri.*

m. 2a/4

[=1]

muḥaddime *Ar. Başlangıç.*

m.-i basîṭ 49b/15

[=1]

muḥaddem *Ar. Eski olan.*

m.+i 5b/5

m. ol- 19b/9

[=2]

muḥaddeme *Ar. Eski olan.*

m.+den 34b/11

[=1]

mukaddes *Ar. Kutsal olan.*

m. 3a/4

[=1]

mukallid *Ar. Taklit eden kişi.*

m. 6b/4

[=1]

mukārenet *Ar. Bir araya gelme, birbirine uygun olma.*

m.+ile 39b/8

[=1]

mukārin *Ar. Bir arada bulunan, yakın olan.*

m. ol- 39b/2

[=1]

mukarr *Ar. Biat etmiş kişi.*

m. 33a/15

[=1]

mukarren *Ar. Yakın olmuş.*

m. 1b/8

[=1]

mukarrer *Ar. Kararlaştırılmış.*

m. ol- 24a/8, 39b/4

[=2]

mukavves *Ar. Kavisli, kemerli, eğri.*

m. 1b/8

[=1]

mukīm *Ar. Bir yere yerleşen kişi.*

m. 2a/7, 24b/15, 46b/6, 48b/6

m. ol- 39a/1

[=4]

muktebes *Ar. Faydalanılan, alıntı.*

m. 19a/8, 26a/7

m.+sün 20b/4

[=3]

muktedā *Ar. Örnek alınan kişi.*

m. 3b/6

m.-yı şer^c 3b/3

[=2]

muktezā *Ar. Lazım olan şey.*

m.+sıdur 45b/13

[=1]

mūm *Far. Basit bir aydınlatma aracı.*

m.+a 7b/9

[=1]

mūmcugız *Küçük mum.*

m.+ı 7b/6

[=1]

munfaşıl *Ar. Bitişik olmayan, ayrılmış.*

m.+dur 49b/3

[=1]

mūnis *Ar. Cana yakın, sıcakkanlı.*

m. 43a/8

[=1]

munkaṭı⁶ *Ar. Arkası kesilen.*

m. ol- 40b/1, 45b/5

[=2]

muntazır *Ar. Bekleyen, gözleyen.*

m.+ıken 24b/15

[=1]

munzic *Ar. Olgunlaştıran.*

m. ol- 19b/6

[=1]

murād *Ar. Erişilmesi istenen istek, amaç.*

m. 8a/4, 22b/12, 29a/15, 41a/4

m.+ı 24a/6, 32a/3

m.+ın 27a/8

m.+unca 31a/1

m. eyle- *İstemek.* 6b/14, 29b/13

m. ol- 24a/5

[=11]

murāfık *Ar. Bir şeyle beraber olan.*

m.+ı 42b/2

[=1]

murğ *Far. Kuş.*

m. 32b/3

m.-ı cān 26a/6, 32b/6, 35a/14,
41a/14, 41b/5

m.-ı rūḥ 21b/7

[=7]

mūriş *Ar. Miras bırakan kimse.*

m.+nün 48a/5

[=1]

murtabiṭ *Ar. İrtibatlı, bağlı.*

m. 5b/11

m. ol- 17a/13, 17a/15, 18a/4,
22a/2, 22a/4, 22a/5, 33a/1, 40a/3

[=9]

murtaẓā *Ar. Beğenilmiş, seçilmiş kişi.*

m. ol- 24a/3, 29b/2

[=2]

muşaddak *Ar. Onaylanmış.*

m. 4a/2

[=1]

muşannif *Ar. Sınıflandıran.*

m.-i kitāb 2a/8	[=2]
[=1]	muṭāʿ <i>Ar. Emrine uyulan.</i>
muşavver <i>Ar. Bir şekle, bir biçime konulmuş.</i>	m. 2a/5
	[=1]
m.+dür 10b/8	muṭabbak <i>Ar. Tabakalar halinde olan, katlı.</i>
[=1]	
muşîbet <i>Ar. İnsanın başına birdenbire gelen belâ, sıkıntı.</i>	m. 1b/10
	[=1]
m. 42a/2, 42a/5	muʿtād <i>Ar. Alışkanlık haline gelmiş.</i>
m.+leri 46a/3	m. ol- 38a/15
[=3]	[=1]
muştafâ <i>Ar. Cinsi içinden en temiz, en iyisi olarak seçilmiş kişi (Hz. Muhammed).</i>	muṭahhar <i>Ar. Temizlenmiş, arınmış.</i>
m. 3a/2, 3a/5, 4a/10	m. 3a/4
[=3]	[=1]
muştafâ paşa <i>Ar. Koca Mustafa Paşa, II. Bâyezid saltanatı sonunda ve I. Selim saltanatı başında 1511-1512 döneminde sadrazamlık yapan Osmanlı devlet adamı.</i>	muṭālaʿa <i>Ar. Etraflıca düşünme.</i>
m. 4b/6, 5a/1, 6b/9	m. kıl- Etraflıca düşünmek. 5b/6
[=3]	[=1]
mustağnî <i>Ar. İhtiyaç ve eksiklik duymayan kişi.</i>	muṭavvel <i>Ar. Uzun uzadıya anlatılmış, uzun.</i>
m. ol- 7a/9, 24a/7	m. 48b/13
	m. ol- 8a/4
	[=2]
	muʿteber <i>Ar. Saygı gören, saygın.</i>
	m. 6b/11

[=1]

mu‘tedile *Ar. İlk, ılıman.*

m.+dür 13b/7

[=1]

muṭī‘ *Ar. Uyan, tâbi olan kişi.*

m. 2b/1

[=1]

muṭī‘a *Ar. Uyan, tâbi olan kişi.*

m. 35a/3

[=1]

muṭlak *Ar. Kayıtsız, şartsız.*

m. 4a/4, 17b/6, 44b/11

m.+a 17b/13

m.+durur 34b/8

[=5]

muṭlakā *Ar. Ne olursa olsun.*

m. 2a/1

[=1]

muṭma’inne *Ar. Nefsin yedi mertebesinden dördüncüsü.*

m. 33b/7

[=1]

muttaşif *Ar. Bir hâl ile nitelenmiş olan.*

m. 29a/5

[=1]

muvāfık *Ar. Uygun.*

m. ol- 38a/11, 38a/15, 38b/4

[=3]

muvaḥḥid *Ar. Allah’ın birliğine inanan.*

m. 4b/9, 6b/4, 41b/4, 46a/12

m.+le 41b/9

[=5]

muẓirr *Ar. Zarar veren.*

m. ol- 38b/1

[=1]

mūziyāt *Ar. İnsanı rahatsız eden küçük hayvanlar, haşerat.*

m.+dan 40b/11

[=1]

muẓlim *Ar. 1. Karanlık.*

m. 29a/1

2. Uğursuz.

m.+dürür 21b/1

[=2]

muẓmaḥil *Ar. Yok olan.*

m. ol- 19b/11

[=1]

mübārek *Ar. Saygı ve hürmete lâyık.*

m. 4a/15	mücerred <i>Ar. Madde ve cisim hâlinde olmayan, düşüncede var olan.</i>
[=1]	
mübārız <i>Ar. Eski savaşlarda meydana çıkaran düşmanıyla dövüşen kimse.</i>	m. 4a/14, 9b/1
m.-i meydān 3a/14	m.+e 1a/12
[=1]	[=3]
mübeddel <i>Ar. Başka bir şekle konulmuş.</i>	mücevher <i>Ar. Var olan bir şeyin özü.</i>
m. ol- 12a/10	m. 21b/1, 21b/2
[=1]	[=2]
mübeyyen <i>Ar. Açıkça ortaya konan.</i>	mücmel <i>Ar. Kısaltılmış.</i>
m.+dür 12b/14	m. 18b/7
[=1]	[=1]
mübtelā <i>Ar. Bir şeye kendini kaptırmış olan.</i>	müctebā <i>Ar. Seçilmiş, seçkin.</i>
m.+sı ol- 21b/4	m.-yı muḳtedā 3b/6
m. ol- <i>Düşkün olmak, alışmak.</i>	[=1]
31a/12, 31b/8	müdām <i>Ar. Devamlı, sürekli.</i>
[=3]	m. 35a/11
mücāveret <i>Ar. Komşuluk.</i>	[=1]
m.+i 21b/1	müddet <i>Ar. Bir şeyin başı ile sonu arasında geçen zaman, süre.</i>
[=1]	m. 31b/10
mücāzāt <i>Ar. Ceza verme.</i>	[=1]
m. 24a/4	müeddeb <i>Ar. Edepli.</i>
[=1]	m. ol- 24a/3
	[=1]

müeddib *Ar. İlim ve edep öğreten kişi.*

m. 3a/10, 3a/11

[=2]

mü'ellif *Ar. Yazar.*

m. 22a/11, 43b/5

[=2]

müfham *Ar. Cevap veremeyecek duruma getirilmiş, susturulmuş.*

m.+uñ 5a/7

[=1]

müfsid *Ar. Ara bozan, fitneci.*

m. ol- 39b/7

[=1]

mühimmât *Ar. Önemli şeyler.*

m. 4b/2

[=1]

mühr *Far. Damga.*

m.-i dünyâ 3b/4

[=1]

mükerrem *Ar. Saygıdeğer.*

m. 4a/9, 23a/11

[=2]

mülākī *Ar. Buluşan, kavuşan kişi.*

m. 27a/8

m. ol- *Kavuşmak, görüşmek.*
25b/6, 33a/2

[=3]

mülâzemet *Ar. Bir şeye hiç ayrılmak istemeyecek şekilde bağlanma.*

m.+e 5a/11

[=1]

mülâzım *Ar. Bir şeye veya yere devamlılık gösteren kişi.*

m. 23a/15

[=1]

mülk *Ar. Ülke, âlem, diyar.*

m. 25b/12, 44b/7, 48b/8, 48b/11

m.-i bâkî 21b/7, 48b/8

m.-i bekā 48b/5

m.-i mecāzî 25a/11, 25b/11

m.-i millî 2a/4

m.-i ten 41a/9

m.+den 38b/14

m.+e 23a/5, 46a/10, 49a/1, 49a/2

m.+i 23a/4, 48b/6

m.+in 21b/9, 41b/3, 48b/7

m.+inden 8a/10, 8a/10

m.+ine 4a/3, 8a/10, 8a/10

m.+ün 25b/12

m.+ünde 2a/10

[=28]

mülzem Ar. *Bir tartışmada yenilip konuşamaz hâle getirilmiş.*

m. kı1- 8a/8

[=1]

mümellek Ar. *Mülk olarak verilmiş.*

m.+ine 3a/10

[=1]

mü'min Ar. *İman sahibi kimse, Müslüman.*

m. 34b/14, 34b/15, 41b/9, 42b/15, 46a/12

m.-i muvaḥḥid 4b/9

m.+iseñ 41b/4

m.+lere 26b/14, 26b/4

m.+leri 42b/9

m.+üm 41b/10

m. kı1- 42b/14

[=12]

mümkin Ar. *Gerçekleşmesi imkan dahilinde olan.*

m.+den 2a/14

m.+dür 16a/6

m.ol- 9a/15, 9a/15, 17b/11, 24a/14, 24b/1, 25a/13, 25b/5, 25b/12, 26a/2, 29b/7, 34b/1, 39b/1, 39b/2, 40a/2, 42a/10, 42a/10

m.+ün 2a/11, 11a/7

[=20]

mümkînât Ar. *Gerçekleşmesi mümkün olan, olabilir şeyler.*

m. 1a/5

[=1]

mümted Ar. *Uzanmış.*

m.ol- *Uzamak.* 19b/4

[=1]

mümteni^c Ar. *Çekinen, kabul etmeye yanaşmayan.*

m.ol- *Olabilmek, gerçekleşebilmek.* 23b/9, 23b/10, 23b/10

[=3]

münā Ar. *Arzu, istek.*

m. ed- *İstemek, arzulamak.* 18b/14

[=1]

münācāt Ar. *Konusu Allah'ı övme ve ona yalvarma olan manzume.*

m. 2a/8

[=1]

münākaẓa *Ar. İki sözün anlamının birbirine zıt olması.*

m. kıl- 49a/13

[=1]

münderic *Ar. İçine konulan, içine konulmuş.*

m. 2a/7

[=1]

müneccis *Ar. Çeşitli.*

m. ol- 49a/15

[=1]

münevver *Ar. Işıklı, nurlu.*

m. 3a/4

m.+ine 39a/11

[=2]

münezzeh *Ar. Eksiklik, noksanlıktan arındırılmış olan.*

m. 2a/5, 44b/13

m.+sün 2a/14

[=3]

münfekk *Ar. Ayrılmış, kopmuş.*

m.ol- *Ayrılmak, kopmak.* 10a/6

[=1]

mün‘im *Ar. Bir kimsenin geçimini sağlayan.*

m.-i mūrīş 48a/5

[=1]

münkalib *Ar. Başka bir duruma veya şekle girmiş, değişmiş.*

m. ol- 20a/1, 42b/1, 45b/12

[=3]

münkir *Ar. Reddeden kişi.*

m. 3b/15

[=1]

münşak *Ar. Yarılmış, çatlamış.*

m. 3b/12

[=1]

münşī *Ar. Bir eser meydana getiren kişi.*

m.-i dīvān 3a/9

[=1]

müntefi‘ *Ar. Faydalanan, yararlanan.*

m. ol- 23b/13, 24a/1

[=2]

müntefih *Ar. Şişkin.*

m. ol- *Şişmek.* 19b/10

[=1]

münteşir *Ar. Yayılmış, yaygın.*

m. ol- 19b/4

[=1]

mürekkeb *Ar. İki veya daha fazla şeyin birleşmesinden oluşan.*

m.+den 24a/7

m.+e 12a/1

m. ol- 9b/2, 9b/11

[=4]

mürevvak *Ar. Saf.*

m. 1b/10

[=1]

mürşid *Ar. Rehber, önder.*

m.+in 33b/7

m.+ini 29b/12

m.+üm 8a/13

m.+ün 8a/12

[=4]

mürtefi *Ar. Yükselmiş, yüksek, yüce.*

m. ol- 13b/15

[=1]

mürür *Ar. Geçip gitme, bitme.*

m.-ı eyyām 38a/15

[=1]

mürüvvet *Ar. Yiğitlik, mertlik.*

m. 4a/9

[=1]

müseddes *Ar. Altı kısım veya parçadan oluşan.*

m. 1b/11

[=1]

müsellem *Ar. Verilmiş, teslim edilmiş.*

m.+dür 2a/6

[=1]

müselmān *Ar. İman etmiş kişi, Müslüman.*

m. 30a/1, 42b/14

[=2]

müstağrak *Ar. Batmış, dalmış, gark olmuş.*

m. ol- 40a/11, 43b/1

[=2]

müstağrik *Ar. Batmış, dalmış, gark olmuş.*

m. ol- 21a/3

[=1]

müstakır *Ar. Düzenli bir şekilde devam eden.*

m.+ı 18a/11

[=1]

müstakīm *Ar. Doğru, gerçek, hak.*

m. 28a/15

[=1]

müstehak *Ar. Hak etmiş, hak kazanmış.*

m. ol- 17a/5

[=1]

müstemi' *Ar. Dinleyen, kulak veren kişi.*

m. 8b/6

m.+den 6b/14

[=2]

müstemir *Ar. Devamlı, sürekli.*

m. 2a/7

[=1]

müste'nif *Ar. Davanın yeniden görülmesi için başvuran kimse.*

m. ol- 20a/5

[=1]

müstenka'ât *Ar. Bataklıklar.*

m.+dur 15a/14

[=1]

müsterih *Ar. Gönül rahatlığına kavuşan, huzurlu.*

m.+i 20a/2

[=1]

müşābih *Ar. Benzeyen.*

m. ol- 22a/7

[=1]

müşāhid *Ar. Gören.*

m. ol- 9b/12

[=1]

müşākıl *Ar. Şekilce başkasına benzeyen kişi.*

m. ol- 37b/12

[=1]

müşîr *Ar. Yol gösteren kimse.*

m. 5a/2

m.+de 4b/10

[=2]

müşkil *Ar. Zor, güç.*

m. 34b/13

m.-i māsivāh 44b/12

m.+in 17a7

[=3]

müşkilāt *Ar. Zorluklar, güçlükler.*

m. 17a/11

[=1]

müşṭāk *Ar. Şiddetle arzu eden.*

m. 48a/9

m. ol- 24a/13

[=2]

müşterek *Ar. Ortaklık.*

m. ol- 6b/1

[=1]

müte‘allik *Ar. Ait, dair, ilgili.*

m. 31b/4

m. ol- 17b/3, 45a/9

[=3]

mütebā‘id *Ar. Birbirinden uzaklaşan.*

m. ol- 12a/9

[=1]

mütebāyine *Ar. Birbirine uymayan, zıt.*

m.+dür 48b/2, 49a/8, 49a/11,
49a/12

[=4]

müteellim *Ar. Elemli, kederli.*

m. 47b/7, 48a/15

m. ol- 47b/10, 49a/11

[=4]

müteferrika *Ar. Farklı.*

m. 11a/13

[=1]

mütegayyir *Ar. Bozulmak.*

m. ol- 21b/4

[=1]

mütehallik *Ar. Bir davranışı huy edinmiş.*

m. ol- 40a/5

[=1]

müteharrik *Ar. Hareket hâlinde olan.*

m.+dür 16a/3

m. kı1- 10a/13

m. ol- 10a/6, 10a/7, 10a/8, 10a/9,
10a/11

[=7]

mütehavvil *Ar. Değişip başka bir hâl almış, değişmiş.*

m. ol- 28a/11

[=1]

mütehayyir *Ar. Şaşmış, şaşırılmış.*

m. kı1- 19b/11, 20a/3, 44a/1,
44a/13

m. ol- 46a/2

[=5]

mütelezziz *Ar. Tat alan.*

m. ol- 37b/14, 38a/14, 48a/15,
48a/8, 49a/10

[=5]

mü’telif *Ar. Alışan, alışık.*

m. 29a/5

[=1]	müttehîd <i>Ar. Birleşmiş, birlik olmuş.</i>
mütemas <i>Ar. Temas edilen.</i>	m. ol- 45a/12
m.+uñ 20a/1	[=1]
[=1]	müttekîn <i>Ar. Bir nesneyi aynе'l-yakîn bilen.</i>
mütemekkin <i>Ar. Bir yere yerleşmiş, yerleşik.</i>	m. 19b/2
m. 12a/12	[=1]
[=1]	müzāhir <i>Ar. Arka çıkan, destek olan.</i>
müterākım <i>Ar. Birikmiş.</i>	m. 44b/10
m. ol- 14a/2	[=1]
[=1]	müzahref <i>Ar. Sahte süs, boya ile süslenen.</i>
müterettib <i>Ar. Sıraya konmuş.</i>	m. 31a/14
m. ol- 17b/2, 17b/4	[=1]
[=2]	müzekkî <i>Ar. Saf ve temiz duruma getiren, arındıran.</i>
müteveccih <i>Ar. Yönelmiş.</i>	m. 3b/6
m. ol- 18b/2	[=1]
[=1]	müziye <i>Ar. İnciten, eziyet veren, rahat bırakmayan.</i>
mütevellid <i>Ar. Dünyaya gelen, doğan.</i>	m. 31a/14
m. ol- 9a/7, 10a/2, 10a/3, 37a/10	[=1]
[=4]	müttakî <i>Ar. Dinin emir ve yasaklarına tam olarak uyan kişi.</i>
müttakî <i>Ar. Dinin emir ve yasaklarına tam olarak uyan kişi.</i>	
m.+leri 26b/13	-N-
[=1]	nā-bedīd <i>Far. Meydanda olmayan, görünmez.</i>

n. 48b/12	nākıṣū'l-aḥvāl <i>Ar. Eksik hâller.</i>
[=1]	n. 17b/10
nādān <i>Far. Cahil, bilgisiz kişi.</i>	[=1]
n. 18a/12	nākıṣū'l-ḥāl <i>Ar. Hâli eksik.</i>
[=1]	n.+dürür 39b/5
nāfi' <i>Ar. Faydalı, faydası olan.</i>	[=1]
n. 35a/4	naḳl <i>Ar. Bir yerden başka bir yere götürme.</i>
[=1]	n.-i şarīḥ 7a/2
nağamāt <i>Ar. Nağmeler, ezgiler.</i>	n.+e 12a/10
n. 37b/10	n.+edür 12a/6
[=1]	[=3]
nağz <i>Far. Güzel, iyi.</i>	naḳmet <i>Ar. İntikam, ceza.</i>
n. 41a/5	n.+in 35a/7
[=1]	n.+inde 35a/7
nāhī <i>Ar. Meneden, önleyen.</i>	[=2]
n.+nüḡ 16b/10	naḳs <i>Ar. Eksiklik.</i>
[=1]	n.+dan 26a/12
naḥl <i>Ar. Hurma ağacı.</i>	[=1]
n.+i 1b/11	nā-ma' dūdāt <i>Far.-Ar. Sayısızca, sınırsızca.</i>
[=1]	n. 1a/3
na'īm <i>Ar. Nimete eren kimse.</i>	[=1]
n. 1b/10, 24b/15, 46b/5	nā-maḥdūd <i>Far-Ar. Sınırsızca.</i>
[=3]	

n. 1a/4

[=1]

nāmūs *Ar. Kanun, nizam.*

n.-ı ilāhī 29b/5

n-ı ilāhiyye 29b/5, 29b/8

[=3]

nām-yāb *Far. Şöhret bulan.*

n.-ı zākiyāt 3a/3

[=1]

nā-pāk *Far. Kirlī.*

n. 30a/6

[=1]

nār *Ar. Ateş.*

n. 6a/12, 12b/7, 12b/7, 15b/12,
23a/10, 28a/15, 41b/11, 41b/12, 41b/14,
41b/7, 41b/9, 42a/15, 42a/8, 42a/8,
42a/9, 42b/1

n.+dan 37b/2, 42a/11, 42a/15

n.+dur 13a/4, 13a/5, 13a/6, 14a/5,
41b/14

n.+durur 42b/12

n.+ı 36a/10

[=26]

nāriyye *Ar. Ateş.*

n. 13a/15, 13b/2

n.+si 13a/12

[=3]

nās *Ar. İnsanlar, halk.*

n.+lar 22b/5

n.+laruñ 21a/4, 34b/2

[=3]

naşb *Ar. Dikme, saplama.*

n. ol- 28b/1

[=1]

nāşih *Ar. Nasihat eden.*

n.+uñ 43a/8

[=1]

naşīb *Ar. Bir kimsenin payına düşen şey,
hisse.*

n. et- *Kader olarak belirlenmiş
olmak.* 2b/5

[=1]

na‘t *Ar. Hz. Muhammed’i övmek için
yazılan manzume.*

n.-ı resūl 3a/1

[=1]

nāṭika *Ar. Düşünüp söyleme melekesi.*

n. 2a/2, 16b/1, 49b/13, 49b/9

n.-i basīt 10b/7

n.+dur 9a/2

[=6]

nazar *Ar. Bakış, bakma.*

n. 37b/9, 44b/10, 46a/13

n-ı elem 48a/5

n.-ı feraḥ 48a/6, 48a/10

n-ı ġam-ġin 48a/10

n.+uḡa 7b/7

n. et-/it- 6b/11, 9a/15, 23a/5
46a/10

n. eyle- 1b/14, 9b/1, 9b/1, 9b/2,
19b/1, 21b/14, 25b/2, 28b/6, 46a/8,
46b/11

n. kıl- 31a/8, 32a/4

[=24]

nażc *Ar. Olgunluk, olma, pişme.*

n.+durur 26b/9

n. ed- 36a/14

[=2]

nāzır *Ar. Bakan, nazar eden.*

n. ol- 8b/4

[=1]

naẓm *Ar. Vezinli, kafiyeli söz dizisi.*

n. 6b/9, 8a/5, 8b/3, 9b/2, 10b/8,
17a/6, 18a/7, 18b/14, 1b/6, 20a/9, 21b/5,

23a/2, 24b/1, 26a/4, 27b/6, 28b/11,
29b/11, 2b/7, 31b/15, 33b/4, 34b/12,
38b/4, 3b/11, 40b/13, 42b/13, 44b/4,
46a/10, 48b/4, 4b/15

[=29]

ne *Hangi şey?*

n. 2a/13, 2a/13, 2a/15, 2a/3, 2a/3,
2b/5, 2b/6, 2b/8, 3b/15, 4a/7, 5a/6, 6a/3,
6b/13, 7a/13, 8a/12, 8a/15, 8b/1, 18a/8,
18b/1, 19a/11, 19a/15, 22a/4, 23a/13,
23a/9, 24b/3, 24b/4, 24b/4, 26b/1, 26b/2,
30a/11, 30a/2, 30a/2, 30a/5, 32a/10,
32a/13, 32b/7, 34b/14, 34b/14, 35b/1,
36b/7, 36b/7, 39a/5, 41b/4, 41b/4,
43a/12, 44b/14, 45a/5, 45a/5, 46b/5

n.+dür 8a/11, 10b/10, 11a/10,
11a/12, 11a/14, 11a/5, 11a/7, 11a/8,
11b/1, 11b/11, 11b/14, 11b/15, 11b/2,
11b/4, 11b/5, 11b/6, 11b/8, 11b/9,
11b/12, 12a/11, 12a/13, 12a/14, 12a/15,
12a/2, 12a/4, 12a/6, 12b/11, 12b/12,
12b/2, 12b/4, 12b/5, 12b/7, 12b/9,
13a/10, 13a/11, 13a/13, 13a/2, 13a/3,
13a/4, 13a/5, 13a/6, 13a/7, 13a/8,
13a/14, 13b/1, 13b/10, 13b/11, 13b/13,
13b/14, 13b/2, 13b/3, 13b/4, 13b/6,
13b/7, 13b/8, 14a/1, 14a/11, 14a/12,
14a/14, 14a/2, 14a/5, 14a/6, 14a/8,
14b/1, 14b/4, 14b/10, 14b/11, 14b/13,
14b/15, 14b/3, 14b/6, 14b/8, 15a/1,
15a/11, 15a/14, 15a/15, 15a/3, 15a/5,

15a/6, 15a/8, 15a/9, 15b/10, 15b/12,
15b/13, 15b/14, 15b/15, 15b/2, 15b/7,
16a/1, 16a/10, 16a/11, 16a/13, 16a/14,
16a/3, 16a/4, 16a/6, 16a/8, 16a/9, 16b/1,
16b/11, 16b/12, 16b/14, 16b/2, 16b/4,
16b/5, 16b/6, 16b/7, 16b/8, 16b/9, 17a/1,
17a/2, 17a/4, 17b/1, 20b/10, 23b/4,
28a/15, 29a/15, 32a/13, 32a/14, 32b/15,
32b/15, 33a/1, 34a/6, 43a/12, 43a/4,
43b/2, 44b/15, 44b/15, 45a/6, 46b/9,
49a/7

n.+dürür 42b/15

n.+ydi 33a/2

n.+yi 44b/11

[=183]

nebāt *Ar. Bitki.*

n. 10a/12, 13a/10, 13a/10,
15b/15, 16a/1, 28a/12, 41a/8

n.-ı cismī 28a/11

n.+iken 41a/8

n.+uñ 40b/5, 40b/7, 40b/8, 40b/8

[=13]

nebātī *Ar. Bitki ile ilgili.*

n.+ye 40b/11

[=1]

nebātiyye *Ar. Bitki ile ilgili.*

n. 40b/5, 40b/7, 40b/9, 49b/11

[=4]

nebevī *Ar. Hz. Muhammed'le ilgili.*

n.+nüñ 4a/14

[=1]

nebi *Ar. Peygamber.*

n. 4a/2

n.-yi ādem 3b/9

n.+ler 28b/9

[=3]

necāt *Ar. Kurtuluş.*

n. 35b/2, 47a/10

n.+dur 33a/5

[=3]

neden *Ne sebepten? Niçin?*

n. 24b/14

[=1]

nef *Ar. Fayda, çıkar.*

n. 35a/10, 35a/11, 35a/9

n.+ine 48b/12

[=4]

nefer *Ar. Kişi, kimse.*

n. 7a/9

[=1]
nefes *Ar. Akciğerlere hava alıp verme.*

n. 18a/12, 21b/13, 26a/6

[=3]

nef' iyye *Ar. Faydacılık.*

n.+sinde 30b/6

[=1]

nefret *Ar. Bir şeyi veya bir kimseyi beğenmemekten ileri gelen itici duygu.*

n. et- 16a/10

[=1]

nefs *Ar. Bir kimsenin kendi öz varlığı.*

n. 6b/6, 8a/13, 8a/15, 9a/5, 9a/5, 9a/6, 9b/9, 10a/1, 10a/4, 11a/2, 11a/5, 16b/13, 16b/15, 17b/11, 17b/13, 17b/14, 17b/8, 21a/14, 21a/3, 22b/1, 22b/12, 22b/14, 22b/7, 23b/10, 24a/9, 26a/1, 27a/4, 28a/13, 28a/15, 28b/1, 29a/3, 29b/1, 29b/14, 29b/2, 30a/1, 30a/13, 30a/15, 30b/6, 30b/9, 31a/1, 31a/5, 31b/10, 31b/6, 31b/7, 32a/7, 32b/9, 39b/13, 34a/14, 34a/15, 35a/12, 38b/7, 39b/15, 39b/9, 42b/14, 43a/1, 43a/15, 43a/3, 43a/4, 46a/1, 46a/6, 48b/1, 49a/14, 49b/7, 49b/10, 49b/11

n.-i cesedānī 20b/12, 20b/12

n.-i cesed 9b/14, 38a/10

n.-i cevher 49a/13

n.-i cüz'ī 16b/11, 22a/1, 22a/3, 22a/5

n.-i cüz'īyye 31a/10, 39a/13, 39b/1

n.-i emmāre 39a/9

n.-i eşhāş 49a/11

n.-i felek 13b/4

n.-i havāss 20b/13

n.-i hayvān 41b/7

n.-i hayvānī 34b/13, 36a/1, 36a/1

n.-i hayvāniyye 16a/15, 28a/13, 39a/12, 39a/15, 40b/10

n.-i insānī 9b/5, 10b/10, 22a/9, 28a/14, 40a/1, 40a/3

n.-i insān 18b/6,

n.-i 'irfān 9b/3

n.-i işr 29b/15

n.-i küllī 5b/11, 5b/13, 16b/11, 17a/12, 17a/15, 18a/13, 18a/15, 18a/4, 18a/5, 18b/1

n.-i mevcūdāt 17b/5,

n.-i nātıka 10b/7, 16b/1, 49b/13

n.-i nebātī 40b/5

n.-i nebātiyye 40b/7, 40b/9,
40b/11, 49b/11

n.-i nev^c 17b/9

n.-i rūḥānī 8b/15, 9a/1

n.+çün 24b/1

n.+de 42a/7, 9a/4

n.+den 17b/12, 38a/6, 5b/8, 7a/1

n.+dürür 34b/7

n.+e 36a/11, 40a/10, 43a/14, 9b/1

n.+edür 27b/5

n.+i 8b/1, 9a/2, 27b/11, 28a/17,
28a/18, 31b/1, 34b/12, 37b/9, 39b/7,
48b/5, 49b/8

n.+ile 10b/2

n.+in 32a/8, 32a/9, 9a/10, 9b/3,
9b/6, 9b/6

n.+inde 16a/11, 24a/7, 24a/8

n.+inden 40a/10

n.+ine 38a/1, 46b/11

n.+ini 8b/10, 9a/11, 9a/15, 9b/4,
32a/10, 33b/14, 42b/14

n.+inün 49b/5

n.+le 9b/11

n.+ler 25b/10, 25b/13, 45a/13,
45a/9, 45b/3

n.+leri 28a/18, 28a/19, 35b/6

n.+leridür 45a/11

n.+lerine 40a/14, 45a/12

n.+lerinün 40a/13

n.+lernün 21a/4, 28a/16

n.+lerün 46a/4

n.+ün 6a/5, 6a/8, 10a/1, 20a/9,
20b/15, 20b/15, 20b/6, 21a/15, 23a/5,
23b/14, 24a/2, 24a/4, 25a/14, 25a/7,
27a/7, 28b/7, 29b/14, 30b/8, 31a/2,
31b/2, 32b/1, 32b/9, 33a/5, 38b/6,
39b/12, 39b/9, 41a/1, 42b/15, 43b/1,
46a/2, 48b/1, 49a/9

n.+üğe 21b/13, 29b/13

n.+ünj 24b/5, 27b/15, 30a/7,
32a/5, 33b/7, 44b/5

n.+ünün 20a/8

[=224]

nefsānī *Ar. Nefse ait istekler.*

n. 32a/3

n.+dür 20b/11

[=2]

nehār *Ar. Gündüz, gün.*

n. 11b/6, 11b/7, 29a/8

[=3]

nehārī *Ar. Gündüzle ilgili.*

n. 4a/5

[=1]

nehir *Ar. Akarsu, büyük ırmak.*

n.+lerdür 15b/9

n.+leri 15b/8

[=2]

neh̄y *Ar. Birini bir şeyden alıkoyma, yasaklama.*

n.+ile 16b/10

[=1]

nemed-pūş *Far. Keçe giyen (Derviş).*

n. 7b/9, 8b/8

n.+uñ 7b/14

[=3]

nere *Hangi yer.*

n.+den 44b/12

[=1]

neseb *Ar. Soy.*

n.-i velī 47a/11

[=1]

nesīm *Ar. Hafif hafif esen rüzgar.*

n. 1b/13, 13b/7, 13b/7

n.-i nevbahār 1b/9

n.+üñ 13b/9, 20a/4

[=6]

nesl *Ar. Bir kimsenin zürriyeti, soy.*

n. 37a/1, 40b/1

[=2]

nesne *Varlık.*

n. 9a/9, 9b/15, 10a/12, 10a/14, 10b/3, 10b/3, 16a/5, 17a/11, 21a/6, 2b/6, 31b/5, 36b/6, 40b/6, 42a/9, 43b/2, 43b/6, 44b/14, 45a/11, 45b/12

n.+den 10a/3

n.+dür 8a/12, 8a/15, 8b/1, 8b/13, 9a/1, 9b/8, 10a/13, 17a/5, 30a/11, 43a/12, 43a/14

n.+ler 6b/6, 9b/13, r22b/15, 30a/14, 31b/5, 34a/14, 45b/14

n.+lerde 44a/14

n.+lerden 39b/14, 40a/14, 40b/6

n.+lerdür 16a/2, 31b/4

n.+lere 18b/12, 30b/11, 31a/9, 43b/15, 44a/1

n.+leri 18a/3, 22b/8, 37b/15, 38a/15, 39b/4, 39b/7, 47a/12

n.+lerüñ 30b/4, 45b/13

n.+nüñ 10a/3, 10a/5, 10b/7, 16a/5, 23b/5, 48a/9

n.+ye 36a/13, 42a/9	[=1]
n.+yi 16a/7, 16b/3, 17a/3, 31a/1, 38b/1, 38b/1, 48a/9	nevm <i>Ar. Uyku.</i>
[=73]	n.+i 37a/6
neşr <i>Ar. Düz yazı.</i>	[=1]
n. 5a/6, 8a/8, 8b/8	neydügi <i>Ne olduğu.</i>
[=3]	n. 44b/2
nessâc <i>Ar. Dokumacı.</i>	[=1]
n. id- 1b/11	neydügin <i>Ne olduğun.</i>
[=1]	n. 5b/12, 6a/6, 17a/13, 18b/10, 19b/11, 1a/7, 29a/13, 35b/10, 36a/5
neşr <i>Ar. Yayma, saçma.</i>	n.+i 43b/2
n.-i şâniye 47b/4	[=10]
[=1]	neyse <i>Ne ise.</i>
nev^c <i>Ar. Cins, tür.</i>	n. 48b/15
n. 11a/12, 11a/12, 17b/9, 35b/14	[=1]
n.+dür 12a/4	neyyir <i>Ar. Parlak, nurlu.</i>
n. ed- 2b/2	n.+dür 12b/7
n. ol- 49a/15	[=1]
[=7]	nezdîk <i>Far. Yakın.</i>
nevbahâr <i>Far. İlkbahar.</i>	n. 23a/10
n. 1b/9	[=1]
[=1]	nışf <i>Ar. Yarı, yarım.</i>
nev^ci <i>Ar. Cinse ait.</i>	n.+ıdur 14b/2
n.+sinde 34b/1	[=1]

nıṣfî *Ar. Yarım ile ilgili.*

[=1]

n. 15a/13

nihān *Far. Gizli, saklı.*

[=1]

n. 35a/14

nice *Çok, pek çok.*

[=1]

n. 8b/2, 20a/1, 20a/1, 20a/2,
21b/4, 25a/3, 27a/15, 34b/3, 41b/9,
48b/8, 49a/14, 49a/15, 49a/15

nihāyet *Ar. Son, en sonunda.*

n.+i 12a/8

[=13]

n.+ine 34a/15

niçün *Ne sebeple.*

n.+ün 12a/9

n. 7b/13, 23a/7, 24b/11, 30a/3,
30a/3, 32a/11, 33a/5, 39a/1, 46b/6,
48b/6, 49b/4

nilgün *Far. Çivit rengi, lacivert.*

n. 1b/10

[=11]

[=1]

nidā' *Ar. Seslenme.*

nīm *Far. Yarım.*

n.+sı 2a/11

n.+de 14b/2

[=1]

[=1]

nifāk *Ar. İnsanlar arasında
anlaşmazlıktan gelen ayrılık.*

ni' met *Ar. 1. Allah'ın kullarına bağışı
olan yiyecek, içecek vb.*

n.+dan 44b/3

n.+ler 20a/5

[=1]

n.+leri 25b/6

nigāh *Far. Bakış, bakma.*

n.+in 7a/7, 27b/4

n.+eyle 44b/12

2. İyilik, lütuf, ihsan.

[=1]

n. 24b/1

nigîn *Far. Yüzük şeklinde mühür.*

n.+dür 25b/7

n.-i nübüvvet 3b/4

n.+dürür 31b/10

n.+in 35a/7	26b/7, 28b/3, 30b/11, 31b/11, 31b/8,
n.+inde 35a/7	36a/10, 39b/10, 40a/6, 40b/10, 42b/3,
[=9]	44a/10, 44a/7, 44a/8, 44b/1, 45b/6,
nîrân <i>Ar. Ateş.</i>	46b/12, 46b/14, 47a/1, 47a/15, 48a/11,
n.-ı hāmide 42a/11, 42b/2	48a/2, 49b/13
n.+durur 47a/10	[=36]
[=3]	nizām <i>Ar. Düzen, usul.</i>
nîre <i>Hangi yer?</i>	n.-ı mevcūdāt 1a/5
n.+dendür 44b/15	[=1]
[=1]	nizāmî <i>Ar. Kanun ve nizamla ilgili.</i>
nişār <i>Ar. Saçma, saçılma.</i>	n. 6b/5
n.+dur 1a/5	[=1]
[=1]	noḵsân <i>Ar. Eksik.</i>
nisbet <i>Ar. Oran.</i>	n. 12a/9, 19b/9, 37b/5
n. ol- 34a/14	n.+dur 12a/5
[=1]	[=4]
nite <i>Nasıl?</i>	nokṭa <i>Ar. Belli bir yer.</i>
n. 5b/7, 7a/2, 11a/5, 11a/8,	n. 15a/12
17a/13, 19a/4, 22a/2, 25b/5, 27b/7,	n.+dan 15a/12
28b/15, 30a/4, 32b/10, 33a/14, 41b/3	[=2]
[=14]	n’ola <i>Ne ola.</i>
nitekim <i>Gerçekten, hakikaten.</i>	n. 19a/1
n. 19b/2, 20b/13, 21a/7, 21b/1,	[=1]
22a/12, 22b/15, 22b/2, 22b/8, 23b/8,	nukūṣ <i>Ar. Nakışlar, resimler.</i>
24a/6, 25b/11, 25b/14, 25b/8, 26b/15,	n. 21a/1

[=1]

nūr *Ar. Kalp gözüyle görülen manevî ışık.*

n. 11b/4, 11b/4, 19a/6, 20a/14, 23a/10, 23a/7, 27b/13

n.++ı 26a/7, 27b/8

n.+dur 11b/6

n.+ı 20a/5

n.+ıyla 31a/7

[=12]

nūrānī *Ar. Işıklı, nurlu.*

n. 29a/3

n.+de 9a/10

n.+dür 10b/7

[=3]

nūrī *Ar. Nurla ilgili.*

n. 29a/4

[=1]

nuṣḥ *Ar. Nasihat.*

n.+ın 33b/9, 43a/8

[=2]

nuṭfe *Ar. Meni, döl.*

n. 26b/7

n.+den 19b/13

n.+dürür 30b/4

n.+nüñ 23b/6, 23b/9

[=5]

nuṭṭ *Ar. Söz, konuşma, kelam.*

n. 1b/13, 49b/12

n.-ı firdevsî 39a/2

n.+ıdur 49a/2

[=4]

nübüvvet *Ar. Peygamberlik.*

n. 3b/4, 3b/4

[=2]

nübüvvet-ḥatm *Ar. Son peygamberlik.*

n. 4a/1

[=1]

nüfūs *Ar. Ruhlar.*

n. 48b/2

n.-ı cüz'î 22a/8

n.-ı eşḥāş 49a/8

n.+dan 17b/7

[=4]

nüşūr *Ar. Dağılma, yayılma.*

n. ol- 26b/9

[=1]

nüvaht *Far. Okşama.*

[=5]

n. it- 17a/8

oğlancuk *Küçük erkek çocuk.*

[=1]

o.+lar 28a/16

-O-

[=1]

o *Tekil üçüncü şahsı sıfat veya zamir olarak gösteren kelime.*

oğlanlık *Gençlik.*

o. 4a/4, 17a/12, 43b/2, 47b/12

o. 19b/5

o.+dur, 24b/6, 24b/6, 27b/12, 27b/12, 46b/2, 48b/8

[=1]

[=11]

oku- *Bir yazıda anlatılmak istenen manayı anlamak, öğrenmek.*

od *Ateş.*

o. 20a/13

o. 36a/7, 43b/8

o.-rdı 24a/7

o.+a 42a/10

[=2]

o.+ı 42a/1

ol *Tekil üçüncü şahsı sıfat veya zamir olarak gösteren kelime.*

o.+ına 27b/13

o.+la 42a/9, 43b/8

[=7]

o. 1a/6, 1b/12, 1b/12, 1b/15, 2a/10, 2a/13, 2a/14, 2a/9, 3a/12, 3a/13, 3a/14, 3a/14, 3a/15, 3a/6, 3b/12, 3b/2, 3b/8, 3b/9, 4a/4, 4b/4, 4b/5, 5a/2, 5a/4, 5a/6, 5b/10, 5b/9, 6b/15, 7a/14, 7a/2, 7a/4, 7b/11, 8b/12, 8b/6, 9a/12, 9b/11, 9b/15, 9b/3, 10a/14, 10a/3, 10b/12, 10b/2, 11b/10, 14b/12, 14b/2, 15a/12, 15a/2, 15a/4, 15a/5, 16b/13, 16b/14, 16b/15, 17b/14, 18a/4, 18a/9, 18b/10, 18b/4, 18b/5, 18b/9, 19b/13, 19b/3, 19b/7, 20a/1, 20a/3, 20a/6, 20a/7, 20b/3, 20b/5, 21a/3, 21a/6, 21b/15, 21b/9, 22a/11, 22a/14, 22a/7, 22b/3, 22b/8,

oda *Bölüm.*

o. 2b/5

[=1]

oğlan *Erkek çocuk.*

o. 24a/2, 24a/3, 39b/11

o.+larla 46a/8

o.+larnuñ 40b/2

23a/15, 23b/11, 24a/11, 24a/11, 24b/13,
25a/6, 25a/7, 25a/8, 25a/9, 25b/11,
25b/11, 25b/13, 26a/11, 26a/2, 26a/3,
26b/14, 27b/7, 30b/3, 31a/13, 31a/14,
31b/5, 31b/8, 32a/14, 32b/7, 33b/6,
34a/12, 34a/13, 34a/9, 34b/15, 34b/3,
34b/6, 35a/2, 35b/12, 36a/11, 36a/15,
36a/8, 36b/1, 36b/10, 36b/11, 36b/5,
36b/5, 36b/9, 37a/10, 37a/12, 37a/14,
37a/15, 37a/4, 37a/5, 37a/6, 37a/6,
37a/8, 37b/2, 38a/11, 38a/13, 38a/2,
38a/3, 38a/7, 38a/9, 38b/1, 39b/7, 39b/8,
40b/10, 40b/8, 40b/8, 41a/2, 41a/7,
41b/10, 41b/13, 41b/15, 41b/3, 41b/5,
42a/3, 42a/4, 42a/5, 42b/11, 42b/12,
43a/14, 43a/6, 43a/9, 43b/15, 43b/6,
43b/7, 43b/8, 43b/9, 44a/4, 44a/5,
44b/13, 44b/14, 44b/6, 45a/13, 45b/12,
45b/15, 46a/11, 46a/12, 46a/14, 46a/15,
46a/3, 46a/6, 46b/13, 46b/15, 46b/3,
46b/5, 47a/13, 47a/5, 47b/12, 47b/14,
47b/15, 47b/5, 47b/7, 48a/10, 48a/7,
48a/7, 48a/9, 49a/8, 49b/2

o.+dur 9a/4, 9b/1, 9b/1, 9b/2,
10a/15, 10a/5, 10b/4, 12b/4, 12b/6,
13a/10, 13a/12, 13a/15, 13a/7, 13a/9,
13b/1, 15a/10, 17a/1, 18b/7, 2a/7,
32a/12, 33a/10, 33a/15, 33b/12, 34a/10,
34a/7, 34b/11, 34b/2, 35a/5, 37a/13,
37a/7, 37b/12, 40a/1, 42a/9, 43a/15,
44b/10, 44b/7, 44b/9, 44b/9, 49a/9,
49b/15

o.+durur 3a/5, 33b/6, 33b/6

[=234]

ol- *Meydana gelmek, gerçekleşmek.*

o. 1b/4, 27b/14, 29a/6, 35a/11

o.-a 5a/6, 5b/6, 9b/3, 9b/4, 12b/5,
15a/4, 15a/6, 20a/14, 20b/6, 41a/3,
24b/15, 29b/14, 29b/14, 32a/4, 33a/11,
34b/12, 35a/11, 36a/12, 36a/14, 38b/9,
41a/8, 46b/1, 47a/1, 44b/5

o.-acagın 34b/3

o.-alar 47a/1

o.-an 16a/1, 17b/12, 18a/3, 18a/3,
18b/4, 20a/1, 20a/2, 22a/11, 24b/11,
25a/7, 25b/13, 27b/6, 28b/11, 30b/3,
31a/11, 40a/10, 42b/15, 45b/2, 46a/4

o.-anlar 36b/8

o.-anların 33a/15

o.-asın 24b/5, 26a/9, 27b/11,
28b/10, 29b/11, 29b/13, 33b/8, 38b/6,
38b/9, 42b/13, 42b/14, 48b/10

o.-asun 19a/6, 43a/8, 46b/6,
49a/3

o.-dı 5a/1, 20b/2, 21b/12, 23a/11,
24a/1, 24b/1, 27a/11, 27a/3, 35a/4,
41a/1, 41a/5, 43a/6

o.-dığundan 5b/12

o.-dılar 42b/1

o.-dın 17b/4	o.-maya 15a/2, 29b/15, 33a/12, 38b/13, 43a/4
o.-dışa 17b/5, 17b/8, 17b/9, 39a/15	o.-mayasun 46a/13
o.-duğı 10a/6, 10a/7, 18b/13, 25a/3, 26b/4, 48a/9, 49a/12	o.-mayınca 26a/13, 26a/8, 2b/6, 40b/15
o.-duğıçün 47b/11, 47b/15	o.-maz 2b/6, 24a/15, 25b/8, 27b/1, 36b/9, 38a/13, 38a/12
o.-duğın 31a/1, 48b/13	o.-mazlar 44a/12, 46a/5
o.-duğınçün 47b/10	o.-mazsa 35a/10
o.-duğınuğ 15b/6, 15b/7	o.-mışdı 26a/7
o.-duğdan 26b/1, 6a/3	o.-mışdur 20b/3
o.-duğları 22b/6, 42a/13	o.-mışdurur 20b/1
o.-duğ 19a/8, 23a/10, 48b/6	o.-mışıken 19a/10, 24b/3
o.-ısardur 35a/11	o.-sa 9b/5, 10b/1, 10b/6, 19a/1, 27a/6, 34b/14, 37b/2, 49b/13
o.-ma 19a/10, 27b/13	o.-sun 3b/10, 48b/12
o.-maga 29b/3, 32a/9, 41a/7	o.-unan 22b/8
o.-mağı 16a/6	o.-uñca 31a/15
o.-mağ 33b/5	o.-uñmaz 11a/15
o.-mağlık 24b/15	o.-uñmış 30a/15
o.-mağlıkda 24a/5	o.-up 4a/3, 21a/4, 24b/10, 26a/1, 27a/8, 42a/2, 42b/6, 9b/6
o.-mağlıkdan 46a/7	o.-updur 41a/5
o.-mağlığa 47a/14	o.-ur 18a/12, 19a/3, 19a/4, 20a/2, 20b/2, 21a/4, 23a/13, 23b/11, 24a/14,
o.-mağlığı 16a/5	
o.-masa 24a/15, 25b/4, 29b/15, 34b/13, 39b/13, 40a/12	

24a/15, 25b/8, 26a/12, 26b/12, 28a/10,
28b/12, 28b/14, 29a/1, 29a/4, 29a/5,
2a/6, 36b/5, 41b/2, 42a/4, 46a/7, 48a/15,
37a/14, 37a/7, 37a/8, 38a/13, 38b/10,
39a/7, 39a/7, 3b/14, 40a/5, 41a/12,
41a/13, 41a/15, 41b/12, 41b/12, 41b/2,
42a/2, 42a/5, 42a/9, 43a/5, 43a/5,
43b/10, 44b/7, 45b/12, 46b/14, 46b/15,
47b/5, 47b/5, 47b/8, 48a/10, 48a/10,
48a/6, 48a/8, 48b/14, 48b/8, 49b/1,

o.-urdu 33a/2

o.-urmu 27b/13, 30a/6

o.-ursa 3b/15

o.-ursan 20a/14

o.-ursun 48b/12

[=240]

olunmak *Olmak fiiline konu olmak.*

o.+dur 12a/8

[=1]

on Dokuzdan sonra gelen sayı.

o. 43a/10, 45b/11

[=2]

on altıncı *On beşinciden sonra gelip sıra bildiren sayı.*

o. 35b/3

[=1]

on beşinci *On dördüncüden sonra gelip sıra bildiren sayı.*

o. 33b/15

[=1]

on birinci *Onuncudan sonra gelip sıra bildiren sayı.*

o. 28a/12

[=1]

on dördüncü *On üçüncüden sonra gelip sıra bildiren sayı.*

o. 32b/8

[=1]

on ikinci *On birinciden sonra gelip sıra bildiren sayı.*

o. 29a/12

[=1]

on sekizinci *On yedinciden sonra gelip sıra bildiren sayı.*

o. 41b/6

[=1]

on dokuz *On sekizden sonra gelen sayı.*

o. 45b/11

[=1]

on üçüncü *On ikinciden sonra gelip sıra bildiren sayı.*

o. 30a/9

[=1]

on yedinci *On altıncıdan sonra gelip sıra bildiren sayı.*

o. 39a/9

[=1]

orta *İki uçtan veya bütün noktalardan aynı uzaklıkta olan yer.*

o. 7b/10

o.+sın 11b/2, 16b/2

[=3]

ot *Küçük bitki.*

o. 15a/2, 15a/4, 38a/13

o.+dan 16a/2

[=4]

otur- *Bir yere yerleşmek.*

o.-dı 7b/8

o.-mışdum 4b/4

[=2]

otuz *Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı.*

o. 5b/3, 6b/10

[=2]

-Ö-

ög- *Bir kişinin güzel yönlerini söylemek, methetmek.*

ö.-dügüne 48b/13

[=1]

ögren- *Eğitim yoluyla bilgi kazanmak.*

ö.-üp 24a/3

[=1]

öl- *Hayatı sona ermek.*

ö.-cek 22b/5

ö.-di 26a/12

ö.-dügin 48a/5

ö.-dügine 48a/5

ö.-düşinden 9a/7

ö.-dükden 19b/10, 23b/10, 25b/8, 27b/1, 47a/8, 9b/14

ö.-düklerinden 22b/6, 34b/2

ö.-düyse 40a/2

ö.-en 19a/4, 26a/10

ö.-icek 26a/10

ö.-mek 9b/14

ö.-meyi 6a/9

ö.-meyince 22b/14, 27b/4

ö.-mez 19a/4, 20a/11, 34b/15

ö.-mezler 44a/12

ö.-se 9b/13	‘ö.+ünj 48b/15
ö.-üp 25b/7, 19b/9	[=8]
ö.-ür 20a/11, 26a/10, 27b/7, 34b/14	öñdin <i>Önce.</i>
ö.-ürler 43b/2	ö. 18a/1, 28b/7, 33a/1, 39b/15, 39b/3, 40b/1
ö.-ürseñ 28b/8	[=6]
[=33]	ört- <i>Gizlemek.</i>
öldür- <i>Bir canlının hayatına son vermek.</i>	ö.-er 43b/1
ö.-seler 42a/3	ö.-mekdür 16b/7
[=1]	[=2]
ölüm <i>Bir canlının hayatî fonksiyonlarının sona ermesi.</i>	ötüri <i>-den dolayı.</i>
ö. 18b/10, 18b/14, 19a/1, 22b/13, 25a/9, 25b/4, 26a/3, 26b/4, 27a/3, 27b/1, 27b/4, 29b/7	ö. 42a/13
ö.+i 18b/13, 26b/15, 27a/15, 27a/3, 34a/1, 34a/5, 34a/6, 34b/3, 34b/12, 35b/6, 42a/7, 47a/8	[=1]
ö.+inde 10a/4	öyle <i>O şekilde, o biçimde.</i>
[=25]	ö. 16a/5
‘ömr <i>Ar. Yaşam süresi.</i>	[=1]
‘ö. 26a/1	öz <i>Bir kimsenin manevî varlığı.</i>
‘ö.+e 4a/10, 4a/11, 4b/6, 24b/10	ö.+ünj 18b/15, 35a/9, 35a/9
‘ö.+inünj 25b/3	[=3]
‘ö.+ümi 5a/10	özge <i>Başka, gayrı.</i>
	ö. 10b/14, 17a/11
	[=2]
	-P-
	pā <i>Far. Ayak.</i>

p. 19a/6

[=1]

pādişāh *Far. Büyük hükümdar.*

p. 21b/9, 48b/12

p.+dı 7a/5

p.+sun 2a/9

p.+uñ 4b/2

[=5]

pādişāhlık *Padişah olma durumu.*

p. 2a/6

[=1]

pāk *Far. Temiz.*

p. 4b/9, 21b/15, 23a/15, 27b/9,
29a/3, 30a/6, 40b/15, 41a/1, 41a/8,
44b/5, 46a/14

p.-i zāt 17a/11

p.+dur 27b/8

p.+ı 27b/12

p.+i 2a/3

p. kıl- 27b/11, 32a/5

p. ol- 22a/9, 27b/12, 27b/12

[=20]

pāk-zāt *Far.-Ar. Temiz kişi.*

p. 20b/2

p. ed- 40b/15

[=e]

paşa *Osmanlı Devleti'nde yüksek rütbeli sivil memurlara verilen resmî unvan.*

p. 4a/10, 4b/7

p.+durur 5a/1

p.+nuñ 4b/6, 6b/9

[=5]

pāy *Far. Ayak.*

p.+ına 5a/11

[=1]

pend *Far. Öğüt, nasihat.*

p. 48b/14

p.-i şaḥīḥ 49a/2

p.+ine 48b/4

[=3]

per *Far. Kanat.*

p. 32b/3, 32b/4, 32b/7, 41a/13

p.-i cibrīl 4a/5

[=5]

perde *Far. Kulun Allah'la alışverişine ve rabitasına engel olan düşünce, duygu vb.*

p.+de 46a/14

[=1]

perdedār *Far. Perde tutan.*

p.+ıdur 4a/5

[=1]

perrān *Far. Uçan, uçucu.*

p. 41a/13

[=1]

pervāz *Far. Uçma, uçuş.*

p. 26a/14

[=1]

pes *Far. Şu halde, öyleyse, şimdi.*

p. 6b/10, 7b/10, 8b/1, 9b/7,
10a/12, 10b/3, 10b/5, 11a/5, 12b/14,
18a/4, 19b/12, 20a/7, 20b/4, 22a/14,
22b/13, 22b/7, 23a/2, 23a/3, 23a/9,
23a/9, 24a/1, 24b/1, 24b/8, 24b/9, 25b/7,
26a/3, 26b/14, 27a/1, 27a/10, 27a/3,
27b/15, 27b/4, 28a/10, 28a/12, 29b/7,
30a/14, 30b/4, 32b/14, 34a/12, 36a/6,
36b/2, 37b/3, 38b/12, 38b/2, 40b/15,
40b/4, 43b/6, 46a/1

[=48]

pesendidehā *Far. Seçilmiş.*

p.-y1 hāḡ 33b/3

[=1]

peygamber *Far. Allah tarafından
emirlerini kullarına bildirmekle
görevlendirilmiş kişi, nebi, resul.*

p. 27b/1

[=1]

pinhān *Far. Gizli.*

p. 35a/6

[=1]

pīr *Far. Bir tarikat kurucusu.*

p. 10b/12

p.-i ʿazīz 35b/12

p.+e 17a/10

[=3]

pīrān *Far. Pirlar.*

p.+uḡ 2a/2

[=1]

pīrlık *Yaşlılık.*

p. 19b/6, 19b/8, 26b/9

p.+(ḡ)e 26a/1

p.+(ḡ)ine 25b/4

[=5]

pūṣide *Far. Örtülü.*

p. ol- 4a/12, 36b/9

[=2]

püf *Dudakları hafifçe büzerek dışarıya üflenen nefesin sesi.*

p. di- 7b/9

[=1]

pür *Far. Dolu.*

p. 34b/14, 38b/14

[=2]

pür-hün *Far. Kan dolu.*

p. 1b/10

[=1]

pür-hüner *Far. Hünerli.*

p. 5a/3, 21b/14

[=2]

-R-

rabb *Ar. Yaratıcı, Allah.*

r. 2b/9, 23a/13, 33b/11, 35a/8,
48b/14

r.+e 16b/6

r.+ümün 10b/13

r.+ün 29b/14

[=8]

rabbānī *Ar. İlâhî, Allah'la ilgili.*

r.+ye 17b/9

[=1]

rabbāniyye *Ar. İlâhî, Allah'la ilgili.*

r. 36b/14, 40b/5

[=2]

rabbe'l-‘âlemîn *Ar. Âlemin yaratıcısı.*

r. 44a/8, 44a/8, 44b/4

[=3]

rabbî *Ar. Allah'a ait.*

r. 10b/13

[=1]

ra‘d *Ar. Gök gürültüsü.*

r. 14a/6, 14a/7

[=2]

raḍiya'l-lāhü ‘anh *Ar. Din büyüklerinden bahsederken “Allah razı olsun” anlamında kullanılan dua cümlesi.*

r. 8a/15

[=1]

rāḡıb *Ar. İstekli, isteyen kişi.*

r. 46a/7

r. ol- 6a/15, 34a/15, 46b/7, 46b/9,
47a/13, 47a/14, 49a/2

[=8]

rāh *Far. Yol.*

r. 23a/8

r.+ı 29a/11

[=2]

rāḥat *Ar. Üzüntüsüz, sıkıntısız olma durumu, huzur.*

r. 6a/10, 31b/10, 33a/6, 35b/10, 35b/4, 37a/6, 46b/5, 47b/13, 48b/9

r.+dan 48a/13

r.+dur 16b/13

r. bul- 36b/1

r. ol- 37a/5

[=12]

rāḥatlık *Rahat olma durumu.*

r. 31b/7

r.+dur 35b/15

[=2]

raḥīm *Ar. “Merhamet eden” anlamında Allah’ın isimlerinden biridir.*

r. 43b/14

[=1]

raḥm *Ar. Merhamet.*

r. it- 2b/11

raḥm *Ar. Memelilerde yavrunun içinde olduğu ve doğuncaya kadar büyüyüp geliştiği ana karnındaki organ.*

r.+dağı 20a/9, 22a/15

r.+de 20a/1, 23b/12

r.+ün 19b/13

[=5]

raḥmān *Ar. “Merhamet eden, nimet veren” anlamında Allah’ın isimlerinden biridir.*

r. 21b/9, 44a/6

[=2]

raḥmāni’r-raḥīm *Ar. Merhametli olan Allah.*

r. 1b/7

[=1]

raḥmet *Ar. Allah’ın yarattıklarına olan merhameti.*

r. 17a/10, 24b/1, 27a/11, 31b/10, 47b/11

r.-i maḥẓ 6a/4

r.-i ḥaḳḳ 29b/12, 29b/13, 33b/5

r.+dür 25b/7, 26b/14

r.+i 26b/2, 29b/11, 39a/12

r.+midür 26b/5

r. id- 24b/7

r. ol- 17a/10, 35a/1

[=18]

raḥmetullāh *Ar. Allah'ın rahmeti, merhameti.*

r. 7a/10

[=1]

raḥmetu'l-lāh 'aleyh *Ar. "Allah'ın merhameti üzerine olsun" anlamına gelen dua cümlesidir.*

r. 8a/1, 17b/1, 43a/13

[=3]

ra'ib *Ar. Korku.*

r. 39a/3

[=1]

rāst-rāh *Far. Doğru yol.*

r. 43a/3

[=1]

raṭb *Ar. Yaş, ıslak.*

r.+dur 14a/13

[=1]

ra'ūf *Ar. "Çok esirgeyen" anlamında Allah'ın isimlerinden biri.*

r. 43b/14

[=1]

ravza *Ar. Bahçe.*

r.-i muḳaddes 3a/4

[=1]

rāy *Far. Fikir, düşünce.*

r.-ı şaḥīḥ 25b/1

r.-ı tedbīr 4b/10

r.+ına 49a/13

r.+ını 49a/9

[=4]

rāyiḥa *Ar. Koku.*

r. 11b/15, 12a/1

r.+sı 47b/10, 47b/8

[=4]

rāzı *Ar. Hoşnut olan.*

r. 5a/1

r.ol- *Hoşnut olmak. 35a/2*

[=2]

rebi'ü'l-evvel *Ar. Arabî ayların üçüncüsü.*

r. 4a/15

[=1]

red *Ar. Kabul etmeme.*

r. 2b/13

r. eyle- 12b/8, 37b/13

r. kııl- 29b/12

r. ol- 38a/1

[=5]

ref *Ar. Yüceltme.*

[=1]

r.+i 4a/1

revā *Far. Layık, uygun.*

[=1]

r.+mı 23a/7

rehā *Far. Kurtuluş.*

[=1]

r. 43a/2

revān *Far. 1. Yürüyen, giden.*

[=1]

r. 26a/6, 28b/13

rengin *Far. Parlak renkli.*

2. Akıcı ifade.

r. 1b/10

r. 8b/6

[=1]

[=3]

renk *Far. Şekil, görünüş.*

revāyih *Ar. Güzel kokular.*

r.+lerle 17b/14

r.-i tayyibe 37b/10

[=1]

[=1]

re's *Ar. Uç, tepe.*

revnak *Ar. Parlaklık.*

r. 4a/3

r. 4a/1, 4a/8

[=1]

[=2]

resul *Ar. Peygamber.*

reyhān *Ar. Güzel koku.*

r. 10b/12, 22b/3, 3b/12, 42a/13,
46b/14

r. 47a/9

r.-i kevineyn i 3a/1

[=1]

r.-ı ma' būd 3b/7

rezālet *Ar. Rezillik, kepazelik.*

[=7]

r. 43a/4

resulullah *Ar. Allah'ın elçisi (Hz. Muhammed).*

[=1]

r. 42a/14

rezzāk *Ar. "Rızıklandıran" anlamında Allah'ın isimlerinden biridir.*

r.-ı ādem 1b/9

[=1]
rıf *Ar. Huy ve hareketlerde yumuşaklık.*

r.+ıla 14b/4

[=1]

rızā *Ar. Hoşnut ve memnun olma durumu.*

r. 35a/2

r. vir- rızā 35a/2

[=2]

rızk *Ar. Allah tarafından herkese takdir edilen nimet.*

r. 30b/15

r.+ıdur 35b/2

[=2]

ribh *Ar. Ticaretten elde edilen kâr, kazanç.*

r. 25a/10

r.+i 25a/13

[=2]

ricā *Ar. Dilek, istek.*

r. et- 47b/15

[=1]

rif at *Ar. Yücelik.*

r. 4b/2

[=1]

rif atühü *Ar. Onun yüceliği.*

r. 4a/11

[=1]

rîh *Ar. Rüzgar, meltem.*

r. 14a/10

r.+üh 14b/11, 14b/12

[=3]

risāl *Ar. Genellikle belli bir konuda yazılmış küçük kitap.*

r. 8a/6

[=1]

risāle *Ar. Genellikle belli bir konuda yazılmış küçük kitap.*

r. 6b/10, 8a/4

r.-i dekāyık 4a/12

r.+dür 6b/13

r.+lerinden 5a/14

r.+nüh 5b/2

r.+yi 5a/13

[=7]

risālet *Ar. İnsanları dine davet etme işi, peygamberlik.*

r. 3b/5, 4a/1

[=2]

rişte *Far. İplik.*

r.+si 21b/12

[=1]

rivāyet *Ar. Bir haberi, söz veya olayı nakletme, anlatma.*

r. 33a/12

r.-i şahīḥ 7a/2

r. id- 7a/8

[=3]

riyāḥ *Ar. Rüzgarlar.*

r. 13b/2

[=1]

riyāzāt *Ar. Az yiyip içme, az uyuma, çok ibadet etme, nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapma yoluyla nefsi terbiye etme, ahlakı güzelleştirme.*

r. 24a/10

[=1]

riyāzet *Ar. Az yiyip içme, az uyuma, çok ibadet etme, nefsin arzuladığı şeylerin aksini yapma yoluyla nefsi terbiye etme, ahlakı güzelleştirme.*

r. 22a/6, 38b/6, 43a/5, 46b/4

r.+le 30a/1, 46b/4

r. eyle- 38b/5

[=7]

rūḥ *Ar. İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan hayat cevheri, can.*

r. 19a/4, 19a/4, 19a/5, 21b/7, 23a/7, 24b/2, 26a/13, 27b/9, 32b/5, 41a/5

r.-ı a' zam 27b/11

r.-ı envār 26a/8

r.-ı ḥayvānī 41a/8

r.-ı insānī 20b/2

r.-ı ḳudsī 6b/12, 26a/9, 38b/8

r.-ı münevver 39a/11

r.-ı pāk 21b/15, 27b/8

r.-ı reyḥān 47a/9

r.+a 10b/12, 24b/15, 29b/15

r.+ı 10b/11

r.+ına 10b/14

r.+uḡ 20a/14, 26a/10, 26a/12

r.+uḡa 41a/2

r.+uḡıdı 26a/7

[=31]

rūḥān *Ar. Ruhlar.*

r.+ıla 43a/8

[=1]

rūḥānī *Ar. Ruhla ilgili.*

[=4]

r. 47b/5

rūy *Far. Yüz, çehre.*

r.+de 9a/9

r. 1b/9

r.+den 21a/14, 43b/6

r.-ı cānān 3a/9

r.+dür 9a/5, 11a/6, 19a/4, 31b/3,
31b/3, 35b/14

[=2]

r.+dürür 29a/4

rūzī *Far. Nasip.*

r. 25a/12, 35b/1, 46b/1

r.+ler 48a/4

[=3]

r.+ye 17a/6, 19a/2, 19a/3

rūcu *Ar. Dönme, geri dönme.*

[=15]

r. ed-/et-/it- 13b/14, 15b/4,

rūḥ-perver *Ar.-Far. Ruhlu besleyen.*

16b/12, 18b/6, 22b/14

r. 21b/8

r. eyle- 20b/4, 21b/4, 21b/15

[=1]

r.+ı kıl 26a/13

rumūz *Ar. İşaret.*

r. kıl- 13b/12, 14a/4

r.+larını 44a/3

[=11]

[=1]

rütbe *Ar. Derece, sıra.*

rutübāt *Ar. Rutubetler.*

r.+den 46b/12

r. 20a/1, 20a/2

[=1]

r.+a 36a/8

-S-

r.+ı 36a/9, 37a/7, 40b/8

sa' ādet *Ar. Mutluluk.*

[=6]

s. 3b/3

rutūbet *Ar. Havada ve cisimlerde olan su buharı.*

[=1]

r. 11b/11, 15b/11, 37a/9, 40b/7

şabāḥat *Ar. Güzellik, tazelik.*

ş.+de 4b/11

[=1]
sābıku'l- ḥayrāt *Ar. Ümmetin içinde
hayırda önde olanlar.*

s. 25b/13

s.+dururlar 25b/10

[=2]

şabī *Ar. Ergenlik çağına gelmemiş olan
erkek çocuk.*

ş.+nüñ 24a/6

[=1]

sābiḥ *Ar. Hoşa giden.*

s. 1b/2

s. ol- 1b/2

[=2]

şābir *Ar. Sabreden.*

ş. 41b/11

[=1]

şabūḥ *Ar. Sabahlar.*

ş.+ları 1b/2

[=1]

şabūr *Ar. Sabrı çok olan.*

ş. 21a/1

[=1]

saç *Başı kaplayan kıllar.*

s.+1 3b/14, 4a/6

[=2]

şad *Far. Yüz sayısı.*

ş. 3a/3, 3b/8, 3b/8

[=3]

sa‘ d *Ar. Kutluluk.*

s.-1 kemāl 4b/1

[=1]

şadā *Far. Ses.*

ş.+sı 2a/11

[=1]

şadr *Ar. Baş, başkan.*

ş.-1 dīn 3b/2

ş.-1 şuffe 3b/5

[=2]

şaf *Ar. Cemaatle namaz kılmak için yan
yana dizilmek suretiyle oluşan sıralardan
her biri.*

ş. kııl- 47a/11

[=1]

şafā *Ar. Huzur, rahat.*

ş. 3b/6, 4a/10

[=2]

şaffetü'l-cennet *Ar. Cennetin temizliği.*

ş. 35b/1

[=1]

sāfilin *Ar. Aşağı kimseler.*

s.+de 28b/3

[=1]

şafra *Ar. Eskiden beden yapısının esasını oluşturduğu düşünülen dört unsurdan biri.*

ş. 15b/13

ş.+durur 29a/2

[=2]

şafvet *Ar. Temizlik, arılık.*

ş. 3a/6

[=1]

sağış *Sayı.*

s.+ını 36a/4

[=1]

saḥā *Ar. Cömertlik.*

s.+nuḡ 4b/5

[=1]

saḥbān *Ar. Hitabeti, fesahat ve belagati ile meşhur Cahiliye Dönemi şairi.*

s.+dur 4b/12

[=1]

şāhib *Ar. Bir şeyin mülkiyetine ve o şeyi istediği gibi kullanabilme hakkını elinde bulunduran kişi.*

ş.-i şafvet 3a/6

ş.-i ḥāl 30b/15

ş.-i idrāk 29a/4

ş.-i kemāl 8a/6, 10b/11, 34a/4, 39b/12

[=7]

şāhibü'l-ḥulḳ *Ar. Yaratılış sahibi.*

ş. 3b/2

[=1]

şahih *Ar. Gerçek.*

s. 7a/2, 25b/1, 49a/2

[=3]

sāhil *Ar. Deniz kenarı.*

s.+idür 25a/9

[=1]

saḥn *Ar. Orta yer, meydan.*

s.+ı 1b/10

[=1]

şahv *Ar. Allah sevgisinden doğan vecd ve istiğrakla kendinden geçtikten sonra his ve şuur haline dönüş, iyiyi kötüden, faydalıyı zararlıdan ayıracak ve hepsini*

*Allah'tan bilip hoşnut olacak seviyede
bir şuura kavuşma.*

ş. 27b/10, 39a/5

[=2]

sa'îd *Ar. Kutlu, uğurlu.*

s. 7a/3

[=1]

şā'ika *Ar. Yıldırım.*

ş. 14a/8, 14a/9

[=2]

şāim *Ar. Oruç tutan kişi.*

ş. 23a/15

ş. ol- 29b/14

[=2]

sā'ir *Ar. Başka, diğer, öbür.*

s. 11a/9, 37b/8, 40a/13, 42a/6,
42a/6, 48a/1

[=6]

sakın *Bir davranışın yapılmaması için
söylenen uyarı sözü.*

s. 8b/5, 19a/10, 33b/5, 35a/13,
35a/14

[=5]

şakıl *Ar. Ağır olan.*

ş. 23a/11, 24a/14, 26a/3, 29a/1

ş.+ol 14a/4

[=5]

sākin *Ar. 1. Dingin, durgun.*

s. kı1- 10a/13

s. ol- 10a/10, 10a/11, 10a/5,
10a/8, 10a/8, 37a/8

2. Acısı dinmiş.

s. ol- 36a/15

3. Sönmek.

s. ol- 42a/1, 42a/4

4. Bir yerde oturan.

s.-i serāy 3b/3

[=11]

şakla- *Gizlemek.*

ş.-mağa 38a/3

ş.-mazdı 39b/15

ş.-r 30b/8

ş.-sun 44b/4

ş.-ya 39b/8

[=5]

sal- *Koymak, atmak.*

s.-ar 26b/13

[=1]

şalah *Ar. Dinin yasakladığı şeylerden kaçınma.*

ş. 3a/3

ş.+1dur 33a/7

[=2]

şalāhiyyet *Ar. Yetki.*

ş. 6b/9

[=1]

şalavāt *Ar. Hz. Muhammed' ve onun soyundan gelenlere edilen dua.*

ş. 3a/3, 3b/8

[=2]

şālih *Ar. 1. Uygun, yarar.*

ş. 24b/7

2. *Dinin emrettiği gibi davranan kimse.*

ş. 27a/15

ş.+1er 28b/9

ş.+lere 27b/6

[=4]

şāliha *Ar. Uygun, yarar.*

ş. 25a/14, 25a/7, 28b/8, 40a/5

ş.+sı 29b/7

[=5]

sālikāne *Ar. Bir yola girmiş kimselere, salıklere yakıştır.*

s. 4b/4

[=1]

sālim *Ar. Sağlam.*

s. 25a/12

[=1]

şālişe *Ar. Bir saniyenin altmışta biri.*

ş. 43b/10

[=1]

şalla'l-lahü 'aleyhi ve sellem *Ar. Allah'ın salatı ve selamı onun üzerine olsun.*

ş. 3a/2, 3a/5, , 4a/14, 22b/4, 22b/11, 42a/13, 42a/14, 46b/14

[=6]

salṭanat *Ar. Hükümdarlık.*

s. 4b/2

[=1]

şaman *Tarladan harman yerine getirilen ekin.*

ş.+1 26b/11

[=1]

şamīm *Ar. En temel kısım, öz.*

ş. 2a/2

[=1]

sān *Ün, şöhet.*

s. 41a/2

s.+ındadur 5b/15

[=2]

şan- *Öyle olabileceğini düşünmek, zannetmek.*

ş.-ıcak 32b/6

ş.-ma 26a/10, 26a/5, 29a/6, 32a/10, 44b/14

ş.-mağıl 23a/4

ş.-man 45a/2

[=8]

saña *Sen zamirinin yönelme hali.*

s. 2b/8, 2b/14, 8b/5, 23a/4, 24b/14, 32a/11, 33b/13, 33b/7, 35a/11, 35a/13, 35a/8, 46b/1, 48b/11

[=13]

şan'at *Ar. El emeğine dayanan iş, zanaat.*

ş. 19b/15, 40a/13

ş.+lar 17b/15

ş.+larnuğ 27a/6

ş.+uğ 27a/5

[=5]

şanduk *Ar. Saklanmak istenen şeylerin konulduğu dört köşeli, kapaklı eşya.*

ş.+a 43b/9

ş.+dur 43b/8

[=2]

şanem *Ar. Put.*

ş.+e 30b/12, 30b/9

[=2]

şāni' *Ar. Yapan kimse, yapıcı.*

ş. 20a/12

ş.+e 46a/13

ş.+i 6b/5

ş.+ler 27a/5

ş.+üğ 6b/5

ş. ol- 9b/13

[=6]

şānī *Ar. İkinci.*

ş. 4b/15

[=1]

şāniye *Ar. Bir dakikanın altmışta biri.*

ş. 42b/8, 43b/10

ş.+durur 47b/4

[=3]

şarf *Ar. Bir şeyi bir işte kullanma, o yolda harcama.*

ş. eyle- 31b/1

ş. id- 48b/15

[=2]

şarın- *Üzerine dolamak.*

ş.-up 1b/14

[=1]

şarīḥ *Ar. Açık, belirgin.*

ş.+dür 7a/3

[=1]

şarīm *Ar. En keskin.*

ş. 2a/5

[=1]

şaru *Altın rengi, kükürt rengi.*

ş. 30b/3

[=1]

saṭḥ *Ar. Bir şeyin dışta olan tarafı, dış yüzü.*

s. 28a/14

s.+ında 14a/15

[=2]

sāṭiʿ *Ar. Yüksellere çıkan, yükselen.*

s.+dur 1a/6

[=1]

saṭvet *Ar. Karşı konulmaz derecede zorlu ve ezici kuvvet.*

s.-i celāl 2b/5

[=1]

şavāb *Ar. Doğruluk.*

ş.+dur 19b/7

[=1]

sāve *Ar. İşaret.*

s. 28b/15

[=1]

şavm *Ar. Oruç.*

ş. tut- 38b/5

[=1]

saʿy *Ar. Çalışma, çalışıp çabalama.*

s.+la 2b/6

[=1]

şayd *Ar. Av.*

ş. ol- 35a/12, 35a/14

[=2]

sāyebān *Far. Gölgelek.*

s.+ı 4a/5

[=1]

sayıl- *Saymak suretiyle kaç tane olduğunu belirlemek.*

s.-maz 46a/1

[=1]

şayru *Hasta.*

ş. 44a/12

ş.+ya 38b/1

[=2]

sāzende *Far. Çalgıcı.*

s.-yi çarḥ 1b/8

[=1]

sāz-kār *Far. Uygun.*

s.+suḡ 2a/13

[=1]

seb'a *Ar. Yedi.*

s.-i seyyāre 45b/9, 45b/10,
45b/12

[=3]

şebāt *Ar. Kararından ve sözünden dönmeme.*

ş. 24b/10, 24b/12, 38b/13

ş.+ı 24b/9, 38b/12

ş.+ıla 24b/11

ş.+ınuḡ 12b/3

ş. kııl- 32a/15

[=8]

sebeb *Ar. Bir şeyin olmasına yol açan şey, durum ya da kimse.*

s. 23a/13, 32a/7, 34a/5

s.+den 18a/4, 18b/9, 21a/4,
21a/6, 22b/3, 24b/4, 26b/15, 34a/12,
34a/9, 34b/3, 40b/10, 48a/15

s.+dendür 49b/6

s.+dür 33a/7, 34a/11

s.+i 15b/7, 18b/7, 34a/1, 35b/7,
37a/7, 6a/10, 6a/9

s.+inden 43b/15, 43b/3

s.+iyle 12b/13, 22a/6

s.+yledurur 21b/2

s.+yledür 38b/1

s. ol- 18b/5, 40b/1

[=33]

sebz *Far. Yeşil.*

s.-i mürevvaḡ 1b/10

[=1]

seç- *Benzerleri içinde en elverişlisi kabul edip ayırmak.*

s.-meyen 32a/8

[=1]

sefer *Ar. Yolculuk.*

[=1]

s.+den 23a/9

s.+e 8a/11

[=2]

seḥāb *Ar. Bulut.*

s. 14a/9, 14b/5

s.+uḡ 14a/7

[=3]

seḥāvet *Ar. Cömertlik.*

s. 4a/10

[=1]

seḥer *Ar. Tanyerinin ağarmasından biraz önceki zaman.*

s. 1b/15

[=1]

sekerāt *Ar. Ölüm anı sarhoşluğu.*

s.-ı mevt 22b/7

[=1]

sekiz *Yediden sonra gelen sayı.*

s. 4a/4

[=1]

sekizinci *Yedinciden sonra gelen ve sıra bildiren sayı.*

s. 23b/1

seksen ikinci *Seksen birinciden sonra gelen ve sıra bildiren sayı.*

s. 4b/5

[=1]

selām *Ar. Bir kimseye veya bir topluluğa sevgi ve nezaket göstermek, sağlık dilemek için söylenen söz.*

s. vir- 7b/7

[=1]

selāse *Ar. Üç.*

s.+dürür 34b/9

[=1]

selçuk *Selçuklu Devleti.*

s.-ı ‘azīm 7a/4

[=1]

selīm *Ar. Maddi ve manevi kusuru, eksikliği olmayan.*

s. 1b/15, 2a/6

[=2]

sem‘ *Ar. Söz dinleme.*

s.+in 48b/4

[=1]

semāʿ *Ar. Mevlevî dervişlerinin belli bir usule göre ayakta ve kolları iki yana açılmış şekilde dönmeleri.*

s. ed- 1b/14

[=1]

semavāt *Ar. Gökler, gök katları.*

s.-ı ʿulyā 1b/1

s.+a 24a/12, 25b/4, 26a/2,
27a/10, 29b/10

s.+dağı 45a/8

s.+dan 29b/11

s.+uñ 2b/2

[=9]

semāwī *Ar. Göğe ait.*

s. 9b/9

[=1]

şemer *Ar. Meyve, yemiş.*

ş. 41a/11

[=1]

şemerāt *Ar. Meyveler.*

ş.+ı 23b/6, 23b/9

[=2]

semk *Ar. Bir şeyin içi.*

s.+inden 14b/5

[=1]

sen *Teklik ikinci şahıs.*

s. 2a/9, 2a/10, 2b/10, 2b/7, 19a/8,
20b/4, 21b/13, 23a/4, 26a/14, 26a/5,
26a/9, 26a/15, 27b/15, 28b/6, 29b/11,
29b/12, 30a/4, 30a/4, 32a/14, 32a/4,
32a/5, 32b/1, 33b/12, 33b/13, 43a/7,
44b/11, 46b/2, 48a/12, 48b/12, 48b/14

s.+de 21b/12

s.+den 27b/9, 35a/2, 39a/4,
39a/5, 39a/5

s.+i 32a/15, 33b/12, 33b/6,
48b/14

s.+ün 2b/14, 24a/11, 29b/8

s.+ünçün 21b/10, 21b/10, 21b/11

s.+ündür 2b/5, 2b/6

[=48]

şenāʾ *Ar. Övme.*

ş.-i nā-maḥdūd 1a/4

[=1]

sene *Ar. Yıl.*

s.+nün 4a/15

[=1]

seniyyāt *Ar. Yükseklik.*

s.+dur 14b/14

[=1]	s.-i enbiyā 3b/6
ser <i>Far. Baş.</i>	[=1]
s. 19a/6	setr <i>Ar. Gizleme, örtme.</i>
[=1]	s. et- 30b/7
serāy <i>Far. Saray.</i>	[=1]
s.-i siyādet 3b/3	sev- <i>Bir şey veya kimseye sevgi duyma.</i>
[=1]	s.-düklerinde 34a/7
seri'ü'l-ḥareke <i>Ar. Hareketli.</i>	s.-düklerine 34a/5
s.+dür 12b/10	s.-e 41b/1
[=1]	s.-er 37b/14
sermāye <i>Far. 1. Değer.</i>	s.-erler 18b/13, 18b/9
s.+dür 21b/11	s.-mesün 39b/11
2. Bir ticari işe konan para ve	s.-mezdi 7b/14
paraya çevrilebilir malların tümü,	s.-sün 39b/10
anamal.	[=9]
s.+si 25a/8	şevāb <i>Ar. İyi ve güzel davranışlar</i>
[=2]	<i>karşılığında Allah tarafından verilen</i>
ser-nigūn <i>Far. Ters dönmüş, baş aşağı.</i>	<i>mükafat.</i>
s. 29b/14	ş. 16b/12, 16b/13, 20a/7, 29b/7,
[=1]	35a/3, 8b/2
serv <i>Far. İnce, uzun ağaç.</i>	ş.-ı cemīl 47b/14
s.-i çemen 3b/5	ş.+ı 47b/15
[=1]	[=8]
server <i>Far. Bir topluluğun en ileri geleni.</i>	

sevdā *Ar. Eskiden beden yapısının esasını oluşturduğu düşünülen dört unsurdan biri.*

s. 15b/13, 29a/2

[=2]

seyelān *Ar. Akma, akıntı.*

s. et- 11b/12

s.+dur 13b/3

[=2]

se'yis *Ar. At bakımı ile görevli olan kişi.*

s. 29b/3

[=1]

seyl *Ar. Sel.*

s. 14b/6, 14b/7

s.+lerün 14b/9

[=3]

seyl-āb *Ar.-Far. Sel suyu, taşkın.*

s.+dadurur 36b/7

[=1]

seyr *Ar. Bir şeyi gözle takip etme, bakma.*

s.+leri 45b/11

s. ed- 21b/10

s. kı1- 25a/15

[=3]

seyrān *Ar. Gezip dolaşma.*

s. ed- 32b/4

[=1]

seyrān-geh *Ar.-Far. Gezinti yeri.*

s.+i 28b/14, 41b/2

[=2]

seyyāh *Ar. Seyahat eden.*

s.-ı bādiye 3a/11

[=1]

seyyāl *Ar. Akan, akıcı.*

s.+dür 12b/10

[=1]

seyyāle *Ar. Hava su gibi akıcı olan şey.*

s.+dür 12b/11

[=1]

seyyāre *Ar. Gezegen.*

s.+nüñ 45b/10, 45b/13, 45b/9

[=3]

seyyid *Ar. Efendi, önder.*

s.-i kâināt 3a/4

s.+i 2a/9

[=2]

seyyidü's-şakaleyn *Ar. İnsanların ve cinlerin efendisi.*

s. 3a/1, 22b/3

[=2]

seyyi'e *Ar. Kötü, fena.*

s. 6b/3

[=1]

sezā *Far. Layık, uygun.*

s. 29b/13

[=1]

sezā-vār *Far. Layık olan.*

s.+dur 1a/3

[=1]

şiddik *Ar. Özü sözü doğru olan, asla yalan söylemeyen, sözünün eri.*

ş. 27a/11

ş.+lar 28b/9

[=2]

şiddik-veş *Ar.-Far. Sadıklar gibi.*

ş. 32a/1

[=1]

şidk *Ar. Doğruluk.*

ş. 3a/8

ş.-ı fütüvvet 3b/5

[=2]

şifat *Ar. Bir kimse veya şeyin sahip olduğu nitelik.*

ş. 29a/4

ş.-ı mübeddel 12a/10

ş.+dur 11a/10, 11a/12, 11b/1, 11b/3

ş.+ı 19b/2, 2a/12

ş.+ını 44a/2

ş.+ların 44a/3

[=10]

şifāt *Ar. Sıfatlar.*

ş. 20b/2, 27b/9, 41a/8

ş.+ların 44a/13

ş.+larını 43b/7

[=5]

şığ- *Bir şeyin sınırları içine girebilmek.*

ş.-mak 41a/6

[=1]

şihhat *Ar. Sağlık.*

ş.+ine 10a/5, 38a/6

ş. bul- 40b/4

[=3]

şın- *Kırılmak.*

ş.-ıncak 41b/5	s.+ın 35b/1
[=1]	s.+ları 26b/12
şınāʿ <i>at Ar. Zanaat, meslek.</i>	[=9]
ş. 27a/4	şıyānet <i>Ar. Koruma.</i>
ş.+a 40a/4	ş. et- 38a/10
[=2]	[=1]
şınāʿ ī <i>Ar. Sanatkarlıkla ilgili olan.</i>	sibāʿ <i>Ar. Yırtıcı hayvanlar.</i>
ş.+den 46a/13	s. 38b/7
[=1]	[=1]
şırāt <i>Ar. İslam inanişına göre ahirette cehennem üzerinde kurulacak olan, müminlerin üzerinden kolayca geçerek cennete gireceklerine, kafirlerin ise üzerinden cehenneme düşeceklerine inanılan köprü.</i>	siccīn <i>Ar. Cehennemde bir vadinin adı.</i>
	s. 2b/9
	[=1]
	sikke <i>Ar. Madenî para.</i>
	s.-i saʿ ādet 3b/3
ş. 33b/1	[=1]
ş.+dan 30a/13	şiklet <i>Ar. Ağırılık.</i>
ş+durur 28a/12, 28a/14, 28a/15	ş. 36b/11, 36b/12, 36b/13, 37a/11
[=5]	ş.+den 37a/4
sırr <i>Ar. Gizli tutulan şey.</i>	[=5]
s. 36b/8	simurğ <i>Far. Kaf Dağı'nın arkasında yaşadığına inanılan efsanevi kuş.</i>
s.-ı eşyāʾ 39a/2	
s.-ı men ʿ aref 49a/1	s.-ı kâf 3a/13
s.+ı 3b/13, 33b/13, 41a/5	[=1]
s.+ıdur 33b/3	sin- <i>Hazmedilmek.</i>

s.-inceye 36b/6	[=1]
[=1]	siyādet <i>Ar. Efendilik, beylik.</i>
siñir <i>Duyulardan ve hareketlerden gelen uyarıları organlardan beyne ileten beyazımsı teller.</i>	s. 3b/3
	[=1]
s.+lerden 8b/14, 9b/7	siyāset <i>Ar. Amacına ulaşmak için şartların gerektirdiği gibi davranma.</i>
s.+leri 36a/9, 37a/10	s. 22a/8
s.+lerinün 37a/7	s.+de 29b/2
s.+lerün 19b/4	s.+den 29a/13, 29a/15, 6a/6
[=6]	s.+ine 29b/8
sipihr <i>Far. Gök, sema.</i>	s.-edicişidür 29b/1
s.+e 1b/14	s. eyle- 29b/3, 29b/4, 29b/4,
[=1]	29b/5, 29b/6
sirāyet <i>Ar. Geçme, bulaşma.</i>	[=12]
s. 18a/15	siz <i>Çokluk ikinci şahıs.</i>
s. et-/ed- 5b/13, 18a/14	s.+i 44b/3
s. eyle- 13b/5, 17b/13, 18a/7,	[=1]
18b/3	şoḥbet <i>Ar. İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça yapılan konuşma.</i>
[=7]	ş.+i 31a/15
sīret <i>Ar. Bir kimsenin ahlakı dışı akseden davranışı.</i>	ş.+ini 36b/8
s.-i ‘ādile 25a/15, 29b/3	ş. et- 7a/11
[=2]	[=3]
sitāre <i>Far. Yıldız.</i>	
s.-i āsumān 3a/10	

şon *Ondan sonrası veya başkası olmayan, onunla nihayet bulan.*

ş.+ın 31a/2

[=1]

şonlu *Sonu olan, ölümlü.*

ş.+dur 40b/3, 40b/3, 40b/3, 40b/4

[=4]

şonra *İçinde bulunulan veya bahsedilen anın daha ilerisindeki bir zamanda.*

ş. 6a/3, 6b/6, 9a/8, 9b/14, 14b/6, 16b/13, 16b/15, 19b/10, 21b/3, 22a/11, 22a/15, 23b/10, 23b/11, 23b/13, 23b/15, 23b/9, 24a/10, 25b/8, 26b/1, 27a/8, 27b/1, 34b/2, 35b/8, 39a/5

ş.+ğı 22b/6, 30a/14, 47a/8

[=27]

şor- *Soru yönelterek bilgi istemek.*

ş.-dı 8a/14

[=1]

şovu- *Yavaş yavaş ısını, sıcaklığını kaybetmek.*

ş.-sa 37a/9

[=1]

şovuk *Isısı düşük olan.*

ş. 37a/15

ş.+da 37a/13

ş.+dan 30b/7, 37b/6

ş.+(ğ)a 37b/5

ş.+sa 40a/12

[=6]

söyle- *Anlatmak istediği şeyi sözle bildirmek.*

s.-me 8b/5

[=1]

söylen- *Sözle anlatılmak.*

s.-üp 5b/4

[=1]

söyün- *Sönmek.*

s.-dügine 7a/12

s.-ür 36b/1, 42a/1

[=3]

söz *Ağızdan çıkan bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.*

s. 8a/4, 8a/7, 8b/6, 9a/8, 10b/9, 17a/10, 17a/10, 44b/10, 48b/13

s.+den 17a/11

s.+dür 17a/9, 18b/7

s.+i 20a/13, 27b/8, 33b/11

s.+iledür 17a/9

s.+in 43a/7

s.+inde 45a/2

s.+ini 45a/1, 49a/3

s.+le 17a/11

s.+lerinden 8b/7

s.+ü 8b/4

s.+üm 33b/11

s.+üğ 35b/1

s. aç- Bahsetmek. 32b/15

s. id- 48a/7

[=27]

şu Kokusu ve tadı olmayan şeffâf, sıvı madde.

ş. 10a/11, 12b/11, 12b/11, 15a/2, 15a/4, 15b/12, 30b/3, 47b/9

ş.+dan 42a/12

ş.+dur 13a/3, 13a/4

ş.+lar 15a/5, 15b/9

ş.+lardur 14b/7

ş.+ları 15b/6

ş.+yı 15a/14, 15b/1, 15b/3, 15b/4

ş.+yının 15b/5

ş.+yla 13a/2

[=21]

su'âl Ar. Soru.

s. 11a/1, 34a/4, 9a/12

s.+e 11a/2

s.+i 5b/6

s.+inde 5b/4

s.+üğ 32b/14

s. et-/ed-/it-/id- 5b/10, 7a/1, 8b/8, 9b/12, 11a/10, 11a/12, 11a/13, 11a/15, 11a/5, 11a/5, 11a/7, 11a/8, 11b/11, 11b/13, 11b/14, 11b/15, 11b/9, 11b/2, 11b/4, 11b/5, 11b/6, 11b/7, 12a/11, 12a/12, 12a/14, 12a/15, 12a/2, 12a/3, 12a/7, 12b/10, 12b/12, 12b/2, 12b/3, 12b/5, 12b/7, 12b/8, 13a/2, 13b/4, 13a/10, 13a/11, 13a/13, 13a/14, 13a/3, 13a/5, 13a/6, 13a/7, 13a/8, 13b/1, 13b/11, 13b/13, 13b/14, 13b/2, 13b/5, 13b/7, 13b/8, 13b/9, 14a/10, 14a/12, 14a/14, 14a/2, 14a/4, 14a/6, 14a/8, 14b/1, 14b/11, 14b/13, 14b/15, 14b/3, 14b/4, 14b/6, 14b/7, 14b/9, 14a/1, 15a/1, 15b/12, 16a/1, 16a/4, 16a/7, 15a/10, 15a/13, 15a/15, 15a/3, 15a/4, 15a/6, 15a/8, 15a/9, 15b/1, 15b/10, 15b/11, 15b/14, 15b/15, 15b/6, 16a/10, 16a/11, 16a/12, 16a/14, 16a/2, 16a/6, 16a/9, 16b/1, 16b/11, 16b/12, 16b/14, 16b/2, 16b/4, 16b/5, 16b/6, 16b/7, 16b/8, 16b/9, 17a/4, 20b/8, 17a/1, 17a/15, 17a/2,

22a/3, 26b/3, 29a/14, 32b/9, 33a/3,
34a/3, 39a/12, 45a/4

s. kı1- 5b/8, 8a/9, 18a/14, 19a/13,
23b/2, 25a/2, 28a/14, 30a/10, 32b/11,
34a/4, 35b/8, 41b/8, 43a/11, 46b/8, 49a/5

[=145]

şubḥ *Ar. Sabah.*

ş. 38b/11

[=1]

şuffe *Ar. Tekke, zaviye gibi yerlerde
sütunlarla ayrılmış olan oturma yeri.*

ş.-i şafā 3b/5

[=1]

sultān *Ar. Hükümdar.*

s. 2a/6, 48b/10, 7a/3

s.-ı ‘ālem 1b/12

s.-ı vilāyet 7b/10

s.+a 46a/11

s.+sun 2a/10

[=7]

şun‘ī *Ar. Doğal olmayan, yapay.*

ş. 18a/9

[=1]

şūret *Ar. Tarz, yol, şekil.*

ş. 12a/2, 12a/2, 14a/11, 16a/12,
19a/1, 26a/13, 26a/8

ş.-i cismānī 17a/5

ş.-i ḥayvānī 19a/2, 19a/3

ş.-i rūḥānī 17a/6

ş.+den 17b/7, 19a/5

ş.+dür 11a/6, 14a/9

ş.+i 10b/8, 23b/12, 23b/14,
28a/12, 28a/13, 28a/15

ş.+idurur 28b/2

ş.+idür 16a/11

ş.+inden 26a/11

ş.+lerinden 11a/6

ş.+lerle 17b/13

ş.+ün 20a/12

[=27]

şūretā *Ar. Dış görünüşe göre.*

ş. 35a/1

[=1]

şusa- *Su içme ihtiyacı duymak.*

ş.-mazlar 44a/13, 46a/5

[=2]

susmār *Far. Kertenkele.*

s. 3b/15

[=1]

şusuz *Suyu bulunmayan veya az olan.*

ş. 36b/2, 47b/8, 47b/9

[=3]

şusuzluk *Susuz olma, susuz kalma durumu.*

ş. 38b/2

ş.+dan 30b/8, 37b/7

ş.(ğ)a 37b/7

[=4]

şuver *Ar. Suretler, şekiller.*

ş. 11a/13, 11a/15, 46a/14

ş.-i ‘aqliyye 9a/10

ş.-i heyulā 12a/8

ş.-i muhtelif 11a/11, 11a/11

ş.-i müteferrika 11a/13

ş.+ini 12a/7

[=9]

sübbüh *Ar. “Her türlü kusurdan, noksandan, beşeri nitelik ve zaafılardan uzak” anlamında Allah’ın isimlerinden biridir.*

s. 1a/11

[=1]

sübhān *Ar. “Her türlü kusurdan, noksandan, beşeri nitelik ve zaafılardan uzak” anlamında Allah’ın isimlerinden biridir.*

s.-ı a‘zam 1b/12

[=1]

süfl *Ar. Alçaklık.*

s.+den 32a/12, 32b/5

[=2]

süflī *Ar. Bir yere veya bir şeye göre aşağıda, alçakta bulunan.*

s. 27b/7, 30a/4, 38b/14, 39a/1, 41b/3, 46a/10, 49a/2

s.+den 19a/9, 46b/3

s.+e 32a/12

s.+ken 28b/14

s.+ye 23a/8, 28a/1

[=13]

süheyl *Ar. Güney yarımkürede yer alan büyük ve parlak yıldız.*

s.+ün 12b/15

[=1]

sükūn *Ar. Durma, hareketsiz kalma, durgunluk.*

s. 23a/12

s.+dan 37a/9, 37b/6

s.+1 37a/6

[=4]

süleymān *Ar. Hz. Davut'un oğlu, İsrailoğullarına gönderilen hükümdar, peygamber.*

s. 48b/12

[=1]

süleymān-nāme *Ar.-Far. Firdevsî-i Rûmî'nin II. Bayezid adına yazdığı eseri.*

s.-i kebîr 4b/4

[=1]

sülûk *Ar. Bir yola girme.*

s.+1 6b/8

[=1]

sümük *Burun boşluklarından gelen yapışkan sıvı.*

s.+i 30b/2

[=1]

sünbül *Far. Güzel kokulu çiçekler açan mor renkli süs bitkisi.*

s. 3b/14

[=1]

sünnet *Ar. Hz. Muhammed'in Müslümanlarca uyulması gereken*

sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamamı.

s.+de 17a/3, 17a/3

[=2]

süngük *Kemik.*

s.+den 26a/6, 41a/15

[=2]

sür- *Değdirmek, dokundurmak.*

s.-düğümce 5a/12

[=1]

sür'at *Ar. Çabukluk, hızlılık.*

s.+1 18a/11

[=1]

sürür *Ar. Sevinç.*

s. 35b/4, 35b/9, 38a/7

s.+da 46a/5

s.+ın 44a/4

[=5]

-Ş-

şād *Far. Sevinçli.*

ş.+1 40b/14

[=1]

şāfi *Ar. Şifa veren.*

ş. 39a/11

[=1]	şākirān <i>Ar. Şükreden kişiler.</i>
şāh <i>Far. Padişah.</i>	ş.+dan 5a/3
ş. 2b/12, 7a/8, 7b/7	[=1]
ş.+uḡ 4a/4, 7a/10	şām <i>Far. Akşam.</i>
[=5]	ş. 38b/11
şāhid <i>Ar. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kişi.</i>	[=1]
ş.+dürür 2a/1, 44b/6	şān <i>Ar. Ün, şöhret.</i>
ş.+i 7a/4	ş.+ında 4a/1
[=3]	[=1]
şāhlık <i>Şah olma durumu.</i>	şānühü <i>Ar. Onun şanı.</i>
ş.+(ğ) uḡa 2a/9	ş. 1b/6
[=1]	[=1]
şahş <i>Ar. Kimse, kişi.</i>	şarāb <i>Ar. Özellikle üzüm suyunun belli usullerde mayalandırılmasından elde edilen içki.</i>
ş. 11a/14, 11a/14, 49a/15, 9b/5	ş.+a 38b/2
ş.-ı vāḥide 49b/13	[=1]
ş.+ına 11a/9	şark <i>Ar. Doğu.</i>
[=6]	ş. 12b/14
şak <i>Ar. Yarma, yarıлма.</i>	[=1]
ş. 4a/3	şaş- <i>Ne yapacağını bilemez duruma gelmek.</i>
[=1]	ş.-ar 10b/10
şākir <i>Ar. Şükreden kişi.</i>	[=1]
ş. 41b/12	
[=1]	

şebēh *Ar. Benzeme, benzeyiş.*

ş. 2a/3

[=1]

şebīh *Ar. Benzer.*

ş. 2a/7

[=1]

şecer *Ar. Ağaç.*

ş.+de 41a/11

[=1]

şedā'id *Ar. Ezizetli, zahmetli, sıkıntılı durumlar.*

ş. 18b/14

ş.+ler 45b/15

[=2]

şefā'at *Ar. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin kulların suçlarının bağışlanması için Allah katında aracılık etmeleri.*

ş.+1 29b/9

[=1]

şeffāf *Ar. Berrak.*

ş. 12b/5, 12b/6

ş.+dur 12a/15, 12b/10

[=4]

şefi'ü'l- müznibîn *Ar. Günahkarların şefaatchisi.*

ş. 3a/1

[=1]

şefkat *Ar. Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.*

ş. 38a/8

[=1]

şehādet *Ar. Görülen ve bilinen bir durum hakkında şahitlik etme.*

ş.+de 20b/3

[=1]

şehbāz *Far. Doğan.*

ş.-1 'ākıl 2a/2

[=1]

şehenşāh *Far. Şahlar şahı.*

ş.+uñ 4b/2

[=1]

şehvāt *Ar. Şehvetler, nefsin aşırı istekleri.*

ş. 42a/6, 42a/6

ş.+1 31a/14

ş.-1 cismānī 21a/3

[=4]

şehîd *Ar. Allah yolunda ve din uğrunda savaşırken ölen kişi.*

ş. 7a/3

ş.+ler 28b/9

[=2]

şehr *Far. Merkezi yerleşim yeri.*

ş. 25a/10, 29b/4

ş.+de 31a/12

ş.+e 7b/2

ş.+inde 4b/1, 7a/6

ş.+ine 25a/13

[=7]

şehvânî *Ar. Şehvetle ilgili.*

ş. 38a/11, 47a/13

[=2]

şehvâniyye *Ar. Şehvetle ilgili.*

ş. 49b/8

[=1]

şehvet *Ar. Ölçüyü aşan, şiddetli, nefsin hoşuna giden arzu.*

ş. 35a/11, 38b/3, 48b/5

ş.+den 27b/11

ş.+i 36b/14, 42a/3

ş.+idür 41b/15

ş.+ile 35a/9

[=8]

şek *Ar. Şüphe.*

ş. 10a/4

ş. ed-/id- 19b/12, 44a/1 44a/14

ş. ol- 9b/8

[=5]

şeker-hāy *Far. Tatlı sözlü kişi.*

ş. 3a/5

[=1]

şekl *Ar. Dış görünüş.*

ş. 17a/5

ş.+le 17b/13

ş.+leri 49b/6

[=3]

şeksüz *Şüphesiz.*

ş. 20b/2, 41a/12

[=2]

şem^c *Ar. Mum.*

ş. 27b/13

ş.+le 7b/10

ş.+leri 7a/11, 7a/12, 7b/3

[=5]

şemle *Ar. Sarık.*

ş.+sini 1b/14

[=1]

şems *Ar. Güneş.*

ş. 1b/14, 13b/11, 13b/12, 20b/1

ş.-i cihān 17a/7

ş.-i tābān 19a/7

ş.+den 14a/15, 37b/2

ş.+üñ 11b/7, 13b/10, 13b/12,
21b/2, 31a/7

[=13]

şems *Ar. 13. yüzyılda yaşamış
mutasavvıf.*

ş. 7b/1, 17a/15, 19a/15, 20b/9,
20b/10, 22a/3, 30a/10, 43a/11

ş.+den 30a/10

ş.+i 8a/8, 11a/4

ş.+üñ 32b/12

[=12]

şemseddin-i tebrizi *Ar. 13. yüzyılda
yaşamış mutasavvıf.*

ş. 5b/8

[=1]

şems-i tebriz *Ar. 13. yüzyılda yaşamış
mutasavvıf.*

ş. 17a/13, 17b/1, 18a/15, 19a/14,
23b/3, 25a/3, 26b/4, 39a/10, 43a/12,
45a/6, 46b/8, 46b/9, 49a/6, 49a/7

ş.+den 26b/3

ş.+üñ 11a/2, 32b/10

[=16]

şems-i tebrizi *Ar. 13. yüzyılda yaşamış
mutasavvıf.*

ş. 7a/1, 7a/15, 8a/1, 25a/4, 26b/5,
28a/14, 28a/14, 29a/14, 29a/15, 32b/9,
33a/3, 34a/4, 35b/12, 35b/5, 41b/10,
41b/7, 41b/8, 43a/11, 45a/4

ş.+den 34a/2

[=20]

şems tebriz *Ar. 13. yüzyılda yaşamış
mutasavvıf.*

ş.+i 10b/15

[=1]

şems tebrizi *Ar. 13. yüzyılda yaşamış
mutasavvıf.*

ş. 30a/12

[=1]

şem^c-veş *Ar.-Far. Mum gibi.*

ş. 19a/6, 20a/14

[=2]

şer^c *Ar. İslam şeriatı.*

ş.-i millet 3b/3

[=1]

şeref *Ar. Onur, haysiyet.*

ş. 33b/13

[=1]

şerh *Ar. Açıklama.*

ş.+i 38b/2

ş. ed- 18b/7, 35b/11

ş. ol- 8a/6

[=4]

şer'î *Ar. Şeriata uygun.*

ş.+dür 33a/4

[=1]

şerî'at *Ar. İslam hukuku.*

ş.+da 17a/3, 17a/4

[=2]

şerîf *Ar. Şerefli.*

ş. 26a/3, 33a/5

ş.-i 'ilm 9a/11

ş.+dür 31a/10

ş.+i 28a/12

[=5]

şeş *Far. Altı.*

ş. 32b/7

[=1]

şey' *Ar. Söz, olay, iş, durum, madde, eşya vb. yerine kullanılan belirsiz kelime.*

ş. 11b/3

ş.+de 44b/13

ş.+dendür 44b/13

ş.+i 16a/12

ş.+in 16a/13

ş.+ün 12a/8

[=6]

şeyh *Ar. Hoca.*

ş. 5a/14, 5a/15

[=2]

şeytân *Ar. Allah'ın emirlerine karşı geldiği için huzurdan kovulan ve rahmetten uzak kalan varlık.*

ş. 13b/1, 13b/1

ş.+durur 31a/4

[=3]

şiddet *Ar. Zorluk, sıkıntı.*

ş. 20a/3

[=1]

şimâl *Ar. Kuzey.*

ş. 12b/15	[=48]
[=1]	şöyle <i>Şuna benzer, şunun gibi.</i>
şimdiki <i>İçinde bulunulan zamanda olan.</i>	ş. 5b/7
ş. 4b/6	[=1]
[=1]	şu <i>Çok uzakta olmayan şeyi işaret yoluyla belirtir.</i>
şināhten <i>Far. Bilmek.</i>	ş. 43b/3
ş. 9b/5	[=1]
[=1]	şu‘ ā‘ <i>Ar. Işın.</i>
şinev <i>Far. Dinle.</i>	ş. 13b/10, 13b/14
ş. 2b/12, 2b/12, 2b/13	ş.+ınuş 11b/14
[=3]	[=3]
şirk <i>Ar. Allah’a ortak koşmak.</i>	şu‘ le <i>Ar. Alev.</i>
ş. 16b/7	ş.+lense 42b/3
ş.+den 44b/5	[=1]
[=2]	şühūd <i>Ar. Şahitler.</i>
şol <i>Şu, o.</i>	ş.+ı 3b/15
ş. 10b/6, 10b/7, 11a/11, 16a/2, 18a/4, 1a/5, 20a/8, 21b/3, 22a/15, 22b/7, 24a/2, 25b/10, 26b/10, 30a/15, 30b/9, 31a/11, 31a/5, 31a/7, 31b/4, 34a/14, 34b/6, 35b/15, 36a/7, 36b/12, 36b/12, 37b/9, 38a/11, 38a/12, 38a/8, 39b/2, 40b/5, 40b/6, 41b/14, 43b/4, 45a/12, 45b/12, 45b/13, 47a/10, 47a/11, 47b/11, 47b/13, 47b/6, 47b/8, 48a/15, 48a/4, 48a/6, 48a/8, 49a/11	[=1]
	şühūr <i>Ar. Aylar.</i>
	ş. 4a/15
	ş.+ında 4a/15
	[=2]
	şükür <i>Ar. Verdiği nimetler için Allah’a karşı duyulan minneti dile getirme.</i>

ş.+ile 46b/1

[=47]

ş.+inün 5a/10

ta'ab *Ar. Sıkıntı.*

ş. kı1- 23a/14

t. 6a/10

[=3]

[=1]

şüküh *Far. Ululuk.*

ta'allüm *Ar. Ders alarak öğrenme.*

ş.+ından 5a/7

t.+ini 30b/9

[=1]

[=1]

şürb *Ar. İçme.*

ta'am *Ar. Yemek.*

ş. 30b/10, 36b/3

t.+a 38b/2

ş.+dan 36b/5

t.+ı 47b/7

ş.+e 31b/3

t.+lar 47b/6

[=4]

[=3]

şürür *Ar. Kötülükler.*

ta'amlan- *Yemek vermek.*

ş.-ı nār 42b/12

t.-durup 9a/12

[=1]

[=1]

-T-

tā'at *Ar. Allah'ın emirlerine uyma.*

tā *Far. Dek, değin, kadar.*

t. 16b/10, 16b/9, 23a/14, 29a/8

t. 4b/8, 5a/4, 8a/7, 8b/3, 8b/5,
9b/3, 17b/14, 18a/2, 18b/3, 19a/11,
22a/7, 24b/2, 24b/7, 26a/13, 27b/14,
29a/9, 29b/13, 29b/7, 29b/9, 2b/8, 32a/4,
32a/6, 33b/8, 34a/13, 34b/10, 34b/5,
35a/2, 36a/12, 36a/5, 36b/15, 36b/3,
36b/5, 38a/2, 38b/6, 38b/9, 39b/8, 40b/3,
40b/4, 40b/4, 41a/7, 43a/3, 43a/8, 45a/1,
46b/1, 48b/11, 49a/1, 49a/3

t.-ı hakk 23a/15

t.+ıla 43a/5

t. et-/id- 2b/8, 23a/9, 23a/13,
29b/14, 43a/1

t. eyle- 21b/13, 30a/7, 38b/5

t. kı1- 48b/15

[=15]

ṭabʿ *Ar. Huy, yaratılış.*

ṭ. 33b/8

ṭ.+a 38b/4

ṭ.+ına 38a/11

ṭ.+ınuṣ 36a/2

[=4]

tāb-nāk *Far. Parlak.*

t. 27b/11

t. kı1- 32a/5

[=1]

ṭabaḳa *Ar. Katman.*

ṭ+dur 45b/1

[=1]

ṭabaḳāt *Ar. Tabakalar, katlar.*

ṭ.-ı insānī 26b/1

[=1]

tābān *Far. Parlak, ışıklı.*

t. 19a/7, 39a/7

[=2]

ṭabāyiʿ *Ar. Yaratılışlar, huylar.*

ṭ.-i erbaʿ 15b/10

[=1]

tābiʿ *Ar. Birine veya bir şeye uyan, onun arkasından giden.*

t.+dür 31b/7

[=1]

ṭabīʿat *Ar. Bir varlığın tabiî özelliklerinin tümü.*

ṭ. 13b/4, 13b/4, 16a/9, 36b/11

ṭ.-ı felekiyye 13a/13

ṭ.+da 37b/13

ṭ.+daki 36b/3, 37a/4

ṭ.+durur 34b/8

ṭ.+ına 38a/14, 20a/4

ṭ.+ında 34a/8, 34a/9

[=13]

ṭabīʿī *Ar. Olağan, normal.*

ṭ. gel- 39b/10

[=1]

taʿbīr *Ar. Bir anlam ifade eden söz.*

t. id- 5a/9

t. ol- 11a/12

[=2]

tābnāk *Far. Parlak, ısıltılı.*

t. 32a/5, 44b/5

[=2]

tācīr *Ar. Ticaretle uğraşan kimse.*

t.+ler 25a/10

t.+lere 25a/11	[=1]
t.+lerün 25a/8	ṭāhā Ar. <i>Kuran'ın yirmi birinci suresi.</i>
[=3]	ṭ.+durur 4a/6
tafşil Ar. <i>Bir şeyi bütün ayrıntıları ile açıklama.</i>	[=1]
t.+i 19b/5	taḥarrüz Ar. <i>Sakınma, korkma.</i>
t.+le 8a/3	t. et- 38a/5
[=2]	[=1]
tağ Yer kabuğundaki çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlara sahip kaya kütlesi.	ṭāhir Ar. <i>Temiz.</i>
ṭ.+da 1b/15	ṭ.+dür 11b/4
ṭ.+lardan 14b/8	[=1]
[=2]	taḥiyyāt Ar. <i>“Allah ömürler versin” anlamındaki dua.</i>
tağayyür Ar. <i>Değişme.</i>	t. 4a/8
t.+le 29a/5	[=1]
t. ol- 19b/8	taḥkik Ar. <i>Hakikati anlayıp bilme.</i>
[=2]	t. 3b/13, 32b/13
tağyir Ar. <i>Değiştirme.</i>	[=2]
t. 12a/9	taḥrik Ar. <i>Duyuları harekete geçirme.</i>
t.+dür 12a/6	t.+le 17b/13
[=2]	[=1]
tağla- Vücuda kızgın demirle damga vurma.	taḥşil Ar. <i>Öğrenme.</i>
ṭ.-mışdur 1a/11	t. id- 41a/3
	[=1]
	taḥsîn Ar. <i>Takdir etme, övme.</i>

t. 6b/12
t. id- 8b/6
t. kı1- 11a/3, 17a/14, 17a/8,
35b/7, 39a/12
[=7]

taht *Far. Hükümdarlık makamı.*

t.+1 4a/4
t.+ında 17b/2, 18b/4, 45b/2
t.+ındaki 45a/3, 45a/5, 45a/7,
6a/13
[=8]

tahta *Far. Okullarda üzerine yazı yazılan
levha.*

t. 24a/6
[=1]

tā'ife *Ar. İnsan topluluğu, cemaat.*

ṭ. 9a/8, 43b/7
[=2]

tāk *Ar. Kubbe.*

ṭ. 3a/7
ṭ.-ı muḥarren 1b/8
ṭ.-ı melekūt 3a/14
ṭ.-i kisrā 4a/3
[=4]

ṭakāt *Ar. Güç, kuvvet.*

ṭ. 5a/9
ṭ.-ı insāniyye 6a/3
[=2]

taḳdīr *Ar. Değerini belirleme.*

t. 2b/5
t.+ce 25a/3
t.+e 1b/2
[=3]

taḳlīd *Ar. Birine ya da bir şeye
benzemeye çalışma.*

t. 33a/14, 33a/15
t. ol- 33a/12
[=3]

taḳrīr *Ar. Sözle anlatma.*

t. 5a/8
[=1]

ṭāl *Ar. “Uzun olsun” anlamındaki dua.*

ṭ.-i beḳā 4b/15, 6b/9
[=2]

ṭalak *Ar. Nikahlı eşi
boşama.*

ṭ. 32a/1, 39b/11
[=2]

ṭaleb *Ar. İsteme, dileme.*

[=24]

ṭ. et- 34a/14

ṭ. eyle- 14a/8, 37a/15, 37b/3,
46a/9

ṭ. kı1- 19a/7, 19a/7, 32a/7, 33a/4,
36a/12, 48b/7

[=11]

ṭālib *Ar. İsteyen, talep eden.*

ṭ. 46b/7, 6a/15

ṭ. ol- 39a/14, 49a/1

[=4]

tām *Ar. Eksiği olmayan.*

t. 32b/2

t.+1a 17b/10

[=2]

tamām *Ar. Eksiği olmayan, bütün.*

t. 2a/15, 4b/14, 5b/3, 29b/15,
38b/11, 39b/1, 41a/3, 41a/6

t.+1 39a/13

t. ed- 36b/3

t. eyle- 27a/8

t. kı1- 24a/10

t. ol- 17b/14, 22a/7, 22a/8,
23b/12, 23b/14, 24a/4, 34a/15 39b/3,
39b/8, 40a/1, 40a/15 41a/10

ṭamar *Canlı varlıkların kan dolaşımını
sağlayan kanal.*

ṭ.+lardan 8b/14, 9b/7

ṭ.+ların 19b/5

[=3]

ṭamla *Bir sıvının yuvarlak şeklindeki
küçük parçası.*

ṭ.+dur 14b/3

ṭ.+lardan 14b/5

[=2]

ṭa'n *Ar. Yerme, ayıplama.*

ṭ. et- 8b/5

[=1]

tanẓif *Ar. Temizleme.*

t.+inde 30b/6

[=1]

tap- *Tanrı olarak kabul etmek.*

t.-anlar 30b/9

t.-arlar 30b/12

[=2]

ṭaraf *Ar. Yön, cihet.*

ṭ.+a 37b/5

ṭ.+dur 12b/14, 12b/15

[=3]	t. eyle- 27b/8
ta'rif <i>Ar. Tanım.</i>	t. kı1- 32b/12
t. ed- 12b/8	[=3]
[=1]	taşfiye <i>Ar. Temiz duruma getirme.</i>
tāriḥ <i>Ar. Geçmişteki bir konuyu işleyen anlatı.</i>	t.+yle 32a/5
t.-i a' zām 4b/4	[=1]
[=1]	taş <i>Yeryüzünün sertleşmiş tabakalarında bulunan, renginin içindeki maden, tuz ve oksitten alan cisim.</i>
ṭarīḥ <i>Ar. Yol.</i>	ṭ. 7b/8
ṭ.+i 6a/2	[=1]
ṭ.+in 25a/2	taşra <i>Dışarı.</i>
ṭ.+le 24a/9	ṭ. 7b/5
[=2]	ṭ. çık- 7b/5
taşavvuf <i>Ar. Allah'ın niteliğini, evrenin oluşumunu varlık birliği anlayışıyla açıklayan akım.</i>	[=2]
t.+dan 32b/15	taşlu <i>Şeker tadında olan, ağza hoş gelen.</i>
[=1]	ṭ. 15b/7, 15b/9
taşavvur <i>Ar. Zihinde şekillendirme.</i>	[=2]
t. ed-/et- 16a/12, 44a/6	ṭāus-veş <i>Far. Tavus kuşu gibi.</i>
t. eyle- 40a/4, 43b/8	ṭ. 32b/4
[=4]	[=1]
taşdik <i>Ar. Gerçek olduğunu söyleme, doğrulama.</i>	ṭavīl <i>Ar. Uzun.</i>
t. et- 16b/3	ṭ. 43b/4
	ṭ.+dür 38b/2, 42b/6

[=3]	te‘āl Ar. “Şanı yüce olsun” anlamında Allah.
ta‘yīb Ar. <i>Ayıplama.</i>	t. 10b/11, 18a/9
t. id- 26b/16	[=2]
[=1]	te‘ālā Ar. “Şanı yüce olsun” anlamında Allah.
ta‘yīn Ar. <i>Belirli duruma getirme.</i>	t. 3b/10, 4a/10, 5a/4, 9b/10, 15a/7, 17b/15, 17b/3, 18a/1, 1b/6, 21a/10, 21a/11, 21a/11, 21a/7, 21a/7, 21a/8, 22a/12, 22a/13, 22a/13, 22b/14, 22b/9, 22b/9, 23a/1, 25a/11, 25b/11, 25b/14, 25b/14, 25b/8, 26b/13, 26b/15, 26b/16, 26b/7, 26b/7, 28b/3, 28b/3, 30b/12, 30b/12, 31b/11, 31b/12, 33a/8, 33a/9, 34a/10, 34a/12, 40a/6, 40a/7, 40a/8, 42b/3, 42b/4, 42b/9, 43b/9, 44a/10, 44a/7, 44a/9, 44b/1, 44b/3, 45b/6, 46a/9, 47a/1, 47a/11, 47a/15, 47a/15, 47a/6
t. 5b/5	t.+dan 24b/1, 27a/11, 30b/14, 36a/4
[=1]	t.+dur 34b/7
ṭayyib Ar. <i>İyi, güzel, hoş.</i>	t.+nuñ 18a/6, 18b/10, 18b/12, 43b/13, 44b/3, 45a/11
ṭ.+den 26b/13	t.+ya 25b/6, 25b/7, 30b/10
[=1]	[=75]
ṭayyibe Ar. <i>İyi, güzel, hoş.</i>	te‘allüm Ar. <i>Ders olarak öğrenme, belletme.</i>
ṭ. 31a/13	
ṭ.+leri 37b/10	
[=2]	
tāze Far. <i>Yeni, körpe.</i>	
t. 24b/13, 38b/15	
[=2]	
ta‘zīm Ar. <i>Saygı gösterme, hürmet etme.</i>	
t. id- 4a/7	
[=1]	
te‘ab Ar. <i>Yorgunluk.</i>	
t. 35b/4, 35b/10	
[=2]	

t. 22a/8	[=1]
[=1]	tedbîr <i>Ar. İdare etme, yönetme.</i>
tebāh <i>Far. Yıkılma.</i>	t. 2b/6
t. kı1- 43a/2	t.-i te ^c allüm 22a/8
[=1]	t.+inde 4b/10
tebārek <i>Ar. Kötülükten, kusurdan tenzih edilmiş.</i>	[=3]
t. 31b/11, 33a/8	tedennî <i>Ar. Gerileme.</i>
[=2]	t. ol- 34b/5
tebdîl <i>Ar. Değiştirme.</i>	[=1]
t. ol- 20a/12	te'dîb <i>Ar. Terbiye etme.</i>
[=1]	t. id- 27b/15
tebeddül <i>Ar. Başka şekle girme, değişme.</i>	[=1]
t.+dür 24b/9, 38b/11	te'emmül <i>Ar. Etraflıca düşünme.</i>
[=2]	t. et- 37b/15
tebevviil <i>Ar. İdrarını yapma.</i>	[=1]
t. 44a/13	teftiş <i>Ar. İnceleyip araştırma.</i>
[=1]	t. ed- 48b/2
tecāvüz <i>Ar. Saldırma.</i>	[=1]
t. eyle- 28a/13	tekārüb <i>Ar. Birbirine yakın gelmek.</i>
[=1]	t.+idür 12a/9
tecellî <i>Ar. Görünme, görünür olma.</i>	[=1]
t. id- 39a/4	teğayyüt <i>Ar. Büyük def-i hâcet.</i>
	t. 44a/13

[=1]
taḥallül Ar. Bir şeyin cüzlerini
birbirinden ayırma.

t. ed- 12a/1

[=1]

tehī Far. Boş.

t. 5a/12

[=1]

tekmīl Ar. Tamamlama, bitirme.

t.-i kitāb 5b/2

[=1]

tekvīn Ar. Yaratma, var etme.

t.+ine 11a/7, 16a/5, 34a/11

[=3]

telezzüz Ar. Zevk alma, hoşlanma.

t.+dedürürler 46a/6

[=1]

te'līf Ar. Eser yazma.

t.+inüñ 19b/3

t. it- 5a/14

t. ol- 5b/4

[=3]

temāsük Ar. Yapışkanlık.

t.+idür 11b/13

[=1]

temekkün Ar. Yerleşme, mekan tutma.

t. ed- 12a/12

[=1]

temennā Ar. Arzu, istek, temenni.

t. ed-/et-/id-/it- 21a/7, 26b/15,
27a/3, 27a/15, 47a/8, 47a/15

t. eyle- 47a/14

[=7]

temennī Ar. İstek, dilek.

t.+kılur 46b/12

[=1]

temevvüc Ar. Dalgalanma.

t.+dür 13b/3

[=1]

temeyyüz Ar. Benzerleri arasında seçilir
duruma gelmek.

t.+dür 11a/9, 4b/9

t. eyle- 16b/2

t. ol- 11a/15

[=4]

ten Far. Vücut, beden.

t. 19a/6, 20a/11, 20a/14, 21b/6,
21b/7, 26a/10, 26a/7, 31b/6, 32a/11,
32b/6, 34b/15, 41a/5

t.+de 28b/12, 32b/5, 41a/14,
41a/9

t.+den 26a/12, 32b/2, 41a/10

t.+dür 19a/4, 26a/10

[=21]

tenāsül *Ar. Birbirinden doğarak üreme.*

t. 34a/14, 36b/15

[=2]

terakķī *Ar. İlerleme, gelişme.*

t. ed- 34b/10

[=1]

terbiyye *Ar. Ölçülü davranış biçimi.*

t. 13b/2

[=1]

tercüme *Ar. Bir metni başka bir dile çevirme.*

t. ol- 4a/13, 5b/1

[=2]

terk *Ar. Bırakma.*

t.+in 21b/9

t.+ine 10b/6

t. ed-/id-/it- 10b/4, 10b/5, 20b/13,
20b/14, 21b/15, 24a/15, 24a/14, 24b/2,
26a/15, 29a/7, 31b/9, 34b/15, 35a/8,
38b/10, 46a/15, 48b/6

t. eyle- 26a/9, 27a/6, 30b/10,
32a/3

[=22]

terķīb *Ar. Birkaç şey birleşip yeni bir şey meydana getirme.*

t.+i 19b/7

t.+ine 19b/1

t.+ini 29a/6

t.+inüñ 19b/3

t. ol- 8b/14, 9b/8

[=6]

tertīb *Ar. Düzenleme.*

t.-i mümkünāt 1a/5

t.+ini 29a/6

[=2]

teşādüm *Ar. Birbirine çarpma, çarpışma.*

t. et- 12a/3

[=1]

tesbīh *Ar. Allah'ın kusurdan ve noksandan uzak olduğunu dile getirme.*

t.+de 1b/1

t. id- 1b/15

[=2]

tesellī *Ar. Acısını unutturmaya çalışma.*

t. kıl- 31b/9	tevfiķ <i>Ar. Allah'ın yardımı.</i>
[=1]	t.-i ĥaķ 48b/7
teslīm <i>Ar. İtaat, boyun eğme.</i>	[=1]
t.+dür 16b/4	tevĥīd <i>Ar. Allah'ın birliğine inanma.</i>
[=1]	t. 1b/6
tesmiye <i>Ar. Ad koyma, isimlendirme.</i>	t.+çün 1b/3
t. ed- 37a/5, 49b/11	t.+ine 2a/1
[=2]	[=3]
teşbīh <i>Ar. Benzetme.</i>	te'vīl <i>Ar. Bir söz veya davranışa bilinenden farklı bir anlam verme, yorumlama.</i>
t. it- 17b/15	t.+in 43b/13
[=1]	t.+ini 44a/2
teşhīş <i>Ar. Ne olduğunu anlama.</i>	[=2]
t. ed-/et- 6a/2, 25a/1, 25a/4	tez <i>Ar. Çabuk, süratli.</i>
[=3]	t. 46a/7
teşrīĥ <i>Ar. Bir meseleyi inceleyip açıklama.</i>	[=1]
t. 19b/2	tezyīn <i>Ar. Süsleme.</i>
[=1]	t. 5b/5
tevālūd <i>Ar. Doğurma.</i>	[=1]
t. 34a/14	tıbb <i>Ar. Tabiplik ilmi.</i>
[=1]	ţ. 36b/8
tevellūd <i>Ar. Doğma.</i>	[=1]
t. 36b/15	tıfl <i>Ar. Küçük çocuk.</i>
[=1]	

ṭ. 23b/9

[=1]

ṭılsım *Ar. Sihir.*

ṭ. 3a/7

[=1]

ṭıybu'r-rāyihā *Ar. Güzel koku.*

ṭ. 47b/6

[=1]

ticāret *Ar. Kazanç elde etmek için
yapılan alışveriş.*

t. 25a/13

t.+e 25a/10

[=2]

tīğ *Far. Kılıç.*

t.-i lā-ḥavle 43a/2

t.+ıla 1a/10

[=2]

ṭīn *Ar. Çamur, balçık.*

ṭ.+ün 21b/8

[=1]

tis'a 'aşer *Ar. On dokuz.*

t. 45b/9

[=1]

tīre *Far. Karanlık.*

t. 3b/15

[=1]

tīz-rek *Far. Çabuk.*

t. 29a/7

[=1]

ṭobrak/ṭoprak *Yer kabuğunun üzerini
kaplayan çürümüş organik maddelerden
ve kütle kırıntılarından oluşan canlıların
yaşamaya elverişli kısmı.*

ṭ. 19b/10, 27b/5

ṭ.+dan 42a/12

ṭ.+dur 13a/2, 15b/12

[=5]

ṭoğ- 1. *Dünyaya gelmek.*

ṭ.-ar 20a/10

ṭ.-duḡdan 23b/13

ṭ.-duḡı 20a/10

ṭ.-up 23b/10

2. *Ufuktan yükselerek
gökyüzünde görünmek.*

ṭ.-duḡı 12b/14 15b/3

[=6]

ṭoḡru *Hak ölçülerine uygun olan şey,
gerçek.*

ṭ. 19b/12

[=1]

tohm *Far. Bitkilerde dölleme sonunda çiçekten sonra oluşan ve toprağa gömülünce kendisinden bitki üreyen tane.*

t.+1 26b/8

[=1]

toğu- *Bir tezgahda atkı ve çözgü ipliklerini birbiri arasından geçirip sıkıştırmak suretiyle kumaş, halı, bez vb. meydana getirmek.*

ğ.-r 1b/11

[=1]

toğluk *Tok olma durumu.*

ğ.+(ğ)a 37b/6

ğ.+(dan 37b/7

[=2]

toğuz *Sekizden sonra gelen sayı.*

ğ. 4a/14, 34b/6, 34b/6

[=3]

toğuzuncı *Sekizinciden sonra gelen ve sıra bildiren sayı.*

ğ. 25a/1, 43a/10

[=2]

tol- *Kalabalık duruma gelmek.*

ğ.-up 45b/5

[=1]

tolu *Havanın üst tabakalarındaki su zerrecelerinin soğuktan donmasıyla oluşan ve yere buz halinde düşen iri, yuvarlak yağmur tanesi.*

ğ. 14b/4, 14b/5

[=2]

tolu *Bir yerde bahsedilen şeyin çok olduğunu anlatır.*

ğ.+dur 18a/10, 38b/10, 43b/8

ğ. ol- 40a/2

[=4]

tolun- *Batmak.*

ğ.-duğı 15b/5

[=1]

ton- *Hava sıcaklığının sıfırın altına düşmesi sonucunda suyun buz tutması.*

ğ.-ar 14b/6

[=1]

toptolu *Çok dolu, tamamen dolu.*

ğ. 44b/8

[=1]

toy- *Açlık duygusu gidinceye kadar yemek, tok hale gelmek.*

.-maz 38b/7

[=1]

oz *ok hafif ve kk parçalara
bölünmüş çok ince toprak.*

. 46a/13

[=1]

ufe *Ar. Hediye.*

t.+ler 44a/10

[=1]

l *Ar. Uzunluk, boy.*

.+1 12b/4, 45a/13

[=2]

uman *Sis veya tozların havada meydana
getirdiği bulanıklık.*

. 14a/12, 14a/13

[=2]

ur- *Yapmakta olduğu hareketi kesmek.*

.-a 5a/4

.-sa 37b/1

.-ma 24b/14

.-malıdan 37b/1

.-up 1b/1

.-ur 31b/6

[=6]

ut- *1. Dinlemek, uygulamak.*

. 33b/9, 49a/3

2. Varsaymak.

. 48b/11

3. Benimseyip desteklemek.

.-an 44b/7

4. Kaplamak, hakim olmak.

.-mı 4b/14

[=5]

utın- *Benimseyip desteklemek.*

.-up 30a/5

[=1]

i *Far. Papaan.*

.-i eker-y 3a/5

.-i k 3a/7, 3a/14

[=3]

uy- *tmek, haber almak.*

.-duu 30a/2

[=1]

uzlu *Tuz miktarı ok olan.*

. 15b/6, 15b/8, 15b/9

[=3]

uzsuz *Tuzu olmayan, tuzu az olan.*

t. 15b/9, 15b/9

[=2]

tühaf *Ar. Hediyeeler.*

t. 4a/8

t.-ı tahıyyāt 3a/3

[=2]

tükürük *Tükürük bezlerinden ağıza akan salgı.*

t. 30b/2

[=1]

türāb *Ar. Toprak.*

t.+a 21b/4, 31a/6

t.+dur 13a/5

[=3]

türābī *Ar. Toprakla ilgili.*

t.+si 13a/8

[=1]

türkī *Türkçe.*

t.+ye 4a/13, 5a/15

[=2]

-U-

u *İki kelime, cümle ve öbeği birbirine bağlar, ve.*

u. 1a/1, 1a/11, 1b/10, 1b/12,

1b/12, 2b/12, 2b/13, 3b/15, 4a/8, 4a/9,

4a/9, 4b/12, 5b/6, 6a/10, 8a/7, 8b/10,

18a/10, 19a/10, 19a/6, 20b/5, 21b/11,

23a/10, 23a/6, 24b/3, 24b/5, 24b/6,

27b/13, 29a/1, 29a/2, 29a/3, 29b/10,

29b/15, 33b/1, 33b/1, 35a/10, 35a/11,

35a/11, 35a/2, 35a/3, 35a/8, 37b/8,

38b/11, 38b/9, 42b/15, 44b/4, 44b/8,

45a/10, 46a/13, 47a/10, 47a/9, 47a/9,

47a/9

[=52]

ucından *Yüzünden.*

u. 35a/12

[=1]

uç- *Havada yol almak.*

u.ma(ğ)a 32b/5

u.-ar 32b/6, 41b/5

u.-mayınca 26a/6

u.-uben 33b/10

u.-up 32b/3

[=6]

uçmak *Cennet.*

u.+dan 45b/3

[=1]

ufḷ *Ar. Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi
göründüğü yer.*

u.-ı muḥīṭ 13a/1

[=1]

uḥrevī *Ar. Ahirete ait.*

u. 21a/14

[=1]

uḥreviyye *Ar. Ahirete ait.*

u. 47b/3

[=1]

‘uḳalā *Ar. Akıllı kimseler.*

‘u. 35b/9

‘u.+nuḡ 18b/9, 28a/17, 9b/15

[=4]

‘uḳūl *Ar. Akıllar.*

u. 46b/3

[=1]

ūlā *Ar. Birinci, ilk.*

ū. 17b/3

ū.lasına 17b/3

[=2]

‘ulemā *Ar. Âlimler, bilginler.*

‘u. 8b/2, 8b/11, 33a/10, 49b/5

‘u.+dan 4a/11, 5b/2

‘u.+nuḡ 4b/7, 7a/14, 28a/17,
28a/18

[=10]

ulu *Çok üstün niteliklere sahip, çok
büyük.*

u. 15b/6

[=1]

‘ulūm *Ar. İlimler.*

‘u. 33a/3

[=1]

‘ulv *Ar. Büyüklük, yücelik.*

‘u.+e 32b/5

[=1]

‘ulvī *Ar. Yüce, yüksek.*

‘u. 1a/12, 27b/7, 49a/1

‘u.+de 39a/1

‘u.+den 23a/8, 32a/12

‘u.+deyken 30a/3

‘u.+ye 19a/9, 28a/1, 32a/12,
38b/14, 41b/3, 46a/11, 46b/3

‘u.+yiken 23a/6

[=15]

‘ulyā *Ar. Çok yüksek.*

‘u.+da 1b/1

[=1]	unut- <i>Aklında kalmamak.</i>
um- <i>Ümit etmek.</i>	u. 39a/8
u.-ar 47b/15	u.-durur 31a/9
[=1]	u.-mışdur 31b/1
‘umk <i>Ar. Derinlik.</i>	[=3]
‘u.+ı 12b/5, 45a/13	ur- <i>1. Etmek, yapmak.</i>
[=2]	u. 21b/9
‘ummān <i>Ar. Çok büyük, engin deniz.</i>	<i>2. Ekleme, katmak.</i>
‘u. 19a/7, 20a/15, 39a/7	u.-up 26a/14
[=3]	3. Bürünmek.
umūr <i>Ar. İşler.</i>	u. 1b/14
u. 24a/10	[=3]
u.-ı cismānī 44a/4	‘urūc <i>Ar. Yükselme.</i>
u.-ı cüz’iyye 5b/15, 39a/10,	‘u. ed-/id- 24a/13, 24a/15, 24b/1,
39a/13, 39a/15, 41b/7	25b/4, 26a/2, 27a/10, 29b/6, 29b/10
u.- cüz’i 6a/11	[=7]
u.-ı rūḥānī 9a/9, 43b/6	‘uryān <i>Ar. Çıplak.</i>
u.-ı uḥrevī	‘u. ol- 9a/13
47b/3 u.+ları 24a/11	[=1]
[=12]	uṣūl <i>Ar. Yöntem.</i>
‘unşur <i>Ar. Öge, eleman.</i>	u. 10b/12
‘u.-ı fesād 38b/10	[=1]
‘u.+durur 24b/8	ušan- <i>Bıkmak.</i>
[=2]	u.-uben 28b/13

[=1]	<i>uyarıları geçici olarak idrak edememesi durumu.</i>
uvacuk <i>Ufacık, küçük.</i>	u. 20b/13, 20b/14
u. 14b/3	u.+da 22b/5
[=1]	u.+dadururlar 22b/5
uy- <i>Bir şeye tâbi olmak.</i>	u.+ya 40a/11
u. 33b/6	[=5]
u.-sun 33b/7	uyu- <i>Uyku halinde olmak.</i>
[=2]	u.-sa 40a/11
uyan- <i>Hakikati görmek.</i>	[=1]
u. 21b/14	uzak <i>Arada çok mesafe bulunan, uzun sürede gidilebilen.</i>
u.-urlar 22b/5	u. 8a/11
[=2]	[=1]
uyanık <i>Gafil olmayan.</i>	‘uzlet <i>Ar. Bir köşeye çekilip toplumdaki uzak, yalnız başına yaşama.</i>
u.+lardur 25a/6	‘u.+de 4b/3
[=1]	[=1]
uyar- <i>Uyandırmak.</i>	‘üzv <i>Ar. Organ.</i>
u.-cak 40a/12	‘u. 47b/12
[=1]	‘u.+ında 47b/11
uyarıl- <i>Harekete geçirmek.</i>	‘u.+ının 47b/12
u-makdur 14b/12	[=3]
[=1]	
uyhu/uyku <i>Organizmanın dinlenmesi için vücuttan ve dış dünyadan gelen</i>	

-Ü-

ü *İki kelime, cümle ve öbeği birbirine bağlar, ve.*

ü. 2a/7, 2b/15, 3b/2, 3b/7, 3b/14, 4b/11, 5a/13, 6a/10, 6a/10, 6a/16, 7a/3, 7a/5, 17a/7, 18a/12, 19a/1, 19b/15, 1b/8, 22a/7, 24a/8, 24b/8, 26a/13, 26a/8, 27b/9, 29a/1, 29a/2, 29a/2, 29a/3, 29a/8, 29a/9, 30b/10, 30b/10, 30b/11, 30b/11, 30b/2, 30b/6, 31b/3, 32b/3, 32b/7, 33a/4, 33a/6, 33b/1, 34b/14, 35a/10, 35a/4, 35a/5, 35a/9, 36b/3, 37a/2, 38b/10, 41a/13, 41a/4, 41a/8, 43a/6, 43a/6, 43b/10, 43b/4, 43b/5, 44a/4, 44b/5, 45a/8, 45b/10, 45b/9, 46b/2, 46b/5, 47b/13, 48a/1, 48a/14, 48a/4, 48a/4, 48b/8, 49a/4, 49a/4, 49a/6, 49a/6

[=74]

ücret *Ar. Bir hizmet ve emek karşılığında ödenen para.*

ü.+i 17a/4

[=1]

üç *İkiden sonra gelen sayı.*

ü. 8b/12, 9a/15, 9a/3, 9a/4, 15a/13, 49b/8

ü.+i 45b/3

[=7]

üçüncü *İkinciden sonra gelen ve sıra ifade eden sayı.*

ü. 9b/2, 17a/12

[=2]

üli'l-aḥar *Ar. Gayri kimseler.*

ü. 33b/6

[=1]

ümem *Ar. Ümmetler.*

ü. 5a/1

[=1]

ümerā *Ar. Emirler.*

ü.+nuḡ 4b/7

[=1]

ümīd *Far. Beklenti, umut.*

ü.+dür 28b/8

ü.+üm 2b/10

[=2]

ümmeṭ *Ar. Bir peygambere iman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk.*

ü.+lerden 26b/12

[=1]

ümmühāt *Ar. Doğuranlar.*

ü.+dur 45b/3

[=1]

üslüb *Ar. Yol, tarz.*

ü.+ı 5b/2

[=20]

[=1]

üzre 1. Hakkında.

üstinde *Bir şeyin yukarıya bakan yüzünde olma durumu.*

ü. 47a/11

2. -e göre.

ü.+ki 13b/9

ü. 9a/15, 25b/1

[=1]

[=3]

üzerinde *Bir şeyin yukarıya bakan yüzünde olma durumu.*

-V-

ü. 31a/5

vācib *Ar. Yapılması gerekli olan, terkedilmesi caiz olmayan husus.*

ü.+ki 47a/5

v.+dür 10a/7, 10a/8

[=1]

v. kı1- 17b/12

üzerine 1. Dair.

[=3]

ü. 5b/4, 19b/4, 28a/14

va‘de *Ar. Bir işin yapılması için tanınan zaman.*

ü.+dür 37b/8,

2. Üstüne.

v. 22b/8

ü. 9b/11, 16a/14, 31a/6, 31a/8,
42b/1, 42b/3

v. kı1- 22b/15

3. -e göre.

[=2]

ü. 33a/11, 33a/12, 33a/12, 38a/15

vāḥ *Ar. Vaha.*

ü.+dür 37b/8, 40a/14, 42a/6,

v.-ı mücerrede 1a/12

48a/2

[=1]

ü.+dürür 35b/14

vaḥdāniyyet *Ar. Allah'ın tek oluşu.*

ü.+sin 28b/6

v.-i zāt 1a/6

4. -den sonra.

[=1]

ü. 48a/12

vāḥid *Ar. Tek.*

v. 11a/13, 1b/3, 1b/7	v.+in 17b/4
v.+dür 2a/1	v.+inde 18b/14, 37a/6
v.+dürür 44b/6	[=39]
v.+e 14a/10, 17b/4, 49b/10, 49b/13	vaktā ki <i>Ar.-Far. Ne vakit ki.</i>
v.+le 11a/11	v. 17b/2
v.+ün 49b/5, 49b/7, 49b/8	[=1]
[=13]	var <i>Mevcut olan şey.</i>
vāhīde <i>Ar. Tek.</i>	v. 6b/11, 7b/6, 8a/15, 19a/11, 27b/10, 2a/3, 30a/1, 32a/1, 3b/15, 41b/4, 43a/2, 44a/4, 44a/5, 44a/5, 44a/6, 48a/7, 48a/9, 48b/7
v.+si 49b/7	
[=1]	v.+dı 47b/11
vākıf <i>Ar. Bilici, bilen.</i>	v.+duğıdur 15b/5
v. ol- 10b/12	v.+duğını 43b/5
[=1]	v.+dur 20a/13, 21b/12, 23b/5, 23b/6, 2b/10, 30b/4, 34a/7, 34a/8, 34a/8, 42a/8, 42b/10, 45a/13, 49b/7, 49b/8
vakt <i>Ar. Zaman.</i>	v.+durur 26a/5, 44b/14
v. 9b/15, 14b/12, 15b/3, 15b/5, 18b/14, 18b/5, 18b/6, 19b/7, 22b/8, 36a/1, 36a/2, 36a/11, 36b/1, 36b/11, 36b/5, 37a/10, 37a/11, 37a/14, 37a/7, 37a/8, 37b/2, 38a/10, 38a/8, 38a/9, 40b/9, 42a/13, 46b/13, 46b/15, 47b/13, 48a/14, 48a/4	v.+ıdı 7a/9
v.-i yenbağı 17a/1	v.+ıken 24b/14, 46b/5, 48b/5
v.+de 38a/7	v.+ısa 26a/14, 27b/10
v.+i 20a/4, 45a/13, 45b/3	v.+mı 7b/5
	v.+mıdı 10b/14
	v.+sa 44b/14
	v. eyle- 44b/5

v. ol- 26a/9

[=48]

var- *Ulaşmak.*

v. 30a/7, 46a/12

v.-a 19a/7, 19a/7

v.-acakların 34b/2

v.-an 43b/4

v.-dukları 25a/10

v.-duğumca 5a/11

v.-ınca 15a/12

v.-incaya 18a/5, 18b/3, 34b/11

v.-maga 5a/12

v.-sa 6b/13

v.-up 7a/12, 7a/13

v.-ur 8a/5

v.-urlar 37a/2, 37a/2

[=19]

varlık *Yaratılmış şeylerin tamamı.*

v. 27b/12, 27b/14, 39a/6

v.+(ğ) ı 26a/9

v.+(ğ) in 29a/7

[=5]

vasat *Ar. Orta.*

v.+ında 15a/7, 15a/11

[=2]

vaşf *Ar. Bir kimse veya şeyin taşıdığı nitelik, sıfat.*

v.+ı 2a/3

v. ed- 47a/2

v. kı1- 38a/6

[=3]

vāşıl *Ar. Ulaşan, erişen.*

v. ol- 22b/15, 24a/13, 25b/5, 25b/8, 26a/11, 28b/9, 46b/12

[=7]

vāşıta *Ar. Aracı.*

v.+sıyla 40a/2, 40a/5

[=2]

vāsi‘a *Ar. Geniş.*

v. 32b/11

[=1]

vāsi‘aten *Ar. Genişçe.*

v. 7a/10

[=1]

vaṭan *Ar. Bir insanın yaşadığı yer.*

v. 21b/15, 24b/14, 32a/11, 41a/2

[=4]

vaz' *Ar. Koyma.*

v.+la 20a/5

v. et- 37a/11

[=2]

ve *Ar. İki kelime, kelime grubu veya cümleyi birbirine bağlar.*

v. 1a/11, 1a/12, 1a/3, 1a/4, 1a/5, 1a/7, 1b/1, 1b/2, 1b/3, 1b/3, 1b/4, 1b/7, 2a/10, 2a/12, 2a/12, 2a/13, 2a/15, 2b/1, 2b/1, 2b/2, 2b/2, 2b/2, 2b/3, 2b/3, 2b/4, 2b/5, 3a/1, 3a/10, 3a/2, 3a/4, 3a/5, 3a/6, 3b/3, 3b/5, 3b/5, 3b/9, 3b/9, 3b/9, 3b/9, 4a/10, 4a/10, 4a/11, 4a/12, 4a/12, 4a/13, 4a/14, 4b/11, 4b/12, 4b/13, 4b/13, 4b/13, 4b/15, 4b/2, 4b/9, 5a/10, 5a/11, 5a/14, 5a/15, 5a/6, 5a/7, 5a/8, 5a/9, 5b/1, 5b/13, 5b/14, 5b/14, 5b/4, 5b/5, 5b/5, 5b/5, 5b/6, 5b/7, 6a/14, 6a/15, 6a/16, 6a/4, 6a/7, 6b/3, 6b/4, 6b/5, 6b/6, 6b/7, 6b/7, 6b/9, 6b/9, 7a/2, 7a/3, 7a/3, 7a/5, 7a/8, 7b/13, 8a/11, 8a/11, 8a/12, 8a/13, 8a/13, 8a/13, 8a/13, 8a/15, 8a/3, 8a/9, 8b/10, 8b/10, 8b/11, 8b/13, 8b/13, 8b/14, 8b/14, 8b/14, 8b/15, 8b/15, 8b/2, 8b/2, 9a/1, 9a/10, 9a/13, 9a/14, 9a/14, 9a/2, 9a/5, 9a/6, 9a/7, 9a/9, 9b/1, 9b/11, 9b/12, 9b/15, 9b/2, 9b/7, 9b/7, 9b/7, 9b/7, 9b/8, 10a/10, 10a/10, 10a/10, 10a/11, 10a/11, 10a/11, 10a/12, 10a/12, 10a/13, 10a/14, 10a/15, 10a/7, 10a/8, 10b/4, 11a/1,

11a/10, 11a/13, 11a/15, 11a/3, 11a/4, 11a/6, 11a/7, 11a/9, 11b/11, 11b/12, 11b/13, 11b/15, 11b/2, 11b/4, 11b/5, 11b/5, 11b/6, 11b/7, 11b/9, 12a/10, 12a/11, 12a/12, 12a/14, 12a/15, 12a/2, 12a/5, 12a/5, 12a/5, 12a/6, 12a/6, 12a/6, 12a/7, 12a/8, 12a/9, 12a/9, 12b/10, 12b/10, 12b/10, 12b/10, 12b/12, 12b/14, 12b/15, 12b/15, 12b/2, 12b/3, 12b/5, 12b/5, 12b/5, 12b/6, 12b/8, 12b/9, 13a/1, 13a/1, 13a/1, 13a/11, 13a/13, 13a/14, 13a/15, 13a/15, 13a/3, 13a/3, 13a/4, 13a/4, 13a/4, 13a/5, 13a/6, 13a/6, 13a/7, 13a/8, 13a/9, 13b/10, 13b/10, 13b/11, 13b/13, 13b/14, 13b/2, 13b/2, 13b/3, 13b/3, 13b/5, 13b/7, 13b/8, 13b/9, 14a/1, 14a/10, 14a/12, 14a/14, 14a/2, 14a/2, 14a/4, 14a/4, 14a/6, 14a/7, 14a/8, 14b/1, 14b/11, 14b/13, 14b/14, 14b/14, 14b/14, 14b/15, 14b/2, 14b/4, 14b/6, 14b/7, 14b/9, 14b/9, 15a/1, 15a/10, 15a/13, 15a/13, 15a/15, 15a/2, 15a/2, 15a/3, 15a/3, 15a/4, 15a/4, 15a/6, 15a/7, 15a/9, 15b/1, 15b/10, 15b/11, 15b/11, 15b/11, 15b/11, 15b/12, 15b/12, 15b/12, 15b/12, 15b/12, 15b/13, 15b/13, 15b/13, 15b/14, 15b/14, 15b/15, 15b/15, 15b/15, 15b/2, 15b/4, 15b/5, 15b/6, 15b/7, 15b/7, 15b/8, 15b/9, 16a/1, 16a/10, 16a/11, 16a/12, 16a/14, 16a/15, 16a/2, 16a/2, 16a/4, 16a/6, 16a/6, 16a/7, 16a/9, 16b/11, 16b/12, 16b/14, 16b/15, 16b/15, 16b/2, 16b/3,

16b/5, 16b/6, 16b/7, 16b/8, 16b/9, 17a/2,
 17a/3, 17a/4, 17a/4, 17a/5, 17b/10,
 17b/10, 17b/11, 17b/13, 17b/13, 17b/13,
 17b/14, 17b/14, 17b/15, 17b/3, 17b/5,
 17b/6, 17b/6, 17b/7, 17b/7, 17b/7, 17b/8,
 17b/8, 17b/9, 18a/3, 18a/6, 18a/6,
 18b/10, 18b/14, 18b/3, 18b/3, 19a/12,
 19a/15, 19b/10, 19b/10, 19b/13, 19b/13,
 19b/14, 19b/2, 19b/2, 19b/3, 19b/3,
 19b/4, 19b/6, 19b/6, 19b/6, 19b/7, 19b/7,
 19b/8, 19b/9, 19b/9, 20a/1, 20a/2, 20a/2,
 20a/2, 20a/3, 20a/4, 20a/4, 20a/5, 20a/6,
 20a/7, 20a/7, 20b/11, 20b/12, 20b/12,
 20b/15, 20b/7, 20b/8, 20b/9, 20b/9,
 21a/1, 21a/1, 21a/10, 21a/10, 21a/11,
 21a/12, 21a/15, 21a/15, 21a/2, 21a/3,
 21a/5, 21a/6, 21a/8, 21b/4, 21b/8,
 22a/11, 22a/11, 22a/8, 22b/10, 22b/13,
 22b/14, 22b/3, 22b/9, 23a/12, 23b/12,
 23b/14, 23b/14, 23b/15, 23b/5, 23b/6,
 23b/7, 23b/8, 24a/4, 24a/7, 24a/9, 24b/1,
 24b/7, 25a/10, 25a/11, 25a/13, 25a/15,
 25a/15, 25a/6, 25a/7, 25a/7, 25a/8,
 25a/9, 25b/1, 25b/1, 25b/10, 25b/11,
 25b/13, 25b/2, 25b/3, 25b/3, 25b/3,
 25b/4, 25b/6, 25b/7, 25b/9, 26a/1,
 26b/10, 26b/10, 26b/12, 26b/14, 26b/14,
 26b/2, 26b/5, 26b/7, 26b/8, 26b/8, 26b/9,
 27a/11, 27a/3, 27a/4, 27a/6, 27b/1,
 28a/13, 28a/15, 28a/17, 28a/17, 28a/17,
 28a/18, 28a/18, 28a/19, 28a/19, 28b/2,
 28b/9, 28b/9, 28b/9, 29a/15, 29a/3,

29b/1, 29b/10, 29b/10, 29b/11, 29b/2,
 29b/3, 29b/3, 29b/5, 30a/11, 30a/13,
 30a/8, 30a/9, 30b/11, 30b/13, 30b/14,
 30b/15, 30b/15, 30b/2, 30b/2, 30b/2,
 30b/3, 30b/3, 30b/3, 30b/4, 30b/6, 30b/7,
 30b/7, 30b/8, 30b/8, 30b/9, 30b/9, 31a/9,
 31a/1, 31a/10, 31a/12, 31a/13, 31a/13,
 31a/14, 31a/15, 31a/2, 31a/3, 31a/4,
 31a/4, 31a/6, 31b/10, 31b/11, 31b/11,
 31b/2, 31b/4, 31b/4, 31b/5, 31b/9, 31b/9,
 32b/13, 32b/15, 32b/9, 33a/1, 33a/1,
 33a/11, 33a/12, 33a/12, 33a/13, 33a/13,
 33a/14, 33a/14, 33a/2, 33a/4, 33a/6,
 33a/7, 33a/7, 33a/8, 33a/8, 33b/1, 33b/1,
 33b/1, 33b/1, 33b/2, 33b/2, 33b/8, 34a/1,
 34a/11, 34a/12, 34a/13, 34a/14, 34a/14,
 34a/15, 34a/15, 34a/8, 34a/9, 34b/1,
 34b/10, 34b/2, 34b/4, 34b/4, 34b/6,
 34b/9, 35b/10, 35b/10, 35b/14, 35b/15,
 35b/4, 35b/4, 35b/4, 35b/4, 35b/4, 35b/4,
 35b/6, 35b/8, 35b/9, 35b/9, 35b/9, 35b/9,
 35b/9, 36a/13, 36a/5, 36a/6, 36a/9,
 36b/12, 36b/14, 36b/15, 36b/5, 36b/5,
 36b/9, 37a/11, 37a/13, 37a/15, 37a/15,
 37a/15, 37a/3, 37a/5, 37a/6, 37a/9,
 37b/14, 37b/15, 37b/2, 37b/4, 37b/4,
 37b/6, 37b/6, 38a/13, 38a/13, 38a/14,
 38a/14, 38a/14, 38a/15, 38a/2, 38a/3,
 38a/5, 38a/6, 38a/7, 38a/8, 38a/8, 38a/9,
 38b/2, 38b/2, 38b/2, 38b/3, 38b/3, 38b/4,
 39a/10, 39a/10, 39a/10, 39a/13, 39b/1,
 39b/13, 39b/5, 39b/7, 39b/8, 40a/1,

40a/10, 40a/11, 40a/12, 40a/12, 40a/13,
 40a/15, 40a/4, 40a/4, 40a/4, 40a/5,
 40a/6, 40a/6, 40a/8, 40b/13, 40b/3,
 40b/4, 40b/5, 40b/6, 40b/7, 40b/7, 40b/7,
 41b/11, 41b/12, 41b/12, 41b/12, 41b/12,
 41b/14, 41b/6, 41b/9, 42a/1, 42a/1,
 42a/11, 42a/11, 42a/12, 42a/12, 42a/2,
 42a/4, 42b/1, 42b/11, 42b/12, 42b/12,
 42b/2, 43a/12, 43a/15, 43b/10, 43b/10,
 43b/13, 43b/15, 43b/2, 44a/10, 44a/12,
 44a/12, 44a/12, 44a/12, 44a/13, 44a/13,
 44a/14, 44a/2, 44a/2, 44a/2, 44a/3,
 44a/3, 44a/3, 44a/4, 44a/5, 44a/5, 44a/6,
 44a/9, 44b/2, 44b/3, 44b/3, 44b/4,
 45a/10, 45a/13, 45a/13, 45a/15, 45a/4,
 45a/5, 45a/5, 45a/8, 45a/9, 45b/1,
 45b/13, 45b/15, 45b/15, 45b/15, 45b/15,
 45b/15, 45b/3, 45b/3, 45b/5, 45b/6,
 45b/8, 45b/8, 46a/12, 46a/2, 46a/3,
 46a/3, 46a/3, 46a/3, 46a/4, 46a/5, 46a/5,
 46a/5, 46a/5, 46a/6, 46a/6, 46a/6, 46a/6,
 46a/7, 46a/7, 46b/13, 46b/7, 46b/9,
 47a/10, 47a/10, 47a/10, 47a/11, 47a/13,
 47a/13, 47a/13, 47a/13, 47b/13, 47b/13,
 47b/2, 47b/4, 47b/4, 47b/7, 47b/8, 47b/8,
 48a/1, 48a/13, 48a/13, 48a/14, 48a/6,
 48a/6, 48a/8, 48b/1, 48b/1, 49a/10,
 49a/10, 49a/15, 49a/15, 49a/9, 49b/1,
 49b/1, 49b/1, 49b/11, 49b/12, 49b/12,
 49b/12, 49b/13, 49b/14, 49b/14, 49b/2,
 49b/3, 49b/3, 49b/4, 49b/5, 49b/5, 49b/6,
 49b/7, 49b/8, 49b/9

[=815]

vebāl *Ar. Günah doğuracak ağır sorumluk.*

v. 28b/12, 41a/12

[=2]

veca' *Ar. Ağrı.*

v.+ı 47b/12

[=1]

vech *Ar. Sebep.*

v. 9a/4, 9a/15

v.+i 9a/3

v.+ile 39a/11

v.+le 8b/8, 11a/2, 30b/13,
 30b/15, 30b/8, 31a/9, 31a/4, 31a/5,
 31a/6, 32b/11

v.+ledür 18b/1, 19a/15, 9a/4

[=17]

vechi'l-aḥsen *Ar. En güzel tarz.*

v. 49b/15

[=1]

ve'd-ḍuḥā *Ar. Kuran'ın doksan üçüncü suresi.*

v.+dur 4a/6

[=1]

vedūd *Ar. “Kullarını çok seven, onlara lutuflar veren” anlamında Allah’ın isimlerinden biridir.*

v. 43b/14

[=1]

vefā *Ar. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme.*

v. 3b/6, 4a/9

v.+nuḡ 4b/6

[=3]

vehm *Ar. Kuruntu.*

v. 11a/8, 16a/14, 16a/15, 16a/5,
46b/2

[=5]

velākin *Ar. Lakin, fakat.*

v. 7a/12, 8a/14

[=2]

ve’l-eczā’ *Ar. Parçalar arasında.*

v. 4a/11

[=1]

veled *Ar. Çocuk.*

v. 20a/10

v.+üḡ 40b/3

[=2]

ve’l-ḡufrān *Ar. Allah onu affetsin.*

v. 7b/2, 25a/5, 45a/6

[=3]

velī *Far. Çünkü.*

v. 2b/10, 4b/5, 20a/11, 29a/3,
35a/3, 41a/1

[=6]

velī *Ar. Allah’ın sevgili kulu.*

v. 47a/11

v.+lerüḡ 27a/1

[=2]

ve’l-iḡsān *Ar. Lutuf sahibi.*

v.+dur 4b/13

[=1]

ve’l-kerem *Ar. Cömertlik sahibi.*

v. 4a/9

[=1]

ve’l-leyl *Ar. Gece.*

v. 4a/6

[=1]

ve’l-rıẓvān *Ar. Allah ondan razı olsun.*

v. 35b/12

[=1]

verā *Ar. Arka, art.*

v. 49a/4, 49a/6

v.+y1 6a/16, 49a/10	v.-i a ^c zam 4a/9, 5a/7
[=4]	v.+dür 4b/12
vera' <i>Ar. Takva sahibi.</i>	[=4]
v. 33a/11	vilādet <i>Ar. Dünyaya gelme.</i>
[=1]	v.+den 23b/9
vesā'ir <i>Ar. Bunun gibi.</i>	v.+i 20a/9, 23b/7
v. 21b/2	v.+içün 39b/11
[=1]	v.+idurur 23b/7
vesīle <i>Ar. Sebep.</i>	v.+idür 39b/12
v. 36b/15	[=6]
[=1]	vilāyet <i>Ar. İl.</i>
vesvese <i>Ar. Kuruntu, şüphe.</i>	v.-i konya 7b/11
v. kı1- 31a/4	v.+e 7b/1
[=1]	v.+i 7b/4
veyā <i>Ar.-Far. Ya da.</i>	v.+in 7b/15
v. 19a/14, 37b/7, 39a/14, 42b/6	v.+inden 7b/3
[=4]	[=5]
veyāhūd <i>Ar.-Far. Veya.</i>	vir- <i>1. Bırakmak.</i>
v. 2b/12, 37b/10, 37b/10, 37b/11, 38a/15, 38a/9, 39a/13	v. 32a/1
[=7]	<i>2. Bağışlamak.</i>
vezir <i>Ar. En yüksek rütbeli devlet memuru.</i>	v.-di 35a/8
v. 5a/2	v.-e 21b/9
	v.-me 29b/13

v.-ürler 45a/9

v.-üp 39a/3

v.-ür 35a/3, 39b/5, 39b/5

3. Bildirmek.

v.-diyse 39a/11

v.-dügi 5b/11

v.-dügin 30b/15

[=12]

vuşûl *Ar. Ulaşma.*

v. 46b/4

v. bul- 46b/4

[=2]

vü *İki kelime, cümle ve öbeği birbirine bağlar, ve.*

v. 2b/1, 3b/4, 17a/8, 21b/11,
24a/6, 29a/2, 35a/15

[=7]

vücüd *Ar. Beden.*

v. 1a/4, 9a/8

v.-ı maḥẓ 47a/9

v.+a 23b/5, 23b/6, 34a/11, 42b/8

v.+dur 32b/13

v.+ı 43b/3

v.+ına 1a/4

v.+ına 10a/1

v.+ından 9b/6

2. Var olmak.

v.+a gel- 18b/5, 19b/13, 19b/14,
23b/5, 23b/8 34a/11, 42b/8

v.+a getir- 18a/2

[=17]

vüs' at *Ar. Genişlik, bolluk.*

v.+ı 45a/8

[=1]

vüzerā *Ar. Vezirler.*

v.+dur 4a/11

v.+nuḡ 4b/7, 6b/7

[=3]

-Y-

yā *Ey!*

y. 2b/11, 2b/13, 2b/13, 2b/15,
2b/9, 2b/9, 8b/9, 9b/5, 10a/6, 17a/15,
18a/15, 18b/1, 18b/8, 19a/14, 19b/1,
19b/12, 1b/15, 20a/8, 20b/10, 20b/9,
21a/15, 22a/3, 22a/5, 23b/3, 23b/4,
24a/1, 25a/2, 25a/5, 25a/6, 25b/9, 26a/1,
26b/4, 26b/6, 28a/11, 28a/14, 28a/16,
28b/5, 29a/14, 29b/1, 29b/8, 30a/10,
30a/13, 31b/2, 34a/4, 34a/6, 35a/4,
35b/13, 35b/8, 35b/8, 37b/6, 37b/7,

39a/15, 41b/8, 43a/11, 43a/13, 44b/15,
44b/4, 45a/4, 45a/7, 46b/10, 46b/8,
47b/11, 47b/5, 49a/6, 49a/8

[=65]

ya *ya da.*

y. 2b/12

[=1]

yād *Far. Anma.*

y. 6b/14

[=1]

yağ *Vücutun atılması gereken amonyak,
üre vb. maddelerini içine alarak deriden
sızan madde.*

y.+ınun 36b/2

[=1]

yağ- *Gökten yere düşmek.*

y.-duğundan 14b/7

[=1]

yağmur *Atmosferdeki su buharının
yoğunlaşması sonucu yeryüzüne
damlalar halinde düşen su.*

y. 14a/2, 14a/3, 14b/7, 14a/14

y.+ların 15b/7

[=5]

yak- *Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.*

y.-ar 36a/11

y.-dılar 7a/12

[=2]

yakın *Arada az mesafe bulunan.*

y. ol- 28b/7, 42a/10

[=2]

yakın *Ar. Bir şeyi şüphesiz olarak bilme.*

y. 20a/11, 22b/11, 33a/11, 33b/5,
39a/4, 39a/4, 42b/15, 46a/15

[=8]

yağ *Taraf.*

y.+a 14a/4, 18b/6, 32b/4

y.+ındagı 40a/11

[=4]

yan- *Isı ve ışık verir duruma gelmek.*

y. 27b/13

y.-an 36a/7, 7b/10

y.-ar 43b/10, 43b/11, 43b/9

y.-mağ 42a/10

y.-ması 42a/9

y.-mayınca 27b/13

y.-sa 40a/12

[=10]

yaňak *Yüzün kulak, göz, şakak burun ve çene arasında kalan kısmı.*

y.+(ğ)ı 3b/14

[=1]

yaňık *Yanmış.*

y.+lar 36a/15

[=1]

ya‘nī *Ar. Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki.*

y. 4b/6, 13b/3, 16b/7, 17a/12, 18a/13, 19a/12, 20b/7, 22a/1, 22b/5, 23b/1, 23b/6, 23b/8, 25a/1, 26b/6, 28a/12, 29a/12, 30a/8, 32b/8, 33b/15, 35b/12, 35b/3, 38b/3, 39a/9, 39b/11, 41b/6, 42a/15, 42b/5, 42b/7, 43a/10, 45a/3, 49a/4

[=31]

yap- *Gerçekleştirmek, meydana getirmek.*

y.-ar 1b/11

[=1]

yapış- *Ayrılmayacak şekilde tutunup kalmak.*

y.-mağ 37b/11

[=1]

yapucı *Yapan, ortaya koyan kişi.*

y. 49b/14

[=1]

yār *Far. Dost, sevgili.*

y. 26a/9, 32a/14

[=2]

yara- *Faydalı olmak.*

y.-maz 31a/8

[=1]

yaramaz *Yararlı olmayan.*

y. 31a/12, 48a/10, 48a/9

[=3]

yārān *Far. Dostlar.*

y.+lardan 31b/2

[=1]

yarat- *Yoktan var etmek.*

y.-dı 15b/8, 15b/9, 18a/8, 18a/9

y.-duğın 30b/14

y.-mazdan 18a/1

y.-(d)ursun 2b/1

[=7]

yārlik *Dostluk.*

y. 27b/12

[=1]

yāsīn *Ar. Kuran'ın otuz altıncı suresi.*

y. 4a/6

[=1]

yaşa- *Sağ olmak, hayat bulmak.*

y.-r 19a/11

[=1]

yat- *Boylu boyunca uzanmak.*

y.-an 31a/5

[=1]

yāvı *Far. Kayıp.*

y. kı1- 38a/9

[=1]

yavrı *Çok küçük yaşta olan.*

y. 41a/12

[=1]

yaz- *Yazıya geçirmek.*

y.-ar 24a/7

[=1]

ye- *Yenecek bir şeyle karnını doyurmak.*

y.-dügin 19b/10

y.-dügine 48a/6

y.-mez 27b/4

y.-mezler 46a/4

y.-r 38b/1, 38b/7

y.-rlr 44a/13

y.-yen 38a/12, 38a/13, 38a/13

y.-yüp 36b/5

[=11]

yedi *Altı sayısından sonra gelen.*

y. 45b/1, 45b/2

[=2]

yedinci *Altıncıdan sonra gelen ve sıra bildiren sayı.*

y. 22a/1

[=1]

yeksān *Far. Aynı seviyede.*

y. ol- 48b/11

[=1]

yele *Tepenin en doruk noktası.*

y.+sidür 13a/1, 13a/1

[=2]

yeliklen- *Çakmak.*

y.-ür 14a/6

[=1]

yelkelen- *Tutuşmak.*

y.-üp 43b/8

[=1]

yemek *Yiyecek.*

y.+(ğ)e 38a/12, 38a/13

y.+den 38a/14

[=3]

yemeklik *Yeme işi.*

y.+de 47b/7

[=1]

yemiş *Meyve.*

y.+leri 44a/5

[=1]

yer- *Kötülük.*

y.-mez 18b/13

[=1]

yeryüzi/yiryüzi *Dünya.*

y.+nde 14b/14, 15a/14, 32b/4

y.+nden 14a/13

[=4]

yesserallāhü *Ar. Kolaylık sağlayan.*

y. 4a/10

[=1]

yeşā' *Ar. Dilemek.*

y. 4a/10

[=1]

yetiş- *Ulaşmak.*

y.-en 20a/3

y.-mek 39b/1

y.-mekligi 40a/1

y.-mese 39b/14

y.-mesün 40b/12

y.-mez 39a/14

y.-mezden 39b/15

y.-mezdi 40a/1

y.-se 18b/5, 22a/10, 25b/4,
36a/14, 42a/8

y.-ür 23b/5, 23b/6, 34a/15,
39a/14, 43b/3, 45a/10, 45b/14

[=20]

yetmiş iki *Yetmiş birden sonra gelen sayı.*

y. 7a/9

[=1]

yevm'ül-ḥaşr *Ar. Ahiret günü.*

y. 4a/11

[=1]

yıkıcı *Yıkan.*

y. 41b/12

[=1]

yıkıl- *Parçalanıp dağılmak.*

y.-dı 4a/3

[=1]

yıl *Sene.*

y.+ındadır 13b/6

[=1]

yidi *Altıdan sonra gelen sayı, yedi.*

y. 4a/4

[=1]

yigirmi iki *Yirmi iki sayısı.*

y. 15a/12

[=1]

yigirmi ikinci *Yirmi birinciden sonra gelen ve sıra bildiren sayı.*

y. 49a/4

[=1]

yigirminci *On dokuzuncudan sonra gelen ve sıra bildiren sözcük.*

y. 45a/3

[=1]

yigitlik *Gençlik.*

y. 19b/6, 26b/8

[=2]

yigrek *Daha üstün.*

y. kıl- 20a/12

[=1]

yil/yel *Esinti, rüzgar.*

y. 13b/3, 38b/6, 48b/12

y.+indedür 13b/8

y.+ler 13b/3

y.+lere 14b/14

y.+ün 14a/7

[=7]

yine *Bir daha, tekrar.*

y. 7a/12, 8a/10, 8a/14, 11a/12, 11a/15, 11a/4, 11b/12, 11b/15, 11b/4, 11b/6, 11b/9, 12a/11, 12a/14, 12a/3, 12b/12, 12b/2, 12b/5, 12b/8, 13a/13, 13a/3, 13a/4, 13a/7, 13a/9, 13b/11, 13b/14, 13b/2, 13b/5, 13b/8, 14a/10, 14a/14, 14a/2, 14a/6, 14b/13, 14b/2, 14b/6, 14b/9, 15a/1, 15a/10, 15a/15, 15a/4, 15a/7, 15b/11, 15b/14, 15b/6, 16a/1, 16a/10, 16a/12, 16a/15, 16a/4, 16a/7, 16b/11, 16b/15, 16b/3, 16b/6, 16b/8, 19a/13, 20a/11, 20b/8, 22a/3, 23b/2, 25a/2, 26b/3, 28a/13, 29a/14, 30a/10, 32a/12, 35b/8, 39a/12, 41b/8, 43a/11, 45a/4, 46b/8, 49a/5

[=73]

yir/yer *Mahal.*

y. 10a/10, 14b/12, 19b/14,
24b/12, 32a/6, 38a/15

y.+de 7b/10, 17a/10, 32a/11,
39a/6, 40a/8

y.+e 14b/4, 15a/2, 15a/4, 15a/5,
17a/10, 30a/2, 30a/2, 32a/13, 41a/11,
45b/4

y.+ince 18a/8

y.+inden 7b/11

y.+ine 42a/5

y.+ler 37a/15

y.+li 18a/8

y.+üm 2b/9

y.+üğ 10a/10, 14b/10, 14b/13,
15a/12, 15a/8, 16a/1

y. kıl- 19b/14

[=34]

yit- *Kaybolmak.*

y.-dükce 5a/9

y.-mekde 37a/2

y.-mezse 29b/8

[=3]

yitür- *Kaybetmek.*

y. 27b/14

[=1]

yohsul/yoksul *Fakir.*

y. 46a/5

y.+um 2b/12

[=2]

yok *Olmamak.*

y. 2a/10, 2a/4, 2a/4, 2a/9, 17a/11,
19a/1, 1a/7, 22b/14, 24b/11, 43a/2,
46a/11, 46a/12, 46a/6, 46b/1

y.+dur 9a/10, 9a/8, 10a/4, 10b/1,
10b/9, 21b/6, 24b/8, 24b/9, 31b/10,
37a/1, 38b/12, 45a/2

y.+durur 37a/3

y.+duğına 10b/3

y.+mı 24b/12

y.+mı 7b/5

[=28]

yol *1. Usul, tarz.*

y. 33b/8, 41a/7

y.+a 9a/14

y.+dan 19b/12

y.+u 23a/11

*2. Bir şeye ulaşmak için takip
edilen seyir.*

y.+ında 33a/11

[=6]

yoldaşlık Yoldaş olma durumu.

y.+dur 28b/10

y.+(ğ)ı 28b/10

[=2]

yurd *Vatan.*

y.+ına 24a/11

[=1]

yūsuf *Ar. Hz. Yakup'un oğlu, İsrailoğullarına gönderilen bir peygamber.*

y. 46b/13

y.-ı şiddik 27a/11, 32a/1

[=3]

yübüset *Ar. Kuru.*

y. 11b/12

y.+dür 15b/11

[=2]

yük *Taşınan şey.*

y.+üğ 37a/11

[=1]

yüklen- *Taşımak üzere almak.*

y.-ür 42b/3

[=1]

yürü- *İlerlemek.*

y.-r 27b/12

y.me(ğ)e 40a/12

[=2]

yüz *Surat.*

y. 5a/11

y.+i 3b/13, 4a/6, 31b/8, 39a/4

y.+den 7b/15

y.+in 30a/6

y.+ine 7a/13, 32a/2

[=9]

yüz *Doksan dokuzdan sonra gelen sayı.*

y. 4a/15, 38b/11

[=2]

-Z-

zafer *Ar. Başarılı sonuç*

z. 35a/10

[=1]

zāhir *Ar. Meydanda olan, görünen.*

z. 5b/6, 7b/15, 46a/8

z.+dür 1a/7

z.+dürür 35a/14

z.+ine 15a/12

z. ol- 18a/2, 18a/9, 20a/6, 45b/10, 45b/11, 49a/9

[=12]

zaḥmet *Ar. Sıkıntı.*

z. 40b/7

z.+dür 40b/6

z.+i 47b/15

z.+lerdürür 36a/3

[=4]

zaḥmetlū *Sıkıntılı, zor.*

z. 47b/14

[=1]

zaḥmetsüz *Sıkıntısız, kolay.*

z.+in 5b/7

[=1]

ẓa'if *Ar. Güçsüz, kuvvetsiz.*

ẓ. 37a/8

[=1]

zāil *Ar. Sona eren.*

z. eyle- 48b/3

z. ol- 36a/1, 36b/3, 39a/5, 48a/14

[=5]

ẓākīrān *Ar. Zikredenler.*

ẓ.+uḡ 5a/3

[=1]

zamān *Ar. 1. Bir işine veya bir oluşun geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.*

z. 12a/13, 12a/13, 24b/13, 37a/5, 37b/1

2. Devir, dönem, çağ.

z. 5a/2

z.+dur 4b/10

[=7]

ẓann *Ar. Gerçeği bilmeden ihtimal üzerine hüküm verme.*

ẓ.+ıla 44b/7

ẓ. ed-/et-/id-/it- *Sanmak.* 10a/2, 10a/2, 26b/16

ẓ. eyle- *Sanmak.* 10b/7, 43b/11, 43b/4, 44b/7, 49b/9

[=8]

ẓarar *Ar. Kötü sonuç.*

ẓ. 35a/10

[=1]

ẓarb *Ar. Çarpma.*

ẓ. 35a/10, 35a/11

[=2]

ẓarūret *Ar. Zorunluluk.*

ẓ. 38a/12

[=1]	zebān <i>Far. Dil.</i>
zāt <i>Ar. Kişi, şahıs.</i>	z.-ı türki 4a/13
z. 17a/11, 27b/9, 40b/15, 46a/14	[=1]
z.-ı pāk 2a/3, 41a/1	zebed <i>Ar. Köpük.</i>
z.+ına 1a/6	z. 13a/3
z.+ında 11b/5	[=1]
z.+ının 21a/2, 43b/1	zebūn <i>Far. Güçsüz, zayıf.</i>
[=10]	z. 29a/2
zātī <i>Ar. Kişiye özel.</i>	[=1]
z.+dür 20b/15	zelīl <i>Ar. Hor görülen, hakir.</i>
[=1]	z. 23a/11, 29a/1
zātihi <i>Ar. Kendisi.</i>	[=2]
z. 49b/2	zelzele <i>Ar. Deprem.</i>
[=1]	z. 14b/10, 14b/10
zav <i>Ar. Işık.</i>	[=2]
z.+ıdur 11b/7	zem <i>Ar. Kötülüğünü söyleme.</i>
[=1]	z. eyle- 42b/9
zāyi <i>Ar. Zıyan olmuş.</i>	z. id- 18b/14
z. ol- 25b/6	[=2]
[=1]	zemherir <i>Ar. Şiddetli soğuk.</i>
zayyık <i>Ar. Dar.</i>	z. 13b/8, 13b/9
z. 20a/6	[=2]
[=1]	zer <i>Far. Altın.</i>

z. 32a/4	ż.+1 37a/15
[=1]	ż.+1dur 42b/12
zer-nigār <i>Far. Altınla işlenmiş.</i>	ż.+1n 37b/3
z. 1b/11	ż.+larıdur 35b/11
[=1]	[=4]
zerre <i>Ar. Çok küçük parçacık.</i>	zıll <i>Ar. Gölge.</i>
z. 2a/3, 19a/7, 20a/14, 39a/7	z.+1dur 11b/7
z.-i mevcūd 1a/3	[=1]
z.-i berr 1b/3	zıkr <i>Ar. İsmi söyleme, anma.</i>
z.+nūḡ 2a/10	z. 46b/1
z.+si 20a/15	z.+i 8a/3
[=8]	z.+inde 2a/2
zewāhir <i>Ar. Dış görünüş.</i>	z.+ūḡle 2b/14
z.+ler 1a/12	z. ed-/et- 34a/2, 36a/5, 37b/3, 37b/14
[=1]	z. eyle- 48a/15, 48b/1, 48b/4
zewāl <i>Ar. Bozulma, alçalma.</i>	z.+in kı1- 1b/15
z. 2a/9	z. ol- 6a/4, 8a/3, 19b/5, 26b/3, 45a/14
z. ir- 19a/2	[=17]
[=2]	zincīr <i>Far. Birbiriyle iç içe geçmiş halkalardan oluşan bağ.</i>
zewāt <i>Ar. Zatlar, saygıdeğer kimseler.</i>	z.+ile 1a/10
z. 12a/1	[=1]
[=1]	
żidd <i>Ar. Bir şeyin tersi, karşıtı.</i>	

zindān *Far. Hükümlülerin konulduğu yer.*

z. 28b/12, 46b/14

z.+ından 28b/8

[=3]

zinde *Far. Diri, canlı.*

z.+yem 2b/14

[=1]

zīnet *Ar. Süs.*

z.-i dünyā 23a/4, 32a/4

z.+i 17a/9, 17a/9

[=4]

zīrā *Far. Çünkü, şundan dolayı.*

z. 8b/13, 9a/11, 9a/12, 9b/14, 10a/14, 10a/3, 10b/1, 10b/4, 10b/5, 18a/1, 20a/9, 20b/15, 21b/3, 22b/14, 23b/9, 24a/4, 25a/14, 25b/7, 26a/3, 27a/15, 27b/4, 27b/5, 28b/6, 30b/1, 30b/1, 30b/2, 30b/9, 31a/4, 31a/7, 33a/13, 33a/3, 33a/8, 33b/2, 36b/6, 36b/8, 37a/1, 37a/11, 39b/12, 39b/3, 39b/5, 40a/3, 40b/12, 41b/14, 42a/5, 42a/6, 42b/10, 42b/2, 44a/2, 45b/10, 45b/2, 47a/8, 47b/7, 47b/8, 48a/13, 49b/11, 49b/2

[=56]

zişt *Far. Çirkin.*

z. 47b/10

[=1]

ziyā' *Ar. Işık.*

z.+sı 21b/1

[=1]

ziyād *Ar. Artma, fazlalık.*

z. 5a/4

[=1]

ziyāde *Ar. Fazla, çok.*

z. 12a/8, 42b/10

z.+dür 12a/5

z.+ye 37b/5

z. ol- 7b/4, 36b/4, 37a/13

[=7]

ziyādelik *Ziyade, fazla olma durumu.*

z.+(g)i 15a/15

[=1]

ziyāfet *Ar. Misafir davet edip yedirip içirme.*

z. 7a/7

[=1]

zuhūr *Ar. Meydana çıkma, görünme.*

z.+a 18a/3

[=1]

ẓulm *Ar. Ezîyet, cefâ.*

ẓ. 46a/12

[=1]

ẓulmānī *Ar. Karanlık, karanlıkla ilgili.*

ẓ.+dür 31a/8

[=1]

ẓulmet *Ar. Karanlık.*

ẓ. 11b/5, 23a/10

ẓ.+e 23a/7

ẓ.+inden 33a/6

[=4]

zûleyhâ *Ar. Hz. Yusuf'un kıssasında yer alan, aralarında geçen çeşitli olaylardan sonra onun eşi olan kadın.*

z.+yı 32a/1

[=1]

zümre *Ar. Topluluk.*

z.+sine 25b/5, 27a/10

[=2]

ẓürriyât *Ar. Nesiller, soylar.*

ẓ.+ına 33a/13

[=1]

SONUÇ

Kitâb-ı Hayât u Memât, 16. yüzyılın başlarında Farsçadan Türkçeye tercüme edilmiş dinî, tasavvufî ve ahlâkî nitelikte mensur-manzum bir eserdir. Mevlânâ ve Şems arasındaki diyaloglardan oluşan eserde nefis, tevhid, hayat, ölüm, elem ve rahat gibi tasavvuf literatürüne ilişkin çok sayıda unsur yer almaktadır. Bunun yanında bulut, dolu, buhar, duman, dağ ve zelzele gibi doğaya ilişkin unsurlar soru-cevap şeklinde açıklanmıştır. Bunlar bize dönemin dinî, tasavvufî ve ahlâkî nitelikli eserlerinde işlenen konularla ilgili bilgiler vermektedir.

Ayrıca eserde Firdevsî'nin edebî kişiliğine ilişkin bilgiler de bulunmaktadır. Kaynaklarda Firdevsî'nin nesirde üretken, nazımda ise yetersiz olduğu söylenmektedir. Çalışmamızın konusu olan metinde yer alan şiirler incelendiğinde vezin hususunda çok sayıda hata yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum kaynaklarda yer alan bilgileri kanıtlar niteliktedir.

Kitâb-ı Hayât u Memât üzerine yaptığımız dil incelemesi sonucunda eserin Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özelliklerini yansıttığı tespit edilmiştir. Bunlar atlu (< atlığ), ayru (<ayrığ) ve kapu (<kapığ) gibi örneklerde görüldüğü üzere yuvarlaklaşma; geç- (<keç-), gemi (<kemi), göz (<köz), dağı (<tağı) ve dürlü (<türlüğ) gibi örneklerde görüldüğü üzere ötümlüleşme; kamu (<kamuğ), getir- (<keltür-), otur- (<oltur-), tatlu (<tatlığ) ve ayru (<adığ) örneklerinde görüldüğü üzere erime; ol- (<bol-) fiilinde görüldüğü üzere yutulma vb. şeklindedir. Metinde ayrıca önlük-artlık uyumu, ünlü yutulması, birleşme, ikizleşme, sızıcılaşma ve hece tekleşmesi örnekleri de tespit edilmiştir. kôrhu, uyhu ve yohsul gibi kelimelerde Azerbaycan Türkçesinin özellikleri görülmektedir.

Ayrıca eserde dikkati çeken diğer bir ses hadisesi “aşırı patlayıcılaşma”dır. Aşırı patlayıcılaşma hadisesi metnimizde kelime başı “t” sesinde karşımıza çıkmaktadır. doğuşdığından (دوقشدغندن), duta (دوته) gibi örneklerde görüldüğü üzere Eski Anadolu Türkçesinde kelime başı “t” sesi ötümlüleşmiştir. Ancak tağda (طغده), tağlamışdur (طغلمیشدُر), tokuz (طقوز), tolu (طولو) örneklerinde görüldüğü gibi kelime başı “t” sesi ötümlüleşmeye direnerek aşırı patlayıcılaşmış ve (ط) harfiyle yazılmıştır.

Yaptığımız dizin ve bağlama dayalı sözlük çalışmasında kelimelerin zaman içinde uğradığı anlam değişimlerini tespit ettik. Örneğin “yemiş” kelimesi metnimizde “meyve” anlamında kullanılırken günümüzde bu kelime anlam değişmesine uğrayarak “çerez,

atıştırma, incir” gibi anlamlarda kullanılmaktadır. Aynı durum “hayvan” kelimesi için de geçerlidir. Bu kelime metnimizde tüm canlıları kapsayacak bir anlamda kullanılırken günümüzde daralarak “insan ve bitki dışındaki canlılar” anlamında kullanılmaktadır. Metnimizde “kişi” anlamında kullanılan “er” kelimesi de günümüzde anlam daralmasına uğrayıp “erkek, asker” gibi anlamlarda kullanılmaktadır. “Merkeb” kelimesi bugün “eşek” anlamında kullanılırken metnimizde daha geniş bir anlama sahip olup “binek” manasında kullanılmıştır. Metnimizde bulunan “ukalâ” kelimesinde de anlam değişmesi yaşanmıştır. Eserde “akıllı kimseler” anlamında kullanılırken günümüzde “kendini akıllı ve bilgili sanan” anlamında yer almaktadır. “Sabî” kelimesi metnimizde “erkek çocuk” manasında geçmektedir. Günümüzde ise bu sözcüğün anlamı hem kız hem erkek çocuklarını karşılayacak şekilde genişlemiştir.

Sözlük çalışmamızı hazırlarken aynı kelimenin farklı anlamlardaki kullanımlarına da yer vermeye gayret ettik. Böylece metnimizin söz varlığının zenginliğini ortaya koymayı amaçladık. Örneğin “çık-” fiili metnimizde “bir yerden dışarıya doğru gitmek”, “ayrılmak”, “dışarı akmak, fışkırmak”, “daha önce yokken ortada görülmeye başlamak”, “tamamlamak, bitirmek”, “vazgeçmek, başka bir halde bulunmak” ve “aşmak” şeklinde yedi farklı anlamda kullanılmıştır. Bu durum Türkçenin zenginliğini göstermesi bakımından da önemlidir.

Ayrıca sözlük kısmında “baş kaldırmak, elinden gelmek, elini çekmek” gibi deyimler ilgili maddenin sonunda deyimde kazandıkları anlamlarıyla da verilmiştir.

Metnimizi söz varlığı bakımından incelediğimizde 1743 Arapça, 529 Türkçe ve 347 Farsça kelimenin madde başı olduğu tespit edilmiştir. Yabancı kelimelerin çokluğu artık Klasik Osmanlı Türkçesine geçilmeye başlandığını kanıtlar niteliktedir. Yaptığımız dizin ve sözlük çalışması dönemin dinî, tasavvufî ve ahlâkî eserlerinin söz varlığını göstermesi bakımından da önemlidir.

Eser üzerine yaptığımız muhteva, imlâ ve dil incelemesi; transkripsiyonlu metin, dizin ve sözlük çalışması ile saha araştırmalarına katkı sağlamayı ümit etmekteyiz.

KAYNAKÇA

Kitaplar

ALTUNTAŞ, Halil-ŞAHİN, Muzaffer, *Kur'an-ı Kerim Mealî*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 2011.

ERCİLASUN, A. Bican, *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yay., Ankara 2014.

ŞAHİN, Hatice, *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yay., Ankara 2003.

TİMURTAŞ, Faruk K., *Eski Türkiye Türkçesi*, Enderun Yay., İstanbul 1994.

TİMURTAŞ, Faruk K., *Osmanlı Türkçesi Grameri*, C. III, Alfa Yay., İstanbul 2011.

Sözlükler

AKYALÇIN, Necmi, *Türkçe İnkilemeler Sözlüğü*, Anı Yay., Ankara 2007.

AYVERDİ, İlhan, *Kubbealtı Lugatı-Misallî Büyük Türkçe Sözlük*, C. I-II-III, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul 2016.

BAYTOP, Turhan, *Türkçe Bitki Adları Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2015.

CEBECİOĞLU, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ağaç Kitabevi Yay., İstanbul 2009.

Dini Kavramlar Sözlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara 2006.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2011.

DİLÇİN, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2013.

EREN, Hasan, *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Bulak Neşriyat, Ankara 1999.

GÜLENSOY, Tuncer, *Türkiye Türkçesinde Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2011.

KADRİ, Hüseyin Kazım, *Türk Lûgatı-Türk Dillerinin İştikakı ve Edebî Lûgatları (4 Cilt)*, Devlet Matbaası, İstanbul 1927.

- KANAR, Mehmet, *Farsça-Türkçe Sözlük*, Say Yay., İstanbul 2015.
- KARAAĞAÇ, Günay, *Türkçe Verintiler Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2008.
- MUTÇALI, Serdar, *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yay., İstanbul 2019.
- ONAY, Ahmet Talat, *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*, Kurgan Edebiyat Yay., Ankara 2014.
- PALA, İskender, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yay., İstanbul 2012.
- SANIR, Ferruh, *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, Gazi Kitabevi, Ankara 2000.
- Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Kapı Yay., İstanbul 2011.
- Tarama Sözlüğü 1-8*, TDK Yay., Ankara 2019.
- Türkçe Sözlük*, TDK Yay., Ankara 2011.
- Türkiye’de Halk Ağızlarından Derleme Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara 2009.
- ULUDAĞ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yay., İstanbul 2016.

Süreli Yayınlar

- ARAT, Reşit Rahmeti, *Türkçe Metinlere e/i Meselesine Dâir, Makaleler, C. I, Haz: Osman Fikri Sertkaya, Ankara 1987, s. 338-339.*
- BİLGİN, Azmi, *Türk Tasavvuf Edebiyatı Literatürü, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, S. 10/5, 2007, s. 334-335.*
- CEYLAN YILMAZ, Emine, *Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü, Türk Dilleri Araştırmaları, Ankara 1991, s. 151-165*
- EMRE, Ahmet Cevat, *Türkçede Bulanık e (é) Fonemi, Türk Dili-Belleten, C. III (Mart) 6-7, 1946, s. 487-497.*
- ERGÜZEL, Mehmet Mehdi-AYDIN, Ayşe, *Eski Anadolu Türkçesinde Yapım Ekleriyle Türkçeleşen Arapça, Farsça Kelimelerin İmlâsı ve İbn-i Âdil Melhamesi’nden Yansımalar, Uluslararası Eski Anadolu Türkçesi Araştırmaları Çalıştayı Bildirileri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 2010, s.157.*

FOY, K., Azerbajganische Studien mit einer Charakteristik des Südtürkischen, MSOS VI: 126-193; MSOS VII, 1903-1904, s.197-265.

KORKMAZ, Zeynep, Eski Anadolu Türkçesinin Türk Dilindeki Yeri, *Prof. Dr. Fikret Türkmen Armağanı*, Kanyılmaz Matbaası, İzmir 2005, s. 471-473.

KÖKSAL, M. Fatih, Metin Neşrinin Ana Esasları, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, S. 31, Ankara 2012, s. 181.

NÉMETH, Gyula, Zur kenntnis des geschlossenen e im Türkischen, *Körösi Csoma-Archivum*, C. I, 1939, s. 515-531.

TURAN, Zikri, Orta Türkçe Metinlerinde Kelime Başı Ünsüzlerinde Aşırı Patlayıcılışma Var Mıydı?, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 30 (0): 554.

Diğer Yayınlar

AYDIN, Ayşe, Kitâb-ı Usûlü'l-Melâheme Ebrî Hâce İbn-i Âdil (Giriş-İnceleme-Metin-Dizinler), T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya 2011.

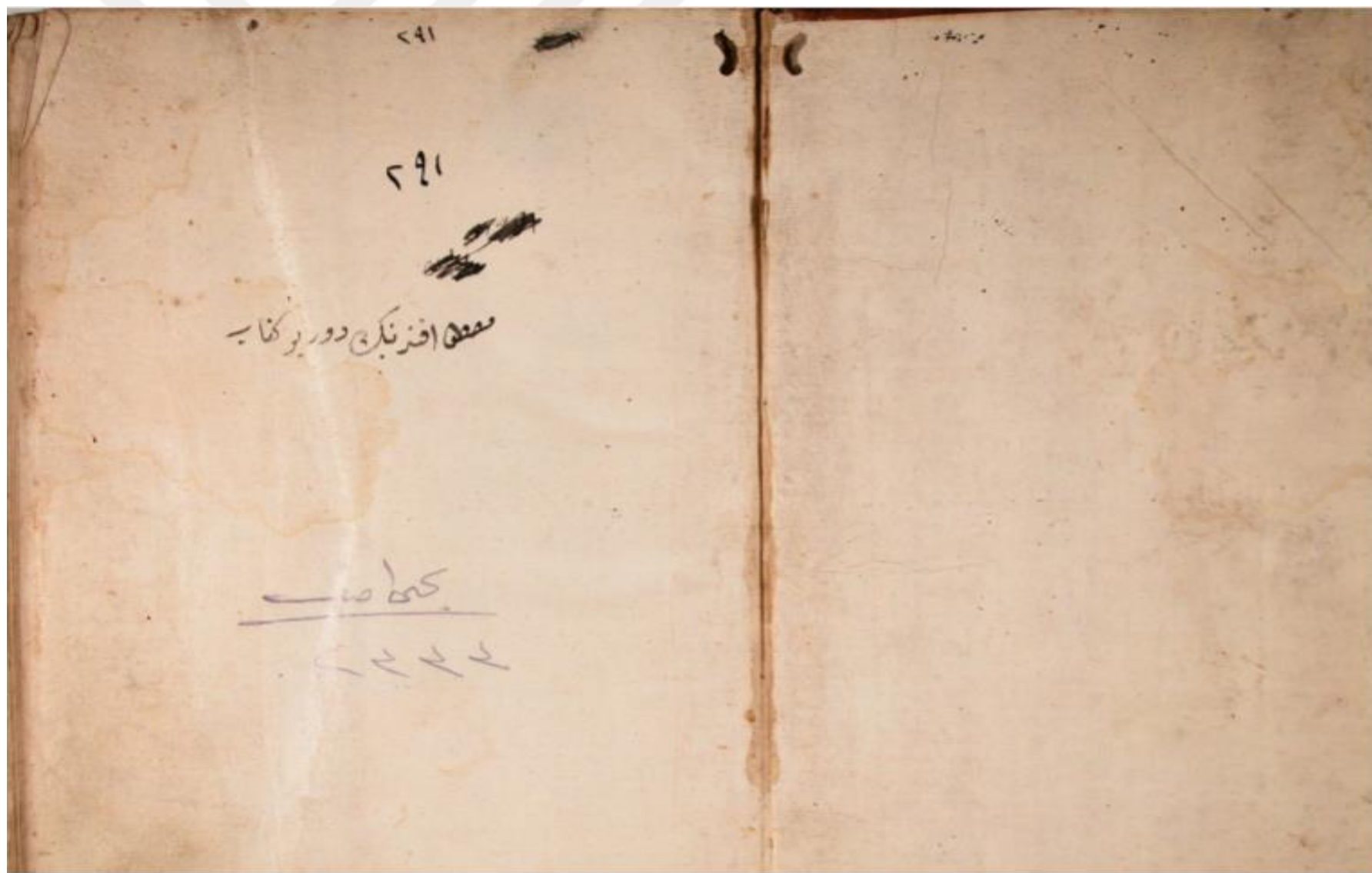
ÇALIŞKAN ATASOY, Fatma, Firdevsî-i Tavîl'in Kitâb-ı Hayât ü Memât Adlı Eseri: Tahlil ve Metin, T.C. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Tarih Programı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019.

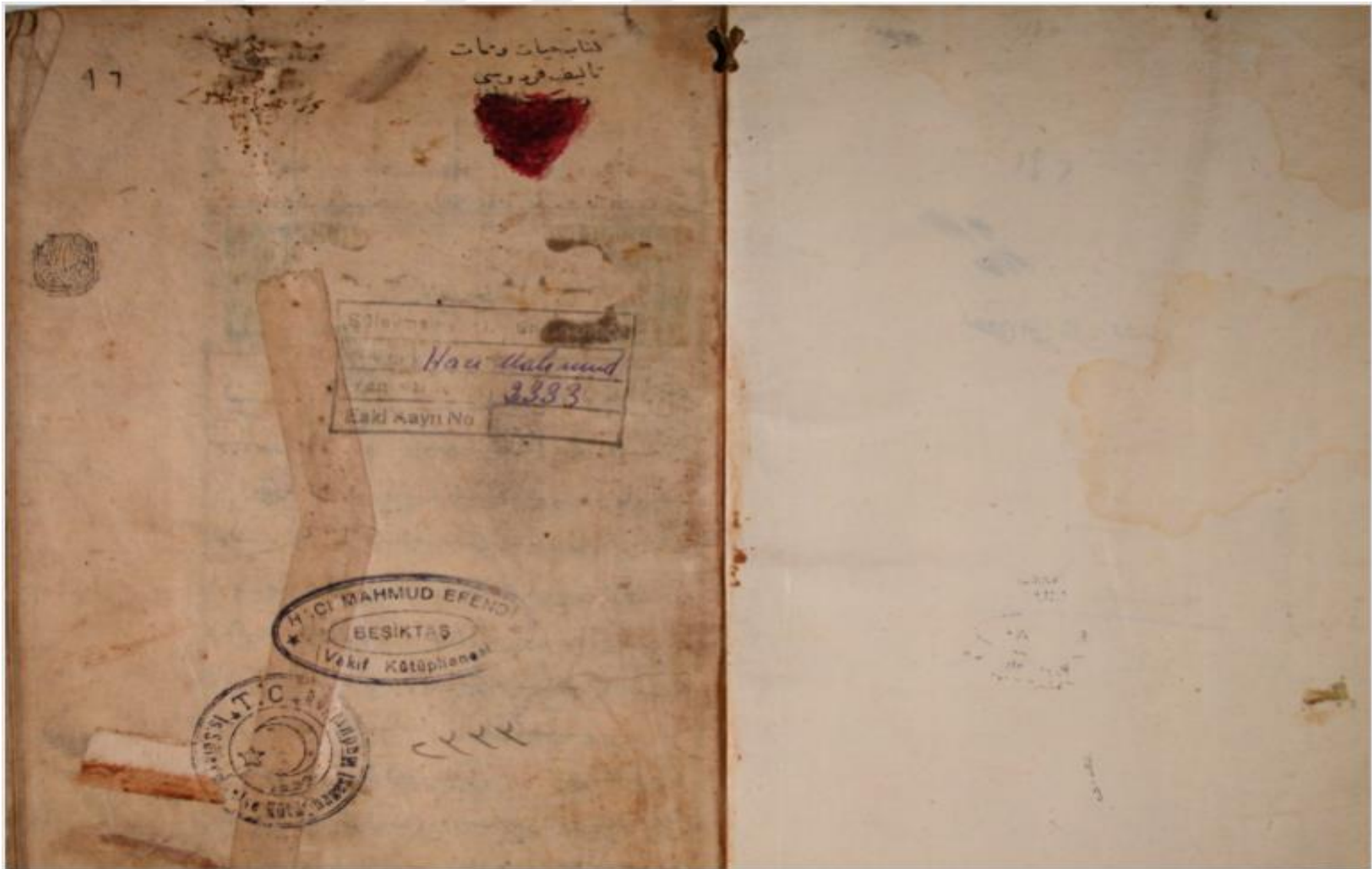
BÜYÜKKARCI YILMAZ, Fatma, Firdevsî, Şerefeddîn Mûsâ, Uzun Firdevsî, Firdevsî-i Rûmî, Firdevsî-i Tavîl, Türk Firdevsî, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=236> (ET: 12.02.2020).

KÖPRÜLÜ, Orhan F., Firdevsî, Uzun, *İslâm Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, C. 13, 1996, s. 127-129.

TIPKIBASIM

پیشکش کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 کہ مطلقاً اور بغیر صلہ و بعد و نہ ظلم
 دکر نہ دے و کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 و کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 نہ و صلی علیہ و آلہ و سلم یا ہندو نذر فرمائیے
 ہوتے ہیں کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 کہ یہ کہ کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 سلطان اور کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 اولے و ان کے مندرجہ آرا دی گئے

انہی آیات و مضامین کتاب فرمودہ ہے

الحمد لله رب العالمین و صلی علیہ و آلہ و سلم
 و سن اول سلطان بن کبیر یا ہندو نذر فرمائیے
 صدرا بنی علیہ السلام یا ہندو نذر فرمائیے
 و بعد از آن آیت اللہ یا ہندو نذر فرمائیے
 عزت و قدر یا ہندو نذر فرمائیے
 کہ اول سلطان بن کبیر یا ہندو نذر فرمائیے
 و بعد از آن آیت اللہ یا ہندو نذر فرمائیے

مطلق و قاصد و انوار صبح و در سحر انہا کار بیان لکات و قدر کلمہ
 و بعد از آن کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 و کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 آیت سلطان بن کبیر یا ہندو نذر فرمائیے
 کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 سلطان اور کلمہ خیر یا ہندو نذر فرمائیے
 اولے و ان کے مندرجہ آرا دی گئے

کہ انعام سکالطاعت نہ تارین
 اقلنا یا ایہا الکافرین
 و لب دارہ لہم یوم یوم
 اقلنا یا ایہا الکافرین
 چہ کربا ی و یہ یوم یوم
 چہ کربا ی و یہ یوم یوم
 اقلنا یا ایہا الکافرین
 چہ کربا ی و یہ یوم یوم
 اقلنا یا ایہا الکافرین

بقیت حقم ازک شایند کلیدی
خدا جمع الیقین بخله کار است
قدم با صدق عالم بلکه احمد
بدی حق در انداز او که چون
نبارد سباین پر جبریل
بجای السیلون بری والفتحی در
ند مفع ایدم خلایق آکا لایق
نزار خف و نجات الله انک

رسالت رفی ایدت بر روی
کالیچن بی کلیدی مضدی
پشیدی طاق کیری سرائی
سکین جنت او شایند خیر خلق
مغاری پرده دارید بر حق
قاریچین طه دود بر ایچ
ایچین دوی تعظیم بر ایچ
کیزی بری دین اسلام سحر و جادو

در حدیثی از امام علی علیه السلام در بیان غیبت
و کان صفای صفات حضرت مصطفی با شایسته نایب او امیر المؤمنین
مسروانند و دولت و ناز و نعمت الجبرم لک و الجبرم لک
محیی و قتل و دین و سید اولی که بر من مقادیر حقانیت و بر سرالیه
و قایمک لسان فارسیدن نزار ترکیه ترهه اولدوغی جنت و
باخت و حکمت برده کیز جبریت نبوتک صلی الله علیه و آله وسلم
در حدیثی از امام علی علیه السلام در بیان غیبت

شهرین افتاب صبح جلوت آفتاب سید عالم مدلیار باب حاجات
آفتاب هم تراش او شایند جبریت سلطنت و ایمان بخت
ابرو دولت او را امینال کونین بکلی خلوت مقام عزت
سایکانه دیز جوک او شایند سید عالم کبریا اولدوغی
و لایق بر شایند ایچین جلدین بر سر دم و لایق اول کان عالم
معدن جود و مالک بنی مصطفی با شایند اهل عالم
عقیدت علیک شایند کمال اولدوغی و نزار ملک ما بیند
حضر بر ملک دایم عتد مندر صدم و کیز نایب امت دولت دایم
و نزار دایم اولدوغی پاک اعتقاد غیبت بر سر دایم
و نزار دایم آصف و دایم نیکو مشیرت منور بر سر دایم
فرار استن و کیم استن و نیکو مشیرت و صبا حدی بی دایم
و نزار دایم و لطف و صبا حدی و صبا حدی دایم
کار کرم و صبح بخود و الا حیات دایم و لایق
تمام مفاصلت بولش و بولش و بولش و بولش
خام تانی و ذانای کایم و نزار دایم و نزار دایم

اینکه در کتب انسان بر شش در کم جسد جسمانی و نفس روحانیت
 چهار در و یک و بعضی بر اینند که انسان نفسی لطیفه در جسد آکا
 بر که کلان منزه و در مدلس بر اوج و جوی حکما انسان که آهسته
 و شکر و نفس و دخی اختلا فلری اوج و جوده در **در** اول که
 نفس هم لطیفه و غیره در و در و بعضی بر اینند که جود روحانیت
 غیر محسوس در بر بالورست باقی قلوس و بعضی بر اینند که نفس
 مزاج بدن و اختلاط جسد و شکر اول و شکر بر عرض و در که
 صکر باطل اول جسم سوزا کا وجود بود و در و در و در و در و در
 اهر صندون غیره شکر بلور اول و در امور روحانیت و جوده
 نور آیت و صور عقلیت علم لری بوق در یک که کشتی نفس بلکلیف
 شریف و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 ملک خاتم که در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 کند و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 نفسی ملک ممکن و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در

در اول که جسد است و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 الجیه و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 تا که نفس و شکر تا که اول و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 نفسی در کشتی در صقی و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
در این است که نفسی در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 وجود بدن با خلد و آب نفس در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 بر و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 ترکیب و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 نفس بر و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 موجود بر و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 اول و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 بر و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 بر و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 اول و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در
 غیر و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در و در

دافت محیط بسی و بر و استقل از خاک مرکن یسویه در **ویدی**
 سؤال اندی که بلخ در جواب و بریدی که صوفی طبر اقدار
ویدی سؤال اندی که زید ندر جواب و بریدی که صوفی طبر اقدار
ویدی ایندی بخار ندر جواب و بریدی که صوفی طبر اقدار
 سؤال اندی که دغان ندر جواب و بریدی که تازیکه و تراب و د
ویدی سؤال اندی که برقا ندر جواب و بریدی که تازیکه و تراب و د
ویدی سؤال اندی که معادن ندر جواب و بریدی که معادن اولد کریم
 اجزاء تراپی غالب اولد **ویدی** سؤال اندی که حیوان ندر
 جواب و بریدی که حیوان اولد کریم اجزاء تراپی غالب اولد **ویدی**
 سؤال اندی که نبات ندر جواب و بریدی که نبات اولد کریم
 اجزاء تراپی غالب اولد **ویدی** سؤال اندی که انسان ندر
 جواب و بریدی که انسان اولد کریم اجزاء تراپی غالب اولد
ویدی سؤال اندی که مالوکیه ندر جواب و بریدی که مالوکیه
 تملک غلب اولد **ویدی** سؤال اندی که جن ندر جواب و بریدی که
 جن اولد کریم اجزاء تراپی غالب اولد **ویدی**

سؤال اندی که شیطان ندر جواب و بریدی که شیطان اولد کریم
 اجزاء تراپی و قاجار و نارقیه غالب اولد **ویدی** سؤال اندی که شیطان
 یعنی بلخ ندر جواب و بریدی که بلخ ندر جواب و بریدی که بلخ
 سؤال اندی که طبیعت ندر جواب و بریدی که طبیعت
 فلک ندر جواب و بریدی که فلک ندر جواب و بریدی که فلک
 اندی که این ندر جواب و بریدی که این ندر جواب و بریدی که این
ویدی سؤال اندی که نسیم ندر جواب و بریدی که نسیم
 ارض ندر جواب و بریدی که ارض ندر جواب و بریدی که ارض
 نهر و دریا ندر جواب و بریدی که نهر و دریا ندر جواب و بریدی که نهر و دریا
 شعاع ندر جواب و بریدی که شعاع ندر جواب و بریدی که شعاع
ویدی سؤال اندی که انکسار ندر جواب و بریدی که انکسار
 انکسار ندر جواب و بریدی که انکسار ندر جواب و بریدی که انکسار
ویدی سؤال اندی که انکسار ندر جواب و بریدی که انکسار
 انکسار ندر جواب و بریدی که انکسار ندر جواب و بریدی که انکسار
ویدی سؤال اندی که انکسار ندر جواب و بریدی که انکسار
 انکسار ندر جواب و بریدی که انکسار ندر جواب و بریدی که انکسار

کامد ولا فیما باری تعالی کابنائت بیقرینت و کدینت یلدری کند
 اکشف اولدی عددت وجود کونردی تا کلی حریف زله غایب اولد
 و حکمت قوت اولدت اولد ناسد لریب ظهور کلون اوج
پس اول سببدن نفس کلی جسم کلیه مرتبط اولدی شول جسم کلیه کم
 جمله بر عالم در فلک محیط دن مرکز از فضا و اربعه دکت انفس کلی
 بولک جمیع افلاک و کواکب و موالذ و ارکان باری تعالی تک اذین
 بولک سرائت ابلش خیر

سرایت کم یار تدری خالوق کان	یاری بر یخ و یزدی کله عیان
صنعی نما بر او یخون بر کال	عالم کون بر تدب اول قیال
کون اچدن خالک حق غریب	عرش و فرش ایمی طو و در قریب
مستقری عزتک لا مکاه	سرخس فرما تات و کون کلک
عقل اولر کنند اکمل اولان بر	هم و اولرک ارما کایر کس
الفصل الاول یعنی در یخ و یزدی کله عیان	
سرایت ندو کون یلدری سر اندن حضرت مولانا یزید سرایت	
قلوب یلدری یاسمن هر بر خیر و یزید کاکه نفسی کلک سب سرائت	

نه و غیره در **جواب** و سبب ایدی کم یا مولانا چنگه نفس کلک
 محیط اعلی سببدن فیض الکریم مرکز عالمندن بکامتوجه اولد افلاک
 و کواکب و عناصر بر بیه اولا قایل سرائت ایلد نامرکز ارضه و
 ذرین اولر ذوق جمیع اولد فلک فرخند اولان کائنات فاسد نکست
 وجود کلیه سبب اول **آندن** وقت فصای غایتی یزید اول
 وقت فلک محیطدن یکا کرد و جمیع ادر **پس** نفس انسانی کمالک
 سببی اولد بر یزید چنگه سوز فخر کم شرح انک لک و موت
 حکمت در کون بیان ایشکله محتاج بر یا مولانا حضرت بلکل جمیع حروف
 کونیه کور بر حیاتی سوز لک اول سببدن عقلا ندو چلی لیدر لک
 الوم حقد و حیکت تدن اول حکمت نیدو کیت بلر لک باری تعالی ک
 جلاله خلق الموت و الحیوة در دوی قوی احتیاج اولر لک
 باری تعالی لک قولیک معنایحی بلر لک بوسه لک ازارا در کت
 حیاتی سوز لک اقلیم کونیه کور لک ذر لک لری بر مولود و یی
 وقت حیاتی ذم اولر و شکر اید و قنند الوم سا اولر **سرایت**
 چو کبر حدک نظری سن ارج کونرک عقلک یا شاد و رب ویر کال و کونرک

و جسد منقلب و اول جنیده متماثل و اول رطوبات بجهت
 منبر حیوانی و از آن رطوبات و دم بجهت اقد و ماسه
 اول عالم جنین شدت و جود و کوریه عقلی و غیره قلوب لیکن
 و از آن که جنین بر طامات فسخند و از یک طبیعت انتقال اندوکیه بر یک
 نوری از اشراق اندوکیه و ضمه مستان و از آن قلوب و لذت
 و اول جنین میکانیک آینه و بر ریه و عیال و کماله غایت حکمت
 و قلوب کوریه و بلوریک اول مکانیک و حق اکانا افضل و باین
 یا مولانا ابله که کدر کیم بله من نفسک و جسدک حالیه شول جنین
 روح فی عالمی که در بداجسدک موی نفسک و از آن که کیم **نظم**
 آید سندان طوطی که بی و کد
 که چید التورق جان شیرین کلاهی
 غم و کز تیریل و لیسند صویرک
 کلوت فردوسک سوز بید
 من و خاندن و لیسک ذوق و د
 بکشد من که کون در قریه
 جان و فی المکریمه جان در همین
 و انبی یکرک تیله صانع جسدک
 و از رایت او فی خلق جود
 منع و شرم و عفت اول که مانده و
 بکشد من که کون در قریه

۴۱
 است بر کندی ماه منبر خاوری
 روح است این اندک اول و اول
 خدای او که در خلیفه اول
 سندان اندک مقبضین و ک
 جسداده کوزایر من اول و خلیفه
 نفسک اگر و منده خوی ملک
 جلیلی از فیض روح منبر
 که اول کسر جمیع جمله صفات
 عالم خبیب شهر آید و غیر
 اخلاکه ایلد و جوی پس همان
 طبع پس بر دق فانی آب و ک
 منزه عیسی کوی اول ملک
الفصل الثانی بدی التبیان فی فصل من انک و حیات
 و جسدک تا بین بدن و بدن اندک حضرت مولانا ابله **نظم**
 اندک که یا شمس حضرت خبر ویر بکا که موانک و حیاتک و جسدک
 ما جنی ندر و جسدک حضرت شمس **نظم** و رتب آید یکم یا مولانا
 که کز من تله حیات جسدانیدر و غیا نیدر حیات جسدانی
 و نفس جسدانی استعمال انک و در و موت و انفس جسدانیک
 استعمالن ترک انک لک و سر نه که او باقی ان نفس جسدان
 استعمال انک لک در و او یق و انک استعمالن ترک انک لک در **نظم**
 نفسک جلیلی و آیدر زیر انک جوهری بالفعول فی دُرک و بالان

باری تعالیٰ عزوجل یا ایها النفس المطمئنة ارجعی الی ربک لیسیت
مریفة و دی جن معلوم اولدی که موت حکمت محفل مشرک حکمت لایق است
جان جسد و او ایچده و درین
نریخت دنیا به سن الدنیا
عاقبت کندی و منور است لطف
اکله قدرت کلدن اشبه منزه
حضرت حق در یقوت مریخ اولدی
قطع ارب منیر کوز تهرک برک
بن سفردن یقوت مقصود است
کاه خلقت کاه کوز منار و منار
که خفیت اولدی بول ملک ایستیل
که سکوت و کاه کردن یلدا
بوچ منیر لک لک لک نه سبب
بویزدن اول قندی بیک مکمل
قلوبک یاک ایلد و ایم صایم اول

قرب حق بویست و دست
فاین ملک سیاه باقی صغیر
باقی ملکه فایدن ایلد کدر
جلو دیکن و شد کلدن و کلد
خلقة و شک رویا حل نور
علویدن نیغلی به دشرک حیف
طاعت ایدوب بولین مبرور
کاه چقد نر دیک اولد کاه و کاه
که نیر اولد مکرم کد فایل
که فراغت کاه جنبش ایدل
حق طاعت ملک و لطف و رب
سخر لک ایلد کاه ایلد کاه
طاعت حق ملازم تمام اول

الفصل الثانی فی حکمة الموت یعنی سکر و صبر
موت محض حکمت و کین بلدر در اندن چقدر کین سوال
قلوبک ندیب کم یا حسن نیرین صغیرت خبر ویرک کاکیم موت و کلد
دو کلرک اصلدر **جواب** در سبب ایدوب کم یا مولانا حضرت
بلکلر که نیر و جود کلر سنه کلد قلب و آخرین و ایدوب کم اکا ییشدر
و غایتک مرای و ایدوب کم اکا ییشدر **جواب** لطف کلدن بویق و جود
کلر و کلد قلب و غایتی و و لک و کلد و لک و کلد و کلد و کلد و کلد
کوز اولد در یقوت و جود کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد
لطفک مرای و لک و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد
اولد طوفان و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد
لک جسدون مفارقت کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد
لک حکمت در چقدر جنبش کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد
کال و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد
انجیل یقوت و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد
لک فاجعل و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد و کلد

تدري انما الذين عاهدوا ان زعم انكم اوليا الله من دون الناس
فمن الملت ان كنتم صادقين **فمن** بؤس كذات البدي كيم ويدرك
قلنا يتي الي مني انما الملك من الله انما حكمت ولدي **ويزيدني**
يا كليم يفسر صاف اهل كبد جسد وكنات كبد وفسد كذا
صفتك الشري كبد صانع لوجه داري كيم علة شقت بكونك
ما لك انظر انظر في قوله وكناف وفسد كذا انك في زرك
شقتك علة نافع اول نفسك حكيم في بخلين ويزيدني
نلاقي اولوب مرادون الدفدن صكت اجريت زعفران ايم
جسدون ميسغني **ولس** انك اندون جدي المسك كذا
عداته جميع اودب مالا له زعمه واخل وكن في سوت
الله تعالى دت حكمت ودمت اولدي يوسف صدق ايتي **فمن**
وزيد قد آتيني من الملك وعلتي من ناول لا حاديت فاحل
التمرات والارض تحت وكن في الدنيا والآخرة تو فاسما
والحقني بالصالحين **دوي** كرك كيم قنفخ ووكي
نوليد الوحي بجهتنا اندي زيرا ايلوز كيم صاحب ولفري رحي

لا حق اولك الا اولك كرك الوم حكمت ودي ايلوز ايم
عليه الصلوة والسلام والدي بيني ثم عيني والدي ايم
خطبتي بوم الدين ترب هيلي حكما والحقني بالصلوة والصلوة
من جسد المقيم بول الوم حكمت زيرا اولي جسد
بلكم بركايت نفسه در جسد دكلدر زيرا جسد طبراق
اجسدن جوهر صليح لمن لا حق اولان علة **نظر**

جسد زير جسد سيني كيم	جان نة اولك اولك علة كيم
نور جسد روح باك در علة	سوزي تصديق ايم دكله فيد
كنه سندن جسد بوضعات	روح كور نايه هر كن باك ذات
كاسليك وارسة عقلك وحي	كند وكدان كندوكي ورا ايم
زرك شيرتون قلن سلك ضوابط	روح اعظم كيم اولان تاباك
باك اولان باكي بولن وار لوز	باك اول حقه در بار لوز
شع باغايج صبح اولدي من	عشق او دينه يازن حقدن اولدي
كندوكي بيزك وار لوز لسين	نابن اول كيم تاكيد باق اولسين
بركر كيم فسوك تاوينا ايندي	حدا يرسن جو كيم بوند كيد

بجای هر که غایت نفسانی
 بلغم و صفاد بر سر و او حق
 نفس که در قفس و قیاس و لغیف
 صاحب ادراک اول آنرا معرفت
 چون که اجزای آن در کل جان متعین
 مائل اول آنکه یونان ترکیبی
 جان جد و از این قیاس و قیاس
 جاده بدن آنکه یونان اندکی قرار
 چنانچه جان آنکه یونان انقباض
 چون کالی کتب ادویجات ملوک
 قدس کلان به نوله راجع بس

الفصل الثاني في بيان سياسة
 آنچه فی فصل سیاست در بیان
 اندکی که با مراد و نام و خبر و خبر و خبر
 سیاست در اندک و خبر و خبر و خبر

در بیان اندکی که با مراد و نام و خبر و خبر
 قنق و قنق که سیاست در بیان
 و قنق و قنق که سیاست در بیان
 قنق و قنق که سیاست در بیان
 لا یقول و لا نام و خبر و خبر
 آتیه ایون سیاست که لا یقول و لا نام
 ممکن اول و نام که اندک و خبر و خبر
 یا مراد و نام که اندک و خبر و خبر
 اندک و خبر و نام که اندک و خبر و خبر
 و اندک و خبر و نام که اندک و خبر و خبر
 و خبر و نام که اندک و خبر و خبر

الفصل الثالث في بيان سياسة
 آنچه فی فصل سیاست در بیان
 اندکی که با مراد و نام و خبر و خبر
 سیاست در اندک و خبر و خبر و خبر

نفس کار در سلطان سیکل
اکلیه قندون کلب سن بریدن
علو بکن نجات اندک اسفله
باشک اندر بازگشت افلا که سن
عاقبتک طوفان غیب خیزد
جایلیک قلدرک اشوفا انرا
حقه طاعت بلوب نفس کیمیل

الفصل الثالث عشر فی غیب **الحمد لله** یعنی
بخوان و غیبی غیبی و مثالی بلدر در حضرت
مولانا محمد دین **سور** **کلب** **قلم** **کیم** یا محمد خبر در
بکا که جسد غیبی و مثالی در سنه در و کلیه لوم کمال بر
جسدنا کلیه لوم در بکاک محمد بر بزی حضرت **جواب** و در
ایندی کم یا مولانا بکاک کیم نفس صراطین کیم و اندر آفتاب
فوز به اذن صکره عیسی نه لرا کاسان و این چون جسد
عیند دین کیم نفس نورک ایمنه شول کیمنا جسد جسد

عین س کیم در زیر اوج حقیقت کیم در زیر اوج نورک نبی
زیرا کیم مرز مس کیم بول و خایط و بوی مرز و کیم و نورک و فان
و صان و صان و کیم جیمسی بوجودن چتر و اول کیمند اولان
سنه لک جیمسی بوند و اشوفا پش بر کاساقی نطفه و نور
آخری جیمه در و قدر در و بر کیم حالک او اسند حذر به علق
نفس و ایما بوند نطفه و غلبه و نطفه سن و عیب لرین
سراشند و در آفتاب کیم حفظ ادر ایمن و صوفی و آفتاب
و صوفی لعدن صقل و بر و جمله و غیبی نفس جسد مثالی
کیم و کیم نزه سول منة کیم کیم در زیر نفس علم بطن و اینه
تعالی به عبادت تلقی نرک ایمنه در اکل و شرب و لباس
و مسکن و مرکب کیم بوند بکن نرک لک مشغول اولشدر نقد کم
بر کاف لرمه طریک بوند کیم حقه خق قانی بیور **سور** **تعالی**
افرایت سن اخذ **سور** **سور** **سور** و جسد کیم بکاف
ایله کاف کم لک تسلی دن مجبور بر کیم و کیم یا راند غیب کیم
نرک و بر و کیم بل و بر و جمله و غیبی جسد جسد

نفس که در آرزو و سنه دعوت ایل و جمعی بنده کند و در آنچه اولی
است و بعد بر جاهل که در کم اثرش گویند گویند نفس
در شمع در بر آید و در سنی اظهار ایل و وعد او تن کم ایل و
بر وجه و جمعی جدید شیلاندر زیر آنچه و سوسه قلر **و بر**
و جمله و جمعی شواضافه از سر زنده بتان معیت که در نفس آید که
او زنده که در شمس و در تمامه و در آنچه و در **و بر** و جمعی
شواضافه که در به خلق از اسند که بولت که در زیر اجله
اخلاق **طی** قلل اندر عقل او زنده عایل اول نظر قلعه توان یا
سنه که میل اندر بر آجلی او زنده در و بر وجه و جمعی
بوفت و در تن مثلی بولت و در کم بر وجه و شریک و در فلک
او زنده عالم غیب و در شول بر حکیم که که در بر غریب
شهر و بر ظاهر و بر ظاهر یا از من خلق او عزت عشقنه بتان اول
و یا اول که در تن ماکولات طینه و شروبات لذیذ و لباس
فاخره و مکن مذخوفه و شهوات موزنه است اول کس و جمعی
اول که در تن محنت و در جمعی از مسند جمعی حش و اول

خدایتن آفرید افره صرف باشد حیثی کند و نفسی خالی از نفس در
و بلیه یی و ذکی یاد اندرون آیرش در اموالنا بکمالک فضل جوهری
جوهر روحانیدر عالمی حیض روحانیدر بذات عیون در اکل و شفا
و لباس و مسکنه شول کم جسد متعلق نیست لری را که محتاج و کل
و عرفت که هر دنیا امر لودن انسان اکا محتاج در ر اول نیست لری
نرا چون در جانا کما محتاج و کل را دام که نفس و جسد له طو
اکثر عینی جدر افره تابع در نفس جسد در آیر پنجه را خلق بوج
نته کم اول یزی کو کمال خلقی چو کین عورتا عشت بدلا اول
کسته اندن مفادقت البیحه و عشتنی ترک ایتجه و محبت تنی
طی پنجه راحت یقدر پس مودت رعت و لغت در ر نفسا چون
و نور و در جسد اچون نده کم الله تبارک و تعالی کلام عیدند و بزر
قره ثانی المده الذی اذهب عنا الذین ان ربنا الغفور
شکور الذی احلنا دار المقامة من فضله لا یستاینها فاضب
و لا یستاینها الغویب و الذین کفر و الهم نار جهنم لا یغنی علیهم
بعض قوا و لا یخفف منهم من یکلذابها کذلک یجزی کل کفر **نظم**

يوسف صديق وشر قاصد باق
خلق هر که کن عورت بکر ز جهان
اشب و نسیان مرادی ایله ترک
زیلت دنیا به قلم سن نفس
تصنیف نسیان کن پاک قال
کند و کند تا که من آشکار
نفس را نسیان کن اول طلب
کند و نسیان بلیات بمن حقی
کند و نسیان بلیات بمن حقی
بلیان نسیان کن کوه و سر
قد بر با فیکر سکا اول وطن
قلوب من بکم کثرتی سفلیه
بر من کلکدن ندر آملو ایشک
بیج لمن بوس ندر ای بار حال
سبی کن کدن اندر بقبلن آ

بوزنهای چنانکه در هر لاف
بوزن بقا اریک دون جان
کو کلک حق قول لغین ایلد برک
تا فکدن بر اول خاکیده زر
ملیک مرآت و من تا بیاک قل
یله من بوزد کل دارالقرار
حقی یلما که بود در اکلا سب
حقی لمن بچین باطل حقی
أصل عرفان اولغنه تا بل کل
کودن الحق خدا آبی صفا آرد
جانه بچون مرکب اولدی برین
سفلدن الت بنه اولدر حلقه
کالینک قندف ندر بیک کید
مقصود او لکم کسب اولاس کل
آدمی به قوت ادوب وید حیا

جز آنکه چون اندر نسیان نسیان
کسب اول کل اولدر سر مقام
مرغ جو کمر بوض بود کل
بر بوزن مر بکاسیلا دور
روح وانی ندر چون کمال الی
مرغ جان اوچر بچون ندر قند
شش حستدن بولین اول بالک

کبر ایلیا نسیان نسیان کسب کل
نشد ندر حقی کارک بی کل م
چیرا ندر اوچر بچون بر بال
بر اوچر طاور و شر حلقه زار
سغیر لادن خلون اوچر ندر بال
قد بر باغینه آرمکه قیلد حرم
ندر کلکدن حالیه قیلد کدر

الفصل الرابع عشر یعنی اوز در مدحی فصل اول
حضرت شمس تبریزی حضرت ندر نسیان نسیان احوالین سوال
اندون کی بیانند در ندر بچون که مراد نادریت شمس تبریزی علی
رحمت و اسعته بود و جمله کالینی بلوب ما سوادن سؤل قلوب
شک و حقی جوابه قادر اولدر غن بچک تصدیق و بلوب
تحقیق الدیکر بر کالین و جوف و سر حضرت کف هر مجلس حاضر و
هر سؤلک جوابه قادر برین سؤل نادریت و لدری که حقیقت
حالین تصدیق ندر سؤل جواب نسیان نسیان ندر و مقدار

و فصل اول در بیان سبب بیانی در
حضرت خیرین در بیان سبب بیانی در
کمالی سوال اول در بیان سبب بیانی در
سوال سوال اول در بیان سبب بیانی در
خبر و بیان سبب بیانی در
فصل فصل اول در بیان سبب بیانی در
کوتاه حیات سبب بیانی در
طبیعت و بقای سبب بیانی در
اول سبب بیانی در
محبت اول سبب بیانی در
موجودات و سبب بیانی در
سوال اول در بیان سبب بیانی در
مخلوقات و سبب بیانی در
محبت نفس و سبب بیانی در
بنای اندک بر سبب بیانی در

اول موجودات سبب بیانی در
دینی و سبب بیانی در
حالات و سبب بیانی در
و سبب بیانی در
کلیات و سبب بیانی در
اول و سبب بیانی در
بال تعالی و سبب بیانی در
طبیعت و سبب بیانی در
اندن اندن و سبب بیانی در
اندر عناصر و سبب بیانی در
اندر و سبب بیانی در
حالت و سبب بیانی در
جوانک و سبب بیانی در
نفس و سبب بیانی در
لیک و سبب بیانی در
مومن و سبب بیانی در

صورتها که چه قدر در بواجل
 قهر و غضب حقت و بر کل رضا
 حق طبعه لطفا و در هر ثواب
 بوی که حقت اسمی در نافع و لطیف
 فاعلا که در قهری آهوت اسم جلاله
 لطفت که بچند پنهان قهر و نوا
 نعتند که در نعت نفیست
 لطیفی بود و در سیکاهنم و غضب
 شهنیله اندی هم موصوفه لغت
 ضرب و نفع اولی که اگر نفعی بود
 خشم و نهوت و سرور سا که دام
 هر چه او بچند صید اولی و ایل
 کی بفتی الداسون و اسید وین
 و انی علی هر در دای پنهان
 عالمی ایجادات خلوقی و صر

منید آنما رحمت و اولی حاصل
 تا که شدت را حق اولی او خدا
 فاعلیه قیل و فی قهر و غضب
 و اخی قهر و اولی یا سحر یا حیف
 تم لطیف استند و جعفر و جمال
 قهر بچند که در دریم مریا نوا
 نعتند آندی بود ستر نعت
 حشوی ترک ابد و ببولشین لغت
 نفع و جتن بد اولی و نفع و نوا
 بر بزم سوز و در لک نکتی نفع
 ضرب و نفع اولی و اما اولی و اندام
 قهر بچند بولشین دست و دست
 کم و بکند و اندام قهر سا که ری
 کی سفت صید اولی و نفع جان
 قهری قهر لطیف و نعت مری

سره کامل و نعت سرت بله
 مظهری و سرور و سنک لب جات
 صفت بخت اسکا و نعتی نوا
 کوشدن آن بولشین نعتی نوا

سوال **النا وین** یعنی او را نعتی نوا
 لذت و الم و فرح و غم و سرور و غم و راحت و تعب و نیت
 بخت که نعت نعتی نوا مولانا خداوند کار حضرت نعتی نوا
 و جبر و نعتی نوا مولانا حضرت عین حقین قهر و نوا
 سببی بیاتن در مولانا حضرت عین حقین قهر و نوا
 اندکدن حکمت **سوال** قهر و نعتی نوا یا اکمل کله و یا اعتدل
 عقل و خبر و نعتی نوا لذت و الم و فرح و غم و سرور و غم
 و راحت و تعب نیت و کن بیان اده سکه بود نعتی نوا
 ضد لوی و سرور جلد سوز اصل ابراهیم شرح ادیب عیان قهر و نوا
 و بخت حضرت نعتی نوا مولانا حضرت عین حقین قهر و نوا
جواب و نعتی نوا مولانا حضرت عین حقین قهر و نوا
 و الم اک نفع او نعتی نوا مولانا حضرت عین حقین قهر و نوا
 و نعتی نوا مولانا حضرت عین حقین قهر و نوا

قهر و نعتی نوا
 کوشدن آن بولشین نعتی نوا

له زایل اولدی وقت نفس حیوانی کور اثرالم نفس حیوانیه
 از طبیعتیک اغتدالندن مزاج چندوی وقت کوردکی
 زحمت لودر سبب سزا اسباب اما بلك کرک کم آنوک
 اسباب چنددر ساغشیه تعالی دن عیدی که بلن بکن
 بعضی ذکر اولوم تا کیم الم لذت نیدوکی و حادث اولدو
 کینتی بله پسر ایدو کیم حیوانانک معنی و سنک و نور
 صفتک حرارتی شول نیتلانیان اولد کیدر پنخ غدا یی
 د و کشته سیدک نک چرندکی رطوباته شغول اولد اولک
 رطوبایت دخی د و کیدر و اندر منوح اولون سکر لوی
 اهرافا و زنده که چراغک ناربی باغی و کجک فیلند
 شغول اولوب فیلدی دخی بفرغ اول وقت الم حاصل
 اولد کیم جدیدی غذا طلب قلند بشلر تا کیم مدید بدو اولد
 و مدید و دن نانی اولب سینه عوف اولوب بدو
 اولد نفی غذا سید به بنشسه حرارت آبی نفیج ایدو
 شغول اولسا اول معید چرند کی یاکسه لوساکن اولوب

سو یز حیوان اول وقت راحت بولکر لذت اکا لذت دیوار اولد
 صومر شکر دخی حکمی کور حرارتی بدو اغلیت در پر حیوان اکل
 و شرب لذت بولندن زایل اولن تا طبیعت کی حاجتی تمام
 اولدو کین حقی اگر حاجت سندان نون نریاده اولسه لذت الم
 اولد اول وقت حیوان اکلدن و شربدن تا اول بیوب و اچو
 شنه جدو اطرافه سکچو دکن امتناع یار نیر حیوانک
 بدو و ایما سبالو بدو در بر نه بر خطه و نه بر مقدار و در
 اتا بن و بدکرت صحبتی طلب قیل اولد لیل بدو ز بر اهر
 محنی و پوشیده اولن اما اول لذت کم حیوان آبی جاعدن
 بول اول مایه کم اکا سنی و بدو آد قوریل فاند زیده سنی
 نفی حیوانک بدندن چو غل طبیعت اول وقت کندو شفت
 شول متا شید بول جمع اولدی کبی شفت بولدی کبی و شول
 بفرستلو فایط جمع اولدی کبی شفت بولدی غلین سنی دخی
 اغلیت در حکمت و عنایت ربانیه شریف اولد کاکر جلندن
 مرکوز قلدی تا کم و سبل جمع اولد اکسندن نوالد و تناسک

نفسه مزاجی اعتدالندن جقوب کمر واعتداله رد اولمعلق برله
 عارض اولور مشرنا که اول لمر اناک جسد فی حفظ ادب و هیاکلی
 عارض اولان افتدن شعله دهنوتاده و اول لذت لانی منفعت
 جز آنکه و مضرت دفع آنکه قدوره زیرا اجسام مبتکر کیدن
 مضرت دفع آنکه و منفعت جز آنکه و اشیاء مهملکه دن نخر آنکه
 قادر دکلدر بزد دکر محققه و وصف قلدر غمزه حقیقتنه جسد
 مقارقت ملد و کی وقتد خالی دلالت ایلر اما اول لذت و سرور
 متافعن و مجبورین بولدغی وقت بلورانی شفقت ایلر و شول غم
 و حزن که اول مجبوریندن مقارقت ملد کی وقت و یا خود یا وی قلدغی
 وقت عارض اولور اناک کلشی نفس جسد حیانت آنکه قدر مقلد روتا
 شهواتی هر کوزه اول شول طبعه موافق اولب مزاجی اصلاح اوند
 نونک بیانی شول قیدین حیوان لر حشراتیمکه اشتها لر اولور لمر لمر
 برله اولور و اولوت بین و دانه بین حیواناتیمکه اشتها لر اولور
 وانی بر صحنه مستلذذ اولور لمر لمر و اخیلین انسان دخی طبعه و مزاجه
 موافق اولان نسته لری بر و یا خود مرور ایام و اوقات اوزونه مقدار

اولان نسته سیر اما اول صبر ویه مقرر اولان نسته اشتها خلق سبیل در کمر
 نونک شرح طویل در کمر نونک خلق و صور خلق و طعامه و شرابه حاجت اولدغی
 مقداریش و لذت کفایت امد و کی سبیله امش و مشورت یعنی آرزو و مشورت
 و طبعه موافق اولدغی سبیله امش **نظر**
 ارکله دایمر ریاضت ایلیم سوم طوبی حقه طاعت ایلیم
 سله اماره نفسک مصوبیل جک ریاضت تا اولان جبریل
 چون بهمه نفس سیر طوبی علف چون سیب استرقله جامک همد
 جهادیت آتی ملک حوای بدین روح قدسی کبک بوندن کیدین
 جهادیت ساینکی اولاسی ملک نا اولاجو لک عرش و قلات
 نافی ترکیات که اولور کون و قضا کر طو لور در عالم عنصر فساد
 چون نبد لدر جهان اشی تمام کنده بوز بیک لونه کمر بر شام
 چون جهان عالی دکلدر بر قرار بس شایق یوقدر اناک کامکار
 بر مکان کما ولیه آند نیات عاقل افتدن استیه باقی نیات
 باقی در لک استر سیک رهبر سفلی ملکدن ملویه ایلد کدر
 کمر بنیه ارمر اناک یا د حزان کلدر در ناز آدیدر حیان

حاشا لمن علو يده دار الغفيم	مغلى كحندة بخون اولد و لك
نطقن نمر و سنك ابلة استماع	سراشاي اكلياسن في نزاغ
قبلك اجرة قابض اولو ب رعب	كشفا ولا اسرار حق و شك و رعب
چون بخلي ابد حتمك بوزي يقين	مكورنه سندن يقين علو اليقين
زابل اوله سكر سندن هب سكر	هرنه كه اندك اوله سندن جمله سكر
آده برده ما ومن لك قليك	حقندن ابرو سندن و ارلق قليك
قطر كمر درياه ابرو عمان اولو	دزه كمر انواره ابرو بايان اولو
ما و سندن كج كه حقي بوله سن	حقندن ارونغن اونت خاموشه سن

الفصل السابع عشر يعني اون يد بخي فصل نقل نامه اميله
 امور جزئيه بيانند. **در سخن كه** شمر تبريز حضرت لذت والود و فرح و غم
 حق سندن بوجهله جواب شافي و زديسه مولا فاضل فرح منور كه
 حتمك رحمتي حسين قلوبينه **سوال** اقد كه خبر و زبكا كه نفيس چوانيه
 امور جزئيه نك نسا دن دفع ادرمي و با خود اتمرمي و نص جزئيه تمام نك
 طاب اولدغي بزه كامل اولو ب مرتبه يشوري و يايشري **جواب** و در كه
 با مولا فاضل بل ككي كه نفس چوانيه سخن امور جزئيه دن اولد يك

نفس جزئيه تمام حاله و مرتبه كماله بشك مكن اولو از اجسه جزئيه
 مقدار اولو برله مكن اولو رشول جسم جزئيه كمر حيا نك مكدی در در
 حال بود كمر اجساد تمام اولد دن اوكد ون آفت عارض اولو زبرا
 متفر اولو بد كه كشد و به فساد اذن نسلري دفع انكه فاذن اولماز
 زبرا جنك جوهری عاجز در جاهله و در و ميت و در ناض الحاله
 ليكن مكنت الهيه نفسه بكن ايليون آلام و اوجاع الحاق ابلدي تا كه
 اولو ابرو سندن اولان نسلري دفع اتمكه نفس سندن و غار من
 اولان آفتلردن مغليه تا كه جسد تمام اولو اول جسد مقدار نيله
 نك ايام كامل اولان دن كركه نفس لسون كركه ايا اديا عرض
 ايليون اكا موت طبيعي كور نسا كه كركه جنن دله سوسون كركه
 سوسون و لا دجون خلق يعني او غارن اعرضي خانون كيه عارض اولو
 زبرا كه حيدك موفى نفسك و لا دق در موت نكمت ادر وكي صاحب
 كلك خودم بلومدر **و در سخن** بل كل كه اگر نفس سدا جليون المسه
 يشمس جسد حقند. كاهل لك ايلردى هلاك ادر چي نسه كوزن
 آني سقلردى كماله بشمردن اوكدن هلاك اولو نص نك نك كاله

یستمر دی بولک بیانی اولد برکه نفس انسانک تمام اولمقلقی وکماله یستمرک
 لکی ممکن اولدی ایلا یوسکت انا دیلمطاولا اولان سمد واسطه سینه اولده
 بشرک جسدنه مرتبط اولدی برانفس انسانی محسوساتک معاینه یلیر
 وبعقل اولانک معنای تصور ایلیر و عمل ساعسه قادر اولیر و اخلاقی جمیله
 یزله و اعمال صلحه برله متعلق اولما انا یوسکت واسطه سینه اولور
 نشا که باری تعالی عزوجل کلام قدیمده وقرآن عظیمده بیورد که
قوله تعالی والله آخر حجهکم من بطون امنهاکم لا یغفلون شیئا و
جعل لکم السمع والابصار ویزیدکم دخی بیورد که قوله تعالی
فلما بلغ اشدّه واستوی آتیناه حکما وعلما وکذلک یخبرکم المحسنین
 اگر نفس جسدن و نفسدن اولان اشیا دن اولمقلقی اولسه انسان مثلاً
 بجن ایوسه او یغویه مستغرق اولسه اندن الخ ویا غنی چکه یانند غنی اوده
 سوقه یانه وانی او یارب حق کسه اولسه السور ویا قسوز قالور یوریکه
 ومنت اشلکه قادر اولدی سیار حیوانلرک دخی نفسدنک قبایح ویک
 اوزدنه دراکر املرک دخی نفس لیر جسدن ملاک اذن نشا کزدن کله
 ارشیه کاهل لک ادردی مشقت چکویانی بسوزی وکلی تمام اولردن

اوکدن ملاک اولدی نسل منقطع اولمغه کسینا اولدی سال بود که
 انلار آد و افعال لرنک حوائجته لا یددر لر بعض حکمایه ایشدیلر که
 قنغی و لک سوکلور ددر کولجوق سوکلور دنا بیویجه ویر بعضی سوکلور
 تامکت بویجه و غایت دخی سوکلور دنا کلجیه دک ددی بس حکمت
 الهیه و غایت ربانیه نفس نباتیه شول نباتاتک جسدی هلاک ادر
 نشا لردن عارض اولان نشا که المدر و زحمت دسالحاق ایلدی شول
 الی و زحمت کمر نفس نباتیه نباتاتک کوکته و دالرنه و بطور یات جذبه
 فسددر اگر اول بطور یاق جذبه یات نباتاتک جسدی قورر اول فورق نباتاتک
 موقی در لیکن غذای قوت اولدغی وقت نفس نباتیه الی عارض اولما دن
 نشا که نفس حیوانیه غذای قوت اولی الی عارض اولدی اول سبیدن
 برده کاندن برده کانه اسفال انکله و موز یاندن نفس نباتیه الی
 ینشما سون دبو عذر انما لکه قدرت ورندی رینا که حکمت الهیه
 اکا الی قلعقلقی و المدن امتناع انما لکی لایق قلدی **نظم**
 دنیایه کلن کچی چکرا لم شادی بولمز چکمیجه طلب غم
 هموار دیرس اولیجه پاک ذات جنت اجره ابدی بولمز نباتات

کړې اېښو چېک اولدې لسل ناک
دو مکه کړ قېدا ولسېد بونده من
بونده بغلندې که اوله کاهل مېام
جسم و جان برکله کړ بولندې مړه
خسرو در تن روح اولېد راکا مغز
قشر چنده منفر اولېد اخر تمام
آدميه تا که فوت اوله اول
کړنبا شيک بوله جسم و نبات
جسمه جان اندو کې بود در اتصال
چون کافي کسب ادب اوله تمام
چون شجره و مينه کوينر شجر
پيښه بولېدې پوري حکم آل
پيښه وځي لاېدېدې پزان اول
مرغ چانده بولېدې شنده کال
ای سوک کدن وقفه چمتو مېان

نفسک اکله و لمای ذات پالک
قدس کلز اړيدې اکا اول و مطين
در لود راکې اېده تحصيل اول مېام
ولده انسان لفظله اوندې آد
اېښو ترې فکرات اکله که اولدې
قشر منفي لازم اولورې کلزم
کړ بولا انسان خون اولماغه بول
روح حيوانيدن اوله پالک صفات
ملاک شنده ايښېد کب کاف
قشر شندن جق اسرې کلزم
ارمدين باد خزان پير دوسر
پيښه اېښو شکس اولوراکا واپ
بر باني اجوين جولان قتلور
چق اسر بوقصدن ماسال
عالم ارواح اولوراکا مکنا

جان در لکن جنت اعلی کلشن
چون جنک جنت اولورې سړکې
سفلی ممکن یت قیله اول مقر
کړ موخېد مومینک چکمه غم
مرغ جان او هر منېخي بوقصدن
قرب حق بولور اولدم دست رس

الفصل العاشر یعنی اوس سکرې فصل اهل جاله و
واهل نارېاننده دژنجن که نفس حیوانله امور جزئیته شمس تبریز خضر
بیان اتدیکه حضرت مولا فایده **سوال** قلوب ایتدیکه میاشتم تبریز
جهان تابعدار وېر بکا که اهل جال مؤمن دموخه له اهل نارېغه فرق
اولنه که اولدې منی مونس دیوب دعوا قلا دیچک شمس تبریز خضر
جواب و رب ایتدیکه اهل نارېشتانک وقاهر اولور اهل جنت منابر
و مشاکر اولور **و دخی** اهل نار انتقام الی و خایر یقی اولور و انتقام
آلغله لذتی اولدې بخارین المدن مراح خارج اولق درر بونک بیتک
زیرا غضبنا در و حرارت در قلبک جرمنه مشغول شول نازک انتقام
شوق در غضبک انا داری دوا کراکا انتقام ارشک اول حرارت

ساکنی اولور و اودی سوبیز واکرا انتقام اتمکسه قادن اولسه غضب
خون و غم اولب مصیبت اولور بونک مثالی تهن بڑکنک افر باسندن
برسنی الد سکر اول قانلی قود اتمک لکک شهنوقاقی غضبه کتور
تهن که قانلی دبلسه اول حرارت ساکنی اولور واکرا افر باسندی
دبلسه اول حزن مصیبت اولور زکرا متوی سیرنه قود اتمک قادر
اولمز سابر شهوات دخی بوقیا بر وزرنه در زیر سابر شهوات دخی
بر اندر جسد مشغول اولنمشده اولک المی بولور بلکل که جسد
کلسنده بالقوه نادر و در تهن اکا بالفعل نادر تیش سه بالفعل
نادر اولور بوسینه دلیل اولدر که هر نشه که اتمک اودله جنسی
مکن اوله اوده یا قسن اولما یجنه یتمیم کن اولمز نادر کولات
و بلوسات کلی کمر و اجلین بزارق خامده در ناردن و هوادن
و مسودن و بلزافدن ایجاد اولنمشدر که وایلا در حلولا در قافی
اولد قلی وقت بوا جلدن اوتری رسول حضرت صلی الله علیه و آله
بیوردی **قال رسول الله صلی الله علیه و آله** اهل النار من النار
حللوا و من النار یا کتون و علی النار یقبلون یعنی نادر اهل ناردن

مخلوق اولدر و نادر وزرنه کمر و منقلب اولور لودی جسد و ک
دخی مانی بویله در زیر افرافقی و ناده سی دخی کلیسی بزارق خامده در
تهن شعله لسه کوکلی وزرنه یکنونرنته که نادی تعالی جل جلاله
کلام قدیمده بیوردی که **قوله تعالی** انا الله الموقد الحق نطیع
علی الافیقه انما علیهم مؤسده فعمد ممدده یعنی عهد ممدده
اهل بلو یلدر و یا اجل قصیرد رانک اچنده لایسین اولب قاور
لا ید و خون برک و لا شربا کلمنا نطیع جلود هر یعنی هر بار که
جسد لور حور ثانیس بر کمر و وجود کلوز آخرنده بلکل که
الله تعالی اکثر موضعده مؤمنلری مدخ ایلدی کافر لری ذم ایلدی
زیرا کسی دخی کی جلت در که اکشک آر سنده زیاده بعد و از
برخی جمع خیرد و فضایل انسانیک کلی آنک اچنده در اول
ایمان در و بری آنک ضد یدر اول کفر در و شرور نادر
نفا جلد قلی که اهل ایمان اوله من
نفس کافر کن مسلمان اوله من نفسی مؤمن قلی بولور حقی
مومن اولان فرق ادر باطل و حق در و نفسک کالی اکل یقین

فیها

طاعت نکرد حق تعالی را و در حقیقت از دها
دفعه از تنش خطه و روقها
توبه حق تعالی را از من است
که اولیه اهل ذلالت نفس
علم علم حرکت او و زکلیه
جملهش بشا و لدی اکلش و ک
قرب حق تعالی را به قایل اول
تا که موسی و له من روحا و له
جست فرمود و در سور اول مقام
یعنی او را مفلح و مفلح فضل کفر که فریاد کننده در حضرت مولا
شمس تبریز حضرتش به **سؤال** قلوب است که با حضرت شمس
جن و ربکا که کفر نمائند و کافرند و بجا آمدن شمس تبریز
حضرت حق تعالی علیه **جواب** و رب است که یا مولا یا کل که
کفر و یو عرب افتند و خطایه در اول نرسند و در کفره حید
جستند عارض او و بنویسای او و در کفر نفس حق تعالی

استغرق اوله جهالت نفسک ذاتک امری او و در جوهری
بیلز او و در اولی بند و کنی او و در و معاد آمدن در حق تعالی
المرحی جهالتی ببیند شو که بشود که جسد بدن عجزی کند و شک وجود
و در بیلز حق تعالی کند و جسد نظیر این فکر کند اکثر شده انسان سولطیل و
و عیون الله فعدن موکف جسد در در بر جسد له بر جوهر و در حق تعالی
سرکتی اول جوهر او و کنی بیلز بر هر کس که جوهر بیلز او و در حق تعالی
بیلز مولا و بیلز غرق اول و عیون است شده و کنی کار ایلز اول طایفه جهالت
زنی استلانی تصور ایلز از جهتم بر یک کسند قدر او دله طلوع و اول او
بیلز باری تعالی جل جلاله ملا که له امر ایلز کافر اولی اول شدند و قهار
هر یک که جسدی یار و گوید و کل او و در انکه ات فان اعاد یا یلر ثانی
لا یقطع او کی کبی یار دین وطن ایلز باری **کلمه انصاف جلود هر دینا**
جلودا غیرها الی الله و هو العذاب در کفری بیلز از له اصحاب ایلز اول
قولک معنای و کتابک تا و یلن بیلز از حق تعالی علیه غفور
رحیم حسان منان رؤف و دود اید و کنی اسماء حسین
اشکروا و اول عقل را نکاراند و کنی استله فکر انکه جسد

سوزنی فرد و سنک اکلا که پس
 کوسوزند و یقندر آنک هیچ فرین
الفصل الثانی یعنی کرمی فصل فلک قمر تختند کی جهنمک
 واهلنک بیانشند و در حضرت مولانا شیه سوال اندی که یا غنی من
 خبری ز بیک که فلک قمر تختند کی عالم و جهنم نه جهنم و
 اهلش ندر اندن شمس و یز حضرت علیه الرحمة والغفران **جواب**
 و رب ایتدی که ما مولانا حضرتی بلکل کرمی فلک قمر تختند کی عالم
 کون و فساد و در و جنت و سعیت سوانده غنی عالم اوار سخته
 در و جهنم اهل موانات جسد نه متعلق اولان نفس و در و
 ابل و موانات کرام و اوجاع افلاک و شورش و جنت اهل مانی که لر
 نفسی در بونسته دلیل بار تعالی ملک **انطلقوا الى اهل ذی القرب**
شعب و دکی شول جملر بوله مختد اولان نفسی که اشارت ایلد
 جسم کی طوی و عرضی و عمقی و در و بونک بیانی اول نفس و قیام
 قران اجنده آدم قمتی بیترله ذکر اولشان بنیاتی اشدنه **اهل**
بعضکم لبعض عدو و لکم فی الارض مستقر و متاع الى حین و دی و دی

فیها حیون و فیها تموتون و منها تحبون و دی و جهنم میدی طبقه در
 د نلدی و یسوا فلک قمر تختند اولان جملر میدی در و در و در
 امها شند و اوجی موالیند در و بلکل کرمی فلک قمر تختند کی جهنمک
 بقدری بیه اندی بر جملر کرمی قمر تختند هیولا بحریده قلدی هولاک
 کون قساد قبولیدر و بومولدا ناک میر سکند طویل منقطع او
 نشاک باری و کالی **و قیلعاهم فی الارض** و دی و دخی و ما من
دابة فی الارض الا لها رعیط من عذابی الا انهم اثمنا و کما انزلنا
 و دی و دخی **لها سبعة ابواب کل باب منهن جزء مقنون** و دی و
 انجیلن عالم کون و فساد و بوسبعه سیاره ناک دلایله جاری **سبعة**
عشر و دی و یسوا سبعة سیاره ناک دلالتی عالم کون و فساد و فطام
 او کرمی ابل و اوان کی بر و جلد و سیلری برله طاهر او لور بر جلد سیلری
 طقوز او لور دنیا ناک احوالی منقلب اولان شول نشنه که اول سبعة
 سیاره ناک احکامی ایجاب اقد و کی نشنه لک مقتضای در شول
 نشنه کرمی بوجسد لک موالدنه بشور الام اوجاع کی و استقام کی
 و امر و کرمی و احزان و در و یسوا کرمی و بایلی کی و اول سیدایلو کرمی

سایه از آن یکی نفس ما دام که بوجیه بله در آن هر چون در پس
تجرب عاقل کشتی بنسب بوجیه بله متعز او لدغی جانی و اکالای اولان مختلر
و مصیبتی و اکالای عارض اولان اوجاع و آلامی فکر املیه و اول جنت اهلی
اولان نفسی که جانی فکر اولان بله که انکار احتیاد در رزق امر و احتیاد
و صوصا امر و رزق و حصول اولان و رزق و نیشتر نه حسد انزلی دایما سرور
و لذت ده در رزق و امین در رزق و خوفی و خوفی بوق نفس اول
موضع و از مغار اعلی و لور و بونده اولمقلدن تر هدا در هر بار که
ظاهر کوزیله حسد نه نظر ایلر کند و جنبی او غلامیله مغذی نور
الله تعالی استعاوه قلو را دن خلاص اولوب قو قلو طلب ایلر

اعمال	عالمیست سفل ملکه اتمه نظر
علویه قدسی یکی ایلله کذر	خدمت اول سلطانه قلم حاجت
ملکتنده ظلم و بدعت باجموع	وار موحد موثر اول المایه سن
خار و شاشا لاجن نوز اولمایه	صانع بن که صنایع دن نظر
معنی کوزله برده جوقد صور	حتی بر بل که اول قدم بالکذا
عارف اول کوزله بحث محدثا	آنی اندن بل تعین ترک ایت فکر

تاسکار و زری اوله شیکریله ذکر
بس تجن فکر و قیلا و همز و خیال
سفیدن علویه آلب کیده سن
استه بول بک ربیاضله سول
عز و راحت لذت نه بیله سن
کلنن ابره یخون اولام سن مقیم

الفصل الحادی و الف
اهل الله بقایه طایب و جهالک فتایه راغب و لد و غی بنیانده
حضرت مولانا یسه **سوال** قلوب ایتد که یا شمس تبریز یکا جبر و رکه
اهل الله بقایه و جهالک فتایه راغب و لد و غی بنیانده
حضرت **جواب** و یرب ایتد که یا مولانا بلکل که هر بار که عالم اکر
عقل کوزیله نفسنه نظر ایلر عالم اکر اکر کند و جنبی کور در آنلاره
واصل اولمقلدن غنی قلو را ندوده لا حق اولمقلدن رتبدن در نشتا که
یوسف بنی و ابرهیم و خلیل علیهم السلام دل را اول وقت کا دنیا
زندن اولور نشتا که رسول حضرت صلی الله علیه وسلم **الدنیا**
بجن المومن و بینه الکافر ددی اول وقت اصحابی اعراف دن الور

اصحاب اعراف آنکه در در که معرفت اهل اولی و لا رت که الله تعالی جل
جلاله اماری وصف ادب ابتدی و **و منها حجاب علی الاعراب**
رجال یعرفون کلام بیضا و زادوا اسطاری لینه ان سلام علیه
لرید ملوها و هم یطیعون و اذا صرقت ابصارهم تلقوا اسطاری النار
قالوا ربنا لا تجد لنا مع القوم الظالمین ددی اول اعراف او رت
اریندر در یاری تعالی جل جلاله **لا اله الا الله محمد عبده و باع عن**
دکر الله و اقام الصلوة و اتى الزکوة و یکی قولین مدح الله
بسن نلا را اولیاء الله در در لوی نمنا او رت زینا امار و الله
وجود محض و بقا دایم و روح دیمان حیوان الی آمدن و او با عدت
علامه و بخت بولر شول لام و استقام که جهنم و نیران در رولما
شول کمنه لری که بنوصف قلد غمز و الله تعالی کتابنده نسی و لی او ر
بیان ایلدی تنه لری بلنرا و لا بود نیای بلور ایلد دنیا که کللی لام
جسدانی و شعوانی و جسمانی و لذات خرمانی در در لوی و اول داعب
اولر آلا بونده اولمقلقه داعب و لور نمنا ایلن آلا بونده اولمقلقه
نمنا او رت که الله تعالی جل جلاله اندری قلوب ابتدی **قری تعالی**

بود احدی لوی بمراتف سنه و ما هو یزجر من العذاب لوی یعرف
بصیرت بایعولون سن سنلر کا فلر د با نلر بکار ف حقیقی و ایلر
حقی بیلک لک محفی اولدی ایلر اسرار که کللی امور اخر و تیه
و نشر ثانیه در در بیلک کل کر انسان دایما لذتندن و المذت
حالی او لمر اول لذت جسمانی او لور یار و صافی او لور بونلک
مشائی شول بر آج کشی کبی در که غیر بیلک لری طعملر لوی
اول طعمای بیلک لک لذت بولور زینا آلا در رومت نام
دخی او لور زینا رایحه سی بیلک در روت دخی شول موسز کبی
در که بر لذت سنر بولدی اجدی لذت لوی لور صوسز
اولد و غنچون و متالر اولب کوا هیت بولور رایحه سی زشت
اولد و غنچون یا شول کمنه کبی که بر غنچونده رحمت و اردی
اول غنچونک و جمع کندی بو کن بر غنچون آفره او غمز دی او کمنه
راحت و هراتر بولور وقت و احده و دخی شول کمنه کبی در
بر زحمت و عمل شلدی مال بودر اول عملنده نواد بیل و اجر قریل
او مر اول عملند زحمتی اولد و غنچون لور بولور ثواب رجا اندر

ابليجوز لذت و فرح دخی بر لور سه سایر آلام و لذات جسم
 نك حكی بوقیا آوزرنه درنت که در نك در **قول الشاعر**
 ومن بعد الامام ان صوفيا اذا سرت من جانب آس حيايت
 اما لذات و آلام روحاينلر وقت واحد ده سؤل كمنه لركي در كم
 بر منعم مور نك الد و كين اشدي اقربا لي الد و كنه نظر الم بولور
 و مير اتز بد و كنه نظر فرح او لور و سؤل كمنه كم بر لذت و آواز نك
 ليكن اول آواز له ايدن سوزا ول شدن كشه جهوي و از سقي
 نمكين اولور ليكن استماعنده مسئلة ذ اولور و سؤل كمنه كشي كم
 مشاق اولدغي نسته كوردی ليكن اول نسته نك بر برامز مانی دخی ار
 بس كورد و كنه نظر فرح او لور ليكن اول برامز ماله نظر عكس اولور
 نك كم در نك در **قول الشاعر** فاستب بين جماله و فعا له
 فاذا الملاحه بالخيايه لا تقى بومال آوزرنه بجن سلسال نك
 احواله اعتبار ايلك المدن و لذت و راحتدن مانی اولور زيرا
 المانی انجند و الم نابل اولدغي كشي فرح قلوبن دقت واحد و هم
 مسئلة ذ اولور كم ايلك كم مشاق دخی اولور بز بوفعلي سؤل بسدن

ذكر ايلك و لك نفس علمند بحشاد نك و نك ما هيندن و كيشندن
 نفيس ادم نك اكش نغوس اشخاص متباينه در جوقدر ديو
 اعتقاد ادر لرا نك اعتقاد في زابل ايلك اجون بومال لري
 ذكر ايلك **نقل** هر كه سمعن دوته عاقل بندن
 نفس و شرمابه شهوت بندن وار كن ملك بقا دارا لغيم
 فاني كلفند بخون اولدك فاني ملكي ترك اده بود را دب
 و بقا ملكي و ذرا في طلب كوكا توفيق حقه ابر سن
 ملك باق خجه اولور كور سن ملك اودر كه ارمابه اكادرد
 كورميه آنده كمنه مختله عا راحت آنده بولور كه ارمز اجل
 دولت آنده بولور كلمز حلال دوتكه دنيا ابر سلطان اوله
 اضي نه كه ساكه بكان اوله طوكه ملك ايجده سن خان ايزيد
 نفعي نه چون سنده اولور ناييد چون سليمان بيك سيل اولك
 دكمز اول كد عوكه كاه كاه سوز مطول اولدغن قلمه عجب
 بندا اولور معصود مرائي لطف سن كمن شيدب بيله سن
 حقه لايق نسه طاعت قلمه سن ايدن خرايشه ايدن عروكي فر

که اکتیه من تا که سر من عرف عاقبتک علوی ملکه طالع اول
 جاهیست سفلی ملکه راجع
 طوت سوزنی تا اوله من مردیج
الفصل الثانی فی تعریف
 یعنی کبریا کفی فصل افعال و اعمال و اخلاق و رای بر بر نه مخالف
 اولدوغی بیاسنده در حضرت مولانا یثیه **سوال** فلوی بابتی که
 یا شمس تبریز جزو تیر بجا که افعال و اعمال و اخلاق و رای بر بر نه
 مخالف اولدوغی و غنه جهت ندر دیکجک شمس تبریز حضرت **جواب**
 ویر بابتی که یا مولانا بله کمال اول نفوس اشخاص متباینه
 دینارک رانی قوی قلم اولدر که نفسک ظاهر اولان افعالی و
 و رانی و افعالی بر بر نه مخالف اولور بعض متلذذ اولور بعضی
 متالم اولور بی اعتباره نفس اشخاص من فاصله در و متباینه در اول
 اشخاص جسمانی بر بر نه متباینه اولدوغی کی دیو حکم ایذی آذن
 راینه نفس جوهر سیطره دیدو کی قولسه مناسقه قلدی کویا که
 بیطلک معنای سن میلدی بزجر و ردک که نفس بر بردر لیکن بر بجه
 جنسه منجس اولور و اجناس بر بجه نوع اولور و انواع بر بجه شخص

اولور و اجناس جسمانی و انواعه و اشخاصه اختصاص اولدوغی
 اعتبارله یزیر اول اشخاص جسمانی فی ذاته جو قدر و بر بر بردن
 متفصلدر و بلکل که اولک افعالک اختلاف اجناسی و نوعی
 و اشخاصی خلیف اولان اجناسی چون استعمال بسبیله در بر بر بردن
 و معین در علما و حکما یلور که انسان واحدک نفسک افعالی
 اولدوغی اعضا سنک شکلدی و مفصلدی مختلف اولدوغی سبیل
 و انسان واحدک نفس احدی و ارد در دیو اهل ملک اکثری
 انسان واحدک شمع نفسی و ارد در دیو لر بری شهوانیه و بری
 غفیه و بری فاطمه دیو طین ایلدن بر بیان ایدلک که نور
 اعتبار نفس لحد افعال مختلفه سی اعتبارله اطلاق اولور و
 زرا نفس تجن جسمه غذا و غوا اشلسه اکا نفس نباتیه دیو نیمه
 اددر و اکثر جنس حرکات اشته حیوانیه و غفیه در لر و اکثر نفوس
 و غیره اشلسه نفس فاطمه دیو آد قود لر نشاکر بر شخص واحد و
 دیو لر و دیو و دیگر در لر و سوچی در لر بقی آنلرک هر بری علی
 وجه الاحسن اشلسه **بسم** بومقدمه بسط اندو کردن مقصود اولدو

ÖZGEÇMİŞ

Ahmet ÇETİNKAYA, 1995 yılında Kastamonu’da doğdu. Kastamonu’da başladığı ilkokul eğitimi ile orta okul ve lise eğitimini İstanbul’da tamamladı. 2013 yılında başladığı Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümündeki lisans eğitiminden 2017 yılında, 2014 yılında başladığı Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji lisans eğitiminden 2018 yılında mezun oldu. 2017 yılında başladığı Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans Eğitimine halen devam etmektedir.

